Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/doctrinanovaehie00swed

[TITULUS COMMUNIS EX APOCALYPSI REVELATA, N. 668]

Quatuor Doctrinae

I

DE DOMINO

II

DE SCRIPTURA SACRA

III

DE VITA SECUNDUM PRAECEPTA DECALOGI

IV

DE FIDE

Relig. Theol.

Doctrina Novae Hierosolymae de Domino

OPUS

EMANUELIS SWEDENBORG

(CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT AMSTELODAMI MDCCLXIII)

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

10409

PRAEFATIO.

Ante aliquot annos edita sunt quinque opuscula, quae sunt,

1. *De Caelo et Inferno;*
2. *Doctrina Novae Hierosolymae;*
3. *De Ultimo Judicio;*
4. *De Equo Albo;*
5. *De Planetis et Telluribus in Universo:*

in quibus manifestata sunt plura, quae hactenus ignota fuerunt. Nunc ex mandato Domini, qui mihi revelatus est, publico sistenda sunt sequentia:—

Doctrina Novae Hierosolymae de Domino;
Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra;
Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma ex Praeceptis Decalogi;
Doctrina Novae Hierosolymae de Fide;
Continuatio de Ultimo Judicio;
Sapientia Angelica de Divina Providentia;
Sapientia Angelica de Divina Omnipotentia, Omnipraesentia, Omniscientia, Infinitate et Aeternitate;
Sapientia Angelica de Divino Amore et de Divina Sapientia;
Sapientia Angelica de Vita.

Dicitur Doctrina Novae Hierosolymae, ac intelligitur Doctrina pro Nova Ecclesia, quae hodie a Domino instauranda est; vetus enim ecclesia ad finem suum pervenit, ut constare potest ex illis quae in opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 33–39), dicta sunt, et quae in sequentibus opusculis mox nominatis ulterius dicenda sunt. Quod per "Novam Hierosolymam," quae in *Apocalypsi* (cap. xxi.) praedicitur ventura post judicium, intelligatur Nova Ecclesia, videatur hic infra in ultimo articulo.

CONTENTA.*

I. Quod universa Scriptura Sacra sit de Domino; et quod Dominus sit Verbum (n. 1–7).

II. Quod Dominus impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi (n. 8–11).

(i.) *Quod per "Legem" in stricto sensu intelligantur decem praecepta decalogi* (n. 8).
(ii.) *Quod per "Legem" in latiori sensu intelligantur omnia quae a Mose in quinque ejus libris scripta sint* (n. 9).
(iii.) *Quod omnia Verbi per "Legem" in latissimo sensu intelligantur* (n. 10, 11).

III. Quod Dominus in Mundum venerit, ut subjugaret Inferna et glorificaret Humanum; et quod Passio crucis fuerit ultima Pugna, per quam plene vicit Inferna et plene glorificavit Humanum suum (n. 12–14).

IV. Quod Dominus per Passionem crucis non abstulerit Peccata, sed quod portaverit illa (n. 15–17).

V. Quod Imputatio Meriti Domini non aliud sit quam Remissio Peccatorum post Paenitentiam (n. 18).

VI. Quod Dominus quoad Divinum Humanum dicatur "Filius Dei," et quoad Verbum dicatur "Filius hominis" (n. 19–28).

(i.) *Quod per "Filium Dei" intelligatur Dominus quoad Humanum* (n. 19–22).
(ii). *Quod Dominus dicatur "Filius hominis," cum agitur de Passione* (n. 24).
(iii.) *Quod Dominus dicatur "Filius hominis," cum agitur de Judicio* (n. 25).
(iv.) *Quod Dominus dicatur "Filius hominis," ubi agitur de Adventu Ipsius* (n. 26).
(v.) *Quod Dominus dicatur "Filius hominis," ubi agitur de Redemptione, Salvatione, Reformatione et Regeneratione* (n. 27).
(vi.) *Quod "Filius hominis" significet Dominum quoad Verbum, erat quia Prophetae etiam dicti sunt "Filii hominis"* (n. 28).

---

* Ab editore collecta.

VII. Quod Dominus Humanum suum fecerit Divinum ex Divino in Ipso, et quod sic unum factus sit cum Patre (n. 29–36).

(i.) *Quod Dominus ab aeterno, sit Jehovah* (n. 30).
(ii.) *Quod Dominus ab aeterno, seu Jehovah, susceperit Humanum ad salvandum Homines* (n. 31).
(iii.) *Quod Dominus Humanum suum fecerit ex Divino in Se* (n. 32).
(iv.) *Quod Dominus Humanum suum Divinum fecerit per Tentationes in Se admissas, et per continuas tunc Victorias* (n. 33).
(v.) *Quod plena Unitio Divini et Humani in Ipso facta sit per Passionem crucis, quae fuit Tentationum ultima* (n. 34).
(vi.) *Quod Dominus humanum ex Matre susceptum successive exuerit, et Humanum ex Divino in Ipso induerit, quod est Divinum Humanum et Filius Dei* (n. 35).
(vii.) *Quod ita Deus factus sit Homo, ut in primis, etiam in ultimis* (n. 36).

VIII. Quod Dominus sit Ipse Deus, a quo et de quo Verbum (n. 37–44).

(i.) *Quod Dominus dicatur "Jehovah"* (n. 38).
(ii.) *Quod Dominus dicatur "Deus Israelis" et "Deus Jacobi"* (n. 39).
(iii.) *Quod Dominus dicatur "Sanctus Israelis"* (n. 40).
(iv.) *Quod Dominus dicatur "Dominus" et "Deus"* (n. 41).
(v.) *Quod Dominus dicatur "Rex" et "Unctus"* (n. 42).
(vi.) *Quod Dominus dicatur "David"* (n. 43).

IX. Quod Deus unus sit; et quod Dominus sit ille Deus (n. 45).

X. Quod Spiritus Sanctus sit Divinum procedens a Domino, et quod illud sit Ipse Dominus (n. 46–54).

(i.) *Quod per "Spiritum" intelligatur Vita Hominis* (n. 47).
(ii.) *Quia Vita Hominis est varia secundum Status ejus, quod ideo per "Spiritum" intelligatur varia Affectio Vitae apud Hominem* (n. 48).
(iii.) *Quod per "Spiritum" intelligatur Vita Regenerati, quae vocatur Vita spiritualis* (n. 49).
(iv.) *Quod ubi dicitur "Spiritus" de Domino, intelligatur Divina Ipsius Vita, ita Ipse Dominus* (n. 50).
(v.) *Quod per "Spiritum," ubi de Domino, in specie intelligatur Vita Sapientiae Ipsius, quae est Divina Veritas* (n. 51).
(vi.) *Quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus, locutus sit Verbum per Prophetas* (n. 52).

XI. Quod Doctrina Fidei Athanasianae concordet cum Veritate, dum modo per Trinitatem Personarum intelligatur Trinitas Personae, quae est in Domino (n. 55–61).

XII. Quod Nova Ecclesia intelligatur per "Novam Hierosolymam" in *Apocalypsi* (n. 62–65).

DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE DE DOMINO.

[I.]

Quod universa Scriptura Sacra sit de Domino; et quod Dominus sit Verbum.

1. Legitur apud *Johannem*,

> "In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum: hoc erat in principio apud Deum. Omnia per Ipsum facta sunt, et sine Ipso factum est nihil quod factum est. In Ipso vita erat, et vita erat lux hominum: et lux in tenebris apparet, sed tenebrae illam non comprehenderunt. ....Ceterum Verbum Caro factum est, et habitavit inter nos, et vidimus gloriam Ipsius, gloriam sicut Unigeniti a Patre; plenus gratia et veritate" (i. 1–5, 14).

Apud eundem,

> "Lux venit in mundum, sed dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim opera eorum mala" (iii. 19).

Et alibi apud eundem,

> "Quousque lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. ....Ego Lux in mundum veni, ut omnis qui credit in Me, in tenebris non maneat" (xii. 36, 46).

Ex his patet quod Dominus sit ab aeterno Deus, et quod Ipse ille Dominus sit, qui natus est in mundo; dicitur enim, "Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum;" tum, "sine Ipso factum est nihil quod factum est:" et postea, quod "Verbum Caro factum sit," et viderint Ipsum. Quod Dominus dicatur Verbum, parum in ecclesia intelligitur; sed dicitur Verbum, quia "Verbum" significat Divinum Verum seu Divinam Sapientiam, et Dominus est ipsum Divinum Verum seu ipsa Divina Sapientia; quare etiam vocatur Lux, de qua etiam dicitur quod "in mundum venerit." Quia Divina Sapientia et Divinus Amor unum faciunt, et in Domino unum ab aeterno fuerant,

ideo etiam dicitur, "In Ipso vita erat, et vita erat lux hominum;" "vita" est Divinus Amor; et "lux" est Divina Sapientia. Hoc unum est, quod intelligitur per quod "in principio esset Verbum apud Deum," et quod "Deus esset Verbum;" "apud Deum" est in Deo, nam sapientia est in amore, et amor in sapientia: similiter alibi apud *Johannem*,

> "Glorifica Me, Tu Pater, apud Te Ipsum, gloria quam habui, antequam mundus esset, apud Te" (xvii. 5);

"apud Te Ipsum" est in Te Ipso; quare etiam dicitur, "Et Deus erat Verbum;" et alibi, quod Dominus sit in Patre et Pater in Ipso, tum quod Pater et Ipse unum sint. Nunc quia Verbum est Divina Sapientia Divini Amoris, sequitur quod sit Ipse Jehovah, ita Dominus, a quo omnia facta sunt quae facta; nam ex Divino Amore per Divinam Sapientiam omnia creata sunt.

2. Quod sit idem Verbum quod manifestatum est per *Mosen et Prophetas*, et per *Evangelistas*, quod hic in specie intelligitur, manifeste constare potest ex eo, quod illud sit ipsum Divinum Verum ex quo omnis sapientia est angelis, et intelligentia spiritualis hominibus; est enim idem hoc Verbum quod est apud homines in mundo, etiam apud angelos in caelis, at in mundo apud homines est illud naturale, in caelis autem est spirituale: et quia est Divinum Verum, est etiam Divinum procedens; et hoc non modo est a Domino, sed etiam est Ipse Dominus. Quia illud est Ipse Dominus, ideo omnia et singula Verbi de solo Ipso scripta sunt; ab *Esaia* usque ad *Malachiam* non datur aliquid quod non de Domino, aut in opposito sensu contra Dominum. Quod ita sit, nemo adhuc viderat, sed usque omnis id videre potest, modo id scit, et dum legit, id cogitat, ac insuper scit quod in Verbo non modo sit sensus naturalis sed etiam spiritualis, et quod in hoc sensu per nomina personarum et locorum significetur aliquid Domini, et inde aliquid caeli et ecclesiae ab Ipso, aut aliquod oppositum. Quoniam omnia et singula Verbi de Domino sunt, et Verbum est Dominus quia est Divinum Verum, patet cur dicitur, "Et Verbum Caro factum est, et habitavit inter nos, et vidimus gloriam Ipsius:" tum cur dicitur, "Quousque Lucem habetis, credite in

lucem, ut filii lucis sitis: . . . . Ego Lux in mundum veni; qui credit in Me, in tenebris non manet;" "lux" est Divinum Verum, ita Verbum. Propter hoc, omnis, etiam hodie, qui Dominum solum adit, dum legit Verbum, et orat ad Ipsum, illustratur in eo.

3. Paucis hic etiam dicetur quid de Domino apud omnes *Prophetas* Veteris Testamenti, ab *Esaia* usque ad *Malachiam* in genere et in specie agitur:—

(i.) *Quod Dominus in mundum venerit in plenitudine temporum, quae erat quando Ipse non amplius a Judaeis cognoscebatur, et ex eo quando non aliquid ecclesiae supererat; et nisi tunc Dominus in mundum venisset et Se revelavisset, homo morte aeterna periisset: dicit Ipse apud Johannem,*

> "Nisi credideritis quod Ego sim, moriemini in peccatis vestris" (viii. 24).

(ii.) *Quod Dominus in mundum venerit ut ultimum judicium faceret, et per id inferna tunc dominantia subjugaret; quod factum est per pugnas, seu per tentationes in humanum suum a Matre, admissas, et per continuas tunc victorias: quae nisi subjugata fuissent, nullus homo potuisset salvari.*

(iii.) *Quod Dominus in mundum venerit ut glorificaret Humanum, hoc est, uniret illud Divino, quod in Ipso ex conceptione erat.*

(iv.) *Quod Dominus in mundum venerit ut novam ecclesiam instauraret, quae Ipsum agnosceret Redemptorem et Salvatorem, ac per amorem et fidem in Ipsum redimeretur et salvaretur.*

(v.) *Quod simul tunc ordinaret caelum, ut unum faceret cum ecclesia.*

(vi.) *Quod passio crucis fuerit ultima pugna seu tentatio, per quam plene vicit inferna, et plene glorificavit Humanum suum.*

Quod Verbum non de aliis rebus agat, videbitur in sequente opusculo *De Scriptura Sacra.*

4. Ad confirmandum quod ita sit, velim in primo hoc articulo solum adducere loca e Verbo, ubi dicitur "dies ille," "in die illo," "inque tempore illo;" in quibus per "diem" et per "tempus" intelligitur Adventus Domini:—Apud *Esaiam,*

> "Fiet in posteritate dierum, stabilis erit mons Jehovae in capite montium." "Exaltabitur Jehovah solus in die illo." "Dies Jehovae Zebaoth super omnem magnificum et altum." "In die illo projiciet homo idola argenti et auri sui" (cap. ii. 2, 11, 12, 20).

"In die illo removebit Dominus Jehovih ornatum" (cap. iii. 18).
"In die illo erit germen Jehovae in decus et gloriam" (cap. iv. 2).
"Fremet contra eum in die illo,..ac despiciet in terram, quae ecce tenebrae, anxietas, et lux obtenebrescet in ruinis" (cap. v. 30).
"Fiet in die illo, sibilabit Jehovah muscae in extremitate fluviorum Aegypti." "In die illo detondebit Dominus..in transitibus fluvii." "In die illo vivificabit." "Erit in die illo omnis locus....in senticetum et vepretum" (cap. vii. 18, 20, 21, 23).
"Quid facietis in die visitationis,...qui veniet?" "In die illo".... Israel "innitetur Jehovae, Sancto Israelis in veritate" (cap. x. 3, 20).
"Fiet in die illo, radicem Jischaji, quae stans in signum populorum,.. gentes quaerent; et erit quies Ipsius gloria." "Imprimis in die illo Dominus...requiret reliquias populi sui" (cap. xi. 10, 11).
"Dices in die illo, Confitebor tibi Jehovah." "Dicetis in die illo, Confitemini Jehovae, invocate nomen Ipsius" (cap. xii. 1, 4).
"Propinquus est dies Jehovae, sicut devastatio a Schaddai veniet." "Ecce dies Jehovae venit crudelis, et indignationis, et excandescencentiae, et irae." "Commovebo caelum, et trepidabit terra e loco suo, in die excandescentiae irae Ipsius." "Propinquum est tempus Ipsius, et veniet[? ut veniat], et dies..non extrahentur" (cap. xiii. 6, 9, 13, 22).
"Fiet in die illo, atteretur gloria Jacobi." "In die illo respiciet homo ad Factorem suum, et oculi..ad Sanctum Israelis." "In die illo erunt urbes refugii..in derelicta silvae" (cap. xvii. 4, 7, 9).
"In die illo erunt quinque civitates in terra Aegypti, loquentes labia Canaanis." "In die illo erit altare Jehovae in medio..Aegypti, ...[et cognoscent Aegyptii Jehovam in die illo....]." "In die illo erit semita ex Aegypto in Aschurem, et....[in die illo] Israel erit....in medio terrae" (cap. [1]xix. 18, 19, 21, 23, 24).
"Dicet habitator insulae..in die illo, Ecce..exspectatio nostra" [(cap. xx. 6)].
"Dies tumultus, et conculcationis, et perplexitatis, Domino Jehovih Zebaoth" (cap. xxii. 5, [2]12).
"In die illo visitabit Jehovah super exercitum altitudinis.., et super reges terrae." "Post multitudinem dierum visitabuntur; tunc erubescet luna, et pudefiet sol" (cap. xxiv. 21, [22,] 23).
[3]Jehovah "dicet in die illo, Ecce Deus noster hic, quem exspectavimus, ut liberet nos" (cap. xxv. 9).
"In die illo cantabitur canticum hoc in terra [4]Jehudae, Urbs valida nobis" (cap. [5]xxvi. 1).
"In die illo visitabit Jehovah gladio suo." "In die illo respondete illi, Vinea meri" (cap. xxvii. 1, 2, 12, 13).
"In die illo erit Jehovah Zebaoth in coronam ornatus et in cidarim" (cap. xxviii. 5).
"Tunc audient in die illo surdi verba Libri,...eque tenebris oculi caecorum videbunt" (cap. xxix. 18).
"Erunt....ductus aquarum in die caedis magnae, cum cadent turres, et ..lux lunae sicut lux solis,....in die quo obligabit Jehovah fracturam populi sui" (cap. xxx. 25, 26).
"In die illo rejicient vir idola argenti..et auri sui" (cap. xxxi. 7).
"Dies vindictae Jehovae, annus retributionum Ipsius" (cap. xxxiv. 8).
"Venient tibi duo illa..in uno die, orbitas et viduitas" (cap. xlvii. 9).
"Cognoscet populus meus nomen meum, et in die illo..Ego Ille, qui loquens, Ecce Me" (cap. lii. 6).
"Unxit Jehovah Me,....ad proclamandum annum beneplaciti Jehovae et diem vindictae Deo nostro, ad consolandum omnes lugentes" (cap. lxi. 1, 2).
"Dies vindictae in corde meo, et annus redemptorum meorum venit" (cap. lxiii. 4).

Apud *Jeremiam*,

"In diebus illis..non [1]dicetis amplius, Arca foederis Jehovae." "In tempore illo vocabunt Hierosolymam thronum Jehovae." "In diebus illis ibunt domus Jehudae ad domum Israelis" (cap. iii. 16, 17, 18).

"In die illo..peribit cor regis, et cor principum, et obstupescent sacerdotes et prophetae [admirabuntur]" (cap. iv. 9).

"Ecce dies venientes,....quibus in vastitatem evadet terra" (cap. vii. 32[, 34]).

"Cadent inter cadentes in [2]die visitationis eorum" (cap. viii. 12).

"Ecce dies venientes,..visitabo omnem circumcisum in praeputio" (cap. ix. 24).

"In tempore visitationis eorum peribunt" (cap. x. [3]15).

"Reliquiae non erunt eis, adducam malum super" illos "anno visitationis illorum" (cap. xi. [4]23).

"Ecce dies venientes,..quibus non dicetur amplius...." (cap. xvi. 14).

"Cervice et non faciebus respiciam eos in die exitii illorum" (cap. xviii. 17).

"Ecce dies venientes,....quibus dabo locum hunc in devastationem (cap. xix. 6[, 8]).

"Ecce dies venientes,..quibus suscitabo Davidi germen justum, qui regnet Rex." "In diebus illis salvabitur Jehudah, et Israel habitabit secure." "Quare ecce dies venientes,..quibus non dicent amplius...." "Adducam super illos malum anno visitationis illorum." "In extremitate dierum intelligetis intelligentiam" (cap. xxiii. 5, 6, 7, 12, 20).

"Ecce dies venientes,..quibus conversurus." "Heu..magnus dies hic, et non erit sicut ille." "Fiet in die illo,....frangam jugum,... et vincula..avellam" (cap. xxx. 3, 7, 8).

"Dies erit, quo clamabant custodes in monte Ephraim, Surgite,..ascendamus Sionem, ad Jehovam Deum nostrum." "Ecce dies venientes,..quibus pangam....foedus novum." "Ecce dies venientes,..quibus aedificabitur urbs Jehovae" (cap. xxxi. 6, 27, 31, 38).

"Dies venientes,..quibus stabiliam verbum bonum." "In diebus illis, et in tempore illo germinare faciam Davidi germen justum." "In diebus illis salvabitur Jehudah" (cap. xxxiii. 14, 15, 16).

"Adducam verba..contra urbem hanc in malum...in die illo. Te autem eripiam in die illo" (cap. xxxix. 16, 17).

"Dies ille Domino Jehovih Zebaoth dies ultionis, vindictam sumet de hostibus suis." "Dies exitii..venit super eos, tempus visitationis eorum" (cap. xlvi. 10, 21).

"Propter diem venientem ad vastandum" (cap. xlvii. 4).

"Adducam super illum..annum visitationis." "Reducam tamen captivitatem ejus in extremitate dierum" (cap. xlviii. 44, 47).

"Exitium adducam..super eos tempore visitationis eorum." "Cadent juvenes ejus in plateis, et omnes viri belli exscindentur in die illo." "In extremitate dierum reducam captivitatem" illorum (cap. xlix. 8, 26, 39).

"In diebus illis et in tempore illo..venient filii Israelis..et filii Jehudae simul,...et Jehovam Deum suum quaerent." "In diebus illis et in tempore illo..quaeretur iniquitas Israelis, et non illa." "Vae illis, quia venit dies illorum, tempus visitationis illorum" (cap. l. 4, 20, 27, 31).

"Vanitas illa, opus errorum, in tempore visitationis illorum peribunt" (cap. li. 18 .

Apud *Ezechielem*,

"Finis venit, venit finis,....venit mane super te,...venit tempus, pro-

pinquus est dies tumultus." "Ecce dies, ecce venit, exivit mane, effloruit virga, germinavit violentia." "Advenit dies, advenit tempus....super omni multitudine ejus." "Non argentum et aurum eripient illos in die irae Jehovae" (cap. vii. 6, 7, 10, 12, 19).

Dicebant de Propheta, "Visio quam ille videns, fiet post dies multos; in tempora longinqua ille prophetans" (cap. xii. 27).

"Non stabunt in bello in die" irae "Jehovae" (cap. xiii. 5).

"Tu confossus impius, princeps Israelis, cujus venit dies, in tempore iniquitatis finis" (cap. xxi. 30, 34 [*B.A.* 25, 29]).

"Urbs effundens sanguinem in medio [1]sui, ut veniat tempus ejus;.... et appropinquare fecisti dies, ut venias ad [2]annos tuos" (cap. xxii. 3, 4).

"Nonne in die, quo abstulero ab iis robur?" "In die illo veniet ereptus ad te ad informationem aurium." "In die illo aperietur os tuum cum erepto" (cap. xxiv. 25, 26, 27).

"In die illo crescere faciam cornu domui Israelis" (cap. xxix. 21).

"Ejulate, heu diem, nam propinquus dies Jehovae, propinquus dies Jehovae, dies nubis, tempus gentium erit." "In die illo exibunt nuntii a Me" (cap. xxx. 2, 3, 9).

"In die quo descensurus es in infernum" (cap. xxxi. 15).

"Ego quaeram gregem meum,....in die quo erit in medio gregis" tui, ..."et eripiam eos ex omnibus locis quo dispersi [3]fuerunt, in die nubis et caliginis" (cap. xxxiv. 11, 12).

"In die, quo mundavero vos ab omnibus iniquitatibus vestris" (cap. xxxvi. 33).

"Propheta et dic, Nonne in die illo, quo sedebit populus meus Israel secure, cognosces?" "In posteritate dierum deducam te in terram meam." "In die illo, in die quo veniet Gog super terram." "In zelo meo, in [4]igne indignationis meae, si non in die hoc fuerit terrae motus magnus super terra Israelis" (cap. xxxviii. 14, 16, 18, 19).

"Ecce venit,....hic dies de quo locutus sum." "Fiet in die illo, dabo Gogo locum sepulcro in terra Israelis;....ut cognoscat domus Israelis, quod Ego Jehovah Deus illorum ex die illo et deinceps" (cap. xxxix. 8, 11, [5]22).

Apud *Danielem*,

"Deus in caelis revelavit arcana,...quid futurum in posteritate dierum" (cap. ii. 28).

"Tempus advenit, ut regnum confirmarent sancti" (cap. vii. 22).

"Attende,..quia ad tempus finis visio." "Dixit, Ecce ego notum faciam tibi, quod futurum in extremitate irae, quia ad statum tempus finis." "Visio vesperae et mane..veritas est; tu..reconde visionem, quia in dies multos" (cap. viii. 17, 19, 26).

"Veni ad faciendum te intelligere, quid obveniet populo tuo in extremitate dierum, quia adhuc visio in dies" (cap. x. 14, 15).

"Intelligentes..probabuntur ad purgandum et mundandum, usque ad tempus finis, nam adhuc ad statum tempus" (cap. xi. 35).

"In tempore illo surget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui, et erit tempus angustiae, quale non fuit, ex quo gens. In tempore hoc tamen eripietur populus tuus, omnis qui invenietur scriptus in libro" (cap. xii. 1).

"Tu, Daniel, occlude verba, et obsigna librum usque ad tempus finis." "A tempore vero, quo removebitur juge, et dabitur abominatio devastans, dies mille ducenti nonaginta." "Surges in sortem tuam sub finem dierum" (cap. [6]xii. 4, 9, 11, 13).

Apud *Hoscheam*,

"Finem faciam regni domus Israelis." "In die illo frangam arcum Israelis." "Magnus dies [1]Israelis" (cap. i. [4,] 5, 11).

"In die illo...vocabis, Marite mi." "Feriam illis foedus in die illo." "In die illo exaudiam" (cap. ii. 16, 18, 21).

"Revertentur filii Israelis, et quaerent Jehovam Deum.., et Davidem regem suum....in extremitate dierum" (cap. iii. 5).

"Ecce in diebus illis, et in tempore illo, quibus reducam" (cap. iv. 1[? *Joel* iv. [*B.A.* iii.] 1]);

"Ite et revertamur ad Jehovam,....vivificabit nos post biduum, et in die tertio eriget nos, et vivemus coram Ipso" (cap. vi. 1, 2).

"Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis" (cap. ix. 7).

Apud *Joelem*,

"Heu dies, quia propinquus dies Jehovae, et sicut devastatio a Schaddai veniet" (cap. i. 15).

"Venit dies Jehovae, propinquus dies tenebrarum et caliginis, dies nubis et obscuritatis." "Magnus dies Jehovae et terribilis valde, et quis sustinebit illum?" (cap. ii. 1, 2, 11.)

"Super servos et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum." "Sol vertetur in tenebras, et luna in sanguinem, antequam venit dies Jehovae magnus et terribilis" (cap. iii. 2, 4 [*B.A.* ii. 29, 31]).

"In diebus illis, et in tempore illo....congregabo omnes gentes." "Propinquus est dies Jehovae." "Fiet in die illo stillabunt montes mustum" (cap. iv. [*B.A.* iii.] 1, [2,] 14, 18).

Apud *Obadiam*,

"In die illo..perdam sapientes ex Edomo." "Ne laeteris super" illis "in die interitus eorum,....in die angustiae eorum." "Propinquus namque dies Jehovae super omnes gentes" (vers. 8, 12, 13, 14, 15).

Apud *Amosum*,

"Fortis corde suo...fugiet nudus in die illo" (cap. ii. 16).

"In die quo visitaturus praevaricationes Israelis super illum" (cap. iii. 14).

"Vae desiderantibus diem Jehovae. Quid vobis dies Jehovae? ille tenebrarum et non lucis." "Nonne tenebrae erit dies Jehovae, et non lux? et caligo, non autem splendor illi?" (cap. v. 13, 18, 20.)

"Ejulabunt cantica templi in die illo." "In die illo...occidere faciam solem in meridie; et obtenebrabo terram in die lucis." "In die illo deficient virgines pulchrae et juvenes siti" (cap. viii. 3, 9, 13).

"In die illo erigam tentorium Davidis collapsum." "Ecce dies venientes....ut stillent montes mustum" (cap. ix. 11, [2]13).

Apud *Micham*,

"In die illo....lamentabitur,....vastando vastati sumus" (cap. ii. 4).

"In extremitate dierum erit mons domus Jehovae constitutus in caput montium." "In die illo....colligam claudum" (cap. iv. 1, 6).

"In illo die...exscindam equos tuos....et currus tuos" (cap. v. 9 [*B.A.* 10]).

"Dies speculatorum tuorum, visitatio tua venit." "Dies adest ad aedificandum macerias." "Dies hic usque ad te veniet" (cap. vii. [3]4, 11, 12).

Apud *Habakuk*,

"Adhuc visio in tempus constitutum, et effatur in finem ;...si morabitur, exspecta [1]illud quia veniendo veniet, nec procrastinabitur" (cap. ii. 3).

"Jehovah,....in medio annorum fac opus tuum ; in medio annorum notum facias ;....Deus veniet" (cap. iii. 2[, 3]).

Apud *Zephaniam*,

"Propinquus est dies Jehovae." "In die sacrificii Jehovae visitabo super principes, et super filios regis." "In die illo..erit vox clamoris." "In tempore illo perscrutabor Hierosolymam lucernis." "Propinquus dies Jehovae magnus." "Dies excandescentiae dies hic ; dies angustiae et coarctationis ; dies vastationis et devastationis ; dies tenebrarum et caliginis ; dies nubis et obnubilationis ; dies buccinae et clangoris." "In die excandescentiae Jehovae, ...comedetur tota terra ; et consummationem festinatam faciet cum omnibus habitatoribus terrae" (cap. i. 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 18).

"Cum nondum venit super [2]vos....dies irae Jehovae." "Forte abscondemini in die irae Jehovae" (cap. ii. 2, 3).

"Exspectate Me..usque ad diem surgere meum ad praedam, nam judicium meum." "In die illo non pudefies ab..operibus tuis." "In die illo dicetur Hierosolymae, Ne time." "Conficiam oppressores tuos in tempore illo." "In tempore illo adducam vos. In tempore illo congregabo vos, quia dabo vos in nomen et in laudem" (cap. iii. [8,] 11, 16, 19, 20).

Apud *Zachariam*,

[3]"Tunc adhaerebunt gentes multae Jehovae in die illo" (cap. ii. 15).

[3]"Removebo iniquitatem terrae..in die uno. In die illo...clamabitis vir ad socium suum, sub vitem et sub ficum" (cap. iii. 9, 10).

"In diebus illis....apprehendent decem viri alam viri Judaei" (cap. viii. 23).

"Servabit illos Jehovah Deus illorum in die illo sicut gregem populum suum" (cap. ix. 16).

Foedus meum "ruptum est in die illo" (cap. xi. 11).

"In die illo ponam Hierosolymam lapidem oneris omnibus populis." "In die illo...percutiam omnem equum stupore." "In die illo ponam duces Jehudae sicut fornacem ignis in lignis." "In die illo proteget Jehovah habitatores Hierosolymae." "In die illo quaeram perdere omnes gentes." "In die illo crescet planctus in Hierosolyma" (cap. xii. 3, 4, 6, 8, 9, 11).

"In die illo fons erit apertus domui Davidis et habitatoribus Hierosolymae." "Fiet in die illo...exscindam nomina idolorum in terra." "In die illo pudefient prophetae" (cap. xiii. 1–4).

"Ecce dies veniens Jehovae." "Stabunt pedes Ipsius in die illo super Monte Olivarum." "In die illo non erit lux et splendor. ..Dies unus qui notus erit Jehovae ; non dies, non nox, circa tempus vesperae erit lux." "In die illo exibunt aquae vivae ex Hierosolyma." "In die illo erit Jehovah unus, et nomen Ipsius unum." "In die illo erit tumultuatio Jehovae magna." "In die illo erit super tintinnabulis equorum, Sanctitas Jehovae." "Non erit amplius Cananaeus in domo Jehovae..in die illo" (cap. xiv. 1, 4, 6, 7, 8, [9,] 13, 20, 21).

Apud *Malachiam*,

"Quis sustinet diem adventus Ipsius, et quis consistet cum apparuerit?"

"Ut sint Mihi in die quem facio, in peculium." "Ecce dies veniens ardens sicut clibanus." "Ecce Ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam venit dies Jehovae magnus et terribilis" (cap. iii. 2, 17, 19, 23).

Apud *Davidem*,

"Florebit in diebus Ipsius justus, et multa pax:....et dominabitur a mari ad mare, et a fluvio usque ad fines terrae" (*Psalm.* lxxii. 7, 8). (Praeter alibi.)

5. In his locis per "diem" et per "tempus" intelligitur Adventus Domini: per "diem" aut "tempus tenebrarum," "caliginis," "obscuritatis" "non lucis," "devastationis," "iniquitatis finis," "interitus," intelligitur Adventus Domini, quando non amplius cognoscebatur, et inde quando non amplius aliquid ecclesiae supererat. Per "diem crudelem," "terribilem," "excandescentiae," "irae," "tumultus," "visitationis," "sacrificii," "retributionis," "angustiae," "belli," "clamoris," intelligitur Adventus Domini ad judicium. Per "diem quo exaltabitur Jehovah solus;" quo "unus erit et nomen Ipsius unum;" quo "erit germen Jehovae in decus et gloriam;" quo "florebit justus;" quo "vivificabit;" quo "quaeret gregem suum;" quo "feriet foedus novum;" quo "stillabunt montes mustum;" quo "exibunt aquae vivae ex Hierosolyma;" quo "respicient ad Deum Israelis," et plura similia, intelligitur Adventus Domini ad instaurandam ecclesiam novam, quae Ipsum agnoscet Redemptorem et Salvatorem.

6. His adjicere licet aliqua loca quae apertius de Adventu Domini loquuntur, quae sunt:—

"Dat Dominus Ipse vobis signum: Ecce virgo concipiet et pariet Filium, et vocabit nomen Ipsius Deus nobiscum" (*Esai.* vii. 14; *Matth.* i. 22, 23).

"Puer natus est nobis, Filius datus est nobis, super cujus humero principatus; et vocabit nomen Ipsius, Mirabilis, Consiliarius, Deus, Heros, Pater aeternitatis, Princeps pacis. Multiplicanti principatum et pacem non erit finis, super throno Davidis, et super regno ejus, ad stabiliendum illud....in judicio et justitia, a nunc et usque in aeternum" (*Esai.* ix. 5, 6).

"Exibit virga de trunco Jischaji, et surculus e radicibus ejus fructum feret:..quiescet super Eo spiritus Jehovae, spiritus sapientiae et intelligentiae, spiritus consilii et virtutis. ....Erit justitia cingulum lumborum Ejus, et veritas cingulum feminum Ejus. ....Fiet ergo in die illo, Radicem Jischaji, quae stans in signum populorum,.. gentes quaerent; et erit quies Ejus gloria" (*Esai.* xi. 1, 2, 5, 10).

"Mittite Agnum Dominatoris terrae de petra versus desertum, ad montem filiae Zionis. ....Firmatus est per misericordiam thronus, et sedit super eo in veritate in tabernaculo Davidis, judicans et quaerens judicium, et festinans justitiam" (*Esai.* xvi. 1, 5).

"Dicetur in die illo, Ecce Deus noster Hic, quem exspectavimus ut liberet nos; Hic Jehovah, quem exspectavimus; exsultemus et laetemur in salute Ipsius" (*Esai.* xxv. 9).

"Vox clamantis in deserto, Parate viam Jehovae, complanate in solitudine semitam Deo nostro. ....Revelabitur enim gloria Jehovae, et videbunt omnis caro simul. ....Ecce Dominus Jehovih in forti venit, et brachium Ipsius dominabitur Ipsi; ecce merces Ipsius cum Ipso. ....Sicut pastor gregem suum pascet" (*Esai.* xl. 3, 5, 10, 11).

"Electus meus, in quo beneplacitum habet anima mea. ....Ego Jehovah vocavi Te in justitia,....et dabo Te in foedus populo, in lucem gentium; ad aperiendum oculos caecos, ad educendum e carcere vinctum, e domo claustri sedentes in tenebris: Ego Jehovah, hoc nomen meum, gloriam meam non alteri dabo" (*Esai.* xlii. 1, 6–8).

"Quis credidit verbo nostro, et brachium Jehovae super quo revelatum est?....Non forma Ipsi,...vidimus Ipsum, sed non aspectus:.... morbos nostros Ille tulit, et dolores nostros portavit" (*Esai.* liii. ad fin. [vers. 1, 2, 4]).

"Quis Hic qui venit ex Edom, conspersus vestes ex Bozra,....incedens in multitudine roboris sui?...Qui loquor in justitia, magnus ad salvandum:....nam dies vindictae in corde meo, et annus redemptorum meorum venit. ....Ideo factus est illis in Salvatorem" (*Esai.* lxiii. 1–8 [vers. 1, 4, 8]).

"Ecce dies venientes,..cum suscitabo Davidi germen justum, qui regnet Rex, et prosperetur, faciatque judicium et justitiam in terra: ....et hoc nomen Ipsius quod vocabunt Ipsum, Jehovah Justitia nostra" (*Jerem.* xxiii. 5, 6; cap. xxxiii. 15, 16).

"Exulta valde, filia Zionis; clange, filia Hierosolymae; ecce Rex tuus venit tibi, justus et servatus Ille:....loquetur pacem gentibus; dominari Ipsius a mari ad mare, et a flumine usque ad fines terrae" (*Sach.* ix. 9, 10).

"Jubila et laetare, filia Zionis; ecce..Ego venio, ut habitem in medio tui..; tunc adhaerebunt gentes multae Jehovae in die illo, et erunt Mihi in populum" (*Sach.* ii. 14, 15).

"Tu Bethlechem Ephrataea, parum est ut sis inter millenas Jehudae; ex te Mihi exibit, qui erit Dominator in Israele, et cujus exitus ab antiquo, a diebus aeternitatis. ....Stabit et pascet in robore Jehovae" (*Mich.* v. 1, 3).

"Ecce Ego mitto angelum meum, qui parabit viam ante Me, et subito veniet ad Templum suum Dominus, quem vos quaeritis, et Angelus foederis, quem vos desideratis, ecce venit:...quis sustinet diem adventus Ipsius?....Ecce Ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam venit dies Jehovae magnus et terribilis" (*Malach.* iii. 1, 2, 23).

"Vidi...et ecce cum nubibus caelorum sicut Filius hominis veniens fuit. ....Huic datum est dominium, et gloria, et regnum, et omnes populi, gentes et linguae Ipsum colent: dominium Ipsius dominium saeculi, quod non transibit, et regnum Ipsius, quod non peribit:....et omnia dominia colent Ipsum, et obedient Ipsi" (*Dan.* vii. 13, 14, 27).

"Septimanae septuaginta decisae sunt super populum tuum, et super urbem sanctitatis tuam, ad consummandum praevaricationem,.... et ad obsignandum visionem et prophetam, et ad ungendum sanctum sanctorum. Scito ergo et percipito, ab exitu Verbi usque ad restituendum et ad aedificandum Hierosolymam, usque ad Messiam Principem, septimanae septem" (*Dan.* ix. 24, 25).

"Ponam in mari manum Ipsius, et in fluviis dextram Ipsius: Ille vocabit Me, Pater meus Tu, Deus meus, et Petra salutis meae. Etiam Ego primogenitum dabo Ipsum, altum regibus terrae. ....Ponam

in aeternum semen Ipsius, et Thronum Ipsius sicut dies caelorum" (*Psalm.* lxxxix. 26–28, 30).

"Dictum Jehovae ad Dominum meum, Sede ad dextram meam usque dum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Sceptrum roboris Tui mittet Jehovah e Zione, dominare in medio inimicorum tuorum. ....Tu Sacerdos in aeternum juxta modum Malchizedechi" (*Psalm.* cx. 1, 2, 4; *Matth.* xxii. 44; *Luc.* xx. [1]42).

"Ego inunxi Regem meum super Zionem, montem sanctitatis meae: annuntiabo de statuto, Jehovah dixit ad Me, Filius meus Tu, Ego hodie genui Te:...dabo gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam fines terrae. ....Osculamini Filium ne irascatur, [2]et pereatis in via;....beati omnes confidentes in Ipso" (*Psalm.* ii. 6–8, 12).

"Carere quidem Ipsum fecisti paululum prae angelis; sed gloria et honore coronasti Ipsum; dominari fecisti Ipsum super opera manuum tuarum; omnia posuisti sub pedes Ipsius" (*Psalm.* [3]viii. 6, 7).

"Memento Jehovah Davidis, qui juravit Jehovae, vovit forti Jacobi; Si intravero intra tentorium domus meae, si ascendero super spondam strati mei, si dedero somnum oculis meis,...usque dum invenero locum Jehovae, habitacula forti Jacobi. Ecce audivimus de Eo in Ephrata, invenimus Eum in agris silvae: intrabimus in habitacula Ejus, incurvabimus nos scabello pedum Ejus:....sacerdotes tui induantur justitia; et sancti tui jubilent" (*Psalm.* cxxxii. 1–9).

Sed haec pauca sunt quae allata.

7. Quod universa Scriptura Sacra de solo Domino scripta sit, plenius ex sequentibus constabit, imprimis ex illis quae in opusculo *De Scriptura Sacra* afferenda sunt. Inde et non aliunde est sanctitas Verbi; hoc quoque intelligitur per haec in *Apocalypsi*,

"Testimonium Jesu est spiritus prophetiae" (xix. 10).

[II.]

Quod Dominus impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi.

8. Creditur a multis hodie, quod ubi dicitur de Domino quod impleverit Legem, intelligatur quod impleverit omnia praecepta decalogi, et quod sic Justitia factus sit, ac justificaverit homines mundi etiam per illud fidei. Attamen non intelligitur illud, sed quod impleverit omnia quae de Ipso scripta sunt in Lege et Prophetis, hoc est,

in universa Scriptura Sacra, quia haec de solo Ipso agit, ut in superiore articulo dictum est. Quod multi aliter crediderint, est causa, quia non scrutati sunt Scripturas, et viderunt quid per "Legem" ibi intelligitur. Per "Legem" ibi intelliguntur,

[i.] *In stricto sensu decem praecepta decalogi;*
[ii.] *In latiori sensu omnia quae a Mose in quinque ejus libris scripta sunt;*
[iii.] *Et in latissimo sensu omnia Verbi.*

[i.] *Quod per "Legem" in stricto sensu intelligantur decem praecepta decalogi*, notum est.

9. [ii.] *Quod per "Legem" in latiori sensu intelligantur omnia quae a Mose in quinque ejus libris scripta sunt*, patet ex his sequentibus :—Apud *Lucam*,

Abraham dixit ad divitem in inferno, "Habent Mosen et Prophetas, audiunto illos;....si Mosen et Prophetas non [1]audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, persuadebuntur" (xvi. 29, 31).

Apud *Johannem*,

Philippus dixit ad Nathanaelem, "Quem scripsit Moses in Lege, et Prophetae, invenimus" (i. 46).

Apud *Matthaeum*,

"Nolite putare quod venerim ad solvendum Legem et Prophetam; non veni ad solvendum, sed ad implendum" (v. 17, 18).

Apud eundem,

"Omnes Prophetae et Lex usque ad Johannem prophetarunt" (xi. 13).

Apud *Lucam*,

"Lex et Prophetae usque ad Johannem; abhinc regnum Dei evangelizatur" (xvi. [2]16).

Apud *Matthaeum*,

"Omnia quaecunque volueritis ut faciant vobis homines, sic et vos facite illis; haec..est Lex et Prophetae" (vii. 12).

Apud eundem,

"Jesus..dixit.., Amabis Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua,....et amabis proximum tuum ut teipsum: ex his duobus mandatis Lex et Prophetae pendent" (xxii. [3]37, 39, 40).

In illis locis per "Mosen et Prophetas," tum per "Legem et Prophetas," intelliguntur omnia quae in libris Mosis et in libris Prophetarum scripta sunt. Quod per "Legem" in specie intelligantur omnia quae per Mosen scripta sunt, patet adhuc ex his :—Apud *Lucam*,

"Impleti sunt dies purificationis juxta Legem Mosis, deduxerunt" Jesum "Hierosolymam, ut sisterent Domino; quemadmodum scriptum est in Lege Domini, quod omnis masculus aperiens uterum, sanctum Domino vocandus esset; ac ut darent sacrificium juxta quod dictum est in Lege Domini, par turturum, et duos pullos columbarum. ....Et adducebant parentes..Jesum in templum, ut facerent juxta consuetum Legis pro Ipso. ....Cum perfecissent omnia quae juxta Legem Domini," etc. (ii. 22–24, 27, 39).

Apud *Johannem*,

"In Lege..Moses..praecepit tales lapidare" (viii. 5).

Apud eundem,

"Lex per Mosen data est" (i. 17).

Inde patet quod nunc "Lex" nunc "Moses" nominetur, ubi agitur de talibus quae in libris ejus scripta sunt

(Ut quoque *Matth.* viii. 4: *Marc.* x. 2–4; cap. xii. 19: *Luc.* xx. 28, 37: *Joh.* iii. 14; cap. vii. 19, 51; cap. viii. 17; xix. 7).

Plura etiam a Mose dicuntur "Lex," quae mandata sunt, ut

De Holocaustis (*Levit.* vi. 2 [*B.A.* 9]; cap. vii. 37);
De Sacrificiis (*Levit.* vi. 18 [*B.A.* 25]; cap. vii. 1–11);
De Mincha (*Levit.* vi. 7 [*B.A.* 14]);
De Lepra (*Levit.* xiv. 2);
De Zelotypia (*Num.* v. 29, 30);
De Naziraeatu (*Num.* vi. 13, 21).

Et ipse Moses vocat libros suos "Legem:"—

"Scripsit..Moses Legem hanc, et dedit eam sacerdotibus, filiis Levi, portantibus arcam foederis Jehovae:" et dixit illis, "Accipiendo Librum Legis hujus, ponite eum a latere arcae foederis Jehovae" (*Deutr.* xxxi. 9, 11, 26).

A latere positus est, intus enim in arca erant tabulae lapideae, quae in stricto sensu sunt Lex. Libri Mosis vocantur "Liber Legis" postea:—

"Dixit Chilkia sacerdos magnus ad Schaphanem scribam, Librum Legis inveni in domo Jehovae. ....Cum audivit Rex verba Libri Legis, rupit vestes suas" (2 *Reg.* xxii. 8, [1]11; cap. xxiii. 24).

10. [iii.] *Quod omnia Verbi per "Legem" in latissimo sensu intelligantur*, constare potest ex his locis:—

Jesus dixit, "Nonne scriptum est in Lege vestra, Ego dixi, Dii estis?" (*Joh.* x. 34;)

hoc scriptum est, *Psalm.* [2]lxxxii. 6.

"Respondit..turba, Nos audivimus ex Lege quod Christus maneat in aeternum" (*Joh.* xii. 34);

hoc scriptum est, *Psalm.* lxxxix. 30 [*B.A.* 29]; *Psalm.* cx. 4; *Dan.* vii. 14.

"Ut impleretur verbum scriptum in Lege illorum, Odio habuerunt Me sine causa" (*Joh.* xv. 25);

hoc scriptum est, *Psalm.* xxxv. 19.

Dixerunt Pharisaei, "Num quis ex principibus credidit in Ipsum...? Sed turba haec quae non novit Legem [maledicti sunt]" (*Joh.* vii. 48, 49).

"Facilius..est caelum et terram transire, quam Legis unum apicem cadere" (*Luc.* xvi. 17).

Per "Legem" ibi intelligitur tota Scriptura Sacra.

11. Quod Dominus impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi, patet a locis ubi dicitur, quod ab Ipso impleta sit Scriptura, et quod omnia consummata sint; ut ex his:—

Jesus "intravit....in synagogam, et surrexit ad legendum. Tunc traditus est Ipsi liber Esaiae prophetae; et evolvit librum, et invenit locum..scriptum, Spiritus Domini super Me, propter quod unxit Me, ad evangelizandum pauperibus misit Me, ad sanandum contritos corde, ad evangelizandum vinctis remissionem, et caecis visum, ad praedicandum annum Domini acceptum; postea convolvens librum,....et dixit,..Hodie impleta est scriptura haec in auribus vestris" (*Luc.* iv. 16–21).

"Scrutamini Scripturas,....atque [1]illae testantur de Me" (*Joh.* v. 39).

"Ut Scriptura impleretur, Qui comedit Mecum panem, sustulit super Me calcaneum" (*Joh.* xiii. 18).

"Nemo ex illis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleretur" (*Joh.* xvii. 12).

"Ut impleretur Verbum, quod dixit, Quos dedisti Mihi, non perdidi ex illis unum" (*Joh.* xviii. [2]9).

"Dixit Jesus" Petro, "Absconde tuum gladium in loco....; quomodo ergo implerentur Scripturae, quod sic oporteat fieri?...Hoc..totum factum est ut implerentur Scripturae Prophetarum" (*Matth.* xxvi. [52,] 54, 56).

"Filius hominis abit, sicut scriptum est de Ipso,....ut impleantur Scripturae" (*Marc.* xiv. 21, [3]49).

"Sic impleta est Scriptura, quae dixit,..Cum impiis reputatus est" (*Marc.* xv. 28; *Luc.* xxii. 37).

"Ut Scriptura impleretur,..Diviserunt vestimenta [4]mea sibi, et super tunicam meam jecerunt sortem" (*Joh.* xix. 24).

"Post hoc, sciens Jesus quod omnia jam consummata essent, ut impleretur Scriptura...." (*Joh.* xix. 28).

"Cum..accepisset acetum Jesus, dixit, Consummatum est," hoc est, impletum (*Joh.* xix. 30).

"Facta haec sunt. ut Scriptura impleretur, Os non confringetis Ipsius: et rursus alia Scriptura dicit, Videbunt quem transfoderunt" (*Joh.* xix. 36, 37).

Praeter alibi, ubi loca Prophetarum adducuntur, et non simul dicitur quod Lex seu Scriptura impleta sit. Quod omne Verbi de Ipso scriptum sit, et quod in mundum ve-

nerit ut illud impleret, docuit etiam discipulos antequam abivit, his verbis,

> Jesus ad discipulos, "Stulti et tardi corde ad credendum omnibus quae locuti sunt Prophetae. Nonne hoc oportebat pati Christum, et ingredi in gloriam? Incipiens porro a Mose et ab omnibus Prophetis, interpretatus est illis in omnibus Scripturis..de Ipso" (*Luc.* xxiv. 25–27).

Porro,

> Jesus dixit discipulis, "Haec sunt verba quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quod oporteret impleri omnia quae scripta sunt in Lege Mosis et Prophetis et Psalmis de Me" (*Luc.* xxiv. 44, 45).

Quod Dominus in mundo impleverit omnia Verbi, usque ad singularissima ejus, patet ab his Ipsius verbis,

> "Amen dico vobis, usque dum praetereat caelum et terra, iota unum aut unum corniculum non praeteribit de Lege, donec omnia fiant" (*Matth.* v. 18).

Ex his nunc clare videri potest quod per id quod Dominus impleverit omnia Legis, non intelligatur quod impleverit omnia praecepta decalogi, sed quod omnia Verbi.

[III.]

Quod Dominus in mundum venerit, ut subjugaret inferna et glorificaret Humanum; et quod passio crucis fuerit ultima pugna, per quam plene vicit inferna et plene glorificavit Humanum suum.

12. Notum est in ecclesia quod Dominus vicerit mortem, per quam intelligitur infernum, et quod postea cum gloria ascenderit in caelum; sed nondum notum est quod Dominus per pugnas, quae sunt tentationes, vicerit mortem seu infernum, et simul per illas glorificaverit Humanum suum, et quod passio crucis fuerit ultima pugna seu tentatio, per quam vicit et glorificavit. De his, multis agitur apud *Prophetas* et apud *Davidem*, sed non ita multis apud *Evangelistas*. Apud hos, tentationes quas a

pueritia sustinuit, in summa descriptae sunt per tentationes Ipsius in deserto, et postea a Diabolo; ac ultimae per illa quae passus est in Gethsemane et super cruce.

De tentationibus Ipsius in deserto, et postea a Diabolo, videatur apud *Matth.*, cap. iv. 1–11; apud *Marc.*, cap. i, 12, 13; et apud *Luc.*, cap. iv. 1–13:

sed per illas intelliguntur omnes usque ad ultimas. Non plura de illis revelavit discipulis; nam dicitur apud *Esaiam*,

"Exactionem sustinuit,...non tamen aperuit os suum: sicut agnus ad mactationem.., et sicut ovis coram tonsoribus suis, obmutescit, et non aperuit os suum" (liii. 7).

De tentationibus Ipsius in Gethsemane, videatur apud *Matth.*, cap. xxvi. 36–44; apud *Marc.*, cap. xiv.[1]32–42; et apud *Luc.*, cap. xxii. 39–46.

Et de tentationibus super cruce, apud *Matth.*, cap. xxvii. 33–[2]56; apud *Marc.*, cap. xv. 22–38; apud *Luc.*, cap. xxiii. 33–49; et apud *Joh.*, cap. xix. 17–37.

Tentationes non aliud sunt quam pugnae contra inferna. De tentationibus seu pugnis Domini, videatur in opusculo *De Nova Hierosolyma et ejus Doctrina Caelesti*, Londini [3]edito, n. 201 et 302; et de tentationibus in genere, n. [4]187–200 ibi.

13. Quod Dominus per passionem crucis plene vicerit inferna, docet Ipse apud *Johannem*,

"Nunc judicium est mundi hujus, nunc princeps mundi hujus ejicietur foras" (xii. 31);

haec locutus est Dominus, cum instabat passio crucis. Apud eundem,

"Princeps hujus mundi judicatus est" (cap. xvi. 11).

Apud eundem,

"Confidite, Ego vici mundum" ([5]xvi. 33).

Et apud *Lucam*,

"Dixit Jesus, Vidi Satanam sicut fulmen e caelo cadentem" (x. 18).

Per "mundum," "principem mundi," "Satanam" et "Diabolum," intelligitur infernum.

Quod Dominus per passionem crucis etiam plene glorificaverit Humanum suum, docet apud *Johannem*,

"Postquam" Judas "exivit, dixit Jesus, Nunc glorificatus est Filius hominis, et Deus glorificatus est in Ipso: si Deus glorificatus est in Ipso, etiam Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso, et statim glorificabit Ipsum" (cap. xiii. 31, 32).

Apud eundem,

> "Pater, venit hora; glorifica Filium tuum, ut etiam Filius tuus glorificet Te" (xvii. 1, 5).

Apud eundem,

> "Nunc anima mea turbata est," Et dixit, "Pater, glorifica nomen tuum; et exivit vox e caelo, Et glorificavi, et rursus glorificabo" (xii. 27, 28).

Apud *Lucam*,

> "Nonne hoc oportebat pati Christum, et ingredi in gloriam suam?" (xxiv. 26.)

Haec dicta sunt de passione: glorificatio est unitio Divini et Humani; quare dicitur, "Et Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso."

14. Quod Dominus in mundum venerit, ut omnia in caelis et inde in terris in ordinem redigeret, et quod hoc factum sit per pugnas contra inferna, quae tunc infestabant omnem hominem venientem in mundum et exeuntem e mundo, et quod per id Justitia factus sit, ac salvaverit homines, qui absque eo non salvari potuerunt, multis in locis apud *Prophetas* praedicitur; quorum modo aliqua afferentur. Apud *Esaiam*,

> "Quis Hic qui venit ex Edom, conspersus vestes ex Bozra; Hic honorabilis in vestitu suo, incedens in multitudine roboris sui? Ego qui loquor in justitia, magnus ad salvandum. Quare rubicundus quoad vestem tuam, et vestis tua sicut calcantis in torculari? Torcular calcavi solus, et de populo non vir Mecum: propterea calcavi illos in ira mea, et conculcavi eos in excandescentia mea; inde sparsa est victoria eorum super vestes meas ....; nam dies vindictae in corde meo, et annus redemptorum meorum venit. .... Salutem praestitit Mihi brachium meam....; descendere feci in terram victoriam eorum. ....Dixit, Ecce populus meus illi, filii ...; ideo factus est illis in Salvatorem;....ob amorem suum et ob clementiam suam Ille redemit eos" (lxiii. 1–9);

haec de pugnis Domini contra inferna: per "vestem," in qua honorabilis fuit et quae rubicunda, intelligitur Verbum, cui violentia a populo Judaico illata est: ipsa pugna contra inferna, et victoria super illa, describitur per quod "calcaverit illos in ira sua, et conculcaverit in excandescentia sua;" quod solus et ex propria potentia pugnaverit, describitur per haec, "De populo non vir Mecum, salutem praestitit Mihi brachium meum, descendere feci in terram victoriam eorum;" quod per id salvaverit et redemerit, describitur per haec, "Ideo factus est illis in

Salvatorem ; ob amorem et clementiam suam Ille redemit eos ;" quod hoc fuerit causa adventus Ipsius, describitur per haec, "Dies vindictae in corde meo et annus redemptorum meorum venit." Apud *Esaiam*,

> "Vidit quod non quisquam, et obstupuit quod non esset intercedens ; ideo salutem praestitit Ipsi brachium suum, et justitia Ipsius suscitavit Ipsum : inde induit justitiam sicut loricam, et galeam salutis super caput suum, et induit vestes vindictae, et texit Se sicut pallio zelo :....tunc venit Zioni Redemptor" (lix. 16, 17, 20) :

haec quoque de pugnis Domini, cum fuit in mundo, contra inferna : quod solus ex propria potentia pugnaverit contra illa, intelligitur per haec, "Vidit quod non quisquam, ideo salutem praestitit Ipsi brachium suum ;" quod inde Justitia factus sit, per haec, "Justitia Ipsius suscitavit Ipsum, unde induit justitiam sicut loricam ;" quod ita redemerit, per haec, "Tunc venit Zioni Redemptor." Apud *Jeremiam*,

> "Illi consternati sunt,.....fortes eorum contusi sunt,..fugam fugerunt, nec respexerunt.....Dies ille Domino Jehovih Zebaoth, dies ultionis, ut vindictam sumat de hostibus suis, comedatque gladius, et saturetur" (xlvi. 5, 10) :

pugna Domini cum infernis, et victoria super illa, describitur per quod "consternati sint," quod "fortes eorum contusi fugam fugerint, et non respexerint ;" "fortes eorum" et "hostes" sunt inferna, quia omnes ibi odio habent Dominum ; adventus Ipsius in mundum propterea, intelligitur per haec, "Dies ille Domino Jehovih Zebaoth, dies ultionis, ut vindictam sumat de hostibus suis." Apud *Jeremiam*,

> "Cadent juvenes in plateis, et omnes viri belli exscindentur in die illo" (xlix. 26).

Apud *Joelem*,

> "Jehovah edidit vocem..coram exercitu suo ;....magnus dies Jehovae, terribilis valde ; quis ergo sustinebit illum ?" (ii. 11.)

Apud *Zephaniam*,

> "In die sacrificii Jehovae visitabo super principes, super filios regis, super omnes indutos indumento alienigenae.....Dies hic, dies angustiae,....dies buccinae et clangoris" (i. 8, 9, 15, 16).

Apud *Sachariam*,

> "Jehovah exibit, et pugnabit contra gentes.., juxta diem pugnare Ipsum in die proelii...Stabunt pedes Ipsius in die illo super Monte Olivarum, [1]qui ante facies Hierosolymae.....Tunc fugietis in

vallem montium meorum. ....In die illo non erit lux et splendor. ....Jehovah autem erit in Regem super tota terra : in die illo erit Jehovah unus, et nomen Ipsius unum" (xiv. 3–6, 9):

in his locis etiam agitur de pugnis Domini: per "diem illum" intelligitur adventus Ipsius; "Mons Olivarum, qui ante facies Hierosolymae," erat ubi Dominus solito commoratus est

(Videatur *Marc.* xiii. [1]3; cap. xiv. 26: *Luc.* xxi. 37; cap. xxii. 39: *Joh.* viii. 1: et alibi).

Apud *Davidem*,

"Circumdederunt Me funes mortis,....funes inferni circumdederunt Me, praevenerunt Me laquei mortis:....ideo misit tela,....et fulmina multa, et conturbavit illos. ....Persequar hostes meos, et comprehendam eos, nec revertar usque dum consumpsero..; percussero eos, ut resurgere non possint. ....Accinges Me robore ad bellum,....et dabis..hostes..in fugam,....conteram eos sicut pulverem coram faciebus venti, sicut coenum platearum attenuabo eos" (Ps. xviii. 5, [6,] 15, 38, 39, [40,] 41, 43 [*B.A.* 4, 5, 14, 37–40, 42]):

"funes" et "laquei mortis," qui circumdederunt et praevenerunt, significant tentationes; quae quia ab inferno sunt, etiam vocantur "funes inferni." Haec et reliqua in toto illo psalmo agunt de pugnis et de victoriis Domini; quare etiam dicitur,

"Pones Me in caput gentium; populus non noveram, servient Mihi" (vers. 44, 45).

Apud *Davidem*,

"Accinge..gladium super femur, Potens;....tela tua acuta, populi cadent sub Te, e corde hostes Regis. Thronus tuus..in saeculum et in aeternum:....amasti justitiam,....propterea unxit Te Deus" (Ps. xlv. [2]4, 6–8 [*B.A.* 3, 5–7]):

haec quoque de pugna cum infernis, et de subjugatione illorum; nam in toto illo psalmo agitur de Domino; nempe, de Ipsius pugnis, de Ipsius glorificatione, et de salvatione fidelium ab Ipso. Apud *Davidem*,

"Ignis coram Ipso ibit,..inflammabit circumcirca hostes Ipsius:...videbit et timebit terra: montes sicut cera liquefient...coram Domino totius terrae. Annuntiabunt caeli justitiam Ipsius, et videbunt omnes populi gloriam Ipsius" (Ps. xcvii. 3–6):

pariter in hoc psalmo agitur de Domino, et de similibus. Apud *Davidem*,

"Dictum Jehovae ad Dominum meum, Sede ad dextram meam, usque dum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum;....domi-

nare in medio inimicorum tuorum. .... Dominus ad dextram tuam, percussit in die irae suae reges ;.... implevit cadaveribus, percussit caput super terram multam" (Ps. cx. 1 ad fin. [vers. 1, 2, 5, 6]).

Quod haec de Domino dicta sint, constat ex Ipsius Domini verbis

(Apud *Matth.*, cap. xxii. 44 ; apud *Marc.*, cap. xii. 36 ; et apud *Luc.*, cap. xx. 42) :

per "sedere ad dextram" significatur omnipotentia ; per "inimicos" significantur inferna ; per "reges," illi ibi qui in falsis mali sunt ; per "ponere illos scabellum pedum," "percutere in die irae," "implere cadaveribus," significatur destruere potentiam illorum ; et per "percutere caput super terram multam," significatur destruere omnem. Quoniam Dominus solus vicit inferna, cum nulla ope alicujus angeli, ideo vocatur

"Heros" et "Vir bellorum" (*Esai.* xlii. 15) ;
"Rex gloriae," "Jehovah fortis," "Heros belli" (*Psalm.* xiv. 8, 10) ;
"Fortis Jacobi" (*Psalm.* cxxxii. 2) ;

ac multis in locis "Jehovah Zebaoth," hoc est, Jehovah exercituum belli. Et quoque vocatur adventus Ipsius "Dies Jehovae terribilis," "crudelis," "indignationis," "excandescentiae," "irae," "vindictae," "exitii," "belli," "[1]buccinae clangoris," "tumultus ;" ut ex locis supra (n. 4) allatis, videri potest. Quoniam ultimum judicium a Domino, cum fuit in mundo, factum est per pugnas cum infernis, et per subjugationem illorum, ideo multis in locis agitur de judicio quod facturus est : ut apud *Davidem*,

Jehovah "venit ad judicandum terram ; judicabit orbem in justitia, et populos in veritate" (Ps. [2]xcvi. 13) :

sic pluries alibi. Haec e propheticis Verbi. In historicis Verbi autem similia repraesentata sunt per bella filiorum Israelis cum variis gentibus : nam in Verbo tam Prophetico, quam Historico, omne quod scriptum est, de Domino scriptum est ; inde Verbum est Divinum. In ritualibus Ecclesiae Israeliticae, ut in holocaustis et sacrificiis, tum in sabbathis et festis ejus, ac in sacerdotio Aharonis et Levitarum, multa arcana glorificationis Domini continentur ; similiter in reliquis apud *Mosen*, quae vocantur "leges," "judicia," et "statuta ;" quod etiam intelligitur

per Domini verba ad discipulos,

> Quod "oporteret Ipsum implere omnia quae de Ipso scripta sunt in Lege Mosis" (*Luc.* xxiv. [1]44);

tum ad Judaeos,

> Quod "Moses de Ipso scripserit" (*Joh.* v. 46).

Ex his nunc patet quod Dominus in mundum venerit ut subjugaret inferna, et glorificaret Humanum suum: et quod passio crucis fuerit ultima pugna, per quam plene vicit inferna, et plene glorificavit Humanum. Sed plura de hac re videbuntur in sequente opusculo *De Scriptura Sacra*, ubi in unum colligentur omnia loca e Verbo Prophetico, quae de pugnis Domini cum infernis, et de victoriis super ea, seu quod idem, quae de ultimo judicio ab Ipso facto, cum fuit in mundo, agunt; tum quae de passione et de glorificatione Humani Ipsius, quae tot sunt, ut si adducerentur, implerent membranas.

[IV.]

Quod Dominus per Passionem crucis non abstulerit peccata, sed quod portaverit illa.

15. Sunt quidam intra ecclesiam, qui credunt quod Dominus per passionem crucis peccata abstulerit, ac satisfecerit Patri, et sic redemerit: quidam etiam, quod peccata illorum, qui fidem in Ipsum habent, in Se transtulerit, portaverit, ac in profundum maris, hoc est, in infernum, conjecerit. Confirmant illa apud se per Johannis verba de Jesu,

> "Ecce Agnus Dei qui tollit peccata mundi" (*Joh.* i. 29);

et per Domini verba apud *Esaiam*,

> "Ille morbos nostros tulit, et dolores nostros portavit:....confossus ob praevaricationes nostras, contusus ob iniquitates nostras, castigatio pacis nostrae super Illo:..vulnere Ipsius sanitas data est nobis. ....Jehovah incurrere fecit in Ipsum iniquitates omnium nostrum. Exactionem sustinuit, atque afflictus est, non tamen aperuit os suum; sicut agnus ad mactationem ducitur. ....Excisus

est e terra viventium ob praevaricationem populi mei, plagam illis; ut daret impios in sepulcro suo, et divites in mortibus suis;.... ex labore animae suae videbit, saturabitur. Per scientiam suam justificabit...multos, eo quod iniquitates eorum Ipse portaverit..... Exinanivit ad mortem usque animam suam, et cum praevaricatoribus numeratus est, et peccatum multorum tulit, et pro praevaricatoribus intercessit" (liii. 1 ad fin.):

haec et illa dicta sunt de tentationibus Domini et de passione Ipsius; ac per "tollere peccata et morbos," perque "incurrere facere in Ipsum iniquitates omnium," simile intelligitur quod per "portare dolores et iniquitates." Primum itaque dicetur quid intelligitur per "portare iniquitates," et postea quid per "tollere illas." Per "portare iniquitates" non aliud intelligitur quam graves tentationes sustinere, tum sufferre ut Judaei cum Ipso facerent quemadmodum fecerunt cum Verbo, et quod Ipsum similiter tractarent, quia Ipse fuit Verbum: fuit enim ecclesia, quae tunc erat apud Judaeos, prorsus devastata; et devastata erat per id, quod perverterint omnia Verbi, adeo ut non aliquod verum residuum esset; quare nec agnoverunt Dominum: hoc intellectum et significatum est per omnia passionis Domini. Similiter factum est cum prophetis, quia illi repraesentabant Dominum quoad Verbum et inde quoad ecclesiam, et Dominus fuit Ipse Propheta. Quod Dominus fuerit Ipse Propheta constare potest ex his locis:—

"Jesus dixit.., Non est propheta minus honoratus quam in patria sua, et in domo sua" (*Matth.* xiii. 57; *Marc.* vi. 4; *Luc.* iv. 24).

Jesus dixit, "Non conveniens est prophetam interire extra Hierosolymam" (*Luc.* xiii. 33).

Dixerunt de Jesu, "Ille propheta a Nazareth" (*Matth.* xxi. [1]11; *Joh.* vii. 40, 41).

"Cepit timor omnes, laudantes Deum, dicentes quod propheta magnus suscitatus sit inter" illos (*Luc.* vii. 16).

Quod propheta "excitaretur e medio fratrum, cujus verbis obedirent" (*Deutr.* xviii. 15–19).

Quod simile factum sit cum prophetis, constat ex his quae nunc sequuntur. Mandatum est Esaiae prophetae, ut ecclesiae statum repraesentaret,

Per quod dissolveret saccum desuper lumbis suis, et calceum exueret desuper pede suo, ac iret nudus et discalceatus tres annos, in signum et prodigium (*Esai.* xx. 2, 3).

Mandatum est Jeremiae prophetae, ut repraesentaret statum ecclesiae,

Per quod emeret sibi cingulum, et poneret super lumbis suis, quod per

aquam non duceret, et absconderet illud in foramine petrae juxta Euphratem ; quod post dies invenit corruptum (*Jerem.* xiii. 1–7).

Idem etiam propheta repraesentavit statum ecclesiae per id,

Quod non acciperet sibi uxorem in loco illo, nec intraret in domum luctus, neque abiret ad plangendum, nec intraret domum convivii (*Jerem.* xvi. 2, 5, 8).

Mandatum est Ezechieli prophetae, ut repraesentaret statum ecclesiae,

Per quod novaculam tonsorum traduceret super caput suum, et super barbam suam, et postea divideret illa, tertiam partem combureret in medio urbis, tertiam percuteret gladio, tertiam dispergeret in ventum, et parum ex illis alligaret in alis, tandem projiceret in medium ignis, et combureret (*Ezech.* v. 1–4).

Eidem prophetae mandatum est, ut repraesentaret statum ecclesiae,

Per quod faceret vasa migrationis, et migraret in locum alium in oculis filiorum Israelis, et educeret vasa interdiu, et exiret in vespera per effossum parietem, ac obtegeret facies ut non videret terram ; et quod sic prodigium esset domui Israelis ; et diceret propheta, "Ecce ego prodigium vestrum ; quemadmodum feci, sic fiet illis" (*Ezech.* xii. 3–7, 11).

Mandatum est Hoscheae prophetae, ut repraesentaret statum ecclesiae,

Per quod acciperet sibi meretricem in uxorem ; et quoque accepit, et illa peperit ei tres filios, quorum unum vocavit "Jisreel," alterum "Non Miserandum," et tertium "Non Populum" (*Hosch.* i. 2–9).

Ac iterum ei mandatum est,

Ut abiret et amaret mulierem amatam socio et adulteram, quam etiam sibi comparavit per quindecim argenti (*Hosch.* iii. [1]1, 2).

Mandatum est Ezechieli prophetae, ut repraesentaret statum ecclesiae,

Per quod sumeret laterem, et sculperet super eo Hierosolymam, et poneret obsidionem, et daret vallum et aggerem contra illam, poneret sartaginem ferri inter se et urbem, et cubaret super latere sinistro, et postea super dextro, trecentos et nonaginta dies [[2]et dein dies quadraginta]. Tum sumeret tritica, hordea, lentes, milium et zeas, et ex illis sibi faceret panem, quem tunc ederet, juxta mensuram. Et quoque quod faceret sibi placentam hordeorum cum stercore fimi hominis ; et quia hoc deprecatus est, mandatum est ut faceret illam cum excrementis bovis (*Ezech.* iv. 1–15).

Praeter quod prophetae etiam alia repraesentarent ; ut Zedkiah,

Per cornua ferri, quae sibi fecit (1 *Reg.* xxii. 11).

Et alius propheta,

Per quod percuteretur et vulneraretur, ac cinerem super oculis mitteret (1 *Reg.* xx. 35, 37[, 38]).

In genere repraesentabant prophetae Verbum in sensu ultimo, qui est sensus litterae, per "tunicam pili" (*Sach.* xiii. 4): quare Elias

Tali tunica indutus fuit, ac cinctus cingulo coriaceo circum lumbos (2 *Reg.* i. [1]8);

similiter Johannes Baptista,

Qui habebat indumentum ex pilis cameli, et cingulum coriaceum circum lumbum suum, et comedit locustam et mel agreste (*Matth.* iii. 4).

Ex his patet quod prophetae repraesentaverint statum ecclesiae et Verbum; qui enim unum, etiam alterum repraesentat, nam ecclesia est ex Verbo, et secundum receptionem ejus vita et fide: quare etiam per "prophetas," in utroque Testamento, ubi nominantur, significatur doctrina ecclesiae ex Verbo; per Dominum autem ut Maximum Prophetam, significatur ipsa ecclesia et ipsum Verbum.

16. Status ecclesiae ex Verbo repraesentatus in prophetis, erat quod intelligitur per "portare iniquitates et peccata populi." Quod ita sit, patet ex illis quae dicuntur de Esaia propheta,

Quod iret nudus et discalceatus tres annos, in signum et prodigium (*Esai.* xx. 3):

de Ezechiele propheta,

Quod educeret vasa migrationis, et obtegeret facies ut non videret terram, et quod sic prodigium esset domui Israelis, et quoque diceret, "Ego prodigium vestrum" (*Ezech.* xii. 6, 11).

Quod hoc fuerit illis portare iniquitates, manifeste constat apud *Ezechielem*, cum ille jussus est cubare trecentos et nonaginta [dies] et quadraginta dies super latere sinistro et dextro contra Hierosolymam, ac edere placentam hordeorum factam cum excrementis bovis; ubi haec etiam leguntur:

"Tu cuba super latere tuo sinistro, et pone iniquitatem domus Israelis super illud; numerum dierum, quibus cubabis super illo, portabis iniquitatem eorum. Ego namque dabo tibi annos iniquitatis eorum juxta numerum dierum trecentos et nonaginta dies, ut portes iniquitatem domus Israelis. Quum vero absolveris hos, jace-

bis super latere tuo dextro secundum, ut portes iniquitatem domus Jehudae quadraginta dies" (*Ezech.* iv. 4–6).

Quod propheta, per quod sic portaverit iniquitates domus Israelis et domus Jehudae, non abstulerit illas, et sic expiaverit, sed modo repraesentaverit et monstraverit, patet a sequentibus ibi:

"Sic inquit Jehovah, Comedent filii Israelis panem suum immundum, inter gentes quo depulsurus sum eos. ....Ecce Ego frangens baculum panis in Hierosolyma,....ut careant pane et aqua, et desolentur vir et frater ejus, et contabescant propter iniquitatem eorum" (vers. 13, 16, 17, in eodem capite).

Similiter cum idem propheta ostenderet se et diceret,

"Ecce ego prodigium vestrum," etiam dicitur, "Quemadmodum feci sic fiet illis" (*Ezech.* xii. 6, 11).

Simile itaque intelligitur de Domino, ubi dicitur,

"Morbos nostros Ille tulit:..dolores nostros portavit:....Jehovah incurrere fecit in Illum iniquitates omnium nostrum:....per scientiam suam justificavit...multos, eo quod iniquitates eorum Ipse portaverit" (*Esai.* liii. [4, 6, 11]);

ubi in toto capite agitur de passione Domini. Quod Ipse sicut Maximus Propheta repraesentaverit statum ecclesiae quoad Verbum, patet a singulis passionis Illius: ut, Quod a Juda proditus fuerit: quod a principibus sacerdotum et a senioribus comprehensus et condemnatus sit: quod colaphos impegerint: quod caput calamo percusserint: quod imposuerint coronam ex spinis: quod vestimenta Ipsius diviserint, et super tunicam jecerint sortem: quod crucifixerint: quod dederint Ipsi acetum ad bibendum: quod transfoderint latus: quod sepultus; et tertio die resurrexerit. Quod "a Juda proditus fuerit," significabat quod a gente Judaica, apud quam tunc erat Verbum; nam Judas illam repraesentabat: quod "a principibus sacerdotum et a senioribus comprehensus et condemnatus sit, significabat quod ab omni illa ecclesia: quod "flagellaverint, spuerint in faciem, colaphos impegerint, et caput calamo percusserint," significabat quod similiter fecerint cum Verbo quoad Divina vera ejus, quae omnia agunt de Domino: quod "imposuerint coronam ex spinis," significabat quod illa falsificaverint et adulteraverint: quod "vestimenta diviserint, et super tunicam jecerint sortem," significabat quod omnia vera Verbi disperserint, sed non sensum ejus spiritualem; "tunica Domini" hoc Verbi signi-

ficabat: quod "crucifixerint" significabat quod totum Verbum destruxerint et profanaverint: quod "praebuerint Ipsi acetum ad bibendum," significabat quod mere falsificata et falsa; quare illud non bibit, et tunc dixit, "Consummatum est:" quod "transfoderint latus," significabat quod plane exstinxerint omne verum Verbi et omne bonum ejus: quod "sepultus," significabat rejectionem humani residui a matre; quod "tertio die resurrexerit," significabat glorificationem. Similia per illa significantur apud *Prophetas* et apud *Davidem*, ubi praedicta sunt. Quapropter, postquam flagellatus et eductus portans spinosam coronam, et vestimentum purpureum a militibus impositum, dixit "Ecce Homo" (*Joh.* xix. 1, 5): hoc dictum est quia per "Hominem" significatur ecclesia; per "Filium" enim "hominis" significatur verum ecclesiae, ita Verbum. Ex his nunc patet quod per "portare iniquitates" intelligatur, peccata contra Divina vera Verbi in Se repraesentare et effigiare. Quod Dominus talia sustinuerit et passus sit ut Filius hominis, et non ut Filius Dei, videbitur in sequentibus; "Filius hominis" enim significat Dominus quoad Verbum.

17. Aliquid nunc dicetur, quid per "tollere peccata" intelligitur. Per "tollere peccata" simile intelligitur quod per redimere hominem, et salvare illum; nam Dominus in mundum venit ut salvari posset homo; absque Ipsius adventu nemo mortalium potuit reformari et regenerari, ita salvari; sed hoc potest fieri, postquam Dominus omnem potentiam Diabolo, hoc est, inferno, ademerat, et Humanum suum glorificaverat, hoc est, univerat Divino Patris sui: si haec non facta fuissent, nullus hominum potuisset recipere aliquod Divinum verum manens apud illum, et adhuc minus aliquod Divinum bonum; nam Diabolus, cui prius potentia superior erat, e corde illa evulsisset. Ex his patet quod Dominus per passionem crucis non abstulerit peccata; sed quod auferat illa, hoc est, removeat, apud illos qui credunt in Ipsum, vivendo secundum praecepta Ipsius: ut quoque Dominus docet apud *Matthaeum*,

> "Nolite putare, quod venerim ad solvendum Legem et Prophetas..... Quisquis solverit praeceptorum horum minimum, et docuerit ita homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui vero facit et docet, hic magnus vocabitur in regno caelorum" (v. 17, 19).

Quisque potest videre ex sola ratione, modo in aliqua

illustratione sit, quod peccata non possint auferri homini, nisi quam per paenitentiam actualem, quae est, quod homo videat sua peccata, ac Domini opem imploret, et desistat ab illis. Aliud videre, credere et docere, non est ex Verbo, nec est ex sana ratione, sed ex cupiditate et prava voluntate, quae sunt proprium hominis, ex quo infatuatur intelligentia.

[V.]

Quod Imputatio Meriti Domini non aliud sit, quam Remissio Peccatorum post Paenitentiam.

18. In ecclesia creditur, quod Dominus missus sit a Patre, ut expiaret pro genere humano; et quod hoc factum sit per impletionem Legis, et per passionem crucis, et quod sic sustulerit damnationem et satisfecerit; et quod absque illa expiatione, satisfactione et propitiatione, genus humanum aeterna morte periisset; et hoc ex justitia, quae ab aliquibus etiam vocatur vindicativa. Verum est, quod absque adventu Domini in mundum omnes periissent; sed quomodo intelligendum est, quod Dominus impleverit omnia Legis, videatur supra in suo articulo; et cur passus est crucem, etiam supra in suo: ex quibus videri potest quod non fuerit ex aliqua justitia vindicativa, quia haec non est attributum Divinum. Attributa Divina sunt, justitia, amor, misericordia et bonum; et Deus est ipsa justitia, ipse amor, ipsa misericordia, et ipsum bonum; et ubi haec sunt, non est aliquid vindictae, ita non justitia vindictativa. Quoniam impletio Legis et passio crucis hactenus a multis non aliter intellectae sunt quam quod Dominus per illa bina satisfecerit pro humano genere, et ei damnationem praevisam aut destinatam abstulerit, ex nexu et simul ex principio quod homo salvetur ex sola fide quod ita sit, secutum est dogma de imputatione meriti Domini, accipiendo illa duo quae fuerunt meriti Domini, pro satisfactione. Sed hoc cadit ex illis quae dicta sunt de impletione Legis

a Domino, et de passione crucis Ipsius; et simul tunc videri potest quod imputatio meriti sit vox nullius rei, nisi per illam intelligatur remissio peccatorum post paenitentiam: nam non aliquid Domini potest imputari homini; sed potest addicari salus a Domino postquam homo paenitentiam egerat, hoc est, postquam viderat et agnoverat sua peccata, et dein desistat ab illis, et hoc ex Domino. Tunc addicatur ei salus eo modo, quod homo non ex suo merito et ex propria justitia salvetur, sed ex Domino, qui solus pugnavit et vicit inferna, et qui postea etiam solus pugnat pro homine, et vincit inferna pro illo; haec sunt meritum et justitia Domini, et haec nusquam possunt imputari homini; nam si imputarentur, forent meritum et justitia Domini appropriata homini sicut ejus; et hoc nusquam fit, nec fieri potest. Si imputatio dabilis foret, potuisset homo impaenitens et impius imputare sibi meritum Domini, et ex eo cogitare se justificatum, quod tamen foret conspurcare sanctum profanis, et profanare nomen Domini; nam foret tenere cogitationem in Domino, et voluntatem in inferno, et tamen voluntas est omne hominis. Est fides Dei, et est fides hominis: fidem Dei habent qui paenitentiam agunt, fidem autem hominis qui non paenitentiam agunt, et usque de imputatione cogitant; ac fides Dei est fides viva, at fides hominis est fides mortua. Quod Ipse Dominus et discipuli Ipsius praedicaverint paenitentiam ac remissionem peccatorum, constat ex his sequentibus:

"Jesus incepit praedicare et dicere, Paeniteat vos, appropinquavit enim regnum caelorum" (*Matth.* iv. 17);

"[1]Johannes dixit, Facite fructus dignos paenitentia:....jamjam securis ad radicem arborum jacet; omnis..arbor non faciens fructum bonum, exscinditur et in ignem conjicitur" (*Luc.* iii. 8, 9);

Jesus dixit, "Nisi paenitentiam egeritis, omnes..peribitis" (*Luc.* xiii. 3, 5);

"Jesus...praedicans Evangelium regni Dei;..dicens,..Impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei; paenitentiam agite, et credite Evangelio" (*Marc.* i. 14, 15);

Jesus emisit discipulos, qui "exeuntes praedicarunt ut paenitentiam agerent" (*Marc.* vi. 12);

Jesus dixit ad apostolos, quod illos oporteat praedicare "in nomine Ipsius paenitentiam et remissionem peccatorum, in omnibus gentibus, incipiendo a Hierosolyma" (*Luc.* xxiv. 47);

Johannes praedicavit "baptisma paenitentiae in remissionem peccatorum" (*Luc.* iii. 3; *Marc.* i. 4):

per "baptisma" intelligitur lavatio spiritualis, quae est a peccatis, et vocatur regeneratio. Describitur paenitentia

et remissio peccatorum a Domino ita apud *Johannem*,

"In propria venit, sed proprii Ipsum non receperunt: quotquot vero receperunt.., dedit illis potestatem, ut filii Dei essent, credentibus in nomen Ipsius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt" (i. 11–13):

per "proprios" intelliguntur qui tunc ab ecclesia, ubi erat Verbum: per "filios Dei," et "credentes in nomen Ipsius," intelliguntur qui in Dominum credunt, et qui Verbo credunt: per "sanguines" intelliguntur falsificationes Verbi, et confirmationes falsi per illud: "voluntas carnis" est proprium voluntarium hominis, quod in se est malum: "voluntas viri" est proprium intellectuale hominis, quod in se est falsum: "nati a Deo" sunt qui a Domino regenerati sunt. Ex his patet quod illi salventur qui in bono amoris et in veris fidei sunt a Domino, et non qui in proprio.

[VI.]

Quod Dominus quoad Divinum Humanum dicatur "Filius Dei," et quoad Verbum dicatur "Filius hominis."

19. In ecclesia non aliud scitur, quam quod Filius Dei sit altera Persona Divinitatis, distincta a Persona Patris; inde est fides de Filio Dei nato ab aeterno. Hoc quia universaliter receptum est, et de Deo, non data est copia ac venia cogitandi de eo ex aliquo intellectu; ne quidem ita, quid est nasci ab aeterno: nam qui cogitat de eo ex intellectu, omnino secum dicet, "Hoc transcendit; sed usque dico quia dicunt, et credo quia credunt." At sciant quod non sit Filius ab aeterno, sed quod sit Dominus ab aeterno. Dum scitur quid Dominus, et quid Filius, potest etiam ex intellectu cogitare de Deo triuno, et non prius. Quod Humanum Domini conceptum a Jehovah Patre, et natum a Maria virgine, sit Filius Dei, patet manifeste ex his sequentibus:—Apud *Lucam*,

"Missus est angelus Gabriel a Deo in urbem Galilaeae, cui nomen Na-

zareth, ad virginem desponsatam viro cui nomen Joseph, e domo Davidis; nomen autem virginis, Maria. Quum ingressus est angelus ad illam, dixit, Salve, gratiam consecuta, Dominus tecum est, benedicta inter mulieres. Illa..videns conturbata est super verbo ejus, et cogitavit quanta esset salutatio illa. Sed dixit angelus illi, Ne timeto, Maria, invenisti..gratiam apud Deum:..ecce concipies...et paries Filium, et vocabis nomen Ipsius Jesum. Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur. ....Maria vero dixit ad angelum, Quomodo fiet hoc, quoniam virum non cognosco? Cui respondens angelus dixit, Spiritus sanctus veniet super te, et virtus Altissimi obumbrabit te; unde etiam quod nascitur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei" (i. 26–35):

dicitur hic, "Concipies et paries Filium, Hic erit magnus, et vocabitur Filius Altissimi;" ac iterum, "Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei;" ex quo patet quod Humanum conceptum a Deo, et natum a Maria virgine, sit quod vocatur Filius Dei. Apud *Esaiam*,

"Dat Dominus Ipse vobis signum; ecce virgo concipiet et pariet Filium, et vocabit nomen Ipsius Deus nobiscum" (vii. 14):

quod Filius natus a virgine, et conceptus a Deo, sit qui vocabitur "Deus nobiscum," ita qui est Filius Dei, patet; quod sit, etiam confirmatur apud *Matthaeum* (cap. i. 22, 23). Apud *Esaiam*,

"Puer natus est nobis, Filius datus est nobis; super cujus humero principatus; et vocabit nomen Ipsius, Mirabilis, Consiliarius, Deus, Heros, Pater aeternitatis, Princeps pacis" (ix. 5, 6 [*B.A.* 6, 7]):

similiter hic; nam dicitur, "Puer natus est nobis, Filius datus est nobis," qui non est Filius ab aeterno, sed Filius natus in mundo; quod etiam patet a Prophetae verbis vers. 6 ibi, et a Gabrielis angeli verbis ad Mariam, *Luc.* i. 32, 33, quae similia sunt. Apud *Davidem*,

"Annuntiabo de statuto, Jehovah dixit..., Filius meus tu, Ego hodie genui Te. ....Osculamini Filium, ne irascatur, et pereatis in via" (Ps. ii. 7, 12):

hic nec intelligitur Filius ab aeterno, sed Filius natus in mundo: nam est propheticum de Domino venturo; quare vocatur statutum, de quo Jehovah annuntiavit Davidi: "hodie" non est ab aeterno, sed est in tempore. Apud *Davidem*,

"Ponam in mari manum Ipsius;....Ille vocabit Me, Pater meus Tu, ...Ego Primogenitum dabo Ipsum" (Ps. lxxxix. [26,] 27, 28, 37 [*B.A.* 25–27, 36]):

in toto hoc psalmo agitur de Domino venturo; quare intelligitur Ipse, qui vocabit Jehovam Patrem suum, et qui erit Primogenitus, ita qui est Filius Dei. Pariter alibi, ubi vocatur

"Virga e trunco Jischaji" (*Esai.* xi. [1]1);
"Germen Davidis" (*Jerem.* xxiii. 5, 6);
"Semen Mulieris" (*Gen.* iii. 15);
"Unigenitus" ([2]*Joh.* i. 18);
"Sacerdos in aeternum" et "Dominus" (*Psalm.* cx. 4, 5).

In Ecclesia Judaica per "Filium Dei" intellectus est Messias, quem exspectaverunt, de quo sciebant quod nasceretur in Bethlechem. Quod per "Filium Dei" ab illis intellectus sit Messias, patet ex his locis:—Apud *Johannem,*

Dixit Petrus, "Credimus et agnoscimus quod Tu sis Christus, Filius Dei viventis" (vi. 69).

Apud eundem,

"Tu es Christus, Filius Dei, qui in mundum venturus est" (xi. 27).

Apud *Matthaeum,*

Princeps sacerdotum interrogavit Jesum num esset Christus, Filius Dei; Jesus dixit, "Ego sum" (xxvi. 63, 64; *Marc.* [3]xiv. 62).

Apud *Johannem,*

"Haec scripta sunt, ut credatis quod Jesus sit Christus, Filius Dei" (xx. 31; tum *Marc.* i. 1).

Christus est vox Graeca, et significat Unctum, similiter Messias in lingua Hebraea; quare dicit *Johannes,*

"Invenimus Messiam, quod est, si interpreteris, Christus" (i. 42),

Et alibi,

"Dixit mulier, Scio quod Messias veniat, qui dicitur Christus" (iv. 25).

Quod Lex et Prophetae, seu totum Verbum Veteris Testamenti, sit de Domino, in primo articulo indicatum est; quare non alius per "Filium Dei" venturum potest intelligi, quam Humanum quod Dominus suscepit in mundo. Ex quo sequitur, quod hoc intellectum sit per "Filium" a Jehovah e caelo dictum, cum baptizabatur,

"Hic est Filius meus dilectus, in quo complacuit Mihi" (*Matth.* [4]iii. 17; *Marc.* i. 11; *Luc.* iii. 22);

nam Humanum Ipsius baptizabatur. Et quando transformatus,

"Hic est Filius meus dilectus, in quo Mihi complacuit, Ipsum audite" (*Matth.* xvii. 5 ; *Marc.* ix. 7 ; *Luc.* ix. 35).

Tum etiam alibi

(Ut *Matth.* viii. 29 ; cap. xiv. 33 ; cap. [1]xxvii. 43, 54 : *Marc.* iii. 11 ; cap. xv. 39 : *Joh.* i. 18, 34, 50 [*B.A.* 18, 34, 49] ; cap. iii, 18 ; cap. v. 25 ; cap. x. 36 ; cap. xi. 4).

20. Quoniam per "Filium Dei" intelligitur Dominus quoad Humanum, quod in mundo suscepit, quod est Divinum Humanum, patet quid intelligitur per quod Dominus toties dixerit, quod "missus sit a Patre in mundum," et per quod "exiverit a Patre :" per quod "missus sit a Patre in mundum," intelligitur quod a Jehovah Patre conceptus sit. Quod non aliud per "mitti" et "missum a Patre" intelligatur, constat ex omnibus locis, ubi etiam dicitur quod voluntatem Patris et opera Ipsius faceret ; quae erant, quod vinceret inferna, glorificaret Humanum, doceret Verbum, et novam ecclesiam instauraret : quae non potuerunt fieri, nisi quam per Humanum conceptum a Jehovah, et natum a Virgine ; hoc est, nisi Deus Homo factus sit. Evolve loca ubi dicitur "mitti" et "missus," et videbis

(Ut *Matth.* x. 40 ; cap. xv. 24 : *Marc.* ix. 37 ; *Luc.* iv. 43 ; cap. ix. 48 ; cap. x. 16 : *Joh.* iii. 17, 34 ; cap. iv. 34 ; cap. v. 23, 24, 36, 37, 38 ; cap. vi. 29, 39, 40, 44, 57 ; cap. vii. 16, 18, 28, 29 ; cap. viii. 16, 18, 29, 42 ; cap. ix. 4 ; cap. xi. 41, 42 ; cap. xii. 44, 45, 49 ; cap. xiii. 20 ; cap. xiv. 24 ; cap. xv. 21 ; cap. xvi. 5 ; cap. xvii. 3, 8, 21, 23, 25 ; cap. xx. [2]21) :

tum etiam loca ubi Dominus Jehovam appellat "Patrem."

21. Multi hodie non aliter cogitant de Domino, quam sicut de vulgari homine, sui simili, quia solum de Humano Ipsius, et non simul de Divino ; cum tamen Divinum et Humanum Ipsius non separari possunt. Est enim Dominus Deus et Homo ; ac Deus et Homo in Domino non sunt duo, sed una Persona, ita prorsus una, sicut anima et corpus sunt unus homo ; secundum doctrinam in toto Christiano Orbe, quae est ex Conciliis, ac Doctrina Fidei Athanasianae vocatur. Ne itaque homo posthac cogitatione separet Divinum et Humanum in Domino, legat quaeso illa, quae ex *Luca* supra allata sunt ; tum etiam haec apud *Matthaeum* :—

"Jesu Christi nativitas talis est: Desponsata matre Ipsius Josepho, antequam illi congrederentur, inventa est in utero habens, ex Spiritu Sancto. Et Josephus sponsus ejus, quum justus esset, et non vellet illam diffamare, voluit clam dimittere illam. Verum cum ille haec cogitaret, ecce angelus Domini in somnio apparuit illi, dicens, Joseph, fili Davidis, ne timeas accipere Mariam sponsam tuam, nam quod in illa natum, ex Spiritu Sancto est: et pariet Filium, et vocabis nomen Ipsius Jesum. Ille..salvabit populum suum a peccatis eorum. ....Et expergefactus Josephus a somno, fecit sicut praecepit illi angelus Domini, et accepit sponsam suam: at non cognovit illam, usque dum peperit Filium suum primogenitum, et vocavit nomen Ipsius Jesum" (i. 18–25).

Ex his, et ex illis quae apud *Lucam* de nativitate Domini scripta sunt, et ex supra allatis, constat quod "Filius Dei" sit Jesus conceptus a Jehovah Patre, et natus a virgine Maria, de quo omnes Prophetae et Lex usque ad Johannem prophetarunt.

22. Qui novit quid apud Dominum "Filius Dei" significat, et quid apud Ipsum "Filius hominis," ille plura arcana Verbi videre potest; nam Dominus nunc Se vocat "Filium," nunc "Filium Dei," nunc "Filium hominis," ubivis secundum rem de qua agitur. Cum agitur de Divinitate Ipsius, de Uno cum Patre, de Divina Potestate, de Fide in Ipsum, de Vita ab Ipso, tunc vocat Se "Filium" et "Filium Dei" (ut *Joh.* v. 17–26, et alibi). Ubi autem agitur de Passione, de Judicio, de Adventu, et in genere de Redemptione, Salvatione, Reformatione, Regeneratione, tunc vocat Se "Filium hominis:" causa est, quia Ipse quoad Verbum tunc intelligitur. Dominus variis nominibus insignitur in Verbo Veteris Testamenti; nominatur ibi "Jehovah," "Jah," "Dominus," "Deus," "Dominus Jehovih," "Jehovah Zebaoth," "Deus Israelis" "Sanctus Israelis," "Fortis Jacobi," "Schaddai," "Petra," tum "Creator," "Formator," "Salvator," "Redemptor," ubivis secundum rem de qua agitur: in Verbo Novi Testamenti similiter; ubi nominatur "Jesus," "Christus," "Dominus," "Deus," "Filius Dei," "Filius hominis," "Propheta," "Agnus," et quoque aliter, etiam ubivis secundum rem de qua ibi agitur.

23. Ex quo Dominus vocatur "Filius Dei," hactenus dictum est; nunc ex quo Dominus vocatur "Filius hominis," dicetur. Vocatur "Filius hominis," ubi agitur de passione, de judicio, de adventu, et in genere ubi de

redemptione, salvatione, reformatione et regeneratione. Causa est, quia "Filius hominis" est Dominus quoad Verbum ; ac Ipse ut Verbum passus est, judicat, venit in mundum, redimit, salvat, reformat et regenerat. Quod ita sit, ex nunc sequentibus constare potest.

24. *Quod Dominus dicatur "Filius hominis" cum agitur de Passione*, constat ex his :—

Jesus dixit ad discipulos, "Ecce ascendimus Hierosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, qui condemnabunt Ipsum mortis, et tradent Ipsum gentibus,....et flagellabunt Ipsum, et exspuent in Ipsum, et occident Ipsum ; tertia tamen die resurget" (*Marc.* x. 33, 34): similiter alibi, ubi praedicit passionem suam (ut, *Matth.* xx. 18, 19; *Marc.* viii. 31 ; *Luc.* ix. 22).

Jesus dixit ad discipulos, "Ecce adest hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatorum" (*Matth.* xxvi. 45).

Angelus dixit ad mulieres venientes ad monumentum, "Mementote quod locutus est vobis,....quod oporteat Filium hominis prodi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et tertia die resurgere" (*Luc.* xxiv. 6[, 7]).

Quod Dominus tunc Se vocaverit Filium hominis, est quia passus est Sibi fieri similiter, quemadmodum illi fecerunt cum Verbo, ut multis supra ostensum est.

25. *Quod Dominus dicatur "Filius hominis" cum agitur de Judicio*, constat ex his :—

"Quando venerit Filius hominis in gloria sua,....tunc sedebit super throno gloriae suae,....ac statuet oves a dextris, et hircos a sinistris" (*Matth.* xxv. 31, 33).

"Quando sedebit Filius hominis super throno gloriae suae, judicaturus duodecim tribus Israelis" (*Matth.* xix. 28).

"Venturus est Filius hominis in gloria Patris sui,...et tunc reddet unicuique secundum facta ejus" (*Matth.* xvi. 27).

"Vigilate..omni tempore, ut digni habeamini....ad consistendum coram Filio hominis" (*Luc.* xxi. 36).

"Qua hora non putatis, Filius hominis venit" (*Matth.* [1]xxiv. 44; *Luc.* xii. 40).

"Pater non judicat quemquam, sed omne judicum dedit Filio,....quia Filius hominis est" (*Joh.* v. [22,] 27).

Causa quod Dominus, cum de judicio agitur, Se dicat "Filium hominis," est quia omne judicium fit secundum Divinum Verum, quod est in Verbo. Quod hoc judicet unumquemvis, dicit Ipse apud *Johannem*,

"Si quis [2]audiverit verba mea, non tamen crediderit, Ego non judico illum, non enim veni ut judicem mundum. ....Verbum quod locutus sum, illud judicabit illum in extrema die" (xii. 47, 48).

Et alibi,

Non venit Filius hominis "ut judicet mundum, sed ut..salvetur per Ipsum: qui credit in Ipsum non judicatur; qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credidit in nomen Unigeniti Filii Dei" (iii. 17, 18).

Quod Dominus neminem ad infernum judicet, seu in infernum dejiciat, sed quod ipse malus spiritus semet, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 545-550, 574). Per "nomen Jehovae," "Domini," "Filii Dei," intelligitur Divinum Verum, ita quoque Verbum, quod est ab Ipso, de Ipso, et sic Ipse.

26. *Quod Dominus dicatur "Filius hominis" ubi agitur de adventu Ipsius*, constat ex his :—

Discipuli dicebant ad Jesum, "Quodnam signum tui adventus et consummationis saeculi?" Et tunc Dominus praedixit status ecclesiae successivos usque ad finem, et de fine ejus haec: "Tunc apparebit, signum Filii hominis;....et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute et gloria" (*Matth.* xxiv. 3, 30; *Marc.* xiii. 26; *Luc.* xxi. 27):

per "consummationem saeculi" intelligitur ultimum tempus ecclesiae: per "adventum in nubibus caeli cum gloria," intelligitur aperitio Verbi, et manifestatio quod Verbum de Ipso solo scriptum sit. Apud *Danielem*,

"Vidi...et ecce cum nubibus caelorum..Filius hominis veniens" (vii. 13).

In *Apocalypsi*,

"Ecce venit cum nubibus, et videbit Ipsum omnis oculus" (i. 7);

hoc etiam de Filio hominis, ut patet a vers. 13, ibi; tum alibi in *Apocalypsi*,

"Vidi cum ecce nubes alba, et super nube sedens similis Filio hominis" (xiv. 14).

Quod Dominus aliud apud Se intellexerit per "Filium Dei," et aliud per "Filium hominis," patet a responso Ipsius ad Principem sacerdotum;

"Sacerdos magnus dixit ad Jesum, Adjuro Te per Deum viventem, ut nobis dicas num Tu sis Christus, Filius Dei. Dixit illi Jesus, Tu dixisti, Ego sum: veruntamen dico vobis, a nunc videbitis Filium hominis sedentem a dextris potentiae, et venientem in nubibus caeli" (*Matth.* xxvi. 63, 64):

hic primum confessus est quod sit "Filius Dei," et postea dicit quod "visuri sint Filium hominis sedentem a dextris potentiae, et venientem in nubibus caeli;" per quae in-

telligitur, quod post passionem crucis in Divina potentia esset aperiendi Verbum, et instaurandi ecclesiam; quod non prius fieri potuit, quia non prius vicerat infernum, et glorificaverat Humanum suum. Quid per "sedere super nubibus caeli," et "venire in gloria," significatur, in opere *De Caelo et Inferno* (n. 1) explicatum est.

27. *Quod Dominus dicatur "Filius hominis" ubi agitur de Redemptione, Salvatione, Reformatione et Regeneratione*, constat ex his:—

> "Filius hominis venit,...ut det animam redemptionem pro multis" (*Matth.* xx. 28; *Marc.* x. 45);
> "Venit Filius hominis ad salvandum," et non ad perdendum (*Matth.* xviii. 11; *Luc.* ix. 56);
> "Venit Filius hominis ad quaerendum et salvandum id quod perierat" (*Luc.* xix. 10);
> Venit Filius hominis, "ut mundus salvetur per Ipsum" (*Joh.* iii. 17);
> "Qui seminat bonum semen est Filius hominis" (*Matth.* xiii. 37):

ibi de redemptione et salvatione agitur; quae quia a Domino fiunt per Verbum, ideo Se vocat ibi "Filium hominis." Dicit Dominus,

> Quod Filius hominis potestatem habeat remittendi peccata (*Marc.* ii. 10; *Luc.* v. 24),

hoc est, salvandi. Tum,

> Quod sit Dominus Sabbathi, quia est Filius hominis (*Matth.* xii. 8; *Marc.* ii. 28; *Luc.* vi. 5),

quia est Verbum, quod Ipse tunc docet. Praeterea dicit apud *Johannem*,

> "Operamini cibum, non qui perit, sed cibum qui manet in vitam aeternam, quem Filius hominis vobis dabit" (vi. 27):

per "cibum" intelligitur omne verum et bonum doctrinae ex Verbo, ita a Domino: hoc quoque ibi intelligitur per "mannam," et per "panem" qui e caelo descendit; et quoque per hoc in eodem capite,

> "Nisi comederitis carnem Filii hominis, et biberitis Ipsius sanguinem, non habebitis vitam in vobis" (vers. 53):

"caro" seu "panis" est bonum amoris ex Verbo, "sanguis" seu "vinum" est bonum fidei ex Verbo, utrumque a Domino.

Simile per "Filium hominis," in aliis locis ubi dicitur, significatur. Ut in his:—

"Vulpes foveas habent, et volucres..nidos; Filius vero hominis non habet ubi caput inclinet" (*Matth.* viii. 20; *Luc.* ix. 58):

per hoc intelligitur quod Verbum non haberet locum apud Judaeos, ut quoque dicit Dominus (*Joh.* viii. 37); nec esset manens apud illos, quia non agnoverunt Ipsum (*Joh.* v. 38, 39). Per "Filium hominis" intelligitur Dominus quoad Verbum, etiam in *Apocalypsi*,

"In medio septem candelabrorum" vidi "similem Filio hominis, indutum talari, et circumcinctum ad ubera zona aurea" (i. 13, seq.):

ibi per varia repraesentatus est Dominus ut Verbum; quare etiam vocatur "Filius hominis." Apud *Davidem*,

"Sit manus tua pro Viro dextrae tuae, pro Filio hominis confortasti Te; tunc non recedemus a Te, vivifica nos" (Ps. lxxx. 18, 20):

"Vir dextrae" est quoque hic Dominus quoad Verbum; similiter "Filius hominis;" vocatur "Vir dextrae," quia Domino ex Divino Vero, quod etiam est Verbum, est potentia, ac Ipsi Divina Potentia fuit quando totum Verbum implevit: inde etiam dixerat,

Quod visuri sint "Filium hominis sedentem a dextris" Patris, cum potentia (*Marc.* xiv. 62).

28. *Quod "Filius hominis" significet Dominum quoad Verbum, erat quia Prophetae etiam dicti sunt "filii hominis."*—Quod prophetae "filii hominis" dicti sint, erat quia repraesentabant Dominum quoad Verbum, et inde significabant doctrinam ecclesiae ex Verbo; non aliud in caelo per "prophetas," ubi nominantur in Verbo, intelligitur; significatio enim spiritualis "prophetae," tum etiam "filii hominis," est doctrina ecclesiae ex Verbo; et cum de Domino, est ipsum Verbum.

Quod Propheta Daniel vocatus sit "filius hominis," videatur apud illum ([*Dan.*,] cap. viii. 17).

Quod Propheta Ezechiel vocatus sit "filius hominis," videatur apud illum ([*Ezech.*,] cap. ii. 1, 3, 6, 8; cap. iii. 1, 3, 4, 10, 17, 25; cap. iv. 1, 16; cap. v. 1; cap. vi. 2; cap. vii. 2; cap. viii. 5, 6, 8, 12, 15; cap. xi. 2, 4, 15; cap. xii. 2, 3, 9, 18, 22, 27; cap. xiii. 2, 17; cap. xiv. 3, 13; cap. xv. 2; cap. xvi. 2; cap. xvii. 2; cap. xx. 3, 4, 27, 46; cap. xxi. [1]2, 6, 9, 12, 14, 19, 28; cap. xxii. 18, 24; cap. xxiii. 2, 3, 6; cap. xxiv. 2, 16, 25; cap. xxv. 2; cap. xxvi. 2; cap. xxvii. 2; cap. xxviii. 2, 12, 21; cap. xxix. 2, 18; cap. xxx. 2, 21; cap. xxxi. [2]2; cap. xxxii. 2, 18; cap. xxxiii. 2, 7, 10, 12, 24, 30; cap. xxxiv. 2; cap. xxxv. 2; cap. xxxvi. 1, 17; cap. xxxvii. 3, 9, 11, 16; cap. xxxviii. 2, [3]14; cap. xxxix. 1, 17; cap. xl. 4; cap. xliii. 7, 10, 18; cap. xliv. [4]5).

Ex his nunc patet quod Dominus quoad Divinum Humanum dicatur "Filius Dei," et quoad Verbum "Filius hominis."

[VII.]

Quod Dominus Humanum suum fecerit Divinum ex Divino in Ipso, et quod sic unum factus sit cum Patre.

29. Ex Doctrina Ecclesiae recepta in universo Christiano orbe est,

> Quod noster Dominus Jesus Christus, Filius Dei, sit et Deus et Homo; et quamvis est Deus et Homo, usque non sunt duo, sed est unus Christus; est unus, quia Divinum suscepit ad Se Humanum; immo est prorsus unus, est enim una Persona; quoniam sicut anima et corpus faciunt unum hominem, ita Deus et Homo est unus Christus.

Haec verba ex Doctrina fidei Athanasianae, quae in universo Christiano orbe recepta est, desumpta sunt. Haec ibi sunt essentialia de unitione Divini et Humani in Domino; reliqua quae in eadem doctrina de Domino dicuntur, in suo articulo explicabuntur. Ex illis clare patet quod ex Fide Ecclesiae Christianae sit, quod Divinum et Humanum in Domino non sint duo sed unum, sicut anima et corpus est unus homo, et quod Divinum in Ipso susceperit Humanum. Ex hoc sequitur, quod non Divinum ab Humano, nec Humanum a Divino, possint separari; nam illa separare foret sicut separare animam et corpus. Quod ita sit, etiam omnis agnoscet, qui legit illa quae supra (n. 19 et 21) ex binis Evangelistis (nempe, ex *Luca*, cap. i. 26–35, et ex *Matthaeo*, cap. i. 18–25), de Nativitate Domini, allata sunt; ex quibus manifestum est, quod Jesus conceptus sit a Jehovah Deo, et natus a Maria virgine; ita quod in Ipso fuerit Divinum, et illud Anima Ipsius. Nunc quia Anima Ipsius fuit Ipsum Divinum Patris, sequitur quod Corpus seu Humanum Ipsius etiam factum sit Divinum; nam ubi unum est, etiam erit alterum: ita et non aliter Pater et Filius unum sunt, Pater in Filio et Filius in Patre, tum omnia Filii Patris sunt et omnia Pa-

tris Filii, ut Ipse Dominus in Verbo suo docet. Sed quomodo unitio facta est, dicetur hoc ordine :—

(i.) *Quod Dominus ab aeterno, sit Jehovah.*

(ii.) *Quod Dominus ab aeterno, seu Jehovah, susceperit Humanum ad salvandum homines.*

(iii.) *Quod Humanum Divinum fecerit ex Divino in Se.*

(iv.) *Quod Humanum Divinum fecerit per Tentationes in Se admissas.*

(v.) *Quod plena unitio Divini et Humani in Ipso facta sit per passionem crucis, quae fuit Tentationum ultima.*

(vi.) *Quod Humanum ex Matre susceptum successive exuerit, et Humanum ex Divino in Ipso induerit, quod est Divinum Humanum et Filius Dei.*

(vii.) *Quod ita Deus factus sit Homo, ut in Primis etiam in Ultimis.*

30. [(i.)] *Quod Dominus ab aeterno, sit Jehovah*, notum est ex Verbo; nam Dominus dixit Judaeis,

"Amen dico vobis, priusquam Abrahamus fuit, Ego sum" (*Joh.* viii. 58).

Et alibi,

"Glorifica Me, Tu Pater, gloria quam habui, antequam mundus esset, apud Te" (*Joh.* xvii. 5):

per quae intelligitur Dominus ab aeterno, et non Filius ab aeterno; nam Filius est Humanum Ipsius conceptum a Jehovah Patre et natum a Maria virgine in tempore, ut supra ostensum est. Quod Dominus ab aeterno, sit Ipse Jehovah, constat a multis locis in Verbo; ex quibus haec pauca in praesenti adducentur :—

"Dicetur in die illo,..Deus noster Hic, quem exspectavimus, ut liberet nos:..Jehovah, quem exspectavimus: exsultemus et laetemur in salute Ipsius" (*Esai.* [1]xxv. 9):

ex quibus patet quod Ipse Deus Jehovah exspectatus sit.

"Vox clamantis in deserto, Parate viam Jehovae; complanate in solitudine semitam Deo nostro. ....Revelabitur gloria Jehovae: et videbit omnis caro simul....." "Ecce, Dominus Jehovih in forti venit" (*Esai.* xl. 3, 5, 10; *Matth.* iii. 3; *Marc.* i. 3; *Luc.* iii. 4):

hic etiam Dominus dicitur Jehovah, qui venturus est.

"Ego Jehovah....dabo Te in foedus populo, in lucem gentium: Ego Jehovah, hoc nomen meum; et gloriam meam non alteri dabo" (*Esai.* xlii. 6–8):

"foedus populo, et lux gentium," est Dominus quoad Humanum; quia hoc est a Jehovah, ac factum unum cum Jehovah, dicitur "Ego Jehovah, hoc nomen meum, et gloriam meam non alteri dabo," hoc est, non alteri quam Sibi Ipsi; "gloriam dare" est glorificare seu unire Sibi.

"Subito veniet ad Templum suum Dominus, quem vos quaeritis" (*Malach.* iii. 1):

per "Templum" intelligitur "Templum Corporis Ipsius" (ut *Joh.* ii. 19, 21).

"Visitavit nos ortus ab alto" (*Luc.* i. 78):

"ortus ab alto" etiam est Jehovah, seu Dominus ab aeterno. Ex his patet quod per Dominum ab aeterno, intelligatur Divinum Ipsius a Quo, quod in verbo est Jehovah. Ex locis autem infra afferendis patebit, quod per "Dominum" et quoque per "Jehovam," postquam glorificatum est Humanum Ipsius, intelligatur Divinum et Humanum simul, ut unum; et quod per "Filium" solum intelligatur Divinum Humanum.

31. [(ii.)] *Quod Dominus ab aeterno, seu Jehovah, susceperit Humanum ad salvandum homines*, confirmatum est ex Verbo in antecedentibus articulis: quod homo non aliter salvari potuerit, alibi dicetur. Quod susceperit Humanum, constat etiam ex locis in Verbo, ubi dicitur quod "exiverit ex Deo," "descenderit e caelo," et quod "missus sit in mundum." Ut ex his:—

"Exivi a Patre, et veni in mundum" (*Joh.* xvi. 28);
"Ego..a Deo exivi et venio, neque..a Me Ipso veni, sed Ille Me misit" (*Joh.* viii. 42);
"Pater..vos amat, quia....credidistis quod Ego a Deo exiverim" (*Joh.* xvi. 26, 27);
"Nemo ascendit [1]in caelum nisi qui e caelo descendit" (*Joh.* iii. 13);
"Panis..Dei est, qui descendit e caelo, et vitam dat mundo" (*Joh.* vi. 33, 35, 41, 50, 51);
"Qui desuper venit, supra omnes est;....qui e caelo venit, supra omnes est" (*Joh.* iii. 31);
"Ego novi" Patrem, "quia ab Illo sum, et Ille misit Me" (*Joh.* vii. [2]29):

quod per "mitti a Patre in mundum" intelligatur suscipere Humanum, videatur supra (n. 20).

32. [(iii.)] *Quod Dominus Humanum suum Divinum fecerit ex Divino in Se*, constare potest ex multis locis e Verbo; ex quo nunc illa loca adducentur, quae confirmant:—

[(1.)] *Quod hoc successive factum sit;* quae sunt:—

Jesus "crevit et corroboratus est spiritu et sapientia, et gratia Dei erat super Ipsum" (*Luc.* ii. 40).

"Jesus profecit sapientia, aetate, et gratia apud Deum et homines" (vers. 52).

(2.) *Quod Divinum operatum sit per Humanum, sicut anima per corpus;* ex his:—

"Non potest Filius facere a Se Ipso quicquam, nisi [quid] viderit Patrem facientem" (*Joh.* v. 19).

"A Me Ipso facio nihil, sed sicut docuit Me Pater meus, haec loquor;.. qui misit Me, Mecum est, non reliquit Me solum" (*Joh.* viii. 28, 29; cap. v. 30).

"Ego non ex Me Ipso locutus sum, sed qui misit Me Pater,..Mihi praeceptum dedit, quid dicere et quid loqui debeam" (*Joh.* xii. 49, 50).

"Verba, quae Ego loquor vobis, a Me Ipso non loquor. Pater.., qui in Me manet, Ille facit opera" (*Joh.* xiv. 10).

"Non sum solus, quia Pater Mecum" (*Joh.* xvi. 32).

(3.) *Quod Divinum et Humanum unanimiter operatum sit*, ex his:—

"Quae" Pater "facit, haec etiam Filius similiter facit" (*Joh.* v. 19).

"Quemadmodum..Pater suscitat mortuos et vivificat, ita etiam Filius, quos vult, vivificat" (*Joh.* v. 21).

"Quemadmodum..Pater habet vitam in Se Ipso, ita dedit etiam Filio vitam habere in Se Ipso" (*Joh.* v. 26).

"Nunc cognoverunt, quod omnia, quae dedisti Mihi, a Te sint" (*Joh.* xvii. [1]7).

(4.) *Quod unitum sit Divinum Humano et Humanum Divino*, ex his:—

"Si cognovistis Me, etiam Patrem meum cognovistis,....et vidistis Ipsum." Dixit ad Philippum volentem videre Patrem, "Tantum tempus vobiscum sum, et non nosti Me, Philippe? qui vidit Me, vidit Patrem..... Nonne credis, quod Ego in Patre, et Pater in Me sit?.... Credite Mihi, quod Ego in Patre et Pater in Me sit" (*Joh.* xiv. 6–11).

"Si non facio opera Patris mei, ne credite Mihi; si..facio,....operibus credite; ut cognoscatis et credatis, quod Pater in Me, et Ego in Patre" (*Joh.* x. [2]37, 38).

"Ut omnes unum sint, sicut Tu Pater in Me, et Ego in Te" (*Joh.* xvii. [3]21).

"In illo die cognoscetis, quod Ego in Patre meo" (*Joh.* xiv. 20).

"Non rapiet quis" oves "e manu Patris mei; Ego et Pater unum sumus" (*Joh.* x. [29,] 30).

"Pater amat Filium, et omnia dedit in manum Ipsius" (*Joh.* iii. 35).

"Omnia quaecunque Pater habet, mea sunt" (*Joh.* xvi. 15).

"Omnia mea tua sunt, et tua mea" (*Joh.* xvii. 10).

"Dedisti" Filio "potestatem omnis carnis" (*Joh.* [4]xvii. 2).

"Data est Mihi omnis potestas in caelo et in terra" (*Matth.* xxviii. 18).

(v.) *Quod Divinum Humanum adeundum sit*, patet ex his :—

"Ut omnes honorent Filium, quemadmodum honorant Patrem" (*Joh.* v. 23).
"Si Me nossetis, etiam Patrem meum nossetis" (*Joh.* viii. 19).
"Qui videt Me, videt Ipsum qui misit Me" (*Joh.* xii. 45).
"Si cognovistis Me, etiam Patrem meum cognovistis, et abhinc cognovistis Ipsum, et vidistis Ipsum" (*Joh.* xiv. 7).
"Qui..Me suscipit, suscipit Ipsum qui misit Me" (*Joh.* xiii. 20).

Causa est, quia nemo potest Ipsum Divinum, quod Pater vocatur, videre ; sed Divinum Humanum. Dicit enim Dominus,

"Deum nemo vidit unquam ; Unigenitus Filius, qui in sinu Patris est, Ille exposuit" (*Joh.* i. 18).
"Non Patrem vidit quis, nisi qui est apud [1]Patrem ; Hic vidit Patrem" (*Joh.* vi. 46).
"Non vocem" Patris "audivistis unquam, neque speciem Ipsius vidistis" (*Joh.* v. 37).

(vi.) *Quia Dominus Humanum suum fecit Divinum ex Divino in Se, et quia illud adeundum est, et hoc est Filius Dei, ideo in Dominum, qui et Pater et Filius est, credendum est.* Hoc patet ex his :—

Jesus dixit, "Quotquot..receperunt Ipsum, dedit illis potestatem ut filii Dei essent, credentibus in nomen Ipsius" (*Joh.* i. [2]12).
"Ut omnis qui credit in Ipsum non pereat, sed vitam aeternam habeat" (*Joh.* iii. 15).
"Adeo..dilexit Deus mundum, ut Filium suum Unigenitum dederit, ut omnis qui credit in Ipsum,...vitam aeternam habeat" (*Joh.* iii. 16).
"Qui credit in" Filium, "non judicatur; qui autem non credit jam judicatus est, quia non credidit in nomen Unigeniti Filii Dei" (*Joh.* iii. 18).
"Qui credit in Filium habet vitam aeternam ; qui vero non credit Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super illo" (*Joh.* iii. 36).
"Panis..Dei est, qui descendit e caelo, et vitam dat mundo. ....Qui venit ad Me, non esuriet, et qui credit in Me, non sitiet unquam" (*Joh.* vi. 33, 35).
"Haec..est voluntas Ipsius qui misit Me, ut omnis qui videt Filium, et credit in Ipsum, habeat vitam aeternam, et resuscitem illum Ego in extremo die" (*Joh.* vi. 40).
"Dixerunt..ad" Jesum, "Quid faciemus ut operemur opera Dei? Respondit Jesus,....Hoc est opus Dei, ut credatis in Eum quem misit Ille" (*Joh.* vi. 28, 29).
"Amen dico vobis, Qui credit in Me habet vitam aeternam" (*Joh.* vi. 47).
Jesus "clamavit dicens, Si quis sitiverit, venito ad Me, et bibito : quisquis credit in Me, sicut dixit Scriptura, flumina e ventre illius fluent aquae viventis" (*Joh.* vii. 37, 38).
"Nisi..credideritis quod Ego sim, moriemini in peccatis vestris" (*Joh.* viii. 24).
"Jesus dixit, Ego sum resurrectio et vita ; qui credit in Me, etsi mori-

atur, vivet; omnis vero qui vivit, et credit in Me. non morietur in aeternum" (*Joh.* xi. 25, 26).

Jesus dixit, "Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in Me, in tenebris non maneat" (*Joh.* xii. 46; cap. viii. 12).

"Quousque lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis" (*Joh.* xii. 36).

"Amen dico vobis, quod....mortui audient vocem Filii Dei, et qui audient vivent" (*Joh.* v. 25).

"Manete in Me, etiam Ego in vobis. ....Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum; quia sine Me non potestis facere quicquam" (*Joh.* xv. 1–5).

Quod mansuri sint in Domino, et Dominus in illis (*Joh.* xiv. 20; cap. xvii. 23).

"Ego sum via, veritas, et vita; nemo venit ad Patrem, nisi per Me" (*Joh.* xiv. 6).

In his locis, et in omnibus aliis ubi nominatur Pater, intelligitur Divinum quod ex conceptione fuit in Domino; quod, secundum Doctrinam Fidei Christiani orbis, fuit sicut anima in corpore apud hominem. Ipsum Humanum ex hoc Divino est Filius Dei. Nunc quia hoc quoque Divinum factum est, ne homo adeat Patrem solum, et per id in cogitatione, fide, et inde in cultu, separet Patrem a Domino in quo est, ideo postquam Dominus docuit quod Pater et Ipse unum sint, et quod Pater in Ipso et Ipse in Patre sit, et quod mansuri sint in Ipso, et quod nemo veniat ad Patrem nisi per Ipsum, etiam docet quod in Ipsum credendum sit, et quod homo ex fide directa in Ipsum salvetur. Quod Humanum in Domino Divinum factum sit, in Christianismo apud plures non potest aliqua idea capi; ex causa imprimis, quia de homine cogitant ex materiali ejus corpore, et non ex spirituali; cum tamen omnes angeli, qui spirituales sunt, etiam in plena forma homines sunt; et omne Divinum, quod procedit a Jehovah Deo, a primis ejus in caelo, ad ultimum ejus in mundo, in formam humanam tendit. Quod Angeli sint Formae Humanae, et quod omne Divinum tendat in Formam Humanam, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 73–77, et n. 453–460); ac plenius videbitur in sequentibus operibus, quae erunt ex sapientia angelica de Domino.

33. [(iv.)] *Quod Dominus Humanum suum Divinum fecerit per Tentationes in Se admissas, et per continuas tunc victorias*, actum est supra (n. 12–14); quibus hoc solum addendum est. Tentationes non aliud sunt quam pugnae contra mala et falsa; et quia mala et falsa ab inferno sunt, sunt quoque pugnae contra infernum; etiam apud

homines qui tentationes spirituales subeunt, sunt mali spiritus ab inferno, qui illas inducunt. Quod mali spiritus inducant tentationes, homo nescit; quod tamen sint, ex multa experientia datum est scire. Ex eo est, quod homo, dum ex Domino vincit in tentationibus, ab inferno extrahatur, ac in caelum elevetur: inde est, quod homo per tentationes seu pugnas contra mala fiat spiritualis, ita angelus. Dominus autem ex propria potentia pugnavit contra omnia inferna, et illa prorsus domavit et subjugavit; et per id, quod simul glorificaverit Humanum suum, illa in aeternum domata et subjugata tenet. Inferna enim ante Domini adventum usque ad illam altitudinem succreverunt, ut ipsos angelos caeli inciperent infestare, et similiter omnem hominem venientem in mundum et exeuntem e mundo. Quod inferna in talem altitudinem succreverint, erat causa, quia ecclesia prorsus devastata fuit, et homines mundi ex idololatriis in meris falsis et malis fuerunt; et ex hominibus sunt inferna: inde fuit, quod nisi Dominus in mundum venisset, nemo hominum potuisset salvari. De his Domini pugnis, multis agitur in *Psalmis Davidis* et in *Prophetis*, at parum in *Evangelistis*. Pugnae illae sunt, quae intelliguntur per tentationes quas Dominus sustinuit, quarum ultima fuit passio crucis. Ex illis est, quod Dominus dicatur Salvator et Redemptor. Hoc in ecclesia in tantum notum est, ut dicant quod Dominus vicerit mortem seu diabolum, hoc est, infernum, et quod cum victoria resurrexerit: tum etiam quod absque Domino nulla salus. Quod etiam glorificaverit Humanum suum, et quod per id Salvator, Redemptor, Reformator et Regenerator in aeternum factus sit, in sequentibus videbitur. Quod Dominus per pugnas seu tentationes Salvator factus sit, ex locis supra (n. 12–14) in copia allatis, patet: et ex hoc apud *Esaiam*,

> "Dies vindictae in corde meo, et annus redemptorum meorum venerat. ....Conculcavi" illos "in ira mea,....descendere feci in terram victoriam illorum;....ideo factus est illis in Salvatorem" (lxiii. 4, 6, 8);

agitur in eo capite de pugnis Domini. Et apud *Davidem*,

> "Attollite portae capita vestra,. .extollimini ostia mundi, ut ingrediatur Rex gloriae. Quis hic Rex gloriae? Jehovah fortis et Heros, Jehovah Heros belli" (Ps. xxiv. 7, 8);

haec etiam de Domino.

34. [(v.)] *Quod plena Unitio Divini et Humani in Ipso facta sit per Passionem crucis, quae fuit Tentationum ultima*, confirmatum est in suo articulo supra ; in quo ostensum est quod Dominus in mundum venerit ut subjugaret inferna, et glorificaret Humanum suum, et quod passio crucis fuerit ultima pugna, per quam plene vicit inferna, et plene glorificavit Humanum suum. Nunc quia Dominus per passionem crucis plene glorificavit Humanum suum, hoc est, univit illud Divino suo, et sic Humanum suum etiam fecit Divinum, sequitur quod Ipse sit Jehovah et Deus quoad utrumque : quare in Verbo multis in locis vocatur Jehovah, Deus et Sanctus Israelis Redemptor, Salvator et Formator. Ut in sequentibus his :—

"Maria dixit, Magnificat anima mea Dominum ; et exultavit spiritus meus super Deo Salvatore meo" (*Luc.* i. 46, 47).

"Angelus dixit" ad pastores,. . ."Ecce, evangelizo vobis gaudium magnum, quod fiet omni populo ; quod natus sit. .hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in urbe Davidis" (*Luc.* ii. 10, 11).

"Dixerunt,. . . .Hic est vere Salvator mundi, Christus" (*Joh.* iv. 42).

"Ego" Jehovah Deus "adjuvo te,. . .et Redemptor. .Sanctus Israelis" (*Esai.* xli. 14).

"Dixit" Jehovah "Creator tuus, Jacob, et Formator tuus, Israel ;. .nam redemi te. . . . .Ego Jehovah Deus tuus, Sanctus Israelis Salvator tuus" (*Esai.* xliii. 1, 3).

"Dixit Jehovah, Redemptor vester, Sanctus Israelis :. . . .Ego Jehovah Sanctus vester, Creator Israelis Rex vester" (*Esai.* xliii. 14, 15).

"Sic dixit Jehovah Sanctus Israelis, et Formator ejus[. . . .Salvator]" (*Esai.* xlv. 11, 15).

"Sic dixit Jehovah Redemptor tuus, Sanctus Israelis" (*Esai.* xlviii. 17).

"Ut [1]sciat omnis caro, quod Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus fortis Jacobi" (*Esai.* xlix. 26).

"Tunc veniet Zioni Redemptor" (*Esai.* lix. 20).

"Ut scias, quod Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus, Potens Jacobi" (*Esai.* lx. 16).

"Jehovah Formator [2]tuus ab utero" (*Esai.* xlix. 5).

"Jehovah, Petra mea, et Redemptor meus" (*Psalm.* xix. 15 [*B.A.* 14]).

"Recordati sunt quod Deus esset Petra eorum, et Deus excelsus Redemptor eorum" (*Psalm.* lxxviii. 35).

"Dixit Jehovah Redemptor tuus, et Formator tuus ab utero" (*Esai.* xliv. [3]24).

"Quod ad Redemptorem nostrum, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, Sanctus Israelis" (*Esai.* xlvii. 4).

"Cum misericordia aeternitatis miserebor tui, sic dixit Redemptor tuus Jehovah" (*Esai.* liv. 8).

"Redemptor eorum fortis, Jehovah [Zebaoth] nomen Ipsius" (*Jerem.* l. 34).

"Speret Israel in Jehovah, quia cum Jehovah misericordia,. .plurima cum Ipso redemptio ;. .Ille redimet Israelem ab omnibus iniquitatibus ejus" (*Psalm.* cxxx. 7, 8).

"Jehovah" Deus "Petra mea,. .propugnaculum meum,. . . .cornu salutis meae,. . . .Salvator meus" (2 *Sam.* xxi. 2, 3).

"Sic dixit Jehovah, Redemptor Israelis, Sanctus Ipsius :. . . .Reges vi-

debunt et subsistent...propter Jehovam, qui fidelis, Sanctum Israelis, qui elegit te" (*Esai.* xlix. 7).

"Tantummodo inter te Deus, et praeterea non alius Deus; profecto Tu Deus occultus, Deus Israelis, Salvator" (*Esai.* xiv. 14, 15).

"Dixit Jehovae Rex Israelis, et Redemptor ejus Jehovah Zebaoth,.... Praeter Me non Deus" (*Esai.* xliv. 6).

"Ego Jehovah, et praeter Me non Salvator" (*Esai.* xliii. 11).

"Nonne Ego Jehovah? et non amplius praeter Me, et Salvator non est praeter Me" (*Esai.* xlv. 21).

"Ego Jehovah Deus tuus, et Deum praeter Me non agnosces, et Salvator non est praeter Me" (*Hosch.* xiii. 4).

"Nonne Ego Jehovah, et non amplius Deus praeter Me? Deus justus et Salvator non est praeter Me. Respicite ad Me, ut salvemini, omnes fines terrae; quia Ego Deus, et non praeterea" (*Esai.* xlv. 21, 22).

"Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, et Redemptor tuus, Sanctus Israelis, Deus totius terrae vocabitur" (*Esai.* liv. 5).

Ex his videri potest quod Divinum Domini, quod Pater vocatur, et hic Jehovah et Deus, ac Divinum Humanum, quod Filius vocatur, et hic Redemptor et Salvator, tum Formator, hoc est, Reformator et Regenerator, non duo sint sed unum; nam non solum dicitur, Jehovah Deus et Sanctus Israelis Redemptor et Salvator, sed etiam dicitur Jehovah Redemptor et Salvator; immo etiam dicitur "Jehovah Salvator et non praeter Me;" ex quibus manifeste patet quod Divinum et Humanum in Domino sint una Persona, et quod Humanum etiam Divinum sit; nam Redemptor et Salvator mundi non alius est quam Dominus quoad Divinum Humanum, quod Filius vocatur. Redemptio et salvatio enim est attributum proprium Humani Ipsius, quod vocatur meritum et justitia; nam Humanum Ipsius sustinuit tentationes et passionem crucis; ita per Humanum redemit et salvavit. Nunc quia post unitionem Humani cum Divino in Se, quae fuit sicut animae et corporis apud hominem, non amplius erant duo sed una Persona, secundum Doctrinam Christiani orbis, ideo Dominus quoad utrumque est Jehovah et Deus; quare dicitur nunc Jehovah et Sanctus Israelis, Redemptor et Salvator, nunc Jehovah Redemptor et Salvator, ut ex adductis locis videri potest: quod ibi dicatur,

"Salvator Christus" (*Luc.* ii. 10, 11; *Joh.* iv. 42);

"Deus, et Deus Israelis, Salvator, et Redemptor" (*Luc.* i. 47: *Esai.* xlv. [1]15; cap. liv. 5: *Psalm.* lxxviii. [2]35);

"Jehovah Sanctus Israelis, Salvator, et Redemptor" (*Esai.* xli. 14; cap. xliii. 3, 11, 14, 15; cap. xlviii. 17; cap. xlix. 7; cap. liv. 5);

"Jehovah Salvator, Redemptor, et Formator" (*Esai.* xliv. [3]6; cap.

xlvii. 4; cap. xlix. 26; cap. liv. 8; cap. lxiii. [1]16: *Jerem.* l. 34: *Psalm.* xix. 15 [*B.A.* 14]; *Psalm.* cxxx. 7, 8: 2 *Sam.* xxii. 2, 3).
"Jehovah Deus, Redemptor et Salvator, et praeter Me non alius" (*Esai.* xliii. 11; cap. xliv. 6; cap. xlv. 14, 15, 21, 22: *Hos.* xiii. 4).

35. [(vi.)] *Quod Dominus Humanum ex Matre susceptum successive exuerit, et Humanum ex Divino in Ipso induerit, quod est Divinum Humanum et Filius Dei.*—Quod Domino fuerit Divinum et Humanum, Divinum ex Jehovah Patre, et Humanum ex Maria virgine, notum est; inde est quod fuerit Deus et Homo, et sic Ipsi Essentia Divina et Natura Humana; Essentia Divina ex Patre, Natura Humana ex Matre; et inde aequalis Patri quoad Divinum, et minor Patre quoad Humanum; tum quod Humanam hanc ex matre Naturam non transmutaverit in Essentiam Divinam, nec ei commiscuerit illam, ut docet Doctrina Fidei, quae Athanasiana vocatur; nam Natura Humana in Essentiam Divinam non potest transmutari, nec potest ei commisceri. Et tamen ex eadem nostra Doctrina est, quod Divinum susceperit Humanum, hoc est, univerit se illi, sicut anima suo corpori, usque ut non duo essent, sed una Persona. Ex eo sequitur, quod Humanum ex Matre, quod in se erat simile humano alterius hominis, et sic materiale, exuerit; ac Humanum ex Patre, quod in se simile Divino suo, et sic substantiale, induerit, ex quo Humanum etiam factum est Divinum. Inde est quod Dominus in Verbo Prophetarum etiam quoad Humanum dicatur Jehovah et Deus, ac in Verbo Evangelistarum Dominus, Deus, Messias seu Christus, et Filius Dei, in quem credendum est, et a quo salvandi sunt. Nunc quia Domino fuit ab initio Humanum ex Matre, et hoc successive exuit, ideo, dum in mundo erat, fuerunt Ipsi duo status, qui vocantur status humiliationis seu exinanitionis, et status glorificationis seu unitionis cum Divino quod Pater vocatur: status humiliationis, quantum et quando fuit in Humano ex Matre; et status glorificationis, quantum et quando fuit in Humano ex Patre. In statu humiliationis oravit Patrem sicut alium a Se; in statu glorificationis autem locutus est cum Patre ut cum Se. In hoc statu dixit quod Pater esset in Se et Ipse in Patre, et quod Pater et Ipse unum essent; in statu autem humiliationis subiit tentationes, et passus est crucem, et oravit ne Pater Ipsum desereret;

nam Divinum non potuit tentari, et minus adhuc crucem pati. Ex his nunc patet quod per tentationes et continuas tunc victorias, ac per passionem crucis, quae fuit ultima tentationum, plene vicerit inferna, et plene glorificaverit Humanum, ut prius ostensum est. Quod Dominus exuerit humanum ex Matre, et induerit Humanum ex Divino in Ipso, quod Pater vocatur, patet etiam ex eo, quod Dominus quoties Ipse ex suo ore locutus est ad Matrem, non vocaverit illam Matrem, sed Mulierem. Apud *Evangelistas* legitur modo ter, quod ex suo ore locutus sit ad Matrem et de illa, et tunc bis quod appellaverit illam Mulierem, et semel quod non agnoverit illam pro Matre. Bis quod appellaverit illam "Mulierem:"—Legitur apud *Johannem*,

> "Dixit Mater Jesu ad Ipsum, Vinum non habent. Dicit illi Jesus, Quis Mihi et tibi, Mulier? nondum venit hora mea" (ii. [3,] 4);

et apud eundem,

> "Jesus..e cruce videt Matrem, et discipulum adstantem quem amabat; dicit Matri suae, Mulier ecce filius tuus; deinde dicit discipulo, Ecce Mater tua" (xix. 26, 27).

Semel quod non agnoverit illam:—Apud *Lucam*,

> "Nuntiatum est" Jesu "a dicentibus, Mater tua et fratres tui foris stant, et volunt Te videre:" Jesus "respondens dixit ad illos, Mater mea et fratres mei hi sunt, qui audiunt Verbum Dei, et faciunt illud" (viii. 20, 21; *Matth.* xii. 46–49; *Marc.* iii. 31–35).

In aliis locis vocatur Maria Ipsius Mater, sed non ab Ipsius ore. Hoc etiam confirmatur per id, quod non agnoverit Se esse Filium Davidis. Legitur enim apud *Evangelistas*,

> "Interrogavit Jesus" Pharisaeos, "dicens, Quid vobis videtur de Christo? Cujus Filius est? Dicunt Ipsi, Davidis. Dixit illis, Quomodo ergo David Ipsum in spiritu Dominum suum vocat, dicens, Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo David vocat Ipsum Dominum quomodo Filius ejus est? Et nemo poterat Ipsi respondere verbum" (*Matth.* xxii. [1]41–46; *Marc.* xii. 35–37; *Luc.* xx. 41–44: *Psalm.* cx. 1):

ex his patet quod Dominus quoad Humanum glorificatum non fuerit Mariae nec Davidis filius. Quale fuit Humanum Ipsius glorificatum, ostendit Petro, Jacobo et Johanni, cum transformatus est coram illis,

> Quod splenduerit facias Ipsius sicut sol, et vestimenta Ipsius fuerint sicut lux: "et tunc vox e nube dixit, Hic est Filius meus dilectus, in quo Mihi complacuit, Ipsum audite" (*Matth.* [2]xvii. 1–8; *Marc.* ix. 2–8; *Luc.* ix. 28–36).

Dominus etiam est visus *Johanni*,

> "Sicut Sol lucens in virtute sua" (*Apoc.* i. 16).

Quod Humanum Domini glorificatum sit, constat ex illis quae de Glorificatione Ipsius apud Evangelistas dicuntur. Ut ex his:—Apud *Johannem*,

> "Venit hora ut glorificetur Filius hominis." Dixit, "Pater, glorifica tuum nomen: exiit..vox e caelo, Et glorificavi et rursus glorificabo" (xii. 23, 28):

quia Dominus successive glorificatus est, ideo dicitur, "Et glorificavi, et rursus glorificabo." Apud eundem,

> "Postquam" Judas "exivit, dixit Jesus, Nunc glorificatus est Filius hominis, et Deus glorificatus est in Ipso;...etiam Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso, et statim glorificabit Ipsum" (xiii. 31, 32).

Apud eundem,

> Jesus "dixit, Pater venit hora, glorifica Filium tuum, ut etiam Filius glorificet Te" (xvii. 1, [1]5).

Et apud *Lucam*,

> "Nonne hoc oportebat pati Christum, et ingredi in gloriam suam?" (xxiv. 26:)

haec dicta sunt de Humano Ipsius. Dixit Dominus, "Deus glorificatus est in Ipso," etiam "Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso;" tum, "Glorifica Filium tuum, ut etiam Filius tuus glorificet Te:" haec Dominus dixit, quia unitio fuit reciproca, Divini cum Humano ac Humani cum Divino; quare etiam dixerat,

> "Ego in Patre, et Patre in Me" (*Joh.* xiv. 10, 11):

tum,

> "Omnia mea tua sunt, et omnia tua mea" (*Joh.* xvii. 10);

inde fuit unitio plenaria. Simile est cum omni unitione; quae nisi sit reciproca, non est plena: qualis etiam erit Domini cum homine, et hominis cum Domino; ut docet apud *Johannem*,

> "In illa die cognoscetis, quod....vos in Me, et Ego in vobis" (xiv. 20);

et alibi,

> "Manete in Me, etiam Ego in vobis. ....Qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum" (xv. 4, 5).

Quoniam Humanum Domini glorificatum est, hoc est, Divinum factum est, ideo post mortem tertia die cum

toto Corpore resurrexit; quod non fit alicui homini, nam homo solum quoad spiritum, non autem quoad corpus resurgit. Ut homo sciret, et nemo dubitaret, quin Dominus cum toto Corpore resurrexerit, non modo dixit id per angelos qui erant in sepulcro, sed etiam ostendit Se in Humano suo Corpore coram discipulis; dicens illis, cum crediderunt se videre spiritum,

> "Videte manus meas et pedes meos, quod Ipse Ego sim: palpate Me et videte, nam spiritus carnem et ossa non habet, sicut Me videtis habere. Hocque cum dixisset, ostendit illis manus et pedes" (*Luc.* xxiv. 39, 40; *Joh.* xx. 20).

Et porro,

> "Jesus dixit Thomae, Mitte digitum tuum huc, et vide manus meas; et mitte manum tuam, ac immitte in latus meum, et non esto incredulus sed credulus: tunc dixit Thomas, Domine mi et Deus mi" (*Joh.* xx. 27, 28).

Ut Dominus adhuc confirmaret quod non spiritus, sed Homo esset, dixit discipulis,

> "Habetisne aliquid edulii hic? Illi..dederunt Ipsi piscis assi partem, et de favo apiario; quae accipiens coram illis comedit" (*Luc.* xxiv. 41–43).

Quoniam Corpus Ipsius nunc non materiale, sed substantiale Divinum fuit; ideo,

> Venit ad discipulos januis clausis (*Joh.* xx. 19, 26):

et postquam visus est,

> "Invisibilis factus est" (*Luc.* xxiv. 31).

Talis nunc Dominus sublatus est, et consedit a dextris Dei; nam dicitur apud *Lucam*,

> "Factum est, cum benediceret" Jesus discipulis, "secessit ab illis, et sublatus est in caelum" (xxiv. 51);

et apud *Marcum*,

> "Postquam locutus est illis, sublatus est in caelum, et consedit a dextris Dei" (xvi. 19):

"sedere a dextris Dei," significat Divinam omnipotentiam.

Quoniam Dominus cum Divino et Humano unito in unum ascendit in caelum, et consedit a dextris Dei, per quod significatur Divina omnipotentia, sequitur quod Humana Ipsius Substantia seu Essentia sit sicut Ipsius Di-

vina. Si homo aliter cogitaret, foret sicut cogitaret quod Divinum Ipsius sublatum esset in caelum, ac sederet a dextris Dei, et non simul Humanum; quod contra Scripturam est, et quoque contra Doctrinam Christianam, quae est quod Deus et Homo in Christo sint sicut anima et corpus, quae separare foret contra sanam rationem. Haec unitio Patris cum Filio, seu Divini cum Humano, intelligitur etiam in his sequentibus :—

"Exivi a Patre, et veni in mundum, iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem" (*Joh.* xvi. 28).
"Abeo et venio ad Illum qui misit Me" (*Joh.* vii. 33; cap. xvi. 5, 16; [1]cap. xvii. 11, 13).
"Si ergo videritis Filium hominis ascendentem, ubi erat prius" (*Joh.* vi. 62).
"Nemo ascendit in caelum, nisi qui e caelo descendit" (*Joh.* iii. 13):

quisque homo, qui salvatur, ascendit in caelum; sed non a se, verum a Domino: solus Dominus ascendit a Se.

36. [(vii.)] *Quod ita Deus factus sit Homo, ut in primis, etiam in ultimis.*—Quod Deus sit Homo, et quod ex Deo omnis angelus et spiritus sit homo, in opere *De Caelo et Inferno*, aliquibus ostensum est; et ulterius in opusculis *De Sapientia Angelica*, ostendetur. Sed Deus ab initio fuit Homo in primis, non autem in ultimis; at postquam suscepit Humanum in mundo, etiam factus est Homo in ultimis: hoc sequitur ex supra confirmatis, quod Dominus univerit Humanum suum Divino suo, et sic Humanum suum etiam Divinum fecerit. Ex eo est, quod Dominus dicatur Principium et Finis, Primus et Ultimus, atque Alpha et Omega. Hoc in *Apocalypsi*,

"Ego sum Alpha et Omega, Principium et Finis, inquit Dominus, Ille qui est, et qui fuit, et qui venturus est, omnipotens" (i. 8, 11).

Johannes cum vidit Filium hominis in medio septem candelabrorum,

"Cecidit ad pedes Ipsius sicut mortuus; sed imposuit dextram suam super illum, dicens..., Ego sum Primus et Ultimus" (i. 13, 17; cap. ii. 8; cap. xxi. 6).
"Ecce venio cito,...ut dem unicuique secundum opus ejus... Ego sum Alpha et Omega, Principium et Finis, Primus et Ultimus" (xxii. 12, 13).

Et apud *Esaiam*,

"Sic dixit Jehovah Rex Israelis, et Redemptor ejus Jehovah Zebaoth, Ego sum Primus et Ultimus" (xliv. 6; cap. xlviii. 12).

[VIII.]

Quod Dominus sit Ipse Deus, a Quo et de Quo Verbum.

37. In primo articulo coeptum est demonstare quod universa Scriptura Sacra sit de Domino. et quod Dominus sit Verbum : hic ulterius demonstrabitur ex locis e Verbo ubi Dominus vocatur Jehovah, Deus Israelis et Jacobi, Sanctus Israelis, Dominus et Deus, ut et Rex, Unctus Jehovae, David. In antecessum memorare licet, quod mihi datum sit omnes Prophetas et Davidis Psalmos percurrere, ac singulos versus lustrare et videre de quo ibi agitur; et visum est quod non de aliis rebus agatur, quam de ecclesia a Domino instaurata et instauranda, de Domini adventu, pugnis, glorificatione, redemptione et salvatione, et de caelo ab Ipso, et simul de oppositis. Quia omnia illa sunt Domini opera, patuit quod universa Scriptura Sacra sit de Domino, et inde quod Dominus sit Verbum. Verum hoc non videri potest, nisi quam ab illis qui in illustratione sunt a Domino, et qui sensum spiritualem Verbi etiam norunt. Omnes angeli caeli in hoc sensu sunt; quare illi, cum legitur Verbum ab homine, non aliud comprehendunt : sunt enim spiritus et angeli apud hominem jugiter; et illi, quia spirituales sunt, spiritualiter omnia intelligunt quae homo naturaliter. Quod tota Scriptura Sacra sit de Domino, solum in obscuro et sicut per transennam videri potest ex illis, quae supra in articulo primo (a n. 1 ad 6) ex Verbo adducta sunt, et nunc ex his quae adducentur de Domino, quod toties dicatur Dominus et Deus; ex quo potest elucere. quod Ipse sit qui locutus est per Prophetas, apud quos ubivis dicitur, "Locutus est Jehovah," "Dixit Jehovah," et "Dictum Jehovah."

Quod Dominus ante adventum suum in mundum fuerit, patet ab his:

"Johannes Baptista dixit de Domino, "Ille est, qui post me venturus est, qui ante me fuit, Cujus ego non sum dignus, ut solvam Ipsius corrigiam calcei. ....Hic est, de quo ego dixi, Qui post me venit, qui ante me fuit, et qui prior me fuit" (*Joh.* i. 27, 30).

In *Apocalypsi*,

Ceciderunt coram throno, super quo erat Dominus, "dicentes, Gratias agimus Tibi, Domine Deus, omnipotens, qui es, et qui eras, et qui venturus es" (xi. 16, 17).

Tum apud *Micham*,

"Tu Bethlechem Ephrathaea, parum est ut sis inter millenas Jehudae; ex te Mihi exibit, qui erit Dominator in Israele, et cujus exitus ab antiquo, a diebus aeternitatis" (v. 1 [*B.A.* 2]).

Praeter a Domini verbis apud Evangelistas, quod ante Abrahamum fuerit, quod gloriam apud Patrem habuerit ante mundi fundationem, quod exiverit ex Patre, et quod a principio fuerit Verbum apud Deum, et quod Deus esset Verbum, et quod hoc Caro factum sit. Quod Dominus dicatur Jehovah, Deus Israelis et Jacobi, Sanctus Israelis, Deus et Dominus, tum Rex, Unctus Jehovae, David, constare potest ex his sequentibus.

38. [(i.)] *Quod Dominus dicatur Jehovah*, patet ex his:—

"Dixit" Jehovah "Creator tuus, Jacob; et Formator tuus, Israel;...nam redemi te. ...Ego Jehovah Deus tuus, Sanctus Israelis Salvator tuus" (*Esai.* xliii. 1, 3).

"Ego Jehovah, Sanctus [vester], Creator Israelis [Rex vester" (*Esai.* xliii. 15)].

[Sic dixit Jehovah,] Sanctus [1]Israelis, et Formator ejus (*Esai.* xlv. 11, 15).

"Ut sciat omnis caro, quod Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus Fortis Jacobi" (*Esai.* xlix. 26).

"Ut scias, quod Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus Potens Jacobi" (*Esai.* lx. 16).

"Jehovah Formator [2]tuus ab utero" (*Esai.* xlix. 5).

"Jehovah Petra mea, et Redemptor meus" (*Psalm.* xix. 15 [*B.A.* 14]).

"Dixit Jehovah, Factor tuus, et Formator..ab utero. ....Sic dixit Jehovah Rex Israelis, et Redemptor ejus Jehovah Zebaoth" (*Esai.* xliv. 2, 6).

"Quod ad Redemptorem nostrum, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, Sanctus Israelis" (xlvii. 4).

"Cum misericordia aeternitatis miserebor.., sic dixit Redemptor tuus Jehovah" (*Esai.* liv. 8).

"Redemptor eorum fortis, Jehovah [Zebaoth] nomen Ipsius" (*Jerem.* l. 34).

"Jehovah" Deus, "Petra mea, propugnaculum meum,....cornu salutis meae, Salvator meus" (2 *Sam.* xxii. 2, 3).

"Dixit Jehovah, Redemptor vester, Sanctus Israelis" (*Esai.* xliii. 14; cap. xlviii. 17).

"Sic dixit Jehovah, Redemptor Israelis, Sanctus Ipsius,....Reges videbunt" (*Esai.* xlix. 7).

"Ego Jehovah, et praeter Me non Salvator" (xliii. 11).

"Nonne Ego Jehovah, et non amplius..praeter Me?...et Salvator non est praeter Me. Respicite ad Me, ut salvemini omnes fines terrae" (*Esai.* xlv. 21, 22).

"Ego Jehovah Deus tuus,....et Salvator non praeter Me" (*Hosch.* xiii. 4).

"Redemeras me, Jehovah [Deus] veritatis" (*Psalm.* xxxi. 6).

"Speret Israel in Jehovah, quia cum Jehovah misericordia,..plurima cum Ipso redemptio;..Ille redimet Israelem ab omnibus iniquitatibus ejus" (*Psalm.* cxxx. 7, 8).

"Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, et Redemptor tuus, Sanctus Israelis; Deus totius terrae vocabitur" (*Esai.* liv. [1]5).

In his locis vocatur Jehovah Redemptor et Salvator; et quia solus Dominus est Redemptor et Salvator, est Ipse quia per Jehovam intelligitur. Quod Dominus sit Jehovah, hoc est, quod Jehovah sit Dominus, etiam patet ex his:—

"Virga de trunco Jischaji, et surculus e radicibus ejus fructum feret;.. quiescet super Illo Spiritus Jehovae" (*Esai.* xi. 1, 2).

"Dicetur in die illo, Ecce Deus noster Hic, quem exspectavimus ut liberet nos,..Jehovah quem exspectavimus, exsultemus et laetemur in salute Ipsius" (*Esai.* xxv. 9).

"Vox clamantis in deserto, Parate viam Jehovae, complanate in solitudine semitam Deo nostro. .... Revelabitur enim gloria Jehovae, et videbunt omnis caro. ....Ecce Dominus Jehovih in forti venit, et brachium Ipsius dominabitur Ipsi" (*Esai.* xl. 3, 5, 10).

"Ego Jehovah,....dabo Te in foedus populo, in lucem gentium:.... Ego Jehovah, hoc nomen meum, et gloriam meam alteri non dabo" (*Esai.* xlii. 6–8).

"Ecce dies,...quum suscitabo Davidi germen justum, qui regnabit Rex, et prosperabitur, et faciet judicium et justitiam in terra;....et hoc nomen Ipsius quod vocabunt Ipsum, Jehovah Justitia nostra" (*Jerem.* xxiii. 5, 6; cap. xxxiii. 15, 16).

"Tu..Bethlechem Ephrataea,....ex te Mihi exibit, qui sit Dominator in Israele:....stabit et pascet in robore Jehovae" (*Mich.* v. 1, 3).

"Puer natus est nobis, Filius datus est nobis, super cujus humero principatus, et vocabitur nomen Ipsius,....Deus, Heros, Pater aeternitatis..: ....super throno Davidis..., ad stabiliendum et fundandum illud in judicio et..justitia, a nunc et usque in aeternum" (*Esai.* ix. 5, 6 [*B.A.* 6, 7]).

"Jehovah exibit, et pugnabit contra gentes;....et stabunt pedes Ipsius ...super Monte Olivarum ante facies Hierosolymae" (*Sach.* xiv. 3, 4).

"Attollite portae capita vestra, et extollimini ostia mundi, ut ingrediatur Rex gloriae. Quis Hic Rex gloriae? Jehovah fortis et heros, Jehovah heros belli" (*Psalm.* xxiv. 7–10).

"In die illo erit Jehovah Zebaoth in coronam ornatus, et in cidarim decoris reliquiis populi sui" (*Esai.* xxviii. 5).

"Ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam venit dies Jehovae magnus" (*Malach.* iii. 23.)

Praeter alibi, ubi dicitur "dies Jehovae magnus et propinquus" (ut *Ezech.* xxx. [2]3; *Joel* ii. 11; *Amos* v. 18, 20; *Zephan.* i. 7, 14, 15, 18).

39. [(ii.)] *Quod Dominus dicatur Deus Israelis et Deus Jacobi*, patet ex his:—

"Sumpsit Moses sanguinem, et sparsit super populum, et dixit, Ecce sanguis foederis, quod pepigit Jehovah vobiscum.... Et viderunt Deum Israelis, sub cujus pedibus erat quasi opus lapidis sapphiri, et quasi substantia caeli" (*Exod.* xxiv. 8–10).

"Turbae miratae sunt, cum viderunt mutos loquentes,..claudos ambulantes, caecos videntes, et glorificabant Deum Israelis" (*Matth.* xv. 31).

"Benedictus Dominus Deus Israelis, quia visitavit, et fecit liberationem populo suo" Israeli, "cum erexit cornu salutis nostrae in domo Davidis" (*Luc.* i. 68, 69).

"Dabo Tibi thesauros tenebrarum, et occultas opes latibulorum, ut cognoscas quod Ego Jehovah, qui vocavi..nomine tuo, Deus Israelis" (*Esai.* xlv. 3).

"Domus Jacobi,....qui jurant in nomen Jehovae" et Dei Israelis: "nam ab urbe sanctitatis vocantur, et super Deo Israelis nituntur, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius" (*Esai.* xlviii. 1, 2).

Jacob videbit "natos suos.., in medio ejus sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum Jacobi, Deumque Israelis timebunt" (*Esai.* xxix. 23).

"In extremitate dierum....ibunt populi multi et dicent, Ite et ascendamus ad montem Jehovae, ad domum Dei Jacobi, qui docebit nos de viis suis, ut eamus in semitis Ipsius" (*Esai.* ii. [2,] 3; *Mich.* iv. [1,] 2).

"Ut sciat omnis caro, quod Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus Fortis Jacobi" (*Esai.* xlix. 26).

"Ego Jehovah Salvator tuus, et Redemptor tuus Potens Jacobi" (*Esai.* lx. 16).

"A coram Domino parturis, terra, a coram Deo Jacobi" (*Psalm.* cxiv. 7).

David "juravit Jehovae, vovit Forti Jacobi, Si intravero intra tentorium domus meae,....usque dum invenero locum Jehovae, habitacula Forti Jacobi:..audivimus de Eo in Ephrata (Bethlechem)" (*Psalm.* cxxxii. 2, 3, 5, 6).

"Benedictus..Deus Israelis;....implebitur gloria Ipsius omnis terra" (*Psalm.* lxxii. [1]18, 19).

Praeter alibi, ubi Dominus vocatur Deus Israelis, Redemptor et Salvator (ut *Luc.* i. 47: *Esai.* xlv. 15; cap. liv. 5: *Psalm.* lxxviii. [2]35).

Ac multis aliis in locis, ubi solum Deus Israelis (ut *Esai.* xvii. 6: cap. xxi. 10, 17; cap. xxiv. 15; cap. [3]xxix. 23: *Jerem.* vii. 3; cap. ix. 14 [*B.A.* 15]; cap. xi. 3; cap. xiii. 12; cap. xvi. 9; cap. xix. 3, 15; cap. xxiii. 2; cap. xxiv. 5; cap. xxv. 15, 27; cap. xxix. 4, 8, 21, 25; cap. xxx. 2; cap. xxxi. 23; cap. xxxii. 14, 15, 36; cap. xxxiii. 4; cap. xxxiv. 2, 13; cap. xxxv. 13, 17–19; cap. xxxvii. 7; cap. xxxviii. 17; cap. xxxix. 16; cap. xlii. 9, 15, 18; cap. xliii. 10; cap. xliv. 2, 7, 11, 25; cap. xlviii. 1: cap. l. 18; cap. li. 33: *Ezechiel*, viii. 4; cap. ix. 3; cap. x. 19, 20; cap. xi. [4]22; cap. xliii. 2; cap. xliv. 2: *Zeph.* ii. 9: *Psalm.* xli. 14 [*B.A.* 13]; *Psalm.* lix. 6 [*B.A.* 5]; *Psalm.* lxviii. 9 [*B.A.* 8]).

40. [(iii.)] *Quod Dominus dicatur Sanctus Israelis*, patet ab his:—

"Angelus dixit" ad Mariam...., "Sanctum quod nascetur ex te, vocabitur Filius Dei" (*Luc.* i. 35).

"Videns fui in visionibus;....ecce Vigil et Sanctus e caelo descendens" (*Dan.* iv. 10, 20 [*B.A.* 13, 23]).

"Deus a Themane veniet, et Sanctus a monte Paran" (*Habak.* iii. 3).

"Ego Jehovah Sanctus [vester], Creator Israelis [Rex vester" (*Esai.* xliii. 15)].

"[Sic dixit Jehovah,] Sanctus [5]Israelis, et Formator ejus" (*Esai.* [6]xlv. 11).

"Sic dixit Jehovah, Redemptor Israelis, Sanctus Ipsius" (*Esai.* xlix. 7).

"Ego Jehovah Deus tuus, Sanctus Israelis Salvator tuus" (*Esai.* xliii. 1, 3).

"Quod ad Redemptorem nostrum, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, Sanctus Israelis" (*Esai.* xlvii. 4).

"Dixit Jehovah Redemptor vester, Sanctus Israelis" (*Esai.* xliii. 14; cap. xlviii. 17).
"Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, et Redemptor tuus Sanctus Israelis" (*Esai.* liv. 5).
"Tentarunt Deum, et Sanctum Israelis" (*Psalm.* lxxviii. 41).
"Dereliquerunt Jehovam, et provocarunt Sanctum Israelis" (*Esai.* i. 4).
Dixerunt, "Cessare facite a faciebus nostris Sanctum Israelis: propterea sic dixit Sanctus Israelis" (*Esai.* xxx. 11, 12).
"Qui dicunt,..Properet opus Ipsius ut videamus, et appropinquet et veniat consilium Sancti Israelis" (*Esai.* v. 19).
"In die illo....innitentur Jehovae, Sancto Israelis, in veritate" (*Esai.* x. 20).
"Exclama et jubila, filia Zionis, quia magnus in medio tui Sanctus Israelis" ([*Esai.*] xii. 6).
"Dictum..Dei Israelis, In die illo respiciet homo ad Factorem suum, et oculi ejus ad Sanctum Israelis spectabunt" (*Esai.* xvii. [6,] 7).
"Addent mansueti in [1]Jehovam gaudium, et egeni hominum in Sancto Israelis exsultabunt" (*Esai.* xxix. 19; cap. xli. 16).
Gentes "ad te current propter Jehovam Deum tuum, et propter Sanctum Israelis" (*Esai.* lv. 5).
"Mihi insulae confident,....ad adducendum filios tuos e longinquo.... nomini Jehovae [2]Zebaoth, et Sancto Israelis" (*Esai.* lx. 9)
"Terra plena est reatu [a Sancto Israelis" (*Jerem.* li. 5)].
["Contra Jehovam insolenter egit,] contra Sanctum Israelis" (*Jerem.* l. 29).
(Et pluries alibi.)

Per "Sanctum Israelis" intelligitur Dominus quoad Divinum Humanum; nam angelus Gabriel ad Mariam dixit,

"Sanctum, quod nascetur ex te, vocabitur Filius Dei" (*Luc.* i. 35).

Quod Jehovah et Sanctus Israelis unum sint, tametsi distincte nominantur, constare potest a locis etiam hic allatis, in quibus dicitur quod Jehovah sit Ille Sanctus Israelis.

41. [(iv.)] *Quod Dominus dicatur Dominus et Deus*, patet a tam multis locis, ut, si afferentur, paginas implerent. Haec pauca sufficiant. Apud *Johannem*,

Quando Thomas ex mandato Domini vidit manus Ipsius, et tetigit latus Ipsius, dixit, "Domine mi et Deus mi" (xx. 27, 28).

Apud *Davidem*,

"Recordati sunt quod Deus esset Petra eorum, et Deus excelsus Redemptor eorum" (Ps. lxxviii. 35).

Et apud *Esaiam*,

"Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, et Redemptor tuus Sanctus Israelis; Deus totius terrae vocabitur" (liv. 5).

Hoc quoque patet ex eo, quod adoraverint Ipsum, et ceciderint super facies suas coram Ipso

(*Matth.* ix. [3]18; cap. xiv. 33; cap. xv. 25; cap. xxviii. 9: *Marc.* i. 40; cap. v. 22; cap. vii. 25; cap. x. 17: *Luc.* xvii. 15, 16: *Joh.* [4]ix. 38).

Et apud *Davidem*,

"Audivimus de Illo in Ephrata ;....intremus in habitacula Illius, et incurvemus nos scabello pedum Illius" (Ps. cxxxii. 6, 7).

Similiter in caelo, de quo in *Apocalypsi*,

"Fui...in spiritu, et ecce thronus positus in caelo, et super throno sedens,..similis lapidi jaspidi et sardino, et iris circa thronum similis aspectu smaragdino. ....Et ceciderunt viginti et quatuor seniores ante sedentem super throno, et adorabant viventem in saecula saeculorum, et projecerunt coronas suas ante thronum" (iv. 2, 3, 10).

Et alibi,

"Vidi in dextra sedentis super throno librum scriptum intus et a tergo, obsignatum septem sigillis," et nemo potuit illum aperire. "Tunc dixit unus ex senioribus, Ecce vicit Leo, qui est ex tribu Jehudae, radix Davidis, ut aperiat librum, et solvat septem sigilla ejus: et vidi..in medio throni...., Agnus stans;....hic venit et sumpsit librum,....et ceciderunt coram Agno,....et adorarunt viventem in saecula saeculorum" (v. 1, [3,] 5–7, [8,] 14).

42. [(v.)] *Quod Dominus dicatur Rex et Unctus*, est quia erat Messias seu Christus; ac Messias seu Christus significat Regem et Unctum. Inde est quod Dominus etiam per "Regem" in Verbo intelligatur: similiter per "Davidem," qui erat rex super Jehudam et super Israelem. Quod Dominus Rex et Unctus Jehovae dicatur, patet a multis locis in Verbo. Ideo dicitur in *Apocalypsi*,

"Agnus vincet eos, quia est Dominus dominorum, et Rex regum" (xvii. 14).

Et alibi,

Sedens super Equo albo habebat "super vestimento..suo nomen scriptum, Rex regum et Dominus dominorum" (xix. 16).

Ex eo, quod Dominus dicatur Rex, est, quod caelum et ecclesia dicantur Regnum Ipsius; et quod adventus Ipsius in mundum dicatur Evangelium Regni. Quod caelum et Ecclesia dicantur Regnum Ipsius, videatur,

Matth. xii. 28; cap. xvi. 28: *Marc.* i. 14, 15; cap. ix. 1; cap. xv. 43: *Luc.* i. 33; cap. iv. 43; cap. viii. 1, 10; cap. ix. 2, 11, 60; cap. x. 11; cap. xvi. [1]16; cap. xix. 11; cap. xxi. 31; cap. xxii. 18; cap. xxiii. 51:

et apud *Danielem*,

"Surgere faciet Deus..regnum, quod in saecula non peribit:....conteret et consumet omnia alia regna, illud autem stabit in saecula" (ii. 44).

Apud eundem,

"Videns fui in visionibus noctis, et ecce cum nubibus caelorum sicut Filius hominis veniens fuit. ....Et Huic datum est dominium, et gloria et regnum, ut omnes populi, gentes et linguae Ipsum colent; dominium Ipsius dominium saeculi,...et regnum Ipsius quod non peribit" (vii. 13, 14, 27).

Quod adventus Ipsius dicatur "Evangelium Regni," videtur *Matth.* iv. 33; cap. ix. 35; cap. xxiv. 14.

43. *Quod Dominus dicatur David*, patet ex his:—

"In die illo....servient Jehovae Deo suo, et Davidi Regi suo, quem excitabo eis" (*Jerem.* xxx. [8,] 9).

"Dein revertentur filii Israelis, et quaerent Jehovam Deum suum, et Davidem Regem suum, et cum timore venient ad Jehovam, et ad bonum Ipsius, in extremitate dierum" (*Hosch.* iii. 5).

"Excitabo super illis Pastorem unum, qui pascet eos, Servum meum Davidem, hic pascet eos, et hic erit illis in Pastorem: et Ego Jehovah ero illis in Deum, et David Princeps in medio eorum" (*Ezech.* xxxiv. 23–25).

"Ut sint Mihi in populum, et Ego sim illis in Deum;..Servus meus David Rex super illos, ut Pastor unus sit omnibus illis:....tunc habitabunt super terra,....illi et filii illorum ac filii filiorum illorum, usque in aeternum: et David..Princeps illis in aeternum; et pangam foedus pacis, et foedus aeternitatis erit cum illis" (*Ezech.* xxxvii. 23–26).

"Pangam vobis foedus aeternitatis, misericordias Davidis firmas: en Testem populis dedi Ipsum, Principem et Legislatorem gentibus" (*Esai.* lv. 3, 4).

"In die illo erigam tentorium Davidis collapsum, et obsepiam rupturas ejus, destructa ejus restituam, et aedificabo eam juxta dies aeternitatis" (*Amos* ix. 11).

"Domus Davidis sicut Deus, sicut Angelus Jehovae coram illis" (*Sach.* xii. 8).

"In die illo erit fons apertus domui Davidis" (*Sach.* xiii. 1).

44. Qui novit quod Dominus per "Davidem" intelligatur, ille scire potest cur David in suis psalmis toties de Domino scripsit, cum de semet: ut in *Psalmo* lxxxix., ubi haec:

"Pepigi foedus electo meo, juravi Davidi servo meo; in aeternum usque firmabo semen tuum, et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum; et confitebuntur caeli mirabile tuum,.. etiam veritatem..in congregatione sanctorum. ....Tunc locutus es in visione Sancto tuo, et dixisti, Posui auxilium super potentem; exaltavi electum e populo: inveni Davidem servum meum, oleo sanctitatis meae unxi Eum: cum quo manus mea firma erit: etiam brachium meum corroborabit Eum:....veritas mea et misericordia mea cum Eo, et in nomine meo exaltabitur cornu Ejus: et ponam in mari manum Ejus, et in fluviis dextram Ejus: Ille vocabit Me, Pater meus Tu, Deus meus et Petra salutis meae: etiam Ego Primogenitum dabo Eum, altum regibus terrae:....foedus meum stabile Illi:..ponam in aeternum semen Ejus; et thronum Ejus sicut dies caelorum. ....Semel juravi per sanctitatem meam, si Davidi mentiar; semen Ejus in aeternum erit, et thronus Ejus sicut sol coram Me, sicut luna firmus erit in aeternum, et testis in

nubibus fidelis" (vers. 4–6, 20–22, 25–30, 36–38 [*B.A.* 3–5, 19–21, 24–29, 35–37]).

(Similiter in aliis psalmis, ut *Psalm.* xlv. 2–18 [*B.A.* 1–17]; *Psalm.* cxxii. 4, 5; *Psalm.* cxxxii. 8–18.)

[IX.]

Quod Deus unus sit; et quod Dominus sit ille Deus.

45. Ex illis quae in mox praecedente articulo in aliqua copia ex Verbo allata sunt, constare potest quod Dominus dicatur Jehovah, Deus Israelis et Jacobi, Sanctus Israelis, Dominus et Deus, tum Rex, Unctus et David; ex quibus videri potest, sed adhuc sicut per transennam, quod Dominus sit Ipse Deus, a quo et de quo Verbum. Verumtamen notum est in universo terrarum orbe, quod Deus unus sit; nec ullus homo, cui sana ratio est, id negat. Superest itaque nunc ut id ex Verbo confirmetur; et insuper, quod Dominus sit ille Deus.

(i.) *Quod Deus unus sit, confirmatur ex his Verbi:*—

Jesus dixit, "Primarium omnium praeceptorum est, Audi Israel, Dominus Deus noster Dominus unus est; ideo amabis Dominum Deum tuum ex toto corde et ex tota anima" (*Marc.* xii. 29, 30).

"Audi Israel, Jehovah Deus noster Jehovah unus;..amabis Jehovam Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua" (*Deutr.* [1]vi. 4, 5).

Unus accedens ad Jesum dixit, "Magister bone, quid boni facere debeo, ut habeam vitam aeternam?" Jesus "dixit ei, Cur Me dicis bonum? Nemo bonus est nisi unus Deus" (*Matth.* xix. 16, 17).

"Ut cognoscant omnia regna terrae, quod Tu Jehovah solus" (*Esai.* [2]xxxvii. 20).

"Ego Jehovah, et non praeterea; praeter Me non Deus:....ut cognoscant ab ortu solis et ab occasu, quod non" Deus "praeter Me: Ego Jehovah et non praeterea" (*Esai.* xlv. 5, 6).

"Jehovah Zebaoth, Deus Israelis habitans cherubis, Tu Deus es solus super omnia regna terrae" (*Esai.* xxxvii. [3]16).

"Num est Deus praeter Me? et Petra, non novi" (*Esai.* xliv. 8).

"Quis Deus praeter Jehovam? et quae Petra, nisi Deus noster?" (*Psalm.* xviii. 32 [*B.A.* 31].)

(ii.) *Quod Dominus sit Ille Deus*, confirmatur ex his Verbi:—

"Tantummodo inter te Deus, et non praeterea, non Deus. Profecto, Tu Deus occultus, Deus Israelis Salvator" (*Esai.* xlv. 14, 15).

"Nonne Ego, Jehovah, et non amplius Deus praeter Me? Deus justus et Salvator non praeter Me. Respicite ad Me, ut salvemini omnes fines terrae, quia Ego Deus et non praeterea" (*Esai.* xlv. 21, 22).
"Ego Jehovah, et praeter Me non Salvator" (*Esai.* xliii. 11).
"Ego Jehovah Deus tuus,...et Deum praeter Me non agnosces, et Salvator non praeter Me" (*Hosch.* xiii. 4).
"Sic dixit Jehovah Rex Israelis, et Redemptor ejus Jehovah Zebaoth, Ego Primus et Ultimus, et praeter Me non Deus" (*Esai.* xliv. 6).
"Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, et Redemptor..Sanctus Israelis, Deus totius terrae vocabitur" (*Esai.* liv. 5).
"In die illo....erit Jehovah in Regem super totam terram; in die illo erit Jehovah unus, et nomen Ipsius unum" (*Sach.* xiv. [8,] 9).

Quia solus Dominus est Salvator et Redemptor, et quia dicitur quod Jehovah sit Ille, et non praeter Ipsum, sequitur quod Deus unus non alius sit quam Dominus.

[X.]

Quod Spiritus Sanctus sit Divinum Procedens a Domino, et quod Illud sit Ipse Dominus.

46. Dixit Jesus apud *Matthaeum*,

"Data est Mihi omnis potestas in caelo et in terra: euntes ergo discipulos facite omnes gentes, baptizantes eos in nomen Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; docentes eos servare omnia quaecunque mandavi vobis: et ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi" (xxviii. 18–20).

Antehac ostensum est, quod Divinum quod Pater vocatur, et Divinum quod Filius, in Domino sint unum; ostendetur itaque nunc, quod Spiritus Sanctus sit idem cum Domino. Quod Dominus dixerit, quod "baptizarent in nomen Patris, Filii et Spiritus Sancti," est quia trinum seu trinitas est in Domino; est enim Divinum quod Pater vocatur, est Divinum Humanum quod Filius, et Divinum Procedens quod Spiritus Sanctus: Divinum quod Pater, et Divinum quod Filius, est Divinum ex quo; ac Divinum Procedens, quod Spiritus Sanctus, est Divinum per quod. Quod non aliud Divinum sit quod procedit a Domino, quam Divinum quod est Ipse, in opusculis *De Divina Providentia, Omnipotentia, Omnipraesentia et Omniscientia*, videbitur; est enim altioris indaginis. Quod trinum sit in Domino,

illustrari potest per comparationem cum angelo: huic est anima et corpus, et quoque procedens; quod procedit ex illo, est ipse extra illum: de hoc procedente datum est scire multa, sed non hujus loci est, illa adducere. Quisque homo qui spectat ad Deum, post mortem ab angelis primum docetur quod Spiritus Sanctus non alius sit a Domino, et quod "exire" et "procedere" non aliud sit quam illustrare et docere per praesentiam, quae est secundum receptionem Domini; unde plerique post mortem exuunt ideam in mundo conceptam de Spiritu Sancto, et recipiunt ideam quod sit Domini praesentia apud hominem per angelos et spiritus, ex qua et secundum quam homo illustratur et docetur. Praeterea solenne est in Verbo, nominare duo Divina, et quandoque tria, quae tamen unum sunt; ut "Jehovah et Deus," "Jehovah et Sanctus Israelis," "Jehovah et Potens Jacobi," tum "Deus et Agnus;" quae quia unum sunt, etiam in aliis locis dicitur, "Jehovah solus est Deus," "Jehovah solus est sanctus," et Ille "Sanctus Israelis," et "non praeter Ipsum:" tum quod pro Deo nunc dicatur "Agnus," et pro Agno "Deus:" hoc in *Apocalypsi*, illud in *Prophetis*. Quod sit Dominus solus, qui intelligitur per "Patrem, Filium et Spiritum Sanctum" (*Matth.* xxviii. 19), patet a praecedentibus et sequentibus ibi: in praecedente versu dicit Dominus, "Data est Mihi omnis potestas in caelo et in terra;" et in sequente versu dicit Dominus, "Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi," ita de Se solo: quare illud dixit, ut scirent quod in Ipso sit trinitas.

Ut sciatur quod Spiritus Sanctus non sit aliud Divinum quam Ipse Dominus, ostendetur quid in Verbo intelligitur per "spiritum." Per "spiritum" intelligitur (i.) Vita hominis in communi. (ii.) Quia vita hominis est varia secundum status ejus, ideo per "spiritum" intelligitur varia affectio vitae apud hominem. (iii.) Tum vita regenerati, quae vocatur vita spiritualis. (iv.) Ubi autem dicitur "Spiritus" de Domino, intelligitur Divina Ipsius vita, ita Ipse Dominus. (v.) In specie vita sapientiae Ipsius, quae vocatur Divina veritas. (vi.) Quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus, locutus sit Verbum per Prophetas.

47. [(i.)] *Quod per "spiritum" intelligatur vita hominis*, constare potest ex communi loquela, quod homo

dicatur emittere spiritum, cum moritur; quare per "spiritum" in hoc sensu intelligitur vita respirationis; trahit etiam vox *spiritus* derivationem suam a *respiratione;* inde est, quod in lingua Hebraea una vox sit spiritus et venti. Sunt bini fontes vitae apud hominem; unus est motus cordis, et alter est respiratio pulmonis. Vita ex respiratione pulmonis est, quae proprie intelligitur per "spiritum," et quoque per "animam;" quae quod unum agat cum cogitatione hominis ex intellectu, at quod vita ex motu cordis unum agat cum amore voluntatis hominis, in suo loco videbitur. Quod vita hominis per "spiritum" in Verbo intelligatur, constat ex his:—

"Colligis spiritum eorum, exspirant, et in pulverem revertuntur" (*Psalm.* civ. 29).
"Recordatus quod caro illi, spiritus qui abiret, non reverteretur" (*Psalm.* [1]lxxviii. 39).
"Cum exiverit spiritus ejus, redibit in terram" (*Psalm.* cxlvi. 4).
Hiskias lamentatus est, quod exiret vita spiritus ejus (*Esai.* xxxviii. 16).
"Revixit spiritus Jacobi" (*Gen.* xlv. [2]27).
"Fusile..mendacium est, nec spiritus in eo" (*Jerem.* li. 17).
"Dixit Dominus Jehovih ossibus" aridis,.."Ego adducam spiritum in vos, ut vivatis. ....A quatuor ventis veni spiritus, et inspira in occisos hos, et vivant:..et venit in eos spiritus, et revixerunt" (*Ezech.* xxxvii. 5, 6, 9, 10).
"Jesus apprehendens manum filiae,....et reversus est spiritus ejus, et surrexit extemplo" (*Luc.* viii. 54, 55).

48. [(ii.)] *Quia vita hominis est varia secundum status ejus, quod ideo per "spiritum" intelligatur varia affectio vitae apud hominem.* Ut (1.) *Vita Sapientiae:*

Bezaleel impletus spiritu sapientiae, intelligentiae et scientiae (*Exod.* xxxi. 3).
"Tu loqueris ad omnes sapientes corde, quemcunque implevi spiritu sapientiae" (*Exod.* xxviii. 3).
"Impletus est Joschua..spiritu sapientiae" (*Deutr.* xxxiv. 9).
Nebuchadnezar de Daniele, [dixit, "In quo spiritus Deorum sanctorum est." Regina dixit,] quod spiritus excellens, scientiae, intelligentiae et sapientiae esset in eo" (*Dan.* iv. 5 [*B.A.* 8][; cap. v. 12]).
"Scient errantes spiritu intelligentiam" (*Esai.* xxix. 24).

(2.) *Vitae Excitatio:*

"Excitavit Jehovah spiritum regum Mediae" (*Jerem.* li. 11).
"Excitavit Jehovah spiritum Serubabelis,....et spiritum omnium reliquiarum populi" (*Hagg.* i. 14).
Do in regem Aschuris "spiritum, ut audiat famam, et revertatur in terram suam" (*Esai.* xxxvii. 7).
Aggravavit Jehovah spiritum Sichonis regis (*Deutr.* ii. 30).
"Quod ascendit super spiritum vestrum, non fiet unquam" (*Ezech.* xx. 32).

(3.) *Vitae Libertas :*

Quatuor animalia, quae erant cherubi, visa Prophetae, "quorsum erat spiritus ad eundum, ibant" (*Ezech.* i. 12, 20).

(4.) *Vita in Timore, Dolore et Ira :*

"Ut liquescat omne cor, et remittantur omnes manus, et contrahatur omnis spiritus" (*Ezech.* xxi. 12).
"Defecit super me spiritus meus : in medio mei obstupescit cor meum" (*Psalm.* cxlii. 4 [*B.A.* 3] ; *Psalm.* [1]cxliii. 4).
"Consumptus est spiritus meus" (*Psalm.* cxliii. 7).
"Indoluit spiritus meus, quod me Danielem attinet" (*Dan.* vii. 15).
Spiritus Pharaonis turbatus est (*Gen.* xli. 8).
"Nebuchadnezar dixit, Turbatus est spiritus meus" (*Dan.* ii. 3).
"Ivi tristis in excandescentia spiritus mei" (*Ezech.* iii. 14).

(5.) *Vita variarum affectionum malarum :*

"Modo non in spiritu ejus dolus" (*Psalm.* xxxii. 2).
"Jehovah commiscuit in medio ejus spiritum perversitatum" (*Esai.* xix. 14).
Dixit prophetis stultis, "qui abeunt post spiritum suum" (*Ezech.* xiii. 3).
"Stultus propheta, insanus vir spiritus" (*Hosch.* ix. 7).
"Observate vos per spiritum vestrum, nec agite perfide" (*Malach.* ii. 16).
"Spiritus scortationum seduxit" ([2]*Hosch.* iv. 12).
"Spiritus scortationum in medio illorum" (*Hosch.* v. 4).
"Cum transivit super illum spiritus zelotypiae" (*Num.* v. 14).
"Vir qui vagabundus spiritu: et mendacium effutit" (*Mich.* ii. 11).
"Generatio,...cujus non constans cum Deo spiritus" (*Psalm.* lxxviii. 8).
Effusus super illos spiritus somnolentiae (*Esai.* xxix 10).
"Concipite quisquilias, parite stipulam ; quod ad spiritum vestrum, ignis comedet vos" (*Esai.* xxxiii. 11).

(6.) *Vita Infernalis :*

"Spiritum immundum transire faciam e terra" (*Sach.* xiii. 2).
"Quando..spiritus immundus exit ab homine, perambulat loca arentia ; ....et postea adjungit sibi septem..spiritus pejores se, et ingressi habitant ibi" (*Matth.* xii. 43–45).
Babylon "facta est...custodia spiritus immundi" (*Apoc.* xviii. 2).

(7.) *Praeter ipsos Spiritus Infernales, a quibus homines vexati sunt*

(*Matth.* viii. 16 ; cap. x. 1 ; cap. xii. 43–45 : *Marc.* i. 23–[3]27 ; cap. ix. 17–29 : *Luc.* iv. 33, 36 ; cap. vi. 17, 18 ; cap. vii. 21 ; cap. viii. 2, 29 ; cap. ix. 39, 42, 55 ; cap. x. 24–26 ; cap. xiii. 11 : *Apoc.* xiii. 15 ; cap. xvi. 13, 14).

49. [(iii.)] *Quod per "spiritum" intelligitur vita regenerati, quae vocatur vita spiritualis :—*

Jesus dixit, "Nisi quis generatus fuerit ex aqua et spiritu, non potest ingredi in regnum Dei" (*Joh.* iii. 5).
"Dabo vobis cor novum, et spiritum novum. ....Spiritum meum dabo in medio vestri, et faciam ut in statutis meis ambuletis" (*Ezech.* xxxvi. 26, 27).

"Dare novum cor et novum spiritum" (*Ezech.* xi. 19).

"Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum firmum innova in medio mei. ....Reduc mihi gaudium salutis tuae; et spiritus spontaneus sustentet me" (*Psalm.* li. 12–14 [*B.A.* 10–12]).

"Facite vobis cor novum, et spiritum novum; quare moriemini, domus Israelis?" (*Ezech.* xviii. 31.)

"Emittis spiritum tuum, creantur; et renovas facies terrae" (*Psalm.* civ. 30).

"Venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate" (*Joh.* iv. 23).

"Jehovah Deus....dat animam populo.., et spiritum ambulantibus in ea" (*Esai.* xlii. 5).

Jehovah "format spiritum hominis in medio ejus" (*Sach.* xii. 1).

"Anima mea exspectavi Te nocte,..spiritu meo in medio mei exspectavi Te mane" (*Esai.* [1]xxvi. 9).

"In die illo erit Jehovah....in spiritum judicii sedenti in judicio" (*Esai.* xxviii. [5,] 6).

"Exultavit spiritus meus super Deo Salvatore meo" (*Luc.* i. [2]47).

"Quiescere fecerunt spiritum meum in terra septentrionis" (*Sach.* vi. 8).

"In manum tuam commendo spiritum meum, redemeras me" (*Psalm.* xxxi. 6 [*B.A.* 5]).

"Non [3]fuit unus, et reliqui quibus spiritus" (*Malach.* ii. 15).

"Post tres dies et dimidium spiritus vitae a Deo intravit in" binos testes occisos a bestia (*Apoc.* xi. 11).

Ego Jehovah "formator montium, et creator spiritus" (*Amos.* iv. [13]).

"Deus, Deus spirituum quoad omnem carnem" (*Num.* xvi. 22; cap. xxvii. 18).

"Effundam super domum Davidis, et super habitatorem Hierosolymae, spiritum" [4]ex alto (*Sach.* xii. 10).

"Usque dum effuderit super nos spiritum ex alto" (*Esai.* xxxii. [5]15).

"Effundam aquas super sitientem, et rivulos super aridam, effundam spiritum meum super semen tuum" (*Esai.* xliv. 3).

"Effundam spiritum meum super omnem carnem,....etiam super servos et ancillas, in diebus illis effundam spiritum" (*Joel* iii. 1, 2 [*B.A.* ii. 28, 29]).

Per "effundere spiritum" intelligitur regenerare; similiter per "dare cor novum et spiritum novum."

Quod per "spiritum" intelligatur vita spiritualis illis qui in humiliatione sunt:

"Habito in contrito et humili spiritu, et ad vivificandum spiritum humilium, et ad vivificandum cor contritorum" (*Esai.* lvii. 15).

"Sacrificia Dei spiritus infractus, cor infractum et contritum Deus non spernit" (*Psalm.* li. 19 [*B.A.* 17]).

Dabit "oleum gaudii loco luctus, et pallium laudis loco spiritus contracti" (*Esai.* lxi. 3).

"Mulier deserta et afflicta spiritu" (*Esai.* liv. 6).

"Beati pauperes spiritu, quia illorum est regnum caelorum" (*Matth.* v. 3).

50. [(iv.)] *Quod ubi dicitur "spiritus" de Domino, intelligatur Divina Ipsius vita, ita Ipse Dominus*, constat ex his:—

"Quem..misit Pater, verba Dei loquitur; non..ex mensura dedit Deus Ei spiritum; Pater amat Filium, et omnia dedit in manum Ipsius" (*Joh.* iii. 34, 35).

"Exibit virga de trunco Jischaji,....quiescet super Ipso spiritus Jehovae, spiritus sapientiae et intelligentiae, spiritus consilii et virtutis" (*Esai.* xi. 1, 2).

"Dedi spiritum meum super illum, judicium gentibus proferet" (*Esai.* xlii. 1).

"Veniet sicut flumen angustum, spiritus Jehovae signum inferet in illo; tunc veniet Zioni Redemptor" (*Esai.* lix. 19, 20).

"Spiritus Domini Jehovih super Me,..unxit Jehovah Me ad evangelizandum pauperibus" (*Esai.* lxi. 1; *Luc.* iv. 18).

"Jesus cognoscens spiritu suo, quod sic cogitarent intra se...." (*Marc.* ii. 8).

"Exultavit spiritu Jesus, et dixit...." (*Luc.* x. 21).

"Jesus turbatus spiritu suo" (*Joh.* xiii. 21).

Jesus "suspirans spiritu suo" (*Marc.* viii. 12).

Spiritus pro Ipso Jehovah seu Domino:

"Spiritus Deus est" (*Joh.* iv. 24).

"Quis direxit spiritum Jehovae, aut quis vir consilii Ipsius?" ([*Esai.* xl. 13;] *Sach.* iv. 6.)

"Spiritus Jehovae duxit illos per manum Mosis" (*Esai.* lxiii. 14).

"Quo abivero a spiritu tuo, et quo....avolavero?" (*Psalm.* cxxxix. 7.)

"Dixit Jehovah, Non per robur, sed per spiritum meum faciet" (*Sach.* iv. 6).

"Illi exacerbarunt spiritum sanctitatis Ipsius; unde conversus est illis in hostem" ([*Esa.* lxiii. 10;] *Psalm.* cvi. 33).

"Non arguet spiritus meus hominem in perpetuum, quia caro est" (*Gen.* vi. 3).

"Non..in aeternum litigabo,....quia spiritus coram Me deficeret" (*Esai.* lvii. [1]16).

"Blasphemia contra Spiritum Sanctum non remittetur; sed qui dixerit verbum contra Filium hominis remittetur" (*Matth.* xii. 31, 32; *Marc.* iii. 28–30; *Luc.* xii. 10):

"Blasphemia contra Spiritum Sanctum," est blasphemia contra Divinum Domini: "[verbum] contra Filium hominis," est aliquid contra Verbum, sensum ejus aliter interpretando; "Filius hominis" enim est Dominus quoad Verbum, ut supra ostensum est.

51. [(v.)] *Quod per "Spiritum," ubi de Domino, in specie intelligatur vita Sapientiae Ipsius, quae est Divina Veritas:—*

"Ego veritatem vobis dico, prodest vobis ut Ego abeam: si enim non abirem, Paracletus non veniet ad vos; si vero abivero, mittam Illum ad vos" (*Joh.* xvi. 7).

"Quando venerit Ille Spiritus Veritatis, ducet vos in omnem veritatem. Non loquetur a Se Ipso; sed quaecunque audiverit, loquetur" (*Joh.* xvi. 13).

"Ille Me glorificabit, quia ex meo accipiet et annuntiabit vobis: omnia quaecunque Pater habet, mea sunt: propter hoc dixi, quod de meo accepturus sit, et annuntiaturus vobis" (*Joh.* xvi. 14, 15).

"Ego rogabo Patrem, ut alium Paracletum det vobis,....Spiritum Veritatis, quem mundus non potest accipere, quoniam non videt Illum, nec cognoscit illum; vos autem cognoscitis illum, quia apud vos manet, et in vobis erit: non relinquam vos orphanos, venio ad vos, vos videbitis Me" (*Joh.* xiv. [2]16–18).

"Quando venerit Paracletus, quem Ego missurus sum vobis a Patre, Spiritus Veritatis..., ille testabitur de Me" (*Joh.* xv. 26).

"Jesus clamavit, dicens, Si quis sitiverit, venito ad Me et bibito; quisquis credit in Me, sicut dixit Scriptura, flumina e ventre Ipsius fluent aquae viventis. Hoc..dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in Ipsum. Nondum..erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum glorificatus erat" (*Joh.* vii. 37–39).

Jesus inspiravit in discipulos, et dixit, "Accipite Spiritum Sanctum" (*Joh.* xx. 22).

Quod Dominus per "Paracletum," "Spiritum Veritatis," et "Spiritum Sanctum" intellexerit Se Ipsum, patet ab illis Domini verbis, quod "mundus illum adhuc non cognosceret," non enim adhuc cognoscebant Dominum; et cum dixit, quod "missurus sit illum," addit,

"Non relinquam vos orphanos, venio ad vos, et videbitis Me" (*Joh.* xiv. 16–19, 26, 28):

et alibi,

"Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi" (*Matth.* xxviii. 20).

Et cum Thomas dixit, "Non scimus quo abis," dicit Jesus, "Ego sum via et veritas" (*Joh.* xiv. [5,] 6).

Quia Spiritus Veritatis seu Spiritus Sanctus est idem cum Domino, qui est ipsa Veritas, ideo etiam dicitur,

"Nondum erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum glorificatus erat" (*Joh.* vii. 39):

nam post glorificationem seu plenariam unitionem cum Patre, quae facta est per passionem crucis, tunc erat Dominus ipsa Divina Sapientia ac Divina Veritas, ita Spiritus Sanctus. Quod Dominus inspiraverit in discipulos, et dixerit, "Accipite Spiritum Sanctum," erat quia omnia respiratio caeli est a Domino: angelis enim aeque ac hominibus est respiratio et micatio cordis; illis respiratio est secundum receptionem Divinae Sapientiae a Domino, et illis micatio cordis seu pulsus est secundum receptionem Divini Amoris a Domino: quod ita sit, videbitur in suo loco.

Quod Spiritus Sanctus sit Divina veritas a Domino, patet adhuc ex his locis:—

"Quando..tradiderint vos synagogis, ne solliciti estote,....quid dicturi: Spiritus..Sanctus docebit vos in eadem hora, quae oporteat dicere" (*Luc.* xii. 12; cap. [1]xxi. 14: *Marc.* xiii. 11).

"Dixit Jehovah, Spiritus Meus qui super te, et verba mea quae posui in ore tuo, non recedent ex ore tuo" (*Esai.* lix. 21).

"Exibit virga de trunco Jischaji:....percutiet terram virga oris sui, et

spiritu labiorum suorum occidet impium:....erit veritas cingulum feminum Ejus" (*Esai.* xi. 1, 4, 5).
"Nunc ore Ille praecepit, et spiritus Ipsius collegit illa" (*Esai.* xxxiv. 16).
"Qui adorant" Deum, "in spiritu et veritate oportet adorare" (*Joh.* iv. [1]24).
"Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quicquam: verba, quae Ego loquor vobis, spiritus et vita sunt" (*Joh.* vi. 63).
"Johannes dixit, Ego..vos baptizo aqua in paenitentiam: qui vero post Me venturus est,....baptizabit spiritu sancto et igne" (*Matth.* iii. 11; *Marc.* i. 8; *Luc.* iii. 16):

"baptizare spiritu sancto et igne," est regenerare per Divinum Verum quod est fidei, et per Divinum Bonum quod est amoris.

Cum Jesus baptizabatur, aperti sunt caeli, et vidit Spiritum Sanctum descendentem sicut columbam (*Matth.* iii. 16; *Marc.* i. 10; *Luc.* iii. 21[, 22]; *Joh.* i. 32, 33):

columba est repraesentativum purificationis et regenerationis per Divinum Verum.

Quoniam per "Spiritum Sanctum," ubi de Domino, intelligitur Divina Ipsius vita, ita Ipse,—et in specie vita sapientiae Ipsius, quae vocatur Divina veritas,—ideo per "Spiritum" Prophetarum, qui etiam vocatur "Spiritus Sanctus," intelligitur Divinum Verum a Domino; ita in sequentibus his locis:—

"Spiritus dixit ecclesiis" (*Apoc.* ii. 7, 11, 29; cap. iii. 1, 3, 6, 13, 22).
"Septem lampades ignis ardentes coram throno,..sunt septem spiritus Dei" (*Apoc.* iv. 5):
"In medio seniorum Agnus stans,....habens oculos septem, qui sunt septem spiritus Dei emissi in omnem terram" (*Apoc.* v. 6):

"lampades ignis" et "oculi Domini" significant Divina vera, ac "septem" significant sanctum.

"Dixit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis" (*Apoc.* xiv. 13).
"Spiritus et sponsa dicunt, Veni" (*Apoc.* xxii. 17).
"Cor suum posuerunt adamantem, ut non audirent legem aut verba quae misit Jehovah..in Spiritu suo per manum Prophetarum" (*Sachar.* vii. 12).
"Spiritus Eliae venit super Elisaeum" ([2]2 *Reg.* ii. 15).
Johannes praeivit "in spiritu et virtute Eliae" (*Luc.* i. 17).
"Spiritu Sancto impleta est Elisabetha," et prophetavit (*Luc.* i. 41).
"Zacharias...impletus Spiritu Sancto..prophetavit" (*Luc.* i. 67).
"David dixit in Spiritu Sancto, Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis" (*Marc.* xii. 36).
"Testimonium Jesu est spiritus prophetiae" (*Apoc.* xix. 10).

Quia nunc per "Spiritum Sanctum" in specie intelligitur Dominus quoad Divinam Sapientiam, et inde quoad Divi-

nam Veritatem, patet, unde est quod de Spiritu Sancto dicatur, quod illustret, doceat, inspiret.

52. [(vi.)] *Quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus, locutus sit Verbum per Prophetas.*—De Prophetis legitur, quod fuerint "in visione," et quod "Jehovah locutus sit cum illis." Cum fuerunt in visione, non erant in suo corpore, sed in suo spiritu; in quo statu viderunt talia quae in caelo sunt: cum autem Jehovah locutus est cum illis, tunc in corpore suo fuerunt, et audiverunt Jehovam loquentem. Hi bini status Prophetarum probe distinguendi sunt. In statu visionis aperti sunt oculi spiritus illorum, et clausi oculi corporis illorum, ac tunc etiam sibi visi sunt auferri e loco in locum, corpore manente in suo. In hoc statu fuerunt quandoque Ezechiel, Sacharias, Daniel, et Johannes cum scripsit *Apocalypsin:* et tunc dicitur quod essent "in visione," aut "in spiritu." Dicit enim *Ezechiel*,

> "Spiritus..sustulit me, et reduxit me in Chaldaeam ad captivitatem in visione" Dei, "in spiritu Dei; ita ascendit super me visio, quam vidi" (cap. xi. 1, 24).

Dicit,

> Quod sustulerit illum spiritus, et audiverit post se terrae motum, et alia (cap. iii. 12, 14);
> Tum quod sustulerit illum Spiritus inter terram et caelum, et abduxerit in Hierosolymam in visionibus Dei, et viderit abominationes (cap. viii. 3, seq.).

Quare similiter in visione Dei, seu in spiritu, vidit

> Quatuor animalia, quae erant cherubi (cap. i. et cap. x);
> Tum novam terram et novum templum, et angelum metientem illa (de quibus in cap. xl. ad xlviii.):

quod tunc fuerit in visionibus Dei, dicit cap. xl. 2: et quod tunc sustulerit illum Spiritus, cap. xliii. 5. Simile factum est cum Sacharia, in quo tunc angelus fuit,

> Cum vidit virum equitantem inter myrtos (*Sachar.* i. 8, seq.);
> Cum vidit quatuor cornua, et dein virum, in cujus manu funiculus mensurae (cap. ii. 1, 5, seq. [*B.A.* i. 18; ii. 1]);
> Cum vidit Joschuam sacerdotem magnum (cap. iii. 1, seq.);
> Cum vidit candelabrum et duas oleas (cap. iv. 1, seq.);
> Cum vidit volumen volans et epham (cap. v. 1, 6);
> Et cum vidit quatuor currus exeuntes inter duos montes, et equos (cap. vi. 1, seq.).

In simili statu fuit Daniel,

> Cum vidit quatuor bestias ascendentes e mari (*Dan.* [1]vii. 3);
> Et cum vidit pugnas arietis et hirci (cap. viii. 1, seq.).

Quod viderit illa in visionibus, legitur cap. vii. 1, 2, 7, 13; cap. viii. 2; cap. x. 1, 7, 8: quod angelus Gabriel ei visus sit in visione, et locutus cum illo, cap. ix. 21[, 22]. Simile factum est cum Johanne, cum scripsit *Apocalypsin;* qui dixit,

Se fuisse "in spiritu die Dominica" (*Apoc.* i. 10);
Quod delatus in desertum in spiritu (cap. xvii. 3)
In montem altum in spiritu (cap. xxi.);
Quod viderit equos in visione (cap. ix. 17).
(Et alibi quod viderit illa quae descripsit, ita in spiritu aut in visione, cap. i. 12; cap. iv. 1; cap. v. 1; cap. vi. 1; et in singulis sequentibus.)

53. Quod autem ipsum Verbum attinet, non dicitur apud Prophetas, quod locuti sint illud ex Spiritu Sancto, sed quod locuti sint illud ex Jehovah, Jehovah Zebaoth, ex Domino Jehovih; nam legitur, quod "Verbum factum sit a Jehovah ad me," quod "Jehovah locutus sit ad me" tum saepissime, "Jehovah dixit," et "Dictum Jehovae:" et quia Dominus est Jehovah, ut supra ostensum est, ideo omne Verbum dictum est ab Ipso. Ut nemo dubitet quin ita sit, velim modo ex *Jeremia* afferre, ubi dicitur "Verbum ad me factum a Jehovah," "Locutus est Jehovah ad me," "Dixit Jehovah" et "Dictum Jehovae." Ut in his apud *Jeremiam:*

Cap. i. 4, 7, 11–14, 19; cap. ii. 1–5, 9, 19, 22, 29, 31; cap. iii. 1, 6, 10, 12, 14, 16; cap. iv. 1, 3, 9, 17, 27; cap. v. 11, 14, 18, 22, 29; cap. vi. 6, 9, 12, 15, 16, 21, 22; cap. vii. 1, 3, 11, 13, 19–21; cap. viii. 1, 3, 12, 13; cap. ix. 2, 6, 8, 12, 14, 16, 21, 23, 24 [*B.A.* 3, 7, 9, 13, 15, 17, 22, 24, 25]; cap. x. 1, 2, 18; cap. xi. 1, 6, 9, 11, 17, 18, 21, 22; cap. xii. 14, 17; cap. xiii. 1, 6, 9, 11–15, 25; cap. xiv. 1, 10, 14, 15; cap. xv. 1–3, 6, 11, 19, 20; cap. xvi. 1, 3, 5, 9, 14, 16; cap. xvii. 5, [1]19, 20, 21, 24; cap. xviii. 1, 5, 6, 11, 13; cap. xix. 1, 3, 6, 12, [2]15; cap. xx. 4; cap. xxi. 1, 4, 7, 8, 11, 12; cap. xxii. 2, 5, 6, 11, 16, 18, 24, 29, 30; cap. xxiii. 2, 5, 7, 12, 15, 24, 29, 31, 38; cap. xxiv. 3, 5, 8; cap. xxv. 1, 3, 7–9, 15, 27–29, 32; cap. xxvi. 1, 2, 18; cap. xxvii. 1, 2, 4, 8, 11, 16, 19, 21, 22; cap. xxviii. 2, 12, 14, 16; cap. xxix. 4, 8, 9, 16, 19–21, 25, 30–32; cap. xxx. 1–5, 8, 10–12, 17, 18; cap. xxxi. 1, 2, 7, 10, 15–17, 23, 27, 28, 31–38; cap. xxxii. 1, 6, 14, 15, 25, 26, 28, 30, 36, [3]42; cap. xxxiii. 1, 2, 4, 10–13, 17, 19, 20, 23, 25; cap. xxxiv. 1, 2, 4, 8, 12, 13, 17, 22; cap. xxxv. 1, 13, 17–19; cap. xxxvi. 1, 6, 27, 29, 30; cap. xxxvii. 6, 7, 9; cap. xxxviii. 2, 3, 17; cap. xxxix. 15–18; cap. xl. 1; cap. xlii. 7, 9, 15, 18, 19; cap. xliii. 8, 10; xliv. 1, 2, 7, 11, 24–26, 30; cap. xlv. 1, 2, 5; cap. xlvi. 1, 23, 25, 28; cap. xlvii. 1; cap. xlviii. 1, 8, 12, 30, 35, 38, 40, 43, 44, 47; cap. xlix. 2, 5–7, 12, 13, 16, 18, 26, 28, 30, 32, 35, 37–39; cap. l. 1, 4, 10, 18, 20, 21, 30, 31, 33, 35, 40; cap. li. 25, 33, 36, 39, 52, 58.

Haec solum apud *Jeremiam.* Simile dicitur apud omnes

reliquos Prophetas, et non quod locutus sit Spiritus Sanctus, nec quod Jehovah locutus sit ad illos per Spiritum Sanctum.

54. Ex his nunc patet quod Jehovah, qui est Dominus ab aeterno, locutus sit per Prophetas; et quod, ubi dicitur "Spiritus Sanctus," sit Ipse. Consequenter, Quod Deus sit unus et Persona et Essentia, et quod Ille sit Dominus.

[XI.]

Quod Doctrina Fidei Athanasianae concordet cum Veritate, dum modo per Trinitatem Personarum intelligatur Trinitas Personae, quae est in Domino.

55. Quod Christiani tres Personas Divinas, ac ita sicut tres Deos, agnoverint, erat quia trinum in Domino est, ac unum vocatur Pater, alterum Filius, et tertium Spiritus Sanctus, et hoc trinum distincte nominatur in Verbo; sicut etiam distincte nominatur anima et corpus et quod ex illis procedit, quae tamen unum sunt. Verbum in sensu litterae etiam tale est, ut quae unum sunt distinguat sicut non forent unum; inde est, quod Jehovam, qui est Dominus ab aeterno, nominet nunc "Jehovam," nunc "Jehovam Zebaoth," nunc "Deum," nunc "Dominum," et simul "Creatorem," "Salvatorem," "Redemptorem" et "Formatorem," immo "Schaddai;" ac Humanum Ipsius quod assumpsit in mundo, "Jesum," "Christum," "Messiam,' "Filium Dei," "Filium hominis;" et in Verbo Veteris Testamenti, "Deum," "Sanctum Israelis," "Unctum Jehovae," "Regem," "Principem," "Consiliarum," "Angelum," "Davidem." Nunc quia Verbum tale est in sensu litterae, ut plures nominet qui tamen unum sunt, ideo Christiani, qui in initio simplices fuerunt, et omnia secundum verba sensus litterae intellexerunt, distinxerunt Divinitatem in tres Personas; quod etiam propter simplicitatem eorum permissum est; sed tamen ita, ut de Filio etiam crederent

quod infinitus, increatus, omnipotens, Deus et Dominus esset, prorsus aequalis Patri; et insuper ut crederent quod non duo aut tres sint, sed unus essentia, majestate et gloria, ita Divinitate. Qui illa secundum Doctrinam simpliciter credunt, et non confirmant se in tribus Diis, sed ex tribus unum faciunt, illi post obitum informantur a Domino per angelos quod Ipse sit ille unus, ac illud trinum; quod etiam recipitur ab omnibus qui in caelum veniunt: nam nemo potest admitti in caelum, qui tres Deos cogitat, utcunque ore dicit unum: totius enim caeli vita, ac omnium angelorum sapientia, fundatur super agnitione et inde confessione unius Dei, et super fide quod ille unus Deus sit etiam Homo, et quod Ipse sit Dominus, qui simul Deus et Homo. Ex his patet quod ex Divina permissione factum sit, quod Christiani in principio reciperent Doctrinam de tribus Personis, modo reciperent simul quod etiam Dominus sit Deus infinitus, omnipotens, et Jehovah: nam nisi id quoque recepissent, prorsus actum fuisset de ecclesia, quoniam ecclesia est ecclesia a Domino; et omnium vita aeterna est a Domino, et non ab alio. Quod ecclesia sit ecclesia a Domino, ex eo solo constare potest, quod totum Verbum a principio ad finem de solo Domino agat, ut supra ostensum est, et quod in Ipsum credendum sit; et quod illis, qui non credunt in Ipsum, non vita aeterna sit; immo quod "ira Dei maneat super illis" (*Joh.* iii. 36). Nunc quia unusquisque in se videt, quod si Deus unus est, sit unus et Persona et Essentia, (nemo enim aliter cogitat, nec cogitare potest, dum cogitat quod Deus unus sit,) velim nunc integram Doctrinam, quae ab Athanasio nomen habet, adducere, et postea demonstare quod omnia, quae ibi dicta sunt, vera sint, modo loco trinitatis Personarum intelligatur trinitas Personae.

56. Doctrina haec est:—

"Qui vult salvari, illi., necessarium est servare Fidem hanc Catholicam (*alii*, Christianam): nisi quis illam Fidem servaverit totam et integram absque dubio, in aeternum peribit. Fides haec Catholica (*alii*, Christiana) est, quod colamus unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in Unitate, neque commiscendo Personas, neque separando substantiam (*alii*, essentiam): quoniam est una Persona Patris, alia Filii, et alia Spiritus Sancti; sed Divinitas Patris, Filii et Spiritus Sancti est una eadem, gloria aequalis, et majestas coaeterna. Qualis est Pater, talis est Filius, et talis est Spiritus Sanctus. Pater

est increatus, Filius est increatus, et Spiritus Sanctus est increatus. Pater est infinitus, Filius est infinitus, et Spiritus Sanctus est infinitus; Pater aeternus, Filius aeternus, et Spiritus Sanctus aeternus; et tamen non sunt tres aeterni, sed unus aeternus; et non sunt tres infiniti neque tres increati, sed unus increatus, et unus infinitus. Similiter ut Pater est omnipotens, ita Filius est omnipotens, et Spiritus Sanctus est omnipotens, et tamen non sunt tres omnipotentes sed unus omnipotens. Sicut Pater est Deus, ita Filius est Deus, et Spiritus Sanctus est Deus, et tamen non sunt tres Dii, sed unus Deus. Quamvis Pater est Dominus, Filius est Dominus, et Spiritus Sanctus est Dominus, usque tamen non sunt tres Domini, sed unus Dominus. Quoniam sicut ex Christiana veritate obligati sumus agnoscere unamquamque Personam per Se esse Deum et Dominum, usque tamen per Catholicam Religionem prohibiti sumus dicere esse tres Deos, aut tres Dominos (*alii*, usque tamen non possumus ex Christiana fide nominare tres Deos aut tres Dominos). Pater a nullo factus est, neque creatus, neque natus: Filius est a solo Patre, non factus, nec creatus, sed natus: Spiritus Sanctus est ex Patre et ex Filio, neque factus, neque creatus, neque natus, sed procedens. Ita est unus Pater, non tres Patres; unus Filius, non tres Filii; unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti: et in hac Trinitate nullus est primus et postremus, et nullus est maximus et minimus, sed omnes tres Personae sunt simul aeternae, et sunt prorsus aequales. Ita ut prorsus sit, quemadmodum supra dictum est, quod Unitas in Trinitate, et Trinitas in Unitate colenda sit (*alii*, quod tres Personae in una Divinitate, ac unus Deus in tribus Personis, colendus sit); quapropter qui vult salvari, illum oportet ita cogitare de Trinitate.

"Porro etiam ad salutem necessarium est, ut quis rite credat Incarnationem nostri Domini Jesu Christi (*alii*, ut quis constanter credat, quod noster Dominus sit verus Homo); quoniam vera Fides est, ut credamus et confiteamur quod noster Dominus Jesus Christus, Filius Dei, sit Deus et Homo, Deus ex substantia (*seu* essentia, *alii*, natura) Patris, natus ante mundum; et Homo ex substantia (*alii*, natura) matris, natus in mundo; perfectus Deus et perfectus Homo, ex rationali anima et humano corpore consistens: aequalis Patri quoad Divinum, ac inferior (*alii* minor) Patre quoad Humanum. Qui tametsi est Deus et Homo, non tamen sunt duo, sed unus Christus: unus non per conversionem Essentiae Divinae in Corpus, sed per assumptionem Humani in Deum (*alii*, unus est Ille, non tamen ita quod Divinum transmutatum sit in Humanum, sed Divinum suscepit ad Se Humanum): unus prorsus, non per confusionem (*alii* commixtionem) substantiae, sed per unitatem Personae (*alii*, Ille est prorsus unus, non tamen ita quod binae naturae sint commixtae, sed Ille est una Persona). Quoniam sicut rationalis anima et corpus est unus homo, ita Deus et Homo est unus Christus. Qui passus est propter salvationem nostri, descendit in infernum, et resurrexit tertio die ex morte: et ascendit in caelum, et sedet ad dextram Patris..omnipotentis: unde venturus est ad judicandum vivos et mortuos: in cujus adventu omnes homines resurgent cum suis corporibus: [et reddituri sunt de factis propriis rationem;] et illi qui bona fecerunt, intrabunt in vitam aeternam; et qui male fecerunt, in ignem aeternum."

57. Quod omnia hujus Doctrinae quoad singula ejus

verba sint vera, modo pro trinitate Personarum intelligatur trinitas Personae, videri potest ab eadem denuo exscripta, ubi haec trinitas substituta est. Trinitas Personae est haec, *Quod Divinum Domini sit Pater, Divinum Humanum Filius, et Divinum Procedens Spiritus Sanctus.* Cum haec trinitas intelligitur, tunc homo potest cogitare unum Deum, et quoque potest dicere unum Deum: quod alioquin non possit nisi quam cogitare tres Deos, quis non videt? et quoque vidit Athanasius; quare ejus Doctrinae etiam haec verba inserta sunt:

"Sicut ex Christiana Veritate obligati sumus agnoscere unamquamque Personam per se esse Deum et Dominum, usque tamen non possumus ex Catholica religione (*aut* ex Christiana fide) dicere (*seu* nominare) tres Deos aut tres Dominos."

Quod quasi est, Quamvis ex Christiana veritate licet agnoscere seu cogitare tres Deos et Dominos, usque tamen non licet ex Christiana fide dicere seu nominare nisi quam unum Deum et unum Dominum: cum tamen agnitio et cogitatio conjungit hominem cum Domino et cum caelo, non autem sola loquela. Praeterea, nemo comprehendit quomodo Divinum, quod unum est, potest dividi in tres Personas, quarum unaquaevis est Deus; Divinum enim non dividuum est: ac tres unum facere per essentiam aut substantiam, non tollit ideam trium Deorum, sed modo dat ideam unanimitatis eorum.

58. Quod omnia illius Doctrinae quoad singula ejus verba, sint vera, modo pro trinitate Personarum intelligatur trinitas Personae, constare potest ex eadem denuo exscripta, quae nunc sequitur:—

Qui vult salvari, illi necessarium est servare fidem hanc Christianam. Fides haec Christiana est: Quod colamus unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in Unitate, non commiscendo Trinum Personae, neque separando Essentiam. Trinum unius Personae est, quod Pater, Filius et Spiritus Sanctus vocatur. Divinitas Patris, Filii et Spiritus Sancti est una eadem, gloria et majestas aequalis. Qualis est Pater, talis est Filius, et talis est Spiritus Sanctus. Pater est increatus, Filius est increatus, et Spiritus Sanctus est increatus; Pater est infinitus, Filius est infinitus, et Spiritus Sanctus est infinitus; et tamen non sunt tres infiniti, neque tres increati, sed unus increatus et unus infinitus. Similiter ut Pater est omnipotens, ita Filius est omnipotens, et Spiritus Sanctus est omnipotens, et tamen non sunt tres omnipotentes, sed unus omnipotens. Sicut Pater est Deus, ita Filius est Deus, et Spiritus Sanctus est Deus, et tamen non sunt tres Dii, sed unus Deus. Quamvis Pater est Dominus.

Filius est Dominus, et Spiritus Sanctus est Dominus, usque tamen non sunt tres Domini, sed unus Dominus. Nunc sicut ex Christiana veritate agnoscimus trinum in una Persona, quae Deus et Dominus, ita ex Christiana fide possumus dicere unum Deum et unum Dominum. Pater a nullo factus est, neque creatus, neque natus: Filius est ex solo Patre, non factus, nec creatus, sed natus: Spiritus Sanctus est ex Patre et ex Filio, neque factus, neque creatus, neque natus, sed procedens: ita est unus Pater, non tres Patres, unus Filius, non tres Filii, unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti: et in hac Trinitate nullus est maximus et minimus, sed sunt prorsus aequales. Ita ut prorsus sit, quemadmodum supra dictum est, quod Unitas in Trinitate, et Trinitas in Unitate colenda sit.

59. Haec in Doctrina de Trinitate et Unitate Dei. Postea sequitur ibi de assumptione Humani a Domino in mundo, quae vocatur Incarnatio. Illa quoque in Doctrina quoad omnia et singula ejus, vera sunt, modo distincte intelligatur humanum ex matre, in quo Dominus fuit, cum in statu humiliationis seu exinanitionis, et passus est tentationes et crucem ; et Humanum ex Patre, in quo fuit in statu glorificationis seu unitionis: nam Dominus Humanum in mundo conceptum a Jehovah, qui est Dominus ab aeterno, et natum a Maria Virgine, assumpsit ; inde Ipsi fuit Divinum et humanum, Divinum a Divino suo ab aeterno, et humanum ex Maria matre in tempore ; sed hoc humanum exuit, et Humanum Divinum induit : hoc Humanum est, quod vocatur Divinum Humanum, et quod intelligitur in Verbo per "Filium Dei." Cum itaque illa, quae praecedunt in Doctrina de Incarnatione, intelliguntur de humano materno, in quo fuit cum in statu humiliationis, et illa quae sequuntur ibi de Divino Humano, in quo fuit cum in statu glorificationis, tunc etiam omnia ibi coincidunt. Cum humano materno, in quo fuit cum in statu humiliationis, coincidunt haec quae praecedunt in Doctrina,

Quod Jesus Christus fuerit Deus et Homo, Deus ex substantia Patris, et Homo ex substantia matris, natus in mundo: perfectus Deus et perfectus Homo, ex rationali anima et humano corpore consistens: aequalis Patri quoad Divinum, minor Patre quoad Humanum.

Tum haec,

Quod Humanum illud non conversum sit in Divinum, nec ei commixtum:

sed exutum, et pro eo assumptum Humanum Divinum. Cum Humano Divino, in quo fuit in statu glorificationis,

et nunc est in aeternum, coincidunt haec quae sequuntur in Doctrina:

"Tametsi noster Dominus Jesus Christus Filius Dei, est Deus et Homo, usque non sunt duo, sed est unus Christus; immo est prorsus unus, est enim una Persona; quoniam sicut anima et corpus faciunt unum hominem, ita Deus et Homo est unus Christus."

60. Quod Deus et Homo in Domino, secundum Doctrinam, non sint duo, sed una Persona, et prorsus una, sicut anima et corpus sunt unum, patet clare a multis quae Ipse dixerat: ut, Quod "Pater et Ipse unum sint;" quod "omnia Patris sua sint, et omnia sua Patris;" quod "Ipse in Patre et Pater in Ipso sit:" quod "omnia data sint in manum Ipsius;" quod "Ipsi omnis potestas sit;" quod "Deus caeli et terrae sit;" quod "qui credit in Ipsum, vitam aeternam habeat;" et porro, quod et Divinum et Humanum sublatum sit in caelum, et quod quoad utrumque "sedeat ad dextram Dei," hoc est, quod omnipotens sit: et plura quae supra ex Verbo de Divino Humano Ipsius in multa copia allata sunt, quae omnia testantur quod Deus sit unus tam Persona quam Essentia, in quo Trinitas; et quod ille Deus sit Dominus.

61. Quod haec de Domino nunc primum evulgata sint, est quia praedictum est in *Apocalypsi*, cap. xxi. et xxii., quod nova ecclesia in fine prioris a Domino instituenda sit, in qua hoc primarium erit. Haec ecclesia est, quae per "Novam Hierosolymam" ibi intelligitur, in quam nemo intrare potest, nisi qui solum Dominum pro Deo caeli et terrae agnoscit. Et hoc possum annuntiare, quod universum caelum Dominum solum agnoscat; et quod qui non agnoscit, non in caelum admittatur: caelum enim est caelum ex Domino. Ipsa illa agnitio ex amore et fide, facit ut sint ibi in Domino et Dominus in illis, ut Ipse Dominus docet apud *Johannem*,

"In die illo cognoscetis quod Ego in Patre meo, et vos in Me, et Ego in vobis" (xiv. 20):

tum apud eundem,

"Manete in Me, etiam Ego in vobis. ....Ego..vitis, vos palmites; qui manet in Me et Ego in illo, hic fert fructum multum, nam sine Me non potestis facere quicquam: nisi quis manserit in Me, ejectus est foras" (cap. xv. 4–6; tum cap. xvii. 22, 23).

Quod hoc non prius e Verbo visum sit, est quia si prius visum fuisset, usque non receptum fuisset: nondum enim Ultimum Judicium fuit peractum; et ante illud, potentia inferni valuit supra potentiam caeli; et homo est in medio inter caelum et infernum; quare si prius visum fuisset, Diabolus, hoc est, infernum, eripuisset illud e cordibus illorum, et insuper profanavisset illud. Hic status potentiae inferni prorsus fractus est per Ultimum Judicium, quod nunc peractum est: post illud, ita nunc, omnis homo qui vult illustrari et sapere, is potest. (De qua re videantur quae in opere *De Caelo et Inferno*, n. 589–596, et n. 597–603; tum in opusculo *De Ultimo Judicio*, n. 65–72, et n. 73, 74, scripta sunt.)

[XII.]

Quod Nova Ecclesia intelligatur per "Novam Hierosolymam" in *Apocalypsi*.

62. Postquam in *Apocalypsi* descriptus est status Ecclesiae Christianae, qualis erit in suo fine, et nunc est, et postquam in infernum conjecti sunt illi ab ea ecclesia qui per "pseudoprophetam," "draconem," "meretricem," et per "bestias" significantur, ita postquam Ultimum Judicium factum est, dicitur ibi,

> "Vidi caelum novum et terram novam, prius enim caelum, et prior terra transivit..... Tunc ego Johannes vidi civitatem sanctam..Hierosolymam descendentem a Deo e caelo..... Et audivi vocem magnam e caelo dicentem, Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, qui habitabit cum illis, et illi populi Ejus erunt, et Ipse erit cum illis, Deus illorum. ....Dixit sedens super throno, Ecce nova omnia facio: et dixit mihi, Scribe, quia haec verba vera et fidelia sunt" (*Apoc.* xxi. 1–3, 5).

Per "caelum novum," et per "terram novam," quae vidit postquam prius caelum et prior terra transivit, non intelligitur novum caelum astriferum et atmosphaericum, quod coram oculis humanis apparet, nec nova terra super qua habitant homines; sed intelligitur novum ecclesiae in mundo spirituali, et novum ecclesiae in mundo naturali. Quoniam novum ecclesiae in utroque mundo, tam spiritu-

ali quam naturali, factum est a Domino cum in mundo fuit, ideo simile apud *Prophetas* praedicitur; nempe, quod novum caelum et nova terra tunc exstitura sint; (ut *Esai.* lxv. 17; cap. lxvi. 22, et alibi:) per quae itaque non potest intelligi caelum aspectabile coram oculis, et terra habitabilis ab hominibus. Per mundum spiritualem intelligitur mundus ubi habitant angeli et spiritus, et per mundum naturalem intelligitur mundus ubi habitant homines. Quod novum ecclesiae in mundo spirituali nuper factum sit, et quod novum ecclesiae in mundo naturali fiet, aliquibus ostensum est in opusculo *De Ultimo Judicio*, et plenius ostendetur in *Continuatione* ejus.

63. Per "civitatem sanctam Hierosolymam" intelligitur nova illa ecclesia quoad doctrinam; quare illa visa a Deo e caelo descendens, nam doctrina genuini veri non aliunde venit quam per caelum a Domino. Quia ecclesia quoad doctrinam per "civitatem Novam Hierosolymam" intelligitur, ideo dicitur,

> "Parata sicut Sponsa ornata Marito suo" (vers. 2):

et postea,

> "Venit ad me unus de septem angelis,....et locutus mecum, dicens, Veni, ostendam tibi Sponsam Agni Uxorem: et abstulit me in spiritu super montem..altum, et ostendit mihi civitatem magnam, sanctam Hierosolymam, descendentem e caelo a Deo" (vers. 9, 10, in eodem capite).

Quod per "Sponsam" et "Uxorem" intelligatur ecclesia, cum [1]per "Dominum" Sponsus et Maritus, notum est. Ecclesia Sponsa est quando vult Dominum recipere, at Uxor quando recepit. Quod Dominus per "Maritum" ibi intelligatur, patet; nam dicitur, "Sponsa Agni Uxor."

64. Quod per "Hierosolymam" in Verbo intelligatur ecclesia quoad doctrinam, est causa, quia ibi in terra Canaane, et non alibi, Templum erat, altare erat, sacrificia fiebant, ita ipse cultus Divinus: quare etiam tria festa quotannis ibi celebrabantur, et ad illa omnis masculus totius terrae mandatus est ire. Ex eo est, quod per "Hierosolymam" significetur ecclesia quoad cultum, et inde quoque ecclesia quoad doctrinam, nam cultus praescribitur in doctrina, et fit secundum illam: tum quia Dominus in Hierosolyma fuit, et docuit in suo Templo, et postea ibi glorificavit Humanum suum. Praeterea per "urbem" in

Verbo in sensu ejus spirituali significatur doctrina; inde per "civitatem sanctam," doctrina Divini Veri a Domino.* Quod per "Hierosolymam" intelligatur ecclesia quoad doctrinam, etiam ex aliis in Verbo patet; ut ex his. Apud *Esaiam :*

"Propter Zionem non tacebo, et propter Hierosolymam non quiescam, usque dum exeat sicut splendor justitia ejus, et salus ejus sicut lampas ardeat. Tunc videbunt gentes justitiam tuam, et omnes reges gloriam tuam. Et vocabitur tibi nomen novum, quod os Jehovae enuntiabit. Et eris corona decoris in manu Jehovae, et cidaris regni in manu Dei tui. ....Beneplacebit Jehovah in te, et terra tua maritabitur. ....Ecce Salus tua veniet, ecce merces Ipsius cum Ipso. ....Et vocabunt illos, Populus sanctitatis, Redempti Jehovae: et tu vocaberis quaesita urbs, non deserta" (lxii. 1-4, 11, 12):

agitur in toto illo capite de adventu Domini, et de nova ab Ipso instauranda ecclesia: nova haec ecclesia est quae intelligitur per "Hierosolymam," cui "vocabitur nomen novum quod os Jehovae enuntiabit," quaeque "erit corona decoris in manu Jehovae, et cidaris regni in manu Dei," in qua "Jehovah beneplacebit," et quae vocabitur "urbs quaesita, non deserta:" per haec non potest intelligi Hierosolyma, in qua, cum Dominus in mundum venit, fuerunt Judaei, nam illa erat in omni contrario; quae potius vocanda erat Sodoma, ut quoque vocatur

(*Apoc.* xi. 8: [vide etiam] *Esai.* iii. 9; *Jerem.* xxiii. 14; *Ezech.* xvi. 46, 48).

Alibi apud *Esaiam*,

"Ecce Ego creans caelum novum, et terram novam:..non commemorabuntur priora. ...Laetamini et exultate in aeternitates, quae Ego creans. Ecce..Ego creaturus Hierosolymam exsultationem, et populum ejus laetitiam, ut exsultem super Hierosolyma, et laeter super populo meo. ....Tunc lupus et agnus pascent simul:.... non malum facient...in toto monte sanctitatis meae" (lxv. 17-19, 25):

etiam in hoc capite agitur de adventu Domini, et de ecclesia ab Ipso instauranda; quae non instaurata est apud illos qui in Hierosolyma, sed apud illos qui extra illam erant: quare haec ecclesia intelligitur per "Hierosolymam," quae

---

* Quod per "urbem" in Verbo significetur doctrina ecclesiae et religionis, videatur in *Arcanis Caelestibus*, n. 402, 2450[? 2449], 2943, 3216, 4492, 4493. Quod per "portam urbis" significetur doctrina, per quam fit introitus in ecclesiam, n. 2943, 4477, 4478. Quod ideo seniores sederint in porta urbis et judicaverint, ibid; "Egredi porta," quod sit recedere a doctrina, n. 4492, 4493. Quod urbes et palatia in caelo repraesententur, quando angelis est sermo de doctrinalibus, n. 3216, ibi.

erit Domino exsultatio, et cujus populus erit Ipsi laetitia; tum ubi lupus et agnus pascent simul; et ubi non malum facient. Hic quoque dicitur, quemadmodum in *Apocalypsi*, quod Dominus creaturus "caelum novum et terram novam," per quae etiam similia intelliguntur; et quoque dicitur quod creaturus "Hierosolymam." Alibi apud *Esaiam*,

> "Excitare, excitare, indue robur tuum, Zion; indue vestes decoris tui, Hierosolyma, urbs sanctitatis; quia non addet ut veniat in te amplius praeputiatus et immundus. Excute te e pulvere, surge, sede, Hierosolyma. ....Cognoscet populus nomen meum..in die illo; nam Ego ille qui loquens, ecce Me. ....Consolatus est Jehovah populum suum, redemit Hierosolymam" (lii. 1, 2, 6, 9):

etiam in eo capite agitur de adventu Domini, et de ecclesia ab Ipso instauranda; quare per "Hierosolymam," in quam non amplius veniet praeputiatus et immundus, et quam Dominus redimet, intelligitur ecclesia; et per "Hierosolymam urbem sanctitatis," ecclesia quoad doctrinam a Domino. Apud *Zephaniam*,

> "Jubila, filia Zionis;..laetare..ex omni corde, filia Hierosolymae; Rex Israelis..in medio tui; ne time malum amplius. ....Laetabitur super te cum gaudio, acquiescet in amore [1]tuo, exsultabit super te cum jubilo. ....Dabo vos in nomen et in laudem omnibus populis terrae" (iii. 14-17, 20);

similiter hic de Domino et de ecclesia ab Ipso; super qua Rex Israelis, qui est Dominus, "laetabitur cum gaudio," "exsultabit cum jubilo," et "in cujus amore requiescet," et quos "dabit in nomen et in laudem omnibus populis terrae." Apud *Esaiam*,

> "Sic dixit Jehovah Redemptor tuus, et Formator tuus:....dicens Hierosolymae, Habitaberis; et urbibus Jehudae, Aedificabimini" (xliv. 24, 26):

et apud *Danielem*,

> "Scito..et percipito, ab exitu Verbi usque ad restituendum et ad aedificandum Hierosolymam, usque ad Messiam Principem, septimanae septem" ([2]ix. 25);

quod per "Hierosolymam" etiam hic intelligatur ecclesia, patet, quoniam haec a Domino restituebatur et aedificabatur, non autem Hierosolyma sedes Judaeorum. Per "Hierosolymam" intelligitur ecclesia a Domino etiam in sequentibus locis. Apud *Sachariam*,

> "Sic dixit Jehovah, Revertar ad Zionem, et habitabo in medio Hierosolymae: unde vocabitur Hierosolyma, urbs veritatis; et mons Jehovae Zebaoth, mons sanctitatis" (viii. 3, 20-23).

Apud *Joelem*,

"Tunc cognoscetis quod Ego Jehovah Deus vester, habitans in Zione, monte sanctitatis..; et erit Hierosolyma sanctitas:....et fiet in die illo, stillabunt montes mustum, et colles fluent lacte;....et Hierosolyma sedebit in generationem et generationem" (iv. 17–21).

Apud *Esaiam*,

"In die illo erit germen Jehovae in decus et in gloriam;....et fiet, relictus in Zione, et residuus in Hierosolyma, sanctus dicetur..: omnis scriptus ad vitam in Hierosolyma" (iv. 2, 3).

Apud *Micham*,

"In extremitate dierum erit mons domus Jehovae constitutus in caput montium;....nam e Zione exibit Doctrina, et Verbum Jehovae ex Hierosolyma:....ad te veniet regnum prius, regnum filiae Hierosolymae" ([1]iv. 1, 2, 8).

Apud *Jeremiam*,

"In tempore illo vocabunt Hierosolymam thronum Jehovae; et congregabuntur...omnes gentes ob nomen Jehovae Hierosolymam; neque ibunt amplius post confirmationem cordis sui mali" (iii. 17).

Apud *Esaiam*,

"Specta Zionem urbem festi stati nostri; oculi tui videant Hierosolymam, habitaculum tranquillum, tabernaculum quod non dissipabitur; non removebuntur clavi ejus in perpetuum, et omnes funes ejus non avellentur" (xxxiii. 20).

Praeter etiam alibi

(Ut apud *Esaiam*, xxiv. 23; cap. xxxvii. 32; cap. lxvi. 10–14: apud *Sachariam*, xii. 3, 6, 8–10; cap. xiv. 8, 11, 12, 21: apud *Malachiam*, iii. 2, 4: apud *Davidem*, Ps. cxxii. 1–7; Ps. cxxxvii. 4–6).

Quod per "Hierosolymam" in illis locis intelligatur ecclesia, quae a Domino instauranda erat, et quae etiam instaurata est, et non Hierosolyma in terra Canaane a Judaeis habitata, constare etiam potest a locis in Verbo, ubi de hac dicitur quod prorsus deperdita sit, et quod destruenda:

Ut *Jerem.* v. 1; cap. vi. 6, 7; cap. vii. 17, 18, seq.; cap. viii. 6–8, seq.; cap. ix. 10, 11, 13, seq. [*B.A.* 11, 12, 14, seq.]; cap. xiii. 9, 10, 14; cap. xiv. 16: *Thren.* i. 8, 9, 17: *Ezech.* iv. 1 ad fin.; cap. [2]v. 9 ad fin.; cap. xii. 18, 19; cap. xv. 6–8; cap. xvi. 1–63; cap. xxiii. 1–49: *Matth.* xxiii. [33,] 37, 39: *Luc.* xix. 41–44; cap. xxi. 20–22; cap. xxiii. 28–30; et multis aliis in locis.

65. Dicitur in *Apocalypsi*, "Novum caelum et nova terra;" et postea, "Ecce nova omnia facio;" per quae non aliud intelligitur, quam quod in ecclesia nunc a Domino instauranda, Nova Doctrina erit, quae in priore ecclesia

non fuit. Quod non fuerit, est causa, quia si fuisset, non recepta fuisset; nondum enim Ultimum Judicium peractum fuit, et ante illud potentia inferni praevaluit potentiae caeli; quare si prius ex ore Domini data fuisset, apud hominem non mansisset; nec hodie manet, nisi quam apud illos qui Dominum solum adeunt, et Ipsum Deum caeli et terrae agnoscunt (videatur supra, n. 61). Eadem haec doctrina prius quidem data est in Verbo; sed quia ecclesia non ita diu post instaurationem ejus versa est in Babyloniam, et apud alios postea in Philisthaeam, ideo illa non potuit ex Verbo videri; nam ecclesia non aliter videt Verbum, quam ex principio religionis suae et ejus doctrina. Nova, quae in hoc opusculo sunt, in genere haec sunt:—

(i.) *Quod Deus sit unus Persona et Essentia, et quod Ille sit Dominus.*

(ii.) *Quod tota Scriptura Sacra de Ipso Solo agat.*

(iii.) *Quod in mundum venerit, ut subjugaret inferna, ac ut glorificaret Humanum suum; et quod utrumque fecerit per tentationes in Se admissas; et plene per ultimam illarum, quae fuit passio crucis: et quod per id Redemptor et Salvator factus sit; et quod per id Ipsi soli meritum et justitia.*

(iv.) *Quod impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi.*

(v.) *Quod per passionem crucis non abstulerit peccata, sed quod illa portaverit sicut Propheta; quod est, quod passus sit ut in Se repraesentaretur ecclesia, quomodo illa malefecerat Verbo.*

(vi.) *Quod imputatio meriti non sit aliquid nisi per illam intelligatur remissio peccatorum post paenitentiam.*

Haec in hoc opusculo. In sequentibus, quae erunt *De Scriptura Sacra*,[1] *De Doctrina Vitae*, *De Fide*, et *De Divino Amore et de Divina Sapientia*, nova adhuc videbuntur.

INDEX LOCORUM SCRIPTURAE SACRAE.

PRAEFATIUNCULA EDITORIS.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi, ... **1, 3**, *designant* versus ad verbum productos.

Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—

Puncta signum antecedentia, **..1**, partem primam non datam indicant ;
Puncta supra signum posita, **1̈**, partem mediam non datam indicant ;
Puncta signum sequentia, ... **1...**, partem ultimam non datam indicant.

Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus ;* duorum vel trium verborum, *punctis duobus ;* plurium, *tribus.*

Notae hujusmodi, ... *1, 3*, *designant* versus ad verbum non productos.

Interclusae hoc modo, ... (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Genesis.

iii. **...15...**, ... 19
vi. **...3...**, ... 50
xli. *8*, ... 48
xlv. **...2̈7..**, ... 47

Exodus.

xxiv. **.8**, (9,) **10..**, ... 39
xxviii. **.3...**, ... 48
xxxi. *3*, ... 48

Leviticus.

vi. (2 [*B.A.* 9],) 9
(7 [*B.A.* 14],) 9
(18 [*B.A.* 25,) 9
vii. (1–11,) 9
(37,) 9
xiv. (2,) 9

Numeri.

v. **1̈4...**, ... 48
(29, 30,) 9
vi. (13, 21,) 9
xvi. **...22...**, ... 49
xxviii. (18,) 49

Deuteronomium.

ii. **...30...**, ... 48
vi. **4.**, **.5**, ... 45
xviii. *15–19*, ... 15

xxxi. **.9...**, (11,) **26...**, ... 9
xxxiv. **..9̈...**, ... 48

2 Samuelis.

xxii. **..2...**, **...3̈..**, ... 34, 38
2, 3, ... 34

1 Regum.

xx. *35, 37, 38*, ... 15
xxii. *11*, ... 15

2 Regum.

i. *8*, ... 15
ii. **...15..**, ... 51
xxii. **.8...**, **...11**, ... 9
xxiii. *24*, ... 9

Psalmi.

ii. **.6**, **7**, **..8**, **12...**, ... 6
7̈, **12...**, ... 19
viii. **6**, **7** [*B.A.* 5, 6], ... 6
xvii. **.32** [*B.A.* .31], ... 45
xviii. **5...**, **6**, **.1̈5**, **38.**, **39...**, **.40...**, **.4̈1...**, **.43**, **...44**, (45) [*B.A.* 4..., 5, .1̈4, 37., 38..., .39..., .4̈0..., .42, ...43, (44]), ... 14
xix. **...1̈5** [*B.A.* ...1̈4], ... 34, 38
15 [*B.A.* *14*], ... 34
xxiv. **7̇**, **8**, ... 33
7, **8**, **9**, **10...**, ... 38
xxxi. **6..** [*B.A.* 5..], ... 49

xxxi. ...**6** [*B.A.* ...5], 38
xxxii. ...**2**, 48
xxxv. *19*, 10
xli. (14 [*B.A.* 13],) 39
xlv. *2–18* [*B.A. 1–17*], 44
.**4**..., **6**, **7**..., ..**8**... [*B.A.* .3..., 5, 6..., ..7...], 14
li. **12**, (13,) **14**, [*B.A.* 10, (11,) 12], 49
19 [*B.A. 17*], 49
lix. *6* [*B.A. 5*], 39
lxviii. (9 [*B.A.* 8],) 39
lxxii. **7**..., **8**, 4
18..., ...**19**.., 39
lxxviii. ...**8**, 48
.**35**, 34, 41
35, 34
(35,) 39
.**39**, 48
...**41**..., 40
lxxx. **18**, **19**..., (20) [*B. A.* 17, 18..., (19)], 27
lxxxii. **6**..., 10
lxxxix. **4**, **5**., **6**, **20**, **21**, **22**, .**25**, **26**, **27**, **28**, ...**29**, .**30**, **36**, **37**, **38**. [*B.A.* 3, 4., .5, 19, 20, 21, .24, 25, 26, 27, ...28, .29, 35, 36, 37.], 44
.**26**, **27**, **28**, .**30** [*B.A.* .25, 26, .29], 6
.**26**, **27**..., .**28**..., (37) [*B.A.* .25, 26..., .27..., (36)], 19
30 [*B.A. 29*], 10
xcvii. **3**, ...**4**, **5**, **6**, 14
civ. ...**29**, 47
30, 49
cvi. .**33**..., 50
cx. *1*, 35
..**1** [*B.A.* 1], **2**, ...**4**, 6
..**1** [*B.A.* 1], ...**2**, **5**, ..**6**, 14
...**4**..., **5**..., 19
4, 10
cxiv. **7**, 39
cxxii. (1–7,) 64
(4, 5), 44
cxxx. **7**, .**8**, 34, 38
7, *8*, 34
cxxxii. ..**1**.. [*B.A.* 1..], **2**, **3**, **4**..., **5**, **6**, **7**, (8,) **9**, 6
.**2**, **3**..., **5**, .**6**..., 39
.**6**..., **7**, 41
(8–18,) 44
cxxxvii. (4–6), 64
cxxxix. **7**, 50
cxlii. .**4**... [*B.A.* .3...], 48
cxliii. .**4**, 48
...**7**..., 48
cxlvi. **4**..., 48

Esaias.

i. ...**4**..., 40
ii. ..**2**..., **3**..., 39
.**2**..., ...**11**, .**12**..., **20**..., 4
iii. **18**..., 4
iv. **2**..., 4
2..., **3**, 64
v. **19**.., 40
.**30**, 4
vii. .**14**, 6, 19
.**18**..., **20**..., **21**..., ..**23**, 4
ix. .**5**, **6**..., [*B.A.* .6, 7...], 6
.**5**, (6) [*B.A.* .6, (7)], 19
.**5**.., ...**6**..., [*B.A.* .6.., ...7...], 38
x. .**3**..., .**20**, 4
..**20**, 40
xi. ..**1**..., 19
.**1**..., .**2**..., 50
..**1**, .**2**..., 38
.**1**, .**2**..., .**5**, **10**, 6
.**1**..., ...**4**, ...**5**, 51
.**10**, **11**..., 4
.**1**..., .**4**..., 4
xii. **6**, 40
xiii. ..**6**, **9**..., .**13**, ...**22**., 4
xvi. **1**, **5**, 6
xvii. ...**4**..., **7**., **9**..., 4
(6,) 39
...**6**., **7**, 40
xix. **14**..., 48
18..., **19**..., (21,) **23**..., ...**24**, 4
xx. *2*, *3*, 15
3, 16
.**6**..., 4
xxi. (10, 17,) 39
xxii. .**5**..., 4
xxiv. (15,) 39
..**21**.., ...**22**, **23**..., 4
23, 64
xxv. **9**, 6
.**9**, 38
.**9**, 30
.**9**..., 4
xxvi. **1**..., 4
9..., 49
xxvii. **1**..., **2**., (12, 13,) 4
xxviii. **5**, 38
5..., 4
5..., **6**..., 49
xxix. .**10**..., 48
18, 4

.19, 40
..23, 39
(23,) 39
.24.., 48
xxx. **..11, 12..,** 40
.25, .26.., 4
xxxi. **.7..,** 4
xxxii. **15..,** 49
xxxiii. **11,** 48
20, 64
xxxiv. **.8..,** 4
..16, 51
xxxvii. **..7..,** 48
16.., 45
..20, 45
(32,) 64
xxxviii. *16,* 48
xl. **3, 5.., 10.., 11..,** 6
3, 5.., 10.., 38
3, .5.., 10.., 30
13.., 50
xli. **..14,** 34
14, 34
(16,) 40
xlii. **..1,** 50
..1.., 6, 7, 8.., 6
..5, 49
6, (7,) **8..,** 30
..6, (7,) **8..,** 38
xliii. **..1.., 3..,** 34
..1.., 3.., 38
(1,) 40
3, 11, 14, 15, 34
.11, 34, 38, 45
11, 34
14.., 40
.14.., 38
.14.., 15, 34
15.., 38
15.., 40
xliv. **.2.., 6..,** 38
.3.., 49
6, 45
.6, 34
6.., 36
6, 34
..8, 45
24.., 34
24.., ..26.., 64
xlv. **.3,** 39
5.., 6, 45
..11.., 40
11.., (15,) 34
..11.., (15,) 38
..14, 15, 34, 45
14, 15, 21, 22, 34
15, 34
(15,) 39
..2, 22, 34, 45
..21, 22.., 38
xlvii. **4,** 34, 38, 40
4, 34
.9.., 4
xlviii. **..1.., 2,** 39
(12,) 36
17.., 34
17.., 38, 40
17, 34
xlix. **..5..,** 34, 38
7, 34
7.., 38, 40
7, 34
..26, 38, 39
..26.., 34
26, 34
lii. **1, 2.., .6, ..9,** 64
.6, 4
liii. **1, ..2.., 4..,** 6
..4.., .5., ..6, 7.., ..8, 9.., 11, ..12, 15
.4.., ..6, ..11, 16
..7, 12
liv. **..5,** 34, 41, 45
..5.., 40
5, 34
(5,) 39
..6.., 49
..8, 34, 38
8, 34
lv. **..3, 4,** 43
..5.., 40
lvii. **..15,** 49
.16.., 50
lix. **..16, 17, 20..,** 14
..19, 20.., 50
..20, 34
..21.., 51
lx. **.9..,** 40
..16, 34, 38, 39
lxi. **1..,** 50
..1.., 2, 4
..3.., 49
lxii. **1, 2, 3, ..4, ..11.., 12,** 64
lxiii. 1–9 = **1, 2, 3.., 4, ..5.., ..6, .8, ..9..,** 14
1, 4, ..8, 6
4, 4
.4, ..6, ..8, 33
..10.., 50
16, 34

lxv. .**17**..., .**18**, .**19**..., **25**.., ... 64
(17,) 62
lxvi. (10–14,) 62
(22,) 64

Jeremias.

i. (4, 7, 11–14, 19,) 53
ii. (1–5, 9, 19, 22, 29, 31,) 53
iii. (1, 6, 10, 12, 14, 16,) 53
...**16**..., **17**..., **18**..., ... 4
17, ... 64
iv. (1, 3, 9, 17, 27,) 53
..**9**., ... 4
v. (1,) 64
(11, 14, 18, 22, 29,) 53
vi. (6, 7,) 64
(6, 9, 12, 15, 16, 21, 22,) 53
vii. (1, 3, 11, 13, 19–21,) 53
(3,) 39
(17, 18, *seq.*,) 64
.**32**..., ...**34**, ... 4
viii. (1, 3, 12, 13,) 53
(6–8, *seq.*,) 64
...**12**.., ... 4
ix. (2, 6, 8, 12, 14, 16, 21, 23, 24 [*B.A.* 3, 7, 9, 13, 15, 17, 22, 24, 25],) 53
(10, 11, 13, *seq.*, [*B.A.* 11, 12, 14, *seq.*]), ... 64
(14 [*B.A.* 15],) 39
24 [*B.A.* 25], ... 4
x. (1, 2, 18,) 53
...**15**, ... 4
xi. (1, 6, 9, 11, 17, 18, 21, 22,) 53
(3,) 39
.**23**, ... 4
xii. (14, 17,) 53
xiii. *1–7*, ... 15
(1, 6, 9, 11–15, 25,) 53
(9, 10, 14,) 64
(12,) 39
xiv. (1, 10, 14, 15,) 53
(16,) 64
xv. (1–3, 6, 11, 19, 20,) 53
xvi. (1, 3, 5, 9, 14, 16,) 53
2, 5, 8, ... 15
(9,) 39
..**14**..., ... 4
xvii. (5, 19–21, 24,) 53
xviii. (1, 5, 6, 11, 13,) 53
...**17**, ... 4
xix. (1, 3, 6, 12, 15,) 53
(3–15,) 39
.**6**, .**8**..., ... 4
xx. (4,) 53
xxi. (1, 4, 7, 8, 11, 12,) 53
xxii. (2, 5, 6, 11, 16, 18, 24, 29, 30,) 53
xxiii. (2,) 39
(2, 5, 7, 12, 15, 24, 29, 31, 38,) 53
..**5**, ...**6**, ... 6, 38
..**5**..., (6,) 19
5..., **6**..., **7**..., ...**12**.., ...**20**., ... 4
xxiv. (3, 5, 8,) 53
(5,) 39
xxv. (1, 3, 7–9, 15, 27–29, 32,) 53
(15, 27,) 39
xxvi. (1, 2, 18,) 53
xxvii. (1, 2, 4, 8, 11, 16, 19, 21, 22,) 53
xxviii. (2, 12, 14, 16,) 53
xxix. (4, 8, 9, 16, 19–21, 25, 30–32,) 53
(4, 8, 21, 25,) 39
xxx. (1–5, 8, 10–12, 17, 18,) 53
(2,) 39
..**3**..., .**7**..., .**8**..., ... 4
.**8**..., .**9**, ... 43
xxxi. (1, 2, 7, 10, 15–17, 23, 27, 28, 31–38,) 53
.**6**, **27**..., ..**31**.., **38**..., ... 4
(23,) 39
xxxii. (1, 6, 14, 15, 25, 26, 28, 30, 36, 42,) 53
(14, 15, 36,) 39
xxxiii. (1, 2, 4, 10–13, 17, 19, 20, 23, 25,) 53
(4,) 39
.**14**..., **15**..., **16**..., ... 4
15, 16, ... 6
(15, 16,) 38
xxxiv. (1, 2, 4, 8, 12, 13, 17, 22,) 53
(2, 13,) 39
xxxv. (1, 13, 17–19,) 53
(13, 17, 18, 19,) 39
xxxvi. (1, 6, 27, 29, 30,) 53
xxxvii. (6, 7, 9,) 53
(7,) 39
xxxviii. (2, 3, 17,) 53
(17,) 39
xxxix. (15–18,) 53
(16,) 39
...**16**.., **17**..., ... 4
xl. (1,) 53
xlii. (7, 9, 15, 18, 19,) 53
(9, 15, 18,) 39
xliii. (8, 10,) 53
(10,) 39
xliv. (1, 2, 7, 11, 24–26, 30,) 53
(2, 7, 11, 25,) 39
xlv. (1, 2, 5,) 53
xlvi. (1, 23, 25, 28,) 53
..**5**..., .**10**..., ... 14

.**10**.., ..**21**, ... 4
xlvii. (1,) ... 53
4.., ... 4
xlviii. (1,) ... 39
(1, 8, 12, 30, 35, 38, 40, 43, 44, 47,) 53
..**44**.., **47**.., ... 4
xlix. (2, 5–7, 12, 13, 16, 18, 26, 28, 30, 32, 35, 37–39,) ... 53
..**8**, .**26**.., .**39**.., ... 4
.**26**.., ... 14
l. (1, 4, 10, 18, 20, 21, 30, 31, 33, 35, 40,) ... 53
..**4**, ..**20**.., ..**27**, ..**31**, ... 4
(18,) ... 39
..**29**, ... 40
34.., ... 34
.**34**.., ... 38
34, ... 34
li. ..**5**.., ... 40
..**11**.., ... 48
..**17**, ... 47
18, ... 4
(25, 33, 36, 39, 52, 58,) ... 53
(33,) ... 39

Threni.

i. (8, 9, 17,) ... 64

Ezechiel.

i. ..**12**.., *20*, ... 48
Cap. cit., ... 52
ii. (1, 3, 6, 8,) ... 28
iii. (1, 3, 4, 10, 17, 25,) ... 28
12, 14, ... 52
..**14**.., ... 48
iv. (1 *ad fin.*,) ... 64
1–15, ... 15
(1, 16,) ... 28
4, **5**, **6**.., ... 16
.**13**, ..**16**.., **17**, ... 16
v. (1,) ... 28
1–4, ... 15
(9 *ad fin.*,) ... 64
vi. (2,) ... 28
vii. (2,) ... 28
6.., **7**.., **10**, **12**, ..**19**.., ... 4
viii. *3, 6*, ... 52
(4,) ... 39
(5, 6, 8, 12, 15,) ... 28
ix. (3,) ... 39
x. (19, 20,) ... 39
Cap. cit., ... 52
xi. (1,) .**24**, ... 52
(2, 4, 15,) ... 28
..**19**.., ... 49
(22,) ... 39
xii. (2, 3, 9, 18, 22, 27,) ... 28
3–7, **11**.., ... 15
6, .**11**.., ... 16
(18, 19,) ... 64
..**27**, ... 4
xiii. (2, 17,) ... 28
..**3**.., ... 48
..**5**, ... 4
xiv. (3, 13,) ... 28
xv. (2,) ... 28
(6, 8,) ... 64
xvi. *1–63*, ... 64
(2,) ... 28
xvii. (2,) ... 28
xviii. ..**31**, ... 49
xx. (3, 4, 27; xxi. 2 [*B.A.* xx. 46],) 28
.**32**.., ... 48
xxi. (2, 7, 11, 14, 17, 19, 24, 33, [*B.A.* xx. 46; xxi. 2, 6, 9, 12, 14, 19, 28],) ... 28
..**12**.. [*B.A.* ..7..], ... 48
.**30**, ..**34** [*B.A.* .25, ..29], ... 4
xxii. ..**3**.., ..**4**.., ... 4
(18, 24,) ... 28
xxiii. *1–49*, ... 64
(2, 36,) ... 28
xxiv. (2, 16, 25,) ... 28
..**25**.., **26**, **27**.., ... 4
xxv. (2,) ... 28
xxvi. (2,) ... 28
xxvii. (2,) ... 28
xxviii. (2, 12, 21,) ... 28
xxix. (2, 18,) ... 28
21.., ... 4
xxx.[1] ..**2**, .**3**, **9**.., ... 4
(2, 21,) ... 28
(3,) ... 38
xxxi. (2,) ... 28
..**15**.., ... 4
xxxii. (2, 18,) ... 28
xxxiii. (2, 7, 10, 12, 24, 30,) ... 28
xxxiv. (2,) ... 28
..**11**.., ..**12**, ... 4
.**23**, **24**.., (25,, ... 44
xxxv. (2,) ... 28
xxxvi. (1, 17,) ... 28
..**33**.., ... 4
xxxvii. (3, 9, 11, 16,) ... 28
.**5**, (6,) ..**9**, ..**10**.., ... 47
..**23**, .**24**.., **25**.., **26**.., ... 44
26.., **27**.., ... 49
xxxviii. (2, 14,) ... 28

xxxviii. ..14, ...16..., ..18..., .19, ... 4
xxxix. (1, 17,) 28
8, .11..., ... 22
xl. *2,* 52
(4,) 28
Cap. cit., ... 52
xli. *Cap. cit.,* 52
xlii. *Cap. cit.,* 52
xliii. (2,) 39
5, ... 52
(7, 10, 18,) 28
Cap. cit., ... 52
xliv. (2,) 39
(5,) 28
Cap. cit., ... 52
xlv. *Cap. cit.,* 52
xlvi. *Cap. cit.,* 52
xlvii. *Cap. cit.,* 52
xlviii. *Cap. cit.,* 52

Daniel.

ii. ...3.., ... 48
..28..., ... 4
...44, ... 42
iv. *5* [*B.A. 8*], ... 48
10, (20) [*B.A.* 13, (23)], ... 40
v. .12..., ... 48
vii. *1, 2, 7, 13,* 52
3, ... 52
..13..., ... 26
..13..., .14, ...27, ... 6
13..., 14, (27,) 42
14, ... 10
15..., ... 48
...22, ... 4
viii. *1, seq.,* 52
2, ... 52
(17,) 28
...17, .19, .26, ... 4
ix. *21, 22,* 52
24, 25..., ... 6
.25..., ... 64
x. *7, 8,* 52
.14, (15,) 4
xi. ..35 4
xii. .1, ... 4
.4..., *9,* 11, ...13, ... 4

Hoscheas.

i. *2–9,* 15
...4, ...5.., ...11, ... 4
ii. ...16..., .18..., ..21..., ... 4
iii. 5, ... 43
.5, ... 4
iv. ...12..., ... 48
v. ...4..., ... 48
vi. 1..., 2, ... 4
ix. 7..., ... 4
...7..., ... 48
xiii. .4, ... 45
.4, ... 38
4, ... 34

Joel.

i. 15, ... 4
ii. ...1, 2..., ...11, ... 4
.11, ... 14
(11,) 38
iii. .1..., 2 [*B.A.* ii. .28..., 29], ... 49
.2, 4 [*B.A.* ii. .29, 31], ... 4
iv. [*B.A.* iii.] .1..., ... 1
.1..., 2..., ...14.., .18..., ... 4
17..., 18..., (19,) ...20, ... 64

Amos.

ii. .16.., ... 4
iii. .14..., ... 4
iv. .13..., ... 49
v. (13,) 18, 20, ... 4
(18, 20,) 38
viii. .3..., .9, 13, ... 4
ix. 11, ... 43
11..., 13.., ... 4

Obadias.

.8..., ...12, ...13, ...14, 15..., ... 4

Micha.

ii. ..4..., ... 4
.11..., ... 48
iv. ..1..., 2..., ... 39
..1..., ...2, ...8, ... 64
..1..., ..6..., ... 4
v. 1 [*B.A.* 2], ... 37
.1, .3... [*B.A.* .2, .4...], ... 6
..1..., .3... [*B.A.* ..2..., .4...], ... 38
..9 [*B.A.* ..10], ... 4
vii. ...4..., 11..., 12..., ... 4

Habakuk.

ii. .3, ... 4
iii. ...2..., 3..., ... 4
3..., ... 40

Zephanias.

i. (7, 14, 15, 18,) 38
...7..., **..8...**, **...9...**, **.10...**, **..12...**, **14...**, **15**, **16...**, **...18**, ... 4
..8, (9,) **..15...**, **16...**, ... 14
ii. **...2**, **...3**, ... 4
(9,) 39
iii. **.8...**, **.11...**, **16...**, **.19...**, **20...**, 4
14, **...15**, (16,)**...17**, **...20...**, ... 64

Haggai.

i. **14...**, ... 48

Zacharias.

i. *8*, *seq.*, ... 52
ii. *1*, *5*, *seq.* [*B.A.* i. *18*: ii. *1*], ... 52
14..., **15...** [*B.A.* 10.., 11...], ... 6
15... [*B.A.* 11...], ... 4
iii. *1*, *seq.*, ... 52
...9, **10**, ... 4
iv. *2*, *3*, ... 52
...6, ... 50
(6,) 50
v. *1*, *6*, ... 52
vi. *1*, ... 52
...8, ... 49
vii. **12...**, ... 51
viii. **3**, (20–23,) 64
...23..., ... 4
ix. **9...**, **...10**, ... 6
.16..., ... 4
xi. **.11...**, ... 4
xii. **...1**, ... 49
..3..., **..4...**, **6...**, **8...**, **..9...**, **11...**, 4
(3, 6, 8–10,) 64
...8, ... 43
.10..., ... 49
xiii. **1...**, ... 43
1..., **.2...**, (3,) **...4...**, ... 4
...2, ... 48
4, ... 15
xiv. **1...**, **4...**, **..6..**, **..7**, **..8...**, **..13...**, **20...**, **...21**, ... 4
.3..., **4...**, ... 38
.3, **.4...**, **5...**, **..6..**, **9**, ... 14
.8..., **9**, ... 45
(8, 11, 12, 21,) 64

Malachi.

ii. **15...**, ... 49
...16, ... 48
iii. **...1...**, ... 30
1.., **2...**, **23** [*B.A.* iv. 5], ... 6
(2, 4,) 64
.2..., **17...**, **19...**, **23** [*B.A.* iii. .2..., 17... ; iv. .1..., 5], ... 4
.23.. [*B.A.* iv. .5..], ... 38

Matthaeus.

i. **.18**, **19**, **20**, **21**, **24**, **25**, ... 21
22, *23*, ... 6
(22, 23,) 19
iii. *3*, ... 30
4, ... 15
11., ... 51
..16..., ... 51
...17, ... 19
iv. (1–11,) 12
...17, ... 18
23, ... 42
v. **3**, ... 49
17, (18,) 9
1.7..., **.19**, ... 17
18, ... 11
vii. **.12**, ... 9
viii. (4,) 9
(16,) 48
...20, ... 27
(29,) 19
ix. (18,) 41
35, ... 42
x. (1,) 48
(40,) 20
xi. **.13**, ... 9
xii. *8*, ... 27
(28,) 42
...31, **32...**, ... 50
.43..., (44,) **45...**, ... 48
(43–45,) 48
46–49, ... 35
xiii. **...37**, ... 27
...57, ... 15
xiv. (33,) 19, 41
xv. (24,) 20
(25,) 41
..31, ... 39
xvi. **.27**, ... 25
(28,) 42
xvii. 1–8 = *2*, **...5**, ... 35

xvii. **...5,** ... 19
xviii. **.11..,** ... 27
xix. **..16, .17...,** ... 45
...28.., ... 25
xx. (18, 19,) ... 24
.28, ... 27
xxi. **...11.,** ... 15
xxii. **..37..., ...39, 40,** ... 9
...41, 42–45, 46..., ... 35
44, ... 6
(44,) ... 14
xxiii. (33, 37, 39,) ... 64
xxiv. **...3, .30.,** ... 26
14, ... 42
...44, ... 25
xxv. **.31, .33,** ... 25
xxvi. (36–44,) ... 12
...45, ... 24
.52..., 54, .56..., ... 11
...63, 64, ... 26
63, **..64...,** ... 19
xxvii. (33–56,) ... 12
(43, 54,) ... 19
xxviii. (9,) ... 41
...18, ... 32
...18, 19, 20., ... 46
19, ... 46
...20, ... 51

Marcus.

i. (1,) ... 19
3, ... 30
...4, ... 18
(8,) ... 51
10, ... 51
11, ... 19
(12, 13,) ... 12
...14, .15, ... 18
(14, 15,) ... 42
(23–27,) ... 48
(40,) ... 41
ii. **..8...,** ... 50
10, ... 27
28, ... 27
iii. (11,) ... 19
28–30, ... 50
31–35, ... 35
v. (22,) ... 41
vi. *4,* ... 15
.12, ... 18
vii. (25,) ... 41
viii. **.12...,** ... 50
(31,) ... 24
ix. (1,) ... 42
2–8, ... 35
7, ... 19
(17–29,) ... 48
(37,) ... 20
x. (2–4,) ... 9
(17,) ... 41
.33, ...34, ... 24
45, ... 27
xii. (19,) ... 9
.29, 30..., ... 45
35–37, ... 35
.36..., ... 51
(36,) ... 14
xiii. (3,) ... 14
(11,) ... 51
26, ... 26
xiv. **.21..., ...49,** ... 11
(26,) ... 14
(32–42,) ... 12
..62..., ... 19
...62..., ... 27
xv. (22–38,) ... 12
28, ... 11
(39,) ... 19
(43,) ... 42
xvi. **..19,** ... 35

Lucas.

i. **..17...,** ... 51
26–35 = **...26, 27, 28, .29, 30, .31, 32..., 34, 35,** ... 19
(31, 32,) ... 19
(33,) ... 42
...35, ... 40
...41, ... 51
.46, 47, ... 34
.47, ... 49
47, ... 34
(47,) ... 39
67., ... 51
68, 69.., ... 39
...78, ... 30
ii. **.10, 11,** ... 34
10, 11, ... 34
..22, 23, 24, ...27, .39..., ... 9
..40, .52, ... 32
iii. **...3,** ... 18
4, ... 30
.8..., .9, ... 18
(16,) ... 51
21, 22, ... 51
22, ... 19
iv. (1–13,) ... 12
...16, 17.., 18, 19, 20..., 21, 11

18, 50
24, 15
(33, 36,) 48
(43,) 20, 42
v. *24,* 27
vi. *5,* 27
(17, 18,) 48
vii. **.16..,** 15
(21,) 48
viii. (1, 10,) 42
(2, 29,) 48
.20, ..21, 35
...54..., 55..., 47
ix. (2, 11, 60,) 42
(22,) 24
28–36, 35
35, 19
(39, 42, 55,) 48
(48,) 20
56, 27
...58, 27
x. (11,) 42
(16,) 20
..18, 13
..21..., 50
24–26, 48
xii. *10,* 50
.12, .13, 51
...40, 25
xiii. **...3., ...5.,** 18
(11,) 48
...33, 15
xvi. **16...,** 9
(16,) 42
.17, 10
29, ..31, 9
xvii. (15, 16,) 41
xix. **10,** 27
(11,) 42
(41–44,) 64
xx. (28, 37,) 9
41–44, 35
42, 6
(42,) 14
xxi. (20–22,) 64
27, 26
(31,) 42
36, 25
(37,) 14
xxii. (18,) 42
37, 11
(39,) 14
(39–46,) 12
xxiii. (28–30,) 64
(33–49,) 12
(51,) 42
xxiv. **...6..., .7,** 24
...25, 26, 27., 11
26, 13, 35
31.., 35
39, 40, 35
...41, .42, 43, 35
44, 14
..44, (45,) 11
..47, 18
.51, 35

Johannes.

i. **1–5, 14,** 1
11, 12, 13, 18
.12, 32
14... 2
.17..., 9
18, 32
...18..., 19
(18, 34, 50 [*B.A.* 18, 34, 49]), 19
27, 30, 37
...29, 15
32, 33, 51
...42, 19
...46..., 9
ii. **...3, 4,** 35
19, 21, 30
iii. **...5,** 49
.13..., 35
(14,) 9
15, 32
.16, 32
...17, 27
...17., 18, 25
(17, 34,) 20
.18, 32
(18,) 19
...19, 1
31, 31
.34, 35, 50
35, 32
36, 32
...36, 55
iv. **.23...,** 49
24..., 50
...24, 51
.25..., 19
(34,) 20
...42, 34
42, 34
v. (17–26,) 22
...19..., 32
...19., .21, .26, 32

v. .22, ..27, ... 25
23.., ... 32
(23, 24, 36–38,) ... 20
.25, ... 32
(25,) ... 19
(30,) ... 32
..37, ... 32
(38, 39,) ... 27
39, ... 11
46, ... 14
.47, ... 32
vi. 27.., ..53, ... 27
..28, 29, ... 32
(29, 39, 40, 44, 57,) ... 20
.33, ..35, ... 32
.33, (35, 41, 50, 51,) ... 31
.40, ... 32
46, ... 32
62, ... 35
63, ... 51
..69, ... 19
vii. (16, 18, 28, 29,) ... 20
(19, 51,) ... 9
29, ... 31
..33, ... 35
..37, 38, ... 32
..37, 38, .39, ... 51
..39, ... 51
40, *41*, ... 15
48.., 49.., ... 10
viii. (1,) ... 14
5.., ... 9
(12,) ... 32
(16, 18, 29, 42,) ... 20
(17,) ... 9
..19, ... 32
..24, ... 3, 32
..28, .29.., ... 32
(37,) ... 27
..42, ... 31
..58, ... 30
ix. (4,) ... 20
(38,) ... 41
x. ..29, 30, ... 32
..34, ... 10
(36,) ... 19
37, .38, ... 32
xi. (4,) ... 19
.25, 26.., ... 32
..27, ... 19
(41, 42,) ... 20
xii. ..25, 28, ... 35
27.., 28, ... 13
31, ... 13
.34.., ... 10
36.., ... 32
36, 46, ... 1
36.., 46, ... 2
(44, 45, 49,) ... 20
.45, ... 32
46, ... 32
.47.., ..48, ... 25
.49, (50,) ... 32
xiii. ..18, ... 11
..20, ... 32
(20,) ... 20
..21.., ... 50
.31, 32, ... 13
.31, ..32, ... 35
xiv. 1.., 6, ... 32
..5.., ..6.., ... 51
7, ... 32
(6,), 7, *8*, ..9.., 10.., 11.., ... 32
..10, ... 32
..10.., ..11.., ... 35
16.., 17, 18, ... 51
16–19, *26*, *28*, ... 51
20, ... 61
20.., ... 32
20, ... 35
20, ... 32
(24,) ... 20
xv. 1–5=4.., 5, ... 32
4, ..5.., ... 35
4.., .5, 6.., ... 61
(21,) ... 20
.25, ... 10
.26, ... 51
xvi. (5,) ... 20
5, *16*, ... 35
.7, ... 51
..11, ... 13
.13.., ... 51
14, 15, ... 51
15.., ... 32
(26,) ..27, ... 31
28, ... 35
28.., ... 31
..32., ... 32
..33, ... 13
xvii. .1, (5,) ... 13
..1, (5,) ... 35
.2.., ... 32
(3, 8, 21, 23, 25,) ... 20
..5, ... 1, 30
7, ... 32
.10.., ... 32, 35
11, *13*, ... 35
..12, ... 11
21.., ... 32

(22, 23,) ... 61
23, ... 32
xviii. **9**, ... 11
xix. *1*, **..5**, ... 16
(7,) ... 9
(17–37,) ... 12
..24.., ... 11
.26, **27..**, ... 35
28.., ... 11
.30.., ... 11
.36, **37**, ... 11
xx. *19*, *26*, ... 35
(20,) ... 35
(21,) ... 20
..22, ... 51
.27, **.28**, ... 35
27, **..28**, ... 41
.31.., ... 19

Apocalypsis.

i. **7..**, (13,) ... 26
8, (11,) ... 36
.10.., ... 52
(12,) ... 52
.13, ... 27
13, **..17**, ... 36
..16, ... 35
ii. **..7..**, **..11..**, **..29**, ... 51
(8,) ... 36
iii. (1, 3,) **..6**, **..13**, **..22**, ... 51
iv. (1,) ... 52
..2, **..3**, **10**, ... 41
..5, ... 51
v. (1,) ... 52
.1, *3*, **5**, **..6..**, **7..**, **..8..**, **..14**, 41
..6, ... 51
vi. (1,) ... 52
ix. *17*, ... 52
xi. **.11..**, ... 49
16, **17..**, ... 37
xiii. (15,) ... 48
xiv. **..13..**, ... 51
.14.., ... 26
xvi. (13, 14,) ... 48
xvii. **..3..**, ... 52
..14.., ... 42
xix. **..10**, ... 7, 51
..16, ... 42
xxi. **.1..**, **2..**, **3**, **.5**, ... 62
..2, ... 63
.5, **10**, ... 63
.10.., ... 52
Cap. cit., ... 61
xxii. **.12**, **13**, ... 36
17.., ... 51
Cap. cit., ... 61

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	Sig.	
10	1	"In die illo erunt quinque civitates . . . . . . exspectatio nostra" [(cap. xx. 6)]:—*Hic translatione verborum usi sumus. Editio princeps habet* :—"Dicet habitator insulae in DIE ILLO, ecce exspectatio nostra. In DIE ILLO erunt quinque civitates in terra Aegypti, loquentes labia Canaanis. In DIE ILLO erit Altare Jehovae in medio Aegypti. In DIE ILLO erit semita ex Aegypto in Aschurem, et Israel erit in medio terrae: Cap. xx: 6. 18. 21. 24." *Duae hic citationes a typotheta commixtae videntur.*
	2	12 *pro* "11"
	3	Jehovah dicet:—*sic edit. princeps; plurimis in locis autem legitur*, "Et dicetur".
	4	Jehudae *pro* "Jehovae"
	5	xxvi. *pro* "xxv."
11	1	"dicetis:"—*sic edit. princeps; vide autem Apoc. Exp.*, n. 700[*g*], *ubi legitur* "dicent," *quod textum Hebraicum rectius interpretatur.*
	2	"die:"—*A.C.*, n. 2242, *habet* "tempore," *quod praeferendum est.*
	3	15 *pro* "5"
	4	23 *pro* "13"
12	1	sui *pro* "tui": *vide A.C.*, n. 374.
	2	annos *pro* "amores": *vide A.C.*, n. 488.
	3	fuerunt, in *pro* "fuerunt. In"
	4	igne *pro* "die": *vide Apoc. Exp.*, n. 342[*c*], 400[*c*].
	5	22 *pro* "12"
	6	xii. *pro* "xiii."
13	1	"Israelis:"—*sic editio princeps: forsitan legeres Jisreelis, pro Jizreelis; vide Hos.* ii. 22, *A.C.*, n. 3580.
	2	13 *pro* "3"
	3	4 *pro* "5"
14	1	"illud:" *sic editio princeps: vide autem A. C.*, n. 9416; *Coronis*, n. 60; *quibus in locis legitur* "illum:" *Dicta Prob.*, p. 57, *habet* "illam".
	2	vos *pro* "nos": *vide Apoc. Exp.*, n. 413[*b*]; *Apoc. Rev.* n. 340; *Dicta Prob.*, p. 30.
	3	*Hae citationes duae inter se translatae sunt.*
17	1	42 *pro* "41"
	2	et *pro* "ne"; *vide Apoc. Exp.*, n. 684[*b*].
	3	viii. *pro* "vii."
18	1	audiunt *pro* "audiant": *vide De Caelo et Inferno*, n. 456.
	2	16 *pro* "17"
	3	37, 39, 40 *pro* "35, 37, 38"
19	1	11 *pro* "10"
	2	lxxxii. *pro* "lxxi."
20	1	illae *pro* "illi"; *vide Apoc. Exp.*, n. 349[*c*].
	2	9 *pro* "19"
	3	49 *pro* "24"
	4	mea *pro* "sua"; *vide Apoc. Exp.*, n. 64.
22	1	32–42 *pro* "31 ad 41"
	2	56 *pro* "57"
	3	edito *pro* "edita"
	4	187 *pro* "189"
	5	xvi. *pro* "xvii."
24	1	qui *pro* "quae": *vide A.C.*, n. 10261; *Apoc. Exp.*, n. 638[*c*].
25	1	3 *pro* "3, 4"
	2	4, 6–8 *pro* "4, 5, 6, 7"
26	1	buccinae clangoris *pro* "buccinae, clangoris"
	2	xcvi. *pro* "xcv."
27	1	44 *pro* "45"
28	1	11 *pro* "26"
29	1	1, 2 *pro* "2, 3"
	2	*Vide Doc. de Scrip. Sac.*, n. 16; *Apoc. Exp.*, n. 805[*b*(iv)].
30	1	8 *pro* "6"
34	1	Johannes *pro* "Jesus"
37	1	1 *pro* "1, 2, 20"

Pag.	Sig.	
	2	*Joh.* *pro* "Gen."
	3	xiv. 62 *pro* "xi. 27"
	4	iii. *pro* "xiii."
38	1	xxvii. *pro* "xviii."
	2	21 *pro* "20"
40	1	xxiv. *pro* "xxii"
	2	audiverit *pro* "non audiverit"
43	1	*Sequentes sunt versus in textu Hebraeo:* 2, 7, 11, 14, 17, 19, 24, 33.
	2	2 *pro* "1, 2"
	3	14 *pro* "24"
	4	5 *pro* "1, 4"
45	1	xxv. 9 *pro* "xvi. 10, 14"
46	1	in caelum *pro* "e caelo"
	2	29 *pro* "27"
47	1	7 *pro* "6"
	2	37 *pro* "36"
	3	21 *pro* "22"
	4	xvii. *pro.* "xviii."
48	1	"Patrem:"—*Sic Schmidius, ed.* 1696: *sic A.C.*, n. 1990, 3704, 3863, 9315; *Apoc. Exp.*, n. 805[*b*(ii.)], 815[*c*], 852[*b*], 1116; *V.C.R.*, n. 107, 339, 370; *Dict. Prob.*, *ed.* 1845, p. 48.
	2	12 *pro* "11"
51	1	"sciat;"—*sic editio princeps; sic quoque Apoc. Rev.*, n. 613: *pluribus in locis legitur* "sciant."
	2	"tuus;"—*sic editio princeps; sic etiam in articulo* n. 38; *videatur autem A.C.*, n. 2159, 2586, *et alibi, ubi rectius* "meus."
	3	24 *pro* "4"
52	1	15 *pro* "14"
	2	35 *pro* "31"
	3	6 *pro* "4"
53	1	16 *pro* "10"
54	1	41–46 *pro* "39 ad 44"
	2	xvii. *pro* "xviii."
55	1	5 *pro* "6"
57	1	cap. xvii. 11, 13 *pro* "Cap. xvii. 11, 13. Cap. xix. 27."
59	1	Israelis *pro* "vester"
	2	"tuus:" *sic editio princeps; sic etiam articulus*, n. 34. *Videatur autem A. C.*, n. 2159, 2586, *et alibi, ubi rectius* "meus."
60	1	5 *pro* "51"
	2	3 *pro* "12"
61	1	18, 19 *pro* "19, 20"
	2	35 *pro* "31"
	3	xxix. *pro* "xix."

Pag.	Sig.	
	4	22 *pro* "2"
	5	Israelis *pro* "vester"
	6	xlv. 11 *pro* "xliv. 11, 15"
62	1	Jehovam *pro* "Jehovah"
	2	"Zebaoth:"—*sic editio princeps: sed pluribus in locis legitur* "Dei tui," *quod textum Hebraicum rectius interpretatur.*
	3	18 *pro* "19"
	4	ix. 38 *pro* "x. 17"
63	1	16 *pro* "26"
65	1	vi. *pro* "v."
	2	xxxvii. *pro* "xxxvi."
	3	16 *pro* "21"
68	1	lxxviii. *pro* "lxxxviii."
	2	27 *pro* "28"
69	1	cxliii. *pro* "cxlvii."
	2	*Hosch.* *pro* "*Sach.*"
	3	27 *pro* "29"
70	1	xxvi. *pro* "xxxvi."
	2	47 *pro* "17"
	3	"fuit":—*sic editio princeps. Vide autem A.C.*, n. 255, 9818, *ubi legitur* "fecit," *quod textum Hebraicum rectius interpretatur.*
	4	"ex alto": *sic editio princeps. Vide Apoc. Exp.*, n. 255, *ubi legitur* "spiritum gratiae," *quod est praeferendum.*
	5	15 *pro* "16"
71	1	16 *pro* "17"
	2	16–18 *pro* "26, 27"
72	1	xxi. 14 *pro* "x. 20"
73	1	24 *pro* "25"
	2	2 *pro* "1"
74	1	vii. 3 *pro* "vi. 1 seq."
75	1	19 *pro* "9"
	2	15 *pro* "16"
	3	42 *pro* "41"
83	1	"per Dominum Sponsus et Maritus:"—*sic editio princeps. Forte est legendum:*—per "Sponsum" et "Maritum" intelligitur Dominus.
85	1	"tuo:—*sic editio princeps; sic quoque, Apoc. Rev.* n. 880; *Summ. Expos. Doctrinae*, n. 100; *V.C.R.*, n. 782. *Vide autem Dict. Prob.*, *ed.* 1845, p. 31, *ubi legitur* "suo," *quod textum Hebraicum rectius interpretatur.*
	2	ix. *pro* "x."
86	1	iv. *pro* "ii."
	2	v. *pro* "iv."
87	1	*De* pro "*in*"

Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra

OPUS

EMANUELIS SWEDENBORG

CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT AMSTELODAMI MDCCLXIII

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

CONTENTA.*

I. Quod Scriptura Sacra seu Verbum sit ipsum Divinum Verum (n. 1–4).

II. Quod in Verbo Sensus Spiritualis sit, hactenus ignotus (n. 5–26).

III. Quod Sensus Litterae Verbi sit Basis, Continens et Firmamentum Sensus Spiritualis et Caelestis ejus (n. 27–36).

IV. Quod Divinum Verum in Sensu Litterae Verbi, sit in suo Pleno, in suo Sancto, et in sua Potentia (n. 37–49).

V. Quod Doctrina Ecclesiae ex Sensu Litterae Verbi haurienda sit, et per illum confirmanda (n. 50–61).

VI. Quod per Sensum Litterae Verbi sit Conjunctio cum Domino et Consociatio cum Angelis (n. 62–69).

VII. Quod Verbum in omnibus Caelis sit, et quod inde Sapientia Angelica (n. 70–75).

VIII. Quod Ecclesia sit ex Verbo, et quod talis sit qualis ei est Intellectus Verbi (n. 76–79).

IX. Quod in singulis Verbi sit Conjugium Domini et Ecclesiae, et inde Conjugium Boni et Veri (n. 80–90).

X. Quod Haereses ex Sensu Litterae Verbi captari possint, sed quod confirmare illas damnosum sit (n. 91–97).

XI. Quod Dominus in Mundum venerit, ut impleret omnia Verbi, et per id fieret Divinum Verum seu Verbum etiam in Ultimis (n. 98–100).

XII. Quod ante hoc Verbum, quod hodie est in Mundo, fuerit Verbum quod deperditum est (n. 101–103).

XIII. Quod per Verbum etiam sit Lux illis qui extra Ecclesiam sunt, et non habent Verbum (n. 104–113).

XIV. Quod nisi Verbum foret, nemo sciret Deum, Caelum et Infernum, Vitam post Mortem, et minus Dominum (n. 114–118).

---

* Ab editore collecta.

DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE DE SCRIPTURA SACRA.

[I.]

Quod Scriptura Sacra seu Verbum sit ipsum Divinum Verum.

1. In omnium ore est, quod Verbum sit a Deo, Divinitus inspiratum, et inde Sanctum; sed usque hactenus nescitum est, ubinam in eo Divinum est: nam Verbum in littera apparet sicut scriptum vulgare, stilo peregrino, non sublimi nec lucente, sicut ad apparentiam sunt scripta saeculi. Ex eo est quod homo, qui naturam pro Deo, aut qui illam prae Deo, colit, et inde ex se et suo proprio, et non e caelo a Domino, cogitat, facile in errorem de Verbo, et in contemptum ejus, possit cadere, et secum dicere cum id legit, Quid hoc? quid illud? an hoc est Divinum? an Deus, cui infinita sapientia est, ita loqui potest? ubi et unde sanctum ejus, nisi ex religioso, et inde persuasione?

2. Sed qui ita cogitat, ille non considerat, quod Ipse Jehovah, qui est Deus caeli et terrae, locutus sit Verbum per Mosen et Prophetas; et quod inde non possit esse quam ipsum Divinum Verum; nam quod Ipse Jehovah loquitur, hoc illud est: nec considerat, quod Dominus, qui est idem cum Jehovah, locutus sit Verbum apud Evangelistas, multa ex suo ore, et reliqua ex spiritu oris sui, qui est Spiritus Sanctus: inde est, quod Ipse dicat, quod in verbis suis sit Vita, et quod Ipse sit Lux quae illustrat, et quod sit Veritas. Quod Ipse Jehovah locutus sit Verbum per Prophetas, ostensum est in *Doctrina Novae Hierosolymae de Domino* (n. 52, 53). Quod verba, quae Ipse Dominus apud Evangelistas locutus est, Vita sint, apud *Johannem,*

"Verba quae Ego loquor vobis, Spiritus sunt, et Vita sunt" (vi. 63).

Apud eundem,

> Jesus dixit mulieri ad fontem Jacobi, "Si scires donum Dei, et quis sit, qui dicit tibi, Da Mihi bibere, tu peteres ab Eo, et daret tibi aquam viventem. ....Qui bibit ex aqua quam Ego dabo.., non sitiet in aeternum; sed aqua quam Ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam" (iv. 6, 10, [1]14):

per "fontem Jacobi" significatur Verbum; ut quoque *Deutr.* xxxiii. 28; quare etiam Dominus ibi sedit, et locutus est cum muliere: et per "aquam" significatur verum Verbi. Apud eundem,

> Jesus dixit, "Si quis sitiverit, venito ad Me et bibito: quisquis credit in Me, sicut dicit Scriptura, flumina e ventre illius fluent aquae viventis" (vii. 37, 38).

Apud eundem,

> Petrus dixit ad Jesum, "Verba vitae aeternae habes" (vi. 68).

Quare Dominus dicit apud *Marcum*,

> "Caelum et terra transibunt, Verba..mea non transibunt" (xiii. 31).

Quod Verba Domini sint Vita, est quia Ipse est Vita et Veritas: ut docet apud *Johannem*,

> "Ego sum Via, Veritas et Vita" (xiv. 6);

et apud eundem,

> "In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. ....In Illo Vita erat, et Vita erat Lux hominum" (i. 1, [2]4);

per "Verbum" ibi intelligitur Dominus quoad Divinum Verum, in quo solo Vita est et Lux est. Ex eo est, quod Verbum quod a Domino, et quod est Dominus, dicatur

> "Fons aquarum vivarum" (*Jerem.* ii. 13; cap. xvii. 13; cap. xxxi. 9):
> "Fons salutis" (*Esai.* [3]xii. 3):
> "Fons" (*Sachar.* xiii. 1):
> Ac "Fluvius aquae vitae" (*Apoc.* xxii. 1):

et dicitur quod

> "Agnus, qui in medio throni, pascet illos, et deducet illos ad vivos fontes aquarum" (*Apoc.* vii. 17).

Praeter aliis in locis, ubi Verbum etiam vocatur "sanctuarium" et "tabernaculum," in quo Dominus habitat cum homine.

3. Sed homo naturalis ex his usque non persuaderi pot-

est, quod Verbum sit ipsum Divinum Verum, in quo Divina Sapientia est et Divina Vita; spectat enim illud a stilo, in quo non videt illa. Sed stilus Verbi est ipse stilus Divinus, cum quo omnis alius stilus, utcunque sublimis et excellens apparet, non comparari potest, est enim sicut caligo ad lucem. Stilus Verbi talis est, ut Sanctum sit in omni sensu, inque omni voce, immo alicubi in ipsis litteris; inde Verbum conjungit hominem Domino, et aperit caelum. Sunt duo quae procedunt a Domino, Divinus Amor et Divina Sapientia; seu, quod idem, Divinum Bonum et Divinum Verum, nam Divinum Bonum est Divini Amoris Ipsius, et Divinum Verum est Divinae Sapientiae Ipsius: Verbum in sua essentia est utrumque hoc; et quia illud conjungit hominem Domino, et aperit caelum, ut dictum est, ideo Verbum implet hominem, qui illud a Domino, et non a semet solo, legit, bono amoris et veris sapientiae; voluntatem ejus bono amoris, et intellectum ejus veris sapientiae; inde homini est vita per Verbum.

4. Ne itaque homo in dubio esset, quin Verbum tale sit, revelatus mihi est a Domino sensus internus Verbi, qui in sua essentia est spiritualis, qui sensui externo, qui est naturalis, inest, sicut anima corpori; ille sensus est spiritus qui vivificat litteram: quare ille sensus potest de Verbi Divinitate et Sanctitate testari, et convincere etiam hominem naturalem, si vult convinci.

[II.]

Quod in Verbo Sensus Spiritualis sit, hactenus ignotus.

Haec in hoc ordine dicenda sunt:

(i.) *Quid Sensus Spiritualis.*
(ii.) *Quod ille Sensus in omnibus et singulis Verbi sit.*
(iii.) *Quod ex illo sit, quod Verbum Divinitus inspiratum sit, ac in omni voce Sanctum.*
(iv.) *Quod ille Sensus hactenus ignotus fuerit.*
(v.) *Et quod non alicui posthac detur, nisi qui in genuinis veris a Domino est.*

5. (i.) *Quid Sensus Spiritualis.*—Sensus spiritualis non est ille qui ex sensu litterae Verbi elucet, quando quis scrutatur et explicat Verbum ad confirmandum ecclesiae quoddam dogma; hic sensus est sensus Verbi litteralis. Sed sensus spiritualis non apparet in sensu litterae; est intus in illo, sicut anima in corpore, sicut cogitatio in oculis, et affectio in facie, quae unum agunt ut causa et effectus. Ille sensus imprimis facit ut Verbum sit spirituale, non modo pro hominibus, sed etiam pro angelis; quare Verbum per illum sensum communicat cum caelis.

6. A Domino procedit *Caeleste*, *Spirituale* et *Naturale*, unum post alterum. *Caeleste* dicitur, quod procedit ex Divino Amore Ipsius, et est Divinum Bonum: *Spirituale* dicitur, quod procedit ex Divina Sapientia Ipsius, et est Divinum Verum: *Naturale* est ex utroque; est illorum complexus in ultimo. Angeli regni caelestis Domini, ex quibus est tertium seu supremum caelum, sunt in Divino quod procedit a Domino quod caeleste vocatur; nam sunt in bono amoris a Domino: angeli regni spiritualis Domini, ex quibus est secundum seu medium caelum, sunt in Divino quod procedit a Domino quod spirituale vocatur, sunt enim in veris sapientiae a Domino:* homines autem ecclesiae in mundo, sunt in Divino naturali, quod etiam procedit a Domino. Ex his sequitur, quod Divinum procedens a Domino ad ultima sua, descendat per tres gradus, ac nominetur caeleste, spirituale et naturale. Divinum quod a Domino ad homines descendit, per tres illos gradus descendit; et cum descenderat, tres illos gradus in se continet: omne Divinum tale est; ideo quando est in suo ultimo gradu, est in suo pleno. Tale est Verbum. Hoc in ultimo suo sensu est naturale, in interiori est spirituale, ac in intimo est caeleste, et est Divinum in unoquovis. Quod Verbum tale sit, non apparet in sensu litterae ejus, qui est naturalis, ex causa, quia homo mundi antehac non sciverat aliquid de caelis, et inde non quid spirituale, et quid caeleste, ita nec discrimen inter illa et inter naturale.

7. Discrimen inter hos gradus nec sciri potest, nisi sciatur correspondentia; nam tres illi gradus inter se pror-

* Quod duo regna sint, ex quibus caeli consistunt, quorum unum vocatur regnum caeleste, alterum regnum spirituale, videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 20–28.

sus distincti sunt, sicut finis, causa et effectus, aut sicut prius, posterius et postremum, at unum faciunt per correspondentias; naturale enim correspondet spirituali, et quoque caelesti. Quid autem correspondentia, videri potest in opere *De Caelo et Inferno*, ubi actum est De Correspondentia omnium Caeli cum omnibus Hominis (n. 87–102); et De Correspondentia Caeli cum omnibus Telluris (n. 103–115); et amplius videbitur ab exemplis e Verbo infra adducendis.

8. Quoniam Verbum interius est spirituale et caeleste, ideo per meras correspondentias conscriptum est; et quod scriptum est per meras correspondentias, hoc in sensu ultimo scriptum est tali stilo, quali apud Prophetas et apud Evangelistas; qui tametsi apparet vulgaris, usque ille sapientiam Divinam et omnem angelicam in se recondit.

9. [(ii.)] *Quod sensus spiritualis in omnibus et singulis Verbi sit,* non melius videri potest quam ab exemplis; quae sint haec sequentia. Dicit Johannes in *Apocalypsi*,

> "Vidi caelum apertum, cum ecce Equus albus, et qui Sedens super eo vocabatur fidelis et verus, qui in justitia judicat et pugnat. Et oculi Ejus..flamma ignis, ac super capite Ejus diademata multa; habens nomen scriptum, quod nemo scit nisi Ipse: et indutus erat vestimento tincto sanguine; et vocatur nomen Ipsius Verbum Dei. Exercitus Ejus in caelo sequebantur Ipsum super equis albis, induti byssinum album et mundum. ....Habet super vestimento et super femore suo nomen scriptum, Rex regum et Dominus dominorum. Vidi porro unum angelum stantem in sole, qui clamavit voce magna,....Venite et congregamini ad cenam magnam..; ut comedatis carnes regum, et carnes chiliarchorum, et carnes fortium, et carnes equorum et sedentium super illis, et carnes omnium liberorum et servorum, et parvorum et magnorum" (xix. 11–18).

Quid haec significant, nemo videre potest, nisi ex sensu spirituali Verbi, et nemo sensum spiritualem nisi ex scientia correspondentiarum; nam omnes voces sunt correspondentiae, et nulla vox ibi est vana. Scientia correspondentiarum docet quid significat "Equus albus," et quid "Sedens super illo," quid "oculi" qui sicut flamma ignis, quid "diademata" quae super capite, quid "vestimentum tinctum sanguine," quid "byssinum album," quo induti qui ab exercitu Ipsius in caelo, quid "angelus stans in sole," quid "cena magna" ad quam venirent et congregarentur, tum quid "carnes regum," et "chiliarchorum," et plurium aliorum, quas comederent. Quid autem singula in sensu

spirituali significant, videatur in opusculo *De Equo Albo*, ubi explicata sunt; quare illa ulterius explicare hic supersedetur. Ostensum est in illo opusculo, quod Dominus quoad Verbum ibi describatur; et quod per "oculos Ipsius" qui sicut flamma ignis, et per "diademata" quae super capite, et per "nomen" quod nemo scit nisi Ipse, intelligatur sensus spiritualis Verbi, et quod nemo illum sciat nisi Ipse Dominus, et cui Ipse vult illum revelare; tum quod per "vestimentum tinctum sanguine" intelligatur sensus naturalis Verbi, qui est sensus litterae ejus, cui violentia illata est; quod sit Verbum, quod ita describitur, manifeste patet, nam dicitur, "Vocatur nomen ejus Verbum Dei;" et quod sit Dominus qui intelligitur, etiam manifeste patet, nam dicitur quod Nomen Sedentis super Equo scriptum sit, "Rex regum et Dominus dominorum." Quod sensus spiritualis Verbi aperiendus sit in fine ecclesiae, significatur non modo per illa quae de Equo et de Sedente super illo nunc dicta sunt, sed etiam per "cenam magnam," ad quam per angelum in sole stantem omnes invitati sunt ut venirent, ac ederent carnes regum et chiliarchorum, fortium, equorum, sedentium super illis, omnium liberorum et servorum. Omnes hae expressiones forent voces vanae, et absque vita et spiritu, nisi spirituale intus in illis esset, sicut anima in corpore.

10. In *Apocalypsi*, cap. [1]xxi., describitur ita Sancta Hierosolyma:

> Quod in illa esset luminare simile lapidi pretiosissimo, sicut lapidi jaspidi, instar crystalli splendenti. Quod haberet murum magnum et altum, habentem portas duodecim, et super portis angelos duodecim, et nomina scripta duodecim tribuum filiorum Israelis. Quod murus esset centum quadraginta quatuor cubitorum, quae est mensura hominis, hoc est, angeli. Et quod structura muri esset jaspis, et fundamenta ejus ex omni lapide pretioso, ex jaspide, sapphiro, chalcedonio, smaragdo, sardonyche, sardio, chrysolitho, beryllo, topazio, chrysopraso, hyacintho et amethysto. Quod duodecim portae essent duodecim margaritae. Quod ipsa civitas esset aurum purum, simile vitro puro; et quod esset quadrangularis; longitudo, latitudo, et altitudo essent aequales, duodecim millia stadiorum: praeter plura [(vers. 11, 12, 16–21)].

Quod omnia haec spiritualiter intelligenda sint, constare potest ex eo, quod per "Sanctam Hierosolymam" significetur nova ecclesia, quae a Domino instauranda est, ut in *Doctrina de Domino* (n. 62–65) ostensum est: et quia

per "Hierosolymam" ibi significatur ecclesia, sequitur quod omnia quae dicuntur de illa ut civitate, de portis ejus, de muro ejus, de fundamentis muri, tum quae de mensuris eorum, sensum spiritualem contineant; nam illa quae ecclesiae sunt, spiritualia sunt. Quid autem singula significant, in opere *De Nova Hierosolyma*, Londini, anno 1758, edito, (n. 1,) explicatum est; quare ulterius illa explicare supersedeo. Satis est ut inde sciatur quod sensus spiritualis insit singulis descriptionis ejus, ut anima corpori; et quod absque illo sensu, nihil ecclesiae intelligeretur in illis quae ibi scripta sunt: ut, quod civitas esset ex puro auro; portae ejus ex margaritis; murus ex jaspide; fundamenta muri ex lapidibus pretiosis; quod murus esset centum quadraginta quatuor cubitorum, quae mensura hominis, hoc est, angeli; quod ipsa urbs esset longitudine, latitudine et altitudine duodecies mille stadiorum, et plura. Qui autem ex scientia correspondentiarum sensum spiritualem novit, is intelligit illa; ut quod "murus" et "fundamenta ejus" significent doctrinam ex sensu litterali Verbi, et quod numeri "duodecim," "centum quadraginta quatuor," "duodecim millia," similia significent, nempe omnia vera et bona ecclesiae in uno complexu.

11. In *Apocalypsi*, cap. vii., dicitur,

> Quod centum quadraginta quatuor millia obsignati essent, [1]duodecim millia ex unaquavis tribu Israelis; totidem ex tribu Jehudae, ex tribu Reubenis, Gadis, Ascheris, Naphtali, Menassis, Simeonis, Levi, Jisascharis, Zebulonis, Josephi et Benjaminis.

Sensus spiritualis horum est, quod omnes, apud quos ecclesia a Domino est, salventur: in spirituali enim sensu per "signari in frontibus," seu "obsignari," significatur agnosci a Domino et salvari; per "duodecim tribus Israelis," significantur omnes ab illa ecclesia; per "duodecim," "[1]duodecim millia," et "centum quadraginta quatuor millia," omnes, per "Israelem" ecclesia, et per unamquamvis "tribum" aliquod specificum ecclesiae: qui hoc illorum verborum spirituale non scit, opinari potest quod solum tot salvandi sint, et illi modo a gente Israelitica et Judaica.

12. In *Apocalypsi*, cap. vi., dicitur,

> Quod cum Agnus aperuit primum sigillum libri, exiret equus albus, et quod sedens super illo haberet arcum, cui data est corona: quod

cum aperuit secundum sigillum, exiret equus rufus, et quod sedenti super illo data esset machaera magna; quod, cum aperuit tertium sigillum, exiret equus niger, et quod sedens super illo in manu teneret stateram; et quod, cum aperuit quartum sigillum, exiret equus pallidus, et quod nomen sedentis super illo esset Mors [(vers. 1–5, 7, 8)].

Quid haec significant, solum per sensum spiritualem potest evolvi; et plene evolvitur, dum scitur quid significat "aperitio sigillorum," quid "equus," et quid reliqua. Per illa describuntur successivi status ecclesiae quoad intellectum Verbi, a principio ad finem ejus: per "aperitionem sigillorum libri ab Agno," significatur manifestatio illorum statuum ecclesiae a Domino; per "equum" intellectus Verbi; per "equum album" intellectus veri ex Verbo in primo ecclesiae statu; per "arcum" sedentis super illo equo, doctrina charitatis et fidei pugnans contra falsa; per "coronam," vita aeterna victoriae praemium; per "equum rufum," significatur intellectus Verbi deperditus quoad bonum in secundo ecclesiae statu; per "machaeram magnam," falsum pugnans contra verum: per "equum nigrum" significatur intellectus Verbi deperditus quoad verum in tertio ecclesiae statu; per "stateram" aestimatio veri tam parva ut vix aliqua: per "equum pallidum" significatur intellectus Verbi nullus ex malis vitae et inde falsis in quarto seu ultimo ecclesiae statu, et per "mortem" damnatio aeterna. Quod talia in sensu spirituali per illa significentur, non apparet in sensu litterae seu naturali; quare nisi sensus spiritualis semel aperiretur, Verbum quoad hoc et quoad reliqua in *Apocalypsi*, foret clausum, adeo ut tandem nullus sciret in quo Sanctum Divinum ibi lateret. Pariter quid significatur per "quatuor equos" et per "quatuor currus exeuntes ab inter duos montes aeris," apud *Sachariam* (cap. vi. 1–8).

13. In *Apocalypsi*, cap. ix., legitur,

"Quintus angelus clanxit, et vidi stellam e caelo delapsam in terram, et data ei clavis putei abyssi; et aperuit puteum abyssi, et ascendit fumus ex puteo sicut fumus fornacis magnae; et obscuratus est sol et aer ex fumo putei. Et e fumo exiverunt locustae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpii terrae. ....Figurae locustarum similes equis paratis ad bellum; et super capitibus illarum sicut coronae similes auro, et facies illarum sicut facies hominum; et habebant capillos sicut capillos mulierum, et dentes earum sicut leonum erant; et habebant [thoraces sicut] thoraces ferreos; et vox [alarum] illarum sicut vox curruum..multorum currentium in bellum: et habebant caudas similes scorpiis, et

aculei erant in caudis illarum ; et potestas illarum laedere homines mensibus quinque : et habebant super se regem, angelum abyssi, nomen ei Hebraice Abaddon, in Graeca nomen habet Apollyon" [(vers. 1–3, 7–11)].

Haec nec ullus intellecturus esset, nisi ei revelatus esset sensus spiritualis ; nam nihil ibi inaniter dictum est, omnia quoad singula significant. Agitur ibi de statu ecclesiae, quando omnes cognitiones veri ex Verbo deperditae sunt, et inde homo sensualis factus persuadet sibi quod falsitates sint veritates. Per "stellam e caelo delapsam" significantur cognitiones veri deperditae ; per "solem et aerem obscuratum" significatur lux veri caligo facta ; per "locustas," quae e fumo putei illius exiverunt, significantur falsa in extremis, qualia sunt illis qui sensuales facti sunt, et omnia vident et judicant ex fallaciis ; per "scorpium" significatur persuasivum eorum : quod locustae apparuerint "sicut equi parati ad bellum," significat ratiocinationes illorum sicut ex intellectu veri : quod locustis "coronae similes auro super capite" fuerint, et quod "facies illarum sicut facies hominum," significat quod apparerent sibi sicut victores et sapientes ; quod illis "capilli sicut capilli mulierum," significat quod apparerent sibi sicut in affectione veri essent ; quod illis "dentes sicut leonum," significat quod sensualia, quae sunt ultima naturalis hominis, apparerent illis sicut in potentia super omnia : quod illis "thoraces sicut thoraces ferrei," significat argumentationes ex fallaciis per quas pugnant et valent : quod illis "vox alarum sicut vox curruum currentium in bellum," significat ratiocinationes sicut a veris doctrinae ex Verbo, pro quibus pugnandum ; quod illis "caudae sicut scorpiis," significat persuasiones ; quod illis "aculei in caudis," significat astutias fallendi per illas : quod illis "potestas laedendi homines mensibus quinque," significat quod in aliquem stuporem inducant illos qui in intellectu veri et in perceptione boni sunt : quod haberent super se "regem, angelum abyssi, cui nomen Abaddon aut Apollyon," significat quod falsa illorum essent ab inferno ubi mere naturales, et in propria intelligentia. Hic illorum verborum sensus spiritualis est, ex quo non aliquid apparet in sensu litterae. Simile est ubivis in *Apocalypsi*. Sciendum est, quod in sensu spirituali omnia cohaereant in continuo nexu, ad quem concinnan-

dum unaquaevis vox in sensu litterae seu naturali conducit: quare si vocula auferretur, nexus rumperetur et copula periret; ideo, ne id fieret, in fine hujus libri prophetici adjectum est,

Quod non auferretur verbum (*Apoc.* xxii. 19).

Simile est cum libris Prophetarum Veteris Testamenti; e quibus ne aliquid auferretur, ex Divina providentia Domini factum est, ut singula in illis usque ad litteras numerata essent, hoc a Masorethis.

14. Ubi Dominus de Consummatione Saeculi, quae est ultimum tempus ecclesiae, coram discipulis suis loquitur, ad finem praedictionum de successivis status mutationibus ejus, dicit,

> "Statim post afflictionem dierum illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et potentiae caelorum commovebuntur. Et tunc apparebit signum Filii hominis in caelo, et tunc plangent omnes tribus terrae; et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum potentia et gloria multa. Et emittet angelos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos Ipsius a quatuor ventis, ab extremo caelorum usque ad extremum illorum" (*Matth.* xxiv. 29–31).

Per haec in sensu spirituali non intelligitur, quod sol et luna obscurarentur, quod stellae caderent de caelo, quodque appariturum esset signum Domini in caelo, et quod visuri Ipsum in nubibus, et simul angelos cum tubis; sed per singula verba ibi intelliguntur spiritualia, quae ecclesiae sunt; de cujus statu in fine, illa dicta sunt. In sensu enim spirituali per "solem" qui obscurabitur, intelligitur Dominus quoad amorem; per "lunam" quae non dabit lumen suum, Dominus quoad fidem; per "stellas" quae cadent de caelo, cognitiones boni et veri quae periturae; per "signum Filii hominis in caelo," apparitio Divini Veri; per "tribus terrae" quae plangent, defectus omnis veri quod fidei, et boni quod amoris; per "adventum Filii hominis in nubibus caeli cum potentia et gloria," praesentia Domini in Verbo et revelatio; per "nubes" significatur Verbi sensus litterae, et per "gloriam" Verbi sensus spiritualis; per "angelos cum tuba et voce magna," significatur caelum unde Divinum Verum; per "congregare electos a quatuor ventis ab extremo caelorum ad extremum illorum," significatur novum ecclesiae quoad amorem et fidem. Quod

non intelligatur obscuratio solis et lunae, ac delapsus stellarum in terram, constat manifeste ex Prophetis, apud quos similia dicuntur de ecclesiae statu, quando Dominus in mundum venturus est. Ut apud *Esaiam*,

> "Ecce dies Jehovae venit saevus..et excandescentiae irae;.... stellae caelorum, et sidera illorum, non lucebunt luce sua, obtenebrabitur sol in ortu suo, et luna non splendere faciet lumen suum: visitabo super orbem malitiam" ([xiii. 9–11; vide etiam] xxiv. 21, 23).

Apud *Joelem*,

> "Venit dies Jehovae, dies tenebrarum et caliginis: sol et luna atrati erunt: et stellae contrahent splendorem suum" ([1]ii. 1, 2, 10; iv. [*B. A.* iii.] 15).

Apud *Ezechielem*,

> "Obtegam...caelos, et atrabo stellas.., solem nube obtegam, et luna non lucere faciet lumen suum: omnia luminaria lucis..obtenebrabo.., et dabo tenebras super terra" ([2]xxxii. 7, 8).

Per "diem Jehovae" intelligitur adventus Domini; qui fuit, quando non amplius erat aliquod bonum et verum in ecclesia residuum, et non aliqua cognitio Domini.

15. Ut videatur quod prophetica Verbi Veteris Testamenti in multis locis absque sensu spirituali non intelligantur, velim solum aliqua adducere. Ut hoc apud *Esaiam*,

> "Tunc excitabit Jehovah..contra" Aschurem "flagellum, juxta plagam Midianis in petra Oreb, et baculus ejus super mari, quem tollet in via Aegypti. Et fiet in die..recedet onus ejus desuper humero tuo, et jugum..desuper collo tuo;....veniet contra Aiath, transibit in Migronem, contra Michmasch mandabit armis suis; transibunt Mebaram, Gibea diversorium nobis, trepidabit Ramah, Gibea Schaulis fugiet: ejula voce tua filia Gallim, ausculta Lajisch, misera Anathoth; vagabitur Madmena; habitatores Gebim congregabunt se; adhucne dies in Nob ad consistendum? movebit manum suam mons filiae Zionis, collis Hierosolymae. ....Jehovah excidet implexa silvae ferro, et Libanus per magnificum cadet" (x. 24–34).

Hic sola nomina occurrunt, ex quibus nihil potest hauriri nisi ope sensus spiritualis, in quo omnia nomina in Verbo significant res caeli et ecclesiae; ex illo sensu colligitur, quod per illa significetur, quod tota ecclesia per scientifica pervertentia omne verum et confirmantia falsum, devastata sit. Alibi apud eundem Prophetam:

> "In die illo....recedet aemulatio Ephraimi, et hostes Jehudae exscindentur; Ephraim non aemulabitur cum Jehuda, et Jehudah non angustabit Ephraimum; sed involabunt in humerum Philisthaeorum versus mare, una depraedabuntur filios Orientis; Edomus et Moabus emissio manus eorum....; contra devovebit Jehovah lin-

guam maris Aegypti, et agitabit manum suam super fluvium cum vehementia spiritus sui, et percutiet eum in septem rivos, ut viam faciat cum calceis: tunc erit semita reliquiis populi ejus, quae residuae erunt ab Aschure" ([1]xi. [11,] 13–16).

Hic quoque nemo, nisi qui scit quid per singula nomina ibi significatur, visurus est aliquod Divinum; cum tamen agitur ibi de Adventu Domini, et quid tunc fiet, ut manifeste patet a versu 1 ad 10 ibi. Quis itaque absque ope sensus spiritualis visurus est, quod per illa in suo ordine significetur hoc, quod illi qui in falsis ex ignorantia sunt, et se non a malis seduci passi sunt, ad Dominum accessuri sint, et quod ecclesia tunc intellectura sit Verbum, et quod falsa tunc illis non amplius nocitura sint? Similiter ubi non sunt nomina; ut apud *Ezechielem*:—

"Sic dixit Dominus Jehovih, Fili hominis, dic avi omnis alae, et omni ferae agri, Congregamini et venite, congregate vos a circuitu ad sacrificium meum, quod sacrifico vobis, sacrificium magnum super montibus Israelis: ut comedatis carnem, et bibatis sanguinem, carnem fortium comedetis, et sanguinem principum terrae bibetis; ....comedetis adipem ad satietatem, et bibetis sanguinem usque ad ebrietatem, de sacrificio meo quod sacrifico vobis. Satiabimini super mensa mea, equo et curru, et forti, et omni viro belli:.... sic dabo gloriam meam inter gentes" (xxxix. 17–21).

Qui non ex sensu spirituali scit quid significat "sacrificium," quid "caro" et "sanguis," quidque "equus," "currus," "fortis" et "vir belli," non sciturus est aliud quam quod comesturi et bibituri sint talia; sed sensus spiritualis docet, quod per "comedere carnem et bibere sanguinem" de sacrificio quod Dominus Jehovih super montibus Israelis dabit, significetur appropriare sibi Divinum bonum et Divinum verum ex Verbo: agitur enim ibi de convocatione omnium ad regnum Domini, et in specie de instauratione ecclesiae apud gentes a Domino. Quis non videre potest, quod non caro per "carnem," nec sanguis per "sanguinem" ibi intelligatur? ut quod "sanguinem biberent usque ad ebrietatem," et quod "satiarentur equo, curru, forti, et omni viro belli." Similiter in mille aliis locis apud Prophetas.

16. Absque sensu spirituali non aliquis sciret, quare mandatum est Jeremiae Prophetae,

Ut emeret sibi cingulum, et poneret super lumbis, non traduceret illud per aquas, et absconderet in foramine petrae juxta Euphratem (*Jerem.* xiii. 1–7).

Quod mandatum sit Esaiae Prophetae,

Quod dissolveret saccum desuper lumbis, et calceum exueret desuper pede suo, ac iret nudus et discalceatus tres annos (*Esai.* xx. 2, 3).

Quod mandatum sit Ezechieli Prophetae,

Quod novaculam traduceret super caput suum et super barbam suam, et postea divideret illa, tertiam partem combureret in medio urbis, tertiam percuteret gladio, tertiam dispergeret in ventum; et parum ex illis alligaret in alis, tandem projiceret in medium ignis (*Ezech.* v. 1–4).

Quod eidem Prophetae mandatum sit,

Quod cubaret super latere suo [1]sinistro et dextro, trecentos et nonaginta [dies] et quadraginta dies; et faceret sibi placentam ex triticis, hordeis, miliis, et zeis, cum excrementis bovis, et comederet illam; ac interea poneret vallum et aggerem contra Hierosolymam, et obsideret illam (*Ezech.* iv. 1–15).

Quod Hoscheae Prophetae bis mandatum sit,

Ut acciperet sibi meretricem in uxorem (*Hosch.* i. 2–9; cap. iii. 2, 3):

et plura similia. Praeterea quis absque sensu spirituali sciret quid significatur per omnia tabernaculi, ut per "arcam," "propitiatorium," "cherubos," "candelabrum," "altare suffitus," "panes facierum" super mensa, perque "vela" et "aulaea" ejus? Quis absque sensu spirituali sciret quid significatur per "vestes sanctitatis Aharonis," ejus "tunicam," "pallium," "ephodum," "urim et thummim," "cidarim," et plura ejus? Quis absque sensu spirituali sciret quid significatur per omnia illa quae mandata sunt de holocaustis, sacrificiis, minchis et libaminibus? tum de sabbathis et festis? Veritas est, quod non minimum de illis fuerit mandatum, quod non aliquid Domini, caeli et ecclesiae significaverit. Ex his paucis evidenter videri potest, quod sensus spiritualis sit in omnibus et singulis Verbi.

17. Quod Dominus cum in mundo fuit, locutus sit per correspondentias, ita spiritualiter cum naturaliter, constare potest ex parabolis Ipsius, in quarum singulis vocibus inest sensus spiritualis. Exemplo sit Parabola de decem Virginibus. Dixit,

"Simile est regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampadas suas exiverunt in occursum Sponsi. Quinque..ex illis erant prudentes, quinque vero stultae. Quae erant stultae, accipientes lampadas suas non acceperunt..oleum, prudentes vero acceperunt oleum in...lampadibus suis. Tardante vero Sponso dormitarunt

omnes et obdormierunt. Media autem nocte, clamor factus est, Ecce Sponsus venit, exite in occursum Ejus. Tunc expergefactae omnes virgines istae, et adornarunt lampadas suas. Verum stultae prudentibus dixerunt, Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae exstinguuntur: verum responderunt prudentes, dicentes, Ne forte non sufficiat nobis et vobis; abite..potius ad vendentes, et emite vobis ipsis. At abeuntibus illis ad emendum, venit Sponsus, et paratae ingressae sunt cum Ipso ad nuptias, et ostium clausum est. Et tandem veniunt etiam reliquae virgines, dicentes, Domine, Domine, aperi nobis; Ille vero respondens dixit, Amen dico vobis, non novi vos" (*Matth.* xxv. 1–12).

Quod in singulis his sit sensus spiritualis, et inde Sanctum Divinum, non videt nisi qui scit quod sensus spiritualis sit, et qualis ille. In sensu spirituali per "regnum Dei" intelligitur caelum et ecclesia, per "Sponsum" Dominus, per "nuptias" conjugium Domini cum caelo et ecclesia per bonum amoris et fidei; per "virgines" significantur illi qui ab ecclesia sunt, per "decem" omnes, per "quinque" aliquae, per "lampades" vera fidei, per "oleum" bonum amoris, per "dormire" et "expergisci" vita hominis in mundo quae naturalis et vita ejus post mortem quae spiritualis; per "emere," comparare sibi; per "ire ad vendentes et emere oleum," comparare sibi bonum amoris ab aliis post mortem; et quia tunc non amplius comparatur, ideo tametsi cum lampadibus et empto oleo ad ostium, ubi nuptiae erant, venerunt, usque illis dictum est a Sponso, "Non novi vos:" causa est, quia homo post vitam in mundo manet qualis in mundo vixerat. Ex his patet quod Dominus per meras correspondentias locutus sit, et hoc quia ex Divino, quod in Ipso et Ipsius erat. Quod "Sponsus" significet Dominum, et "regnum caelorum" ecclesiam, et quod "nuptiae" significent conjugium Domini cum ecclesia per bonum amoris et fidei, "virgines" illos qui ab ecclesia, "decem" omnes, "quinque" aliquos, "dormire" statum naturalem, "emere" comparare sibi, "ostium" ingressum ad caelum, ac "non nosse," cum a Domino, non esse in amore Ipsius, constare potest a multis locis in Verbo Prophetico, ubi illa significant similia. Quia "virgines" significant illos qui ab ecclesia sunt, ideo toties in Verbo Prophetico dicitur Virgo et Filia Zionis, Hierosolymae, Israelis; et quia "oleum" significat bonum amoris, ideo omnia sancta Ecclesiae Israeliticae oleo ungebantur. Simile est in reliquis parabolis, et in omnibus verbis quae Dominus locutus est, et apud

Evangelistas scripta sunt; inde est quod Dominus dicat quod

Verba Ipsius spiritus et vita sint (*Joh.* vi. 63).

Simile est cum omnibus Domini miraculis; quae Divina erant, quia varios status, apud quos ecclesia a Domino instauranda erat, significaverunt: ut quod "caeci receperint visum," significavit quod illi intelligentiam, qui in ignorantia veri fuerunt, acciperent; quod "surdi receperint auditum," significavit quod illi auscultarent et obedirent, qui nihil prius de Domino et de Verbo audiverunt; quod "mortui resuscitati sint," significavit quod vivi fierent qui alioquin spiritualiter perirent; et sic porro. Hoc intelligitur per Domini responsum ad discipulos Johannis, interrogantis num Ille esset qui venturus:—

"Annuntiate Johanni, quae auditis et videtis. Caeci vident, et claudi ambulant, leprosi mundantur, et surdi audiunt, mortui resurgunt, et pauperes audiunt Evangelium" (*Matth.* xi. 3–5).

Praeterea omnia miracula in Verbo memorata, in se continent talia quae Domini, caeli et ecclesiae sunt; per id sunt illa miracula Divina, et distinguuntur a miraculis non Divinis. Haec pauca sint illustrationi, quid sensus spiritualis, et quod ille sit in omnibus et singulis Verbi.

18. (iii.) *Quod ex Sensu Spirituali sit, quod Verbum sit Divinitus inspiratum, et in omni voce Sanctum.*—Dicitur in ecclesia quod Verbum sit sanctum, at hoc quia Jehovah Deus illud locutus est; sed quia sanctum ejus ex sola littera non apparet, ideo qui propterea de sanctitate ejus semel dubitat, deinde ille cum legit Verbum, per multa ibi se confirmat; cogitat enim tunc, Num hoc sanctum? Num hoc Divinum? Ne itaque talis cogitatio apud multos influat et postea invalescat, et per id conjunctio Domini cum ecclesia, in qua est Verbum, pereat, placuit Domino nunc sensum spiritualem revelare, ut sciatur ubinam illud sanctum in Verbo latet. Sed exempla hoc quoque illustrent. In Verbo nunc agitur de Aegypto, nunc de Aschure, nunc de Edomo, de Moabo, de filiis Ammonis, de Tyro et Zidone, de Gogo: qui non scit, quod per nomina illorum significentur res caeli et ecclesiae, in errorem abduci potest, quod Verbum multum de gentibus et populis agat, et modo parum de caelo et ecclesia; ita multum

de terrestribus et parum de caelestibus: sed cum ille scit quid per illos seu per nomina illorum significatur, ab errore in veritatem potest venire. Similiter dum in Verbo videt, quod ibi toties nominentur horti, luci, silvae, tum arbores illorum, ut olea, vitis, cedrus, populus, quercus; ut et quod toties agnus, ovis, hircus, vitulus, bos; et quoque montes, colles, valles, et ibi fontes, fluvii, aquae, et plura similia: ille, qui nihil scit de sensu spirituali Verbi, non potest aliter credere, quam quod solum illa sint quae intelliguntur; non scit enim quod per "hortum," "lucum" et "silvam" intelligantur sapientia, intelligentia et scientia; quod per "oleam," "vitem," "cedrum," "populum" et "quercum" intelligantur ecclesiae bonum et verum caeleste, spirituale, rationale, naturale et sensuale; quod per "agnum," "ovem," "hircum," "vitulum," "bovem," intelligantur innocentia, charitas, et affectio naturalis; quod per "montes," "colles," et "valles" intelligantur superiora, inferiora et infima ecclesiae; tum quod per "Aegyptum" significetur scientia, per "Aschurem" ratio, per "Edomum" naturale, per "Moabum" adulteratio boni, per "filios Ammonis" adulteratio veri, per "Tyrum et Zidonem" cognitiones veri et boni, per "Gogum" cultus externus absque interno: cum autem haec scit, tunc potest cogitare quod Verbum non agat nisi quam de caelestibus, et quod terrestria illa modo sint subjecta, in quibus illa sunt. Sed exemplum ex Verbo hoc etiam illustret. Legitur apud *Davidem*,

> "Vox Jehovae super aquis, Deus gloriae tonare facit, Jehovah super aquis magnis:....vox Jehovae frangens cedros,..confringit Jehovah cedros Libani, et saltare facit eos sicut vitulum, Libanum et Schirionem sicut filium monocerotum: vox Jehovae incidens ut flamma ignis: vox Jehovae trepidare facit desertum, trepidare facit desertum Kadesh. Vox Jehovae parturire facit cervas, et denudat silvas; sed in templo Ipsius quivis dicit gloriam" (Ps. xxix. 3–9).

Qui non scit quod singula ibi quoad unamquamvis vocem Sancta Divina sint, ille potest, si mere naturalis est, secum dicere, Quid hoc,—quod Jehovah sedeat super aquis, quod per vocem suam frangat cedros, saltare faciat illos sicut vitulum, et Libanum sicut filium monocerotum, quod parturire faciat cervas? et plura: nescit enim quod potentia Divini Veri seu Verbi per illa in sensu spirituali descripta sit.

Nam in illo sensu, per "vocem Jehovae," quae ibi est tonitru, intelligitur Divinum Verum seu Verbum in sua potentia; per "aquas magnas," super quibus Jehovah sedet, intelliguntur vera ejus; per "cedros" et per "Libanum," quos frangit et confringit, intelliguntur falsa rationalis hominis; per "vitulum" et "filium monocerotum," falsa naturalis et sensualis hominis; per "flammam ignis," affectio falsi; per "desertum" et "desertum Kadesh," ecclesia ubi non aliquod verum et bonum; per "cervas," quas vox Jehovae parturire facit, intelliguntur gentes quae in bono naturali sunt; et per "silvas" quas denudat, intelliguntur scientiae et cognitiones, quas Verbum illis aperit: quare sequitur, "In templo Ipsius quivis dicit gloriam;" per quod intelligitur, quod in singulis Verbi sint Divina vera; "templum" enim significat Dominum, et inde Verbum, tum caelum et ecclesiam; et "gloria" significat Divinum Verum. Ex his patet quod nulla vox ibi sit, quae non Divinam potentiam Verbi contra falsa omnis generis apud naturales homines, ac Divinam potentiam reformandi gentes, describit.

19. Est sensus adhuc interior in Verbo, qui caelestis vocatur, de quo aliquid supra (n. 6) dictum est; sed hic sensus aegre potest enodari, non enim ita cadit in cogitationem intellectus sicut in affectionem voluntatis. Quod interior adhuc sensus, [1]qui caelestis vocatur, insit Verbo, est quia a Domino procedit Divinum Bonum et Divinum Verum; Divinum Bonum ex Divino Amore Ipsius, et Divinum Verum ex Divina Sapientia Ipsius; utrumque est in Verbo, nam Verbum est Divinum procedens: et quia utrumque est, ideo Verbum vivificat illos qui id sancte legunt. Sed de hac re dicetur in articulo ubi demonstrabitur, quod in singulis Verbi sit conjugium Domini et ecclesiae, et inde conjugium boni et veri.

20. (iv.) *Quod Sensus Spiritualis Verbi hactenus ignotus fuerit.*—Quod omnia et singula quae in natura sunt, correspondeant spiritualibus, similiter omnia et singula quae in corpore humano, ostensum est in opere *De Caelo et Inferno* (n. 87–105): sed quid correspondentia, hactenus nescitum est; verum in antiquissimis temporibus, notissima fuit; illis enim, qui tunc vixerunt, fuit scientia correspondentiarum scientia scientiarum, et tam univer-

salis ut omnes illorum codices et libri per correspondentias scripti sint. Liber *Hiobi*, qui est liber antiquus, correspondentiis plenus est. Hieroglyphica Aegyptiorum, et quoque fabulosa vetustissimorum, non alia fuerunt. Omnes ecclesiae antiquae fuerunt ecclesiae repraesentativae caelestium; ritus illarum, et quoque statuta, secundum quae institutus fuit cultus illarum, constabant ex meris correspondentiis. Similiter omnia ecclesiae apud filios Jacobi. Holocausta et sacrificia, cum singulis illorum, correspondentiae fuerunt; similiter tabernaculum cum omnibus inibi; tum etiam festa illorum, ut festum azymorum, festum tabernaculorum, et festum primitiarum; etiam sacerdotium Aharonis et Levitarum, ut et vestes sanctitatis Aharonis et filiorum ejus; et praeterea omnia statuta et judicia, quae cultum et vitam illorum concernebant: et quia Divina in mundo se sistunt per correspondentias, ideo Verbum per meras correspondentias scriptum est; quare Dominus, quia locutus est ex Divino suo, locutus est per correspondentias; nam quod a Divino est, hoc in natura cadit in talia quae Divinis correspondent, et quae tunc Divina, quae vocantur caelestia et spiritualia, in sinu suo recondunt.

21. Instructus sum quod homines Antiquissimae Ecclesiae, quae fuit ante diluvium, tam caelesti genio fuerint, ut locuti sint cum angelis caeli, et quod loqui potuerint cum illis per correspondentias; inde status sapientiae illorum factus est talis, ut quicquid viderent in tellure, non modo cogitarent de illo naturaliter, sed etiam simul spiritualiter, ita quoque conjunctim cum angelis. Insuper instructus sum quod Chanoch (de quo memoratur in *Genesi*, cap. v. 21–24), cum consociis suis, ex ore illorum collegerit correspondentias, ac scientiam illarum propagaverit ad posteros; ex quo factum est, quod scientia correspondentiarum in multis regnis Asiae non modo nota fuerit, sed etiam exculta, imprimis in terra Canaane, Aegypto, Assyria, Chaldaea, Syria, Arabia, in Tyro, Zidone, Ninive; et quod inde e locis maritimis translata sit in Graeciam; sed ibi versa in fabulosa, ut constare potest ex vetustissimorum scriptis ibi.

22. Sed cum repraesentativa ecclesiae, quae erant correspondentiae, temporis tractu versa sunt in idolola-

trica, et quoque in magica, tunc illa scientia ex Divina Domini providentia successive obliterata est, et apud gentem Israeliticam et Judaicam prorsus deperdita et exstincta. Cultus quidem hujus gentis constabat ex meris correspondentiis, et inde erat ille repraesentativus caelestium ; sed usque illi nesciebant quid aliquod significabat: erant enim prorsus naturales homines, et inde non scire volebant nec poterant aliquid de spiritualibus, proinde nec aliquid de correspondentiis.

23. Quod idololatriae gentium antiquis temporibus ex scientia correspondentiarum traxerint originem, erat ex causa, quia omnia quae apparent super tellure, correspondent; ita non modo arbores, sed etiam pecudes et aves omnis generis, tum pisces et reliqua. Antiqui, qui in scientia correspondentiarum fuerunt, fecerunt sibi imagines, quae caelestibus correspondebant, et illis delectabantur quia significabant talia quae caeli et inde ecclesiae erant, et ideo illa non modo in suis templis sed etiam in suis domibus posuerunt, non adorationis causa sed recordationis rei caelestis quam significabant. Inde in Aegypto et alibi fuerunt in imagine vituli, boves, serpentes; tum pueri, senes, virgines; quia "vituli" et "boves" significabant affectiones et vires naturalis hominis, "serpentes" prudentiam sensualis hominis, "pueri" innocentiam et charitatem, "senes" sapientiam, et "virgines" affectiones veri, et sic porro. Posteri, quando scientia correspondentiarum obliterata est, coeperunt imagines et simulacra ab antiquis posita, quia in templis, et juxta illa, colere ut sancta, et tandem ut numina. Similiter apud alias gentes, sicut apud Philisthaeos in Aschdodo Dagon (de quo I *Sam.* v. I ad fin.), qui superius fuit sicut homo, inferius sicut piscis; quae imago inventa fuit, quia "homo" significat intelligentiam, et "piscis" scientiam, quae unum faciunt. Inde erat quoque antiquis cultus in hortis et in lucis secundum arborum species, tum etiam super montibus et collibus; "horti" enim et "luci" significabant sapientiam et intelligentiam, et unaquaevis arbor aliquid illarum; sicut "olea" bonum amoris, "vitis" verum ex illo bono, "cedrus" bonum et verum rationale, et "mons" significabat caelum supremum, et "collis" caelum sub illo. Quod scientia correspondentiarum permanserit apud plures ori-

entales usque ad adventum Domini, constare potest ex sapientibus ab oriente, qui venerunt ad Dominum cum natus est; quare illis praeivit stella, et illi secum tulerunt dona, "aurum, thus et myrrham" (*Matth.* ii. 1, 2, 9–11); "stella" enim, quae praeivit, significabat cognitionem e caelo, "aurum" significabat bonum caeleste, "thus" bonum spirituale, et "myrrha" bonum naturale; ex quibus tribus est omnis cultus. Sed usque scientia correspondentiarum prorsus nulla fuit apud gentem Israeliticam et Judaicam, tametsi omnia cultus illorum, et omnia judicia et statuta illis per Mosen data, et omnia Verbi, erant merae correspondentiae. Causa erat, quia illi corde idololatrae erant, et tales ut ne quidem scire vellent quod aliquid cultus illorum significaret caeleste et spirituale: volebant enim ut illa omnia sancta essent ex se et cum illis; quare si illis caelestia et spiritualia detecta fuissent, non modo rejecissent illa, sed etiam profanavissent; quapropter caelum illis ita clausum fuit, ut vix scirent quod vita aeterna daretur. Quod ita sit, manifeste patet ex eo, quod non agnoscerent Dominum, tametsi universa Scriptura Sacra de Ipso prophetavit, et Ipsum praedixit: rejecerunt Ipsum propter illam solam causam, quia illos de regno caelesti, et non de regno terrestri, docuit; voluerunt enim Messiam qui illos super omnes gentes in universo mundo exaltaret, et non aliquem Messiam qui saluti eorum aeternae consuleret. Praeterea affirmant quod Verbum in se contineat multa arcana, quae mystica vocantur, sed non scire volunt quod illa sint de Domino; at scire volunt, cum dicitur quod illa sint de auro.

24. Quod scientia correspondentiarum, per quam datur sensus spiritualis Verbi, post ea tempora non detecta fuerit, fuit causa, quia Christiani in Primitiva Ecclesia perquam simplices fuerunt, ut coram illis non detegi potuerit; nam si detecta, illis nullius usus fuisset, nec intelligeretur. Post illorum tempora obortae sunt tenebrae super universum Christianum orbem ex dominio papali; et qui ex illo sunt, et in falsis ejus se confirmaverunt, non possunt nec volunt capere aliquod spirituale, ita quid correspondentia naturalium cum spiritualibus in Verbo; sic enim convincerentur quod Petrus non intelligatur per "Petrum," sed Dominus ut Petra; et quoque convincerentur

quod Verbum usque ad intima sua Divinum esset, et quod dictamen Papae sit nullius rei respective. Post Reformationem autem, quia distinguere coeperunt inter fidem et charitatem, ac colere Deum sub tribus Personis, ita tres Deos, quos cogitarent unum, tunc veritates caelestes illis abscondebantur; ac si detectae fuissent, illas falsificavissent, et illas deduxissent ad solam fidem, et nullam illarum ad charitatem et amorem; sic etiam occlusissent sibi caelum.

25. Quod sensus spiritualis Verbi hodie a Domino detectus sit, est quia doctrina genuini veri nunc revelata est: et haec doctrina cum sensu spirituali Verbi concordat, et non alia. Ille sensus etiam significatur per apparitionem Domini "in nubibus caeli cum gloria et virtute," *Matth.* xxiv. 30, 31; in quo capite agitur de consummatione saeculi, per quam intelligitur ultimum tempus ecclesiae. Aperitio Verbi quoad sensum ejus spiritualem etiam promissa est in *Apocalypsi:* ille ibi intelligitur per "equum album," et per "cenam magnam," ad quam omnes invitantur (cap. xix. 11–18). Quod sensus spiritualis diu non agnoscetur, quod solum fit ab illis qui in falsis doctrinae sunt, imprimis de Domino, et ideo non admittunt vera, intelligitur in *Apocalypsi* per "bestiam" et per "reges terrae," qui facturi bellum cum Sedente super Equo albo (cap. xix. vers. 19); per "bestiam" intelliguntur Pontificii (ut cap. xvii. 3 ibi), et per "reges terrae" intelliguntur Reformati, qui in falsis doctrinae sunt.

26. (v.) *Quod sensus spiritualis Verbi non alicui posthac detur, nisi qui in genuinis veris a Domino est.*—Causa haec est, quia nemo potest sensum spiritualem videre, nisi a solo Domino, et nisi in genuinis veris ab Ipso sit; sensus enim spiritualis Verbi agit de solo Domino et de Ipsius regno, et ille sensus est in quo sunt angeli Ipsius in caelo, est enim Divinum Ipsius Verum ibi; hoc homo violare potest, si in scientia correspondentiarum est, et per illam vult sensum spiritualem Verbi ex propria intelligentia explorare; nam ex aliquibus correspondentiis sibi notis potest sensum ejus pervertere, et illum ad confirmandum etiam falsum trahere, et hoc foret violare Divinum Verum, et quoque caelum: quare si quis a se et non a Domino sensum illum aperire vult, clauditur caelum; quo clauso, homo aut

nihil videt, aut spiritualiter insanit. Causa etiam est, quia Dominus per Verbum unumquemque docet, et docet ex illis veris quae apud hominem sunt, et non immediate nova infundit; quare nisi homo in Divinis veris sit, aut si modo in paucis veris et simul in falsis, potest ex his falsificare vera; ut quoque fit a quovis haeretico quoad ipsum sensum litterae Verbi, ut notum est. Ne itaque aliquis in sensum spiritualem Verbi intret, aut genuinum verum, quod illius sensus est, pervertat, custodiae a Domino positae sunt, quae in Verbo per "cherubos" intelliguntur. Quod [1]custodiae sint positae, hoc mihi ita repraesentatum est:—

Datum est videre magnas crumenas, apparentes sicut sacci, in quibus reconditum fuit argentum [in] multa copia; et quia apertae erant, perceptum est sicut unusquisque posset argentum ibi repositum depromere, immo diripere: sed juxta crumenas illas sedebant bini angeli, qui custodes. Locus, ubi repositae erant, apparebat instar praesaepis in stabulo: in camera proxima visae sunt virgines modestae, cum uxore casta; et prope illam cameram stabant bini infantes, et dictum est quod cum illis non infantiliter sed sapienter ludendum sit: postea apparebat scortum, tum equus jacens mortuus.

Quibus visis, instructus sum, quod per illa repraesentatus sit sensus litterae Verbi, in quo sensus spiritualis. Magnae illae crumenae argento plenae significabant cognitiones veri in multa copia. Quod apertae essent, et tamen ab angelis custoditae, significabat quod quisque posset inde cognitiones veri desumere, sed quod caveatur ne aliquis sensum spiritualem, in quo merae veritates sunt, falsificet. Praesaepe in stabulo, in quo jacebant crumenae, significabat instructionem spiritualem pro intellectu; hoc significat praesaepe, quia equus, qui inde edit, [significat] intellectum. Virgines modestae, quae in camera proxima visae sunt, significabant affectiones veri, et uxor casta conjunctionem boni et veri. Infantes significabant innocentiam sapientiae inibi; erant angeli e tertio caelo, qui omnes apparent sicut infantes. Scortum cum equo mortuo, significabat falsificationem Verbi a multis hodie, per quam omnis intellectus veri perit; scortum significabat falsificationem, ac equus mortuus intellectum veri nullum.

[III.]

Quod Sensus Litterae Verbi sit Basis, Continens et Firmamentum Sensus Spiritualis et Caelestis ejus.

27. In omni Divino opere est primum, medium et ultimum, ac primum vadit per medium ad ultimum, et sic existit et subsistit; inde ultimum est *Basis*. Tum, primum est in medio et per medium in ultimo; ita ultimum est *Continens*. Et quia ultimum est continens et basis, est etiam *Firmamentum*.

28. Ab erudito comprehenditur, quod illa tria nominari possint finis, causa et effectus, tum esse, fieri et existere; et quod finis sit esse, causa sit fieri, et effectus sit existere; consequenter quod in omni re completa sit trinum, quod vocatur primum, medium et ultimum; tum finis, causa et effectus; et quoque esse, fieri et existere. Cum haec comprehenduntur, etiam comprehenditur quod omne Divinum opus in ultimo sit completum et perfectum; et quoque quod in ultimo, quod trinum est, sit omne, quia in illo priora simul.

29. Ex eo est, quod per "tria" in Verbo in sensu spirituali intelligatur completum et perfectum, tum omne simul: et quia haec per illum numerum significantur, ideo toties in Verbo adhibetur, quoties tale designatur. Ut in his:—

Quod Esaias iret nudus et discalceatus tres annos (*Esai.* xx. 3).

Quod Jehovah ter vocaverit Samuelem, et Samuel ter cucurrerit ad Eli, et quod Eli tertia vice intellexerit (1 *Sam.* iii. 1–8).

Quod Jonathan diceret ad Davidem, quod occultaret se in agro tribus diebus: quod Jonathan postea ad latus lapidis jacularetur tres sagittas: et quod post illud David se incurvaret tribus vicibus coram Jonathane (1 *Sam.* xx. 5, 12–41).

Quod Elias se mensus sit super filium viduae tribus vicibus (1 *Reg.* xvii. 21).

Quod Elias jusserit, ut funderent aquam super holocaustum tribus vicibus (1 *Reg.* xviii. 34);

Quod Jesus dixerit, quod regnum caelorum sit simile fermento, quod accipiens mulier abscondidit in tribus satis, donec fermentaretur totum (*Matth.* xiii. 33);

Quod Jesus dixerit ad Petrum, quod ter abnegaturus sit Ipsum (*Matth.* xxvi. 34);

Quod Dominus ter dixerit Petro, "Amasne Me?" (*Joh.* xxi. 15–17.)
Quod Jonas fuerit in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus (*Jon.* ii. 1 [*B. A.* i. 17]).
Quod Jesus dixerit, quod templum dissolverent, et Ipse illud per tres dies aedificaret ([*Joh.* ii. 19; vide etiam] *Matth.* xxvi. [1]61).
Quod Jesus in Gethsemane tribus vicibus oraverit (*Matth.* xxvi. 39–44).
Quod Jesus tertio die resurrexerit (*Matth.* xxviii. 1).

Praeter multis aliis in locis, ubi "tria" nominantur; et nominantur ubi agitur de opere finito et perfecto, quia hoc per illum numerum significatur.

30. Haec praemissa sunt propter sequentia, ut ea intellectualiter comprehendantur; hic nunc ut comprehendatur quod sensus naturalis Verbi, qui est sensus litterae ejus, sit basis, continens et firmamentum sensus spiritualis et sensus caelestis ejus.

31. Quod in Verbo tres sensus sint, supra (n. 6 et 19,) dictum est; tum quod sensus caelestis sit primus ejus, sensus spiritualis medius ejus, et sensus naturalis ultimus ejus. Inde homo rationalis concludere potest quod primum Verbi, quod est caeleste, vadat per medium ejus quod est spirituale, ad ultimum ejus quod est naturale; et quod sic ultimum ejus sit *basis:* tum quod primum ejus, quod est caeleste, sit in medio ejus quod est spirituale, et per hoc in ultimo ejus quod est naturale: et quod inde ultimum ejus, quod est naturale, et est sensus litterae Verbi, sit *continens:* et quia est continens et basis, quod etiam sit *firmamentum.*

32. Sed quomodo haec fiunt, non paucis dici potest. Sunt etiam arcana, in quibus sunt angeli caeli, quae in transactionibus in praefatione ad *Doctrinam de Domino* memoratis, quae erunt ex Sapientia Angelica, de *Divina Providentia*, *Omnipotentia*, *Omnipraesentia*, *Omniscientia*, de *Divino Amore* et de *Divina Sapientia*, tum de *Vita*, quantum fieri potest, evolventur. Satis nunc est, quod ex supradictis possit concludi, quod Verbum, quod est ipsum Divinum Opus pro Salvatione Humani Generis, quoad sensum ejus ultimum, qui est naturalis, et vocatur sensus litterae, [2]sit binorum sensuum interiorum basis, continens et firmamentum.

33. Ex his sequitur, quod Verbum absque sensu litterae ejus foret sicut palatium absque fundamento, ita sicut palatium in aere et non super terra, quod modo foret um-

bra ejus, quae evanesceret. Tum quod Verbum absque sensu litterae ejus foret sicut templum, in quo plura sancta sunt, et in medio ejus adytum, absque tecto et pariete, quae sunt continentia ejus ; quae si abessent vel si auferrentur, sancta ejus a furibus diriperentur, aut a bestiis terrae, et a volucribus caeli, violarentur, et sic dissiparentur. Similiter foret sicut tabernaculum, (in cujus intimo fuit arca foederis, ac in medio ejus candelabrum aureum, altare aureum super quo suffimenta, tum mensa super qua panes facierum, quae erant sancta ejus,) absque ultimis suis, quae erant aulaea et vela. Immo foret Verbum, absque sensu litterae ejus, sicut corpus humanum absque integumentis quae vocantur cutes, et absque sustentaculis quae vocantur ossa ; absque his et illis diffluerent omnia interiora ejus. Ac foret sicut cor et pulmo in thorace, absque integumento suo, quod vocatur pleura, et sustentaculis suis quae vocantur costae. Aut sicut cerebrum absque integumento suo quod vocatur dura mater, et absque communi tegumento continente et firmamento suo, quod vocatur cranium. Simile foret cum Verbo absque sensu litterae ejus ; quare dicitur apud *Esaiam*,

Quod Jehovah creet super omni gloria obtegumentum (iv. 5).

34. Simile foret cum caelis ubi sunt angeli, absque mundo ubi sunt homines : humanum genus est basis, continens et firmamentum illorum ; et apud homines et in illis est Verbum. Omnes enim caeli distincti sunt in duo regna, quae vocantur regnum caeleste et regnum spirituale ; haec duo regna fundantur super regno naturali, in quo sunt homines : similiter itaque Verbum, quod apud homines et in hominibus est. (Quod caeli angelici distincti sint in duo regna, caeleste et spirituale, videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 20–28.)

35. Quod prophetae Veteris Testamenti repraesentaverint Dominum quoad Verbum, et per id significaverint doctrinam ecclesiae ex Verbo, et quod inde vocati sint "Filii hominis," in *Doctrina de Domino* (n. 28) ostensum est ; ex quo sequitur, quod illi, per varia quae passi sunt et sustinuerunt, repraesentaverint violentiam sensui litterae Verbi a Judaeis illatam. Ut

Quod Esaias Propheta exueret saccum desuper lumbis suis, et exueret

calceum desuper pede suo, ac iret nudus et discalceatus tres annos (*Esai.* xx. 2, 3).

Similiter,

Quod Ezechiel Propheta novaculam tonsorum traduceret super caput et super barbam, et tertiam partem combureret in medio urbis, tertiam percuteret gladio, et tertiam dispergeret in ventum, et parum ex illis alligaret in alis, et tandem projiceret in medium ignis et combureret (*Ezech.* v. 1–4).

Quia prophetae repraesentaverunt Verbum, et inde significaverunt doctrinam ecclesiae ex Verbo, ut supra dictum est, [1]et quia per "caput" significatur sapientia ex Verbo, inde per "capillitium" et per "barbam" significabatur ultimum veri. Quia hoc per illa significabatur, ideo signum grandis luctus, et quoque grande dedecus erat, calvitium sibi inducere, et quoque calvus apparere. Propter illam et non aliam causam erat, quod Propheta abraderet capillos capitis sui et barbam, ut per id repraesentaret statum Ecclesiae Judaicae quoad Verbum. Propter illam et non aliam causam

Discerpti sunt quadraginta duo pueri a duabus ursis, qui Elisaeum vocaverunt calvum (2 *Reg.* ii. [2]23, 24);

nam Propheta repraesentabat Verbum, ut prius dictum est, et "calvum" significabat illud absque suo sensu ultimo. Quod Naziraei repraesentaverint Dominum quoad Verbum in suis ultimis, in sequente articulo (n. 49) videbitur; ideo statutum fuit pro illis, ut crescere facerent comam, et nihil ejus abraderent: *Naziraeus* etiam in Lingua Hebraea significat comam.

Statutum etiam fuit pro sacerdote magno, quod non raderet caput (*Levit.* xxi. 10);
Similiter pro patrefamilias (*Levit.* xxi. 5).

Inde erat quod calvitium illis grande dedecus esset; ut constare potest ex his:—

"In omnibus capitibus calvities, et omnis barba rasa" (*Esai.* xv. 2; *Jerem.* xlviii. 37).
"Super omnibus faciebus pudor, et in omnibus capitibus..calvities" (*Ezech.* vii. 18).
"Omne caput decalvatum, et omnis humerus depilatus" (*Ezech.* xxix. 18).
"Ascendere faciam super omnes lumbos saccum, et super omne caput calvitiem" (*Amos.* viii. 10).
"Calvitiem [3]induc, et tonde te propter filios deliciarum tuarum; et dilata calvitiem,...quia migrarunt a te" (*Mich.* i. [4]16):

hic per "calvitiem [1]inducere et dilatare," significatur vera Verbi in ultimis ejus falsificare; quibus falsificatis, ut factum est a Judaeis, totum Verbum destructum est: nam ultima Verbi sunt fulcra et sustentacula ejus; immo unaquaevis vox est fulcrum et sustentaculum veritatum caelestium et spiritualium ejus. Quia "capillitium" significat Verum in ultimis, ideo in mundo spirituali omnes qui contemnunt Verbum, et sensum litterae ejus falsificant, apparent calvi; at qui honorant et amant illum, apparent in decentibus comis. De hac re videatur etiam infra (n. 49).

36. Verbum in sensu ultimo seu naturali, qui est sensus litterae ejus, significatur etiam per "murum sanctae Hierosolymae" cujus structura erat jaspis, perque "fundamenta muri" quae erant lapides pretiosi, tum etiam per "portas" quae erant margaritae (*Apoc.* xix. 18–21); nam per "Hierosolymam" significatur ecclesia quoad doctrinam: sed de his plura in sequente articulo. Ex allatis nunc constare potest, quod sensus litterae Verbi, qui est naturalis, sit basis, continens, et firmamentum sensuum interiorum ejus, qui sunt sensus spiritualis et caelestis.

[IV.]

Quod Divinum Verum in Sensu Litterae Verbi, sit in suo Pleno, in suo Sancto, et in sua Potentia.

37. Quod Verbum in suo sensu litterae sit in suo pleno, in suo sancto, et in sua potentia, est quia bini sensus priores seu interiores, qui vocantur spiritualis et caelestis, in sensu naturali, qui est sensus litterae, sunt simul, ut supra ([2]n. 31) dictum est; sed quomodo sunt simul, paucis nunc dicetur.

38. Datur in caelo et in mundo ordo successivus et ordo simultaneus. In ordine successivo succedit et sequitur unum post alterum, a supremis usque ad infima; in ordine autem simultaneo est unum juxta alterum, ab inti-

mis usque ad extima. Ordo successivus est sicut columna cum gradibus a summo ad imum ; at ordo simultaneus est sicut opus cohaerens cum peripheriis a centro ad superficiem. Nunc dicetur quomodo ordo successivus fit in ultimo ordo simultaneus. Fit hoc modo : suprema ordinis successivi fiunt intima ordinis simultanei, ac infima ordinis successivi fiunt extima ordinis simultanei ; est comparative sicut columna graduum subsidens fit corpus cohaerens in plano. Ita formatur simultaneum a successivo, et hoc in omnibus et singulis mundi naturalis, et in omnibus et singulis mundi spiritualis ; nam ubivis est primum, medium et ultimum, ac primum per medium tendit et vadit ad suum ultimum. Nunc ad Verbum : caeleste, spirituale, et naturale, procedunt a Domino in ordine successivo, et in ultimo sunt in ordine simultaneo ; ita nunc sensus caelestis et spiritualis Verbi sunt in sensu ejus naturali simul. Dum hoc comprehenditur, videri potest quomodo sensus naturalis Verbi, qui est sensus litterae ejus, est basis, continens et firmamentum sensus spiritualis et caelestis ejus ; tum quomodo Divinum Bonum et Divinum Verum in sensu litterae Verbi est in suo pleno, in suo sancto, et in sua potentia.

39. Ex his constare potest quod Verbum sit ipsum Verbum in suo sensu litterae, in hoc enim intus est spiritus et vita ; sensus spiritualis est ejus spiritus, et sensus caelestis est ejus vita. Hoc est quod Dominus dicit,

"Verba quae Ego loquor vobis, spiritus et vita sunt" (*Joh.* vi. 63).

Dominus verba sua coram mundo, et in sensu naturali locutus est. Sensus spiritualis et sensus caelestis non sunt Verbum absque sensu naturali, qui est sensus litterae, sunt enim sicut spiritus et vita absque corpore ; et sunt (ut prius n. 33, dictum est,) sicut palatium cui deest basis.

40. Vera sensus litterae Verbi quoad partem non sunt nuda vera, sed sunt apparentiae veri, ac sicut similitudines et comparationes, desumptae ex talibus quae in natura sunt, ita quae accomodata et adaequata sunt captui simplicium et quoque infantum. Sed quia sunt correspondentiae, sunt genuini veri receptacula et habitacula ; et sunt sicut vasa quae includunt et continent ; quemadmodum poculum crystallinum includit nobile vinum, et quem-

admodum patina argentea continet edules cibos; et sunt quemadmodum vestes quae amiciunt, ut fasciae infantem, ac decori amictus virginem: sunt etiam sicut scientifica naturalis hominis, quae in se comprehendunt perceptiones et affectiones veri spiritualis hominis. Ipsa nuda vera, quae includuntur, continentur, investiuntur et comprehenduntur, sunt in Verbi sensu spirituali, et nuda bona sunt in ejus sensu caelesti. Sed hoc e Verbo illustretur. Dixit Jesus,

> "Vae vobis, Scribae et Pharisaei, quia purgatis exterius poculi et patinae, interiora vero sunt plena rapina et intemperantia. Pharisaee caece, purga prius interius poculi et patinae, ut sit etiam exterius mundum" (*Matth.* xxiii. 25, 26):

hic locutus est Dominus per ultima, quae sunt continentia, et dixit "poculum et patinam;" et per "poculum" intelligitur vinum, ac per "vinum" verum Verbi; et per "patinam" intelligitur cibus, ac per "cibum" bonum Verbi: per "purgare internum poculi et patinae," intelligitur purificare interiora, quae sunt voluntatis et cogitationis, ita amoris et fidei, per Verbum; per quod "sic exterius mundum sit," intelligitur quod sic exteriora purificata sint, quae sunt opera et loquela, nam haec ab illis trahunt suam essentiam. Adhuc, Jesus dixit,

> "Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura et bysso, et oblectabat se cottidie splendide: et pauper quidam erat nomine Lazarus, qui projectus ad vestibulum ejus ulcerosus" (*Luc.* xvi. 19, 20):

hic etiam Dominus locutus est per naturalia, quae erant correspondentiae, et continebant spiritualia; per "hominem divitem" intelligitur gens Judaica, quae "dives" vocatur quia habebat Verbum, in quo sunt divitiae spirituales; per "purpuram et byssum," quibus indutus erat, significatur bonum et verum Verbi, per "purpuram" bonum ejus, et per "byssum" verum ejus; per "oblectare se cottidie splendide," significatur oblectatio quod illud haberet et legeret; per "Lazarum pauperem" intelliguntur Gentes, quae non habebant Verbum; quod illae contemptae et rejectae a Judaeis essent, intelligitur per quod "Lazarus ad vestibulum divitis esset projectus ulcerosus." Quod Gentes per "Lazarum" intelligantur, erat quia Gentes amabantur a Domino, sicut

Lazarus, qui a mortuis resuscitatus est, amabatur a Domino (*Joh.* xi. 3, 5, 36); et vocatur Ipsius amicus (*Joh.* xi. 11); et accumbebat ad mensam cum Domino (*Joh.* xii. 2).

Ex his binis locis patet quod vera et bona sensus litterae Verbi sint sicut vasa et sicut vestes nudi veri et boni, quae in sensu spirituali et caelesti Verbi latent.

41. Quoniam Verbum in sensu litterae tale est, sequitur, quod illi qui in Divinis veris sunt et in fide quod Verbum intus in suo sinu sanctum Divinum sit, et magis illi qui in fide sunt quod Verbum tale sit ex sensu spirituali et caelesti ejus, dum in illustratione a Domino legunt Verbum, videant Divina vera in luce naturali; nam lux caeli, in qua est sensus spiritualis Verbi, influit in lucem naturalem, in qua est sensus litterae Verbi, ac hominis intellectuale, quod vocatur rationale, illuminat, et facit ut videat et agnoscat Divina vera, ubi exstant et ubi latent: haec cum luce caeli influunt apud quosdam, quandoque etiam cum nesciunt.

42. Quoniam Verbum nostrum in intimo suo sinu, ex sensu caelesti ejus, est sicut flamma quae accendit, et in medio suo sinu, ex sensu spirituali, est sicut lux quae illustrat, inde Verbum in ultimo suo sinu, ex sensu ejus naturali, in quo bini interiores sunt, est sicut rubinus et adamas; ex flamma caelesti sicut rubinus, et ex luce spirituali sicut adamas. Quia tale est Verbum in suo sensu litterae ex transparentia, ideo Verbum in hoc sensu intelligitur

[(i.)] *Per fundamenta muri Hierosolymae;*
[(ii.)] *Per Urim et Thummim in ephodo Aharonis;*
[(iii.)] *Per hortum Edenis in quo Rex Tyri fuerat;*
[(iv.)] *Tum etiam per aulaea et vela Tabernaculi;*
[(v.)] *Et per externa Templi Hierosolymitani:*
[(vi.)] *At in ipsa gloria, per Dominum cum transformatus est.*

43. [(i.)] *Quod vera sensus litterae Verbi intelligantur per fundamenta muri Novae Hierosolymae* (in *Apocalypsi* cap. xxi.), sequitur ex eo, quod per "Novam Hierosolymam" intelligatur nova ecclesia quoad doctrinam (ut in *Doctrina de Domino* n. 62, 63, ostensum est); quare per "murum" ejus, et per "muri fundamenta," non aliud potest intelligi quam Verbi externum, quod est sensus lit-

terae ejus; nam ille est, ex quo doctrina est, et per doctrinam ecclesia; et illa est sicut murus cum fundamentis, qui urbem includit et tutatur. De muro Novae Hierosolymae et de ejus fundamentis, leguntur haec in *Apocalypsi:*

> Angelus "mensus est murum" urbis Hierosolymae "centum quadraginta quatuor cubitorum, quae erat mensura hominis, hoc est, angeli." ....Et murus habebat fundamenta duodecim, "omni lapide pretioso exornata: fundamentum primum jaspis, secundum sapphirus, tertium chalcedonius, quartum smaragdus, quintum sardonyx, sextum sardius, septimum chrysolithus, octavum beryllus, nonum topazius, decimum chrysoprasus, undecimum hyacinthus, duodecimum amethystus" (xxi. 17–20):

per numerum "centum quadraginta quatuor" significantur omnia vera et bona ecclesiae ex doctrina e sensu litterae Verbi, similiter per "duodecim;" per "hominem" significatur intelligentia, per "angelum" Divinum verum ex quo illa, per "mensuram" quale illorum, per "murum" et per "fundamenta" ejus sensus litterae Verbi, et per "lapides pretiosos" vera et bona Verbi in suo ordine, ex quibus doctrina, et per doctrinam ecclesia.

44. [(ii.)] *Quod vera et bona sensus litterae Verbi intelligantur per Urim et Thummim.*—Urim et Thummim erant super ephodo Aharonis, per cujus sacerdotium repraesentabatur Dominus quoad Divinum Bonum, et quoad opus salvationis. Per vestes sacerdotii seu sanctitatis repraesentabatur Divinum Verum ex Divino Bono: per ephodum representabatur Divinum Verum in suo ultimo, ita Verbum in sensu litterae, nam hoc est Divinum Verum in suo ultimo, ut supra dictum est; inde per duodecim lapides pretiosos, cum nominibus duodecim tribuum Israelis, quae fuerunt Urim et Thummim, repraesentabantur Divina vera ex Divino Bono in omni complexu. De his ita legitur apud *Mosen:*

> "Facient ephodum ex [auro,] hyacinthino et purpura, coccineo dibapho, et xylino intertexto:....postea [1]facies pectorale judicii.., secundum opus ephodi...., et opplebis id oppleturis lapidis; quatuor ordines lapis; pyropus, topazius et smaragdus, primus ordo; chrysoprasus, sapphirus et adamas, secundus ordo; cyanus, achates et amethystus, tertius ordo; thalassius, sardius et jaspis, quartus ordo. ....Lapides..hi erunt juxta nomina filiorum Israelis;....sculpturae sigilli juxta nomen suum erunt pro duodecim tribubus. ....Et portabit Aharon....super pectorali judicii Urim et Thummim, sintque super corde Aharonis, cum ingredietur ante Jehovam" (*Exod.* [2]xxviii. 6, 15–21, [29,] 30).

Quid per vestes Aharonis, ejus ephodum, pallium, tunicam, cidarim, baltheum, repraesentatum est, in *Arcanis Caelestibus* super eo capite explicatum est; ubi ostensum, quod per ephodum repraesentatum sit Divinum Verum in suo ultimo; quod per lapides pretiosos ibi repraesentata sint vera pellucentia ex bono; per duodecim lapides pretiosos, omnia vera ultima pellucentia ex bono amoris in suo ordine; per duodecim tribus Israelis, omnia ecclesiae; per pectorale Divinum Verum ex Divino Bono; per Urim et Thummim exsplendescentia Divini Veri ex Divino Bono in ultimis, *Urim* enim est ignis lucens, et *Thummim* explendescentia in lingua Angelica, et integritas in lingua Hebraea; tum quod responsa data sint per lucis variegationes, et simul tunc per tacitam perceptionem, vel per vivam vocem; praeter plura. Ex quibus constare potest quod per hos lapides pretiosos etiam significata sint vera ex bono in sensu ultimo Verbi; nec per alia dantur responsa e caelo, quia in illo sensu est Divinum procedens in suo pleno. Quod "lapides pretiosi" et "diademata" significent Divina vera in suis ultimis, qualia sunt vera sensus litterae Verbi, patuit mihi manifeste ex lapidibus pretiosis et diadematibus in mundo spirituali apud angelos et spiritus ibi, quos vidi illis indutos, et quoque in thecis illorum; et datum est scire quod illa corresponderent veris in ultimis, immo etiam quod inde sint et appareant. Quia haec per "diademata" et "lapides pretiosos" significantur, ideo illa etiam visa sunt Johanni

Super capite draconis (*Apoc.* xii. 3);
Super cornibus bestiae (*Apoc.* xiii. 1);
Et lapides pretiosi super meretrice sedente super bestia coccinea (*Apoc.* xvii. 4).

Super illis visa sunt, quia per illos significantur ii in Christiano orbe, apud quos est Verbum.

45. [(iii.)] *Quod vera sensus litterae Verbi intelligantur per Lapides pretiosos in horto Edenis, in quo, apud Ezechielem, Rex Tyri dicitur fuisse.*—Legitur apud *Ezechielem*,

Rex Tyri, "tu obsignans demensum tuum, plenus sapientia, et perfectus pulchritudine. In Eden horto Dei fuisti; omnis lapis pretiosus tegumentum tuum, rubinus, topazius et adamas, tharschish, sardonyx, et jaspis, sapphirus, chrysoprasus et smaragdus, et aurum" (xxviii. 12, 13):

per "Tyrum" in Verbo significantur cognitiones veri et boni; per "regem" significatur verum ecclesiae; per "hortum Edenis" significatur sapientia et intelligentia ex Verbo; per "lapides pretiosos" significantur vera pellucentia ex bono, qualia sunt in sensu litterae Verbi; et quia haec per illos "lapides" significantur, ideo vocantur "tegumentum ejus." Quod sensus litterae tegat interiora Verbi, videatur articulus praecedens.

46. [(iv.)] *Quod sensus litterae Verbi significetur per aulaea et vela Tabernaculi.*—Per tabernaculum repraesentatum est caelum et ecclesia; quare forma ejus a Jehovah super monte Sinai ostensa est. Inde per omnia quae in tabernaculo erant, quae erant candelabrum, altare aureum pro suffitu, et mensa super qua panes facierum, repraesentata et inde significata sunt sancta caeli et ecclesiae; ac per sanctum sanctorum, ubi erat arca foederis, repraesentatum et inde significatum est intimum caeli et ecclesiae; et per ipsam Legem inscriptam binis tabulis lapideis, et inclusam arcae, significatus est Dominus quoad Verbum. Nunc quia externa trahunt suam essentiam ab internis, et haec et illa ab intimo, quod ibi erat Lex, ideo sancta Verbi per omnia tabernaculi etiam repraesentata et significata sunt. Inde sequitur quod per ultima tabernaculi, quae erant aulaea et vela, ita tegumenta et continentia, significata sint ultima Verbi, quae sunt vera et bona sensus litterae ejus. Quia illa significata sunt, ideo

> Omnia aulaea et vela facta sunt ex xylino intertexto, et hyacinthino et purpura, et coccineo dibapho, cum cherubis (*Exod.* xxvi. 1, 31, 36).

Quid per tabernaculum, et per omnia quae in illo erant, in genere et specie repraesentatum et significatum est, in *Arcanis Caelestibus* super illo capite *Exodi* explicatum est; et ibi ostensum, quod per aulaea et vela repraesentata sint externa caeli et ecclesiae, ita quoque externa Verbi; tum quod per "xylinum" seu "byssinum" significatum sit verum ex origine spirituali, per "hyacinthinum" verum ex origine caelesti, per "purpuram" bonum caeleste, per "coccineum dibaphum" bonum spirituale, et per "cherubos" custodiae interiorum Verbi.

47. [(v.)] *Quod per externa Templi Hierosolymitani repraesentata sint externa Verbi, quae sunt sensus litterae*

ejus, est quia simile per templum, quod per tabernaculum, repraesentatum est, nempe caelum et ecclesia, et inde quoque Verbum. Quod per "Templum Hierosolymitanum" significatum sit Divinum Humanum Domini, docet Ipse apud *Johannem*,

> "Solvite Templum hoc, et in tribus diebus exsuscitabo illud. ....Ipse loquebatur de Templo Corporis sui" (ii. 19, 21);

et ubi intelligitur Dominus, etiam intelligitur Verbum, quia Dominus est Verbum. Nunc quia per interiora templi repraesentata sunt interiora caeli et ecclesiae, ita quoque Verbi, ideo per exteriora ejus repraesentata et significata sunt exteriora caeli et ecclesiae, ita quoque Verbi, quae sensus litterae ejus sunt. De exterioribus templi legitur,

> Quod aedificata sint ex lapide integro non caeso, et ex cedro intus; et quod omnes parietes ejus intus sculpti essent cherubis, palmis et aperturis florum; et solum obductum auro (1 *Reg.* vi. 7, 29, 30);

per quae omnia etiam significantur externa Verbi, quae sancta sensus litterae ejus sunt.

48. [(vi.)] *Quod Verbum in sua gloria per Dominum, cum transformatus est, repraesentatum sit.*—De Domino coram Petro, Jacobo et Johanne transformato legitur,

> Quod facies Ipsius fulserit sicut sol; vestimenta Ipsius facta sint sicut lux: et quod visi sint Moses et Elias cum Ipso colloquentes: et quod nubes lucida discipulos obtexerit; et quod ex nube audita sit vox, dicens, "Hic est filius meus dilectus,...Ipsum audite" (*Matth.* xvii. 1–5).

Instructus sum quod Dominus tunc repraesentaverit Verbum: per "faciem," quae fulsit sicut sol, Divinum Bonum Ipsius; per "vestimenta" quae facta sicut lux, Divinum Verum Ipsius; per "Mosen et Eliam," Verbum Historicum et Propheticum, per "Mosen" Verbum quod per illum scriptum est, et in genere Verbum Historicum, ac per "Eliam" Verbum Propheticum; per "nubem lucidam" quae obtexit discipulos, Verbum in sensu litterae; quare ex hac vox audita est, et dixit, "Hic est Filius meus dilectus, . . . Ipsum audite;" omnia enim enuntiata et responsa e caelo, nusquam fiunt nisi per ultima, qualia sunt in sensu litterae Verbi: fiunt enim in pleno ex Domino.

49. Hactenus ostensum est, quod Verbum in sensu naturali, qui est sensus litterae, sit in suo sancto et in suo pleno; nunc aliquid dicetur, quod Verbum in illo sensu etiam sit in sua *potentia*. Quanta et qualis est potentia Divini Veri in caelis, et quoque in terris, constare potest ex illis quae in opere *De Caelo et Inferno*, de Potentia Angelorum Caeli (n. 228–233), dicta sunt. Potentia Divini Veri est imprimis contra falsa et mala, ita contra inferna; contra haec per vera ex sensu litterae Verbi pugnandum est: per vera apud hominem etiam est Domino potentia salvandi illum, nam homo per vera ex sensu litterae Verbi reformatur et regeneratur, et tunc eximitur ex inferno, et introducitur in caelum; hanc potentiam suscepit Dominus etiam quoad Divinum Humanum suum, postquam implevit omnia Verbi usque ad ultima ejus. Quare Dominus ad principem sacerdotum dixit, quando reliqua per passionem crucis impleret,

> "Ex nunc videbitis Filium hominis sedentem a dextris potentiae, venientem in nubibus caeli" (*Matth.* xxvi. 64; *Marc.* xiv. 62):

"Filius hominis" est Dominus quoad Verbum; "nubes caeli" est Verbum in sensu litterae; "sedere a dextris Dei" est omnipotentia per Verbum (ut quoque *Marc.* xvi. 19). Potentia Domini ex ultimis veri repraesentata est per Naziraeos in Ecclesia Judaica; et per Simsonem, de quo dicitur, quod Naziraeus esset ab utero matris, et quod potentia ejus constaret in crinibus ejus; per *Naziraeum* et *Naziraeatum* etiam significatur crinis. Quod potentia ejus in crinibus fuerit, manifestavit ipse; dicens,

> "Novacula non ascendit super caput meum, quia Naziraeus..ego ab utero matris meae; si [1]radar, tunc recedet a me robur meum, et reddar infirmus, et ero sicut quivis homo" (*Judic.* xvi. 17):

nemo scire potest, cur Naziraeatus, per quem significatur *crinis*, institutus est, et unde est quod Simsoni fuerit robur ex crinibus, nisi sciat quid per "caput" in Verbo significatur. Per "caput" significatur sapientia caelestis, quae est angelis et hominibus a Domino per Divinum Verum; inde per "crines capitis" significatur sapientia caelestis in ultimis, et quoque Divinum Verum in ultimis. Quia hoc per "crines" ex correspondentia cum caelis significabatur, ideo statutum pro Naziraeis erat,

Quod non raderent comam capitis sui, quia [1]illa est Naziraeatus Dei super capite eorum (*Num.* vi. 1–21);

et quoque ideo statutum est,

Quod summus sacerdos ac filii ejus non raderent caput suum, ne morerentur, et universa domus Israelis irasceretur (*Levit.* x. 6).

Quia crines propter illam significationem, quae est ex correspondentia, tam sancti erant, ideo Filius hominis, qui est Dominus quoad Verbum, describitur etiam quoad crines,

Quod essent tanquam lana candida, tanquam nix (*Apoc.* i. 14); Similiter Antiquus dierum (*Dan.* vii. 9).

De hac re etiam videatur aliquid supra (n. 35). In summa, quod potentia Divini Veri seu Verbi sit in sensu litterae, est quia Verbum ibi est in suo pleno; et quia in illo sunt angeli utriusque regni Domini et homines simul.

[V.]

Quod Doctrina Ecclesiae ex Sensu Litterae Verbi haurienda sit, et per illum confirmanda.

50. In praecedente articulo ostensum est quod Verbum in sensu litterae sit in suo pleno, in suo sancto, et in sua potentia; et quia Dominus est Verbum, est enim omne Verbi, sequitur quod Dominus in illo sensu sit maxime praesens, et quod ex illo doceat et illustret hominem. Sed haec demonstranda sunt in hoc ordine:—

(i.) *Quod Verbum absque Doctrina non intelligatur.*
(ii.) *Quod Doctrina e Verbi sensu litterae haurienda sit.*
(iii.) *At quod Divinum Verum, quod Doctrinae erit, non appareat aliis quam qui in illustratione a Domino sunt.*

51. (i.) *Quod Verbum absque Doctrina non intelligatur*, est, quia Verbum in sensu litterae ex meris correspondentiis consistit, ob finem ut spiritualia et caelestia inibi simul sint, ac unaquaevis vox illorum continens et fulcrum

sit; idcirco in sensu litterae in quibusdam locis sunt non nuda vera, sed vestita, quae vocantur apparentiae veri; et sunt plura accommodata captui simplicium, qui cogitationes non supra talia quae vident ante oculos, elevant; et aliqua quae apparent sicut contradictiones, cum tamen in Verbo in sua luce spectato nulla contradictio est: et quoque in quibusdam locis apud Prophetas, sunt nomina locorum et personarum collata, ex quibus non aliquis sensus potest elici, ut ex illis supra (n. [1]15) allatis. Cum itaque Verbum in sensu litterae tale est, constare potest quod non possit absque doctrina intelligi. Sed exempla hoc illustrent. Dicitur,

> Quod Jehovam paeniteat (*Exod.* xxxii. 12, 14: *Jon.* iii. 9; cap. iv. 2);

dicitur etiam,

> Quod Jehovam non paeniteat (*Num.* xxiii. 19; 1 *Sam.* xv. 29):

haec absque doctrina non conformantur. Dicitur

> Quod Jehovah visitet iniquitatem patrum super filios ad tertiam et quartam generationem (*Num.* xiv. 18);

ac dicitur

> Quod non morietur pater propter filium, nec filius propter patrem, sed quisque in peccato suo (*Deut.* xxiv. 16):

haec non discordant, sed concordant per doctrinam. Dicit Jesus,

> "Petite et dabitur vobis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis: quisquis petit, accipiet, et [qui] quaerit inveniet, et pulsanti aperietur" (*Matth.* vii. 7, 8; cap. xxi. 21, 22):

absque doctrina crederetur, quod quisque accepturus sit quod petit; sed ex doctrina creditur, quod quicquid homo petit non ex se, sed ex Domino, hoc detur: hoc enim Dominus etiam docet,

> "Si manseritis in Me, et verba mea in vobis manserint, quicquid volueritis, [2]petetis, fiet vobis" (*Joh.* [3]xv. 7).

Dicit Dominus,

> "Beati pauperes, quoniam [4]illorum est regnum Dei" (*Luc.* vi. 20);

absque doctrina cogitari potest, quod pauperibus sit caelum, et non divitibus; sed doctrina docet, quod pauperes spiritu intelligantur; nam dicit Dominus,

> "Beati pauperes spiritu, quia eorum est regnum caelorum" (*Matth.* v. [5]3).

Dicit Dominus,

> "Ne judicate, ne judicemini;..cum quo judicio judicatis, judicabimini" (*Matth.* vii. 1, 2; *Luc.* vi. 37):

hoc absque doctrina potest adduci ad confirmandum quod non dicendum sit de malo quod sit malum, ita non judicandum quod malus sit malus; sed ex doctrina licet judicare, at juste; dicit enim Dominus,

> "Justum judicium judicate" (*Joh.* vii. 24).

Jesus dicit,

> "Nolite vocari doctor, quia unus est Doctor vester, Christus....; nec vocetis patrem vestrum in terra, unus namque est Pater vester.. in caelis. Nec vocemini magistri, unus enim est vester Magister, Christus" (*Matth.* xxiii. 8–10);

absque doctrina foret, quod non liceat vocare aliquem doctorem, patrem, et magistrum; sed ex doctrina scitur, quod liceat in naturali sensu, at non in spirituali. Jesus dixit ad discipulos,

> "Quando sedebit Filius hominis super throno gloriae suae, sedebitis etiam vos super duodecim thronis judicantes duodecim tribus Israelis" (*Matth.* xix. 28):

ex his verbis concludi potest quod etiam discipuli Domini judicaturi sint, cum tamen neminem judicare possunt; doctrina itaque revelabit hoc arcanum per hoc, quod solus Dominus, qui est omniscius et novit omnium corda, judicaturus sit, et judicare possit; et quod per "duodecim discipulos" Ipsius, intelligatur ecclesia quoad omnia vera et bona, quae ei sunt a Domino per Verbum: ex quo doctrina concludit, quod illa judicatura sint unumquemvis; secundum Domini verba apud *Johannem* (cap. iii. 17, 18; cap. xii. 47, 48). Qui absque doctrina legit Verbum, non scit quomodo cohaerent illa, quae de gente Judaica et de Hierosolyma apud Prophetas dicuntur; quod ecclesia apud illam gentem, et sedes ejus in illa urbe, in aeternum mansura sit; ut in sequentibus:—

> "Visitabit Jehovah gregem suum, domum Jehudae, et ponet illos sicut equum gloriae..in bello; ex illo angularis, ex illo clavus; et ex illo arcus belli" (*Sach.* x. 3, 4, 6, 7).
>
> "Ecce Ego venio, ut habitem in medio tui; et Jehovah hereditatem.. faciet Jehudam,....et eliget rursus Hierosolymam" (*Sach.* ii. 14–16).
>
> "Fiet in die illo, montes stillabunt mustum, et colles fluent lacte;....et

Jehudah in aeternum erit, et Hierosolyma in generationem et generationem" (*Joel.* iv. [*B. A.* iii.] 18–20).

"Ecce dies venientes,. .quibus seminabo domum Israelis et domum Jehudae semine hominis. . . ;. . . .et quibus pangam cum domo Israelis et cum domo Jehudae foedus novum. . . . .Et hoc foedus;. . . . dabo legem meam in medio eorum, et super cor eorum scribam illam, et ero illis in Deum, et illi erunt Mihi in populum" (*Jerem.* xxxi. 27, 31, 33).

"In die illo apprehendent decem viri ex omnibus linguis gentium, alam viri Judaei, dicentes, Ibimus vobiscum, quia audivimus Deum vobiscum" (*Sach.* viii. 22, 23).

Similiter alibi (ut *Esai.* xliv. 24, 26; cap. xlix. 22, 23; cap. lxv. 9; cap. lxvi. 20, 22: *Jerem.* iii. 18; cap. xxiii. 5; cap. l. 19, 20: *Nahum* ii. 1 [*B. A.* i. 15]: *Malach.* iii. 4).

In quibus locis agitur de adventu Domini, et quod hoc tunc futurum sit. Contrarium autem in pluribus aliis locis dicitur, ex quibus hic modo adducetur,

"Occultabo facies meas ab illis; videbo quid posteritas illorum, generatio enim perversionum illi, filii in quibus fidelitas non. . . . .Dixerim, in extremos angulos ejiciam illos, cessare faciam ab homine memoriam illorum;. . . .nam gens deperdita [1]consiliis illi, nec in illis intelligentia. . . . .De vite Sodomae vitis eorum et de agris Gomorrhae; uvae ejus uvae fellis; botri amaritudinum illis; venenum draconum vinum illorum, et fel aspidum crudele. [2]Nonne illud absconditum apud Me, obsignatum in thesauris meis? Mihi vindicta et retributio" (*Deutr.* xxxii. 20–35):

haec de illa gente dicta sunt. Et similia alibi

(Ut *Esai.* iii. 1, 2, 8; cap. v. 3–6: *Deutr.* ix. 5, 6: *Matth.* xii. 39; cap. xxiii. 27, 28: *Joh.* viii. 44: et ubivis apud *Jeremiam* et *Ezechielem*).

Sed haec, quae apparent contrariantia, patebunt ut concordantia ex doctrina, quae docet quod per "Israelem" et per "Jehudam" in Verbo non intelligantur Israel et Jehudah, sed ecclesia in utroque sensu; in uno quod devastata sit, in altero quod a Domino instauranda. His similia sunt alia in Verbo; ex quibus manifeste patet, quod Verbum absque doctrina non intelligatur.

52. Ex his constare potest quod qui Verbum absque doctrina legunt, aut qui non ex Verbo sibi doctrinam comparant, sint in obscuro de omni veritate; et quod mens eorum sit vaga et incerta, prona in errores, et quoque facilis ad haereses, quas etiam amplectuntur, si favor aut auctoritas aspirat, et fama non periclitatur: est enim Verbum illis sicut candelabrum absque lumine, ac vident in umbra tanquam multa, et tamen vident vix aliquid, nam sola doctrina est lucerna. Vidi tales exploratos ab angelis,

ac inventos quod confirmare possent ex Verbo quodcunque volunt, et quod confirment quae sunt amoris sui, et amoris illorum quibus favent; et vidi illos nudatos vestibus, signum quod essent absque veris: vestes ibi sunt vera.

53. (ii.) *Quod Doctrina ex sensu litterae Verbi haurienda sit, et confirmanda*, est quia Dominus ibi et non alibi apud hominem praesens est, ac illustrat et docet illum vera ecclesiae; et Dominus nusquam operatur aliquid nisi in pleno, et Verbum in sensu litterae est in suo pleno, ut supra ostensum est: inde est quod doctrina ex sensu litterae haurienda sit.

54. Quod Verbum per doctrinam non modo intelligatur, sed etiam quasi luceat, est quia Verbum absque doctrina non intelligitur, et est sicut candelabrum absque lumine, ut supra ostensum est; ideo Verbum per doctrinam intelligitur et est sicut candelabrum cum accenso lumine. Homo tunc videt plura quam prius viderat, et quoque intelligit illa quae non prius intellexerat; obscura et discordantia vel non videt et praeterit, vel videt et explicat ut cum doctrina concordent. Quod Verbum ex doctrina videatur, et quoque secundum illam explicetur, testatur experientia in Christiano Orbe. Omnes Reformati enim vident Verbum ex sua doctrina, et Verbum secundum illam explicant; similiter Pontificii ex sua et secundum illam; immo Judaei ex sua et secundum illam; consequenter falsa ex doctrina falsa, et vera ex doctrina vera. Inde patet, quod doctrina vera sit instar lucernae in tenebris, ac instar indicis in viis. At doctrina non modo ex sensu litterae Verbi haurienda est, sed etiam per illum confirmanda: nam si non per illum confirmatur, apparet verum doctrinae sicut modo intelligentia hominis foret in illa, et non Divina Sapientia Domini; et sic foret doctrina sicut domus in aere, et non super terra, ita non fundata.

55. Doctrina genuini veri ex sensu litterali Verbi etiam plene potest hauriri; nam Verbum in illo sensu est tanquam homo vestitus, cui facies est nuda, et quoque manus sunt nudae. Omnia quae ad vitam hominis ita quae ad salutem ejus pertinent, sunt ibi nuda, reliqua autem vestita; et in multis locis, ubi vestita sunt, transparent, sicut

facies per tenue sericum. Etiam vera Verbi, sicut multiplicantur ex amore illorum, et sicut per hunc ordinantur, ita clarius et clarius per vestes pellucent et apparent. Sed hoc quoque per doctrinam.

56. Credi potest quod doctrina genuini veri comparari possit per sensum spiritualem Verbi qui datur per scientiam correspondentiarum; at doctrina per illum non comparatur, sed modo illustratur et corroboratur; nam (ut prius, n. 26, dictum est,) in sensum spiritualem Verbi per correspondentias nemo venit, nisi prius in genuinis veris ex doctrina sit: si non in genuinis veris prius est, potest homo Verbum per aliquot correspondentias notas falsificare, conjungendo et explicando illas ad confirmandum id quod menti ex principio capto inhaeret. Praeterea, sensus spiritualis non datur alicui nisi a solo Domino, et custoditur ab Ipso sicut custoditur caelum, nam caelum est in illo. Praestat itaque ut homo studeat Verbo in sensu litterae; ex illo solo datur doctrina.

57. (iii.) *Quod genuinum verum quod doctrinae erit, in sensu litterae Verbi non appareat aliis quam qui in illustratione sunt a Domino.*—Illustratio est a solo Domino, et apud illos qui amant vera quia vera sunt, et faciunt illa usus vitae; apud alios non datur illustratio in Verbo. Quod illustratio sit a solo Domino, est quia Dominus est in omnibus Verbi. Quod illustratio sit apud illos qui amant vera quia vera sunt, et faciunt illa usus vitae, est quia illi sunt in Domino, et Dominus in illis. Est enim Dominus Divinum suum Verum; hoc cum amatur quia Divinum Verum est, et hoc amatur quando fit usus, tunc Dominus in illo est apud hominem. Haec etiam Dominus docet apud *Johannem*,

> "In die illo cognoscetis....quod vos in Me et Ego in vobis. Qui habet praecepta mea et facit illa, ille...amat Me,....et Ego amabo illum, et manifestabo illi Me Ipsum; et ad illum" veniam "et mansionem apud illum" faciam (xiv. 20, 21, 23).

Et apud *Matthaeum*,

> "Beati mundi corde, quia hi Deum videbunt" (v. 8).

Hi sunt qui in illustratione sunt cum legunt Verbum, et apud quos Verbum lucet et translucet.

58. Quod Verbum apud illos luceat et transluceat,

est quia singulis Verbi sensus spiritualis et caelestis inest, et hi sensus sunt in luce caeli; quare Dominus per illos sensus, et per illorum lucem, influit in sensum naturalem, et in hujus lucem apud hominem. Inde homo ex interiore perceptione agnoscit verum, et dein in cogitatione sua videt illud, et hoc quoties in affectione veri propter verum est; ex affectione enim venit perceptio, ex perceptione cogitatio, et sic fit agnitio, quae fides vocatur. Sed de hac re plura dicentur in sequente articulo de conjunctione Domini cum homine per Verbum.

59. Apud hos primum est quod ex Verbi sensu litterali comparent sibi doctrinam: ita accendunt sibi lucernam ad ulteriorem progressum. Postquam autem comparata est doctrina, et sic accensa lucerna, ex illa vident Verbum. Illi autem qui non comparant sibi doctrinam, primum inquirunt num doctrina ab aliis data, et a communi coetu recepta, cum Verbo concordet; et ad illa quae concordant, consentiunt, et ad illa quae non concordant, dissentiunt. Ita fit illis sua doctrina, et per doctrinam sua fides. Sed hoc fit solum apud illos, qui non distracti a negotiis mundi possunt videre; hi, si amant vera quia vera sunt et faciunt illa usus vitae, in illustratione sunt a Domino. Reliqui qui in aliqua vita sunt secundum vera, possunt ab illis discere.

60. Contrarium fit illis qui ex doctrina religionis falsae legunt Verbum; et plus illis qui doctrinam illam ex Verbo confirmant, et tunc spectant ad sui gloriam aut ad mundi opes. Apud hos verum Verbi est sicut in umbra noctis, et falsum sicut in luce diei; legunt verum, sed non vident illud; et si umbram ejus vident, falsificant illud. Sunt hi de quibus Dominus dicit,

> Quod oculos habeant et non videant, et quod aures et non intelligant (*Matth.* xiii. 14, 15):

nam nihil aliud occaecat hominem, quam proprium ejus, et confirmatio falsi; proprium hominis est amor sui, et inde fastus propriae intelligentiae; ac confirmatio falsi est caligo mentiens lucem. Lux horum est mere naturalis, et visus illorum est sicut videntis larvas in umbra.

61. Datum est loqui cum multis post mortem, qui crediderunt se sicut stellae lucituros in caelo; quia, ut dixe-

runt, sanctum habuerunt Verbum, saepius perlegerunt illud, plura inde collegerunt, per quae fidei suae dogmata confirmaverunt, et per id in mundo ut docti celebrati sunt, ex quo credebant se Michaeles et Raphaeles futuros. Sed plures ex illis explorati sunt, ex quo amore studuerunt Verbo; ac inventi, quod aliqui ex amore sui, ut magni in mundo apparerent, et sicut primates ecclesiae colerentur; aliqui autem ex amore mundi ut lucrarentur opes. Hi dum explorati sunt, quid scirent ex Verbo, compertum est quod inde nihil genuini veri scirent, sed modo tale quod vocatur verum falsificatum, quod in se est falsum; et dictum est illis, quod hoc illis esset ex causa, quia ipsi et mundus fuerunt fines, seu quod idem est, amores; et non Dominus et caelum: et cum ipsi et mundus sunt fines, tunc cum legunt Verbum, haeret mens illorum in se ipsis et in mundo; et inde cogitant jugiter ex suo proprio, quod in caligine est quoad omnia quae caeli sunt; in quo statu non potest homo a Domino subduci ex proprio, et sic elevari in lucem caeli, proinde nec aliquem influxum a Domino per caelum recipere. Vidi etiam hos in caelum admissos; at cum ibi inventi sunt quod absque veris essent, dejecti sunt; sed usque remansit apud illos fastus quod meruerint. Aliter factum est cum illis qui studuerunt Verbo ex affectione sciendi Verum quia est Verum, et quia inservit usibus vitae; non modo suae, sed etiam proximi. Illos vidi elevatos in caelum, et sic in lucem in qua est Divinum Verum ibi; et simul tunc exaltatos in sapientiam angelicam, et in felicitatem ejus, quae est vita aeterna.

[VI.]

Quod per Sensum Litterae Verbi sit Conjunctio cum Domino, et Consociatio cum Angelis.

62. Quod per Verbum sit conjunctio cum Domino, est quia Verbum de solo Ipso agit, et per id Dominus est omne in omnibus ejus, et vocatur Verbum, ut in *Doctrina*

de Domino ostensum est. Quod in sensu litterae sit conjunctio, est quia Verbum in illo sensu est in suo pleno, in suo sancto, et in sua potentia, ut supra in suo articulo ostensum est. Conjunctio non apparet homini; sed est in affectione veri, et in perceptione ejus; ita in Divini Veri amore et fide apud illum.

63. Quod per sensum litterae sit consociatio cum angelis caeli, est quia illi sensui inest sensus spiritualis et sensus caelestis, et in his sensibus sunt angeli; angeli regni spiritualis in sensu spirituali Verbi, et angeli regni caelestis in sensu caelesti ejus. Hi sensus evolvuntur ex sensu naturali Verbi, qui est sensus litterae, dum homo verus in illo est. Evolutio est instantanea; proinde etiam consociatio.

64. Quod angeli spirituales in sensu spirituali Verbi sint, et angeli caelestes in sensu caelesti ejus, manifestatum est mihi per multam experientiam. Datum est percipere, quod cum legi Verbum in sensu litterae ejus, communicatio facta sit cum caelis, nunc cum hac illorum societate, nunc cum illa; et quod ea, quae ego secundum sensum naturalem intellexi, angeli spirituales secundum sensum spiritualem, et angeli caelestes secundum sensum caelestem intellexerint, et hoc in instanti. Haec communicatio quia per aliquot millenas vices percepta est, de illa non relicta est mihi ulla dubitatio. Sunt etiam spiritus qui infra caelos sunt, et hac communicatione abutuntur; recitant enim aliquot dicta ex sensu litterae Verbi, et illico animadvertunt et notant societatem cum qua communicatio fit: hoc etiam saepe vidi et audivi. Ex his per vivam experientiam datum est scire, quod Verbum quoad sensum litterae ejus sit Divinum medium conjunctionis cum Domino et cum caelo. De hac conjunctione per Verbum videantur etiam quae in opere *De Caelo et Inferno* (n. 393–310) allata sunt.

65. Sed quomodo evolutio illorum sensuum fit, etiam paucis dicetur. Sed ut intelligatur, [1]recolligenda sunt quae supra (n. 6, 38,) de ordine successivo et de ordine simultaneo dicta sunt; nempe, quod caeleste, spirituale, et naturale sequantur in ordine successivo unum post alterum a supremis quae in caelo sunt ad ultima quae in mundo; et quod eadem in ordine simultaneo sint in ultimo, quod

est naturale, unum juxta alterum ab intimis ad extima: et quod similiter sint successivi sensus Verbi, caelestis et spiritualis, simul in naturali. His comprehensis, aliquantum explicari ad intellectum potest, quomodo bini sensus, spiritualis et caelestis, evolvuntur ex sensu naturali, quando homo Verbum legit; tunc enim angelus spiritualis evocat spirituale, et angelus caelestis evocat caeleste; nec aliter possunt, sunt enim homogenea, ac naturae et essentiae illorum consentanea.

66. Sed hoc primum illustretur per comparationes ex tribus regnis naturae, quae vocantur animale, vegetabile et minerale. *Ex regno animali:* Ex cibo, cum factus est chylus, hauriunt et evocant vasa suum sanguinem; fibrae nerveae suum succum; et substantiae quae sunt origines fibrarum, suum spiritum animalem. *Ex regno vegetabili:* Arbor cum trunco, ramis, foliis, et fructibus, stat super radice sua; et ex humo per radicem extrahit et evocat succum crassiorem pro trunco, ramis et foliis, puriorem pro carne fructuum, et purissimum pro seminibus intra fructus. *Ex regno minerali:* In gremio terrae in quibusdam locis sunt minerae impregnatae auro, argento et ferro; ex halitibus in terra reconditis trahit aurum suum elementum, argentum suum, et ferrum suum.

67. Illustretur nunc per exemplum, quomodo angeli spirituales extrahunt suum sensum, et angeli caelestes suum, ex sensu naturali, in quo est Verbum apud homines. In exemplum sint quinque praecepta decalogi.

Praeceptum, "*Patrem tuum et Matrem tuam honorabis:*"—Homo per "patrem" et "matrem" intelligit patrem et matrem in terra, ut et omnes qui loco patris et matris sunt, et per "honorare" intelligit illos honore habere, et illis obedire. At angelus spiritualis per "patrem" intelligit Dominum, et per "matrem" ecclesiam; et per "honorare" intelligit amare. Angelus autem caelestis per "patrem" intelligit Divinum Amorem Domini, per "matrem" Divinam Sapientiam Ipsius, et per "honorare" facere bonum ab Ipso.

Praeceptum, "*Non furaberis:*"—Homo per "furari" intelligit furari, defraudare, sub aliqua specie proximo auferre sua bona. Angelus spiritualis per "furari" intelligit deprivare alios suae fidei veris et charitatis bonis, per falsa

et mala. Angelus autem caelestis per "furari" intelligit attribuere sibi illa quae Domini sunt, ac vindicare sibi justitiam et meritum Ipsius.

Praeceptum, "*Non adulteraberis :*"—Homo per "adulterari" intelligit adulterium committere, scortari, obscena facere, lasciva loqui, et spurca cogitare. Angelus spiritualis per "adulterari" intelligit adulterare bona Verbi, et falsificare vera ejus. Angelus autem caelestis per "adulterari" intelligit negare Divinum Domini, et profanare Verbum.

Praeceptum, "*Non occides :*"—Homo per "occidere" etiam intelligit odio habere, et vindictam cupere usque ad necem. Angelus spiritualis pro "occidere" intelligit diabolum agere et necare animam hominis. Angelus autem caelestis pro "occidere" intelligit Dominum odio habere, et illa quae Domini sunt.

Praeceptum, "*Non false testaberis :*"—Homo per "false testari" etiam intelligit mentiri et diffamare. Angelus spiritualis pro "false testari" intelligit dicere et persuadere quod falsum sit verum, ac malum sit bonum, et vicissim. Angelus autem caelestis pro "false testari" intelligit blasphemare Dominum et Verbum. Ex his videri potest quomodo evolvitur et extrahitur spirituale et caeleste ex sensu naturali Verbi, cui insunt; et quod mirabile est, quod angeli extrahant sua, praeter quod sciant quid homo cogitat; at usque cogitationes angelorum et hominum unum faciunt per correspondentias, sicut finis, causa et effectus. Fines etiam actualiter sunt in regno caelesti, causae in regno spirituali, et effectus in regno naturali. Ipsa conjunctio per correspondentias talis est ex creatione. Inde nunc est consociatio cum angelis per Verbum.

68. Quod consociatio hominis cum angelis sit per sensum naturalem seu litteralem Verbi, est quoque, quia in unoquovis homine ex creatione sunt tres gradus vitae, caelestis, spiritualis et naturalis; sed homo in naturali est, quamdiu est in mundo, et tunc tantum in spirituali quantum in genuinis veris est, et tantum in caelesti quantum in vita secundum illa est; at usque non venit in ipsum spirituale aut caeleste quam post mortem. Sed de hac re plura alibi.

69. Ex his constare potest quod in solo Verbo, per

id quod sit conjunctio cum Domino, et consociatio cum angelis, sit spiritus et vita, sicut Dominus docet:

"Verba, quae Ego loquor vobis, spiritus et vita sunt" (*Joh.* vi. 63).
"Aqua, quam Ego dabo" vobis, "fiet...fons aquae salientis in vitam aeternam" (*Joh.* iv. 14).
"Homo non ex solo pane vivit, sed ex omni verbo egrediente ex ore Dei" (*Matth.* iv. 4).
"Operamini....cibum....qui manet in vitam aeternam, quem Filius hominis vobis dabit" (*Joh.* vi. 27).

[VII.]

Quod Verbum in omnibus Caelis sit, et quod inde Sapientia Angelica.

70. Quod Verbum in caelis sit, non est hactenus notum; nec potuit notum fieri, quamdiu ecclesia ignoravit quod angeli et spiritus sint homines similes hominibus in mundo, et quod illis similia sint quae hominibus in omni re, cum sola differentia quod illi spirituales sint, et quod omnia quae apud illos sunt ex origine spirituali sint, et quod homines in mundo naturales sint, et quod omnia apud eos ex origine naturali sint: quamdiu hoc latuit, non potuit sciri quod Verbum etiam in caelis sit, et quod legatur ab angelis ibi, et quoque a spiritibus qui sub caelis sunt. Sed ne hoc lateret in perpetuum, datum est mihi in consortio esse cum angelis et spiritibus, et loqui cum illis, et videre quae apud illos, et postea referre plura quae audivi et vidi. Hoc factum est in opere *De Caelo et Inferno* (anno [1]1758 Londini edito): ex quo videri potest quod angeli et spiritus sint homines, et quod omnia in copia apud illos sint, quae apud homines in mundo. Quod angeli et spiritus homines sint, videatur in illo opere (n. 73–77, et n. 453–456): quod similia sint apud illos, quae apud homines in mundo (n. 170–190): tum etiam quod cultus Divinus, et quod praedicationes in templis apud illos sint (n. 221–227): et quod scripturae et quoque libri (n. 258–264): et quod Verbum (n. 259).

71. Quod Verbum in caelo attinet, hoc scriptum est stilo spirituali, qui prorsus differt a stilo naturali; stilus

spiritualis consistit ex meris litteris, quarum unaquaevis involvit sensum, et sunt punctationes super litteris, quae exaltant sensum. Litterae apud angelos regni spiritualis sunt similes litteris typographicis in nostro mundo; et litterae apud angelos regni caelestis, quarum unaquaevis etiam involvit integrum sensum, sunt similes vetustis litteris Hebraicis, inflexae vario modo, cum signis supra et intra. Quia talis est scriptura illorum, ideo non aliqua nomina personarum et locorum in illorum Verbo sunt, quae in nostro, sed pro nominibus sunt res, quas significant: sicut pro Mose Verbum Historicum, pro Elia Verbum Propheticum; pro Abrahamo, Isaco et Jacobo, Dominus quoad Divinum et Divinum Humanum; pro Aharone sacerdotium, pro Davide regium, utrumque Domini; pro nominibus duodecim filiorum Jacobi, seu tribuum Israelis, varia caeli et ecclesiae; similia pro nominibus duodecim discipulorum Domini; pro Zione et Hierosolyma, ecclesia quoad Verbum et quoad doctrinam e Verbo; pro terra Canaane ipsa ecclesia; pro urbibus ibi cis et trans Jordanem, varia quae ecclesiae et ejus doctrinae sunt; similiter in reliquis. Simile est cum numeris; hi nec in Verbo, quod in caelo est, sunt; sed pro illis res, quibus numeri, qui in nostro Verbo sunt, correspondent. Ex his constare potest quod Verbum in caelo sit Verbum correspondens nostro Verbo, et sic quod unum sint; nam correspondentiae faciunt unum.

72. Hoc mirabile est, quod Verbum in caelis ita scriptum sit ut simplices illud simpliciter intelligant, ac ut sapientes sapienter; sunt enim plures punctationes et signationes super litteris, quae, ut dictum est, exaltant sensum; simplices ad illas non attendunt, nec illas norunt; at sapientes attendunt, quisque secundum suam sapientiam, usque ad summam. Exemplar Verbi ab angelis a Domino inspiratis scriptum, apud unamquamque societatem caeli majorem in sacrario ejus, repositum est, ne illud quoad aliquod punctum alibi immutetur. Verbum nostrum quidem in eo simile est Verbo in caelo, quod simplices illud simpliciter intelligant, et sapientes sapienter; sed hoc fit alio modo.

73. Quod omnis sapientia sit angelis per Verbum, hoc fatentur ipsi; nam quantum in Verbi intellectu sunt, tan-

tum in luce sunt. Lux caeli est Divina sapientia, quae coram oculis eorum est lux. In sacrario in quo exemplar Verbi repositum est, est lux flammea et candida, excedens omnem gradum lucis quae extra illud in caelo est. Causa eadem est quae supra dicta, quod Dominus sit in Verbo.

74. Sapientia angelorum caelestium excedit sapientiam angelorum spiritualium, paene sicut sapientia angelorum spiritualium excedit sapientiam hominum ; et hoc ex causa, quia angeli caelestes in bono amoris a Domino sunt, et angeli spirituales in veris sapientiae a Domino sunt ; et ubi bonum amoris est, ibi residet sapientia simul ; at ubi vera sunt, ibi non residet plus sapientiae, quam quantum simul bonum amoris. Haec causa est, quod Verbum in regno caelesti aliter scriptum sit quam Verbum in regno spirituali ; nam in Verbo regni caelestis sunt expressa bona amoris, et signa sunt affectiones ; at in Verbo regni spiritualis sunt expressa vera sapientiae, et signa sunt perceptiones.

75. Ex his concludi potest, qualis sapientia in Verbo, quod in mundo est, recondita latet ; in hoc enim latet omnis sapientia angelica, quae ineffabilis est, est enim continens ejus ; et in illam venit homo post mortem, qui a Domino per Verbum angelus fit.

[VIII.]

Quod Ecclesia sit ex Verbo, et quod talis sit qualis ei est Intellectus Verbi.

76. Quod ecclesia sit ex Verbo, hoc non venit in dubium ; nam Verbum est ipsum Divinum Verum (n. 1–4) : ex Verbo est doctrina ecclesiae (n. 50–61) : et per Verbum est conjunctio cum Domino (n. 62–69). Sed quod intellectus Verbi faciat ecclesiam, hoc in dubium venire potest, quoniam sunt qui credunt quod ab ecclesia sint quia Verbum habent, id legunt vel a praedicatore audiunt, et aliquid ex sensu litterae ejus sciunt : sed quomodo

hoc et illud in Verbo intelligendum est, non sciunt, et quidam non tanti aestimant. Quare hic confirmabitur quod non Verbum faciat ecclesiam, sed intellectus ejus et quod ecclesia talis sit, qualis est intellectus Verbi apud illos qui in ecclesia sunt. Hoc confirmatur ex his.

77. Verbum est Verbum secundum intellectum ejus apud hominem, hoc est, sicut intelligitur. Si non intelligitur, Verbum quidem vocatur Verbum, sed apud hominem non est. Verbum est veritas secundum intellectum ejus, nam potest Verbum non veritas esse, potest enim falsificari. Verbum est spiritus et vita secundum intellectum ejus, nam littera absque intellectu ejus est mortua. Quoniam homini est veritas et vita secundum intellectum Verbi, est quoque ei fides et amor secundum illum; nam veritas est fidei, et amor est vitae. Nunc quia per fidem et amorem, et secundum illa, est ecclesia, sequitur quod per intellectum Verbi, et secundum illum, ecclesia sit ecclesia; ecclesia nobilis si in genuinis veris est, ignobilis si non in genuinis veris, et destructa si in falsificatis veris.

78. Praeterea Dominus apud hominem praesens est et ei conjunctus per Verbum, quoniam Dominus est Verbum, et in illo quasi loquitur cum homine; tum quia Dominus est ipsum Divinum Verum, et quoque Verbum est illud. Ex hoc patet quod Dominus apud hominem praesens sit, et simul illi conjunctus, secundum intellectum Verbi; nam secundum illum est homini veritas et inde fides, tum etiam amor et inde vita. Sed est Dominus praesens apud hominem per lectionem Verbi, at ei conjunctus per intellectum veri ex Verbo, et secundum illum; et quantum Dominus homini conjunctus est, tantum in homine est ecclesia. Ecclesia est in homine; ecclesia quae extra illum est, est ecclesia apud plures in quibus est ecclesia. Hoc intelligitur per Domini verba ad Pharisaeos interrogantes quando venit regnum Dei,

> "Regnum Dei intra vos est" (*Luc.* xvii. 21):

per "regnum Dei" intelligitur ibi Dominus, et ab Ipso ecclesia.

79. In multis locis apud Prophetas agitur de intellectu Verbi ubi agitur de ecclesia, et docetur quod non alibi sit ecclesia quam ubi Verbum juste intelligitur, et quod talis

sit ecclesia qualis est intellectus Verbi apud illos qui in illa sunt. Multis in locis apud Prophetas etiam describitur ecclesia apud gentem Israeliticam et Judaicam, quod prorsus destructa et nulla facta sit per id, quod sensum seu intellectum Verbi falsificaverint, nam aliud non destruit ecclesiam. Intellectus Verbi tam verus quam falsus describitur apud Prophetas per Ephraimum, imprimis apud *Hoscheam;* nam per "Ephraimum" in Verbo significatur intellectus Verbi in ecclesia: et quia intellectus Verbi facit ecclesiam, ideo Ephraim vocatur,

> "Filius pretiosus," et "natus deliciarum" (*Jerem.* xxxi. [1]20);
> "Primogenitus" (*Jerem.* xxxi. [2]9);
> "Robur capitis Jehovae" (*Psalm.* lx. 9 [*B.A.* 7]; *Psalm.* cviii. 9 [*B.A.* 8]);
> "Potens" (*Sach.* x. 7);
> "Impletus arcu" (*Sach.* ix. 13):

et filii Ephraimi vocantur,

> "Armati" et "jaculatores arcus" (*Psalm.* lxxviii. 9);

per "arcum" significatur doctrina ex Verbo pugnans contra falsa. Ideo etiam,

> Ephraim ad dextram Israelis translatus est, et benedictus: tum loco Reubenis acceptatus (*Gen.* xlviii. 5, 11, seq.).

Et ideo,

> Ephraim una cum fratre suo Menasse, a Mose in benedictione filiorum Israelis sub nomine Josephi patris illorum supra omnes exaltatus est (*Deutr.* xxxiii. 13–17).

Qualis autem ecclesia est, quando intellectus Verbi est deperditus, per Ephraimum etiam apud Prophetas describitur, imprimis apud *Hoscheam;* ut patet ex his:—

> "Israel et Ephraim corruent. .... Ephraim in solitudinem erit. .... Ephraim oppressus et concussus judicii. .... Ego ero ut leo Ephraimo,.... rapiam et ibo, auferam et non eripiens" (*Hosch.* v. 5, 9, 11–14).
> "Quid faciam tibi Ephraim?.... quia sanctitas tua, sicut nubes aurorae, et sicut ros mane cadens, abit" (*Hosch.* vi. 4).
> "Non habitabunt in terra Jehovae,.. revertetur Ephraim [in] Aegyptum, et in Assyria immundum comedet" (*Hosch.* ix. 3):

"terra Jehovae" est ecclesia; "Aegyptus" est scientificum naturalis hominis, "Assyria" est ratiocinatio inde, ex quibus Verbum quoad intellectum ejus falsificatur; ideo dicitur, quod "Ephraim in Aegyptum revertetur, et in Assyria immundum comedet."

"Ephraim pascens ventum, et pesequitur eurum ; omni die mendacium et vastationem multiplicat ; foedus cum Assyrio pangit, et oleum in Aegyptum defertur" (*Hosch.* xii. 2 [*B. A.* 1]) :

"pascere ventum," "persequi eurum," ac "multiplicare mendacium et vastationem," est falsificare vera, et sic destruere ecclesiam. Simile etiam significatur per "scortationem Ephraimi," (nam "scortatio" significat falsificationem intellectus Verbi, hoc est, genuini veri ejus,) in his :—

"Ego novi Ephraimum, . . . quod omnino scortatus sit . ., et pollutus sit Israel" (*Hosch.* v. 3).

"In domo Israelis vidi rem foedam ; ibi scortatus est Ephraim, et pollutus est Israel" (*Hosch.* vi. 10) :

"Israel" est ipsa ecclesia, et "Ephraim" est intellectus Verbi, ex quo et secundum quem est ecclesia ; quare dicitur, "Scortatus est Ephraim, et pollutus est Israel." Quoniam ecclesia apud Judaeos per falsificationes Verbi plane destructa fuit, ideo de Ephraimo ita dicitur,

"Dabo te Ephraim, tradam te Israel, sicut Adamam, et ponam te sicut Zeboim" (*Hosch.* xi. 8).

Nunc quia apud Prophetam Hoscheam, a primo capite ad ultimum ibi, agitur de falsificatione Verbi, et de destructione ecclesiae per illam, et quia per "scortationem" significatur falsificatio veri ibi, ideo mandatum est illi prophetae, ut representaret illum statum ecclesiae per quod acciperet sibi scortum in mulierem, et ex illa gigneret filios (cap. i.) ; ac iterum, ut acciperet mulierem adulteram (cap. iii.). Haec allata sunt, ut ex Verbo sciatur et confirmetur, quod ecclesia talis sit qualis est intellectus Verbi in illa ; praestans et pretiosa, si intellectus ejus sit ex genuinis veris ex Verbo ; at destructa, immo foeda, si ex falsificatis. Ad confirmationem quod per "Ephraimum" significetur intellectus Verbi, et in opposito sensu ille falsificatus, et quod inde sit destructio ecclesiae, conferri possunt reliqua loca, in quibus de Ephraimo agitur :—

Ut *Hosch.* iv. 17, 18 ; cap. vii. 1, 11 ; cap. viii. 9, 11 ; cap. ix. 11–13, 16 ; cap. x. 11 ; cap xi. 3 ; cap. xii. 1, 9, 15 [*B. A.* 1, 8, 14] ; cap. xiii. 1, 12 : *Esai.* xvii. 3 ; cap. xxviii. 1 : *Jerem.* iv. 15 ; cap. xxxi. 6, 18 ; cap. l. 19 : *Ezech.* xxxvii. 16 ; cap. xlviii. 5 : *Obad.*, vers. [1]19 : *Sach.* ix. 10.

[IX.]

Quod in singulis Verbi sit Conjugium Domini et Ecclesiae, et inde Conjugium Boni et Veri.

80. Quod in singulis Verbi sit conjugium Domini et ecclesiae, et inde conjugium boni et veri, hactenus non visum est, nec videri potuit, quia sensus spiritualis Verbi non prius detectus est, et id non videri potest nisi per illum. Sunt enim bini sensus in Verbo, latentes in sensu litterae ejus, spiritualis et caelestis. In spirituali sensu se referunt illa quae in Verbo sunt, maxime ad ecclesiam; et in caelesti, maxime ad Dominum: tum in spirituali sensu se referunt illa ad Divinum Verum, et in caelesti ad Divinum Bonum. Inde est in sensu litterae Verbi illud conjugium. Sed hoc non apparet alicui, nisi qui ex sensu spirituali et caelesti Verbi scit vocum et nominum significationes; nam quaedam voces et nomina praedicantur de bono, et quaedam de vero, et quaedam includunt utrumque; quare absque illa cognitione, conjugium illud in singulis Verbi non videri potuit. Haec causa est, quod hoc arcanum non prius detectum fuerit.

81. Quia tale conjugium in singulis Verbi est, ideo multoties in Verbo sunt binae expressiones, quae apparent sicut repetitiones ejusdem rei; attamen non sunt repetitiones, sed una se refert ad bonum, et altera ad verum, et utraque simul sumpta facit conjunctionem illorum, ita unam rem. Inde etiam est Divinitas Verbi, et Sanctitas ejus; nam in omni opere Divino est bonum conjunctum vero, et verum conjunctum bono.

82. Dicitur, quod in singulis Verbi sit conjugium Domini et ecclesiae, et inde conjugium boni et veri; quia ubi conjugium Domini et ecclesiae est, ibi etiam conjugium boni et veri est, est enim hoc ab illo: nam cum ecclesia seu homo ecclesiae in veris est, tunc Dominus in vera ejus influit cum bono, et illa vivificat; seu quod idem, cum ecclesia seu homo ecclesiae per vera in intelligentia est, tunc Dominus per bonum amoris et charitatis in intelligentiam ejus influit, et sic ei infundit vitam.

83. Sunt binae facultates vitae apud unumquemvis hominem, quae vocantur intellectus et voluntas. Intellectus est receptaculum veri et inde sapientiae, et voluntas est receptaculum boni et inde amoris. Haec unum facient, ut homo sit homo ecclesiae; ac unum faciunt dum homo intellectum format ex genuinis veris, et hoc fit ad apparentiam sicut ab illo, et dum voluntas ejus impletur bono amoris, hoc fit a Domino. Inde homini vita veri et vita boni est; vita veri in intellectu ex voluntate, et vita boni in voluntate per intellectum. Hoc est conjugium veri et boni apud hominem, tum conjugium Domini et ecclesiae apud illum. Sed de reciproca hac conjunctione, quae hic vocatur conjugium, in *Sapientia Angelica de Divina Providentia, de Divino Amore et de Divina Sapientia, et de Vita* videbitur.

84. Quod in Verbo sint binae expressiones, quae apparent sicut repetitiones ejusdem rei, a legentibus, qui ad id attendunt, potest videri; ut frater [et socius, pauper] et egenus, vastitas et solitudo, vacuitas et inanitas, hostis et inimicus, peccatum et iniquitas, ira et excandescentia, gens et populus, gaudium et laetitia, luctus et lacrymatio, justitia et judicium, etc.; quae apparent sicut synonyma, cum tamen usque non sunt; nam frater, pauper, vastitas, [vacuitas,] hostis, peccatum, ira, gens, gaudium, luctus, justitia, praedicantur de bono, et in opposito sensu de malo; at socius, egenus, solitudo, inanitas, inimicus, iniquitas, excandescentia, populus, laetitia, lacrymatio, judicium, praedicantur de vero, et in opposito sensu de falso: et tamen apparet legenti, qui hoc arcanum non novit, quod pauper et egenus, vastitas et solitudo, vacuitas et inanitas, hostis et inimicus, una res sint; similiter peccatum et iniquitas, ira et excandescentia, gens et populus, gaudium et laetitia, luctus et lacrymatio, justitia et judicium; et tamen non una res sunt, sed una res fiunt per conjunctionem. In Verbo etiam conjunguntur plura; ut ignis et flamma, aurum et argentum, aes et ferrum, lignum et lapis, panis et aqua, panis et vinum, purpura et byssus, etc.; et hoc, quia ignis, aurum, aes, lignum, panis, purpura, significant bonum, ac flamma, argentum, ferrum, lapis, aqua, vinum, et byssus, significant verum: similiter, quod dicatur quod amaturi sint Deum "ex toto corde et ex tota anima," tum quod

Deus creaturus sit in homine "novum cor et novum spiritum;" cor enim praedicatur de bono amoris, anima de vero ex illo bono. Sunt etiam voces, quae quia de utroque tam bono quam vero participant, solitarie absque adjunctis aliis dicuntur; sed haec, et plura alia, non exstant nisi coram angelis, et coram illis, qui, dum in sensu naturali, etiam in sensu spirituali sunt.

85. Quod binae tales expressiones in Verbo sint, quae apparent sicut repetitiones ejusdem rei, prolixum foret ex Verbo ostendere, nam chartas impleret. Sed ut tollatur dubium, velim loca afferre ubi "Judicium et Justitia" simul dicuntur, tum ubi "Gens et Populus," ut et ubi "Gaudium et Laetitia." Loca ubi "Judicium" et simul "Justitia" nominantur, haec sint:—

"Urbs..plena erat judicio, justitia pernoctabat" (*Esai.* i. 21).
"Zion in justitia redimetur, et reduces ejus in judicio" (*Esai.* i. 27).
"Exaltetur Jehovah Zebaoth in judicio, et Deus sanctus sanctificetur in justitia" (*Esai.* v. 16).
Sedebit "super throno Davidis et super regno ejus, ad stabiliendum illud...in judicio et in justitia" (*Esai.* ix. 6 [*B. A.* 7]).
"Exaltetur Jehovah, quia inhabitat altum, et implevit [1]terram judicio et justitia" (*Esai.* xxxiii. 5).
"Dixit Jehovah, Custodite judicium et facite justitiam; quia prope est salus mea.., ut justitia mea reveletur" (*Esai.* lvi. 1).
"Quasi gens quae justitiam fecit, et judicium Dei sui non deseruit: rogent..judicia justitiae" (*Esai.* lviii. 2).
"Jura per vivum Jehovam in...judicio et in justitia" (*Jer.* iv. 2).
"De hoc glorietur qui gloriatur,...quod Jehovah faciat..judicium et justitiam in terra" (*Jer.* ix. 23 [*B. A.* 24]).
"[2]Facite judicium et justitiam. ....Vae aedificanti domum suam sine justitia, et hyperoa sua sine judicio. ....Nonne pater tuus...fecit judicium et justitiam, et tunc bene illi?" (*Jer.* [3]xxii. 3, 13, 15.)
"Suscitabo Davidi germen justum, qui regnet Rex,...et faciat judicium et justitiam in terra" (*Jer.* xxiii. 5; cap. xxxiii. 15).
"Si vir fuerit justus, qui fecerit judicium et justitiam" (*Ezech.* xviii. 5).
Si impius "reversus fuerit, et fecerit judicium et justitiam,....non fiet mentio contra eum, judicium et justitiam fecit, vivendo vivet" (*Ezech.* xxxiii. 14, 16, 19).
"Desponsabo [4]Me tibi in aeternum...in justitia et in judicio; et in misericordia et in miserationibus" (*Hosch.* ii. 19).
"Fluet sicut aqua judicium, et justitia sicut torrens fortis" (*Amos* v. 24).
"Convertistis judicium in fel, et fructum justitiae in absinthium" (*Amos.* vi. 12).
Jehovah "litiget litem meam, et faciat judicium mihi, et educat me in lucem, et videam justitiam Ipsius" (*Mich.* vii. 9).
"Jehovah, justitia tua sicut montes Dei, judicia tua abyssus magna" (*Psalm.* xxxvi. 7 [*B. A.* 6]).
Jehovah "educet sicut lucem justitiam [5]tuam, et judicium [tuum] sicut meridiem" (*Psalm.* xxxvii. 6).
Jehovah "judicabit populum [6]suum in justitia, et miseros [7]suos in judicio" (*Psalm.* lxxii. 2).
"Justitia et judicium fulcrum throni tui" (*Psalm.* [8]lxxxix. 15 [*B. A.* 14]).

"Cum didicero judicia justitiae tuae. ....Septies in die laudo Te, super judiciis justitiae tuae" (*Psalm.* cxix. 7, 164).
Gad "justitiam Jehovae facit, et judicium Ipsius cum Israele" (*Deutr.* xxxiii. 21).
Spiritus veritatis "arguet mundum...de justitia et de judicio" (*Joh.* xvi. 8, 10).
(Et alibi.)

Quod judicium et justitia toties dicantur, est quia judicium dicitur de veris, et justitia de bono ; quare per "facere judicium et justitiam" etiam intelligitur facere ex vero et ex bono. Quod judicium dicatur de vero, et justitia de bono, est quia regimen Domini in regno spirituali vocatur judicium, et regimen Domini in regno caelesti vocatur justitia (de quo videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 214, 215). Quia judicium dicitur de vero, ideo in quibusdam locis dicitur

"Veritas et justitia" (ut *Esai.* xi. 5 ; *Psalm.* lxxxv. 12 [*B. A.* 11] ; et alibi).

86. Quod repetitiones sicut ejusdem rei, propter conjugium boni et veri, in Verbo sint, clarius potest videri ex locis ubi dicuntur "Gentes et Populi." Ut in his:—

"Vae genti peccatrici, populo gravi iniquitate" (*Esai.* i. 4).
"Populi ambulantes in tenebris viderunt lucem magnam ;....multiplicasti gentem" (*Esai.* ix. 1, 2 [*B. A.* 2, 3]).
"Aschur virga irae meae ;....contra gentem hypocriticam mittam illum, ..contra populum excandescentiae meae mandabo illum" (*Esai.* x. 5, 6).
"Fiet in die illo, radicem Jischaji, qui stans in signum populorum..gentes quaerent" (*Esai.* xi. 10).
Jehovah "percutiens populos...plaga non curabili, dominans cum ira gentibus" (*Esai.* [1]xiv. 6).
"In die illo adducetur munus Jehovae Zebaoth populus distractus et expilatus, et...gens delineata et conculcata" (*Esai.* [2]xviii. 7).
"Honorabunt Te populus validus, urbs gentium potentium timebunt Te" (*Esai.* xxv. 3).
Jehovah "absorbebit....obvolutionem super omnes populos, et velamen..super omnes gentes" (*Esai.* xxv. [3]7).
"Appropinquate gentes,...et populi auscultate" (*Esai.* xxxiv. 1).
"Vocavi Te....in foedus populo, in lucem gentium" (*Esai.* xlii. 6).
"Omnes gentes congregentur una, et conveniant populi" (*Esai.* xliii. 9).
"Ecce tollam erga gentes manum meam, et erga populos..signum meum" (*Esai.* xlix. 22).
"In testem populis dedi Ipsum, principem et legislatorem gentibus" (*Esai.* [4]lv. 4, 5).
"Ecce populus veniens e terra septentrionis, et gens magna..e lateribus terrae" (*Jer.* vi. 22, 23).
"Non audire te faciam amplius calumniam gentium, et opprobrium populorum non portabis amplius" (*Ezech.* xxxvi. 15).
"Omnes populi et gentes Ipsum colent" (*Dan.* vii. 14).
"Ne dicterium de illis faciant gentes, et dixerint in populis, Ubi Deus eorum?" (*Joel* ii. 17.)

"Reliquiae populi mei depraedabuntur illos, et residui gentis meae hereditabunt eos" (*Zeph.* ii. 9).
"Venient populi multi, et gentes numerosae ad quaerendum Jehovam Zebaoth in Hierosolyma" (*Sach.* viii. 22).
"Viderunt oculi mei Salutare tuum, quod praeparasti ante faciem omnium populorum, lumen in revelationem gentium" (*Luc.* ii. 30–32).
"Redemisti..nos sanguine tuo ex omni...populo et gente" (*Apoc.* v. 9).
"Oportet te rursus prophetare super populos et gentes" (*Apoc.* x. 11).
"Pones Me in caput gentium; populus, quem non noveram, servient Mihi" (*Psalm.* xviii. 44 [*B. A.* 43]).
"Jehovah irritum reddit consilium gentium, subvertit cogitationes populorum" (*Psalm.* xxxiii. 10).
"Ponis nos proverbium inter gentes, motionem capitis inter populos" (*Psalm.* xliv. 15 [*B. A.* 14]).
Jehovah "subjiciet populos sub nos, et gentes sub pedes nostros....Regnavit [1]Jehovah super gentes;....spontanei populorum congregati sunt" (*Psalm.* xlvii. 4, 9, 10 [*B. A.* 3, 8, 9]).
"Confitebuntur Te populi, laetabuntur et jubilabunt gentes; eo quod judicaturus sis populos rectitudine, et gentes in terra ducturus es" (*Psalm.* lxvii. 3–5 [*B. A.* 2–4]).
"Memento mei, Jehovah in beneplacito populi tui;....ut laeter in gaudio gentium tuarum" (*Psalm.* cvi. 4, 5).
(Praeter alibi.)

Quod gentes et simul populi dicantur, est quia per "gentes" intelliguntur qui in bono sunt, et in opposito sensu qui in malo; et per "populos" qui in veris, et in opposito sensu qui in falsis: quare illi qui e spirituali regno Domini sunt, vocantur populi; et illi qui e caelesti regno Domini sunt, vocantur gentes; nam in spirituali regno sunt omnes in veris et inde in sapientia, in caelesti autem regno sunt omnes in bono et inde in amore.

87. Simile est cum reliquis; sicut quod ubi dicitur "Gaudium" etiam dicatur "Laetitia." Ut in his:—

"Ecce gaudium et laetitia occidere bovem" (*Esai.* xxii. 13).
"Gaudium et laetitia assequentur..fugient tristitia et gemitus" (*Esai.* xxxv. 10; cap. li. 11).
"Excisum est e domo Dei nostri laetitia et gaudium" (*Joel* i. 16).
"Abrogabitur....vox gaudii et vox laetitiae" (*Jer.* vii. 34; cap. xxv. 10).
"Jejunium decimi erit domui Jehudae in gaudium et laetitiam" (*Sach.* viii. 19).
"Ut gaudeamus omnibus diebus nostris, laetifica nos" (*Psalm.* xc. 14, 15).
"Laetemini in Hierosolyma,....gaudete in ea" (*Esai.* lxvi. 10).
"Gaude et laetare, filia Edomi" (*Thren.* iv. 21).
"Laetabuntur caeli et gaudebit terra" (*Psalm.* [2]xcvi. 11).
"Audire me facient gaudium et laetitiam" (*Psalm.* li. 10 [*B. A.* 8]).
"Gaudium et laetitia invenietur in" Zione, "confessio et vox cantus" (*Esai.* li. 3).
"Erit laetitia, et multi super nativitate Ipsius gaudebunt" (*Luc.* i. 14).
"Cessare faciam....vocem gaudii et vocem laetitiae, vocem Sponsi et vocem Sponsae" (*Jer.* vii. 34; cap. xvi. 9; cap. xxv. 10).

"Adhuc audietur in loco hoc....vox gaudii et vox laetitiae, et vox Sponsi et vox Sponsae" (*Jer.* xxxiii. 10, 11).
(Et alibi.)

Quod utrumque tam gaudium quam laetitia dicatur, est quia gaudium est boni et laetitia est veri, seu gaudium est amoris et laetitia est sapientiae, est enim gaudium cordis et laetitia animae, seu est gaudium voluntatis et laetitia intellectus. Quod conjugium Domini et Ecclesiae etiam in his sit, patet ex eo, quod dicatur,

"Vox gaudii et vox laetitiae, vox Sponsi et vox Sponsae" (*Jerem.* vii. 34; cap. xvi. 9; cap. xxv. 10; cap. xxxiii. 10, 11);

et Dominus est Sponsus et Ecclesia est Sponsa.

Quod Dominus sit Sponsus, videatur, *Matth.* ix. 15; *Marc.* ii. 19, 20; *Luc.* v. [34,] 35;
Et quod Ecclesia sit Sponsa, *Apoc.* xxi. 2, 9; cap. xxii. 17.

Quare Johannes Baptista dicit de Jesu,

"Qui habet Sponsam Sponsus est" (*Joh.* iii. 29).

88. Propter conjugium Domini cum ecclesia, seu quod idem est, propter conjugium Divini Boni et Divini Veri, in singulis Verbi, permultis in locis dicitur Jehovah et Deus, ac Jehovah et sanctus Israelis, sicut forent duo, cum tamen unum sunt; per "Jehovam" enim intelligitur Dominus quoad Divinum Bonum, et per "Deum," [[1]et per "Sanctum Israelis,"] Dominus quoad Divinum Verum. Quod Jehovah et Deus, tum Jehovah et Sanctus Israelis, in permultis locis in Verbo dicantur, et tamen intelligatur unus, qui est Dominus, in *Doctrina de Domino* (n. 34, 38 et 46) videatur.

89. Quoniam in omnibus et singulis Verbi est conjugium Domini et Ecclesiae, constare potest quod omnia et singula Verbi de Domino agant, ut in *Doctrina de Domino* (n. 1–7) coeptum est demonstrare. Ecclesia, de qua etiam agitur, est quoque Dominus; nam docet Dominus, quod homo ecclesiae sit in Ipso, et Ipse in illo (*Joh.* vi. 56; cap. xiv. 20, 21; cap. xv. 5, 7).

90. Quia de Divinitate et Sanctitate Verbi hic agitur, aliquid memorabile illis, quae hactenus dicta sunt, adjicere licet. Quondam ad me e caelo missa est chartula exarata litteris Hebraicis, sed scriptis sicut apud antiquos, apud quos illae litterae quae hodie quoad aliquam partem line-

ares sunt, fuerunt inflexae cum corniculis sursum vergentibus; et dicebant angeli, qui tunc apud me erant, quod scirent integros sensus ex ipsis litteris, et quod illos scirent imprimis ex flexuris linearum et apicum litterae; et explicabant quid significarent seorsim et quid conjunctim; dicentes quod H, quod additum est nominibus Abrami et Sarai, significaret infinitum ac aeternum. Explicabant etiam coram me sensum Verbi, *Psalm.* xxxii., vers. 2, ex solis litteris seu syllabis; quod sensus illarum in summa esset, *quod Dominus etiam misericors sit illis qui malefaciunt.* Informabant me, quod scriptura in tertio caelo ex litteris inflexis et varie incurvatis, quarum unaquaevis haberet sensum, constaret; et quod vocales ibi essent pro sono, qui correspondet affectioni; et quod in illo caelo non possent enuntiare vocales *i* et *e*, sed pro illis *y* et *eu;* et quod vocales *a*, *o* et *u* illis in usu essent, quia dant sonum plenum. Tum quod non exprimerent aliquas litteras consonantes aspere, sed molliter; et quod inde sit quod litterae quaedam Hebraicae intus punctatae sint, in signum ut molliter enuntientur; dicentes, quod asperitas in litteris esset in usu in spirituali caelo, ex causa quia ibi in veris sunt, et verum admittit asperum; non autem bonum, in quo sunt angeli regni caelestis seu tertii caeli. Dicebant etiam, quod Verbum apud se conscriptum haberent litteris inflexis cum corniculis et apicibus significativis. Ex quo patuit quid significant haec Domini,

"Non iota et corniculum praeteribit de Lege, donec omnia fiunt" (*Matth.* v. 18);

tum,

"Facilius est caelum et terram transire, quam Legis unum apicem cadere" (*Luc.* xvi. 17).

[X.]

Quod Haereses ex Sensu Litterae Verbi captari possint, sed quod confirmare illas damnosum sit.

91. Supra ostensum est, quod Verbum non possit intelligi absque doctrina, et quod doctrina sit sicut lucerna, ut genuina vera videantur; et hoc ex causa, quia Verbum per meras correspondentias conscriptum est. Inde est, quod plura ibi apparentiae veri sint, et non nuda vera; et plura ad captum naturalis, immo sensualis, hominis scripta, sed tamen ita ut simplices illud simpliciter possint intelligere, et intelligentes intelligenter, ac sapientes sapienter. Nunc quia Verbum tale est, possunt apparentiae veri, quae sunt vestita vera, pro nudis veris captari; quae dum confirmantur, fiunt falsa. Sed hoc fit ab illis qui supra alios se credunt sapere, cum tamen non sapiunt; nam sapere est videre num verum sit antequam confirmatur, non autem confirmare quodcunque lubet; hoc faciunt illi, qui genio confirmandi pollent, et in fastu propriae intelligentiae sunt; illud autem faciunt qui amant vera, et afficiuntur illis, quia vera sunt, et faciunt illa usus vitae; hi enim illustrantur a Domino, ac vident vera ex luce illorum; illi autem illustrantur a semet, et vident falsa etiam ex luce illorum.

92. Quod apparentiae veri, quae sunt vestita vera, pro nudis veris ex Verbo captari possint, et quod, dum confirmantur, fiant falsa, constare potest ex tot haeresibus, quae in Christianismo fuerunt, et adhuc sunt. Ipsae haereses non damnant homines, sed vita mala; tum confirmationes falsitatum, quae in haeresi sunt, ex Verbo, et per ratiocinia ex naturali homine, damnant. Quisque enim nascitur in religionem parentum suorum, ab infantia initiatur in illam, et postea retinet illam, nec potest semet ipsum educere ex falsis ejus propter negotia in mundo: sed vivere male, et confirmare falsa usque ad destructionem genuini veri, hoc damnat. Nam qui manet in sua religione, et credit in Deum, ac intra Christianismum

credit in Dominum, et Verbum sanctum habet, et secundum praecepta decalogi ex religione vivit, is non jurat in falsa; quare dum audit vera, et suo modo percipit illa, potest illa amplecti, et sic a falsis educi: non autem ille qui falsa religionis suae confirmaverat, nam falsum confirmatum manet, et non potest exstirpari; est enim falsum post confirmationem, sicut quis juraverit in illud, imprimis si cohaeret cum amore proprii, et inde fastu sapientiae.

93. Locutus sum cum quibusdam in mundo spirituali, qui ante plura saecula vixerunt, et se confirmaverunt in falsis religionis suae; et compertus sum, quod in iisdem adhuc constanter manerent: et locutus sum cum quibusdam ibi, qui ex eadem religione fuerunt, et cogitaverunt sicut illi, sed non confirmaverunt falsa ejus apud se; et compertus sum, quod instructi ab angelis falsa rejecerint, et vera imbuerint; et quod hi salvati sint, non autem illi. Unusquisque homo post mortem instruitur ab angelis, et recipiuntur illi qui vera vident, et ex veris falsa; nam datur cuivis vera spiritualiter videre post mortem; vera vident illi qui non se confirmaverunt [[1]in falsis]; sed qui se confirmaverunt, non volunt videre vera; et si vident, se retro vertunt, et tunc vel ad illa rident, vel illa falsificant.

94. Sed hoc illustretur per exemplum. In Verbo multis in locis tribuitur Domino ira, excandescentia, vindicta, et quod puniat, dejiciat in infernum, tentet, et plura similia. Qui hoc simpliciter credit, et propterea timet Deum, et sibi cavet a peccare contra Ipsum, ille propter simplicem illam fidem non damnatur; sed qui apud se confirmat illa eousque, ut credat quod ira, excandescentia, vindicta, et sic talia quae mali sunt, apud Dominum sint, et quod ex ira, excandescentia et vindicta hominem puniat, et in infernum dejiciat, ille damnatur, quia genuinum verum destruxit, quod est quod Dominus sit ipse Amor, ipsa Misericordia, et ipsum Bonum; et qui est illa, non potest irasci, excandescere, et vindicare. Quod illa Domino tribuantur, est ex apparentia. Similiter in multis aliis.

95. Quod plura in sensu litterae sint vera apparentia, in quibus vera genuina latent, et quod non damnosum sit secundum [talia] vera cogitare et loqui, sed quod dam-

nosum sit confirmare illa usque ad destructionem genuini Veri, quod intus latet, illustrari etiam potest per exemplum in natura; quod adfertur, quia naturale clarius quam spirituale docet et persuadet. Coram oculis apparet sicut sol quovis die circum tellurem feratur, et quoque semel quotannis; inde in Verbo dicitur quod sol oriatur et occidat; quod faciat mane, meridiem, vesperam et noctem, atque tempora veris, aestatis, autumni et hiemis, et sic dies et annos; cum tamen sol immotus stat, est enim oceanus igneus, et tellus circumvolvitur cottidie, et circumfertur quotannis. Homo qui ex simplicitate et ex ignorantia cogitat quod circumferatur, non destruit veritatem naturalem, quae est, quod tellus cottidie rotetur circum axem, et quotannis feratur secundum eclipticam. At qui confirmat apparentem solis motum et cursum per Verbum, et per ratiocinia ex naturali homine, is infirmat veritatem, et quoque destruit illam. Quod sol moveatur, est apparens verum; quod non moveatur, est genuinum verum. Quisque potest loqui secundum apparens verum, et quoque loquitur; sed cogitare secundum illud ex confirmatione, hoc intellectum rationalem hebetat et opacat. Simile est cum stellis caeli astriferi: apparens verum est, quod illae quoque semel cottidie, sicut sol, circumferantur; quare dicitur etiam de stellis, quod oriantur et occidant; sed genuinum verum est, quod stellae sint fixae, et quod caelum illarum immotum stet. Attamen potest quisque secundum apparentiam loqui.

96. Quod damnosum sit confirmare apparens verum Verbi, usque ad destructionem genuini veri quod intus latet, est quia omnia et singula sensus litterae Verbi communicant cum caelo, et aperiunt illud, secundum illa quae supra (n. 62–69) dicta sunt. Cum itaque homo illum sensum applicat ad confirmandum amores mundi contrarios amoribus caeli, tunc internum Verbi falsum fit; quare cum externum ejus, quod est sensus litterae, cujus internum est falsum, communicatur cum caelo, tunc clauditur caelum; nam angeli, qui in interno Verbi sunt, rejiciunt illud. Ex quo patet quod falsum internum seu verum falsificatum auferat communicationem cum caelo, et claudat illud. Haec causa est, quod confirmare aliquod falsum haereticum, damnosum sit.

Verbum est sicut hortus, qui paradisus caelestis vocandus est, in quo cupediae et deliciae omnis generis sunt; cupediae ex fructibus et deliciae ex floribus; in cujus medio sunt arbores vitae, juxta quas fontes aquae vivae; at circumcirca hortum sunt arbores silvae. Homo qui ex doctrina in Divinis veris est, in medio est, ubi sunt arbores vitae; et actualiter cupediis et deliciis inde fruitur: homo autem, qui non ex doctrina in veris est, sed ex solo sensu litterae, is in circuitu est, et videt modo silvestria: at qui in doctrina religionis falsae est, et falsum ejus apud se confirmavit, ne quidem in silva est, sed extra illam in campo arenoso, ubi nec gramen. Quod etiam tales status illorum post mortem [1]sint, in suo loco confirmabitur.

97. Insuper sciendum est, quod sensus litterae Verbi sit custodia pro genuinis veris, quae intus latent; et in eo est custodia, quod ille sensus possit huc illuc verti, et explicari secundum captum, et per id tamen internum non laedi et violari: non enim nocet, ut sensus litterae Verbi aliter ab uno quam ab altero intelligatur; sed id nocet, si Divina vera, quae intus latent, pervertantur; per hoc enim infertur Verbo violentia. Ne hoc fiat, custodit sensus litterae; et custodit apud illos qui in falsis sunt ex religione, et falsa illa non confirmant; nam hi non aliquam violentiam inferunt. Haec custodia significatur per "cherubos," et quoque describitur per illos in Verbo. Illa significatur per "cherubos," qui, postquam Adamus cum uxore ejectus est ex horto Edenis, ad introitum ejus positi sunt; de quibus haec leguntur:

> Cum Jehovah Deus "expulerat hominem, habitare fecit ab oriente horti Edenis cherubos, et flammam gladii hinc inde vertentis se, ad custodiendum viam arboris vitae" (*Genes.* iii. 23, 24):

per "cherubos" significatur custodia; per "viam arboris vitae" significatur introitus ad Dominum, qui hominibus est per Verbum; per "flammam gladii hinc inde vertentis se," significatur Divinum Verum in ultimis, quod est sicut Verbum in sensu litterae, qui ita verti potest. Simile intelligitur per

> "Cherubos ex auro" positos super duabus extremitatibus propitiatorii, quod erat super arca, in tabernaculo (*Exod.* xxv. 18–21).

Quia hoc significabatur per "cherubos," ideo

Dominus inter illos locutus est cum Mose (*Exod.* xxv. 22; cap. [1]xxxvii. 9; *Num.* vii. 89).

Quod Dominus loquatur cum homine non nisi quam in pleno, et Verbum in sensu litterae est Divinum Verum in pleno, videatur supra (n. 37–49); sic itaque Dominus locutus est cum Mose inter cherubos. Nec aliud significatum est per

Cherubos super aulaeis tabernaculi, et super velo ibi (*Exod.* xxvi. [2]1, 31);

nam aulaea et vela tabernaculi repraesentabant ultima caeli et ecclesiae, ac ita etiam Verbi (videatur supra, n. 46). Nec aliud significatum est

Per cherubos in medio templi Hierosolymitani (1 *Reg.* vi. [3]23–28);
Et per cherubos sculptos super parietibus et super foribus templi (1 *Reg.* vi. 29, 32, 35);
Similiter per cherubos in novo templo (*Ezech.* xli. 18–20);

videatur etiam supra (n. 47). Quoniam per "cherubos" significabatur custodia ne Dominus, caelum et Divinum Verum, quale est intus in Verbo, immediate adeantur, sed mediate per ultima, ideo de Rege Tyri ita dicitur:

"Tu obsignans demensum, plenus sapientia et perfectus pulchritudine; in Eden horto..fuisti; omnis lapis pretiosus tegumentum tuum:....tu cherube expansio contegentis:....perdidi te, cherube contegens, in medio lapidum ignis" (*Ezech.* xxviii. 12–14, 16):

per "Tyrum" significatur ecclesia quoad cognitiones veri et boni, et inde per "regem ejus" Verbum ubi et unde cognitiones illae sunt; quod Verbum hic in suo ultimo, quod est sensus litterae, per illum, et per "cherubum" custodia, significetur, patet; nam dicitur, "Tu obsignans demensum;....omnis lapis pretiosus tegumentum tuum;" ac "tu cherube expansio contegentis;" ut et "cherube contegens:" quod per "lapides pretiosos," qui etiam ibi nominantur, intelligantur vera sensus litterae Verbi, videatur supra (n. 45). Quoniam per "cherubos" significatur ultimum Divini Veri, ut custodia, ideo dicitur apud *Davidem*,

Jehovah "inclinavit caelos et descendit,....et equitavit super cherubo" (*Psalm.* xviii. 10, 11 [*B. A.* 9, 10]).
"Pastor Israelis,....qui sedet super cherubis, effulge" (*Psalm.* lxxx. 2 [*B. A.* 1]).
"Jehovah....insidens cherubis" (*Psalm.* xcix. 1).

"Equitare super cherubis," "sedere super illis," et "insidere illis," est super sensu ultimo Verbi. Divinum Verum in Verbo, et ejus quale, describitur per cherubos apud *Ezechielem*, in capite primo, et in nono, et decimo: at quia nemo scire potest quid per singula descriptionis illorum significatur, nisi cui apertus est sensus spiritualis, ideo mihi detectum est quid in summa per omnia illa, quae de cherubis dicuntur in primo capite apud *Ezechielem*, significatur, quae haec sunt:—

Describitur Divina sphaera externa Verbi (vers. 4);
Illa repraesentata sicut homo (vers. 5);
Conjuncta spiritualibus et caelestibus (vers. 6);
Naturale Verbi, quale est (vers. 7);
Spirituale et caeleste Verbi conjunctum naturali ejus, quale (vers. 8, 9);
Divinus Amor boni et veri caelestis, spiritualis et naturalis inibi, distinctim et simul (vers. 10, 11);
Quod ad unum spectent (vers. 12);
Sphaera Verbi ex Divino Bono et Divino Vero Domini, ex quibus Verbum vivit (vers. 13, 14);
Doctrina boni et veri in Verbo et ex Verbo (vers. 15–21);
Divinum Domini supra illud et in illo (vers. 22, 23);
Et ex illo (vers. 24, 25);
Quod Dominus sit supra caelos (vers. 26);
Et quod Ipsi sit Divinus Amor et Divina Sapientia (vers. 27, 28).

Haec summaria etiam collata sunt cum Verbo in caelo, et cum illo conformia sunt.

[XI.]

Quod Dominus in Mundum venerit, ut impleret omnia Verbi, et per id fieret Divinum Verum seu Verbum etiam in Ultimis.

98. Quod Dominus in mundum venerit, ut impleret omnia Verbi, videatur in *Doctrina de Domino* (n. 8–11).

Quod per id factus sit Divinum Verum seu Verbum etiam in ultimis, intelligitur per haec apud *Johannem:*

> "Verbum caro factum est, et habitavit inter nos, et vidimus gloriam Ipsius, gloriam sicut Unigeniti a Patre, plenus gratia et veritate" (i. 14):

"fieri caro" est fieri Verbum in ultimis. Qualis fuit ut Verbum in ultimis, ostendit discipulis cum transformatus est

> (*Matth.* xvii. 2 seq.; *Marc.* ix. 2 seq.; *Luc.* ix. 28 seq.):

et ibi dicitur, quod Moses et Elias visi sint in gloria; per "Mosen et Eliam" intelligitur Verbum (videatur supra, n. 48). Dominus ut Verbum in ultimis, etiam describitur apud Johannem in *Apocalypsi* (cap. i. 13–16); ubi omnia descriptionis Ipsius significant ultima Divini Veri seu Verbi. Dominus prius quidem fuerat Verbum, sed in primis; nam dicitur,

> "In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum" (*Joh.* i. 1–3);

sed quando Verbum caro factum est, tunc Dominus factus est Verbum etiam in ultimis. Ex eo est, quod dicatur,

> "Primus et Ultimus" (*Apoc.* i. 8, 11, 17; cap. ii. 8; cap. xxi. 6; cap. xxii. 12, 13).

99. Per id, quod Dominus etiam factus sit Verbum in ultimis, status ecclesiae prorsus mutatus est. Omnes ecclesiae, quae ante adventum Ipsius fuerunt, ecclesiae representativae fuerunt; quae Divinum Verum non videre potuerunt nisi quam in umbra: at post adventum Domini in mundum, ecclesia ab Ipso instituta est, quae Divinum Verum vidit in luce. Differentia est, qualis inter vesperam et mane; status ecclesiae ante adventum Ipsius etiam vocatur "vespera," et status ecclesiae post adventum Ipsius vocatur "mane." Dominus ante adventum suum in mundum quidem praesens fuit apud homines ecclesiae, sed mediate per caelum; at post adventum suum in mundum praesens est apud homines ecclesiae immediate; nam in mundo induit etiam Divinum Naturale, in quo apud homines praesens est. Glorificatio Domini est glorificatio Humani Ipsius, quod assumpsit in mundo; ac Humanum Domini glorificatum est Divinum Naturale.

100. Quomodo Dominus est Verbum, a paucis intelligitur; cogitant enim quod Dominus quidem per Verbum potest hominem illustrare et docere, et tamen non inde potest vocari Verbum. At sciant quod unusquisque homo sit suus amor, et inde suum bonum et suum verum; homo non aliunde est homo, et non aliud apud illum est homo. Ex eo quod homo sit suum bonum et suum verum, sunt etiam angeli et spiritus homines; nam omne bonum et verum procedens a Domino in sua forma est homo: Dominus autem est ipsum Divinum Bonum et Divinum Verum; ita est ipse Homo, a quo omnis homo est homo. Quod omne Divinum Bonum et Divinum Verum in sua forma sit Homo, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 460); et clarius videbitur in transactionibus sequentibus, quae erunt de *Sapientia Angelica.*

[XII.]

Quod ante hoc Verbum, quod hodie est in mundo, fuerit Verbum quod deperditum est.

101. Quod ante Verbum per Mosen et Prophetas apud gentem Israeliticam datum, cultus per sacrificia notus fuerit, et quod ex ore Jehovae prophetaverint, ex memoratis in Libris Mosis constare potest. Quod cultus per sacrificia notus fuerit, ex his:—

Mandatum est ut filii Israelis gentium altaria everterent, illarum statuas confringerent, et illarum lucos exscinderent (*Exod.* xxxiv. 13: *Deutr.* vii. 5; cap. xii. 3).

Quod Israel in Schittim coeperit scortari cum filiabus Moabi, [quod] vocaverint populum ad sacrificia deorum suorum, et [quod] comederit populus, et incurvaverit se diis eorum, et imprimis adjunxerit se Baalpeori; et quod accensa sit ira Jehovae contra Israelem propterea (*Num.* xxv. 1–3).

Tum quod Bileamus, qui fuit ex Syria, fecerit exstruere altaria, et sacrificaverit boves et pecudes (*Num.* xxii. 40; cap. xxiii, 1, 2, 14, 29, 30).

Quod etiam ex ore Jehovae prophetaverint, constat ex Prophetiis Bileami (*Num.* xxiii. 7–10, 18–24; cap. xxiv. 3–9, 16–[1]24);

Quod etiam prophetaverit de Domino, quod oriretur stella ex Jacobo, et sceptrum ex Israele (*Num.* xxiii. 17).
Quod prophetaverit ex ore Jehovae (*Num.* xxii. 13, 18; cap. xxiii. 3, 5, 8, 16, 26; cap. xxiv. 1, 13).

Ex his patet quod cultus Divinus similis cultui apud gentem Israeliticam per Mosen instituto apud gentes fuerit. Quod etiam ante Abrami tempus fuerit, aliquantum elucet ex verbis apud Mosen (*Deutr.* xxxii. 7, 8); sed evidentius ex Malchizedecho rege Schalemi,

Quod eduxerit panem et vinum, et benedixerit Abramo, et quod Abram dederit ei decimas de omnibus (*Gen.* xiv. 18–20):

et quod Malchizedech repraesentaverit Dominum, nam vocatur

Sacerdos Deo Altissimo (*Gen.* xiv. 18);

et de Domino dicitur apud *Davidem*,

"Tu Sacerdos in aeternum, juxta modum Malchizedechi" (*Psalm.* cx. 4).

Inde erat, quod Malchizedech eduxerit panem et vinum, ut sancta ecclesiae, sicut in sacramento Cenae sancta sunt; et quod Malchizedech potuerit benedicere Abramo, et quod Abram dederit ei decimas de omnibus.

102. Quod Verbum apud antiquos fuerit conscriptum per meras correspondentias, sed quod deperditum sit, relatum mihi est per angelos caeli; et dictum quod id Verbum adhuc apud illos conservatum sit, et in usu apud antiquos in illo caelo, apud quos, cum in mundo fuerunt, id Verbum fuit. Antiqui illi, apud quos illud Verbum in caelo adhuc in usu est, fuerunt quoad partem ex terra Canaane, et ex confiniis ejus, ut ex Syria, Mesopotamia, Arabia, Chaldaea, Assyria, ex Aegypto, ex Zidone, Tyro et Ninive; quorum omnium regnorum incolae fuerunt in cultu repraesentativo, et inde in scientia correspondentiarum. Sapientia illius temporis fuit ex illa scientia, et per illam fuit illis perceptio interior, et communicatio cum caelis. Illi, qui correspondentias istius Verbi interius noverunt, vocati sunt sapientes et intelligentes, at postea divinatores et magi. Sed quia id Verbum erat plenum talibus correspondentiis quae remote significabant caelestia et spiritualia, et inde a multis incepit falsificari, ideo ex Divina Domini providentia id successu temporis eva-

nuit, et tandem deperditum est; et aliud Verbum, per correspondentias non ita remotas conscriptum, datum est, et hoc per Prophetas apud filios Israelis. In hoc tamen Verbo retenta sunt plura nomina locorum, quae in terra Canaane, ac circumcirca in Asia sunt, in quo significant similia quae in Verbo vetusto. Propter hanc causam Abram in illam terram ire jussus est, et ejus posteri ex Jacobo in illam introducti sunt.

103. Quod Verbum apud antiquos fuerit, constat etiam apud Mosen, a quo nominatur, et aliquod desumptum est (*Num.* xxi., vers. 14, 15, 27–30); et quod historica illius Verbi appellata sint *Bella Jehovae*, ac prophetica *Enuntiata*. Ex historicis istius Verbi a Mose desumptum est hoc:

> "Propterea dicitur in Libro Bellorum Jehovae: Vahebam in Suphah, et fluvios Arnonem; et aquaeductum fluviorum, qui declinavit usque [ubi] habitatur Ar, et sistit se ad terminum Moabi" (*Num.* xxi. 14, 15);

per "bella Jehovae" in illo Verbo, sicut in nostro, intellectae et descriptae sunt pugnae Domini cum inferno, et victoriae super illud, quando in mundum venturus esset: eaedem etiam pugnae multis in locis intelliguntur et describuntur in historicis nostri Verbi, ut in bellis Josuae cum gentibus terrae Canaanis, et in bellis Judicum et Regum Israelis. Ex propheticis istius Verbi haec desumpta sunt a Mose:

> "Propterea dicunt Enuntiatores, Ingredimini Chesbonem, aedificabitur et confirmabitur urbs Sichonis; nam ignis exivit ex Chesbone, flamma ex urbe Sichonis; comedit Ar Moabi, possessores excelsorum Arnonis: vae tibi Moabe; periisti, popule Kemoschi; dedit filios suos evasores, et filias suas in captivitatem regi Emorraei Sichoni: cum telis confecimus eos: periit Chesbon usque ad Dibonem, et devastavimus usque ad Nophach, quod usque ad Medebam" (*Num.* xxi. 27–30).

Translatores vertunt, "*Proverbiorum Compositores;*" sed vocandi *Enuntiatores* seu *Enuntiata Prophetica*, ut constare potest a significatione vocis *Moschalim* [M'SHALIM] in lingua Hebraea, quod non modo sint proverbia, sed etiam enuntiata prophetica; ut (*Num.* xxiii. 7, 18; cap. xxiv. 3, 15), ubi dicitur quod Bileamus ediderit enuntiatum suum, quod fuit propheticum, etiam de Domino; enuntiatum ejus ibi vocatur Maschal [MASHAL] in singulari: accedit, quod illa a Mose inde desumpta non sint proverbia, sed prophe-

tica. Quod illud Verbum similiter Divinum seu Divinitus inspiratum fuerit, patet apud *Jeremiam*, ubi paene similia verba leguntur:

> "Ignis exivit ex Chesbone, et flamma ab inter Sichonem, quae comedit angulum Moabi, et verticem filiorum strepitus. Vae tibi Moabe, periit populus Kemoschi, nam rapti sunt filii tui in captivitatem, et filiae tuae in captivitatem" (*Jerem.* xlviii. 45, 46).

Praeter illa nominatur etiam liber propheticus Verbi Vetusti, vocatus Liber Jaschar, seu Liber Recti, a Davide et a Josua. A Davide:

> "Lamentatus est David...super Schaule et super Jonathane...; et inscripsit, Ad docendum filios Jehudae arcum. Ecce scripta super Libro Jaschar" (2 *Sam.* i. 17, 18):

et a Josua:

> Dixit Josua, "Sol in Gibeone quiesce, et Luna in valle Ajalonis: nonne hoc scriptum est super Libro Jaschar?" (*Jos.* x. 12, 13.)

Insuper, dictum est mihi, quod septem prima capita *Geneseos* in Verbo illo vetusto [[1]tam clare] exstent, ut non verbulum desit.

[XIII.]

Quod per Verbum etiam sit Lux illis qui extra Ecclesiam sunt, et non habent Verbum.

104. Non potest dari conjunctio cum caelo, nisi alicubi in tellure sit ecclesia, ubi est Verbum, et per id Dominus notus; quia Dominus est Deus caeli et terrae, et absque Domino nulla salus. Satis est, ut ecclesia sit, ubi Verbum, tametsi illa consistit ex paucis respective: per id usque Dominus praesens est ubivis in universo terrarum orbe, nam per id caelum conjunctum est humano generi; quod conjunctio sit per Verbum, videatur supra (n. 62–69).

105. Quomodo autem praesentia et conjunctio Domini et caeli datur in omnibus terris per Verbum, dicetur. Universum caelum coram Domino est sicut unus homo, similiter ecclesia; quod etiam actualiter appareant ut homo, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. [2]59–86).

In illo homine est ecclesia, ubi Verbum legitur, et per id Dominus notus est, sicut *cor* et sicut *pulmo;* regnum caeleste ut cor, et regnum spirituale ut pulmo. Sicut ex his binis fontibus vitae in humano corpore omnia reliqua membra et viscera subsistunt et vivunt, ita quoque omnes illi in terrarum orbe, apud quos religiosum est, et Deus unus colitur, et bene vivitur, et per id in homine illo sunt, et referunt membra et viscera ejus extra thoracem, ubi sunt cor et pulmo, ex conjunctione Domini et caeli per Verbum cum ecclesia, subsistunt et vivunt. Nam Verbum in ecclesia, tametsi est apud paucos respective, est vita reliquis a Domino per caelum, sicut membrorum et viscerum totius corporis est vita ex corde et pulmone; est quoque communicatio similis. Quae etiam causa est, quod Christiani apud quos Verbum legitur, constituant pectus illius hominis: sunt etiam in medio omnium, et circum illos sunt Pontificii, circum hos sunt Mahumedani qui agnoscunt Dominum ut Maximum Prophetam ac ut Filium Dei; post hos autem sunt Africani; ac ultimam circumferentiam constituunt gentes et populi in Asia et in Indiis: de qua illorum ordinatione videantur aliqua in opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 48). Spectant etiam omnes, qui in homine illo sunt, versus meditullium, ubi sunt Christiani.

106. In meditullio, ubi sunt Christiani quibus est Verbum, est maxima lux; lux enim in caelis est Divinum Verum procedens a Domino ut Sole ibi; et quia Verbum est illud, est maxima lux ubi sunt illi quibus est Verbum. Lux inde ut a suo centro se propagat circum in omnes peripherias usque ad ultimam; inde est illustratio gentium et populorum extra ecclesiam etiam per Verbum. Quod lux in caelis sit Divinum Verum procedens a Domino, et quod illa lux det intelligentiam non modo angelis, sed etiam hominibus, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 126–140).

107. Quod tale sit in universo caelo, concludi potest a simili in unaquavis societate ibi; nam unaquaevis societas caeli est caelum in minore forma, et quoque est sicut homo: quod ita sit, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 41–87). In omni societate caeli, illi qui in medio ejus sunt, similiter referunt cor et pulmonem; et apud illos est maxima lux. Ipsa lux, et inde perceptio veri, a medio

illo se propagat versus peripherias quaquaversum, ita ad omnes qui in societate sunt, et facit vitam illorum spiritualem. Ostensum est, quod quando illi qui in medio erant, qui provinciam cordis et pulmonum constituebant, et apud quos maxima lux erat, auferrentur, illi qui circum erant, in umbra essent, et tunc in tam exili perceptione veri, ut vix in aliqua; sed mox ut redierunt, visa est lux et fuit illis perceptio veri sicut prius.

108. Idem etiam illustrari potest ab hac experientia. Erant apud me spiritus Africani ex Abyssinia. Illis quondam aperiebantur aures, ut audirent cantum in aliquo templo in mundo ex Psalmo Davidis; ex quo afficiebantur tali jucunditate, [1]ut una cum illis canerent. Sed mox claudebantur aures, ut non audirent inde aliquid; at tunc adhuc majore jucunditate afficiebantur, quia spirituali; et simul implebantur intelligentia, quia Psalmus ille agebat de Domino, et de Redemptione: causa crescentis jucunditatis erat, quod illis data sit communicatio cum illa societate in caelo quae in conjunctione erat cum illis qui in mundo Psalmum illum canebant. Ex hac et plure alia experientia, patuit quod communicatio cum universo caelo detur per Verbum. Propter illam causam, ex Divina Domini providentia, commercium universale regnorum Europae, principaliter illorum ubi Verbum legitur, est cum gentibus extra ecclesiam.

109. Comparatio fieri potest cum calore et luce ex sole mundi, quae vegetationem dat arboribus et virgultis, etiam illis quae ad latera, et quae sub nube, stant, modo sol ortus sit, et in mundo appareat. Ita lux et calor caeli a Domino ut sole, quae lux est Divinum Verum, ex quo omnis intelligentia et sapientia est angelis et hominibus. Quare dicitur de Verbo,

> Quod erat apud Deum, et erat Deus; quod illuminet omnem hominem venientem in mundum (*Joh.* i. 1, 9): et quod Lux illa etiam in tenebris appareat (vers. 5).

110. Ex his constare potest quod Verbum, quod est in Ecclesia Reformatorum, illustret omnes gentes et populos per communicationem spiritualem: tum quod provideatur a Domino, ut in tellure semper sit ecclesia, ubi Verbum legitur, et per id Dominus notus est. Quare cum

Verbum a Pontificiis paene rejectum erat, ex Divina Domini providentia facta est Reformatio, et inde Verbum iterum receptum est: et quoque quod sanctum habeatur Verbum a nobili gente inter Pontificios..

111. Quoniam absque Verbo non est cognitio Domini, ita non salvatio, ideo quando Verbum apud gentem Judaicam prorsus falsificatum et adulteratum erat, et inde quasi nullum factum est, tunc placuit Domino e caelo descendere, et venire in mundum, ac implere Verbum, et per id redintegrare et restituere illud, ac iterum dare lucem incolis telluris: secundum Domini verba,

"Populus sedens in tenebris vidit lumen magnum :. .sedentibus in regione et umbra mortis, lux exorta illis est" (*Matth.* iv. 16; *Esai.* ix. 1 [*B.A.* 2]).

112. Quoniam praedictum est, quod in fine hujus ecclesiae etiam oborirentur tenebrae ex non cognitione et agnitione Domini, quod sit Deus caeli et terrae, et ex fidei separatione a charitate, ne per id genuinus intellectus Verbi periret, ideo placuit Domino nunc revelare sensum spiritualem Verbi, et manifestare quod Verbum in illo sensu, et ex illo in sensu naturali, agat de Domino et de ecclesia, immo de illis solis; et plura alia, per quae lux veri ex Verbo, paene exstincta, restituatur. Quod lux veri in fine hujus ecclesiae paene exstincta esset, praedicitur multis in locis in *Apocalypsi;* et quoque intelligitur per haec Domini verba, apud *Matthaeum:*

"Statim post afflictionem dierum istorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur: et tunc. . . .videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum gloria et virtute" (*Matth.* xxiv. 29, 30):

per "solem" ibi intelligitur Dominus quoad amorem; per "lunam" Dominus quoad fidem; per "stellas" Dominus quoad cognitiones boni et veri; per "Filium hominis" Dominus quoad Verbum; per "nubem" sensus litterae Verbi, et per "gloriam" sensus spiritualis, ac transparentia ejus in sensu litterae.

113. Per multam experientiam mihi scire datum est, quod per Verbum sit homini communicatio cum caelo. Dum perlegi Verbum a primo capite Esaiae usque ad ultimum *Malachiae*, et *Psalmos Davidis*, datum est clare per-

cipere quod unusquisque versus communicaret cum aliqua societate caeli, et quod sic totum Verbum cum universo caelo.

[XIV.]

Quod nisi Verbum foret, nemo sciret Deum, Caelum et Infernum, Vitam post Mortem, et minus Dominum.

114. Hoc ut commune conclusum sequitur ex omnibus quae hactenus dicta et ostensa sunt: ut,—Quod Verbum sit ipsum Divinum Verum (n. 1–4): Quod Verbum sit medium conjunctionis cum angelis caeli (n. 62–69): Quod in Verbo ubivis sit conjugium Domini et ecclesiae, et inde conjugium boni et veri (n. 80–89): Quod ecclesia talis sit, qualis est intellectus Verbi ab illa (n. 76–79): Quod Verbum etiam in caelis sit, et quod ex illo angelis sapientia (n. 70–75): Quod etiam sit lux spiritualis gentibus et populis extra ecclesiam per Verbum (n. 104–113): praeter plura. Ex quibus concludi potest, quod absque Verbo non alicui sit intelligentia spiritualis, quae est, quod sciat Deum, caelum et infernum, et vitam post mortem; et prorsus non aliquid sciat de Domino, de fide et amore in Ipsum, ita non aliquid de redemptione, per quam tamen salvatio. Dicit etiam Dominus ad discipulos,

> "Sine Me non potestis facere quicquam" (*Joh.* xv. 5);

et Johannes,

> "Non potest homo sumere quicquam, nisi sit datum illi e caelo" (*Joh* iii. 27).

115. Sed quia illi qui statuunt, et apud se confirmaverunt, quod homo absque Verbo scire posset existentiam Dei, et quoque caeli et inferni, tum aliquid de reliquis quae Verbum docet, et illi per id auctoritatem et sanctitatem Verbi infirmant, si non ore usque corde, ideo non licet cum illis ex Verbo agere, sed ex lumine rationali; nam non credunt Verbo, sed sibi. Ex lumine rationali

inquire, et invenies quod duae facultates vitae sint apud hominem, quae vocantur intellectus et voluntas, et quod intellectus subjectus sit voluntati, et non voluntas intellectui; intellectus enim solum docet et monstrat viam. Inquire etiam, et invenies quod voluntas hominis sit ejus proprium, et quod hoc in se spectatum sit mere malum, et quod inde sit falsum in intellectu. Quum haec inveneris, videbis quod homo ex se non velit aliud intelligere quam quod est ex proprio voluntatis ejus, et quod nec possit, nisi alibi sit unde id sciat. Homo ex proprio voluntatis suae, non vult aliud intelligere quam quod sui et mundi est; quicquid supra est, ei in caligine est: ut dum videt solem, lunam et stellas, si tunc forte cogitaret de ortu illorum, num aliter posset cogitare, quam quod illa a se sint? Num altius quam plures docti in mundo, qui tametsi sciunt ex Verbo creationem omnium a Deo, usque agnoscunt naturam? Quid tunc iidem si nihil ex Verbo scivissent? Num credis quod veteres sophi, ac Aristoteles, Cicero, Seneca et alii, qui de Deo, et de immortalitate animae scripserunt, id primum ex proprio sumpserint? Non, sed ex aliis, qui per traducem ex illis qui id primum sciverunt ex Verbo [[1]Vetusto]. Scriptores theologiae naturalis nec hauriunt quicquam tale ex se; sed modo confirmant illa quae sciunt ab ecclesia, in qua est Verbum, per rationalia; et possunt dari inter illos qui confirmant, et tamen non credunt.

116. Datum est videre populos in insulis natos, quoad civilia rationales, qui ne hilum sciverunt de Deo. Illi in mundo spirituali apparent sicut simiae, ac paene simili vita cum illis. At quia homines nati sunt, et inde in facultate recipiendi vitam spiritualem, instruuntur ab angelis, et per cognitiones de Domino ut Homine vivificantur. Qualis est homo ex se, apparet evidenter ex illis qui in inferno sunt, inter quos etiam aliqui antistites et eruditi sunt, qui ne quidem volunt audire de Deo, et propterea nec possunt nominare Deum; hos vidi, et cum illis locutus sum: et quoque locutus sum cum illis, qui in ignem irae et excandescentiae venerunt, cum audiverunt aliquem loquentem de Deo. Expende itaque, qualis homo foret, qui nihil audivit de Deo, cum quidam tales sunt qui audiverunt de Deo, scripserunt de Deo, et praedicaverunt de Deo; sunt

plures tales ex Jesuitis. Quod tales sint, est ex voluntate quae mala est; et haec, ut prius dictum est, ducit intellectum, et aufert verum quod ibi est ex Verbo. Si homo ex se potuisset scire quod Deus sit, et quod vita post mortem, cur non sciverat quod homo sit homo post mortem? Cur credit quod anima seu spiritus ejus sit sicut ventus aut sicut aether, qui non videt oculis, et audit auribus, et loquitur ore, priusquam conjungitur et coalescit cum suo cadavere et cum suo sceleto? Pone itaque doctrinam pro cultu ex solo lumine rationali exclusam, annon foret, ut ipse coleretur? ut factum est a saeculis et hodie fit ab illis, qui sciunt ex Verbo, quod solus Deus colendus sit. Cultus alius ex proprio hominis non dari potest; ne quidem cultus solis et lunae.

117. Quod ab antiquissimis temporibus fuerit religio, et incolae orbis ubivis noverint de Deo, et aliquid de vita post mortem, non fuit ex ipsis, et ex proprio illorum acumine, sed ex Verbo Vetusto (de quo supra, n. 101–103), et postea ex Verbo Israelitico. Ex his religiosa emanaverunt in Indias et illarum insulas; perque Aegyptum ac Aethiopiam in regna Africae; et ex maritimis Asiae in Graeciam; et inde in Italiam. Sed quia Verbum non potuit aliter quam per repraesentativa esse conscriptum, quae sunt talia in mundo quae correspondent caelestibus et inde significant illa, ideo religiosa plurium gentium versa sunt in idolatrica, et in Graecia in fabulosa; ac attributa et praedicata Divina in totidem Deos, quibus praefecerunt supremum, quem vocaverunt Jovem [[1]forte] a Jehovah. Quod illis cognitio fuerit de paradiso, de diluvio, de igne sacro, de quatuor aetatibus, a prima aurea ad ultimam ferream, per quas in Verbo significantur quatuor status ecclesiae, (ut apud *Danielem*, cap. ii. 31–35,) notum est. Quod religiosum Mahumedanum, quod successit, et religiosa plurium gentium priora delevit, ex Verbo utriusque Testamenti desumptum sit, etiam notum est.

118. Ultimo dicam quales illi post mortem fiunt, qui propriae intelligentiae omnia adscribunt, ac parum, si quicquam, Verbo. Primum fiunt sicut ebrii, postea sicut fatui, et demum stupidi, et sedent in tenebris. Caveant itaque sibi a tali delirio.

Index Locorum Scripturae Sacrae.

Praefatiuncula Editoris.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi, ... **1, 3,** *designant* versus ad verbum productos.
Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—
Puncta signum antecedentia, **..1,** partem primam non datam indicant ;
Puncta supra signum posita, **1̈,** partem mediam non datam indicant ;
Puncta signum sequentia,... **1..,** partem ultimam non datam indicant.
Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus ;* duorum vel trium verborum, *punctis duobus ;* plurium, *tribus.*
Notae hujusmodi, ... *1, 3,* *designant* versus ad verbum non productos.
Interclusae hoc modo, ... (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Genesis.

iii. *23*, **.24**, ... 97
v. (21–24,) 21
xiv. *18–20*, ... 101
xlviii. *5*, *11*, ... 79

Exodus.

xx. **1⃛2...**, **13** [*B.A.* 1⃛2..., 13–16], ... 68
xxv. *18–21*, ... 97
22, ... 97
xxvi. *1*, *31*, ... 97
1, *31*, *36*, ... 46
xxviii. **.6̇..**, **1̈5...**, **17–19**, **20...**, **.2⃛1**, **2⃛9...**, **...30...**, ... 44
xxxii. *12*, *14*, ... 51
xxxiv. *13*, ... 101
xxxvii. *9*, ... 97

Leviticus.

x. *6*, ... 49
xxi. *5*, ... 35
10, ... 35

Numeri.

vi. *1–21*, ... 49
vii. *89*, ... 97
xiv. *18*, ... 51
xxi. **...14**, **1̇5**, ... 103
(14, 15, 27–30,) 103
27–30, ... 103
xxii. (13, 18,) 101
40, ... 101
xxiii. *1*, *2*, *14*, *29*, *30*, ... 101
(3, 5, 8, 16, 26,) 101
(7–10, 18–24,) 101
7, *18*, ... 103
17, ... 101
19, ... 51
xxiv. (1, 13,) 101
(3–9, 16–24,) 101
3, *15*, ... 103
xxv. *1–3*, ... 101

Deuteronomium.

vii. *5*, ... 101
ix. (5, 6,) 51
xii. *3*, ... 101
xxiv. *16*, ... 51
xxxii. (7, 8,) 101
20–35 = **..20**, **26**, **28**, **32–34**, **3⃛5...**, ... 51
xxxiii. *13–17*, ... 79
...2⃛1, ... 85
28, ... 2

Joschua.

x. **...12**, **...13...**, ... 103

Judices.

xvi. **...1̇7**, ... 49

1 Samuelis.

iii. *1–8*, ... 29

v. *1 ad fin.*, 23
xv. *29*, 51
xx. *5*, *12–41*, 29

2 Samuelis.

i. .**17**.., **18**, 103

1 Regum.

vi. *7*, *29*, *30*, 47
23–28, 97
29, *32*, *35*, 97
xvii. *21*, 29
xviii. *34*, 29

2 Regum.

ii. *23*, *24*, 35

Psalmi.

xviii. **10**..., **11**... [*B.A.* 9..., 10...], 97
...**44** [*B.A.* ...43], 86
xxix. **3**, **5**, **6–9**, 18
xxxii. *2*, 90
xxxiii. **10**, 86
xxxvi. **7**... [*B.A.* 6...], 85
xxxvii. .**6**, 85
xliv. **15** [*B.A.* 14], 86
xlvii. **4**, .**9**..., **10**... [*B.A.* 3, .8..., 9...], 86
li. **10**... [*B.A.* 8...], 87
lx. ...**9**.. [*B.A.* ...7..], 79
lxvii. (3,) ...**4**, **5** [*B.A.* (2,) ...3, 4], 86
lxxii. **2**, 85
lxxviii. **9**..., 79
lxxx. **2** [*B.A.* 1], 97
lxxxv. (12 [*B.A.* 11],) 85
lxxxix. **15**... [*B.A.* 14...], 85
xc. ...**14**, **15**..., 87
xcvi. **11**..., 87
xcix. .**1**.., 97
cvi. **4**..., ...**5**..., 86
cviii. ...**9**... [*B.A.* ...8...], 79
cx. ...**4**, 101
cxix. ...**7**, **164**, 85

Esaias.

i. **4**..., 86
...**21**..., 85
27, 85
iii. (1, 2, 8,) 51
iv. *5*, 33
v. (3–6,) 51
.**16**, 85
ix. *1* [*B.A.* *2*], 111
1..., **2**... [*B.A.* 2..., 3...], 86
...**6**... [*B.A.* ...7...], 85
x. .**5**..., **6**..., 86
24–34 = .**26**, **27**..., **28–32**, .**34**, 15
xi. (5,) 85
.**10**..., 86
..**11**..., .**13**, **14**..., **15**, **16**..., 15
xii. ...**3**, 2
xiii. **9**..., .**10**, .**11**..., 14
xiv. **6**.., 86
xv. ...**2**, 35
xvii. (3,) 79
xviii. **7**..., 86
xx. *2*, *3*, 16, 35
3, 29
xxii. **13**..., 87
xxiv. (21, 23,) 14
xxv. .**3**, 86
..**7** 86
xxviii. (1,) 79
xxxiii. **5**, 85
xxxiv. **1**..., 86
xxxv. ...**10**, 87
xlii. ..**6**, 86
xliii. **9**..., 86
xliv. (24, 26,) 51
xlix. ...**22**..., 86
(22, 23,) 51
li. **3**..., 87
...**11**, 87
lv. .**4**, (5,) 86
lvi. .**1**, 85
lviii. ...**2**, 85
lxv. (9,) 51
lxvi. **10**..., 87
(20, 22,) 51

Jeremias.

ii. ...**13**..., 2
iii. (18,) 51
iv. .**2**.., 85
(15,) 79
vi. ...**22**, (23,) 86
vii. .**34**, 87
..**34**..., 87
34, 87
ix. .**23**... [*B.A.* .24...], 85
xiii. *1–7*, 16
xvi. ...**9**, 87
9, 87
xvii. ...**13**., 2
xxii. ..**3**..., **13**..., ...**15**, 85
xxiii. ...**5**, 85

(5,) 51
10, 11, 87
xxv. **.10...,** 87
...10..., 87
10, 87
xxxi. (6, 18,) 79
...9..., 2
...9.., 78
..20..., 78
27.., ...31, 33, 51
xxxiii. **..10..., 11...,** 87
15, 85
xlviii. *37,* 35
...45, 46, 103
l. (19,) 79
(19, 20,) 51

Threni.

iv. **21...,** 87

Ezechiel.

i. *Cap. cit.,* 97
iv. *1–15,* 16
v. *1–4,* 16, 35
vii. **...18.,** 35
ix. *Cap. cit.,* 97
x. *Cap. cit.,* 97
xviii. **5,** 85
xxviii. **...12, 13...,** 45
...12, .13..., 14..., ...16.., 97
xxix. **...18...,** 35
xxxii. **.7, 8...,** 14
xxxiii. **...14, ...16,** (19,) 85
xxxvi. **.15,** 86
xxxvii. (16,) 79
xxxix. **..17, 18..., .19, 20..., 21...,** 15
xli. *18–20,* 97
xlviii. (5,) 79

Daniel.

vii. *9,* 49
...14..., 86

Hoscheas.

i. *2–9,* 16
Cap. cit., 79
ii. **.19,** 85
iii. *2, 3,* 16
Cap. cit., 79
iv. (17, 18,) 79
v. **3,** 79
...5..., 9..., 11..., (12, 13,) **.14,** 79
vi. **4,** 79
10, 79
vii. (1, 11,) 79
viii. (9, 11,) 79
ix. **.3,** 79
(11–13, 16,) 79
x. (11,) 79
xi. (3,) 79
.8..., 79
xii. (1, 9, 15 [*B.A.* xi. 12 ; xii. 8, 14],) 79
2 [*B.A.* 1], 79
xiii. (1, 12,) 79

Joel.

i. **...16,** 87
ii. **...1.., 2..., ...10,** 14
...17, 86
iv. [*B.A.* iii.] **15,** 14
.18..., (19,) **20,** 51

Amos.

v. **.24,** 85
vi. **...12,** 85
viii. **...10...,** 35

Obadias.

(19,) 79

Jonas.

ii. *1* [*B.A.* i. *17*], 29
iii. *9,* 51
iv. *2,* 51

Micha.

i. **16,** 35
vii. **...9,** 85

Nahum.

ii. (1 [*B.A.* i. 15],) 51

Zephanias.

ii. **...9,** 86

Zacharias.

ii. **...14..,** (15,) **.16,** 51
viii. **...19...,** 87
.22..., 86

viii. (22,) ...**23**, 51
ix. (10,) 79
..**13**..., 79
x. ...**3**, **4**, 51
..**7**..., 79

xiii. ..**1**..., 2

Malachi.

iii. (4,) 51

Matthaeus.

ii. *1, 2, 9–11,* 23
iv. ...**4**, 69
16, 111
v. **3**, 51
8, 57
...**18**, 90
vii. **1**, .**2**..., 51
7, **8**, 51
ix. *15,* 87
xi. (3,) ...**4**, **5**, 17
xii. (39,) 51
xiii. *14, 15,* 60
33, 29
xvii. *1–5,* 48
2, 98
xix. ...**28**, 51
xxi. *21, 22,* 51
xxiii. .**8**..., **9**, **10**, 51
25, **26**, 40
(27, 28,) 51
xxiv. **29**, **30**., 112
29–31, 14
30, 31, 25
xxv. .**1**, .**2**, **3**., **4**, **5–8**, **9**, **10–12**, 17
xxvi. *34,* 29
39–44, 29
61, 29
...**64**, 49
xxviii. *1,* 29

Marcus.

ii. *19, 20,* 87
ix. *2,* 98
xiii. **31**, 2
xiv. *62,* 49
xvi. *19,* 49

Lucas.

i. ..**14**, 87
ii. .**30**, **31**, **32**..., 86
v. *34, 35,* 87
vi. ...**20**, 51
37, 51

ix. *28,* 98
xvi. **17**, 90
.**19**, **20**, 40
xvii. ...**21**, 78

Johannes.

i. **1**, **2**, (3,) 98
1, **4**, 2
5, 109
9, 109
14, 98
ii. *19,* 29
...**19**, .**21**, 47
iii. (17, 18,) 51
...**27**, 114
29..., 87
iv. *6,* ...**10**, .**14**, 2
...**14**, 69
vi. ..**27**..., 69
56, 89
...**63**, 2, 17, 39, 69
...**68**, 2
vii. ...**24**, 51
...**37**, **38**, 2
viii. (44,) 51
xi. *3, 5, 36,* 40
11, 40
xii. *2,* 40
(47, 48,) 51
xiv. ..**6**..., 2
20, **21**, ...**23**, 57
20, 21, 89
xv. ...**5**, 114
5, 7, 89
7, 51
xvi. ...**8**, (10,) 85
xxi. *15–17,* 29

Apocalypsis.

i. (8, 11, 17,) 98
(13–16,) 98
14, 49
ii. (8,) 98
v. ...**9**.., 86

vi. *1–5, 7, 8,* 12
vii. *4–8,* 11
.17.., ... 2
ix. **1–3, .7, 8, ..9., 10, 11,** 13
x. **..11..,** 86
xii. *3,* 44
xiii. *1,* 44
xvii. (3,) 25
4, ... 44
xix. **.11,.12,13,.14,.16,17,18,** 9
11–19, ... 25
18–21, ... 36
xxi. *2, 9,* 87
(6,) 98
..11, .12, ..17, .18.., *19,* *20,* **.21.., ..18, 16.,** ... 10
17–20= **.17, ..19, 20,** 42
xxii. **..1..,** 2
(12, 13,) 98
17, ... 87

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	*Sig.*	
6	1	14 *pro* "11"
	2	4 *pro* "2, 3"
	3	xii. 3 *pro* "xi. 1, 3
10	1	xxi. *pro* "xix."
11	1	duodecim millia *pro* "1200"
15	1	ii. 1, 2, 10 *pro* "iii. 4"
	2	xxxii. *pro* "xxii."
16	1	xi. *pro* "xii."
17	1	sinistro et dextro *pro* "dextro et sinistro" (*vide Doc. de Domino*, n. 15).
21	1	qui *pro* "quae"
26	1	custodiae *pro* "custodia"
28	1	61 *pro* "31"
	2	sit *pro* "sint"
30	1	et *pro* "est"
	2	23, 24 *pro* "23, 24, 25"
	3	induc *pro* "indue" (*vide A. C.*, n. 3901, 5247; *A.E.*, n. 724[*c*]).
	4	16 *pro* "17"
31	1	inducere *pro* "induere" (*vide A.E.*, n. 724[*c*]).
	2	n. 31 *pro* "n. 29"
35	1	facies *pro* "facient" (*vide A. C.*, n. 9856).
	2	xxviii. *pro* "xxxviii."
39	1	radar *pro* "rador" (*vide A.C.*, n. 5247).
40	1	illa *pro* "ille" (*vide V.C.R.*, n. 223).
41	1	15 *pro* "5"
	2	petetis *pro* "petitis" (*vide A. C.*, n. 9310).
	3	xv. *pro* "vii."
	4	"illorum:"—*sic editio princeps. Forte est legendum* vestrum, *quod textum Graecum rectius interpretaretur.*
	5	3 *pro* "5"
43	1	consiliis *pro* "consilii" (*vide A.C.*, n. 7051, 9320).
	2	Nonne *pro* "Omne" (*vide A. C.*, n. 7051, 9320).
48	1	recolligenda sunt quae *pro* "recolligendum est quod"
51	1	1758 *pro* "1748"
55	1	20 *pro* "21"
	2	9 *pro* "20"
56	1	19 *pro* "9"
59	1	"terram:"—*sic editio princeps; vide autem A.C.*, n. 2235, *ubi legimus* "Zionem," *quod textum Hebraicum rectius interpretatur.*
	2	Facite *pro* "Facito" (*vide A.C.*, n. 4844).
	3	xxii. *pro* "xxxii."
	4	"Me tibi:"—*sic editio princeps; vide autem A. C.*, n. 9182, *ubi legimus* "te Mihi," *quod textum Hebraeum rectius interpretatur.*
	5	tuam *pro* "suam" (*vide A.C.*, n. 1458).
	6	"suum:"—*sic editio princeps; sic quoque A.C.*, n. 9209, *Apoc. Rev.* n. 668, *V.C.R.*, n. 51: tuum *rectius interpretaretur textum Hebraeum.*
	7	"suos:"—*sic editio princeps; sic quoque A.C.*, n. 9209, *Apoc. Rev.*, n. 668, *V.C.R.*, n. 51: tuos *rectius interpretaretur textum Hebraeum.*
	8	lxxxix. 15 [*B.A.* 14] *pro* "lxxix. 5"
60	1	xiv. *pro* "xvi."
	2	xviii. 7 *pro* "xvi. 2"
	3	7 *pro* "8"
	4	lv. *pro* "liv."
61	1	"Jehovah:"—*sic ed. princeps; sic Apoc. Rev.*, n. 483; *V.C. R.*, n. 251; *vide autem Apoc. Expl.*, n. 687[*b*], *ubi legimus* "Deus," *quod textum Hebraeum rectius interpretatur.*
	2	xcvi. 11 *pro* "lxviii. 4"
62	1	*Verba uncis inclusa, in V.C. R.*, n. 253, *videantur.*
65	1	*Verba uncis inclusa in V.C. R.*, n. 255 *videantur.*
67	1	sint *pro* "sit"
68	1	xxxvii. *pro* "xxxvi."
	2	1, 31 *pro* "31"
	3	23 *pro* "22"
71	1	24 *pro* "25"
74	1	*Verba uncis inclusa videantur, Diar. Sp., partis septimae sectio secunda*, p. 32 (*ed.* 1854).
	2	86 *pro* "87"
76	1	ut *pro* "et"
79	1	Vetusto:—*sic V.C.R.*, n. 273.
80	1	forte:—*sic V.C.R.*, n. 275.

Doctrina Vitae

PRO NOVA HIEROSOLYMA

Ex Praeceptis Decalogi

OPUS

EMANUELIS SWEDENBORG

CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT AMSTELODAMI MDCCLXIII

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

CONTENTA.*

I. Quod omnis Religio sit Vitae, et quod Vita ejus sit facere Bonum (n. 1–8).

II. Quod Nemo possit Bonum facere, quod Bonum est, a Se (n. 9–17).

III. Quod quantum Homo fugit Mala ut Peccata, tantum faciat Bona non a Se, sed a Domino (n. 18–31).

(i.) *Quod si homo bona vult et facit, antequam fugit mala ut peccata, bona non sint bona* (n. 24).

(ii.) *Quod si homo pia cogitat et loquitur, et non fugit mala ut peccata, pia non sunt pia* (n. 25, 26).

(iii.) *Quod si homo scit et sapit multa, et non fugit mala ut peccata, usque non sapiat* (n. 27).

IV. Quod quantum quis fugit Mala ut Peccata, tantum amet Vera (n. 32–41).

V. Quod quantum quis fugit Mala ut Peccata, tantum Fidem habeat, et Spiritualis sit (n. 42–52).

VI. Quod Decalogus doceat, quaenam Mala sunt Peccata (n. 53–61).

VII. Quod omnis generis Homicidia, Adulteria, Furta, Falsa Testimonia, cum Concupiscentia ad illa, sint Mala, quae ut Peccata fugienda sunt (n. 62–66).

VIII. Quod quantum quis omnis generis Homicidia ut Peccata fugit, tantum Amorem erga Proximum habeat (n. 67–73).

IX. Quod quantum quis omnis generis Adulteria fugit, tantum Castitatem amet (n. 74–79).

X. Quod quantum quis omnis generis Furta ut Peccata fugit, tantum Sinceritatem amet (n. 80–86).

XI. Quod quantum quis omnis generis Falsa Testimonia ut Peccata fugit, tantum Veritatem amet (n. 87–91).

XII. Quod non aliquis possit fugere Mala ut Peccata, usque ut interius aversetur illa, nisi per Pugnas contra illa (n. 92–100).

XIII. Quod Homo debeat fugere Mala ut Peccata, et pugnare contra illa, sicut a Se (n. 101–107).

XIV. Quod si quis fugit Mala ex quacunque alia causa, quam quia Peccata sunt, non fugiat illa, sed modo faciat ut non appareant coram Mundo (n. 108–114).

---

* Ab editore collecta.

DOCTRINA VITAE PRO NOVA HIEROSOLYMA.

[I.]

Quod omnis Religio sit Vitae, et quod Vita ejus sit facere Bonum.

1. Omnis homo, cui est religio, scit et agnoscit, quod qui bene vivit, salvetur, et quod qui male vivit, condemnetur: scit enim et agnoscit, quod, qui bene vivit, bene cogitet, non solum de Deo, sed etiam de proximo; non autem qui male vivit. Vita hominis est ejus amor; et quod homo amat, non modo libenter facit, sed etiam libenter cogitat. Quod itaque dicatur, quod vita sit facere bonum, est quia facere bonum unum agit cum cogitare bonum; quae si non unum agunt apud hominem, non sunt vitae ejus. Sed haec in sequentibus demonstranda sunt.

2. Quod religio sit vitae, et quod vita sit facere bonum, hoc omnis qui legit Verbum videt, et cum legit, agnoscit. In Verbo haec sunt:—

"Quisquis..solverit praeceptorum horum minimum, et docuerit ita homines, minimus vocabitur in regno caelorum: qui vero facit et docet, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Dico..vobis, nisi justitia vestra abundaverit super Scribarum et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum" (*Matth.* v. 19, 20).

"Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, exscinditur, et in ignem conjicitur; quare ex fructibus eorum cognoscetis illos" (*Matth.* vii. 19, 20).

"Non omnis dicens Mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum, sed faciens voluntatem Patris Mei, qui est in caelis" (*Matth.* vii. 21).

"Multi dicent Mihi in die illo, Domine, Domine, nonne per nomen tuum prophetavimus,....et in nomine tuo multas virtutes fecimus? Sed tunc confitebor illis, Non novi vos, discedite a Me, operantes iniquitatem" (*Matth.* vii. 22, 23).

"Omnis..qui audit verba mea, et facit illa, comparabo viro prudenti, qui aedificavit domum suam super petra." "At omnis audiens verba mea et non faciens illa, comparabitur viro stulto, qui aedificavit domum suam super arena" (*Matth.* vii. 24, 26).

Jesus dixit, "Exivit seminans ad seminandum;...semina alia ceciderunt super viam duram;....alia in petrosa;....alia inter spinas;....et alia in terram bonam. ....Ille qui in terram bonam seminatus, hic est, qui Verbum audit et attendit: qui inde fructum fert et facit, alius..centuplum, alius..sexagecuplum, et alius..trigecuplum." Cum haec dixit Jesus, exclamabat, dicens, "Qui habet aures ad audiendum audiat" (*Matth.* xiii. 3–9, 23).

"Venturus..est Filius hominis in gloria Patris sui,...et tunc reddet unicuique secundum facta ejus" (*Matth.* xvi. 27).

"Auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus ejus" (*Matth.* xxi. 43).

"Quando..venerit Filius hominis in gloria sua,....tunc sedebit super throno gloriae." Et dicet ovibus a dextris, "Venite benedicti...et tanquam hereditatem possidete paratum vobis regnum a fundatione mundi; nam esurivi et dedistis Mihi quod ederem, sitivi et potastis Me, peregrinus fui et collegistis Me, nudus fui et induistis Me, aegrotus fui et visitastis Me, in custodia fui et venistis ad Me. Tunc respondebunt..justi, Quando" ita "vidimus Te?....Sed respondens Rex dicet..Amen dico vobis, in quantum fecistis uni ex fratribus meis minimis, Mihi fecistis." Et Rex dicet similia ad hircos, qui a sinistris; et quia illi talia non fecerunt, dicet, "Discedite a Me maledicti in ignem aeternum, paratum diabolo, et angelis ejus" (*Matth.* xxv. 31–46).

"Facite..fructus dignos paenitentia;....jam jam..securis ad radicem arborum jacet; omnis igitur arbor non faciens fructum bonum, exscinditur et in ignem conjicitur" (*Luc.* iii. 8, 9).

Jesus dixit, "Quid..Me vocatis Domine, Domine, et non facitis quae dico? Omnis qui venit ad Me, et audit sermones meos, et facit illos,....similis est homini aedificanti domum,....et posuit fundamentum super petra:....qui vero audit et non facit, similis est homini aedificanti domum super humo sine fundamento" (*Luc.* vi. 46–49).

Jesus dixit, "Mater mea et fratres mei hi sunt, qui audiunt Verbum Dei et faciunt illud" (*Luc.* viii. 21).

"Tunc incipietis stare et pulsare januam, dicentes, Domine,..aperi nobis; sed respondens dicet" illis, "Non novi vos unde sitis:....Discedite a Me, omnes operarii iniquitatis" (*Luc.* xiii. 25–27).

"Hoc..est judicium, quod Lux venerit in mundum, sed dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim opera eorum mala; omnis..qui mala facit, odit lucem,....ne coarguantur opera ejus. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quoniam in Deo facta sunt" (*Joh.* iii. 19–21).

"Et exibunt qui bona fecerunt, in resurrectionem [vitae, qui vero mala fecerunt in resurrectionem] judicii" (*Joh.* v. 29).

"Scimus..quod peccatores Deus non audiat; sed si quis Deum colit, et voluntatem Ejus facit, hunc audit" (*Joh.* ix. 31).

"Si haec scitis, beati estis si feceritis illa" (*Joh.* xiii. 17).

"Qui habet praecepta,..et facit illa, ille est qui amat Me;....et Ego amabo illum, et manifestabo illi Me Ipsum; et ad illum" veniam, "et mansionem apud illum" faciam. "Qui non amat Me, verba mea non servat" (*Joh.* xiv. 15, 21–24).

Jesus dixit, "Ego sum vitis.., et Peter meus vinitor: omnem palmitem in Me non ferentem fructum, tollit illum; omnem autem palmitem fructum ferentem, putabit illum, ut plus fructus ferat" (*Joh.* xv. 1, 2).

"In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum multum feratis, et reddamini discipuli mei" (*Joh.* xv. 8).

"Vos amici mei estis, si feceritis quaecunque mando vobis:....Ego elegi vos,...ut fructum feratis, et fructus vester maneat" (*Joh.* xv. 14, 16).

Dominus dixit Johanni, "Scribe angelo Ephesinae Ecclesiae,....Novi opera tua.....habeo contra te, quod charitatem priorem reliqueris;....age paenitentiam, et priora opera fac; sin vero,...movebo candelabrum tuum e loco ejus" (*Apoc.* ii. 1, 2, 4, 5).

"Angelo Ecclesiae Smyrnaeorum scribe,....Novi opera tua" (*Apoc.* ii. 8[, 9]).

"Angelo Ecclesiae in Pergamo scribe, Novi opera tua, paenitentiam age" (*Apoc.* ii. [1]12, 16).

"Angelo Ecclesiae in Thyatiris scribe,....Novi opera tua et charitatem;...et opera tua posteriora plura primis" (*Apoc.* ii. [2]18, 19).

"Angelo Ecclesiae in Sardibus scribe,....Novi opera tua, quod nomen habeas quod vivas, sed mortuus es:....non inveni opera tua perfecta coram Deo,....paenitentiam age" (*Apoc.* iii. 1–3).

Angelo Ecclesiae quae in Philadelphia scribe,....Novi opera tua" (*Apoc.* iii. 7, 8).

"Angelo Ecclesiae Laodicensium scribe,....Novi opera tua,....age paenitentiam" (*Apoc.* iii. 14, 15, 19).

"Audivi vocem e caelo dicentem, Scribe, Beati mortui, qui in Domino moriuntur a nunc:..dicit Spiritus, ut requiescant ex laboribus suis, opera..illorum sequuntur cum illis" (*Apoc.* xiv. 13).

"Liber apertus est, qui est vitae; et judicati sunt mortui, juxta ea quae scripta in [3]libro, omnes secundum opera illorum" (*Apoc.*xx. 12, 13).

"Ecce venio cito, et merces mea Mecum, ut dem unicuique secundum opus ejus" (*Apoc.* xxii. 12).

Similiter in Veteri Testamento:—

"Retribue illis juxta opus illorum, et juxta factum manuum illorum" (*Jerem.* xxv. 14).

Jehovah, "cujus oculi aperti sunt super omnes vias [4]hominum, ad dandum [5]cuivis secundum vias ejus, et secundum fructum operum ejus" (*Jerem.* xxxii. 19).

"Visitabo secundum vias ejus, et opera ejus retribuam illi" (*Hosch.* iv. 9).

"Jehovah....juxta vias nostras, juxta opera nostra facit nobiscum" (*Sach.* i. 6).

Ac multis in locis, quod statuta, mandata et leges facerent. Ut,

"Observabitis statuta mea, et judicia mea, quae si fecerit homo, vivet per illa" (*Levit.* xviii. 5).

"Observabitis omnia statuta mea, et judicia mea, ut faciatis illa" (*Levit.* xix. 37; cap. xx. 8; cap. xxii. 31).

Benedictiones, si fecerint praecepta, et maledictiones si non fecerint (*Levit.* xxvi. 4–46).

Mandatum filiis Israelis, ut facerent sibi peniculamentum super alis vestium suarum, ut recordarentur omnium praeceptorum Jehovae, ut facerent illa ([6]*Num.* xv. 38, 39).

Et in mille aliis locis. Quod opera sint quae faciunt hominem ecclesiae, et quod salvetur secundum illa, docet etiam Dominus in parabolis; quarum plures involvunt, quod qui bona faciunt acceptentur, et qui mala, rejiciantur. Ut in parabola

De Agricolis in vinea (*Matth.* xxi. 33–44):

De Ficu, quae non dedit fructum ([1]*Luc.* xiii. 6–9):
De Talentis et Minis cum quibus negotiarentur (*Matth.* xxv. 14–31; *Luc.* xix. 13–25):
De Samarita qui obligavit vulnera sauciati a latronibus (*Luc.* x. 30–37):
De Divite et Lazaro (*Luc.* xvi. 19–31):
De decem Virginibus (*Matth.* xxv. 1–12).

3. Quod omnis, cui religio est, sciat et agnoscat, quod qui bene vivit salvetur, et qui male vivit condemnetur, est ex conjunctione caeli cum homine, qui ex Verbo novit quod Deus sit, quod caelum et infernum sint, et quod vita post mortem sit: inde est communis illa perceptio. Quare in Doctrina fidei Athanasianae de Trinitate, quae universaliter in Christiano orbe recepta est, etiam hoc, quod in fine ejus dicitur, universaliter receptum est: nempe,

"Jesus Christus, qui passus est propter salvationem nostram, ascendit in caelum, et sedet ad dextram Patris omnipotentis, unde venturus est ad judicandum vivos et mortuos; et tunc illi, qui bona fecerunt, intrabunt in vitam aeternam, et qui mala fecerunt, in ignem aeternum."

4. Sunt tamen in ecclesiis Christianis multi, qui docent quod sola fides salvet, et non aliquod bonum vitae seu bonum opus; hi etiam adjiciunt, quod non malum vitae seu malum opus condemnet justificatos per solam fidem, quia in Deo et in gratia sunt. Sed mirum est, quod tametsi illi talia docent, usque agnoscant, quod fit ex communi perceptione e caelo, quod salventur qui bene vivunt, et condemnentur qui male vivunt. Quod usque agnoscant, patet ex *Oratione*, quae in templis tam in Anglia, quam in Germania, Suecia et Dania legitur coram populo, qui Sacram Cenam obit. Quod in illis regnis sint qui solam illam fidem docent, notum est. *Oratio* quae in Anglia legitur coram populo qui sacramentum Cenae obit, est haec:—

5. "*The way and means to be received as worthy partakers of that Holy Table, is, first, to examine your lives and conversations by the rule of God's commandments, and whereinsoever ye shall perceive yourselves to have offended, either by will, word or deed, there to bewail your own sinfulness, and to confess yourselves to Almighty God, with full purpose of amendment of life; and if ye shall perceive your offences to be such as are not only against God, but also against your neighbors, then ye shall reconcile yourselves unto them, being ready to make restitution and satisfaction according to the utmost of your powers, for all injuries and wrongs done by you to any other, and being likewise ready to forgive others that have offended you, as ye would have forgiveness*

of your offences at God's hand, for otherwise the receiving of the Holy Communion doth nothing else but increase your damnation. Therefore if any of you be a blasphemer of God, a hinderer or slanderer of His Word, an adulterer, or be in malice or envy, or in any other grievous crime, repent you of your sins, or else come not to that Holy Table; lest after the taking of that Holy Sacrament the Devil enter into you, as he entered into Judas, and fill you full of all iniquities, and bring you to destruction both of body and soul."

6. Haec in Latino sermone ita sunt:—

Haec est via et hoc est medium, ut quis fiat dignus particeps Sanctae Cenae: primarium est, ut exploret suae vitae facta et commercia secundum normam praeceptorum Dei; et in quibuscunque animadvertit se offendisse voluntate aut loquela aut facto, tunc deploret vitiosam suam naturam, et confessionem faciat coram omnipotente Deo, cum pleno proposito emendandi vitam. Et si animadvertit offensas tales esse, ut non modo sint contra Deum, sed etiam contra proximum, tunc reconciliabit se illi, et promptus erit ad restitutionem et satisfactionem ex omni potentia sua, propter injurias et mala alicui facta; et similiter promptus erit ad remittendum aliis offensas, quemadmodum vult ut offensae suae remittantur a Deo: alioquin receptio Sanctae Communionis non facit nisi quam aggravet damnationem. Quapropter si quis vestrum est blasphemator Dei, obtrectator aut sugillator Verbi Ipsius, aut adulter, aut in malitia vel in malevolentia, aut in aliquo alio enormi crimine, paenitentiam a peccatis age; si non, ad Sanctam Cenam ne accedas; alioquin post receptionem ejus Diabolus intraturus est in te, sicut intravit in Judam, et impleturus te omni iniquitate, et destructurus et corpus et animam.

7. Datum est interrogare aliquos presbyteros Angliae, qui solam fidem confessi sunt et praedicaverunt, quod factum est in mundo spirituali, num quando in templis praelegerunt illam orationem, in qua non nominatur fides, crediderint quod ita sit; ut, quod si mala faciunt, et non paenitentiam agant, Diabolus intraturus in illos sicut in Judam, et destructurus illorum et corpus et animam. Dixerunt, quod in illo statu, in quo fuerunt cum praelegerunt orationem, non aliud sciverint et cogitaverint, quam quod illa essent ipsa religio; sed quod cum sermones suos seu praedicationes concinnarent et elimarent, non similiter cogitaverint, quia de fide quod esset unicum medium salutis, et de bono vitae quod esset accessorium morale pro bono publico. Sed usque convicti sunt, quod etiam illis communis perceptio esset, quod qui bene vivit salvetur, et qui male vivit condemnetur, et quod haec perceptio illis sit, quando non in suo proprio sunt.

8. Quod omnis religio sit vitae, est quia unusquisque

post mortem est sua vita; manet enim eadem, quae ei fuerat in mundo, et non mutatur; mala enim vita in bonam non potest converti, nec bona in malam, quia oppositae sunt, et conversio in oppositum est exstinctio: quare quia oppositae sunt, vita bona vocatur vita, et vita mala vocatur mors. Inde est quod religio sit vitae, et quod vita sit bonum facere. Quod homo sit post mortem qualis ejus vita fuerat in mundo, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 470–484).

[II.]

Quod Nemo possit Bonum facere, quod Bonum est, a Se.

9. Quod hactenus vix aliquis sciat, num bonum quod facit sit a se, vel a Deo, est causa, quia ecclesia separavit fidem a charitate, et bonum est charitatis. Homo dat pauperibus, opitulatur egenis, impendit templis et xenodochiis, consulit ecclesiae, patriae et concivi, sedule invisit templum, tunc devote auscultat et orat, Verbum et libros pietatis legit, et cogitat de salute, et non scit num illa faciat a se vel a Deo. Eadem potest facere ex Deo, et potest facere ex se; si illa ex Deo facit, bona sunt; si ex se, non bona sunt. Immo dantur similia bona ex se, quae exstanter mala sunt; ut sunt bona hypocritica, quae deceptoria et fraudulenta.

10. Bona ex Deo, et ex se, possunt comparari auro. Aurum quod ab intimo aurum, et vocatur aurum obryzum, hoc bonum aurum est; aurum commixtum argento est quoque aurum, sed bonum secundum commixtionem; minus autem aurum commixtum cupro. At aurum arte factum, et simile auro ex colore, non est bonum; non enim substantia auri in eo est. Datur etiam auratum; ut auratum argentum, cuprum, ferrum, stannum, plumbum, tum auratum lignum et auratus lapis, quae superficietenus etiam possunt apparere sicut aurum; sed quia non sunt aurum, aestimantur vel secundum artem, vel secundum pretium

aurati, vel secundum pretium auri quod abradi potest. Haec bonitate differunt ab ipso auro, sicut vestis ab homine. Potest etiam lignum putidum et scoria, immo fimus, induci auro; hoc aurum est, quod cum bono Pharisaico comparabile est.

11. Homo ex scientia novit, num aurum in substantia bonum est, num commixtum et falsificatum, et num inductum; sed non ex scientia novit, num bonum quod facit in se bonum est: hoc solum novit, quod bonum a Deo bonum sit, et quod bonum ab homine non bonum sit. Quare quia interest saluti scire, num bonum quod facit a Deo sit, vel num a Deo non sit, ideo revelandum est; sed antequam revelatur, dicetur aliquid de bonis.

12. Datur bonum civile, bonum morale, et bonum spirituale. Bonum civile est quod homo facit ex lege civili; per id bonum et secundum id est homo civis in mundo naturali. Bonum morale est quod homo facit ex lege rationali; per id bonum et secundum id est ille homo. Bonum spirituale est quod homo facit ex lege spirituali; per id bonum et secundum id est homo civis in mundo spirituali. Haec bona sequuntur in hoc ordine: bonum spirituale est supremum, bonum morale est medium, et bonum civile est ultimum.

13. Homo cui est bonum spirituale, est homo moralis et quoque homo civilis; at homo cui non est bonum spirituale, apparet sicut sit homo moralis et civilis, sed usque non est. Quod homo cui est bonum spirituale, sit homo moralis et civilis, est quia bonum spirituale essentiam boni in se habet, et ex illo bonum morale et civile. Essentia boni non potest dari aliunde, quam ab Ipso qui est ipsum Bonum. Effunde cogitationem quaquaversum, intende, et inquire, unde bonum est bonum, et videbis quod sit a suo *esse*, et quod id sit bonum quod *esse* boni in se habet, consequenter quod id sit bonum, quod est ab ipso Bono, ita a Deo; consequenter quod bonum non a Deo, sed ab homine, non bonum sit.

14. Ex illis quae in *Doctrina de Scriptura Sacra* (n. 27, 28, 38), dicta sunt, videri potest, quod supremum, medium et ultimum faciant unum, sicut finis, causa et effectus; et quod quia faciunt unum, ipse finis dicatur finis primus, causa finis medius, et effectus finis ultimus. Inde

patebit, quod apud hominem cui bonum spirituale est, morale apud illum sit spirituale medium, ac quod civile sit spirituale ultimum. Inde nunc est, quod dictum sit, quod homo, cui est bonum spirituale, sit homo moralis et homo civilis; et quod homo, cui non est bonum spirituale, non sit homo moralis, nec civilis, sed quod modo appareat sicut sit. Apparet sibi et quoque aliis.

15. Quod homo, qui non spiritualis est, usque possit rationaliter cogitare et inde loqui, sicut spiritualis homo, est quia intellectus hominis potest elevari in lucem caeli, quae est veritas, et ex illa videre; sed voluntas hominis non potest similiter elevari in calorem caeli, qui est amor, et ex illo facere. Inde est, quod veritas et amor non unum faciant apud hominem, nisi spiritualis sit; inde etiam est quod homo possit loqui; hoc etiam facit discrimen inter hominem et inter bestiam. Per hoc quod intellectus possit elevari in caelum, cum adhuc non voluntas, est quod homo possit reformari et spiritualis fieri; sed tunc primum reformatur et spiritualis fit, quando etiam voluntas elevatur. Ex illa dote intellectus prae dote voluntatis, est, quod homo, qualiscunque sit, etiam malus, possit rationaliter cogitare et inde loqui, sicut spiritualis; sed quod non usque rationalis sit, est quia intellectus non ducit voluntatem, sed voluntas intellectum; intellectus modo docet et monstrat viam, ut in *Doctrina de Scriptura Sacra* (n. 115) dictum est; et quamdiu voluntas non una cum intellectu est in caelo, homo non est spiritualis, et inde nec rationalis; nam cum relinquitur suae voluntati seu suo amori, tunc rationalia intellectus sui de Deo, de caelo, et de vita aeterna, ejicit, et loco illorum assumit talia quae cum voluntatis ejus amore concordant, et illa vocat rationalia. Sed haec videnda erunt in transactionibus de *Sapientia Angelica.*

16. In sequentibus illi qui bonum faciunt a se, dicentur homines naturales; quoniam morale et civile apud illos quoad essentiam est naturale: at illi qui bonum faciunt a Domino, dicentur homines spirituales; quoniam morale et civile apud illos quoad essentiam est spirituale.

17. Quod nemo possit facere aliquod bonum quod bonum est, a se, docet Dominus apud *Johannem:*

> "Homo non potest sumere quicquam, nisi sit datum illi e caelo" (iii. 27).

et apud eundem,

> "Qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum: quia sine Me non potestis facere quicquam" (xv. 5):

"Qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum," est quod a Domino sit omne bonum; "fructus" est bonum: "sine Me non potestis facere quicquam," est quod nemo id possit facere a se. Illi qui credunt in Dominum, et bonum faciunt ab Ipso, vocantur

> "Filii lucis" (*Joh.* xii. 36; *Luc.* xvi. 8);
> "Filii nuptiarum" (*Marc.* ii. 19);
> "Filii resurrectionis" (*Luc.* xx. 36);
> "Filii Dei" (*Luc.* xx. 36; *Joh.* i. 12);
> "Ex Deo nati" (*Joh.* i. 13);
> Quod Deum visuri sint (*Matth.* v. 8);
> Quod Dominus mansionem apud illos facturus sit (*Joh.* xiv. 23);
> Quod fidem Dei habeant (*Marc.* xi. 22);
> Quod opera illorum sint a Deo facta (*Joh.* iii. 21).

Haec in summa sunt in his verbis:

> "Quotquot receperunt" Jesum, "dedit illis potestatem ut filii Dei essent, credentibus in nomen Ipsius; qui non ex sanguinibus, neque e voluntate carnis, neque e voluntate viri, sed ex Deo nati sunt" (*Joh.* i. 12, 13):

"credere in nomen filii Dei," est credere Verbum, et vivere secundum id; "voluntas carnis" est proprium voluntatis hominis; quod in se est malum; et "voluntas viri" est proprium intellectus ejus, quod in se est falsum ex malo; "nati ex illis," sunt qui ex proprio volunt et faciunt, ac cogitant et loquuntur; "nati a Deo" sunt qui illa ex Domino: in summa, quod non bonum sit quod ab homine, sed quod bonum sit quod a Domino.

[III.]

Quod quantum Homo fugit Mala ut Peccata, tantum faciat Bona non a Se, sed a Domino.

18. Quis non scit et scire potest, quod mala impediant, quin Dominus ad hominem intrare possit? Malum enim est infernum, et Dominus est caelum, ac infernum et caelum opposita sunt; quantum itaque homo est in uno, tantum non potest esse in altero; unum enim agit contra alterum, et destruit.

19. Homo, quamdiu est in mundo, in medio est inter infernum et caelum; infra est infernum et supra est caelum; et tunc tenetur in libero convertendi se aut ad infernum aut ad caelum: si se convertit ad infernum, avertit se a caelo; si autem convertit se ad caelum, avertit se ab inferno. Seu quod idem est; homo, quamdiu est in mundo, in medio stat inter Dominum et diabolum, ac tenetur in libero convertendi se aut ad unum aut ad alterum: si se convertit ad diabolum, se avertit a Domino; si autem convertit se ad Dominum, avertit se a diabolo. Seu quod idem est; homo, quamdiu in mundo est, in medio est inter malum et bonum, et tenetur in libero convertendi se aut ad unum aut ad alterum: si se convertit ad malum, avertit se a bono; si autem convertit se ad bonum, avertit se a malo.

20. Dicitur quod homo teneatur in libero convertendi se huc illuc; hoc liberum est cuivis homini non ab ipso, sed a Domino; quare dicitur quod teneatur in illo. De aequilibrio inter caelum et infernum, et quod homo sit in illo, et inde in libero, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 589–596, et n. 597–603). Quod quivis homo in libero teneatur, et quod id nemini auferatur, videbitur in suo loco.

21. Ex his manifeste patet, quod quantum homo fugit mala, tantum apud Dominum et in Domino sit; et quantum in Domino est, tantum faciat bona non a se, sed a

Domino. Inde haec communis Lex resultat,—*Quod quantum quis fugit mala, tantum faciat bona.*

22. Sed duo requisita sunt: unum, quod homo fugere debeat mala quia peccata sunt, hoc est, quia sunt infernalia et diabolica, ita contra Dominum, et contra leges Divinas: alterum, quod homo debeat fugere mala ut peccata sicut ab se ipso, sed sciat et credat quod a Domino. Sed de hoc et de illo requisito dicetur in articulis subsequentibus.

23. Ex his sunt tria haec consequentia:

(i.) *Quod si homo bona vult et facit, antequam fugit mala ut peccata, bona non sint bona.*
(ii.) *Quod si homo pia cogitat et loquitur, et non fugit mala ut peccata, pia non sint pia.*
(iii.) *Quod si homo scit et sapit multa, et non fugit mala ut peccata, usque non sapiat.*

24. (i.) *Quod si homo bona vult et facit, antequam fugit mala ut peccata, bona non sint bona*, est quia non prius est in Domino, ut supra dictum est: prout si det pauperibus, opem ferat egenis, impendat templis et hospitalitiis, benefaciat ecclesiae, patriae et concivibus, doceat Evangelium et convertat, agat justitiam in judiciis, sinceritatem in negotiis, et rectitudinem in operis; et tamen mala ut peccata nihili facit, sicut fraudes, adulteria, odia, blasphemias, et similia alia; tunc non aliter potest facere bona, quam quae intus mala sunt; facit enim illa ex se, et non ex Domino; ita est ipse in illis, et non Dominus; et bona, in quibus ipse homo est, sunt omnia conspurcata malis ejus, et spectant ipsum et mundum. Attamen eadem illa facta, quae supra recensita sunt, interius bona sunt, si homo fugit mala ut peccata; prout fraudes, adulteria, odia, blasphemias, et similia alia: facit enim illa a Domino, et vocantur "in Deo facta" (*Joh.* iii. 19–21).

25. (ii.) *Quod si homo pia cogitat et loquitur, et non fugit mala ut peccata, pia non sint pia*, est quia non est in Domino. Ut si frequentat templa, devote auscultat praedicationes, legit Verbum et pietatis libros, obit sacramentum Cenae, cottidie fundit preces; immo si multum cogitat de Deo, et de salute, et tamen mala, quae sunt peccata, nihili facit, (ut fraudes, adulteria, odia, blasphemias, et similia alia,) tunc non potest aliter cogitare et

loqui pia, quam quae intus non pia sunt, nam ipse homo cum malis suis est in illis. Haec quidem tunc nescit, sed tamen inibi sunt, et coram illo latent; est enim sicut fons, cujus aqua est impura ex vena. Exercitia pietatis ejus vel sunt modo solennia ex habitu, vel sunt meritoria, vel sunt hypocritica: ascendunt quidem versus caelum, sed reflectunt se in via et decidunt, sicut fumi in aere.

26. Datum est videre et audire multos post mortem, qui enumeraverunt bona sua opera, et pietatis exercitia, quae nunc supra (n. 24, 25) memorata sunt, et plura adhuc. Inter illos etiam vidi quosdam habere lampades et non oleum. At inquisitum est num fugerint mala ut peccata, ac inventi, quod non; quare illis dictum est, quod mali sint. Visi etiam postea intrare cavernas, ubi similes mali erant.

27. (iii.) *Quod si homo scit et sapit multa, et non fugit mala ut peccata, usque non sapiat*, est ex simili causa, de qua prius; quod sapiat a se et non a Domino. Prout si sciat doctrinam ecclesiae suae, et omnia ejus ad amussim; si sciat confirmare illa per Verbum et per ratiocinia; si sciat doctrinas omnium ecclesiarum a saeculis, et simul edicta omnium conciliorum; immo si sciat veritates, et quoque videat et intelligat illas, ut si sciat quid fides, quid charitas, quid pietas, quid paenitentia et remissio peccatorum, quid regeneratio, quid Baptismum et Sacra Cena, quid Dominus, et quid redemptio et salvatio; is usque non sapit si non fugit mala ut peccata: sunt enim cognitiones absque vita, quia modo intellectus ejus et non simul voluntatis ejus sunt; et quae talia sunt, tempore pereunt, ex causa, de qua supra (n. 15); post mortem etiam ipse homo ejicit illa, quia cum amore voluntatis ejus non concordant. Sed usque cognitiones maxime necessariae sunt, quia illae docent quomodo homo faciet; et cum facit illas, tunc apud illum vivunt; non prius.

28. Haec omnia, quae hactenus dicta sunt, Verbum multis in locis docet; ex quibus sequentia modo adducentur. Verbum docet quod nemo possit in bono esse et simul in malo; seu quod idem, quod nemo possit quoad animam in caelo esse et simul in inferno. Docet hoc in his:—

"Nemo potest duobus dominis servire; nam aut unum odio habebit et alterum amabit, aut uni adhaerebit et alterum contemnet: non potestis Deo servire et mammonae" (*Matth.* vi. 24).

"Quomodo potestis bona loqui, cum mali estis?..ex abundantia cordis os loquitur; bonus homo ex bono thesauro cordis sui emittit bona, et malus homo ex malo thesauro emittit mala" (*Matth.* xii. 34, 35).

"Arbor..bona non facit fructum malum, neque arbor mala facit fructum bonum: omnis..arbor ex proprio fructu cognoscitur; non enim ex spinis colligunt ficus, neque ex rubo vindemiant uvam" (*Luc.* vi. 43, 44).

29. Verbum docet, quod nemo possit bonum facere a se, sed a Domino. Dixit Jesus,

"Ego sum Vitis.., et Pater meus Vinitor: omnem palmitem in Me non ferentem fructum, tollit illum: omnem autem fructum ferentem, putabit illum, ut plus fructus ferat. Manete in Me, etiam Ego in vobis: quemadmodum palmes non potest ferre fructum a se ipso, nisi manserit in vite, ita neque vos, nisi in Me manseritis. Ego sum Vitis, vos palmites; qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum; quia sine Me, non potestis facere quicquam. Nisi quis manserit in Me, ejectus est foras sicut palmes, et arefactus est, et colligunt illum, et in ignem conjiciunt, et comburitur" (*Joh.* xv. 1–6).

30. Verbum docet, quod quantum homo non purificatus est a malis, bona ejus non sint bona, nec pia ejus sint pia, nec sapiat, et vicissim; in his:—

"Vae vobis Scribae et Pharisaei, hypocritae, quia similes vos facitis sepulcris dealbatis, quae foris quidem apparent pulchra, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni immunditie: sic etiam vos foris quidem apparetis..justi, intus vero pleni estis hypocrisi et iniquitate. Vae vobis,...quia purgatis exterius poculi et patinae, interiora vero plena sunt rapina et intemperantia. Pharisaee caece, purga prius interius poculi et patinae, ut fiat etiam exterius mundum" (*Matth.* xxiii. 25–28).

Tum ex his apud *Esaiam*,

"Audite verbum Jehovae, principes Sodomae; audite legem Dei nostri, popule Gomorrhae. Quid Mihi multitudo sacrificiorum vestrorum?....Ne addite adducere mincham vanitatis; suffitus abominatio Mihi est, novilunium et sabbathum,..non possum ferre iniquitatem..: novilunia..et festa stata vestra odit anima mea. ....Unde quando expanditis manus vestras, occulto oculos meos a vobis; etiam si multiplicatis orationem, non Ego audiens; manus vestrae sanguinibus plenae sunt. Lavate vos, purificate vos, removete malitiam operum vestrorum a coram oculis meis, cessate malum facere. ....Si fuerint peccata vestra sicut coccinea, sicut nix albescent; si rubra fuerint..., sicut lana erunt" (i. 10–18).

Haec in summa sunt, quod nisi homo fugit mala, omnia cultus ejus non bona sint, similiter omnia ejus opera; nam dicitur, "Non possum ferre iniquitatem," "purificate vos, removete malitiam operum vestrorum, cessate malum

facere." Apud *Jeremiam*,

> "Revertimini quisque a via sua mala, et bona reddite opera vestra" (xxxv. 15).

Quod iidem nec sapiant:—Apud *Esaiam*,

> "Vae sapientibus in oculis suis, et coram faciebus suis intelligentibus" (v. 21).

Apud eundem,

> "Peribit sapientia sapientium.., ac intelligentia intelligentium: vae illis qui profunde sapiunt, ... et fiunt in tenebris opera illorum" (xxix. 14, 15).

Et alibi apud eundem,

> "Vae descendentibus in Aegyptum pro auxilio, et super equis innituntur, et confidunt super curru quod multus, et super equitibus quod validi sint.., sed non respiciunt ad Sanctum Israelis, et Jehovam non quaerunt. .... Sed surget contra domum malignorum, et contra auxilium operantium iniquitatem; nam Aegyptus non Deus, et equi ejus caro non spiritus" (xxxi. 1–3):

ita describitur propria intelligentia; "Aegyptus" est scientia; "equus" est intellectus inde; "currus" est doctrina inde; "eques" est intelligentia inde; de quibus dicitur, "Vae illis, qui non respiciunt ad Sanctum Israelis, et Jehovam non quaerunt:" destructio eorum per mala, intelligitur per "Surget contra domum malignorum, et contra auxilium operantium iniquitatem:" quod illa sint ex proprio, et ideo non in illis vita, intelligitur per quod "Aegyptus homo et non Deus," et quod "equi ejus caro et non spiritus;" "homo" et "caro" sunt proprium hominis, "Deus" et "spiritus" sunt vita a Domino, "equi Aegypti" sunt propria intelligentia. Talia sunt plura in Verbo de intelligentia a se, et de intelligentia a Domino, quae modo per sensum spiritualem patent.

Quod nemo salvetur per bona a se, quia non sunt bona, patet ex his:—

> "Non omnis dicens Mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum, sed faciens voluntatem Patris mei....: multi dicent Mihi in die illo, Domine, Domine, nonne per nomen tuum prophetavimus, et per nomen tuum daemonia ejecimus, et in nomine tuo multas virtutes fecimus? sed tunc confitebor illis, Non novi vos, discedite a Me, operantes iniquitatem" (*Matth.* vii. 21–23).

Et alibi,

> "Tunc incipietis foris stare, et pulsare januam, dicentes, Domine..aperi nobis;....et incipietis dicere, Edimus coram Te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti: sed dicet, Dico vobis, non novi vos unde sitis, discedite a Me, omnes operarii iniquitatis" (*Luc.* xiii. 25–27).

Similes enim sunt Pharisaeo,

> Qui in Templo stans orabat, dicens quod non esset sicut reliqui homines, rapax, injustus, moechus, quod jejunaret bis in septimana, et daret decimas omnium quae possidebat (*Luc.* xviii. 11–14):

sunt etiam illi qui vocantur

> "Inutiles servi" (*Luc.* xvii. 10).

31. Veritas est, quod nullus homo possit facere bonum a se, quod bonum est: sed per id destruere omne bonum charitatis, quod homo, qui fugit mala ut peccata, facit, est enorme; est enim e diametro contra Verbum, quod mandat quod homo faciet; est contra praecepta amoris in Deum, et amoris erga proximum, a quibus mandatis Lex et Prophetae pendent; et est sugillare et supplantare omne religionis; unusquisque enim scit, quod religio sit bonum facere, et quod quisque secundum facta judicetur. Omnis homo talis est, ut possit fugere mala sicut a se ipso ex potentia Domini, si illam imploret; et quod postea facit, est bonum a Domino.

[IV.]

Quod quantum quis fugit Mala ut Peccata, tantum amet Vera.

32. Sunt duo universalia, quae procedunt a Domino, Divinum Bonum et Divinum Verum; Divinum Bonum est Divini Amoris Ipsius, et Divinum Verum est Divinae Sapientiae Ipsius. Illa duo in Domino unum sunt, et inde ut unum procedunt ab Ipso; sed non ut unum recipiuntur ab angelis in caelis, et ab hominibus in terris. Sunt angeli et homines qui plus ex Divino Vero recipiunt quam ex Divino Bono, et sunt qui plus ex Divino Bono quam ex Divino Vero. Inde est quod caeli in duo regna distinguantur, quorum unum vocatur regnum caeleste, alterum regnum spirituale: caeli qui plus ex Divino Bono recipiunt, constituunt regnum caeleste; qui autem plus ex Divino Vero, constituunt regnum spirituale. De binis his regnis, in quae caeli distincti sunt, videatur in opere *De*

Caelo et Inferno (n. 20–28). Sed usque angeli omnium caelorum tantum in sapientia et intelligentia sunt, quantum bonum apud illos unum facit cum vero; bonum quod non unum facit cum vero, hoc illis non est bonum; vicissim etiam verum quod non unum facit cum bono, hoc illis non est verum. Inde patet, quod bonum conjunctum vero faciat amorem et sapientiam apud angelum et apud hominem; et quia angelus est angelus ex amore et sapientia apud illum, similiter homo, patet quod bonum conjunctum vero faciat ut angelus sit angelus caeli, et quod homo sit homo ecclesiae.

33. Quoniam Bonum et Verum unum sunt in Domino, ac ut unum procedunt ab Ipso, sequitur quod bonum amet verum, et verum amet bonum, ac velint unum esse. Similiter oppositum illorum, quod malum amet falsum, et falsum malum, ac velint unum esse. Conjunctio boni et veri in sequentibus vocabitur conjugium caeleste; et conjunctio mali et falsi conjugium infernale.

34. Horum consequens est, quod quantum quis fugit mala ut peccata, tantum amet vera; tantum enim in bono est, ut in mox praecedente articulo ostensum est. Tum vicissim, quod quantum quis non fugit mala ut peccata, tantum non amet vera, quia tantum non in bono est.

35. Potest quidem homo, qui non fugit mala ut peccata, amare vera; sed non amat illa quia vera sunt, sed quia inserviunt famae, ex qua ei honor aut lucrum; quare si non inserviunt, non amat illa.

36. Bonum est voluntatis, verum est intellectus. Ab amore boni in voluntate procedit amor veri in intellectu; ab amore veri procedit perceptio veri; a perceptione veri cogitatio veri; ex illis est agnitio veri, quae est fides in suo genuino sensu. Quod haec progressio ab amore boni ad fidem sit, demonstrabitur in transactione de *Divino Amore* et *Divina Sapientia*.

37. Quoniam bonum non est bonum nisi sit conjunctum vero, ut dictum est, consequenter bonum non prius existit; et tamen continue vult existere, quare ut existat, desiderat et comparat sibi vera; ex his est nutritio ejus et formatio ejus. Haec causa est, quod quantum quis in bono est, tantum amet vera, proinde quantum quis fugit mala ut peccata, nam tantum in bono est.

38. Quantum quis in bono est, et ex bono amat vera, tantum amat Dominum, quoniam Dominus est ipsum Bonum et ipsum Verum: est itaque Dominus apud hominem in bono et in vero; si hoc ex illo amatur, tunc Dominus amatur, et non aliter. Hoc Dominus docet apud *Johannem*,

> "Qui habet praecepta mea et facit illa, ille est qui amat Me; .... qui vero non amat Me, verba mea non servat" (xiv. 21, 24).

Et alibi,

> "Si mandata mea servaveritis, manebitis in amore meo" (*Joh.* xv. 10);

"praecepta," "verba" et "mandata" Domini sunt vera.

39. Quod bonum amet verum, illustrari potest per comparationes cum sacerdote, milite, negotiatore et artifice. Cum *sacerdote*:—ille, si in bono sacerdotii est, quod est prospicere saluti animarum, docere viam ad caelum, ac ducere quos docet; is sicut est in illo bono, ita ex amore et ejus desiderio, comparat sibi vera quae doceat, et per quae ducat: sacerdos autem qui non in bono sacerdotii est, sed in jucundo functionis suae ex amore sui et mundi, quod solum illi bonum est, ille etiam ex amore et ejus desiderio comparat sibi illa in copia secundum jucundum, quod est ejus bonum, inspirans. Cum *milite*:—si in amore militiae est, ac in tutela aut in fama sentit bonum, is ex bono hoc et secundum id comparat sibi scientiam ejus, et si praefectus est, intelligentiam ejus: haec sunt sicut vera, ex quibus jucundum amoris, quod est bonum ejus, nutritur et formatur. Cum *negotiatore*:—si se addixerat negotio ex amore ejus, is haurit cum voluptate omnia quae ut media illum amorem ingrediuntur et componunt: haec quoque sunt sicut vera, cum negotiatio est bonum ejus. Cum *artifice*:—si studio incumbit suae operae, et illam amat ut bonum suae vitae, is emit instrumenta, et per talia quae sunt scientiae ejus, perficit se; per haec facit opus suum ut sit bonum. Ex his patet quod vera sint media, per quae bonum amoris existit, et fit aliquid; consequenter, quod bonum amet vera ut existat. Inde in Verbo per "veritatem facere" intelligitur facere ut bonum existat. Hoc intelligitur per

> "Veritatem facere" (*Joh.* [1]iii. 21);
> "Sermones Domini facere" (*Luc.* vi. [2]47);

"Praecepta Ipsius facere" (*Joh.* xlv. 24);
"Verba Ipsius facere" (*Matth.* vii. [1]24);
"Verbum Dei facere" (*Luc.* viii. 21); ac
"Statuta et judicia facere" (*Levit.* [2]xviii. 5).

Hoc quoque est "bonum" et "fructum" facere, nam bonum et fructus est id quod existit.

40. Quod bonum amet verum, et velit cum illo conjungi, illustrari etiam potest per comparationem cum cibo et aqua, seu cum pane et vino: unum et alterum erit; cibus aut panis solus non facit aliquid in corpore ad nutritionem, sed cum aqua aut vino; quare unum appetit et desiderat alterum. Per "cibum" et "panem" etiam in Verbo in sensu ejus spirituali intelligitur bonum, ac per "aquam" et "vinum" intelligitur verum.

41. Ex dictis nunc constare potest, quod qui fugit mala ut peccata, amet vera ac desideret illa; et quo plus fugit, eo plus amet et desideret, quia eo plus in bono est. Inde venit in conjugium caeleste, quod est conjugium boni et veri, in quo est caelum, et erit ecclesia.

[V.]

Quod quantum quis fugit Mala ut Peccata, tantum Fidem habeat, et Spiritualis sit.

42. Fides et vita inter se distinctae sunt, sicut cogitare et facere; et quia cogitare est intellectus, et facere est voluntatis, sequitur quod fides et vita inter se distinctae sint sicut intellectus et voluntas: qui scit distinctionem harum, ille etiam scit distinctionem illorum; et qui scit conjunctionem harum, ille etiam scit conjunctionem illorum. Quare praemittendum est aliquid de intellectu et voluntate.

43. Sunt homini binae facultates, quarum una vocatur *Voluntas*, et altera *Intellectus*. Illae inter se distinctae sunt, sed ita creatae ut unum sint; et cum unum sunt, vocantur *Mens;* quare mens humana illae sunt, et omnis vita hominis ibi. Sicut omnia in universo quae secundum

ordinem Divinum sunt, se referunt ad Bonum et Verum, ita omnia apud hominem ad Voluntatem et Intellectum, nam bonum apud hominem est ejus voluntatis, et verum apud illum est ejus intellectus; sunt enim hae binae facultates receptacula et subjecta illorum; voluntas est receptaculum et subjectum omnium boni, ac intellectus est receptaculum et subjectum omnium veri. Bona et vera apud hominem non alibi sunt; ita non amor et fides sunt alibi, quoniam amor est boni et bonum est amoris, ac fides est veri et verum est fidei. Nihil magis interest scire, quam quomodo voluntas et intellectus unam mentem faciunt. Faciunt unam mentem, sicut bonum et verum faciunt unum; est enim simile conjugium inter voluntatem et intellectum, quale est inter bonum et verum. Quale hoc conjugium est, aliquantum in praecedente articulo dictum est; cui hoc addendum est, quod sicut bonum est ipsum esse rei, ac verum est existere rei inde, ita voluntas apud hominem est ipsum esse vitae ejus, ac intellectus existere vitae inde: nam bonum, quod est voluntatis, se in intellectu format, et certo modo se sistit videndum.

44. Quod homo possit multa scire, cogitare, et intelligere, et tamen non sapere, supra (n. 27, 28) ostensum est; et quia fidei est scire et cogitare, et magis adhuc intelligere quod ita sit, ita potest homo credere quod fidem habeat, et tamen non habet. Causa quod non habeat, est quia in malo vitae est, ac malum vitae et verum fidei nusquam possunt unum agere. Malum vitae destruit verum fidei, quia malum vitae est voluntatis, et verum fidei est intellectus, ac voluntas ducit intellectum, ac facit ut unum secum agat; quare si aliquid in intellectu est quod non concordat cum voluntate, hoc quando homo sibi relictus est, et ex suo malo et ejus amore cogitat, tunc verum, quod est in intellectu, vel ejicit, vel cogit ut unum sit per falsificationem. Aliter apud illos qui in bono vitae sunt; hi sibi relicti ex bono cogitant, et verum, quod in intellectu est, amant, quia concordat. Ita fit conjunctio fidei et vitae, sicut est conjunctio veri et boni, atque haec et illa sicut est conjunctio intellectus et voluntatis.

45. Ex his nunc sequitur, quod sicut homo fugit mala ut peccata, ita fidem habeat, quia ita in bono est, ut supra ostensum. Hoc confirmatur etiam ex suo contrario, quod

qui non fugit mala ut peccata, non fidem habeat, quia in malo est, ac malum intrinsecus odit verum; extrinsecus quidem potest ejus amicum agere, ac sufferre, immo amare ut in intellectu sit; at cum extrinsecum exuitur, quod fit post mortem, tunc verum suum amicum in mundo primum ejicit, postea negat quod verum sit, et demum aversatur.

46. Fides hominis mali est fides intellectualis, cui nihil boni ex voluntate inest: ita est fides mortua, quae est sicut spiratio pulmonaris absque anima ejus ex corde; intellectus etiam correspondet pulmoni, et voluntas cordi. Est quoque sicut pulchra meretrix, etiam ornata purpura et auro, quae interius maligna tabe scatet; meretrix etiam correspondet falsificationi veri, et inde in Verbo significat illam. Est etiam sicut arbor luxurians foliis, et non dans fructus, quam hortulanus exscindit; etiam "arbor" significat hominem, "folia," et "flores" ejus vera fidei, et "fructus" bonum amoris. Alia vero est fides in intellectu, cui bonum ex voluntate inest: haec fides est viva; et est sicut respiratio pulmonaris, cui anima est ex corde; et est sicut pulchra uxor amabilis viro ex castitate; et est sicut arbor fructifera.

47. Plura sunt quae apparent solius fidei esse; sicut quod Deus sit, quod Dominus qui Deus sit Redemptor et Salvator, quod caelum et infernum sint, quod vita post mortem sit; et plura alia, de quibus non dicitur quod facienda, sed quod credenda. Haec fidei etiam mortua sunt apud hominem qui in malo est, sed viva apud hominem qui in bono est. Causa est, quia homo qui in bono est, non modo facit bene ex voluntate, sed etiam cogitat bene ex intellectu, non solum coram mundo, sed etiam coram se cum solus est: aliter qui in malo est.

48. Dictum est, quod illa appareant solius fidei esse; sed cogitatio intellectus trahit suum existere ex amore voluntatis, qui est esse cogitationis in intellectu, ut supra (n. 43) dictum est: quod enim quis ex amore vult, hoc vult facere, vult cogitare, vult intelligere, et vult loqui; seu quod idem, quod quis ex voluntate amat, hoc amat facere, amat cogitare, amat intelligere, et amat loqui. Accedit, cum homo fugit malum ut peccatum, tunc ille in Domino est, ut supra ostensum, et Dominus operatur omnia: quare Dominus, ad interrogantes Ipsum quid facerent ut opera-

rentur opera Dei, dixit,

> "Hoc opus Dei est, ut credatis in Ipsum quem misit Ille" (*Joh.* vi. 28[, 29]):

"credere in Dominum," non est modo cogitare quod Ipse sit, sed etiam est facere verba Ipsius, ut alibi docet.

49. Quod qui in malis sunt, non fidem habeant, utcunque putant se habere, ostensum est apud tales in mundo spirituali: deducti sunt in societatem caelestem, unde spirituale fidei angelorum intravit in interiora fidei illorum qui eo deducti sunt; ex quo hi perceperunt, quod illis modo naturale seu externum fidei esset, et non spirituale seu internum ejus: quare ipsi confessi sunt, quod prorsus nihil fidei haberent, et quod persuaserint sibi in mundo, quod cogitare quod ita sit, ex omni causa, esset credere seu fidem habere. Sed aliter percepta est fides illorum, qui non in malo fuerunt.

50. Ex his videri potest quid fides spiritualis, et quid fides non spiritualis; quod fides spiritualis sit apud illos qui non peccata faciunt, nam qui [non] peccata faciunt, illi bona faciunt, non a se sed a Domino (videatur supra, n. [1]18–21), et per fidem fiunt spirituales: fides apud illos est veritas. Hoc docet ita Dominus apud *Johannem:*

> "Hoc..est judicium, quod Lux venit in mundum, sed amaverunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim opera illorum mala; omnis..qui mala facit, odit lucem, et non venit ad lucem, ne coarguantur opera ejus: qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quoniam in Deo facta sunt" (iii. 19–21).

51. Haec quae hactenus dicta sunt, confirmantur ex his in Verbo:

> "Bonus homo ex bono thesauro cordis sui profert bonum; at malus homo ex malo thesauro cordis sui profert malum; nam ex abundantia cordis loquitur os" (*Luc.* vi. 46; *Matth.* xii. 35):

per "cor" in Verbo intelligitur voluntas hominis; et quia homo inde cogitat et loquitur, dicitur "Ex abundantia cordis loquitur os."

> "Non quod intrat in os, immundum reddit hominem; sed quod egreditur ex corde, hoc immundum reddit hominem" (*Matth.* xv. 11);

per "cor" etiam hic intelligitur voluntas.

Jesus dixit de muliere quae unguento lavit pedes Ipsius, "Remissa sunt

ei peccata, quia multum amavit;" et postea, "Fides tua te salvam facit" (*Luc.* [1]vii. 46–50);

ex quibus patet quod cum peccata remissa sunt, ita cum non sunt, fides salvet. Quod "filii Dei" et "nati a Deo" dicantur, qui non in proprio voluntatis suae sunt, et inde non in proprio intellectus sui, hoc est, qui non in malo sunt et inde in falso, et quod illi sint qui credunt in Dominum, docet Ipse apud *Johannem*, cap. i., vers. 12, 13; qui locus explicatus videatur supra (n. 17 fin.).

52. Conclusum ex his sequitur, quod apud hominem non detur granum veri plus quam datur bonum; ita non granum fidei plus quam datur vita. Datur cogitatio quod ita sit, in intellectu, sed non agnitio quae fides, nisi detur consensus in voluntate. Ita fides et vita pari passu ambulant. Ex his nunc patet quod quantum quis fugit mala ut peccata, tantum fidem habeat, et spiritualis sit.

[VI.]

Quod Decalogus doceat quaenam Mala sunt Peccata.

53. Quaenam gens in universo terrarum orbe non novit quod malum sit furari, adulterari, occidere, et false testari? Nisi haec scirent, et ne quis talia faciat, per leges caverent, actum foret de illis; nam societas, respublica et regnum, absque illis legibus caderent. Quis autumare potest quod gens Israelitica prae omnibus aliis tam stupida fuerit, ut ignoraverit, quod illa essent mala? Quapropter mirari quis potest, cur leges illae, universaliter in terrarum orbe cognitae, cum tanto miraculo e Monte Sinai ab Ipso Jehovah promulgatae fuerint. Sed audi: cum tali miraculo promulgatae fuerunt, ut scirent quod leges illae non modo leges civiles et morales essent, sed etiam leges spirituales; et quod facere contra illas, non modo esset malum facere contra concivem et contra societatem, sed etiam esset peccare contra Deum: quare leges illae, per pro-

mulgationem e Monte Sinai a Jehovah, factae sunt leges religionis; evidens enim est, quod quicquid Jehovah Deus mandat, hoc mandet ut religionis sit, et quod faciendum propter Ipsum, et propter hominem ut salvetur.

54. Illae leges quia fuerunt primitiae Verbi, et inde primitiae ecclesiae a Domino apud gentem Israeliticam instaurandae, et quia erant in brevi summario complexus omnium religionis, per quae conjunctio Domini cum homine, et hominis cum Domino, datur, ideo tam sanctae fuerunt, ut nihil sanctius.

55. Quod sanctissimae fuerint, constare potest ex eo, quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus, descenderit super Monte Sinai in igne et cum angelis, et illas viva voce inde promulgaverit; et quod populus per triduum se praeparaverit ad videndum et audiendum: quod mons circumseptus fuerit, ne quis accederet et moreretur: quod nec sacerdotes neque seniores appropinquarent, sed Moses solus: quod Leges illae inscriptae fuerint binis tabulis lapideis digito Dei: quod Moses, cum illas secunda vice e monte deportavit, facie radiaverit: quod postea repositae fuerint in arca, et haec in intimo tabernaculi; et super illam datum fuerit propitiatorium, et super hoc positi cherubi, ex auro: quod hoc fuerit sanctissimum ecclesiae illorum, et vocatum sanctum sanctorum; quod extra velum, intra quod illud, collocata fuerint, quae repraesentaverunt sancta caeli et ecclesiae, quae erant candelabrum cum septem lucernis ex auro, altare suffimenti ex auro, et mensa super qua panes facierum obducta auro, cum aulaeis circumcirca ex bysso, purpura et coccino. Sanctitas totius hujus tabernaculi non aliunde fuit, quam ex Lege quae fuit in arca. Propter sanctitatem tabernaculi ex Lege in arca, universus populus Israeliticus circum illud in ordine secundum tribus ex mandato castrametatus est, et in ordine post illud profectus est; et tunc supra illud fuit nubes interdiu, et ignis noctu. Propter sanctitatem Legis illius, et praesentiam Domini in illa, loquebatur Dominus super propitiatorio inter cherubos cum Mose; et arca vocabatur "Jehovah ibi:" tum non licuit Aharoni intrare intra velum nisi cum sacrificiis et suffitu. Quia Lex illa erat ipsa sanctitas ecclesiae, ideo arca introducta fuit in Zionem a Davide; et postea in medio templi Hierosoly-

mitani reposita, et faciebat ejus adytum. Propter Domini praesentiam in Lege illa et circum illam, etiam miracula per arcam, in qua Lex illa fuit, facta sunt: ut quod aquae Jordanis discissae sint, et quamdiu arca in medio quiescebat, populus in sicco transiverit; quod per circumlationem ejus muri Jerichuntis ceciderint; quod Dagon deus Philisthaeorum coram illa decideret, et postea ad limen fani jaceret divulsus a capite; et quod propter illam percussi sint Bethschemitae ad plura millia; praeter alia. Haec omnia ex sola praesentia Domini in decem Ipsius Verbis, quae sunt Praecepta Decalogi.

56. Tanta potentia et tanta sanctitas inerat isti Legi, etiam quia illa erat complexus omnium religionis; constabat enim ex binis tabulis, quarum una continet omnia quae a parte Dei sunt, et altera in complexu omnia quae a parte hominis sunt. Ideo Legis illius praecepta vocantur "decem Verba;" ita vocantur quia "decem" significant omnia. Sed quomodo illa Lex est complexus omnium religionis, videbitur in sequente articulo.

57. Quoniam per Legem illam est conjunctio Domini cum homine, et hominis cum Domino, vocatur illa *Foedus* et *Testimonium;* Foedus quia conjungit, et Testimonium quia testatur; nam "foedus" significat conjunctionem, ac "testimonium" testificationem ejus. Propterea tabulae illae erant binae, una pro Domino, altera pro homine. Conjunctio fit a Domino; sed tunc cum homo facit illa quae in ejus tabula scripta sunt. Dominus enim continue praesens est et operatur, et vult ingredi, sed homo ex suo libero, quod illi a Domino est, aperiet; nam dicit,

> "Ecce sto ad januam et pulso; si quis audiverit vocem meam, et aperuerit januam, ingrediar ad illum, et cenabo cum illo, et ille Mecum" (*Apoc.* iii. 20).

58. In altera tabula, quae est pro homine, non dicitur quod homo faciet hoc et illud bonum; sed dicitur quod non faciet hoc et illud malum: ut, "Non occides," "Non adulteraberis," "Non furaberis," "Non false testaberis," "Non concupisces." Causa est, quia homo non aliquod bonum potest facere a se; sed cum ille mala non facit, tunc bonum facit non a se sed a Domino. Quod homo possit fugere mala sicut a se ex potentia Domini, si illam imploret, videbitur in sequentibus.

59. Illa quae de Legis istius promulgatione, sanctitate et potentia, supra (n. 55) dicta sunt, inveniuntur in his locis in Verbo:—

Quod Jehovah descenderit super Montem Sinai in igne, et quod tunc fumaverit et contremuerit mons: et quod fuerint tonitrua, fulgura, nubes gravis, et vox buccinae (*Exod.* xix. 16, 18: *Deutr.* iv. 11; cap. v. 19–23 [*B.A.* 22–26]).

Quod populus ante descensum Jehovae se praeparaverit et sanctificaverit per tres dies (*Exod.* xix. 10, 11, 15).

Quod mons circumseptus fuerit, ne quisquam ad ima ejus appropinquaret et accederet, ne moreretur; et quod nec sacerdotes, sed Moses solus (*Exod.* xix. 12, 13, 20–23; cap. xxiv. 1, 2).

Lex promulgata e Monte Sinai (*Exod.* xx. 2–14 [*B.A.* 2–17]; *Deutr.* v. 6–18 [*B.A.* 6–21]).

Quod Lex illa inscripta sit binis tabulis lapideis digito Dei (*Exod.* xxxi. 18; cap. xxxii. 15, 16: *Deutr.* ix. 10).

Quod Moses, cum illas tabulas secunda vice e monte deportavit, facie radiaverit (*Exod.* xxxiv. 29–35).

Quod tabulae repositae fuerint in arca (*Exod.* xxv. 16; cap. xl. 20: *Deutr.* x. 5: 1 *Reg.* viii. 9).

Quod super arcam datum sit propitiatorium, et super hoc positi sint cherubi ex auro (*Exod.* xxv. 17–21).

Quod arca, cum propitiatorio et cherubis, intimum tabernaculi fecerit; et quod candelabrum ex auro, altare suffimenti ex auro, et mensa super qua panis facierum obducta auro, exterius tabernaculi fecerint; ac decem aulaea ex bysso, purpura et coccino, extimum ejus" (*Exod.* xxv. 1 ad fin.; cap. xxvi. 1 ad fin.; cap. xl. 17–28).

Quod locus, ubi arca, vocatus sit sanctum sanctorum (*Exod.* xxvi. 33).

Quod universus populus Israeliticus circum habitaculum in ordine secundum tribus castrametatus sit, et in ordine post illud profectus sit (*Num.* ii. 1 ad fin.).

Quod tunc super habitaculo fuerit nubes interdiu et ignis noctu (*Exod.* xl. 38: *Num.* ix. 15, 16 ad fin.; cap. xiv. 14: *Deutr.* i. 33).

Quod Dominus locutus sit cum Mose supra arcam inter cherubos (*Exod.* xxv. 22; *Num.* vii. 89).

Quod arca, ex Lege in illa, dicta sit "Jehovah ibi," dixit enim Moses cum arca proficiscebatur, "Surge Jehovah;" et cum quiescebat, "Redi Jehovah" (*Num.* x. 35, 36; et porro 2 *Sam.* vi. 2; *Psalm.* cxxxii. 7, 8).

Quod propter sanctitatem istius Legis non licuerit Aharoni intrare intra velum, nisi cum sacrificiis et cum suffitu (*Lev.* xvi. 2–14, seq.).

Quod arca introducta sit in Zionem a Davide cum sacrificiis et cum jubilo (2 *Sam.* vi. 1–19). Quod tunc Usa, quia tetegit illam, mortuus sit (vers. 6, 7, ibi).

Quod arca in medio templi Hierosolymitani posita sit, ubi faciebat adytum (1 *Reg.* vi. 19, seq.; cap. viii. 3–9).

Quod ex praesentia et potentia Domini in Lege quae in arca, aquae Jordanis discissae sint, et quamdiu illa in medio quiescebat, populus in sicco transiverit (*Jos.* iii. 1–17; cap. iv. 5–20).

Quod per circumlationem arcae muri Jerichuntis conciderint (*Jos.* vi. 1–20).

Quod Dagon, deus Philisthaeorum, coram arca in terram deciderit, et postea super limine fani jaceret divulsus a capite (1 *Sam.* [1]v. 1–4).

Quod Bethschemitae propter arcam percussi sint ad plura millia (1 *Sam.* vi. 19).

60. Quod tabulae lapideae, super quibus Lex erat

scripta, dictae sint "tabulae foederis," et arca ex illis dicta sit "arca foederis," et ipsa Lex "foedus"

(*Num.* x. 33: *Deutr.* iv. 13, 23; cap. v. 2, 3; cap. ix. 9: *Jos.* iii. 11: 1 *Reg.* viii. 19, 21: *Apoc.* xi. 19: et multoties alibi).

Quod Lex dicta sit "foedus," est quia "foedus" significat conjunctionem: quare de Domino dicitur, quod

"Erit in foedus populo" (*Esai.* xlii. 6; cap. xlix. [1]8);

et vocatur

"Angelus foederis" (*Malach.* iii. 1);

et sanguis Ipsius

"Sanguis foederis" (*Matth.* xxvi. [2]28; *Sach.* ix. 11; *Exod.* xxiv. 4–10):

ideo Verbum dicitur "Foedus vetus et Foedus novum." Foedera etiam fiunt amoris, amicitiae, consociationis, ita conjunctionis gratia.

61. Quod praecepta illius Legis dicta sint "Decem Verba"

(*Exod.* xxxiv. 28: *Deutr.* iv. 13; cap. x. 4):

ita vocantur, quia "decem" significant omnia, et "verba" significant vera; fuerunt enim plura quam decem. Quia "decem" significant omnia, ideo

Aulaea tabernaculi fuerunt decem (*Exod.* xxvi. 1);

ideo dixit Dominus,

Quod homo accepturus regnum vocaverit "decem servos" et dederit illis "decem minas" ad negotiandum (*Luc.* xix. 13);

ideo Dominus assimilavit

Regnum caelorum "decem virginibus" (*Matth.* xxv. 1);

ideo

Describitur draco, quod haberet "decem cornua," et super cornibus "decem diademata" (*Apoc.* xii. 3).
Similiter bestia e mari ascendens (*Apoc.* xiii. 1);
Et quoque alia bestia (*Apoc.* xvi. 3, 7);
Tum etiam bestia apud Danielem (cap. vii. 7, 20, 24).
Simile significatur per "decem" (*Levit.* xxvi. 26; *Sach.* viii. 23; et alibi).

Inde sunt "decimae," per quas significatur aliquid ex omnibus.

[VII.]

Quod omnis generis Homicidia, Adulteria, Furta, Falsa Testimonia, cum Concupiscentia ad illa, sint Mala, quae ut Peccata fugienda sunt.

62. Notum est quod Lex Sinai inscripta fuerit binis tabulis, et quod prima tabula contineat illa quae Dei sunt, et altera quae hominis. Quod prima tabula contineat omnia quae Dei sunt, et altera omnia quae hominis, non apparet in littera; sed omnia in illis sunt; quare etiam vocantur "Decem Verba," per quae significantur omnia vera in complexu (videatur mox supra, n. 61): sed quomodo omnia inibi sunt, non paucis potest exponi; at potest comprehendi ex illis quae in *Doctrina de Scriptura Sacra* (n. 67) allata sunt, quae videantur. Inde est, quod dicatur omnis generis homicidia, adulteria, furta, et falsa testimonia.

63. Invaluit religio, quod nemo possit implere Legem, et Lex est non occidere, non adulterari, non furari, et non false testari. Haec Legis potest unusquisque homo civilis et moralis ex vita civili et morali implere; sed ex vita spirituali, negat illa religio. Ex quo sequitur, quod illa non facere sit modo ad evitandum poenas et jacturas in mundo, et non ad evitandum poenas et jacturas postquam reliquit mundum: inde est, quod homo, apud quem invaluit supra dicta religio, cogitet illa licita coram Deo, sed illicita coram mundo. Propter hanc cogitationem ex sua illa religione homo in concupiscentia est ad omnia illa mala, et solum omittit facere illa propter mundum; quare talis homo post mortem, tametsi non commiserat homicidia, adulteria, furta, et false testatus est, usque concupiscit facere illa, et quoque facit, cum externum, quod in mundo habuit, ei aufertur. Omnis concupiscentia manet hominem post mortem. Ex hoc est, quod tales cum inferno unum agant, et non possint aliter quam sortem habere cum illis qui in inferno sunt. Sed alia sors est illis qui non volunt occidere, adulterari, furari, et false testari,

quia illa facere est contra Deum: illi post aliquam pugnam contra illa, non volunt illa, ita non concupiscunt facere illa; dicunt corde suo quod sint peccata, in se infernalia et diabolica: hi post mortem, cum externum, quod pro mundo habuerunt, illis aufertur, cum caelo unum agunt; et quia sunt in Domino, in caelum etiam veniunt.

64. Commune in omni religione est, quod homo debeat explorare se, paenitentiam agere, et desistere a peccatis; et quod si non id faciat, in damnatione sit. Quod hoc sit commune in omni religione, videatur supra (n. 4–8). Commune etiam est in toto Christiano orbe, quod Decalogus doceatur, et quod infantes in religionem Christianam initientur per illum, est enim in omnium infantum puerorum manu. Ipsi parentes et magistri dicunt illis, quod illa facere sit peccare contra Deum; immo quando cum infantibus loquuntur, nec aliud sciunt. Quis non mirari potest, quod iidem, et quoque infantes cum adulti fiunt, cogitent quod non sub Lege illa sint; et quod facere illa, quae istius Legis sunt, non possint? Quod discant ita cogitare, num aliud potest in causa esse, quam quod ament mala, et inde falsa quae favent? Hi itaque sunt, qui praecepta Decalogi non faciunt Religionis: quod iidem vivant absque religione, videbitur in *Doctrina de Fide*.

65. Apud omnes gentes in universo terrarum orbe, apud quas est religio, sunt similia praecepta, quae in Decalogo; et omnes illi qui vivunt illa ex religione, salvantur; at omnes qui non vivunt illa ex religione, damnantur. Illi qui vivunt illa ex religione, post mortem instructi per angelos recipiunt vera, et agnoscunt Dominum. Causa est, quia fugiunt mala ut peccata, et inde in bono sunt; et bonum amat verum, et ex desiderio amoris recipit illud, ut supra (n. 32–41) ostensum est. Hoc intelligitur per Domini verba ad Judaeos,

> "Auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus" (*Matth.* xxi. 43):

tum per haec,

> "Cum..venerit Dominus vineae, malos....perdet, et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddent Ipsi fructus in tempore suo" (*Matth.* xxi. 40, 41):

et per haec,

"Dico. .vobis, quod multi ab oriente et occidente venient," "et a septentrione et meridie, et accumbent in Regno Dei;" "filii vero regni ejicientur in tenebras exteriores" (*Matth.* viii. 11, 12; *Luc.* xiii. 29).

66. Legitur apud *Marcum*,

Quod quidam dives venerit ad Jesum, et interrogaverit Ipsum, quid faceret ut vitam aeternam hereditario acciperet: cui dixit Jesus, "Praecepta nosti, Non moechaberis, non occides, non furaberis, non eris falsus testis, non defraudabis, honora patrem tuum et matrem: ille. .respondens dixit. . ., Haec omnia custodivi a juventute: Jesus. .aspexit illum, et amavit illum: dixit tamen. ., Unum tibi deest, abi, quaecunque habes, vende, et da pauperibus, ita habebis thesaurum in caelis; veni tamen, sequere Me, tollens crucem" (x. 17–22).

Dicitur quod Jesus amaverit illum, hoc quia dixit quod illa praecepta custodiverit a juventute; sed quia tria ei deerant, quae sunt, quod cor suum non removerit a divitiis, quod non pugnaverit contra concupiscentias, et quod nondum agnoverit Dominum pro Deo, ideo dixit Dominus, quod "venderet omnia quae haberet," per quod intelligitur quod removeret cor a divitiis, quod "tolleret crucem," per quod intelligitur quod pugnaret contra concupiscentias, et quod "sequeretur Ipsum," per quod intelligitur quod agnosceret Dominum pro Deo. Dominus haec ut omnia locutus est per correspondentias (videatur *Doctrina de Scriptura Sacra*, n. 17); fugere enim mala ut peccata, nemo potest nisi agnoscat Dominum, et Ipsum adeat, et nisi pugnet contra mala, et sic removeat concupiscentias. Sed de his plura, in articulo de pugnis contra mala.

[VIII.]

Quod quantum quis omnis generis Homicidia ut Peccata fugit, tantum Amorem erga Proximum habeat.

67. Per omnis generis homicidia, intelliguntur etiam omnis generis inimicitiae, odia et vindictae, quae spirant necem; in illis enim latet homicidium, sicut ignis in ligno sub cinere; ignis infernalis nec aliud est; ex eo est, quod dicatur ardescere odio et flagrare vindicta: haec sunt ho-

micidia in naturali sensu. Per homicidia autem in spirituali sensu, intelliguntur omnes modi occidendi et perdendi animas hominum, qui sunt varii et multiplices. Per homicidium autem in supremo sensu intelligitur odio habere Dominum. Haec tria genera homicidiorum unum faciunt et cohaerent; nam qui vult necem corporis hominis in mundo, is vult necem animae ejus post mortem; et vult necem Domini, flagrat enim ira contra Ipsum et vult nomen Ipsius exstinguere.

68. Haec homicidiorum genera latent intus apud hominem ex nativate, sed ille usque ab infantia discit obvelare illa civilitate et moralitate, in quibus debet esse cum hominibus mundi, et quantum honorem aut lucrum amat, custodit ne appareant; hoc fit externum hominis, cum illa sunt internum ejus; talis homo est in se. Nunc quia externum deponit cum corpore cum moritur, et retinet internum, patet qualis diabolus foret nisi reformaretur.

69. Quoniam supra dicta homicidiorum genera latent intus apud hominem ex nativitate, ut dictum est, et simul omnis generis furta, et omnis generis falsa testimonia, cum concupiscentiis ad illa, de quibus infra dicendum est, patet, quod nisi Dominus proviserit media reformationis, homo non posset non in aeternum perire. Media reformationis, quae Dominus provisit, sunt haec: quod homo nascatur in meram ignorantiam; quod recens natus teneatur in statu innocentiae externae, post paulum in statu charitatis externae, et dein in statu amicitiae externae; sed sicut in cogitationem ex suo intellectu venit, tenetur in quodam libero agendi secundum rationem: hic status est qui supra (n. 19) descriptus est, et hic reassumendus propter sequentia, viz.:—

"Homo, quamdiu est in mundo, in medio est inter infernum et caelum; infra est infernum et supra est caelum; et tunc tenetur in libero convertendi se aut ad infernum aut ad caelum: si se convertit ad infernum, avertit se a caelo; si autem convertit se ad caelum, avertit se ab inferno. Seu quod idem est, homo quamdiu est in mundo, in medio stat inter Dominum et diabolum, ac tenetur in libero convertendi se ad unum aut ad alterum; si se convertit ad diabolum, avertit se a Domino; si autem convertit se ad Dominum, avertit se a diabolo. Seu quod idem est, homo quamdiu in mundo est, in medio est inter malum et bonum, et tenetur in libero convertendi se aut ad unum aut ad alterum; si se convertit ad malum, avertit se a bono; si autem convertit se ad bonum, avertit se a malo."

Haec supra, n. 19; videantur etiam n. 20–22, quae ibi sequuntur.

70. Nunc quia malum et bonum sunt duo opposita, prorsus sicut infernum et caelum, aut sicut diabolus et Dominus, sequitur quod si homo fugit malum sicut peccatum, veniat in bonum malo oppositum; bonum oppositum malo quod intelligitur per homicidium, est bonum amoris erga proximum.

71. Quoniam hoc bonum et illud malum sunt opposita, sequitur quod hoc removeatur per illud; duo opposita non possunt esse una, sicut non caelum et infernum una: si una, foret tepidum, de quo ita in *Apocalypsi*,

> "Novi...quod neque frigidus sis neque calidus; utinam frigidus esses aut calidus; sed quia tepidus es, neque frigidus neque calidus, exspuam te ex ore meo" (iii. 15, 16).

72. Quando homo non amplius in malo homicidii est, sed in bono amoris erga proximum, tunc quicquid agit, bonum illius amoris est, consequenter est bonum opus. Homo sacerdos, qui in illo bono est, quoties docet et ducit, bonum opus facit, quia ex amore salvandi animas. Persona magistratus, qui in illo bono est, quoties disponit et judicat, bonum opus facit, quia ex amore consulendi patriae, societati et concivi. Negotiator similiter; si in illo bono est, omne negotiationis ejus est bonum opus; est in illo amor proximi; et proximus sunt patria, societas, concivis, et quoque domestici, quibus consulit cum sibi. Operarius etiam, qui in illo bono est, ex illo fideliter operatur, pro aliis sicut pro se, timens damni proximi sicut sui. Quod facta illorum sint bona opera, est quia quantum quis fugit malum tantum facit bonum, secundum communem legem (supra n. 21), et qui fugit malum ut peccatum, is facit bonum non a se sed a Domino (n. 18–31). Contrarium fit apud illum qui genera homicidii, quae sunt inimicitiae, odia, vindictae, et plura, non spectat ut peccata: sive sit sacerdos, sive persona magistratus, sive negotiator, sive operarius, quicquid facit, non est bonum opus; quia omne opus ejus participat a malo quod intus in illo est, internum enim ejus est quod producit; externum potest bonum esse, sed pro aliis, non pro ipso.

73. Dominus docet bonum amoris in Verbo multis in locis; et docet illud per reconciliationem cum proximo,

apud *Matthaeum*,

> "Si..obtuleris munus tuum super altare, et apud hoc recordatus fueris quod frater tuus habeat aliquid contra te; relinque ibi munus..coram altari, et abi prius reconciliare fratri, et tunc veniens offer munus tuum. Et benevolentiam ini cum adversario tuo, dum es in via cum illo, ne..te tradat adversarius judici, et judex tradat te ministro, et in carcerem conjiciaris: amen dico tibi, non exibis, donec persolveris ultimum dodrantem" (v. 23–26):

"reconciliari fratri" est fugere inimicitiam, odium et vindictam; quod sit fugere illud ut peccatum, patet. Docet etiam Dominus apud *Matthaeum*,

> "Omnia..quaecunque volueritis ut faciant vobis homines, sic et vos facite illis: haec..est Lex et Prophetae" (vii. 12);

ita non malum: et pluries alibi. Dominus quoque docet quod "occidere" etiam sit irasci fratri seu proximo temere, et illum inimicum habere (*Matth.* v. 21, 22).

[IX.]

Quod quantum quis omnis generis Adulteria ut Peccata fugit, tantum Castitatem amet.

74. Per "adulterari" in Decalogi sexto praecepto in naturali sensu non modo intelligitur scortari, sed etiam obscena facere, lasciva loqui, et spurca cogitare. Per "adulterari" autem in spirituali sensu intelligitur adulterare bona Verbi et falsificare vera ejus. In supremo autem sensu, per "adulterari" intelligitur negare Divinum Domini et profanare Verbum. Omnis generis adulteria haec sunt. Homo naturalis ex rationali lumine scire potest, quod per "adulterari" etiam intelligatur obscena facere, lasciva loqui, et spurca cogitare; sed non scit, quod per "adulterari" etiam intelligatur adulterare bona Verbi et falsificare vera ejus; et adhuc minus quod intelligatur negare Divinum Domini et profanare Verbum; inde nec scit, quod adulterium sit tantum malum ut vocari possit ipsum diabolicum, nam qui in adulterio naturali est, ille etiam in adulterio spirituali est; et vicissim. Quod ita sit, in singulari opusculo

De Conjugio demonstrabitur. Sed illi in omnis generis adulteriis simul sunt, qui adulteria ex fide et vita non faciunt peccata.

75. Quod quantum quis fugit adulterium, tantum amet conjugium, seu quod idem, quantum quis fugit lasciviam adulterii, tantum amet castitatem conjugii, est quia lascivia adulterii et castitas conjugii sunt duo opposita; quare quantum non in uno est, tantum in altero est: est prorsus sicut dictum est supra (n. 70).

76. Non potest quisquam scire qualis est castitas conjugii, nisi qui fugit lasciviam adulterii ut peccatum. Homo scire potest in quo est, sed non potest scire in quo non est. Si scit aliquid in quo non est ex descriptione aut ex cogitatione, usque non scit id aliter quam in umbra, ac inhaeret dubium; quare non illud videt in luce et absque dubio, quam cum in illo est. Hoc itaque est scire, illud autem est scire et non scire. Veritas est, quod lascivia adulterii et castitas conjugii inter se sint prorsus sicut infernum et caelum inter se; et quod lascivia adulterii faciat infernum apud hominem, et castitas conjugii caelum apud illum. Sed non datur castitas conjugii apud alium, quam qui fugit lasciviam adulterii sicut peccatum (videatur infra, n. 111).

77. Ex his non ambigue concludi et videri potest, num homo sit Christianus vel non; immo num homini aliqua religio sit vel non. Qui adulteria ex fide et vita non facit peccata, ille non Christianus est, nec illi religio est: vicissim autem, qui adulteria ut peccata fugit, et magis qui propterea aversatur illa, et adhuc magis qui propterea abominatur illa, illi religio est, et si in Ecclesia Christiana est, Christianus est. Sed de his plura in opusculo *De Conjugio*: interea videantur quae in opere *De Caelo et Inferno* (n. 366–386) de illis dicta sunt.

78. Quod per "adulterarī" etiam intelligatur obscena facere, lasciva loqui, et spurca cogitare, constat a Domini verbis apud *Matthaeum*:

> "Audivistis quod veteribus dictum sit, Non adulteraberis: Ego vero dico vobis, quod si quis aspexerit mulierem alienam, ita ut concupiscat eam, jam adulterium cum illa commiserit in corde suo" (v. 27, 28).

79. Quod per "adulterari" in spirituali sensu intelli-

gatur adulterare bonum Verbi et falsificare verum ejus, con stat ex his :—

"Babylon. . .a vino. .scortationis suae potavit omnes gentes" (*Apoc.* xiv 8).

Angelus dixit, "Monstrabo tibi judicium meretricis magnae sedentis super aquis multis, cum qua scortati sunt reges terrae" (*Apoc.* xvii. 1, 2).

Babylon "ex vino furoris scortationis suae potavit omnes gentes, et reges terrae cum ea scortati sunt" (*Apoc.* xviii. 3).

Deus "judicavit meretricem magnam, quae corrupit terram scortatione sua" (*Apoc.* xix. 2).

"Scortatio" dicitur de Babylone, quia per "Babylonem" intelliguntur illi qui Divinam Domini potestatem sibi arrogant, et profanant Verbum adulterando et falsificando illud ; quare etiam Babylon vocatur,

"Mater scortationum et abominationum terrae" (*Apoc.* xvii. 5).

Simile per "scortationem" significatur apud *Prophetas :* ut apud *Jeremiam*,

"In prophetis Hierosolymae vidi obfirmationem horrendam, adulterando et eundo in mendacio" (xxiii. 14).

Apud *Ezechielem*,

"Duae mulieres filiae unius matris scortatae sunt in Aegypto ; in adolescentia sua scortatae sunt :. . . .scortata est una sub Me ; et dilexit amasios. .Assyrios propinquos ;. . . .dedit scortationes suas super illos ; attamen scortationes suas in Aegypto non deseruit. Altera corrupit amorem suum plus quam illa, et scortationes suas supra scortationes sororis. . ; addidit ad scortationes suas,. . . .amavit" Chaldaeos ; "venerunt ad illam filii Babelis ad concubitum amorum, et polluerunt eam per scortationem suam" (xxiii. 2–17):

haec de Ecclesia Israelitica et Judaica, quae ibi sunt "filiae unius matris ;" per "scortationes illarum" intelliguntur adulterationes et falsificationes Verbi ; et quia in Verbo per "Aegyptum" significatur scientia, per "Assyriam" ratiocinatio, per "Chaldaeam" profanatio veri, et per "Babelem" profanatio boni, ideo dicitur quod "cum illis scortatae sint." Simile dicitur de Hierosolyma, per quam significatur ecclesia quoad doctrinam, apud *Ezechielem*,

Hierosolyma, "confisa es pulchritudini tuae, et scortata es ob famam tuam, adeo ut effuderis scortationes tuas super omnem transeuntem :. . . .scortata es cum filiis Aegypti vicinis tuis, magnis carne, et multiplicasti scortationem tuam ;. . . .scortata es cum filiis Aschuris ; cum satietas tibi nulla, cum quibus scortata es,. . . .multiplicasti scortationem tuam usque ad terram negotiationis Chaldaeam :. . . .mulier adultera sub viro suo accipit alienos : [1]omnes meretricibus suis dant mercedem, tu vero dedisti mercedes omni-

bus amasiis,...ut veniant ad te in circuitu tuo in scortationibus tuis:....quare, meretrix, audi verbum Jehovae" (xvi. 15, 26, 28, 29, 32, 33, 35, seq.):

quod per "Hierosolymam" intelligatur ecclesia, videatur in *Doctrina de Domino* (n. 62, 63).

(Simile per "scortationes" significatur apud *Esaiam*, cap. xxiii. 17, 18; cap. lvii. 3: apud *Jeremiam*, cap. [1]iii. 2, 6, 8, 9; cap. v. 1, 7; cap. xiii. 27; cap. xxix. 23: apud *Micham*, cap. i. 7: apud *Nahum*, cap. iii. [2]4: apud *Hoseam*, cap. iv. [3]10, 11: tum *Levit.* xx. 5: *Num.* xiv. 33; cap. xv. 39; et alibi).

Idcirco etiam gens Judaica a Domino vocata est

"Generatio adultera" (*Matth.* xii. 39; cap. xvi. 4: *Marc.* viii. 38).

[X.]

Quod quantum quis omnis generis Furta ut Peccata fugit, tantum Sinceritatem amet.

80. Per "furari" in naturali sensu non modo intelligitur furari et latrocinari, sed etiam defraudare, et sub aliqua specie alteri sua bona auferre. Per "furari" autem in spirituali sensu intelligitur deprivare alium suae fidei veris et suae charitatis bonis. In supremo vero sensu per "furari" intelligitur auferre Domino quae Ipsius sunt, et sibi illa attribuere, ita vindicare sibi justitiam et meritum. Haec sunt omnis generis furta. Et quoque unum faciunt, sicut omnis generis adulteria, et omnis generis homicidia, de quibus prius: quod unum faciant, est quia unum est in altero.

81. Malum furti intrat altius apud hominem, quam aliud quoddam malum, quia conjunctum est cum astu et dolo, ac astus et dolus se insinuant usque in spiritualem hominis mentem, in qua est cogitatio ejus cum intellectu. Quod homini mens spiritualis et mens naturalis sit, infra videbitur.

82. Quod quantum quis furtum ut peccatum fugit, tantum sinceritatem amet, est quia furtum etiam est fraus, ac fraus et sinceritas sunt duo opposita; quare quantum quis non in fraude est, tantum in sinceritate est.

83. Per sinceritatem etiam intelligitur integritas, justitia, fidelitas et rectitudo. In his homo non potest esse a se ita ut amet illa ex illis et propter illa: sed qui fugit fraudes, astus et dolos ut peccata, is in illis ita est non a se sed a Domino, ut supra (n. 18–31) ostensum est: ita sacerdos, ita persona magistratus, ita judex, ita negotiator, ita operarius, ita omnis in suo functione et in suo opere.

84. Haec docet Verbum multis in locis, ex quibus haec sint:—

> "[1]Qui ambulat in justitiis, et loquitur rectitudines; qui fastidit propter lucrum oppressiones, excutit manus suas ne sustineant munus, obturat aures suas ne audiant sanguines, et occludit oculos suos ne videant malum; hic in altis habitabit" ([*Esai.*] xxxiii. 15, 16);
>
> "Jehovah, quis commorabitur in tentorio tuo? quis habitabit in monte sanctitatis tuae? Qui ambulat integer et facit justitiam,. . . .is non detrectat lingua sua, non facit socio suo malum" (*Psalm.* xv. 1–3, seq.);
>
> "Oculi mei erga fideles terrae, ut sedeant Mecum; ambulans in via integri hic ministrabit Mihi; non sedebit in medio domus meae faciens dolum, loquens mendacia non consistet coram oculis meis: sub aurora exscindam omnes impios terrae, ad exscindendum ex urbe. . omnes operantes iniquitatem" (*Psalm.* ci. 6–8).

Quod nisi quis interius sit sincerus, justus, fidelis et rectus, usque sit insincerus, injustus, infidelis et non rectus, docet Dominus his verbis:

> "Nisi abundaverit justitia vestra super Scribarum et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum" (*Matth.* v. 20):

per "justitiam abundantem super Scribarum et Pharisaeorum" intelligitur justitia interior, in qua est homo qui est in Domino. Quod in Domino, docet etiam Ipse apud *Johannem*,

> "Ego gloriam, quam dedisti Mihi, dedi illis, ut sint unum sicut nos unum sumus, Ego in illis et Tu in Me, ut sint perfecti in unum:. . . .ut dilectio, qua dilexisti Me, in illis sit, et Ego in illis" (xvii. 22, 23, 26):

ex quo patet quod perfecti sint, cum Dominus in illis. Illi sunt qui vocantur

> "Mundi corde, qui Deum videbunt;" ac "perfecti sicut Pater in caelis" (*Matth.* v. 8, 48).

85. Supra (n. 81) dictum est, quod malum furti intret altius apud hominem, quam aliud quoddam malum, quia conjunctum est cum astu et dolo; ac astus et dolus se insinuant usque in spiritualem hominis mentem, in qua est

cogitatio ejus cum intellectu. Quare nunc aliquid de *Mente* hominis dicetur. Quod mens hominis sit intellectus et simul voluntas ejus, videatur supra (n. 43).

86. Homini est mens naturalis et mens spiritualis. Mens naturalis est infra et mens spiritualis est supra. Mens naturalis est mens mundi ejus, et mens spiritualis est mens caeli ejus. Mens naturalis potest vocari mens animalis, at mens spiritualis mens humana. Distinguitur etiam homo ab animali per id, quod ei mens spiritualis sit; per hanc potest in caelo esse dum in mundo: per illam etiam est quod homo vivat post mortem.

Homo intellectu potest esse in mente spirituali, et inde in caelo, sed non potest voluntate esse in mente spirituali, et inde in caelo, nisi fugiat mala sicut peccata; et si non voluntate etiam ibi est, usque non est in caelo; nam voluntas trahit intellectum deorsum, et facit ut ille aeque naturalis et animalis sit secum.

Homo comparari potest horto, intellectus luci, et voluntas calori. Hortus est in luce et non simul in calore tempore hiemis, at in luce et simul in calore tempore aestatis: est itaque homo qui in sola luce intellectus, sicut hortus tempore hiemis; sed qui in luce intellectus et simul in calore voluntatis, est sicut hortus tempore aestatis. Etiam intellectus sapit ex luce spirituali, et voluntas amat ex calore spirituali; nam lux spiritualis est Divina Sapientia, et calor spiritualis est Divinus Amor.

Quamdiu homo non fugit mala ut peccata, concupiscentiae malorum obstipant interiora mentis naturalis a parte voluntatis, quae sunt ibi sicut densum velum, et sicut atra nubes sub mente spirituali, et inhibent ne aperiatur: at vero ut primum homo fugit mala ut peccata, tunc Dominus e caelo influit, et aufert velum, et discutit nubem, et aperit mentem spiritualem, et sic intromittit hominem in caelum.

Quamdiu concupiscentiae malorum obstipant interiora mentis naturalis, ut dictum est, tamdiu homo est in inferno; ut primum autem concupiscentiae illae a Domino discussae sunt, homo est in caelo. Tum, quamdiu concupiscentiae malorum obstipant interiora mentis naturalis, tamdiu est homo naturalis; ut primum autem concupiscentiae illae a Domino discussae sunt, est homo spiritualis. Tum,

quamdiu concupiscentiae malorum obstipant interiora mentis naturalis, tamdiu homo est animal; differt modo, quod possit cogitare et loqui, etiam de talibus quae non videt oculis, quod trahit a facultate elevationis intellectus in lucem caeli; ut primum autem concupiscentiae illae a Domino discussae sunt, homo est homo, quia tunc cogitat verum in intellectu ex bono in voluntate. Tum etiam, quamdiu concupiscentiae malorum obstipant interiora mentis naturalis, tamdiu est homo sicut hortus tempore hiemis; ut primum autem concupiscentiae illae a Domino discussae sunt, est ille sicut hortus tempore aestatis.

Conjunctio voluntatis et intellectus apud hominem, intelligitur in Verbo per "cor" et "animam," et per "cor" et "spiritum:" ut quod amaturi sint Deum

"Ex toto corde et ex tota anima" (*Matth.* xxii. [1]37):

et quod Deus daturus sit

"Novum cor et novum spiritum" (*Ezech.* xi. 19; cap. xxxvi. 26, 27):

per "cor" intelligitur voluntas et ejus amor, ac per "animam" et per "spiritum," intellectus et ejus sapientia.

[XI.]

Quod quantum quis omnis generis Falsa Testimonia ut Peccata fugit, tantum Veritatem amet.

87. Per "false testari" in naturali sensu non modo intelligitur falsum testem agere, sed etiam mentiri et diffamare. Per "false testari" in spirituali sensu intelligitur dicere et persuadere quod falsum sit verum, et malum sit bonum, ac vicissim. In supremo autem sensu per "false testari" intelligitur blasphemare Dominum et Verbum. Haec sunt "false testari" in triplici sensu. Quod illa unum faciant apud hominem false testantem, mendacium loquentem, et diffamantem, constare potest ex illis, quae in *Doctrina de Scriptura Sacra*, de triplici sensu omnium Verbi (n. 5–7, seq., et n. 57,) ostensa sunt.

88. Quoniam mendacium et veritas sunt duo opposita, sequitur, quod quantum quis fugit mendacium ut peccatum, tantum amet veritatem.

89. Quantum quis amat veritatem, tantum vult cognoscere illam, et tantum corde afficitur cum invenit illam; nec alius venit in sapientiam: et quantum amat facere illam, tantum sentit amoenitatem lucis in qua est veritas. Simile est cum reliquis hactenus dictis; ut cum sinceritate et justitia apud illum qui fugit omnis generis furta; cum castitate et puritate apud illum qui fugit omnis generis adulteria; et cum amore et charitate apud illum qui fugit omnis generis homicidia; et sic porro. Ille autem qui in oppositis est, non scit aliquid de illis, cum tamen omne aliquid est in illis.

90. Veritas est quae intelligitur per "semen in agro," de quo ita Dominus:

> "Exivit seminans ad seminandum..; et cum seminabat, aliud cecidit super viam, quod conculcatum est, et volatilia caeli comederunt. Aliud autem cecidit super petrosa; sed cum cresceret, exarefactum est, quia non habebat [1]radicem. ..Aliud cecidit in medium spinarum, et simul enatae spinae suffocarunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam, et cum enatum fecit fructum multiplicem" (*Luc.* viii. 5–8; *Matth.* xiii. 3–8; *Marc.* iv. 3–8).

"Seminans" ibi est Dominus, et "semen" est Verbum Ipsius, ita veritas; "semen super via" est apud illos qui veritatem [non] curant; "semen super petrosis" est apud illos qui veritatem curant sed non propter illam, ita non interius; "semen in medio spinarum" est apud illos qui in concupiscentiis mali sunt; "semen autem in terra bona" est apud illos qui veritates quae in Verbo sunt ex Domino amant, et ab Ipso illas faciunt, ita fructus. Quod haec intelligantur, constat ab explicatione illorum a Domino (*Matth.* xiii. 19–23, 37; *Marc.* iv. 14–20; *Luc.* viii. 11–15). Ex his patet quod veritas Verbi non radicari possit apud illos qui veritatem non curant; nec apud illos qui veritatem exterius et non interius amant, nec apud illos qui in concupiscentiis mali sunt; sed apud illos, apud quos concupiscentiae mali a Domino discussae sunt. Apud hos radicatur semen, hoc est, veritas, in mente eorum spirituali (de qua supra, n. 86 ad fin.).

91. Communis opinio hodie est, quod salvari sit credere hoc aut illud, quod ecclesia docet; et quod salvari

non sit facere praecepta Decalogi, quae sunt "non occidere," "non adulterari," "non furari," "non false testari," in stricto et in lato sensu; dicitur enim, quod non spectentur opera, sed fides a Deo; cum tamen quantum quis in illis malis est, tantum non fidem habet (videatur supra, n. 42–52). Consule rationem, et perspice, num quis homicida, adulter, fur et falsus testis, quamdiu in concupiscentia illorum est, possit fidem habere; tum etiam, num concupiscentia illorum possit aliter discuti, quam per non velle facere illa quia peccata sunt, hoc est, quia infernalia et diabolica: quare qui opinatur, quod salvari sit credere hoc aut illud quod ecclesia docet, et usque talis est, ille non potest non esse stultus, secundum Domini verba apud *Matthaeum* (cap. vii. 26). Talis ecclesia describitur ita apud *Jeremiam*,

> "Sta in porta domus Jehovae, et proclama ibi verbum hoc :....Sic dixit Jehovah Zebaoth Deus Israelis: Bonas reddite vias vestras, et opera vestra :....ne confidite vobis super verbis mendacii, dicendo, Templum Jehovae, Templum Jehovae, Templum Jehovae, illi. .... Num furando, occidendo, et adulterando et jurando per mendacium,....deinde venietis et stabitis coram Me in domo hac, super qua nominatur nomen meum, et dicetis, Erepti sumus, dum facitis abominationes..illas? num spelunca latronum facta est domus haec....? Etiam Ego, ecce, vidi, dictum Jehovae" (vii. 2–4, 9–11).

[XII.]

Quod non aliquis possit fugere Mala ut Peccata, usque ut interius aversetur illa, nisi per Pugnas contra illa.

92. Quisque ex Verbo et ex doctrina e Verbo novit, quod proprium hominis a nativitate sit malum; et quod inde sit, quod ex innata concupiscentia amet mala et feratur in illa, ut quod velit vindicare, velit defraudare, velit diffamare, et velit adulterari; et si non cogitat quod peccata sint, et propterea resistit illis, ea faciat quoties occasio se praebet, et non fama propter honorem aut lucrum patitur. Accedit, quod homo faciat illa ex jucundo, si non religio ei sit.

93. Quoniam hoc proprium hominis primam radicem vitae ejus facit, patet qualis homo arbor foret, si non illa radix exstirparetur, et nova radix implantaretur: foret arbor putris, de qua dicitur, quod exscindenda et in ignem conjicienda sit (*Matth.* iii. 10; cap. vii. 19). Haec radix non removetur, et nova loco ejus inditur, nisi homo spectat mala, quae faciunt radicem, ut damna animae suae, et propterea vult abalienare illa; sed quia sunt proprii ejus, et inde jucunda, non potest id nisi invito, et cum lucta, ita cum pugna.

94. Omnis qui credit quod infernum et caelum sint, et quod caelum sit felicitas aeterna, ac quod infernum sit infelicitas aeterna, et qui credit quod in infernum veniant qui mala faciunt, et in caelum qui bona faciunt, is pugnat; et qui pugnat, ille ex interiori agit, et contra ipsam concupiscentiam, quae facit radicem mali; nam qui pugnat contra aliquid, is non vult illud, et concupiscere est velle. Inde patet, quod radix mali non amoveatur quam per pugnam.

95. Quantum itaque quis pugnat, et sic amovet malum, tantum loco ejus succedit bonum, et ex bono tantum videt malum in facie, et tunc quod infernale sit et horrendum; et quia tale, non modo fugit illud, sed etiam aversatur illud, et tandem abominatur illud.

96. Homo qui contra mala pugnat, non potest non pugnare sicut a se; nam qui non sicut a se, ille non pugnat, stat sicut automaton nihil videns et nihil agens, et continue cogitat ex malo pro illo, et non contra illud. Sed usque probe sciendum est, quod solus Dominus pugnet in homine contra mala, et quod modo appareat homini sicut ille pugnet ex se, et quod Dominus velit ut ita homini appareat, quoniam absque illa apparentia non existit pugna, ita nec reformatio.

97. Pugna illa non gravis est nisi illis, qui omnia frena concupiscentiis laxaverunt, et ex proposito illis indulserunt; et quoque illis, qui sancta Verbi et ecclesiae in obfirmatione repudiaverunt. At reliquis non gravis est; resistant malis in intentione modo semel in septimana, aut bis in mense, et percipient mutationem.

98. Vocatur Ecclesia Christiana ecclesia pugnans, et non potest pugnans dici nisi contra diabolum, ita contra

mala quae ab inferno; infernum est diabolus. Tentatio, quam homo ecclesiae subit, est pugna illa.

99. De pugnis contra mala, quae sunt tentationes, multis in locis in Verbo agitur. Intelliguntur per haec Domini verba:

> "Dico vobis, Nisi granum tritici cadens in terram moriatur, ipsum solum manet; si vero moriatur, multum fructum fert" (*Joh.* xii. [1]24).

Tum per haec:

> "Quisquis voluerit post Me venire, abrogato se ipsum, ac tollat crucem suam, et sequatur Me. Quisquis..voluerit animam servare, perdet eam; qui vero perdiderit animam suam propter Me, et propter Evangelium, hic servabit illam" (*Marc.* viii. 34, 35):

per "crucem" intelligitur tentatio

> (ut quoque *Matth.* x. 38; cap. xvi. 24: *Marc.* x. 21: *Luc.* xiv. 27);

per "animam" intelligitur vita proprii hominis

> (ut quoque *Matth.* x. 39; cap. xvi. 25: *Luc.* ix. 24: et imprimis *Joh.* xii. 25);

quae etiam est vita "carnis," quae non prodest quicquam (*Joh.* vi. 63). De pugnis contra mala, et de victoriis super illa, loquitur Dominus ad omnes ecclesias in *Apocalypsi.*

> Ad Ecclesiam in Epheso: "Qui vincit,.dabo ut comedat de arbore vitae, quae est in medio paradisi Dei" (*Apoc.* ii. 7).
> Ad Ecclesiam in Smyrna: "Qui vicerit, non damnum patietur in morte altera" (*Apoc.* ii. 11).
> Ad Ecclesiam in Pergamo: "Qui vincit, illi dabo ut comedat de manna abscondita; et dabo illi calculum album, et super calculo nomen novum scriptum, quod nemo novit nisi qui accipit" (*Apoc.* ii. 17).
> Ad Ecclesiam in Thyatiris: Qui vicerit et servaverit ad finem opera mea, illi dabo potestatem super gentes;....et stellam matutinam"(*Apoc.* ii. 26, 28).
> Ad Ecclesiam in Sardibus: ["[2]Qui vicerit induetur vestimentis albis; et non delebo nomen ejus e libro vitae; et confitebor nomen ejus coram Patre meo et coram angelis Ejus" (*Apoc.* iii. 5).
> Ad Ecclesiam in Philadelphia:] "Qui vicerit, eum faciam columnam in templo Dei mei,....et scribam super eum nomen Dei, et nomen urbis Dei Novae Hierosolymae, quae descendit e caelo a Deo.., et nomen meum novum" (*Apoc.* iii. 12).
> Ad Ecclesiam in Laodicea: "Qui vicerit, illi dabo ut sedeat Mecum in throno meo" (*Apoc.* iii. 21).

100. De Pugnis illis, quae sunt Tentationes, in specie actum videatur in *Doctrina Novae Hierosolymae*, Londini, anno 1758 edita (a n. 187–201): unde et quales sunt (n. 196, 197): quomodo et quando fiunt (n. 198): quid boni efficiunt (n. 199): quod Dominus pugnet pro homine (n. 200): de pugnis seu tentationibus Domini (n. 201).

[XIII.]

Quod Homo debeat fugere Mala ut Peccata, et pugnare contra illa, sicut a Se.

101. Ex Divino ordine est, ut homo ex libero secundum rationem agat; quoniam ex libero secundum rationem agere, est ex se agere. Verum binae illae facultates, *liberum* et *ratio*, non sunt propriae hominis, sed sunt Domini apud illum; et quatenus est homo, non ei auferentur, quoniam absque illis non potest reformari; non enim potest paenitentiam agere, non potest pugnare contra mala, et dein facere fructus dignos paenitentia. Nunc quia liberum et ratio sunt homini a Domino, et homo ex illis agit, sequitur quod non agat ex se, sed sicut ex se.*

102. Dominus amat hominem, et vult habitare apud illum; nec potest amare illum et habitare apud illum, nisi recipiatur et reciproce ametur: inde et non aliunde est conjunctio. Dominus propter illam causam dedit homini liberum et rationem; liberum cogitandi et volendi sicut a se, et rationem secundum quam. Amare aliquem et conjungi illi, cui non est reciprocum, non datur; nec intrare ad aliquem et manere apud quem non est receptio. Quoniam receptio et reciprocum in homine sunt a Domino, ideo dicit Dominus,

> "Manete in Me et Ego in vobis" (*Joh.* xv. 4).
> "Qui manet in Me, et Ego in illo, hic fert fructum multum" (*Joh.* xv. 5).
> "In die illo cognoscetis, quod...vos in Me, et Ego in vobis" (*Joh.* xiv. 20).

Quod Dominus sit in veris et in bonis, quae homo recipit, et sunt apud illum, etiam docet:

> "Si manseritis in Me, et verba mea in vobis manserint.... Si mandata mea servaveritis, manebitis in amore meo" (*Joh.* xv. 7, 10).
> "Qui habet praecepta mea et facit illa, ille..amat Me;....et Ego amabo illum, et apud illum habitabo" (*Joh.* xiv. 21, 23).

---

* Quod homini sit Liberum a Domino, videatur supra (n. 19, 20); et in opere *De Caelo et Inferno* (n. 589–596, et n. 597–603). Quid Liberum, videatur in *Doctrina Novae Hierosolymae*, Londini 1758 edita, n. 141–149).

Ita Dominus habitat in suo apud hominem; et homo in illis quae a Domino sunt, ita in Domino.

103. Quoniam illud reciprocum et vicissim, et inde mutuum, est apud hominem a Domino, ideo dicit Dominus quod homo paenitentiam aget; et nemo paenitentiam potest agere nisi sicut a se.

Jesus dixit, "Nisi paenitentiam egeritis, omnes peribitis" (*Luc.* xiii. 3, 5).
Jesus dixit, "Appropinquavit regnum Dei, paenitentiam agite,..credite Evangelio" (*Marc.* i. 14, 15).
Jesus dixit, "Veni ad vocandum...peccatores ad paenitentiam" (*Luc.* v. 32).
Jesus dixit ecclesiis "Paenitentiam agite" (*Apoc.* ii. 5, 16, 21, 22; cap. iii. [1]3):

tum,

"Non paenitentiam egerunt ex operibus suis" (*Apoc.* xvi. 11).

104. Quoniam reciprocum et vicissim, et inde mutuum, est apud hominem a Domino, ideo dicit Dominus quod homo faciet praecepta, et faciet fructus.

"Quid..Me vocatis Domine, Domine, et non facitis quae dico?" (*Luc.* vi. 46–49.)
"Si haec scitis, beati estis si feceritis illa" (*Joh.* xiii. [2]17).
"Amici mei estis, si feceritis quae mando vobis" (*Joh.* xv. 14).
"Qui facit et docet, hic magnus vocabitur in regno caelorum" (*Matth.* v. 19).
"Omnis..qui audit verba mea et facit illa, comparabo viro prudenti" (*Matth.* vii. 24).
"Facite fructus dignos paenitentia" (*Matth.* iii. 8).
"Facite arborem bonam et fructum ejus bonum" (*Matth.* xii. 33).
"Regnum..dabitur genti facienti fructus ejus" (*Matth.* xxi. 43).
"Omnis arbor, quae non facit fructus.., exscinditur, et in ignem conjicitur" (*Matth.* vii. 19).

Et multoties alibi. Ex quibus patet, quod homo faciet a se, sed ex potentia Domini, quam imploret; et hoc est facere sicut ex se.

105. Quoniam illud reciprocum et vicissim, et inde mutuum, est apud hominem a Domino, ideo homo reddet rationem operum suorum, et illi retribuetur secundum illa; nam dicit Dominus,

"Venturus..est Filius hominis,....et reddet unicuique secundum facta ejus" (*Matth.* xvi. 27).
"Exibunt qui bona fecerunt in resurrectionem vitae, et qui mala fecerunt in resurrectionem judicii" (*Joh.* v. 29).
"Opera illorum sequuntur cum illis" (*Apoc.* xiv. 13).
"Judicati sunt omnes secundum opera illorum" (*Apoc.* xx. 13).
"Ecce venio.., et merces mea Mecum, ut dem unicuique secundum ejus opus" (*Apoc.* xxii. 12).

Si reciprocum non foret apud hominem, nulla imputatio esset.

106. Quoniam receptio et reciprocum sunt apud hominem, ideo ecclesia docet quod homo explorabit se, confitebitur sua peccata coram Deo, desistet ab illis, et novam vitam aget: quod omnis ecclesia in Christiano orbe id doceat, videatur supra (n. 3–8).

107. Si non receptio ab homine foret, et tunc cogitatio sicut ab illo, nec aliquid dici potuisset de fide; nam fides nec est ab homine: alioquin foret homo sicut palea in vento, et staret sicut inanimatus, ore aperto et manibus remissis exspectans influxum, nihil cogitans et nihil agens in illis quae salutis ejus sunt: est quidem nihil agens in illis, sed usque est reagens sicut a se.

Sed haec in adhuc clariorem lucem mittentur in transactionibus de *Sapientia Angelica.*

[XIV.]

Quod si quis fugit Mala ex quacunque alia causa, quam quia Peccata sunt, non fugiat illa, sed modo faciat ut non appareant coram Mundo.

108. Dantur morales homines, qui Praecepta secundae tabulae Decalogi servant, non defraudant, non blasphemant, non vindicant, non adulterantur; et qui eorum apud se confirmant, quod talia sint mala, quia damna reipublicae, et sic contra humanitatis leges, illi etiam charitatem, sinceritatem, justitiam, castitatem exercent. Sed si bona haec faciunt, et mala illa fugiunt, solum quia mala sunt, et non simul quia peccata, illi usque mere naturales sunt; et apud mere naturales radix mali manet insita, et non est emota; quare bona quae faciunt, non sunt bona, quia ab ipsis.

109. Moralis naturalis homo potest apparere coram hominibus in mundo prorsus sicut moralis spiritualis homo,

sed non coram angelis in caelo. Coram angelis in caelo apparet ille, si in bonis est, sicut simulacrum ex ligno, et si in veris est, sicut simulacrum ex marmore, in quibus non est vita; aliter moralis spiritualis homo: nam moralis naturalis homo est moralis externus, et moralis spiritualis homo est moralis internus; et externum absque interno non vivit; vivit quidem, sed non vitam quae vocatur vita.

110. Concupiscentiae mali, quae faciunt interiora hominis a nativitate, non removentur nisi a solo Domino; nam Dominus influit a spirituali in naturale, homo autem ex se a naturali in spirituale; et hic influxus est contra ordinem, et non operatur in concupiscentias et removet illas, sed includit illas, arctius et arctius sicut se confirmat: et quia hereditarium malum sic latet inclusum, illud post mortem, dum homo fit spiritus, rumpit tegmen quo in mundo obvelatum fuit, ac erumpit sicut sanies per ulcus modo exterius sanatum.

111. Sunt variae et multiplices causae, quae faciunt, ut homo sit moralis in externa forma; sed si non moralis sit etiam in interna, usque tamen moralis non est. Ut pro exemplo; si quis abstinet ab adulteriis et scortationibus, ex timore legis civilis et ejus poenarum: ex timore jacturae famae et inde honoris; ex timore morborum ex illis; ex timore jurgiorum domi ab uxore, et inde intranquillitatis vitae; ex timore vindictae a marito, aut ab affini; ex egestate, aut ex avaritia; ex imbecillitate oriunda vel ex morbo, vel ex abusu, vel ex aetate, vel ex impotentia: immo si abstineat ab illis ex lege aliqua naturali aut morali, et non simul ex lege spirituali, is usque tamen interius adulter et scortator est; nihilominus enim credit quod non peccata sint, et inde illa coram Deo non illicita facit in suo spiritu, et sic in spiritu committit illa, tametsi non coram mundo in corpore: quare post mortem, cum fit spiritus, aperte loquitur pro illis. Ex his patet quod fugere mala ut damna possit impius; at quod fugere mala ut peccata non possit nisi Christianus.

112. Simile est cum omnis generis furtis et defraudationibus; cum omnis generis homicidiis et vindictis; et cum omnis generis falsis testimoniis et mendaciis: nemo ab illis mundari et purificari potest a se; unicuique enim

concupiscentiae insunt infinita, quae homo non videt nisi sicut unum simplex, Dominus autem videt singularissima in omni serie. Verbo, homo non potest semet regenerare, hoc est, novum cor et novum spiritum in se formare, sed solus Dominus, qui est Ipse Reformator et Regenerator: quare si homo ex sua prudentia ac intelligentia vult se novum facere, est modo sicut faciei deformi inducere fucum, ac parti interiori tabe infectae illinere smegma.

113. Idcirco dicit Dominus apud *Matthaeum*,

> "Pharisaee caece, purga prius interius poculi et patinae, ut fiat etiam exterius mundum" (xxiii. 26):

et apud *Esaiam*,

> "Lavate vos, purificate vos, et removete malitiam operum vestrorum a coram oculis meis, cessate malum facere:....et tunc si fuerint peccata vestra sicut coccinea, sicut nix albescent, si rubra fuerint sicut purpura, sicut lana erunt" (i. 16, 18).

---

114. Supradictis adjicientur haec:—

(i.) *Quod charitas Christiana sit cuique, ut suam functionem fideliter agat; sic enim, si fugit mala ut peccata, cottidie facit bona, et ipse est suus usus in communi corpore; sic etiam consulitur communi, et unicuique in particulari.*

(ii.) *Quod reliqua non sint propria charitatis opera; sed vel ejus signa, vel beneficia, vel debita.*

Index Locorum Scripturae Sacrae.

Praefatiuncula Editoris.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi,........ **1**, **3**, *designant* versus ad verbum productos.

Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—

Puncta signum antecedentia, ..**1**, partem primam non datam indicant ;
Puncta supra signum posita, **1̈**, partem mediam non datam indicant ;
Puncta signum sequentia,... **1**..., partem ultimam non datam indicant.

Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus* ; duorum vel trium verborum, *punctis duobus* ; plurium, *tribus*.

Notae hujusmodi, ... *1, 3*, *designant* versus ad verbum non productos.

Interclusae hoc modo,............ (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Exodus.

xix. *10, 11, 15*, ... 59
12, 13, 20–23, ... 59
16, 18, ... 59
xx. *2–14* [*B.A. 2–17*], ... 59
xxiv. *1, 2*, ... 59
4–10, ... 60
xxv. *1 ad fin.*, ... 59
16, ... 59
17–21, ... 59
22, ... 59
xxvi. *1 ad fin.*, ... 59
1, ... 61
33, ... 59
xxxi. *18*, ... 59
xxxii. *15, 16*, ... 59
xxxiv. *28*, ... 61
29–35, ... 59
xl. *17–28*, ... 59
20, ... 59
38, ... 59

Leviticus.

xvi. *2–14, seq.*, ... 59
xviii. *5*, ... 39
xix. .**37**..., ... 2
xx. (5,) 79
.**8**..., ... 2
xxii. .**31**.., ... 2
xxvi. *4–46*, ... 2
26, ... 61

Numeri.

ii. *1 ad fin.*, ... 59
vii. *89*, ... 59
ix. *15 ad fin.*, ... 59
x. *33*, ... 60
35, 36, ... 59
xiv. *14*, ... 59
(33,) 79
xv. *38, 39*, ... 2
(39,) 79

Deuteronomium.

i. *33*, ... 59
iv. **11**, ... 59
13, ... 61
13, 23, ... 60
v. *2, 3*, ... 60
6–18 [*B.A. 6–21*], ... 59
19–23 [*B.A. 22–26*], ... 59
ix. *9*, ... 60
10, ... 59
x. *4*, ... 61
5, ... 59

Joschua.

iii. *1–17*, ... 59
11, ... 60
iv. *5–20*, ... 59
vi. *1–20*, ... 59

1 Samuelis.

v. *1-4*, ... 59
vi. *19*, ... 59

2 Samuelis.

vi. *1-19*, ... 59
2, ... 59
6, *7*, ... 59

1 Regum. *Kins*

vi. *19*, *seq.*, ... 59
viii. *3-9*, ... 59
9, ... 59
19, *21*, ... 60

Psalmi.

xv. **1**, **2**..., **3**..., ... 84
ci. **6**, **7**, **8**, ... 84
cxxxii. *7*, *8*, ... 59

Esaias.

i. 10-18 = **10**, **11**..., **13**..,
.**14**..., **15**, **16**, ...**18**, ... 30
16, ...**18**, ... 113
v. **21**, ... 30
xxiii. (17, 18,) 79
xxix. ...**14**.., **15**..., ... 30
xxxi. **1**, ...**2**, **3**..., ... 30
xxxiii. **15**, **16**..., ... 84
xlii. *6*, ... 60
xlix. *8*, ... 60
lvii. (3,) 79

Jeremias.

iii. (2, 6, 8, 9,) 79
v. (1, 7,) 79
vii. **2**..., **3**..., **4**, **9**..., **10**., ...**11**, ... 91
xiii. (27,) 79
xxiii. .**14**..., ... 79
xxv. ...**14**, ... 2
xxix. (23,) 79
xxxii. ...**19**, ... 2
xxxv. ...**15**..., ... 30

Ezechiel.

xi. *19*, ... 86
xvi. .**15**.., .**26**..., .**28**...,
.**29**, **32**, **33**, **35**, ... 79
xxiii. 2-17 = ..**2**., .**3**..., ..**5**, .**7**..., **8**...,
...**11**., .**14**..., **16**..., .**17**..., ... 79
xxxvi. *26*, *27*, ... 86

Daniel.

vii. *7*, *20*, *24*, ... 61

Hoscheas.

iv. ...**9**, ... 2
(10, 11,) 79

Micha.

i. (7,) 79

Nahum.

iii. (4,) 79

Sacharias.

i. ...**6**, ... 2
viii. *23*, ... 61
ix. *11*, ... 60

Malachi.

iii. *1*, ... 60

Matthaeus.

iii. .**8**, ... 104
10, ... 93
3-8, ... 90
v. *8*, ... 17
8, *48*, ... 84
...**19**, ... 104
.**19**, .**20**, ... 2
..**20**, ... 84
21, *22*, ... 74
.**23**, **24**, **25**, **26**, ... 73
27, **28**, ... 78
vi. **24**, ... 28
vii. .**12**, ... 73
19, ... 104
19, ... 93
19, **20**, ... 2
21, ... 2
21.., **22**, **23**, ... 30

22, 23, ... 2
.24, ... 104
24, ... 39
.24, 26, ... 2
26, ... 91
viii. **.11., 12...,** 65
x. *38,* 99
(38,) 99
xii. **.33...,** 104
...34, 35, ... 28
35, ... 51
39, ... 79
xiii. *3–8,* 90
...3, ...4..., .5..., .7...,
.8..., 9, .23.., ... 2
19–23, 37, ... 90
.27, ... 2
...43, ... 2
xv. **11,** 51
xvi. *4,* 79
24, ... 99
(25,) 99
.27, ... 105
xxi. *33–44,* 2
40..., ..41, ... 65
...43., ... 65
...43, ... 104
xxii. *37,* 86
xxiii. 25–28 = **27, 28, 25, 26,** 30
26, ... 113
xxv. *1,* 61
1–12, ... 2
14–31, ... 2
.31, ...34, 35, 36,
.37..., 40, ..41, ... 2
xxvi. *28,* 60

Marcus.

i. (14,) **...15,** 103
ii. *19,* 17
iv. *14–20,* 90
viii. **...34, 35,** 99
38, ... 79
x. 17–22 = *17,* **19, .20, .21,** 66
21, ... 99
xi. *22,* 17

Lucas.

iii. **.8..., .9,** 2
.46, 47..., 48..., 49..., ... 2
v. **.32,** 103
vi. **.43, .44,** 28
45, ... 51
46–49 = **.46,** 104
47, ... 39
vii. 46–50 = *46–49,* **...50..,** 51
viii. **5, 6, .7, 8...,** 90
11–15, ... 90
...21, ... 2
21, ... 39
ix. (24,) 99
x. *30–37,* 2
xiii. **...3, ...5,** 103
6–9, ... 2
...25..., 26, 27, ... 30
...25, ..27, ... 2
...29, ... 65
xiv. 27, ... 99
xvi. *19–31,* 2
xvii. *10,* 30
xviii. *11–14,* 30
xix. *13,* 61
13–25 2
xx. *36, bis,* 17

Johannes.

i. *12,* 17
.12, 13, ... 17
12, 13, ... 52
iii. *13,* 17
.19, .20, 21, ... 2, 50
19, 20, **...21,** 24
21, ... 17, 39
...27, ... 17
v. **29,** 2
.29, ... 105
vi. *28,* **...29,** 48
63, ... 99
ix. **.31,** 2
xii. **..24,** 99
(25,) 99
36, ... 17
xiii. **17,** 2, 104
xiv. 15, 21–24 = **21, ...23., 24..,** 2
20, ... 102
21..., *23,* 102
21..., 24..., ... 38
23, ... 17
24, ... 39
xv. **1, 2,** 2
1, 2, 4–6, ... 29
4..., ... 102
...5, ... 17
...5..., ... 102
7..., 10..., ... 102
8, ... 2
10..., ... 38

14, ...104
14, ...**16**..., ...2
xvii. .**22**, **23**..., ...**26**, ...84

Apocalypsis.

ii. **1**..., **2**..., .**4**, ...**5**.., ...2
..**5**..., **16**..., *21*, *22*, ...103
...**7**, ...99
.**8**..., **9**..., ...2
...**11**, ...99
.**12**..., **16**..., ...2
...**17**, ...99
.**26**, .**28**, ...99
iii. .**1**, ...**2**, ...**3**..., ...2
...**3**..., ...103
.**7**, **8**..., ...2
12.., ...99
.**14**..., **15**..., ...**19**, ...2
..**15**, **16**, ...71
20, ...57
21..., ...99
xi. *19*, ...60
xii. *3*, ...61
xiii. *1*, ...61
xiv. ...**8**, ...79
.**13**., ...2
...**13**., ...105
xvi. *3*, *7*, ...61
...**11**, ...103
xvii. ...**1**, **2**..., ...79
...**5**, ...79
xviii. .**3**..., ...79
xix. ...**2**..., ...79
xx. ...**12**, *13*, ...2
...**13**., ...105
xxii. .**12**., ...2
.**12**, ...105

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	*Sig.*	
7	1	12 *pro* "13"
	2	18, 19 *pro* "26"
	3	"libro":—*sic editio princeps. Videatur autem Apoc. Rev.*, n. 868, *ubi legitur* "libris."
	4	"hominum":—*sic editio princeps. Vid. autem Arc. Caelest.*, n. 627, *ubi legimus* "filiorum hominis."
	5	"cuivis":—*sic editio princeps. Vid. autem A.C.*, n. 627, *ubi legitur* "viro."
	6	*Num.* xv. 38, 39 *pro* "*Deut.* xxvii. 25"
8	1	*Luc.* xiii. 6–9 *pro* "*Joh.* xiii. 6 *seq.*"
13	1	xi. *pro* "xii."
21	1	iii. *pro* "iv."
	2	47 *pro* "5"
22	1	24 *pro* "20"
	2	xviii. *pro* "xvii."
25	1	21 *pro* "31"
26	1	vii. *pro* "vi."
29	1	v. 1–4 *pro* "vi. 19"
30	1	8 *pro* "9"
	2	28 *pro* "27"
38	1	"*Omnes meretricibus suis dant mercedem*":—*sic editio princeps; sic quoque Apoc. Rev.*, n. 134, *et Apoc. Expl.*, n. 141[*b*]: *sed videatur Apoc. Expl.* n. 695[*d*], *ubi legimus*, "*Omnibus meretricibus dant mercedem.*"
39	1	iii. *pro* "ii."
	2	4 *pro* "3, 4"
	3	10, 11 *pro* "7, 10, 11"
40	1	Qui *pro* "Quis" (*vid. A.C.*, n. 2702; *Apoc. Expl.*, n. 71; etc.
42	1	37 *pro* "35"
43	1	"radicem":—*sic Matt.* xiii. 6 *Videatur Index Biblicus*, s. v. **Aridum**, *ubi legimus* "humorem"
46	1	24 *pro* "25"
	2	*Dicta ad Ecclesiam in Sardibus, Apoc. Rev.*, n. 71, *similitur desunt.*
48	1	3 *pro* "5"
	2	17 *pro* "37"

Doctrina Novae Hierosolymae de Fide

OPUS

EMANUELIS SWEDENBORG

CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT AMSTELODAMI MDCCLXIII

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

CONTENTA.*

I. QUOD FIDES SIT AGNITIO INTERNA VERI (n. 1–12).

II. QUOD AGNITIO INTERNA VERI, QUAE FIDES, NON DETUR APUD ALIOS QUAM QUI IN CHARITATE SUNT (n. 13–24).

III. QUOD COGNITIONES VERI ET BONI NON SINT FIDEI, ANTEQUAM HOMO IN CHARITATE EST; SED QUOD SINT PROMPTUARIUM, EX QUO FIDES CHARITATIS FORMARI POTEST (n. 25–33).

IV. FIDES CHRISTIANA IN UNIVERSALI IDEA (n. 34–37).

V. FIDES HODIERNA IN UNIVERSALI IDEA (n. 38–43).

VI. QUALIS FIDES SEPARATA A CHARITATE EST (n. 44–48).

VII. QUOD ILLI QUI IN FIDE SEPARATA A CHARITATE SUNT, IN VERBO REPRAESENTATI SINT PER PHILISTHAEOS (n. 49–54).

VIII. QUOD ILLI QUI IN FIDE SEPARATA A CHARITATE SUNT, INTELLIGANTUR PER "DRACONEM" IN *APOCALYPSI* (n. 55–60).

IX. QUOD ILLI QUI IN FIDE SEPARATA A CHARITATE SUNT, INTELLIGANTUR PER "HIRCOS" APUD *DANIELEM* ET *MATTHAEUM* (n. 61–68).

(i.) *Quod illi qui in Fide separata a Charitate sunt, intelligantur in Verbo per "hircos," ab experientia in mundo spirituali* (n. 63).

(ii.) *Quod illi qui in Fide separata a Charitate sunt, intelligantur in Verbo per "hircos," ex Ultimo Judicio, super quos peractum est* (n. 64).

(iii.) *Quod illi qui in Fide separata a Charitate sunt, intelligantur in Verbo per "hircos," ex descriptione pugnae inter arietem et hircum apud Danielem* (n. 65–67).

(iv.) *Quod illi qui in Fide separata a Charitate sunt, intelligantur per "hircos," ex omissione charitatis eorum apud Matthaeum* (n. 68).

X. QUOD FIDES SEPARATA A CHARITATE ECCLESIAM ET OMNIA EJUS DESTRUAT (n. 69–72).

---

* Ab editore collecta.

DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE DE FIDE.

[I.]

Quod Fides sit Agnitio interna Veri.

1. Per Fidem hodie non aliud intelligitur, quam cogitatio quod ita sit quia ecclesia docet, et quia non patet coram intellectu; dicitur enim, "Crede et non dubita." Si respondetur, "Hoc non comprehendo," dicitur quod ideo credendum sit. Quare hodierna fides est fides ignoti, et vocari potest fides caeca: et quia est dictamen alterius in altero, est fides historica. Quod haec non fides spiritualis sit, videbitur in sequentibus.

2. Ipsa fides non aliud est, quam agnitio quod ita sit, quia est verum; ita enim cogitat et loquitur qui in ipsa fide est, "Hoc verum est, ideo credo;" fides enim est veri, et verum est fidei. Is etiam, si non comprehendit quod verum sit, dicit, "Non scio num verum sit, ideo nondum credo: quomodo credam quod non comprehendo? forte potest falsum esse."

3. Sed communis sermo est, quod non aliquis possit comprehendere spiritualia seu theologica, quia sunt supernaturalia. Sed vera spiritualia aeque comprehendi possunt, quemadmodum vera naturalia; et si non clare, usque, dum audiuntur, cadunt in perceptionem num vera sint vel non; hoc maxime apud illos qui afficiuntur veris. Hoc datum est mihi scire ex multa experientia. Datum est loqui cum ignaris, cum obscuris, cum stupidis, et quoque cum illis qui in falsis fuerunt, et qui in malis, qui intra ecclesiam nati sunt, et audiverunt aliquid de Domino, de fide et charitate; et loqui datum est cum illis arcana sapientiae; et illi comprehenderunt omnia, et agnoverunt:

sed erant tunc in luce intellectus quae est cuivis homini, et simul in gloria quod essent intelligentes. Sed haec in commercio cum spiritibus. Ex his convicti sunt plures mecum, quod spiritualia aeque ac naturalia possint comprehendi, sed tunc quando audiuntur aut leguntur; sed aegre ab ipso homine cum ex se cogitat. Causa quod spiritualia comprehendantur, est quia homo quoad intellectum potest elevari in lucem caeli, in qua luce non alia apparent quam spiritualia, quae sunt vera fidei: lux enim caeli est lux spiritualis.

4. Inde nunc est, quod agnitio interna veri sit illis qui in spirituali affectione veri sunt. Quia angeli in illa affectione sunt, prorsus respuunt illud dogma, quod intellectus erit sub obedientia fidei; dicunt enim, "Quid est credere et non videre num verum sit?" Et si aliquis dicit, quod usque credendum sit, respondent, "Num putas te Deum esse, cui credam? aut me insanum, quod credam dicto in quo non video verum? fac itaque ut videam." Ita dogmaticus ille recedit. Sapientia angelica in eo unice consistit, ut videant et comprehendant quae cogitant.

5. Est idea spiritualis, de qua pauci aliquid norunt, quae influit apud illos qui in affectione veri sunt, et interius dictat quod hoc, quod auditur aut legitur, verum sit vel non. In hac idea sunt illi, qui in illustratione a Domino legunt Verbum. In illustratione esse non aliud est quam in perceptione esse, et inde in agnitione interna, quod hoc et illud verum sit. Hi sunt qui vocantur "docti a Jehovah" (*Esai.* liv. 13; *Joh.* vi. 45): et de quibus dicitur apud *Jeremiam*,

> "Ecce dies venientes,...quibus pangam....novum foedus. ....Foedus hoc erit;....dabo legem meam in medio eorum, et super cor eorum scribam illam: ....et non docebunt vir amplius socium suum, aut vir fratrem suum, dicendo, Cognoscite Jehovam; omnes enim cognoscent Me" (xxxi. 31, 33, 34).

6. Ex his patet quod fides et veritas unum sint. Quare etiam antiqui, qui ex affectione in cogitatione de veris prae nostratibus fuerunt, loco fidei dixerunt veritatem. Inde quoque est, quod in Hebraea lingua veritas et fides una vox sint, quae vocatur *Amuna* seu *Amen.*

7. Quod fides dicatur a Domino apud *Evangelistas* et

in *Apocalypsi*, erat quia Judaei non crediderunt verum esse, quod Dominus esset Messias a prophetis praedictus; et ubi veritas non creditur, ibi fides dicitur. At usque aliud est fidem habere et credere in Dominum, et aliud fidem habere et credere alicui: de differentia dicetur infra.

8. Fides separata a veritate intravit et invasit ecclesiam cum dominio Papali, quoniam praecipuum tutamen religionis istius fuit ignorantia veri; quare lectio Verbi etiam vetabatur: alioquin non potuissent coli ut numina, ac sancti eorum invocari, ac in tantum introduci idololatriae, ut cadavera, ossa et sepulcra illorum sancta crederentur, et inde lucrarentur. Ex quo patet quam enormes falsitates fides caeca potest producere.

9. Fides caeca etiam permansit postea apud plures Reformatos, ex causa quia separaverunt fidem a charitate; et qui separant illas non possunt non in ignorantia veri esse, et cogitationem quod ita sit separatam ab agnitione interna quod ita sit, nominare fidem. Apud hos ignorantia est tutamen dogmatum; nam quamdiu ignorantia regnat, et persuasio quod theologica transcendant, possunt loqui et non contradici, et credi quod vera sint, et quod ii intelligant illa.

10. Dixit Dominus ad Thomam,

> "Quia vidisti Me, Thoma, credidisti; beati qui non vident, et credunt" (*Joh.* xx. 29);

per quod non intelligitur fides ab interna agnitione veri separata, sed quod beati sint qui non oculis vident Dominum, sicut Thomas, et usque credunt quod Ipse sit; hoc enim in luce veritatis est ex Verbo.

11. Quia agnitio interna veri est fides, et quia fides et veritas unum sunt, (ut supra, n. 2, 4–6, dictum est,) sequitur quod agnitio externa absque interna non sit fides, nec quod persuasio falsi sit fides. Agnitio externa absque interna est fides ignoti; et fides ignoti est solum scientia, quae memoriae est, quae si confirmatur fit persuasio: et qui in illis sunt, cogitant quod verum sit, quia alius ita dixit, vel cogitant quod verum sit ex confirmato; et tamen falsum aeque confirmari potest quam verum, et quandoque fortius. Per cogitare quod verum sit ex confirmato, in-

telligitur cogitare illud verum esse quod ab alio dicitur, et illud non prius explorare, sed modo confirmare.

12. Si quis cogitat secum, aut dicit alteri, "Quis potest habere agnitionem internam veri quae fides? ego non possum;" sed illi dicam, quomodo possit: Fuge mala ut peccata, et adi Dominum, et habebis quantum desideras. Quod ille qui fugit mala ut peccata in Domino sit, videatur in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (n. 18–31); quod ille amet verum, et videat illud (n. 32–41 ibi); et quod ille fidem habeat (n. 42–52 ibi).

[II.]

Quod Agnitio interna Veri, quae Fides, non detur apud alios quam qui in Charitate sunt.

13. Supra dictum est quid fides: hic dicetur quid charitas. Charitas in sua prima origine est affectio boni; et quia bonum amat verum, producit illa affectionem veri, per hanc agnitionem veri, quae est fides; per has in sua serie affectio [1]veri existit et fit charitas. Haec est progressio charitatis a sua origine, quae est affectio boni, per fidem quae est agnitio veri, ad finem suum qui est charitas; finis est actus. Ex his patet quomodo amor, qui est affectio boni, producit fidem, quae est idem cum agnitione veri, et per hanc producit charitatem, quae est idem cum actu amoris per fidem.

14. Sed clarius. Bonum non aliud est quam usus: quare charitas in sua prima origine est affectio usus; et quia usus amat media, producit illa affectionem mediorum, ex qua cognitio illorum; et per has in sua serie affectio usus existit et fit charitas.

15. Progressio illorum est, quemadmodum est progressio omnium voluntatis per intellectum in actus in corpore. Voluntas nihil producit ex se absque intellectu, nec intellectus aliquid ex se absque voluntate; agent in conjunctione ut aliquid existat. Seu quod idem; affectio

quae est voluntatis, nihil producit ex se nisi per cogitationem quae est intellectus, nec vicissim; agent in conjunctione ut aliquid existat. Expende, si a cogitatione removeas affectionem, quae est alicujus amoris, num potes cogitare? aut si ab affectione removeas cogitationem, num potes affici aliqua re? aut, quod simile, si a cogitatione removeas affectionem, num poteris loqui? vel si ab affectione removeas cogitationem seu intellectum, num poteris agere aliquid? Simile est cum charitate et fide.

16. Illustrari haec possunt per comparationem cum arbore. Arbor in sua prima origine est semen, in quo est conatus producendi fructum. Hic conatus excitatus a calore, primum producit radicem, et ex illa virgam seu caulem cum ramis et foliis, et demum fructus; et sic conatus fructificandi existit: ex quibus patet, quod conatus producendi fructus sit perpetuus in omni progressione, usque dum existit; nam si ille desineret, facultas vegetandi illico moreretur. Applicatio haec est:—Arbor est homo; conatus producendi media est apud hominem a voluntate in intellectu; virga seu caulis cum ramis et foliis, sunt apud hominem media per quae, et vocantur vera fidei; fructus qui sunt ultimi effectus conatus fructificandi in arbore, sunt apud hominem usus; in his voluntas existit. Ex his potest videri, quod voluntas producendi usus medio intellectu sit perpetua in omni progressione, usque dum existit. De voluntate et de intellectu, et de conjunctione illorum, videatur in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (n. 43).

17. Ex nunc dictis patet quod charitas, quatenus est affectio boni seu usus, producat fidem, ut medium, per quam existat; consequenter, quod charitas et fides, in operando usus, conjunctim agant. Tum quod fides non producat bonum seu usum ex se, sed ex charitate, fides enim est charitas media. Fallacia itaque est, quod fides producat bonum sicut arbor fructum; arbor non est fides, sed arbor est homo.

18. Sciendum est, quod charitas et fides faciant unum sicut voluntas et intellectus, quoniam charitas est voluntatis et fides est intellectus. Similiter, quod charitas et fides faciant unum sicut affectio et cogitatio, quoniam af-

fectio est voluntatis et cogitatio est intellectus. Similiter, quod charitas et fides faciant unum sicut bonum et verum, quia bonum est affectionis quae voluntatis et verum est cogitationis quae intellectus.

Verbo, charitas et fides faciunt unum sicut essentia et forma, quoniam essentia fidei est charitas et forma charitatis est fides: ex quibus patet, quod fides absque charitate sit sicut forma absque essentia, quae non est aliquid; et quod charitas absque fide sit sicut essentia absque forma, quae nec est aliquid.

19. Charitas et fides apud hominem prorsus se habent, sicut motus cordis qui vocatur systole et diastole, et motus pulmonis qui vocatur respiratio: est quoque illorum plenaria correspondentia cum voluntate et intellectu hominis, ita cum charitate et fide: quare etiam voluntas et ejus affectio intelligitur per "cor" in Verbo, ac intellectus et ejus cogitatio per "animam" in Verbo, et quoque per "spiritum;" ideo "emittere animam" est non amplius animare, et "emittere spiritum" est non amplius respirare. Ex quibus sequitur, quod non dari queat fides absque charitate, nec charitas absque fide; et quod fides absque charitate, sit sicut respiratio pulmonaris absque corde, quae non dari potest in aliquo vivo, sed solum in automato; et quod charitas absque fide sit sicut cor absque pulmone, ex quo non aliquod vivum sentitur: consequenter, quod charitas per fidem operetur usus, sicut cor per pulmonem actus. Tanta similitudo intercedit inter cor et charitatem, ac inter pulmonem et fidem, ut in mundo spirituali quisque noscatur ex sola respiratione, qualis ei fides est, et ex pulsu cordis qualis ei charitas est: angeli enim et spiritus aeque ac homines vivunt corde et respiratione; inde est quod illi similiter ac homines in mundo sentiant, cogitent, agant et loquantur.

20. Quia charitas est amor erga proximum, dicetur etiam quid proximus. Proximus in naturali sensu est homo in composito et in individuo. Homo in composito est ecclesia, patria, et societas; et homo in individuo est concivis, qui in Verbo vocatur "frater" et "socius." At proximus in spirituali sensu est bonum; et quia usus est bonum, est proximus in spirituali sensu usus. Quod usus sit spiritualis proximus, quisque agnoscet; quis enim amat

hominem solum ut personam? sed amat illum ex eo quod in illo est, ex quo est talis, ita ex quali ejus, hoc namque est homo: hoc quale, quod amatur, est usus, et vocatur bonum; inde est hoc proximus. Quia Verbum in sinu suo est spirituale, ideo illud est amare proximum in spirituali ejus sensu.

21. Sed aliud est amare proximum ex bono aut usu in illo erga se, et aliud est amare proximum ex bono aut usu in se erga illum. Amare proximum ex bono aut usu in illo erga se, potest etiam malus; sed amare proximum ex bono aut usu in se erga illum, non potest nisi bonus; nam hic ex bono amat bonum, seu ex affectione usus amat usum. Horum et illorum discrimen describitur a Domino apud *Matthaeum* (cap. v. [1]42–47, seq.). A multis dicitur, "Amo illum quia me amat et bonum mihi facit;" sed usque amare illum propter ea solum, non est interius amare illum, nisi ipse in bono sit, et ex illo amet bonum ejus; hic in charitate est, ille autem in amicitia est, quae non est charitas. Is qui ex charitate amat proximum, conjungit se cum bono ejus, et non cum persona nisi quantum et quamdiu in bono est; hic spiritualis est, et spiritualiter amat proximum; at qui ex sola amicitia amat alterum, is conjungit se cum persona, et simul tunc cum ejus malo; hic post mortem a persona, quae in malo est, aegre separari potest, alter autem potest. Charitas hoc facit per fidem, quae fides est veritas; et homo qui in charitate est, per veritatem scrutatur et videt, quid amandum est, et spectat quale usus in amando et benefaciendo.

22. Amor in Dominum est proprie amor, et amor erga proximum est charitas. Non datur apud hominem amor in Dominum, nisi in charitate; in hac Dominus Se conjungit cum homine. Quia fides in sua essentia est charitas, sequitur quod nemo possit habere fidem in Dominum nisi in charitate sit; ex hac per fidem est conjunctio, per charitatem conjunctio Domini cum homine, et per fidem conjunctio hominis cum Domino. Quod conjunctio reciproca sit, videatur in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (n. 102–107).

23. In summa, quantum quis fugit mala ut peccata, et spectat ad Dominum, tantum in charitate est, proinde tantum in fide est. Quod quantum quis fugit mala ut

peccata et spectat ad Dominum, tantum in charitate sit, videatur in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (n. 67–73, tum n. 74–91); et quod tantum fidem habeat (n. 42–52); quid charitas in proprio sensu (n. 114 ibi).

24. Ex omnibus quae hactenus dicta sunt, constare potest, quod fides salutifera, quae est agnitio interna veri, non dari queat apud alios quam qui in charitate sunt.

[III.]

Quod Cognitiones veri et boni non sint Fidei, antequam Homo in Charitate est, sed quod sint Promptuarium, ex quo Fides Charitatis formari potest.

25. Est homini affectio sciendi ex prima pueritia; per hanc discit plura, quae illi usui erunt, et plura quae non usui. Cum adolescit, ex applicatione ad quoddam negotium, haurit illa quae rei negotii sunt; hoc fit ei tunc usus, quo afficitur: sic incohat affectio usus, quae producit affectionem mediorum, per quae venit ad negotium suum, quod ejus usus est. Haec progressio est apud unumquemvis in mundo, quia unicuique est aliquod negotium, ad quod ab usu qui est finis per media ad ipsum usum qui est effectus, procedit. Verum quia hic usus cum mediis ejus est pro vita in mundo, est ejus affectio naturalis.

26. Sed quia omnis homo non modo spectat usus pro vita in mundo, sed etiam spectabit usus pro vita in caelo, (in hanc enim post vitam in mundo veniet, et in hac post illam vivet in aeternum,) ideo quisque a pueritia comparat sibi cognitiones veri et boni ex Verbo, aut ex doctrina ecclesiae, aut ex praedicatione, quae pro illa vita erunt, et reponit illas in memoria naturali, in majore aut minore copia secundum affectionem sciendi connatam, et per varia excitamenta auctam.

27. Sed omnes hae cognitiones, quotcunque et qualescunque sunt, modo sunt promptuarium ex quo fides charitatis formari potest; et haec fides non formatur, nisi

quantum fugit mala ut peccata. Si fugit mala ut peccata, tunc cognitiones illae fiunt fidei, cui vita spiritualis inest: si autem non fugit mala ut peccata, cognitiones illae non sunt nisi quam cognitiones, et non fiunt fidei. cui aliqua vita spiritualis inest.

28. Hoc promptuarium maxime necessarium est, quoniam absque illo non formari potest fides; cognitiones enim veri et boni fidem intrant et faciunt illam: si nullae sint, fides non existit; fides prorsus vacua et inanis non datur; si paucae sint, fides fit pusilla et egena; si multa sint, fides fit locuples et plena secundum copiam.

29. At sciendum est, quod cognitiones genuini veri et boni faciant fidem, et prorsus non cognitiones falsi; fides enim est veritas, ut supra (n. 5–11) dictum est; ac falsitas, quia est opposita veritati, destruit fidem: nec potest charitas existere, ubi merae falsitates sunt, nam (ut supra n. 18 dictum est,) charitas et fides unum faciunt sicut bonum et verum faciunt unum. Ex his quoque sequitur, quod nullae cognitiones genuini veri et boni nullam fidem faciant, quod paucae aliquam fidem, et quod multae fidem illustrem secundum plenitudinem. Qualis est homini fides ex charitate, talis est ei intelligentia.

30. Dantur etiam multi, qui non agnitionem internam veri habent, et tamen fidem charitatis; qui sunt qui in vita spectaverunt ad Dominum, et ex religione evitaverunt mala, sed a curis in mundo et negotiis detenti a cogitando de veris, et quoque a defectu veri apud docentes: sed illi usque interius seu in suo spiritu in agnitione veri, quia in affectione ejus, sunt; quare illi post mortem, dum fiunt spiritus, et instruuntur per angelos, agnoscunt vera et cum gaudio recipiunt illa. Aliter vero illi qui in vita non spectaverunt ad Dominum, et non ex religione evitaverunt mala; hi non interius seu in suo spiritu in aliqua affectione veri, et inde nec in aliqua agnitione ejus sunt; quare ii post mortem, cum fiunt spiritus, et instruuntur per angelos, non volunt agnoscere vera, et inde non recipiunt illa: malum vitae enim interius odit vera; at bonum vitae interius amat vera.

31. Cognitiones veri et boni, quae praecedunt fidem, apparent quibusdam quod fidei sint, sed usque non sunt; quod opinentur et dicant se credere, non ideo credunt;

et nec illae sunt fidei, sunt enim solius cogitationis quod ita sit, sed non sunt agnitionis internae, quod veritates sint; ac fides quod veritates sint, dum nescitur quod sint, est species persuasionis remotae ab agnitione interna. Ut primum autem charitas implantatur, tunc cognitiones illae fiunt fidei, sed non plus quam charitas in illa est. In primo statu, antequam charitas percipitur, apparet illis fides sicut primo loco sit, et charitas secundo; sed in altero statu, cum charitas percipitur, fit fides secundo loco, et charitas primo. Primus status vocatur reformatio, alter status vocatur regeneratio. Cum homo in hoc statu est, tunc apud illum indies crescit sapientia, ac indies bonum multiplicat vera, et fructificat illa. Est homo tunc sicut arbor, quae fructum fert, et in fructu ponit semina, ex quibus novae arbores, et tandem hortus. Fit tunc vere homo, et post mortem angelus, cujus vitam facit charitas, et fides formam, pulchram secundum quale ejus; at fides tunc non amplius vocatur fides, sed intelligentia. Ex his constare potest quod omne fidei sit ex charitate, et nihil ejus ex se; tum etiam quod charitas producat fidem, et non fides charitatem: sunt cognitiones veri quae praecedunt, prorsus sicut penuarium in horreo, quod non nutrit hominem, nisi appetens victum inde frumentum desumit.

32. Dicetur etiam quomodo formatur fides ex charitate. Cuivis homini est mens naturalis et mens spiritualis; mens naturalis pro mundo, et mens spiritualis pro caelo. Homo quoad intellectum est in utroque; non autem quoad voluntatem, priusquam fugit et aversatur mala ut peccata. Cum hoc facit, tunc aperitur mens spiritualis etiam pro voluntate; qua aperta, influit inde in mentem naturalem calor spiritualis e caelo, qui calor in sua essentia est charitas, ac vivificat cognitiones veri et boni quae ibi sunt, et ex illis format fidem. Fit etiam hoc sicut cum arbore, quae non vitam vegetativam accipit, prius quam calor e sole influit, et conjungit se cum luce, ut fit tempore veris. Plenus etiam parallelismus est inter vivificationem hominis et vegetationem arboris, in eo, quod hanc faciat calor mundi, et illam calor caeli: quare etiam homo toties assimilatur arbori a Domino.

33. Ex his paucis constare potest quod cognitiones veri et boni non sint fidei, antequam homo in charitate

est; sed quod sint promptuarium, ex quo fides charitatis formari possit. Cognitiones veri fiunt vera apud regeneratum; etiam cognitiones boni, nam cognitio boni est in intellectu, at affectio boni in voluntate; ac verum vocatur id quod in intellectu est, et bonum id quod in voluntate.

[IV.]

Fides Christiana in universali Idea.

34. Fides Christiana in universali idea, haec est:—"Quod Dominus ab aeterno, qui est Jehovah, in mundum venerit, ut subjugaret Inferna, et glorificaret Humanum suum; et quod absque eo nemo mortalium salvari potuerit; et quod salventur qui credunt in Ipsum."

35. Dicitur *in universali idea*, quia hoc est universale fidei, ac universale fidei est quod in omnibus et singulis erit. Universale fidei est, quod Deus sit unus persona et essentia, in quo Trinitas, et quod Dominus sit ille Deus. Universale fidei est, quod nullus mortalium salvari potuerit nisi Dominus in mundum venerit. Universale fidei est, quod in mundum venerit, ut removeret infernum ab homine; et removit illud per pugnas contra illud, et per victorias super iilud; ita subjugavit illud; et redegit illud in ordinem et sub suam obedientiam. Universale fidei etiam est, quod in mundum venerit, ut Humanum, quod in mundo suscepit, glorificaret, hoc est, uniret Divino a quo; sic infernum ab Ipso subjugatum in ordine et sub obedientia sua in aeternum tenet. Quoniam utrumque hoc non fieri potuit nisi quam per tentationes usque ad ultimum illarum, ac ultimum illarum fuit passio crucis, ideo illam subivit. Haec sunt Universalia Fidei Christianae de Domino.

36. Universale Fidei Christianae a parte hominis est, ut credat in Dominum; nam per credere in Ipsum fit conjunctio cum Ipso, per quam salvatio. Credere in Ipsum est fiduciam habere quod Ipse salvet: et quia fiduciam

habere non potest nisi qui bene vivit, ideo etiam hoc per credere in Ipsum intelligitur.

37. De binis his Fidei Christianae Universalibus actum est in specie; de primo, quod Dominum spectat, in *Doctrina Novae Hierosolymae de Domino:* et de altero, quod hominem spectat, in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma;* quare illa hic amplius diducere non opus est.

[V.]

Fides hodierna in universali Idea.

38. Fides hodierna in universali idea, est haec:— "Quod Deus Pater miserit Filium suum, ut satisfaceret pro Humano Genere, et quod propter id Filii meritum misereatur, et salvet illos qui id credunt (*alii*, qui id credunt, et simul bona faciunt)."

39. Sed ut videatur clarius, qualis illa Fides est, velim adducere in ordine varia, quae ponit. Hodierna Fides

(i.) Ponit Deum Patrem et Deum Filium, ut duos, utrumque ab aeterno.

(ii.) Ponit Deum Filium in mundum venisse ex voluntate Patris, ut satisfaceret pro Humano Genere, quod alioquin ex Divina Justitia, quam etiam vindicativam vocant, morte aeterna periisset.

(iii.) Ponit satisfactionem a Filio per impletionem Legis, et per passionem crucis.

(iv.) Ponit misericordiam Patris propter illa Filii.

(v.) Ponit imputationem meriti Filii erga illos qui id credunt.

(vi.) Ponit hoc momentaneum; et ideo, si non prius, etiam circa ultimam mortis horam.

(vii.) Ponit aliquid tentationis, et tunc liberationem per fidem istam.

(viii.) Ponit apud hos imprimis fiduciam et confidentiam.

(ix.) Ponit apud hos imprimis justificationem, et plenariam gratiam Patris propter Filium, et remissionem omnium peccatorum et sic salvationem.

(x.) Doctiores ponunt apud hos conatum ad bonum, qui occulte operatur, et non manifeste movet voluntatem. Alii ponunt operationem manifestam: uterque per Spiritum Sanctum.

(xi.) Plerique, qui se confirmant in eo, quod nemo possit facere bonum a se, quod bonum est, et nisi sit meritorium, et quod non sint sub jugo Legis, illi omittunt, et non cogitant de malo et de bono

vitae; dicunt enim in se, quod non bonum opus salvet, nec malum damnet, quia sola fides facit omnia.

(xii.) In genere ponunt intellectum sub obedientia hujus fidei, vocantes id fidei quod non intelligitur.

40. Sed haec singillatim lustrare et expendere, num veritates sint, supersedetur; patent manifeste ex illis quae hic supra dicta sunt, imprimis ex illis, quae in *Doctrina Novae Hierosolymae de Domino*, et in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma*, ex Verbo demonstrata sunt, et simul rationaliter confirmata.

41. At usque ut videatur qualis fides separata a charitate est, et qualis fides non separata ab illa est, velim communicare quae ab angelo caeli audivi. Dixit ille quod locutus sit cum multis Reformatis, et audiverit qualis fides illorum est; et retulit quid cum uno qui in fide separata a charitate fuit, et quid cum altero qui in fide non separata, locutus est, et ab illis audivit. Dixit quod interrogaverit illos, et quod illi responderint. Quae quia illustrare possunt, velim collocutiones illorum hic afferre.

42. Angelus dixit, quod cum illo qui in fide separata a charitate ita locutus sit; "Amice, quis es?" Respondit ille, "Sum Reformatus Christianus." "Quae tua doctrina, et inde religio?" Respondit quod sit fides. Dixit, "Quae tua fides?" Respondit, "Fides mea est 'Quod Deus Pater miserit Filium, ut satisfaceret pro Humano Genere, et quod salventur qui id credunt.'" Interrogavit tunc dicendo, "Quid scis plus de salvatione?" Respondit, quod salvatio sit per solam illam fidem. Porro dixit, "Quid scis de redemptione?" Respondit quod facta sit per passionem crucis, et quod meritum Filii imputetur per illam fidem. Porro, "Quid scis de regeneratione?" Respondit quod fiat per illam fidem. "Quid scis de paenitentia et remissione peccatorum?" Respondit quod per illam fidem. "Dic quid scis de amore et charitate." Respondit quod sint illa fides. "Dic quid scis de bonis operibus." Respondit quod sint illa fides. "Dic quid cogitas de omnibus praeceptis in Verbo." Respondit quod sint in illa fide. Tunc dixit, "Ergo nihil facies." Respondit, "Quid faciam? non possum facere bonum, quod bonum est, a me." Dixit, "Num fidem potes habere a te?" Respondit, "Non possum." Dixit, "Quomodo tunc potes fidem habere?" Re-

spondit, "In hoc non inquiro; habebo fidem." Tandem dixit, "Omnino scis aliquid praeterea de salute." Respondit, "Quid praeterea, cum per solam illam fidem salvatio?" Sed tunc dixit angelus, "Respondes sicut qui canit uno tono tibiae; non audio nisi fidem. Si illam scis, et non praeterea, nihil scis. Abi et vide socios." Et abivit et offendit illos in deserto, ubi non gramen. Quaesivit cur ita; dixerunt, quia illis nihil ecclesiae.

43. Angelus cum illo qui in fide non separata a charitate, ita locutus est: "Amice, quis es?" Respondit, "Sum Christianus Reformatus." "Quae tua doctrina, et inde religio?" Respondit, "Fides et charitas." Dixit, "Haec sunt duo." Respondit, "Non separari possunt." "Dixit, "Quid fides?" Respondit, "Credere quod Verbum docet." Dixit, "Quid charitas?" Respondit, "Facere quod Verbum docet." Dixit, "Num solum credideris illa, vel num etiam feceris?" Respondit, "Etiam feci." Angelus caeli tunc aspexit illum, et dixit, "Mi amice, veni mecum, et habita nobiscum."

[VI.]

Qualis Fides separata a charitate est.

44. Ut fides separata a charitate videatur qualis est, sistam illam in sua nuditate. In hac talis est:—

Quod Deus Pater iratus contra genus humanum, rejecerit illud a Se, et ex justitia statuerit vindicare per ejus damnationem aeternam: et quod dixerit ad Filium, "Descende, imple Legem, ac damnationem illis destinatam in Te suscipe; et tunc forte miserebor." Quare descendit, et implevit Legem, et passus Se suspendi cruce, et immaniter occidi: quo facto, rediit ad Patrem, et dixit, "Damnationem generis humani in Me suscepi; nunc misericors esto," intercedens pro illis. At responsum tulit, "Non possum erga illos; sed quia Te vidi super cruce, et tunc sanguinem tuum, factus sum misericors; at usque non condonabo illis, sed imputabo illis tuum meritum, verum non aliis, quam qui hoc agnoscunt. Hoc erit fides, per quam salvari possunt."

45. Haec est fides illa in sua nuditate. Quisnam, cui aliqua ratio illustrata est, in illa non videt paradoxa, quae contra ipsam Divinam essentiam sunt? Ut, quod Deus,

qui est ipse Amor, et ipsa Misericordia, potuerit ex ira et inde vindicta damnare homines, et devovere illos inferno: tum, quod velit ad misericordiam moveri per damnationem Filio impositam, et per intuitionem Ejus passionis super cruce et Ejus sanguinis. Quis, cui aliqua ratio illustrata est, non videt quod Deus ad Deum aequalem non dicere potuerit, "Non condono illis, sed imputo illis tuum meritum?" ut et, "Nunc vivant sicut velint, modo illud credant, et salvabuntur?" Praeter plura.

46. Sed causa quod haec non visa sint, est quia induxerunt fidem caecam, et per illam occluserunt oculos, et obturaverunt aures. Occlude oculos et obtura aures, hoc est, fac ut non cogitent ex aliquo intellectu, et dic illis, quibus aliqua idea de vita aeterna impressa est, quicquid velis, et credent: immo, si dixeris quod Deus possit irasci et vindictam spirare; quod Deus possit alicui damnationem aeternam inferre; quod Deus velit ad misericordiam moveri per sanguinem Filii; ac id pro merito imputare et adscribere homini ut ejus; ac salvare per solum cogitare. Ut et, quod unus Deus cum altero Deo unius essentiae potuerit talia stipulari, et illi injungere; praeter similia alia. Sed aperi oculos et reclude aures, hoc est, cogita de illis ex intellectu, ac videbis discordantiam illorum cum ipsa veritate.

47. Occlude oculos et obtura aures, et fac ut non cogitent ex aliquo intellectu; annon poteris inducere fidem, quod Deus dederit omnem suam potestatem homini, ut sit pro Deo in terris? Annon poteris inducere fidem, quod homines mortui invocandi sint? quod nudandum sit caput et flectenda sint genua pro simulacris eorum? quodque cadavera eorum, ossa eorum, et sepulcra illorum, sancta sint et veneranda? Sed si aperis oculos et recludis aures, hoc est, de illis ex aliquo intellectu cogitas, annon videbis enormia, quae ratio humana abominabitur?

48. Cum talia et similia alia recipiuntur ab homine, cui ex religione occlusus est intellectus, annon tunc templum, in quo cultum agit, comparari potest speluncae seu cavernae sub terris, ubi quae videt, nescit quid sunt? ac religio ejus comparari potest habitationi in domo, in qua non sunt fenestrae? et vox cultus ejus sono, et non loquelae? Cum tali homine non potest angelus caeli loqui, quia unus non intelligit loquelam alterius.

[VII.]

Quod illi qui in Fide separata a Charitate sunt, in Verbo repraesentati sint per Philisthaeos.

49. In Verbo per omnia nomina gentium et populorum, tum personarum et locorum, significantur res ecclesiae ; ipsa ecclesia per Israelem et Jehudam, quia apud illos fuit instituta ; et varia religiosa per gentes et populos circum illos ; religiosa concordantia per gentes bonas, et religiosa discordantia per gentes malas. Sunt duo religiosa mala, in quae omnis ecclesia successu temporis degeneratur, unum quod adulterat bona ejus, et alterum quod falsificat vera ejus. Illud religiosum, quod adulterat bona ecclesiae, trahit suum ortum ex amore imperandi ; et alterum religiosum quod falsificat vera ecclesiae, trahit suum ortum ex fastu propriae intelligentiae. Religiosum quod trahit ortum ex amore imperandi, in Verbo intelligitur per Babyloniam ; et religiosum, quod trahit ortum ex fastu propriae intelligentiae, in Verbo intelligitur per Philisthaeam. Notum est quinam ex Babylonia hodie sunt ; sed non notum quinam ex Philisthaea. Ex Philisthaea sunt qui in fide et non in charitate.

50. Quod illi ex Philisthaea sint qui in fide et non in charitate, constare potest ex variis quae de illis in Verbo dicuntur, in spirituali sensu intellectis ; tam ex altercationibus illorum cum Abrahami et Isaci servis (de quibus *Genes.* xxi. et xxvi.), quam ex bellis illorum cum filiis Israelis (de quibus in *Libro Judicum*, ac in *Libris Samuelis* et *Regum*) ; omnia enim bella in Verbo descripta in sensu spirituali involvunt et significant bella spiritualia ; et quia hoc religiosum, quod est fidei separatae a charitate, continue vult invadere ecclesiam, ideo Philisthaei manserunt in terra Canaane, et filios Israelis crebro infestarunt.

51. Quoniam Philisthaei repraesentabant illos qui in fide separata a charitate sunt, ideo vocati sunt "*praeputiati;*" et per "praeputiatos" intelliguntur qui absque amore spirituali sunt, et inde in solo amore naturali ;

amor spiritualis est charitas. Causa quod hi "praeputiati" dicti sint, est quia per "*circumcisos*" intelliguntur qui in amore spirituali sunt.

(Quod Philisthaei "praeputiati" dicti sint, videatur 1 *Sam.* xvii. [1]26, 36; 2 *Sam.* [2]i. 20; et alibi.)

52. Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, per Philisthaeos repraesentati sint, constare potest non modo ex bellis eorum cum filiis Israelis, sed etiam ex pluribus aliis, quae de illis in Verbo memorantur; ut ex illis quae de Dagone idolo eorum, de haemorrhoidibus et muribus, quibus propter arcam in fano idoli eorum positam percussi et infestati sunt, et ex reliquis quae tunc evenerunt (de quibus, 1 *Sam.* cap. v. et vi.); similiter quae de Goliatho, qui Philisthaeus erat, a Davide interfecto (de quo 1 *Sam.* cap. xvii.). Dagon enim idolum eorum, erat superius sicut homo, inferius sicut piscis; per quod repraesentabatur religio eorum, quod ex fide esset sicut spiritualis, ex nulla charitate autem esset mere naturalis: per "haemorrhoides," quibus percussi erant, significabantur spurci eorum amores; per "mures," quibus infestati erant, significabatur devastatio ecclesiae per falsificationes veri; et per Goliathum a Davide percussum repraesentabatur fastus propriae intelligentiae illorum.

53. Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, repraesentati sint per Philisthaeos, patet etiam ex propheticis Verbi, ubi de illis agitur; ut ex sequentibus his:— Apud *Jeremiam*,

"Contra Philisthaeos:....Ecce aquae ascendentes ex septentrione, quae fient in flumen inundans, et inundabunt terram et plenitudinem ejus, urbem et habitantes in ea, ut clament homines, et ejulet omnis habitator terrae:....vastabit Jehovah Philisthaeos" (xlvii. 1, 2, 4):

"aquae ascendentes e septentrione," sunt falsa ex inferno; quae "fient in flumen inundans, et inundabunt terram et plenitudinem ejus," significat per illa devastationem omnium ecclesiae; "urbem et habitantes in ea," significat devastationem omnium doctrinae ejus; "ut clament homines, et ejulet omnis habitator terrae," significat defectum omnis veri et boni in ecclesia; "vastabit Jehovah Philisthaeos," significat interitum eorum. Apud *Esaiam*,

"Ne laeteris Philisthaea tota.., quod fracta sit virga percutiens te; nam

> e radice serpentis exibit basiliscus, cujus fructus prester volans" (xiv. [1]29):

"ne laeteris Philisthaea tota," significat ne gaudeant qui in fide separata a charitate sunt, quod adhuc maneant: "nam e radice serpentis exibit basiliscus," significat ex fastu propriae intelligentiae destructionem omnis veri apud illos; "cujus fructus prester volans," significat ratiocinia ex falsis mali contra vera et bona ecclesiae.

54. Quod per circumcisionem repraesentata sit purificatio a malis quae sunt amoris mere naturalis, patet ex his:—

> "Circumcidite" cor vestrum, "et removete praeputia cordis vestri,...ne exeat....ira mea....propter malitiam operum vestrorum" (*Jerem.* iv. 4);
>
> "Circumcidite praeputium cordis vestri, et cervicem vestram non indurate amplius" (*Deutr.* x. 16):

"circumcidere cor" aut "praeputium cordis" est purificare se a malis. Inde vicissim, per "incircumcisum" seu "praeputiatum" intelligitur qui a malis amoris mere naturalis non purificatus; ita qui non in charitate est: et quia immundus corde per "praeputiatum" intelligitur, dicitur

> "Nullus praeputiatus corde, et praeputiatus carne, intrabit in sanctuarium" (*Ezech.* xliv. 9);
>
> "Nullus praeputiatus comedet Pascha" (*Exod.* xii. 48).
>
> Et quod damnatus sit (*Ezech.* xxviii. 10; cap. xxxi. 18; cap. xxxii. 19).

[VIII.]

Quod Illi qui in Fide separata a Charitate sunt, intelligantur per "Draconem" in *Apocalypsi*.

55. Dictum est supra, quod omnis ecclesia successu temporis abeat in duo communia religiosa mala, in unum ex amore imperandi, et in alterum ex fastu propriae intelligentiae; et quod prius religiosum in Verbo intelligatur et describatur per "*Babyloniam*," et posterius per "*Philisthaeam*." Nunc quia in *Apocalypsi* agitur de statu

Ecclesiae Christianae, imprimis qualis in fine est, ideo de binis illis religiosis malis, in genere et in specie ibi agitur. Religiosum quod per "Babyloniam" intelligitur, describitur in cap. xvii., xviii., xix., quod ibi est "meretrix sedens super bestia coccinea;" ac religiosum quod per "Philisthaeam" intelligitur, describitur in cap. xii., xiii., quod ibi est "draco," tum "bestia ex mari," ac "bestia ex terra ascendens." Quod hoc religiosum per "draconem et ejus binas bestias" intellectum sit, hactenus non sciri potuit: causa est, quia sensus spiritualis Verbi non prius apertus fuit, et inde *Apocalypsis* non intellecta est; et imprimis quia religiosum de fide separata a charitate in Christiano orbe tantum invaluit, ut nemo id videre posset: omne enim religiosum malum occaecat oculos.

56. Quod religiosum fidei separatae a charitate intelligatur et describatur in *Apocalypsi* per "draconem" et per "binas ejus bestias," non modo e caelo mihi dictum est, sed etiam in mundo spirituum, qui sub caelo est, ostensum est. Visi mihi sunt illi qui in fide separata erant, in coetu sicut magnus draco cum extensa cauda versus caelum; et visi sunt alii, qui tales, separati, in apparentia sicut dracones: sunt enim in illo mundo hujuscemodi apparentiae ex correspondentia spiritualium cum naturalibus: quare etiam illi ab angelis caeli vocantur draconici. Sed plura illorum genera sunt; quidam eorum constituunt draconis caput, quidam illius corpus, et quidam ejus caudam. Illi qui constituunt ejus caudam, sunt qui omnia vera Verbi falsificaverunt; quare dicitur de dracone in *Apocalypsi*, quod "cauda sua detraxerit tertiam partem stellarum caeli;" per "stellas caeli" significantur cognitiones veri, et per "tertiam partem," omnes.

57. Nunc quia per "draconem" in *Apocalypsi* intelliguntur qui in fide separata a charitate sunt, et hoc hactenus ignoratum fuit, et quoque occultum ex non cognitione sensus spiritualis Verbi, ideo dabitur hic Explicatio generalis super illa quae in cap. xii. ibi de Dracone dicuntur.

58. De Dracone haec dicuntur in capite xii., in *Apocalypsi*:—

"Et signum magnum visum est in caelo; mulier circumdata sole, et luna sub pedibus ejus, et super capite ejus corona stellarum duodecim: et in utero habens clamavit parturiens, et cruciata parere. Et vi-

sum est aliud signum in caelo, et ecce draco magnus rufus, habens capita septem, et cornua septem, et super capitibus suis diademata septem. Et cauda sua traxit tertiam partem stellarum caeli, et projecit illas in terram. Et draco stetit coram muliere paritura, ut postquam pepererat, fetum ejus devoraret. Et peperit filium masculum, qui pasturus est omnes gentes virga ferrea: et raptus est fetus ejus ad Deum et thronum Ipsius. Et mulier fugit in desertum, ubi habet locum praeparatum a Deo, ut ibi alant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est bellum in caelo, Michael et angeli ejus pugnarunt cum dracone, et draco pugnavit et angeli ejus; et non praevaluerunt; et non locus inventus illorum amplius in caelo. ....Et cum vidit draco quod projectus in terram, persecutus est mulierem quae peperit filium. Et datae mulieri duae alae aquilae magnae, ut volaret in desertum in locum suum, ubi aleretur ibi tempus et tempora et dimidium tempus, a facie serpentis: et ejecit serpens post mulierem ex ore suo aquam tanquam flumen, ut illam a flumine absorptam faceret: et adjuvit terra mulierem, et aperuit terra os suum, et deglutivit flumen, quod ejecit draco ex ore suo. Et iratus est draco contra mulierem, et abivit facere bellum cum reliquis seminis ejus, observantibus mandata Dei, et habentibus testimonium Jesu Christi" [(vers. 1–8, 13–17)].

59. Haec illorum explicatio est:—"Signum magnum visum est in caelo," significat revelationem a Domino de futura ecclesia, et de receptione doctrinae ejus, et a quibus impugnabitur: "mulier circumdata sole, et luna sub pedibus ejus," significat ecclesiam, quae a Domino in amore, et in fide est: "et super capite ejus corona stellarum duodecim," significat sapientiam ac intelligentiam ex Divinis veris apud illos: "et in utero habens," significat nascentem doctrinam: "clamavit parturiens, et cruciata parere," significat resistentiam ab illis qui in fide separata a charitate sunt: "et visum est aliud signum in caelo," significat iterum revelationem: "et ecce draco magnus rufus," significat fidem separatam a charitate, qui "rufus" dicitur ab amore mere naturali: "habens capita septem," significat falsum intellectum Verbi: "et cornua decem," significat potentiam ex receptione a multis: "et super capitibus suis diademata septem," significat falsificata vera Verbi: "et cauda sua traxit tertiam partem stellarum caeli, et projecit illas in terram," significat destructionem omnium cognitionum veri: "et draco stetit coram muliere paritura, ut postquam pepererat, fetum ejus devoraret," significat odium illorum et animum destruendi doctrinam ecclesiae in suo ortu: "et peperit filium masculum," significat doctrinam: "qui pasturus omnes gentes virga ferrea," significat quae ex potentia veri naturalis ex spirituali convin-

cet: "et raptus est filius ejus ad Deum et thronum Ipsius," significat tutationem ejus a Domino e caelo: "et [mulier] fugit in desertum," significat ecclesiam inter paucos: "ubi habet locum praeparatum a Deo," significat statum ejus ut interea provideatur inter plures: "ut ibi alant illam diebus mille ducentis sexaginta," significat usque dum crescit ad suum statutum: "et factum est bellum in caelo, Michael et angeli ejus pugnarunt cum dracone, et draco pugnavit et angeli ejus," significat dissensionem et pugnam illorum qui in fide separata a charitate sunt contra illos qui in doctrina ecclesiae de Domino et de vita charitatis sunt: "et non praevaluerunt," significat quod succubuerint: "et non locus inventus eorum amplius in caelo," significat dejectionem illorum: "cum vidit draco quod projectus sit in terram, persecutus est mulierem quae peperit masculum," significat infestationem ecclesiae ab illis qui in fide separata a charitate, propter doctrinam ejus: "et datae mulieri duae alae aquilae magnae, ut volaret in desertum in locum suum," significat circumspectionem dum adhuc inter paucos est: "ubi aleretur tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis," significat usque dum ecclesia crescit ad suum statutum: "et ejecit serpens post mulierem ex ore suo aquam tanquam flumen, ut illam a flumine absorptam faceret," significat ratiocinationes illorum ex falsis in copia ad destruendum ecclesiam: "et adjuvit terra mulierem, et aperuit terra os suum, et deglutivit flumen quod ejecit draco ex ore suo," significat quod ratiocinationes, quia ex falsis, a se ipsis deciderint: "et iratus est draco contra mulierem, et abivit facere bellum cum reliquis seminis ejus," significat perstans odium illorum: "observantibus mandata Dei, et habentibus testimonium Jesu Christi," significat contra illos qui vivunt vitam charitatis, et credunt in Dominum.

60. In capite xiii. sequente in *Apocalypsi*, agitur de binis bestiis draconis; de una quae visa est ex mari ascendisse, et de altera quae visa est ex terra ascendisse; de priore agitur a versu 1 ad 10, et de posteriore a versu 11 ad 18; quae quod sint bestiae draconis, patet a versibus 2, 4, 11, ibi. Per primam bestiam significatur fides separata a charitate quoad confirmationes ejus ex naturali homine; et per alteram significatur fides separata a charitate quoad

confirmationes ejus ex Verbo, quae etiam sunt falsificationes veri. Sed praetereo illa explicare, quia continent argumentationes eorum, quae prolixius diducendae forent; solum ultimum hoc,

> "Habens intelligentiam computet numerum bestiae, numerus enim hominis est, et numerus ejus sexcenta sexaginta sex" (vers. 18):

"habens intelligentiam computet numerum bestiae," significat qui in illustratione sunt, inquirant quale confirmationum istius fidei ex Verbo; "numerus enim hominis est," significat quod sit quale propriae intelligentiae; "et numerus ejus sexcenta sexaginta et sex," significat omne verum Verbi falsificatum.

[IX.]

QUOD ILLI QUI IN FIDE SEPARATA A CHARITATE SUNT, INTELLIGANTUR PER "HIRCOS" APUD *DANIELEM* ET *MATTHAEUM.*

61. Quod per "hircum" apud *Danielem* (cap. viii.), et per "hircos" apud *Matthaeum* (cap. xxv.), intelligantur illi qui in fide separata a charitate sunt, constare potest ex eo, quod opponantur "arieti" et "ovibus" ibi; et per "arietem" et per "oves" intelliguntur qui in charitate sunt: Dominus enim in Verbo vocatur Pastor; ecclesia ovile; et homines ecclesiae in genere vocantur grex, et in specie oves: et quia "oves" sunt illi qui in charitate sunt, ideo "hirci" sunt illi qui non in charitate.

62. Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, per "hircos" intelligantur, demonstrabitur,

(i.) *Ab experientia in mundo spirituali*;
(ii.) *Ab Ultimo Judicio, super quos peractum est;*
(iii.) *Ex descriptione pugnae inter arietem et hircum apud Danielem;*
(iv.) *Et demum ex omissione charitatis illorum, de quibus apud Matthaeum.*

63. (i.) *Quod illi qui in fide separata a charitate*

sunt, intelligantur in Verbo per "hircos;" ab experientia in mundo spirituali. In mundo spirituali apparent omnia quae in mundo naturali; apparent domus et palatia, apparent paradisi et horti, et in illis arbores omnis generis; apparent agri et novalia, tum campi et vireta; et quoque armenta et greges; omnia in tali similitudine, in qua super nostra tellure; nec alia intercedit differentia, quam quod haec sint ex origine naturali, et illa ex origine spirituali. Quare angeli, quia spirituales sunt, vident illa quae ex origine spirituali sunt, similiter ut homines illa quae ex origine naturali sunt. Omnia quae apparent in mundo spirituali, sunt correspondentiae, correspondent enim affectionibus angelorum et spirituum. Haec causa est, quod illi qui in affectione boni et veri sunt, et inde in sapientia et intelligentia, habitent in palatiis magnificis, circum quae sunt paradisi pleni arboribus, quae correspondent, et circum illos agri et campi, in quibus cubant greges, qui sunt apparentiae. Correspondentiae autem oppositae sunt apud illos qui in affectionibus malis sunt; hi vel sunt in infernis inclusi ergastulis, quae sunt absque fenestris, in quibus tamen est lumen sicut ex igne fatuo, vel sunt in desertis et habitant in mapalibus, circum quae omnia sterilia sunt, et ibi serpentes, dracones, ululae, et plura, quae malis illorum correspondent. Inter caelum et infernum est locus medius, qui vocatur mundus spirituum: in hunc venit omnis homo statim post mortem; et ibi simile commercium est unius cum altero, sicut hominum inter se super tellure; ibi etiam omnia, quae apparent, correspondentiae sunt; apparent etiam ibi horti, luci, silvae cum arboribus et virgultis, ut et campi floridi et virides, et simul varii generis bestiae, mites et immites, omnia secundum correspondentiam affectionum illorum. Ibi saepius vidi oves et hircos; et quoque pugnas inter illos, similes illi pugnae quae describitur apud *Danielem* (cap. viii.); vidi hircos cum cornibus antrorsum et retrorsum flexis, ac illos cum furore irruentes in oves; vidi hircos cum duobus cornibus, quibus cum vehementia ferierunt oves; et cum aspexi quid esset, vidi aliquos rixantes inter se de charitate et fide; ex quo patuit, quod fides separata a charitate esset quae appareret sicut hircus, et quod charitas ex qua fides esset quae appareret sicut ovis. Quia haec saepius

vidi, datum est pro certo scire, quod illi qui in fide separata a charitate sunt, in Verbo per "hircos" intelligantur.

64. (ii.) *Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, intelligantur in Verbo per "hircos;" ex Ultimo Judicio, super quos peractum est.* Ultimum judicium non super alios factum est, quam qui in externis fuerunt morales, ac in internis non spirituales, aut parum spirituales; illi autem qui tam in externis quam in internis fuerunt mali, longe ante ultimum judicium in infernum conjecti sunt; et illi qui in externis et simul in internis spirituales fuerunt, longe ante ultimum judicium in caelum elevati sunt; nam judicium non factum est super illos qui in caelo erant, nec super illos qui in inferno, sed super illos qui in medio inter caelum et infernum fuerunt, et ibi sibi fecerunt sicut caelos. Quod ultimum judicium super illos et non super alios factum sit, videri potest in opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 59 et 70); et videbitur ulterius in *Continuatione de Ultimo Judicio*, et ibi super Reformatos; ex quibus tunc illi qui in fide separata a charitate non modo doctrina sed etiam vita fuerunt, in infernum conjecti sunt; ac illi qui in eadem fide solum quoad doctrinam, sed usque in charitate quoad vitam fuerunt, in caelum elevati sunt: ex quibus patuit, quod non alii per "hircos" et per "oves" a Domino (apud *Matthaeum*, cap. xxv.), ubi loquitur de Ultimo Judicio, intellecti sint.

65. (iii.) *Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, intelligantur in Verbo per "hircos;" ex descriptione pugnae inter arietem et hircum apud Danielem.* Omnia quae in *Daniele* sunt, in spirituali sensu agunt de rebus caeli et ecclesiae, sicut omnia in universa Scriptura Sacra; ut in *Doctrina Novae Hierosolymae* de illa (n. 5–26) ostensum est: ita quoque illa in *Daniele*, quae de pugna arietis et hirci ibi (cap. viii.) dicuntur; quae talia sunt:—

In visione vidi....arietem, cui duo cornua alta, sed altius ascendens posterius: et quod cornu feriret versus occidentem, septentrionem et meridiem; et magnum se faceret. Dein vidi hircum venientem ab occidente super facies totius terrae, cui esset cornu inter oculos; et quod cucurrerit ad arietem cum furore roboris sui, et fregerit duo cornua ejus, et projecerit eum in terram, et conculcaverit eum; at quod fractum sit cornu magnum hirci, et loco ejus ascenderint quatuor cornua: et quod ex uno eorum exiret cornu exiguum, quod crevit valde versus meridiem, versus ortum, et versus decus, et usque ad exercitum caelorum, et dejecit in terram de exercitu,

et de stellis, et conculcavit ea: immo extulit se ad Principem exercitus, et ab Eo sublatum est juge, et projectum habitaculum sanctuarii Ejus; quia projecit veritatem in terram. "Et audivi unum sanctum dicentem,...Quo usque visio haec, juge et praevaricatio vastans, ut detur sanctum et exercitus conculcatio? Et dixit, Usque ad vesperam mane;....tunc justificabitur sanctum" (cap. viii. 2–14).

66. Quod visio illa praedicat status ecclesiae futuros, patet manifeste; nam dicitur quod "a Principe exercitus sublatum sit juge," "projectum habitaculum sanctuarii Ejus," et quod "hircus projecerit veritatem in terram:" tum quod "Sanctus dixerit, Quousque visio haec, juge et praevaricatio vastans, ut detur sanctum et exercitus conculcatio?" et quod hoc esset "ad vesperam mane, quando justificabitur sanctum:" per "vesperam" enim intelligitur finis ecclesiae quando nova erit. Simile postea in eo capite per "reges Mediae et Persiae" intelligitur, quod per "arietem;" et simile per "regem Graeciae" quod per "hircum;" nam nomina regnorum, gentium et populorum, tum personarum et locorum, in Verbo significant res caeli, et ecclesiae.

67. Explicatio illorum haec est:—"Aries," cui duo cornua alta, quorum altius ascendit posterius, significat illos qui in fide ex charitate sunt: quod "cornu feriret versus occidentem, septentrionem et meridiem," significat dissipationem mali et falsi: quod "magnum se faceret," significat incrementum: "hircus veniens ab occidente super facies totius terrae," significat illos qui in fide separata a charitate sunt, ac invasionem ecclesiae ab illis; "occidens" est malum naturalis hominis; "cui cornu inter oculos," significat propriam intelligentiam: quod "cucurrerit ad arietem cum furore roboris," significat quod vehementer impugnaverit charitatem et ejus fidem: quod fregerit duo cornua ejus, projecerit eum in terram, et conculcaverit eum," significat quod prorsus disperserit et charitatem et fidem, nam qui unam etiam alteram dispergit, unum enim faciunt: quod "fractum sit cornu magnum hirci," significat non apparentiam propriae intelligentiae: quod "loco ejus ascenderint quatuor cornua," significat applicationes sensus litterae Verbi ad confirmandum: quod "ex uno eorum exiret cornu exiguum," significat argumentationem, quod nemo possit implere legem, et

facere bonum a se ipso: quod "id cornu creverit versus meridiem, versus ortum et versus decus," significat per id insurrectionem in omnia ecclesiae: "et usque ad exercitum caelorum, et dejecit de exercitu, et de stellis, et conculcavit illa," significat sic destructionem omnium cognitionum boni et veri, quae charitatis et fidei essent: quod "extulerit se ad Principem exercitus," et ab Eo sublatum est juge, et habitaculum sanctuarii Ejus," significat quod sic depopulatus sit omnia cultus Domini et ecclesiae Ipsius: quod "veritatem projecerit in terram," significat quod vera Verbi falsificaverit; per "vesperam mane, quando justificabitur sanctum," significatur finis ecclesiae istius, et principium novae."

68. (iv.) *Quod illi qui in fide separata a charitate sunt, intelligantur per "hircos;" ex omissione charitatis eorum apud Matthaeum.* Quod non alii per "hircos" ac per "oves" intelligantur apud *Matthaeum* (cap. xxv. 31–46) quam qui per "hircum" et per "arietem" apud *Danielem*, patet ex eo, quod ad oves enumerentur opera charitatis, et dicatur, quod illa fecerint; et quod ad hircos enumerentur eadem opera charitatis, et dicatur quod illa non fecerint, et quod hi ideo damnentur: est enim apud eos qui in fide separata a charitate sunt, omissio operum, ex negatione quod nihil salutis et ecclesiae in illis sit; et cum removetur ita charitas, quae consistit in operibus, cadit etiam fides, quoniam fides est ex charitate; et cum non charitas et fides, est damnatio. Si omnes mali per "hircos" ibi intellecti fuissent, non opera charitatis quae non fecerunt, sed mala quae fecerunt, enumerata fuissent. Similes per "hircos" etiam intelliguntur apud *Sachariam*,

"Super pastores exarsit ira mea, et super hircos visitabo" (x. 3).

Et apud *Ezechielem*,

"Ecce Ego judicans inter pecudem et pecudem, inter arietes et inter hircos: num parum vobis, pascuum bonum depascitis, etiam reliquum pascuorum conculcatis pedibus vestris?....cornibus vestris feritis omnes oves infirmas, donec disperseritis illas: ideo salvabo gregem meum, ut non sit amplius in praedam" (xxxiv. 17, 18, [21,] 22, seq.).

[X.]

Quod Fides separata a Charitate Ecclesiam et omnia ejus destruat.

69. Fides separata a charitate nulla est fides, quoniam charitas est vita fidei, est anima ejus, et est essentia ejus; et ubi nulla fides est quia nulla charitas, ibi nulla ecclesia est. Quare dicit Dominus,

> "Filius hominis cum venerit, num inveniet fidem super terra?" (*Luc.* xviii. 8.)

70. Audivi hircos et oves aliquoties de eo collocutos, num illis, qui se confirmaverunt in fide separata a charitate, ulla veritas sit; et quia dixerunt, quod multa sit, lis illa in examen missa est. Et tunc interrogati sunt, num sciant quid amor, quid charitas, et quid bonum; et quia haec erant quae separaverunt, non potuerunt aliter respondere, quam quod non scirent. Interrogati sunt, quid peccatum, quid paenitentia, et quid remissio peccatorum; et quia responderunt quod qui justificati sunt per fidem, illis remissa peccata sint, ut non amplius appareant, dictum est illis, "Haec non veritas sunt." Interrogati quid regeneratio, responderunt quod vel sit baptismus, vel quod sit remissio peccatorum per fidem: dictum illis quod id non veritas sit. Interrogati quid spiritualis homo, responderunt quod sit qui justificatus est per fidem confessionis nostrae: sed dictum illis, quod haec non veritas sit. Interrogati de redemptione, de unione Patris et Domini, deque unitate Dei, et responderunt quae non veritates erant; praeter plura. Post interrogationes et responsa lis ad judicium venit; quod erat, quod illi qui confirmaverunt se in fide separata a charitate non habeant ullam veritatem.

71. Quod ita sit, non credi potest ab illis in mundo; quoniam qui in falsis sunt, non vident aliter quam quod falsa sint vera, et quod plura scire quam quae fidei eorum sunt, tanti non sit; et fides illorum est separata ab intel-

ectu, est enim fides caeca, et ideo non inquirunt ; et hoc non aliter inquiri potest quam ex Verbo media illustratione intellectus ; quare vera, quae ibi sunt, vertunt in falsa, cogitando fidem ubi vident amorem, paenitentiam, remissionem peccatorum, et plura quae facti erunt.

72. Verum enim vero, tales sunt illi qui se in sola fide et doctrina et vita confirmaverunt ; sed non illi, qui, tametsi audiverunt et crediderunt quod sola fides salvet, usque mala ut peccata fugerunt.

Index Locorum Scripturae Sacrae.

Praefatiuncula Editoris.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi, ... **1, 3**, *designant* versus ad verbum productos.
Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—
Puncta signum antecedentia, **..1**, partem primam non datam indicant ;
Puncta supra signum posita, **1̈**, partem mediam non datam indicant ;
Puncta signum sequentia,... **1..**, partem ultimam non datam indicant.
Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus ;* duorum vel trium verborum, *punctis duobus ;* plurium, *tribus.*
Notae hujusmodi, ... *1, 3,* *designant* versus ad verbum non productos.
Interclusae hoc modo,............ (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Genesis.

xxi. *Cap. cit.,* 50
xxvi. *Cap. cit.,* 50

Exodus.

xii. **..48,** 54

Deuteronomium.

x. **.16,** 54

1 Samuelis.

v. *Cap. cit.,* 52
vi. *Cap. cit.,* 52
xvii. (26, 36,) 51
Cap. cit., ... 52

2 Samuelis.

i. (20,) 51

Esaias.

xiv. **29,** 53
liv. *13,* 5

Jeremias.

iv. **..4,** 54
xxxi. **31.., .33..., 34...,** 5
xlvii. **...1..., 2, ...4..,** 53

Ezechiel.

xxviii. (10,) 54
xxxi. (18,) 54
xxxii. (19,) 54
xxxiv. **...17, 18...,...21, 22...,** 68

xliv. **...9...,** 54

Daniel.

viii. *2–12,* **13, 14,** 59, 65
Cap. cit., ... 61, 63
xxv. *Cap. cit.,* 61

Sacharias.

x. **3...,** 68

Matthaeus.

v. *42–47,* 21
xxv. *31–46,* 68
Cap. cit., ... 64

Lucas.

xviii. **...8,** 69

Johannes.

vi. *45,* 5
xx. **..29,** 10

Apocalypsis.

xii. **1–8, 13–17,** 58, 59
Cap. cit., ... 55
xiii. *1–10,* 60
2, 4, 11, ... 60
11–18, ... 60
..18, ... 60
Cap. cit., ... 55, 60
xvii. *Cap. cit.,* 55
xviii. *Cap. cit.,* 55
xix. *Cap. cit.,* 55

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	*Sig.*	
8	1	"veri":—*sic editio princeps.* *Forte est legendum* boni.
11	1	42–47 *pro* "32, 33, seq."
21	1	26 *pro* "27"
	2	i. *pro* "ii."
22	1	29 *pro* "27 seq."

DE ULTIMO JUDICIO

ET DE

BABYLONIA DESTRUCTA

ITA QUOD OMNIA QUAE IN APOCALYPSI PRAEDICTA SUNT HODIE IMPLETA SINT

EX AUDITIS ET VISIS

OPUSCULUM

EMANUELIS SWEDENBORG

CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT LONDINI MDCCLVIII

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

CONTENTA.*

I. Quod Interitus Mundi non intellectus sit per diem Ultimi Judicii (n. 1–5).

II. Quod Procreationes Generis Humani in Terris nusquam cessaturae sint (n. 6–13).

III. Quod Caelum et Infernum sint ex Humano Genere (n. 14–22).

IV. Quod omnes quotcunque nati sunt Homines, a principio creationis, et defuncti, sint in Caelo vel in Inferno (n. 23–27).

V. Quod Ultimum Judicium futurum sit, ubi omnes simul sunt, ita in Mundo spirituali, et non in Terris (n. 28–32).

VI. Quod Ultimum Judicium existat, quando Finis Ecclesiae est: et quod Finis Ecclesiae sit, quando non Fides quia non Charitas (n. 33–39).

VII. Quod omnia, quae in *Apocalypsi* praedicta sunt, hodie impleta sint (n. 40–44).

VIII. Quod Ultimum Judicium peractum sit (n. 45–52).

IX. De Babylonia, et ejus Destructione (n. 53–64).

X. De priori Caelo, et ejus Abolitione (n. 65–72).

XI. De Statu Mundi et Ecclesiae posthac (n. 73, 74).

---

* Ab editore collecta.

DE ULTIMO JUDICIO ET BABYLONIA DESTRUCTA.

[I.]

QUOD INTERITUS MUNDI NON INTELLECTUS SIT PER DIEM ULTIMI JUDICII.

1. Qui non noverunt sensum spiritualem Verbi, non aliud intellexerunt, quam quod die ultimi judicii interitura sint omnia quae in mundo coram oculis apparent; nam dicitur, quod tunc periturum caelum cum terra, et quod Deus novum caelum et novam terram creaturus: in hac opinione etiam se confirmaverunt per id, quod dicatur quod omnes tunc e sepulcris ascensuri sint, et quod tunc separandi sint boni a malis, et sic porro: sed ita dicitur in sensu litterae Verbi, quia sensus litterae Verbi est naturalis et in ultimo ordinis Divini, ubi omnia et singula sensum spiritualem in se continent; quapropter qui Verbum solum secundum sensum litterae comprehendit, is ferri potest in varias opiniones, ut quoque factum est in orbe Christiano, ubi inde tot haereses sunt, et unaquaevis confirmatur ex Verbo. Sed quia nemo adhuc noverat, quod omnibus et singulis Verbi insit sensus spiritualis, ne quidem quid sensus spiritualis, ideo ignoscendi sunt, qui hanc opinionem de ultimo judicio captaverunt; at usque nunc sciant, quod non caelum coram oculis aspectabile periturum sit, neque terra habitabilis, sed quod utrumque permansurum sit; et quod per "novum caelum et novam terram" intellecta sit nova ecclesia, tam in caelis quam in terris. Nova ecclesia in caelis dicitur, quia ibi aeque ecclesia est prout in terris; ibi namque aeque est Verbum, et aeque sunt praedicationes, et similis cultus Divinus sicut in terris; sed cum differentia, quod ibi omnia sint in perfectiori statu, quia ibi non sunt in mundo naturali

sed in spirituali; inde omnes ibi sunt spirituales homines, et non naturales sicut fuerunt in mundo. Quod ita sit, videatur in opere *De Caelo;* et in specie ibi de Conjunctione Caeli cum homine per Verbum (n. 303–310), et de Cultu Divino in Caelo (n. 221–227), actum est.

2. Loca in Verbo, ubi dicitur de Interitu Caeli et Terrae, sunt sequentia:—

> "Attollite in caelum oculos vestros, et intuemini in terram deorsum :.. caeli velut fumus interituri sunt, et terra ut pannus veteratura" (*Esai.* li. 6);
>
> "Ecce Ego creaturus sum caelos novos, et terram novam ; nec commemorabuntur priora" (*Esai.* lxv. 17);
>
> "Caelos novos et terram novam facturus sum" (*Esai.* lxvi. 22);
>
> "Stellae caeli ceciderunt in terram,....et caelum abscessit sicut liber qui convolvitur" (*Apoc.* vi. 13, 14);
>
> "Vidi thronum..magnum, et Quendam insidentem, a cujus aspectu fugit terra et caelum, quorum locus non inventus est" (*Apoc.* xx. 11);
>
> "Vidi caelum novum et terram novam, primum caelum et prima terra abierat" (*Apoc.* xxi. 1).

In his locis per "novum caelum" non intelligitur caelum coram oculis nostris aspectabile, sed ipsum caelum, ubi humanum genus collectum est; ex omni enim genere humano, usque ab inchoatione Ecclesiae Christianae, collectum est caelum, sed qui ibi fuerunt non fuerunt angeli, verum spiritus ex varia religione; hoc caelum intelligitur per "primum caelum" quod periturum: sed quomodo cum his se habet, in sequentibus in specie dicetur; hic solum id memoratur, ut sciatur quid per "primum caelum" quod periturum, intelligitur. Quisque etiam qui ex ratione aliqua illustrata cogitat, percipere potest, quod non caelum sidereum, tam immensum firmamentum creationis, intellectum sit, sed quod caelum in spirituali sensu ubi angeli et spiritus.

3. Quod per "novam terram" intelligatur nova ecclesia in terris, hactenus ignotum fuit, quoniam unusquisque per "terram" in Verbo intellexerat terram, cum tamen per illam intelligitur ecclesia; in sensu naturali "terra" est terra, sed in sensu spirituali est ecclesia: causa est, [1]quia illi qui in spirituali sensu sunt, hoc est, qui spirituales sunt prout sunt angeli, cum nominatur "terra" in Verbo, non intelligunt ipsam terram, sed gentem quae ibi, et ejus Divinum cultum; inde est quod per "terram" significetur ecclesia; quod ita sit videatur in *Arcanis Caelestibus* in-

fra.[a] Unum alterumve locum ex Verbo velim adducere, ex quibus comprehendi aliquatenus potest, quod per "terram" significetur ecclesia.

"Cataractae ab alto apertae sunt, et concussa sunt fundamenta terrae; confringendo confracta est terra;....commovendo commota est terra; nutando nutat terra sicut ebrius; vacillat sicut tugurium; et gravis super illam praevaricatio ejus" (*Esai.* xxiv. 18–20);
"Rarum reddam hominem prae auro puro;...propterea commovebo caelum, et commovebitur terra e loco suo, in die excandescentiae irae" Jehovae (*Esai.* xiii. 12, 13);
"Coram Ipso commota est terra; contremuerunt caeli, sol et luna atrati sunt, et stellae contraxerunt splendorem suum" (*Joel* ii. 10);
"Concussa et commota est terra, et fundamenta montium trepidarunt, et concussa sunt" (*Psalm.* xviii. 7, 8).
(Et in perpluribus aliis locis.)

4. Per "creare" etiam in sensu spirituali Verbi significatur formare, instaurare, et regenerare; ita per "creare novum caelum et novam terram" significatur instaurare novam ecclesiam in caelo et in terra; ut constare potest ex his locis:—

"Populus, qui creabitur, laudabit Jah" (*Psalm.* cii. 19);

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*a*) Quod per "terram" in Verbo significetur regnum Domini et ecclesia (n. 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 9325, 9643).

Ex causa imprimis, quia per "terram" intelligitur terra Canaan, et ibi fuerat ecclesia ab antiquissimis temporibus; inde quoque est quod caelum dicatur caelestis Canaan (n. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516, 9325, 9327).

Et quia in spirituali sensu per "terram" intelligitur gens quae ibi, et ejus cultus (n. 1262).

Quod inde "terra" significet varia quae sunt ecclesiae (n. 620 636, 1067[? 1066], 2571, 3368, 3379, 3404, 8732).

"Populus terrae" quod sint qui ab ecclesia spirituali (n. 2928).

"Terrae motus" quod sit mutatio status ecclesiae (n. 3355).

Quod "novum caelum et nova terra" significet ecclesiam (n. 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4535, 10373).

Quod Antiquissima Ecclesia, quae fuit ante diluvium, et Antiqua Ecclesia quae fuit post diluvium, fuerint in terra Canaane (n. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516, 9327).

Quod tunc omnia loca ibi facta sint repraesentativa talium quae in regno Domini et ecclesia (n. 1505[? 1585], 3686, 4447, 5136).

Quod ideo Abraham illuc ire jussus sit, quoniam apud posteros ejus ex Jacobo ecclesia repraesentativa institueretur, ac Verbum conscriberetur, cujus sensus ultimus constaret ex repraesentativis et significativis quae ibi (n. 3686, 4447, 5136, 6516).

Inde est quod per "terram" et per "terram Canaanem" significetur ecclesia (n. 3038, 3481, 3705, 4447, 4517, 5757, 10658[? 10559]).

"Emittis spiritum.., creantur, et renovas facies terrae" (*Psalm.* civ. 30);
"Sic dixit Jehovah, Creator tuus Jacob, Formator tuus Israel, [Ne timeto,] nam redemi te, et vocavi nomine tuo, Mihi tu;...omnem vocatum a nomine [1]meo, et in gloriam meam creavi, formavi eum, etiamque feci eum" (*Esai.* xliii. 1, 7).
(Praeter alibi.)

Inde est, quod "nova creatio" hominis sit reformatio ejus, quoniam novus fit, nempe ex naturali spiritualis; et inde est quod "nova creatura" sit homo reformatus.(b)

5. De sensu spirituali Verbi, videatur in opusculo *De Equo Albo*, de quo in *Apocalypsi.*

[II.]

Quod Procreationes Generis Humani in Terris nusquam cessaturae sint.

6. Qui de ultimo judicio eam fidem ceperunt, quod tunc interitura sint omnia quae in caelis et in terris sunt, et quod loco eorum novum caelum et nova terra exstitura sint, credunt, quia id ex nexu rerum sequitur, quod generationes et procreationes generis humani postea cessaturae sint; cogitant enim quod omnia nunc peracta sint, et quod homines in alio statu futuri quam prius: sed quia interitus mundi non intellectus est per diem ultimi judicii, ut in praecedente articulo ostensum est, sequitur etiam quod genus humanum permansurum sit, et quod procreationes non cessaturae sint.

7. Quod procreationes generis humani in aeternum permansurae sint, constare potest ex pluribus, quorum aliqua in opere *De Caelo* ostensa sunt, imprimis ex his:—

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*b*) Quod "creare" sit e novo creare seu reformare et regenerare (n. 16, 88, 10373, 10634).

Quod "creare novum caelum et novam terram" sit instaurare novam ecclesiam (n. 10373).

Quod per "creationem caeli et terrae" in primis capitibus *Geneseos* in sensu interno describatur instauratio ecclesiae caelestis, quae fuit Ecclesia Antiquissima (n. 8891, 9942, 10545).

(i.) *Quod Genus Humanum sit basis, super quo fundatur Caelum.*
(ii.) *Quod Genus Humanum sit Seminarium Caeli.*
(iii.) *Quod Extensio Caeli, quod pro Angelis, tam immensa sit, ut in aeternum non impleri possit.*
(iv.) *Quod pauci sint respective, ex quibus adhuc Caelum.*
(v.) *Quod perfectio Caeli crescat secundum Pluralitatem.*
(vi.) *Et quod omne opus Divinum spectet Infinitum et Aeternum.*

9. [(i.)] *Quod Genus Humanum sit basis, super quo fundatur Caelum*, est quia homo ultimo creatus est; et quod ultimo creatum est, hoc est basis omnium quae praecedunt. Creatio incohavit a supremis seu intimis, quia ex Divino, et processit ad ultima seu extrema, et tunc primum substitit: ultimum creationis est mundus naturalis, et in eo terraqueus orbis cum omnibus quae super illo. Quando haec peracta sunt, tunc creatus est homo, et in illum collata sunt omnia ordinis Divini a primis ad ultima; in intima ejus collata sunt illa quae in primis illius ordinis sunt, in ultima ejus quae in ultimis; sic ut homo factus sit Divinus ordo in forma. Inde est, quod omnia quae in homine et apud hominem sunt, tam ex caelo quam ex mundo sint, ex caelo illa quae ejus mentis sunt, et ex mundo illa quae ejus corporis; influunt enim illa quae caeli sunt in ejus cogitationes et affectiones, ac sistunt illas secundum receptionem ab ejus spiritu; et ea quae mundi sunt influunt in ejus sensationes et voluptates, et sistunt illas secundum receptionem in ejus corpore, sed accommodate secundum convenientias cogitationum et affectionum ejus spiritus. Quod ita sit, videatur in pluribus articulis, ubi actum est *De Caelo et Inferno*, imprimis in his: Quod Universum Caelum in uno complexu referat unum hominem (n. 59–67); Quod unaquaevis societas in Caelis similiter (n. 68–72); Quod inde unusquisque Angelus sit in perfecta forma humana (n. 73–77). Et quod hoc sit ex Divino Humano Domini (n. 78–86). Ac praeterea in articulo, De Correspondentia omnium Caeli cum omnibus Hominis (n. 87–[1]102); De Correspondentia Caeli cum omnibus Telluris (n. 103–115); et De Forma Caeli (n. 200–212). Ex hoc creationis ordine constare potest, quod talis continens nexus sit a primis ad ultima, ut simul spectata constituant unum, in quo non separari potest prius a posteriori, prorsus sicut non causa a suo effectu,

ita non mundus spiritualis a mundo naturali, nec hic ab illo; proinde non caelum angelicum a genere humano, nec humanum genus a caelo angelico: quapropter ita provisum est a Domino, ut unum mutuas operas praestet alteri, nempe caelum angelicum humano generi, et humanum genus caelo angelico. Inde est, quod mansiones angelicae quidem sint in caelo, ad visum separatae a mansionibus ubi sunt homines, sed usque sunt apud hominem in ejus affectionibus boni et veri: quod ad visum separatae sistantur est ex apparentia, ut constare potest ex articulo, ubi in opere *De Caelo et Inferno* actum est de Spatio in Caelo (n. 191–199). Quod angelorum mansiones sint apud homines in eorum affectionibus boni et veri, intelligitur per haec Domini verba,

> "Ille qui amat Me, sermonem meum servat, et Pater meus amabit illum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus" (*Joh.* xiv. 23);

per "Patrem" et "Dominum" ibi etiam intelligitur caelum, nam ubi Dominus ibi caelum, Divinum enim procedens a Domino facit caelum (videatur in opere *De Caelo*, n. 7–12, et n. 116–125): et quoque per haec Domini verba,

> Paracletus Spiritus veritatis "apud vos manet, et in vobis est" (*Joh.* xiv. 17):

"Paracletus" est Divinum Verum procedens a Domino, unde etiam vocatur "Spiritus veritatis;" ac Divinum Verum facit caelum, et quoque angelos, quia sunt recipientes; quod Divinum procedens a Domino sit Divinum Verum, et inde Caelum Angelicum, videatur in opere *De Caelo* (n. 126–140). Simile etiam intelligitur per haec Domini verba,

> "Regnum Dei intus in vobis est" (*Luc.* xvii. 21);

"regnum Dei" est Divinum Bonum et Verum, in quibus sunt angeli. Quod angeli et spiritus apud hominem sint, et in ejus affectionibus, datum est millies videre ex illorum praesentia et mansione apud me; sed angeli et spiritus non sciunt apud quos homines sunt, sicut nec homines cum quibus angelis et spiritibus cohabitant, hoc enim novit et disponit solus Dominus. Verbo, est omnium af-

fectionum boni et veri extensio in caelum, et communicatio et conjunctio cum illis ibi qui in similibus affectionibus sunt; et est extensio omnium affectionum mali et falsi in infernum, ac communicatio et conjunctio cum illis ibi qui in similibus affectionibus sunt: est affectionum extensio in mundum spiritualem, paene sicut est visus in mundum naturalem; communicationes utrobivis sunt paene similes, cum differentia tamen, quod in mundo naturali sint objecta, at in mundo spirituali sint societates angelicae. Ex his patet quod talis sit nexus caeli angelici et humani generis, ut unum subsistat ab altero, et quod caelum angelicum absque humano genere sit sicut domus absque fundamento, nam in illud desinit caelum, et super eo requiescit. Haec se habent sicut apud ipsum hominem in particulari; ejus spiritualia, quae sunt ejus cogitationis et voluntatis, influunt in ejus naturalia, quae sunt ejus sensationum et actionum, et ibi desinunt et subsistunt; homo nisi his quoque gauderet, seu absque illis terminis seu ultimis esset, ejus spiritualia, quae sunt cogitationum et affectionum ejus spiritus, diffluerent, sicut interminata seu quae sunt absque fundo: similiter fit cum homo transit e naturali mundo in spiritualem, quod fit cum moritur; tunc, quia spiritus est, non subsistit super propria basi, sed super communi basi, quae est genus humanum. Qui non scit arcana caeli, credere potest quod angeli subsistant absque hominibus, et quod homines absque angelis; sed asseverare possum ex omni experientia de caelo, et ex omni sermone cum angelis, quod nullus angelus seu spiritus subsistat absque homine, et nullus homo absque spiritu et angelo, et quod mutua et reciproca conjunctio sit. Ex his primum constare potest quod genus humanum et caelum angelicum unum [1]faciant, et subsistant a se mutuo et vicissim, et quod sic auferri unum alteri nequeat.

10. [(ii.)] *Quod Genus Humanum sit Seminarium Caeli*, constabit ex articulo sequente, ubi ostendendum quod caelum et infernum sint ex humano genere, ita quod genus humanum sit seminarium caeli. In antecessum memorabitur, quod sicut huc usque, hoc est, a prima creatione, formatum est caelum ex humano genere, ita posthac formandum et locupletandum sit. Dari quidem potest, quod humanum genus super una tellure pereat, quod fit cum id

se prorsus separat a Divino; nam tunc homini non amplius est vita spiritualis, sed modo naturalis, qualis est bestiis; et cum homo talis est, non societas formari potest, et in vinculis teneri per leges, quoniam homo absque influxu caeli, ita absque regimine Divino, foret insanus, ac rueret effrene in omnia nefaria, unus contra alterum. Sed tametsi humanum genus per separationem a Divino super una tellure periret, quod tamen ne fiat providetur a Domino, usque tamen permanet super aliis; sunt enim tellures in universo ad aliquot centena millia, videatur in opusculo *De Telluribus in Mundo nostro Solari, quae Planetae vocantur, et de Telluribus in Caelo Astrifero.* Dictum mihi est e caelo, quod genus humanum super hac tellure periisset, usque ut hodie non exstitisset unus, nisi Dominus in mundum venisset, ac in hac tellure induisset Humanum, ac id Divinum fecisset; et quoque nisi Dominus dedisset hic tale Verbum, quod esset caelo angelico pro basi et pro conjunctione: quod per Verbum sit conjunctio caeli cum homine, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 303–310). Sed quod ita sit, non comprehendi potest quam ab illis qui spiritualiter cogitant, hoc est, ab illis qui per agnitionem Divini in Domino conjuncti sunt caelo, nam hi solum spiritualiter possunt cogitare.

11. [(iii.)] *Quod Extensio Caeli, quod pro Angelis, tam immensa sit, ut in aeternum non impleri possit*, constat ex illis quae in opere *De Caelo et Inferno*, et ibi in articulo De Immensitate Caeli (n. 415–420) [1]dicta sunt; et *quod pauci sint respective a quibus adhuc Caelum*, in opusculo *De Telluribus in Universo* (n. 126).

12. [(iv.)] *Quod perfectio Caeli crescat secundum Pluralitatem*, constat ex ejus forma, secundum quam consociationes ibi ordinatae sunt, et communicationes fluunt, quod sit omnium perfectissima; et in forma perfectissima quo plures sunt eo plurium directio et consensus ad unum datur, et eo arctior et unanimior conjunctio; consensus et inde conjunctio crescit ex pluralitate, nam unumquodvis ibi inseritur ut affine intermedians duos aut plures, et quod inseritur, hoc confirmat et conjungit. Forma caeli est similis formae mentis humanae, cujus perfectio crescit secundum incrementa veri et boni, unde intelligentia et sapientia; quod forma mentis humanae, quae est in sapi-

entia et intelligentia caelesti, sit similis formae caeli, est quia mens est minima imago ejus formae; inde est quod communicatio omnimoda sit cogitationum et affectionum boni et veri apud homines tales et apud angelos cum societatibus caeli circumcirca, et extensio secundum incrementa sapientiae, ita secundum pluralitatem cognitionum veri quae implantatae sunt intellectui, et secundum copiam affectionum boni quae implantatae sunt voluntati, ita quae menti, nam mens consistit ex intellectu et voluntate. Mens humana et angelica talis est, ut locupletari queat in aeternum, et sicut locupletatur, ita perficitur; quod fit imprimis cum homo ducitur a Domino, nam tunc introducitur in genuina vera quae implantantur intellectui, et in genuina bona quae implantantur voluntati, nam Dominus tunc disponit omnia mentis talis in formam caeli, usque tandem ut sit caelum in minima forma. Ex hac comparatione patet, quia similis res est, quod pluralitas angelorum perficiat caelum. Omnis etiam forma ex variis consistit; forma quae non ex variis consistit, non est forma, quia non habet quale, nec aliquas mutationes status: quale cujusvis formae est ex ordinatione variorum inibi inter se, et ex respectu eorum mutuo, exque consensu ad unum, ex quo omnis forma consideratur ut unum; talis forma, quo plura sunt taliter inibi ordinata, eo perfectior est, nam unumquodvis, ut supra dictum est, confirmat, corroborat, conjungit, et sic perficit. Sed haec melius constare possunt ex illis quae in opere *De Caelo et Inferno* ostensa sunt, imprimis ubi actum est de eo, Quod unaquaevis Societas caeli sit Caelum in minore forma, et unusquisque Angelus in minima (n. 51–58); tum ubi actum est De Forma Caeli, secundum quam Consociationes et Communicationes ibi (n. 200–212), et De Sapientia Angelorum Caeli (n. 265–275).

13. [(v.)] *Quod omne opus Divinum spectet Infinitum et Aeternum*, constare potest ex multis tam quae in caelo existunt quam quae in mundo; utrobivis nusquam datur unum prorsus simile seu idem cum altero; non datur una facies prorsus similis seu eadem cum alterius, nec dabitur in aeternum; pariter non datur unius animus prorsus similis alterius; quare quot homines, tum quot angeli, tot facies et tot animi; nusquam datur in uno homine, in quo tamen innumerabiles partes sunt quae constituunt corpus,

et innumerabiles affectiones quae constituunt animum, aliquod prorsus simile aut idem quod in altero; inde est, quod unusquisque vitam distinctam ab alterius vita agat. Similis res est in omnibus et singulis naturae. Quod talis infinita varietas sit in omnibus et singulis, ducit causam ex omnium origine ex Divino, quod Infinitum est; inde est quaedam imago Infiniti ubivis, ob finem ut omnia spectentur a Divino ut suum opus, et simul ut omnia spectent Divinum ut Ejus opus. Quomodo unumquodvis in natura spectat Infinitum et Aeternum, inserviat illustrationi leve quoddam argumentum: quodlibet semen, sive sit fructus arboris, sive messis, sive floris, ita creatum est, ut multiplicari possit in infinitum, et durare in aeternum; ex uno enim semine nascuntur plura, usque ad quinque, decem, viginti, centum; ex singulis his etiam totidem, talis fructificatio ex uno semine continue perstans modo intra centum annos posset implere non solum unius telluris superficiem, sed etiam superficies tellurum usque ad myriades: eadem etiam ita creata sunt, ut durationes eorum sint aeternae: inde patet, quomodo in his est idea infiniti et aeterni: similiter in reliquis. Caelum angelicum est, propter quod omnia in universo creata sunt; nam caelum angelicum est finis propter quod genus humanum, et genus humanum est finis propter quod caelum aspectabile, et inibi tellures; quapropter id opus Divinum, nempe caelum angelicum, primario spectat Infinitum et Aeternum, proinde multiplicationem ejus absque fine, nam ibi ipsum Divinum habitat: inde quoque constare potest, quod genus humanum nusquam desiturum sit; nam si desineret, finiretur opus Divinum per certum numerum, et sic periret respectus infiniti.

[III.]

Quod Caelum et Infernum sint ex Humano Genere.

14. In Christiano orbe prorsus nescitur, quod caelum et infernum sint ex humano genere; creditur enim, quod angeli fuerint a principio creati, et quod inde caelum: ac quod Diabolus seu Satanas fuerit lucis angelus; sed quia

rebellis factus est, cum turba sua dejectus sit, et quod inde infernum. Quod talis fides in Christiano orbe sit, mirantur angeli quam maxime; et adhuc magis, quod prorsus nihil sciant de caelo, cum tamen id est primarium doctrinae in ecclesia: et quia talis ignorantia regnat, corde gavisi sunt, quod placuerit Domino nunc revelare illis plura de caelo et quoque de inferno; et per id, quantum possibile est, discutere tenebras, quae indies increscunt, quia ecclesia ad suum finem pervenit: quare volunt, ut ex ore illorum asseverem, quod in universo caelo non sit unus angelus qui a principio creatus est, nec in inferno aliquis diabolus qui creatus lucis angelus et dejectus, sed quod omnes tam in caelo quam in inferno sint ex humano genere; in caelo illi qui in mundo in caelesti amore et fide vixerunt, in inferno qui in infernali amore et fide; et quod infernum in toto complexu sit quod vocatur Diabolus et Satanas, illud infernum quod a tergo est, ubi sunt qui vocantur mali genii, Diabolus, et illud infernum quod anterius est, ubi sunt qui vocantur mali spiritus, Satanas.(c)* Quale unum infernum, et quale alterum, videatur in opere *De Caelo et Inferno* circa finem. Quod orbis Christianus talem fidem de illis in caelo et de illis in inferno ceperit, dicebant angeli, quod sit ex aliquibus locis in Verbo non intellectis aliter quam secundum sensum litterae, et non illustratis et explicatis per genuinam doctrinam ex Verbo; cum tamen sensus litterae Verbi, nisi genuina doctrina ecclesiae praeluceat, distrahit mentes in varia, unde ignorantiae, haereses, et errores.(d)

---

* [NOTA EDITORIS.—Collecta ex *Arcanis Caelestibus*, in editione principe, ad finem capitum sistunt.]

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*c*) Quod inferna simul sumpta, seu infernales simul sumpti, dicantur Diabolus et Satanas (n. 694).

Quod qui diaboli fuerunt in mundo, diaboli fiant post mortem (n. 968).

(*d*) Quod doctrina ecclesiae erit ex Verbo (n. 3464, 5402, 6832, 10763, 10765).

Quod Verbum absque doctrina non intelligatur (n. 9021, 9409, 9424, 9430, 10324, 10431, 10582).

Quod vera doctrina sit lucerna illis qui legunt Verbum (n. 10401[? 10400]).

Quod genuina doctrina erit ab illis qui in illustratione sunt a Domino (n. 2510, 2516, 2519, 9424, 10105).

15. Quod homo ecclesiae ita credat, etiam est causa, quia credit quod nullus homo in caelum aut in infernum prius veniat quam tempore ultimi judicii; de quo illam opinionem cepit, quod interitura tunc sint omnia quae coram oculis, et quod nova exstitura, et quod anima tunc reditura sit in suum corpus, ex qua conjunctione homo iterum vivet homo: haec fides involvit alteram de angelis quod sint a principio creati; nam non credi potest, quod caelum et infernum sint ex humano genere, quum creditur quod nullus homo illuc veniat quam in fine mundi. Sed ut evincatur homo quod non ita sit, datum est mihi consortium habere cum angelis, et quoque loqui cum illis qui in inferno sunt, et hoc nunc per plures annos, quandoque continue a mane usque ad vesperam, et sic informari de caelo et inferno; et hoc ob causam, ne homo ecclesiae ulterius permaneat in sua erronea fide de resurrectione tempore judicii, ac de animae statu interea, tum de angelis et de Diabolo: quae fides, quia est fides falsi, involvit tenebras; et apud eos, qui ex propria intelligentia de illis cogitant, infert dubitationem, et tandem negationem: dicunt enim corde, Quomodo potest tantum caelum cum tot sideribus, et cum sole et luna, destrui et dissipari? et quomodo possunt stellae e caelo tunc cadere in terram, quae tamen majores terra sunt? et quomodo possunt corpora a vermibus exesa, putredine consumpta, et in omnes ventos dissipata, recolligi ad animam suam? ubinam interea anima, et qualis illa cum absque sensu qui ei fuit in corpore? praeter plura similia, quae quia incomprehensibilia, non cadunt in fidem, et apud plures destruunt fidem de hominis vita aeterna, deque caelo et inferno, et cum illis reliqua quae fidei ecclesiae sunt. Quod etiam destruxerint, patet ex illis qui dicunt, Quis ex caelo ad nos venit et narravit quod sit? quid infernum? num sit? quid hoc quod homo cruciabitur igne in aeternum? quid dies judicii? annon is per saecula frustra exspectatus est? praeter plura, quae nega-

---

Quod, qui in sensu litterae Verbi absque doctrina sunt, in nullum intellectum veniant de veris Divinis (n. 9409, 9410, 10582).

Et quod in plures errores ferantur (n. 10431).

Differentia inter illos qui docent et discunt ex doctrina ecclesiae quae ex Verbo, et inter illos qui ex solo sensu litterae Verbi, qualis (n. 9025).

tionis omnium sunt. Ne itaque illi qui talia cogitant, (ut solent plures qui ex mundanis, quae sapiunt, eruditi et docti audiunt,) amplius perturbent et seducant simplices fide et corde, ac inducant infernales tenebras de Deo, de caelo, de vita aeterna, ac de ceteris quae ex illis pendent, aperta sunt interiora, quae spiritus mei sunt, a Domino, et sic loqui datum est cum omnibus, quos usquam notos habui in vita corporis, postquam defuncti sunt; cum quibusdam per dies, cum quibusdam per menses, et cum quibusdam per annum, et quoque cum aliis tam multis ut parum dicerem si centum millia, ex quibus plures fuerunt in caelis, et plures in infernis: locutus etiam sum cum quibusdam post biduum ab obitu, et narravi quod nunc funeralia et exsequiae eorum parentur ut sepeliantur; ad quae dixerunt, quod bene faciant ut rejiciant id quod illis pro corpore et ejus functionibus inserviverat in mundo, ac voluerunt ut dicerem quod non mortui sint, sed quod vivant aeque homines nunc sicut prius, et quod transmigraverint solum ab uno mundo in alterum; et quod non sciant quod aliquid perdiderint, quoniam in corpore et hujus sensualibus sunt ut prius, et quoque in intellectu et in voluntate ut prius, et quod similes illis cogitationes et affectiones, similes sensationes, tum similes voluptates, et similia desideria, qualia in mundo. Plerique ex recens mortuis, cum se viderunt vivere homines sicut prius, ac in simili statu, (nam post mortem primum cuivis similis status vitae est, qualis ei fuerat in mundo, sed ille successive apud eum mutatur vel in caelum vel in infernum,) novo gaudio affecti sunt quod vivant, et dixerunt quod hoc non crediderint: sed valde mirati, quod in tali ignorantia et caecitate de statu suae vitae post mortem fuerint; et magis quod in tali sit homo ecclesiae, qui tamen prae omnibus in universo terrarum orbe in luce de illis potest esse.[e] Causam illius caecitatis et ignorantiae

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*e*) Quod hodie in Christianismo pauci credant, quod homo post mortem statim resurgat (Praefat. ad cap. xvi. *Genes.*, et n. 4622, 10758).

Sed quod tempore ultimi judicii, cum orbis aspectabilis periturus est (n. 10594[? 10595]).

Causa, quod ita credatur (n. 10594, 10758).

Quod usque homo statim post mortem resurgat, et quod tunc

tunc primum videbant; quae est quod externa, quae sunt mundana et corporea, occupaverint et impleverint mentes eorum, in tantum ut non elevari possent in lucem caeli, ac intueri res ecclesiae ultra doctrinalia: ex corporeis enim et mundanis, cum tantum amantur quantum hodie, influunt merae tenebrae, cum homo de rebus caeli ultra dictamen doctrinae fidei quae suae ecclesiae est, cogitare vult.

16. Permulti ex eruditis e Christiano orbe obstupescunt, cum se post obitum vident in corpore, in vestibus, inque domibus, sicut in mundo; et cum revocantur in memoriam quae cogitaverunt de vita post mortem, de anima, de spiritibus, ac de caelo et inferno, pudore afficiuntur, et dicunt se fatue cogitavisse, ac simplices fide multo sapientius quam illi. Explorati sunt eruditi, qui confirmaverunt se in talibus, et qui omnia naturae addixerunt; et compertum est, quod interiora mentis eorum clausa sint, et exteriora aperta, sic ut non spectaverint ad caelum sed ad mundum, proinde etiam ad infernum; nam quantum interiora mentis aperta sunt, tantum spectat homo ad caelum; quantum autem interiora clausa sunt et exteriora aperta, tantum spectat ad infernum; interiora enim hominis ad receptionem omnium caeli formata sunt, et exteriora ad receptionem omnium mundi, et qui recipiunt mundum et non simul caelum, recipiunt infernum.(f)

---

sit homo quoad omnia et singula (n. 4527, 5006, 5078, 8939, 8991, 10594, 10758).

Quod anima quae vivit post mortem, sit spiritus hominis, qui in homine est ipse homo, et quoque in altera vita in perfecta forma humana (n. 322, 1880, 1881, 3633, 4622, 4735, 5883, 6054, 6605, 6626, 7021, 10594).

Ab experientia (n. 4527, 5006, 8939).

Ex Verbo (n. 10597).

Explicatur quid intelligitur per quod mortui visi in Sancta Urbe (*Matth.* xxvii. 53) (n. 9229).

Quomodo homo resuscitatur a mortuis, ab experientia (n. 168–189).

De statu ejus post resuscitationem (n. 317, 318, 319, 2119, 5070, 10596).

Falsae opiniones de anima, et de resurrectione (n. 444, 445, 4527, 4622, 4658.)

(f) Quod in homine conjunctus sit mundus spiritualis et mundus naturalis (n. 6057).

Quod internum hominis sit ad imaginem caeli formatum, externum autem ad imaginem mundi (n. 3628, 4523, 4524, 6057, 6314, 9706, 10156, 10472).

17. Quod spiritus hominis post solutionem a corpore sit homo et in simili forma, hoc mihi per cottidianam plurium annorum experientiam in testato est; nam illos millies vidi, audivi, et cum illis locutus sum; etiam de eo, quod homines in mundo non tales esse credant, et quod illi qui credunt, ab eruditis reputentur ut simplices. Spiritus doluerunt corde, quod talis ignorantia adhuc perstet in orbe, et maxime intra ecclesiam: sed hanc fidem dicebant emanavisse imprimis ab eruditis, qui ex sensuali corporeo cogitaverunt de anima; ex quo de illa non aliam ideam ceperunt, quam sicut de cogitatione sola, quae cum absque aliquo subjecto in quo et ex quo spectatur, est sicut quoddam volatile puri aetheris, quod moriente corpore non potest non dissipari: sed quia ecclesia ex Verbo animae immortalitatem credit, non potuerunt aliter quam aliquod vitale, quale est cogitationis, ei addicere, sed usque non sensitivum quale homini, priusquam iterum conjuncta esset corpori. Super hac opinione fundatur doctrina de resurrectione, ac fides quod conjunctio futura sit, quando ultimum judicium venit; nam ex data illa hypothesi de anima, non aliud concludi potest, cum illa conjungitur fidei ecclesiae de vita hominis aeterna: inde est, cum aliquis de anima ex doctrina et simul ex hypothesi cogitat, quod prorsus non capiat quod illa sit spiritus, et hic in forma humana; accedit, quod vix aliquis hodie sciat quid spirituale est, et minus quod aliqua forma humana sit illis qui spirituales sunt, quales sunt omnes spiritus et angeli. Inde est, quod fere omnes qui e mundo veniunt, mirentur quam maxime quod vivant, et quod sint homines aeque ac prius, et quod prorsus nihil differat: sed cum cessant se mirari, dein mirantur quod ecclesia nihil sciat de tali statu hominum post mortem, cum tamen omnes quotcunque in mundo vixerunt, in altera vita sunt, ac vivunt homines: et quia etiam mirabantur cur hoc non manifestatum fuit homini per visiones, dictum est illis e caelo, quod hoc potuisset fieri, nam nihil facilius est quum Domino beneplacet, sed quod usque non credituri essent, qui se in falsis contra illa confirmaverunt, etiamsi ipsi visuri; tum quod periculosum sit aliquid e caelo manifestare apud illos qui in mundanis et corporeis sunt, quia sic primum credituri essent, et postea negaturi, ac ita ipsum illud verum profanaturi: nam pro-

fanare est credere et postea negare; et qui profanant, illi in omnium infernorum infimum et gravissimum detruduntur. Hoc periculum est quod intelligitur per Domini verba,

> "Excaecavit oculos eorum, et obduravit corda eorum, ne videant oculis et intelligant corde, et sese convertant, et sanem illos" (*Joh.* xii. 40):

et quod qui in mundanis et corporeis amoribus sunt, usque non credituri sint, per haec,

> Dixit Abraham diviti in inferno, "Habent Mosen et Prophetas, audiant illos: ille vero dixit, Non, pater Abraham, sed si quis ex mortuis veniat ad eos, convertentur; Abraham autem dixit ei, Si Mosen et Prophetas non audiunt, nec etiam si quis ex mortuis resurrexerit, credent" (*Luc.* xvi. 29–31).

18. Quod caelum sit ex humano genere, constare etiam potest ex eo, quod mentes angelicae et mentes humanae similes sint; utraeque gaudent facultate intelligendi, percipiendi, et volendi; utraeque ad recipiendum caelum formatae sunt: nam mens humana aeque sapit ac mens angelica; sed quod non tantum sapiat in mundo, est causa quia in corpore terrestri est, et in eo mens ejus spiritualis cogitat naturaliter, nam spiritualis ejus cogitatio quae etiam illi est aeque ac angelo, tunc defluit in naturales ideas spiritualibus correspondentes, et sic ibi percipitur: aliter vero cum mens hominis soluta est a vinculo cum illo corpore; tunc non amplius naturaliter sed spiritualiter cogitat, et cum spiritualiter, tunc incomprehensibilia et ineffabilia naturali homini cogitat, ita sicut angelus. Exinde constare potest, quod internum hominis, quod vocatur ejus spiritus, sit in essentia sua angelus.[g] Quod angelus sit in perfecta forma humana, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 73–77): cum autem internum hominis non apertum est supra, sed modo infra, tunc

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*g*) Quod totidem gradus vitae in homine sint, quot caeli, et quod aperiantur post mortem secundum ejus vitam (n. 3747, 9594).

Quod caelum sit in homine (n. 3884).

Quod homines, qui amoris et charitatis vitam vivunt, in se habeant sapientiam angelicam, sed tunc absconditam, et quod in illam veniant post mortem (n. 2494).

Quod homo in Verbo dicatur angelus, qui recipit bonum amoris et fidei a Domino (n. 10528).

usque illud post solutionem a corpore est in forma humana, sed dira et diabolica; nam non spectare potest sursum ad caelum, sed modo deorsum ad infernum.

19. Quod caelum et infernum sint ex humano genere, potuisset etiam ecclesia ex Verbo scire, ac id suae doctrinae facere, si admisisset illustrationem e caelo, et attendisset ad Domini verba ad latronem,

> Quod hodie cum Ipso esset in Paradiso (*Luc.* xxiii. 43);

et ad illa quae Dominus dixit de divite et Lazaro,

> Quod ille in infernum venerit, et inde locutus cum Abrahamo, et quod hic in caelum (*Luc.* xvi. 19–31):

tum quae Dominus locutus est ad Sadducaeos de resurrectione,

> Quod Deus non sit Deus mortuorum, sed viventium (*Matth.* xxii. 32):

ac praeterea ex fide communi omnium qui bene vivunt, imprimis ex fide eorum circa tempus mortis, quando non amplius in mundanis et corporeis sunt, quod credant se venturos in caelum, ut primum abit vita corporis eorum; haec fides regnat apud omnes, dum non ex doctrina ecclesiae de resurrectione tempore ultimi judicii cogitant: inquire numne ita sit, et confirmaberis.

20. Qui de ordine Divino instructus est, etiam intelligere potest quod homo creatus sit ut fiat angelus, quia in eo est ultimum ordinis (videatur supra, n. 9), in quo formari potest id quod caelestis et angelicae sapientiae est, et quod potest redintegrari et multiplicari. Divinus ordo nusquam subsistit in medio, et ibi absque ultimo format aliquid, non enim est in suo pleno et perfecto, sed vadit ad ultimum: at cum est in suo ultimo, tunc format, et quoque per media ibi collata se redintegrat et producit ulterius, quod fit per procreationes: quapropter ibi est seminarium caeli. Hoc quoque intelligitur per illa quae de Homine et ejus creatione dicuntur in primo capite *Geneseos* (vers. 26–28),

> "Dixit Deus, Faciemus hominem in imaginem nostram, secundum similitudinem nostram...: et creavit Deus hominem in imaginem Ipsius, in imaginem Dei creavit illum; masculum et feminam creavit illos: et benedixit illis Deus, et dixit illis Deus, Fructificate et multiplicate vos:"

"creare in imaginem Dei, et in similitudinem Dei," est

conferre in illum omnia ordinis Divini a primis ad ultima, et sic facere illum quoad interiora mentis ejus angelum.

21. Quod Dominus non modo quoad Spiritum, sed etiam quoad Corpus resurrexerit, est quia Dominus totum Humanum suum, cum fuit in mundo, glorificavit, hoc est, Divinum fecit: Anima enim, quae Ipsi a Patre, ex se ipsum Divinum fuit, et Corpus factum est similitudo Animae hoc est, Patris, ita quoque Divinum: inde est, quod Ipse secus ac ullus homo, quoad utrumque resurrexerit;[(h)] quod etiam manifestavit discipulis, qui credebant videre spiritum cum Ipsum, dicendo,

> "Videte manus meas et pedes meos, quod Ipse Ego sim: palpate Me et videte; nam spiritus non carnem et ossa habet, sicut Me videtis habere" (*Luc.* xxiv. [1]36–39);

per quae indicavit, quod non modo sit Homo quoad Spiritum, sed etiam quoad Corpus.

22. Praeterea quod caelum et infernum sint ex humano genere, in pluribus articulis in opere *De Caelo et Inferno* ostensum est; ut in his sequentibus: De Gentibus et Populis extra Ecclesiam in Caelo (n. 318–328): De Infantibus in Caelo (n. 329–345): De Sapientibus et Simplicibus in Caelo (n. 346–356): De Divitibus et Pauperibus in Caelo (n. 357–365): Quod unusquisque Homo sit Spiritus quoad interiora sua (n. 432–444): Quod Homo post Mortem sit in perfecta Forma humana (n. 453–460): Quod Homo post Mortem sit in omni sensu, memoria, cogitatione, affectione, in quibus in mundo, et quod nihil relinquat praeter terrestre suum corpus (n. 461–469): De Primo Statu hominis post mortem (n. 491–498): De Secundo Statu hominis post mortem (n. 499–511): De Tertio ejus Statu (n. 512–517): et porro quae de Infernis (n. 536–588): Ex quibus omnibus in specie constare potest, quod caelum non consistat ex aliquibus angelis in principio creatis, nec infernum ex aliquo diabolo et ejus turba, sed solum ex illis qui nati sunt homines.

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*h*) Quod homo resurgat tantum quoad spiritum (n. 10593, 10594). Quod solus Dominus etiam quoad Corpus resurrexerit (n. 1729, 2083, 5078, 10825).

[IV.]

Quod omnes quotcunque nati sunt Homines a principio creationis, et defuncti, sint in Caelo vel in Inferno.

23. Hoc *Primo* consequitur ex illis quae dicta et ostensa sunt in articulo praecedente, quod nempe caelum et infernum sint ex humano genere. *Secundo* ex eo, quod omnis homo post vitam in mundo vivat in aeternum. *Tertio*, quod sic omnes qui usque nati sunt homines a creatione mundi, et defuncti, sint vel in caelo vel in inferno. *Quarto*, quia omnes qui nascentur posthac, etiam venturi sunt in mundum spiritualem, quod is mundus tantus sit et talis ut ei mundus naturalis, in quo sunt homines in terris, non aequiparari possit. Sed ut haec omnia distinctius percipiantur, et evidentius pateant, velim ea singillatim exponere et describere.

24. [(i.)] Quod omnes quotcunque nati sunt homines a principio creationis, et defuncti, sint in caelo vel in inferno, *consequatur ex illis quae dicta et ostensa sunt in articulo praecedente, quod nempe caelum et infernum sint ex humano genere*, patet absque explicatione. Communis fides hactenus fuit, quod homines non prius venturi sint in caelum aut in infernum, quam die ultimi judicii, quando animae rediturae sunt in sua corpora, et sic fruiturae talibus quae propria corporis esse creduntur. In hanc fidem adducti sunt simplices ex illis qui professi sunt sapientiam, et inquisiverunt de interiori statu hominis. Hi quia nihil cogitaverunt de spirituali mundo, sed solum de naturali, ita nec de spirituali homine, inde nesciverunt quod spiritualis homo, qui cuivis homini est in naturali, sit aeque in forma humana, sicut naturalis homo : inde nec in mentem eorum venit, quod naturalis homo suam formam humanam trahat ex suo spirituali homine ; tametsi videre potuerunt, quod spiritualis homo agat in omnia et singula naturalis hominis ad nutum, et quod naturalis homo prorsus nihil agat a se. Spiritualis homo est qui cogitat et vult, nam hoc naturalis homo ex se nequit ; et cogitatio et voluntas est omne in omnibus naturalis hominis, agitur enim naturalis homo sicut vult spiritualis, et quoque loqui-

tur sicut is cogitat, tam prorsus ut actio non sit nisi quam voluntas, et loquela non sit nisi quam cogitatio; nam si aufers hanc et illam, cessat momento et loquela et actio. Ex his patet quod spiritualis homo sit vere homo, et quod sit in omnibus et singulis naturalis hominis; ita quod ejus effigies sit similis, nam pars seu particula naturalis hominis, in qua non agit spiritualis, non vivit. Sed spiritualis homo non potest apparere coram naturali homine, nam naturale non videre potest spirituale, sed spirituale potest videre naturale; hoc enim juxta ordinem est, illud autem contra ordinem, datur enim influxus spiritualis in naturale, ita quoque visus, nam visus etiam est influxus, non autem vicissim. Spiritualis homo est qui vocatur spiritus hominis, et qui apparet in mundo spirituali in perfecta forma humana, et qui vivit post mortem. Quia intelligentes non sciverunt aliquid de spirituali mundo, proinde nec aliquid de spiritu hominis, ut supra dictum est, ideo ceperunt ideam quod homo non vivere possit homo, priusquam ejus anima rediret in corpus, et reindueret ejus sensus; inde ortae sunt tam vanae ideae de resurrectione hominis, quod nempe corpora, etiamsi a vermibus et piscibus exesa, et in pulverem prorsus dilapsa, ex Divina omnipotentia recolligenda essent, et animabus reunienda; et quod hoc non exstiturum sit, quam in fine mundi, quando universum aspectabile interiturum est; praeter plura similia, quae omnia excedunt captum, et quae ad primum intuitum mentis obveniunt impossibilia, et contra Divinum ordinem; et inde quoque fidem plurium infirmant; nam qui ex sapientia cogitant, non credere possunt nisi quod aliquo modo comprehendunt, et fides impossibilium non datur, hoc est, fides talium quae homo cogitat esse impossibilia: inde quoque argumentum negationis desumunt illi, qui non credunt vitam post mortem: sed quod homo statim post obitum resurgat, et quod sit tunc in perfecta forma humana, videatur in opere *De Caelo et Inferno*, et ibi in pluribus articulis. Haec dicta sunt, ut adhuc confirmetur, quod caelum et infernum sint ex humano genere; ex quo consequitur, quod omnes quotcunque nati sunt homines a principio creationis, et defuncti, sint in caelo vel in inferno.

25. [(ii.)] *Quod omnis homo post vitam in mundo vivat*

in aeternum, constat ex eo, quod tunc homo spiritualis sit, et non amplius naturalis, et quod spiritualis homo separatus a naturali maneat qualis est in aeternum, nam status hominis non mutari potest post mortem. Praeterea spirituale cujusvis hominis in conjunctione est cum Divino, quoniam id potest cogitare de Divino et quoque potest amare Divinum, et affici omnibus quae a Divino sunt, qualia sunt quae ecclesia docet; proinde conjungi Divino cogitatione et voluntate, quae binae facultates sunt spiritualis hominis et faciunt ejus vitam; quod ita conjungi potest Divino, hoc in aeternum non potest mori, Divinum enim apud eum est, et eum sibi conjungit. Est quoque homo creatus ad formam caeli quoad mentem suam; et forma caeli est ex ipso Divino, ut constare potest in opere *De Caelo et Inferno*, ubi ostensum est, Quod Divinum Domini faciat et formet Caelum (n. 7–12, et n. 78–86); Quod Homo creatus sit ut sit Caelum in minima effigie (n. 57); Quod Caelum in toto complexu referat unum Hominem (n. 59–66); Quod inde Angelus sit in perfecta Forma humana (n. 73–77); angelus est homo quoad spirituale suum. De hac re aliquoties etiam locutus sum cum angelis; qui valde mirati sunt, quod ex illis qui in Christiano orbe intelligentes dicuntur, et quoque ab aliis intelligentes esse creduntur, permulti sint, qui a fide sua prorsus rejiciunt vitae suae immortalitatem, credentes animam hominis aeque dissipari post mortem sicut anima bestiae; non percipientes vitae discrimen inter hominem et bestiam, quod homo possit cogitare supra se, de Deo, de caelo, de amore, de fide, de bono spirituali et morali, de veris, et similibus, et sic quod elevari possit ad ipsum Divinum, et Ipsi per omnia illa conjungi; at quod bestiae non elevari supra naturale suum ad cogitandum talia possint, consequenter quod spirituale earum non possit separari a naturali earum post mortem,[i] ac vivere per se, sicut

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*i*) Quod influxus e mundo spirituali etiam sit in vitas bestiarum, sed communis, non autem specialis, sicut apud hominem (n. 1633, 3646).

Quod discrimen inter homines et bestias sit, quod homines possint elevari supra se ad Dominum, cogitare de Divino, amare illud, sic conjungi Domino, unde ei vita aeterna, aliter bestiae, quae elevari ad talia nequeunt (n. 4525, 6323, 9231).

spirituale hominis ; quae etiam est causa, quod vita bestiae cum vita naturali ejus dissipetur. Quod plures intelligentes, ita dicti, in Christiano orbe non credant immortalitatem suae vitae, dicebant angeli causam, quia corde negant Divinum et pro Divino agnoscunt naturam ; et illi qui ex talibus principiis cogitant, non possunt cogitare de aliqua aeternitate per conjunctionem cum Divino, consequenter nec de dissimili statu hominis a statu bestiarum, nam cum Divinum a cogitatione rejiciunt, etiam rejiciunt aeternum. Porro dicebant, quod apud unumquemvis hominem sit gradus vitae intimus seu supremus, seu intimum aut supremum quoddam, in quod Divinum Domini primum aut proxime influit, et ex quo disponit reliqua interiora, quae spiritualis et naturalis hominis sunt, et secundum gradus ordinis apud illos succedunt: hoc intimum seu supremum vocabant introitum Domini ad hominem, ac ipsissimum Illius domicilium apud illum ; et quod per hoc intimum seu supremum homo sit homo, et distinguatur a brutis animalibus, quae illud non habent ; et quod inde sit, quod homines secus ac animalia possint quoad interiora, quae sunt mentis et animi eorum, elevari a Domino ad Se, possint credere in Ipsum, affici amore in Ipsum, et quod possint recipere intelligentiam et sapientiam, et loqui ex ratione. Ad interrogationem de illis qui negant Divinum, ac Divina vera per quae conjunctio vitae hominis cum ipso Divino, quod usque illi vivant in aeternum, dicebant quod illis aeque facultas sit cogitandi et volendi, proinde credendi et amandi talia quae ex Divino sunt, sicut est illis qui agnoscunt Divinum, et quod illa facultas sit quae facit quod aeque in aeternum vivant ; addebant quod ea facultas illis sit ex intimo seu supremo illo, quod cuivis homini inest, de quo supra dictum est ; quod etiam illis qui in inferno sunt, sit illa facultas, et quod inde illis facultas ratiocinandi et loquendi contra Divina vera, multis ostensum est. Inde est, quod omnis homo, qualiscunque est, vivat in aeternum. Quia omnis homo post mortem vivit in aeternum, ideo nusquam aliquis angelus, nec aliquis spiritus, cogitat de morte, immo prorsus nesciunt quid sit mori ; quapropter cum memoratur in Verbo "mors," intelligitur ab angelis vel damnatio, quae est mors in spir-

ituali sensu, vel continuatio vitae et resurrectio.[k] Haec dicta sunt, ut confirmetur quod omnes homines, quotcunque nati sunt a principio creationis, et defuncti, vivant, quidam in caelo, et quidam in inferno.

26. [(iii.)] Ut scirem *quod omnes quotcunque nati sunt homines a principio creationis, et defuncti, in caelo vel in inferno sint*, datum est mihi loqui cum aliquibus qui vixerunt ante diluvium; et quoque cum aliquibus qui vixerunt post diluvium; ut et cum quibusdam ex gente Judaica notis ex Verbo Veteris Testamenti; cum quibusdam qui vixerunt tempore Domini; cum pluribus, qui in sequentibus saeculis usque ad hodiernum; ac insuper cum omnibus, postquam mortui sunt, quos in vita corporis eorum notos habui; et praeterea cum infantibus; et cum pluribus ex gentibus. Ex qua experientia plene evictus sum, quod ne unus sit, qui usquam natus homo, a prima hujus telluris creatione, qui non in caelo vel in inferno est.

27. [(iv.)] *Quia omnes, qui nascentur posthac, etiam venturi sint in mundum spiritualem, quod is mundus tantus sit et talis, ut ei mundus naturalis, in quo sunt homines in terris, non aequiparari possit*, constat ab immensa multitudine hominum qui a prima creatione transiverunt in mundum spiritualem, et ibi simul sunt; tum ex incrementis continuis posthac ex humano genere, quod illis accessurum est, et hoc absque fine, secundum illa quae supra in suo articulo (n. 6–13) ostensa sunt, quod nempe procreationes generis humani in terris nusquam cessaturae sint. Quam immensa multitudo hominum jamdum ibi sit, aliquoties videre datum est, quum aperti mihi sunt oculi; erat tanta ut numerari vix posset; fuerunt aliquot myriades, et hoc solum in uno loco ad unam plagam: quid non in reliquis? Sunt enim ibi omnes collecti in societates, et societates sunt

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*k*) Cum "mors" nominatur in Verbo, ubi de malis, quod in caelo intelligatur damnatio, quae est mors spiritualis, tum infernum (n. 5407, 6119, 9008).

Quod qui in bonis et veris sunt, dicantur "vivi," qui autem in malis et falsis, "mortui" (n. 81, 290, 7494).

Quod per "mortem," ubi agitur de bonis qui moriuntur, in caelo intelligatur resurrectio et continuatio vitae, quoniam tunc homo resurgit, continuat vitam suam, ac ingreditur aeternam (n. 3498, 3505, 4618, 4621, 6036, 6222).

multo numero, et unaquaevis societas in suo loco format tres caelos, et sub illis tria inferna ; quare sunt qui in editis ibi, sunt qui in mediis, sunt qui infra illos, et sunt qui in infimis seu infernis sub illis ; et superiores inter se habitant sicut habitant homines in civitatibus, in quibus simul sunt ad centena millia : inde patet quod mundus naturalis, in quo sunt homines in terris, illi mundo quoad copiam generis humani aequiparari nequeat ; quapropter cum homo e mundo naturali transit in spiritualem, est sicut e villa in magnam civitatem. Quod mundus naturalis nec aequiparari queat mundo spirituali quoad quale, constare etiam potest ex eo, quod non modo omnia existant ibi quae in mundo naturali, sed insuper innumerabilia plura, quae nusquam visa sunt in hoc mundo, nec possunt ad visum sisti ; nam ibi spiritualia effigiantur ad omnem suum typum, in apparentia quasi naturali, et singula cum infinita varietate ; nam spirituale excellentia excedit naturale in tantum, ut pauca sint quae ad sensum naturalem possint produci ; nam sensus naturalis non capit unum ex millibus quae capit mens spiritualis ; et omnia quae sunt mentis spiritualis sistuntur etiam in formis coram visu eorum : inde est, quod mundus spiritualis non describi possit qualis est quoad sua magnifica, et quoad sua stupenda. Haec quoque increscunt secundum multiplicationem generis humani in caelis, nam omnia sistuntur ibi in formis correspondentibus cujusvis statui quoad amorem et fidem, et inde intelligentiam et sapientiam ; ita cum varietate continue increscente secundum crescentem multitudinem. Inde est, quod ab illis qui in caelum elevati sunt, dictum sit, quod ibi viderint et ibi audiverint quae nusquam aliquis oculus vidit, nec aliqua auris audivit. Ex his constare potest, quod mundus spiritualis talis sit, ut ei mundus naturalis aequiparari nequeat. Porro, qualis est, videatur in opere *De Caelo et Inferno*, ubi actum est, De duobus Regnis Caeli (n. 20–28) ; De Societatibus Caeli (n. 41–50) ; De Repraesentativis et Apparentiis in Caelo (n. 170–176) ; et De Sapientia Angelorum Caeli (n. 265–275) : sed ibi perpauca sunt, quae descripta.

[V.]

Quod Ultimum Judicium futurum sit, ubi omnes simul sunt, ita in Mundo spirituali, et non in Terris.

28. De Ultimo Judicio creditur, quod Dominus tunc appariturus sit in nubibus caeli cum angelis in gloria, et exsuscitaturus omnes, quotcunque vixerunt a principio creationis, e sepulcris, ac induiturus animas eorum corpore, et sic in unum convocatos judicaturus, qui bene egerunt, ad vitam aeternam seu caelum, et qui male egerunt, ad mortem aeternam seu infernum. Haec fides est in ecclesiis ex sensu litterae Verbi; nec potuit auferri, quamdiu ignotum fuit quod sensus spiritualis insit unicuivis rei quae dicitur in Verbo, et quod ille sensus sit ipsum Verbum, cui sensus litterae inservit pro fundamento seu basi, et quod absque tali littera non potuisset Verbum Divinum esse, ac inservire tam caelo quam mundo pro doctrina vitae et fidei, et pro conjunctione. Qui itaque novit spiritualia correspondentia naturalibus in Verbo, is scire potest, quod per "adventum Domini in nubibus caeli" non intelligatur Ipsius apparitio talis, sed apparitio in Verbo; "Dominus" enim est Verbum, quia est Divinum Verum; "nubes caeli," in quibus venturus, est sensus litterae Verbi; et "gloria" est sensus ejus spiritualis; "angeli" sunt caelum ex quo apparitio, et quoque sunt Dominus quoad Divina vera:[l] inde patet quid per illa verba in-

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*l*) Quod Dominus sit Verbum, quia est Divinum Verum in caelo (n. 2533, 2818[? 2813], 2859, 2894, 3393, 3712).

Quod Dominus sit Verbum, etiam quia Verbum est ab Ipso, et de Ipso (n. 2859); ac de solo Domino, imprimis de glorificatione Humani Ipsius, in intimo sensu Verbi, ita Ipse Dominus ibi (n. 1873, 9357).

Quod adventus Domini sit praesentia Ipsius in Verbo, ac revelatio (n. 3900, 4060).

Quod "nubes" in Verbo significet Verbum in littera, seu sensum litterae ejus (n. 4060, 4391, 5922, 6343, 6752, 8106, 8781, 9430, 10551, 10574).

Quod "gloria" in Verbo significet Divinum verum, quale est in caelo, et quale est in sensu spirituali (n. 4809, 5292[? 5922], 8267, 8427, 9429, 10574).

Quod per "angelos" in Verbo significentur Divina vera quae a

telligitur; quod nempe Dominus, quando finis ecclesiae est, aperiturus sit sensum spiritualem Verbi, et sic Divinum verum, quale in se est; ita quod hoc sit signum, quod ultimum judicium instet. Quod unicuivis rei quae dicitur in Verbo, et unicuivis voci, insit sensus spiritualis, et qualis ille est, videatur in *Arcanis Caelestibus*, in quibus secundum illum sensum explicata sunt omnia et singula quae in *Genesi* et *Exodo* continentur, ex quibus Collecta de Verbo et ejus sensu spirituali, videantur in opusculo *De Equo Albo, de quo in Apocalypsi.*

29. Quod ultimum judicium exstiturum sit in mundo spirituali, et non in mundo naturali seu in terris, constat ex binis articulis qui praecedunt, et quoque ex illis qui sequuntur. In binis articulis qui praecedunt, ostensum est quod caelum et infernum sint ex humano genere; et quod omnes, quotcunque a principio creationis nati sunt homines, et defuncti, sint vel in caelo vel in inferno, ita quod omnes ibi simul sint: in articulis autem qui sequuntur, ostendendum venit, quod ultimum judicium jamdum peractum sit.

30. Praeterea nullus judicatur ex naturali homine, ita non quamdiu in naturali mundo vivit, nam tunc homo in naturali corpore est; sed judicatur in spirituali homine, ita dum in spiritualem mundum venit, nam tunc homo in spirituali corpore est. Spirituale apud hominem est, quod judicatur, non autem naturale, hoc enim non reum alicujus culpae aut criminis est, quia non vivit ex se, sed est modo administrum et instrumentale, per quod spiritualis homo agit (videatur supra, n. 24); inde etiam est, quod judicium fiat super homines, quando exuerunt naturale suum corpus, ac induerunt spirituale. In hoc corpore homo etiam apparet qualis est quoad amorem et fidem, nam unusquisque in spirituali mundo est effigies sui amoris, non modo quoad faciem et corpus, sed etiam quoad loquelam et actiones (videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 481): inde est, quod noscantur omnes quales sunt, ac illico separentur,

---

Domino, quoniam angeli sunt receptiones eorum, et non illa loquuntur ex se sed ex Domino (n. 1925, 2821, 3039, 4085, 4295, 4402, 6280, 8192, 8301).

Quod "tubae" seu "buccinae," quae tunc angelis, significent Divina vera in caelo, et e caelo revelata (n. 8815, 8823, 8915).

quando Domino beneplacet. Ex his quoque patet, quod judicium fiat in mundo spirituali, et non in naturali seu in terris.

31. Quod vita naturalis apud hominem nihil faciat, sed vita ejus spiritualis in naturali, quoniam naturale ex se est expers vitae, et quod vita apparens in illo sit ex vita spiritualis hominis, ita quod hic sit qui judicatur, et quod etiam spirituale hominis intelligatur per "judicari secundum facta," videatur in opere *De Caelo et Inferno*, et ibi in articulo inscripto, Quod Homo sit post Mortem qualis ejus Vita fuit in Mundo (n. 470–484).

32. His adjicere velim aliquod arcanum caeleste, quod quidem in opere *De Caelo et Inferno* memoratum est, sed nondum descriptum. Unusquisque post mortem est alligatus cuidam societati, et alligatur ut primum in mundum spiritualem venit (videatur in illo opere, n. 427 et 497) : sed spiritus in primo suo statu id nescit, nam tunc in externis suis est, et nondum in internis ; quando talis est, tunc vadit huc illuc, quo desideria animi eum ferunt ; at usque actualiter est ubi suus amor, hoc est, in societate ubi sunt qui in simili amore. Cum spiritus in tali statu est, tunc apparet in multis aliis locis, ubivis etiam sicut corpore praesens, sed hoc est modo apparentia ; quapropter ut primum perducitur a Domino in suum amorem regnantem, illico ab oculis aliorum evanescit, et est apud suos in societate cui alligatus est : hoc peculiare est in mundo spirituali, et mirabile illis qui causam ignorant. Inde nunc est, quod, ut primum spiritus congregati sunt, et separati, etiam judicati sint, et quisque actutum in suo loco, boni in caelo et in societate ibi apud suos, ac mali in inferno et in societate ibi apud suos. Ex his etiam constare potest, quod ultimum judicium non alibi quam in mundo spirituali existere possit, tam quia unusquisque ibi est in effigie suae vitae, quam quia est cum illis qui in simili vita sunt, ita quisque cum suis. Aliter in naturali mundo ; ibi boni et mali simul possunt esse, nec unus scit qualis alter, nec separantur ex se secundum amorem vitae suae ; immo nec potest aliquis homo cum naturali corpore esse in caelo, nec in inferno ; quare ut homo in unum aut alterum veniat, oportet eum exuere naturale suum corpus, et postquam exuit, in spirituali corpore judicari. Inde est, quod, ut supra dictum est, spiritualis homo judicetur, et non naturalis.

[VI.]

Quod Ultimum Judicium existat, quando Finis Ecclesiae est; et quod Finis Ecclesiae sit, quando non Fides quia non Charitas.

33. Quod ultimum judicium existat quando finis ecclesiae est, sunt plures causae. Primaria est, quod tunc perire incipiat aequilibrium inter caelum et infernum, et cum aequilibrio ipsum liberum hominis; et cum liberum hominis perit, tunc non amplius salvari potest; ex libero enim tunc fertur ad infernum, et non in libero duci potest ad caelum; nam absque libero nemo reformari potest, et omne liberum hominis est ex aequilibrio inter caelum et infernum: quod ita sit constare potest ex binis articulis in opere *De Caelo et Inferno;* ubi actum est De Aequilibrio inter Caelum et Infernum (n. 589–596); et, Quod Homo in Libero sit per Aequilibrium inter Caelum et Infernum (n. 597–603); et quoque ibi, quod nemo reformari queat quam in libero.

34. Quod aequilibrium inter caelum et infernum perire incipiat in fine ecclesiae, constare potest ex eo, quod caelum et infernum sint ex humano genere, de qua re videatur supra in suo articulo; et cum homines rari in caelum veniunt, et multi in infernum, quod malum ab una parte crescat super bonum ab altera; nam quantum infernum crescit, tantum crescit malum; et omne malum homini est ex inferno, et omne bonum ei est e caelo: quia malum crescit super bonum in fine ecclesiae, quapropter a Domino tunc judicantur omnes, et separantur mali a bonis, ac rediguntur omnia in ordinem, ac instauratur novum caelum, et quoque nova ecclesia in terris, et sic restauratur aequilibrium. Hoc nunc est, quod vocatur ultimum judicium, de quo plura in sequentibus.

35. Quod finis ecclesiae sit quando non amplius intra ecclesiam est fides, notum est ex Verbo, sed nondum notum est quod non aliqua fides sit si non charitas; quapropter de hac re aliqua in nunc sequentibus dicentur. Quod in fine ecclesiae nulla sit fides, praedicitur a Domino,

"Filius hominis cum venerit, num inveniet fidem in terra?" (*Luc.* xviii. 8;)

et quoque quod tunc nulla charitas,

In consummatione saeculi "multiplicabitur iniquitas, refrigescet charitas multorum:....et praedicabitur id Evangelium in toto terrarum orbe;...et tunc veniet finis" (*Matth.* xxiv. 12, 14).

Consummatio saeculi est ultimum tempus ecclesiae. Describitur in eo capite a Domino status successive decrescens ecclesiae quoad amorem et fidem, sed describitur ibi per meras correspondentias; quare illa quae ibi praedicta sunt a Domino non possunt intelligi, nisi sensus spiritualis correspondens singulis ibi sciatur; quapropter datum mihi est a Domino explicare omnia quae in illo capite, et aliqua quae in sequente dicta sunt, de Consummatione Saeculi, de Adventu Ipsius, deque successiva Vastatione Ecclesiae, et de Ultimo Judicio, in *Arcanis Caelestibus*, quae ibi videantur (n. 3353–3356, 3486–3489, 3650–3655, 3751–3759[? 3757], 3897–3901, 4056–4060, 4229–4231, 4332–4335, 4422–4424, 4635–4638, 4661–4664, 4807–4810, 4954–4959, 5063–5071).

36. Aliqua nunc dicentur de eo, quod nulla fides sit si non charitas. Autumatur quod sit fides quamdiu creduntur doctrinalia ecclesiae, ita quod sit apud illos qui credunt; sed solum credere non est fides, at velle et facere id quod creditur est fides. Doctrinalia ecclesiae quando solum creduntur, non sunt in vita hominis, sed solum in ejus memoria et inde in externi hominis cogitatione, nec intrant in ejus vitam priusquam in ejus voluntatem et inde in actiones; tunc primum est [aliquid] in hominis spiritu; nam spiritus hominis cujus vita est ipsa vita hominis, formatur ex voluntate ejus, ac tantum ex cogitatione, quantum haec procedit ex voluntate: memoria hominis et inde cogitatio est modo atrium, per quod fit introductio. Sive dicas voluntatem sive amorem, idem est, quoniam unusquisque quod vult id amat, et quod amat id vult; ac voluntas est receptaculum amoris, et intellectus, cujus est cogitare, est receptaculum fidei. Homo multa potest scire, cogitare et intelligere, sed illa quae non concordant cum voluntate seu cum amore ejus, rejicit a se, cum sibi soli relictus ex sua voluntate seu ex suo amore meditatur; et ideo quoque illa rejicit post vitam corporis, cum in spiritu vivit; nam id solum manet in spiritu hominis, quod intravit in ejus voluntatem seu amorem, ut mox supra dictum est; cetera

post mortem spectantur sicut aliena, quae quia non amoris ejus sunt, ejicit domo, et quoque aversatur. Alia res est, si homo doctrinalia ecclesiae, quae ex Verbo sunt, non modo credit, sed etiam vult illa et facit illa, tunc fit fides: fides enim est affectio veri ex velle verum quia est verum; nam velle verum quia est verum est ipsum spirituale hominis; est enim abstractum a naturali, quod est velle verum non propter verum, sed propter sui gloriam, famam, et lucrum: verum enim abstracte a talibus spectatum est spirituale, quia in sua essentia est Divinum: quare velle verum quia est verum, est quoque agnoscere et amare Divinum: duo illa prorsus conjuncta sunt, et quoque spectantur ut unum in caelo, Divinum enim quod procedit a Domino in caelo est Divinum Verum (videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 128–132), et illi sunt angeli in caelis, qui recipiunt illud, et faciunt suae vitae. Haec dicta sunt, ut sciatur quod fides non sit solum credere, sed velle et facere, proinde quod nulla fides sit si non charitas: charitas seu amor est velle et facere.

37. Quod hodie intra ecclesiam tam rara fides sit ut vix dici queat aliqua, patuit a multis tam doctis quam simplicibus, qui, post mortem spiritus explorati qua fide fuerunt in mundo; et compertum est quod unusquisque autumaverit fidem esse solum credere et sibi persuadere quod ita sit; et doctiores esse solum ex fiducia seu confidentia credere quod salventur per passionem Domini et intercessionem Ipsius; et quod vix aliquis noverit, quod nulla fides sit nisi sit charitas seu amor; immo nec sciverunt quid charitas erga proximum; nec quae differentia est inter cogitare et velle. Plerique ex illis a tergo rejecerunt charitatem, dicentes quod charitas nihil faciat, sed solum fides. Cum dictum est illis, quod charitas et fides unum sint, sicut voluntas et intellectus, et quod charitas resideat in voluntate et fides in intellectu, et quod separare unam ab altera, sit sicut separare voluntatem et intellectum, hoc non intellexerunt. Inde patuit, quod hodie vix aliqua fides sit. Hoc quoque illis ad vivum ostensum est: adducti sunt illi, qui in persuasione fuerunt quod fidem habuerint, ad societatem angelicam, ubi genuina fides erat, et tunc data communicatione clare perceperunt, quod illis nulla fides; quod dein quoque coram pluribus fassi sunt.

Idem etiam ostensum est aliis modis penes illos qui professi sunt fidem, et putaverunt se credidisse, et non vixerunt vitam fidei quae est charitas ; et quisque ex illis fassus est quod nulla eis fides fuerit, quia nihil ejus fuit in vita spiritus eorum, sed solum extra illam in aliqua cogitatione cum vixerunt in naturali mundo.

38. Talis status est ecclesiae hodie, quod nempe ibi non fides sit quia non charitas ; et ubi non est charitas ibi nec est aliquod bonum spirituale, nam id bonum unice est ex charitate : dictum est e caelo, quod apud aliquos adhuc sit bonum, at quod id non dici queat bonum spirituale, sed bonum naturale, ex causa quia ipsa Divina vera in obscuro sunt, et Divina vera introducunt ad charitatem, docent enim illam, et spectant illam ut finem ad quem ; inde charitas non alia existere potest, quam prout sunt vera ex quibus : Divina vera, ex quibus doctrinae ecclesiarum, spectant solam fidem, quapropter vocantur doctrinae fidei, et non spectant vitam ; et vera quae modo spectant fidem et non vitam, non possunt facere hominem spiritualem ; et quamdiu extra vitam sunt, modo naturalia sunt, sciuntur enim et cogitantur modo sicut res aliae : inde est, quod hodie non detur bonum spirituale, sed apud quosdam modo bonum naturale. Praeterea omnis ecclesia in principio est spiritualis, inchoat enim a charitate ; sed temporis successu deflectit a charitate ad fidem, et tunc ab interna ecclesia fit externa ; et quando fit externa, tunc finis ejus est, quoniam tunc in scientia ponitur omne, ac parum si quicquam in vita : et quantum homo ab interno fit externus, tantum caligatur apud illum lux spiritualis, usque ut non videat Divinum verum ex ipso vero, hoc est, ex luce caeli, lux caeli enim est Divinum verum, sed solum ex luce naturali ; quae talis est, cum sola et non illustrata a luce spirituali, ut videat Divinum verum sicut in nocte, nec cognoscit aliunde num verum sit, quam quia ita dictum est ab antistite, ac receptum a communi coetu : inde est, quod intellectuale eorum non illustrari a Domino potuerit ; nam quantum splendet lux naturalis in intellectuali, tantum obtenebratur lux spiritualis. Lux naturalis in intellectuali splendet, quando mundana, corporea, et terrestria amantur prae spiritualibus, caelestibus, et Divinis ; tantum etiam homo externus est.

39. Sed quia in orbe Christiano non scitur, quod nulla fides sit si non charitas, nec quid charitas erga proximum, ne quidem quod voluntas faciat ipsum hominem, ac tantum ejus cogitatio quantum trahit a voluntate, quare ut illae res in lucem intellectus perveniant, velim adjungere Collecta de illis ex *Arcanis Caelestibus*, quae inservire illustrationi possunt.

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

De Fide.

Qui non sciunt quod omnia in universo se referant ad verum et ad bonum, et ad conjunctionem utriusque ut producatur aliquid, quod non sciant quod omnia ecclesiae se referant ad fidem et amorem, et ad conjunctionem utriusque (n. 7752–7762, 9186, 9224).

Quod omnia in universo se referant ad verum et bonum, et ad conjunctionem utriusque (n. 2451[? 2452], 3166, 4390, 4409, 5232, 7256, 10122, 10555).

Quod vera sint fidei, et quod bona sint amoris (n. 4353[? 4352], 4997, 7178, 10367).

Qui non sciunt quod omnia et singula apud hominem se referant ad intellectum et ad voluntatem, et ad conjunctionem utriusque, ut homo sit homo, quod nec sciant quod omnia ecclesiae se referant ad fidem et amorem, et ad conjunctionem utriusque, ut in homine sit ecclesia (n. 2231, 7752–7754, 9224, 9995, 10122).

Quod binae facultates homini sint, una quae vocatur intellectus, et altera quae voluntas (n. 641, 803, 3623, 3939[? 3539]).

Quod intellectus dicatus sit recipiendis veris, ita quae fidei sunt, et voluntas dicata recipiendis bonis, ita quae amoris sunt (n. 9300, 9930, 10064).

Quod inde sequatur, quod amor seu charitas faciat ecclesiam, et non sola fides, seu fides separata ab illis (n. 809, 916, 1798, 1799, 1734[? 1834], 1844, 4766, 5826).

Quod fides separata a charitate sit nulla fides (n. 654, 724, 1162, 1176, 2049, 2116, 2340[? 2343], 2349, 2419[? 2417, 3419], 3849, 3868, 6348, 7039, 7842[? 7342], 9782 [? 9783]).

Quod talis fides in altera vita pereat (n. 2228, 5820).

Quod doctrinalia de sola fide destruant charitatem (n. 6353, 8094).

Quod qui fidem separant a charitate in Verbo repraesentati sint per Cainum, per Chamum, per Reubenem, per Aegyptiorum primogenitos, et per Philisthaeos (n. 3325, 7097, 7317, 8093).

Quod quantum charitas recedit, tantum invaleat religio de sola fide (n. 2231).

Quod ecclesia successu temporis deflectat a charitate ad fidem, et tandem ad solam fidem (n. 4683, 8094).

Quod ultimo tempore ecclesiae sit nulla fides quia nulla charitas (n. 1843, 3489[? 3488], 4649[? 4689]).

Qui solam fidem salvificam faciunt, quod vitam mali excusent; et quod illis qui in vita mali sunt, nulla fides sit, quia nulla charitas (n. 3865, 7766, 7778, 7790, 7950, 8094).

Quod illi intus in falsis sui mali sint, tametsi hoc non sciunt (n. 7790, 7950).

Quod ideo illis non possit conjungi bonum (n. 8981, 8983).

Quod etiam in altera vita sint contra bonum, et contra illos qui in bono sunt (n. 7097, 7127, 7317, 7502, 7945[? 7545], 8096, 8313).

Quod simplices corde prae sapientibus sciant quid bonum vitae, ita quid charitas, at non quid fides separata (n. 4741, 4754).

Quod bonum sit esse, et verum existere inde, et sic quod verum fidei suum esse vitae habeat ex bono charitatis (n. 3049, 3180, 4574, 5002, 9144[? 9154]).

Inde quod verum fidei vivat ex bono charitatis, ita quod vita fidei sit charitas (n. 1589, 1947, 1997, 2579[? 2571], 4070, 4096, 4097, 4736, 4757, 4884, 5147, 5928, 9154, 9667, 9841, 10729).

Quod fides non vivat apud hominem, cum modo scit et cogitat illa quae fidei sunt, sed cum vult illa et ex velle facit illa (n. 9224).

Quod conjunctio Domini cum homine non sit per fidem, sed per vitam fidei quae est charitas (n. 9380, 10143, 10153, 10578, 10645, 10648).

Quod cultus ex bono charitatis sit verus cultus, at ex vero fidei absque bono charitatis sit actus externus (n. 7724).

Quod sola fides seu fides separata a charitate sit sicut lux hiemis, in qua omnia telluris torpent, et nihil producitur; at quod fides cum charitate sit sicut lux veris et aestatis, in qua omnia florent et producuntur (n. 2231, 3146, 3412, 3413).

Quod lux hiemalis, quae est fidei separatae, in altera vita vertatur in densas tenebras cum influit lux e caelo; et quod illi, qui in illa fide sunt, tunc in caecitatem et stupiditatem veniant (n. 3412, 3413).

Quod qui fidem a charitate separant, in tenebris sint, ita in ignorantia veri, et inde in falsis, nam haec sunt tenebrae (n. 9186).

Quod se conjiciant in falsa et inde mala (n. 3325, 8094).

Errores et falsa in quae se conjiciunt (n. 4721, 4730, 4776, 4783, 4925, 7779, 8313, 8765, 9224).

Quod Verbum illis sit occlusum (n. 3773, 4783, 8780).

Quod non videant et attendant ad omnia illa quae Dominus toties locutus est de amore et charitate (de quibus, n. 1017, 3416).

Quod nec sciant quid bonum, nec quid caelestis amor, nec quid charitas (n. 2507[? 2517], 3603, 4136, 9995).

Quod charitas faciat ecclesiam, et non fides separata a charitate (n. 809, 916, 1798, 1799, 1834, 1844).

Quantum boni in ecclesia, si charitas spectaretur primo loco (n. 6269, 6272).

Quod una ecclesia foret, et non divisa in plures, si charitas esset essentiale ejus; et quod tunc nihil faceret, si different doctrinalia fidei, et cultus externi (n. 1285, 1316, 2385, 2853, 2982, 3267, 3445, 3451, 3452).

Quod spectentur omnes ex charitate in caelo, et nullus ex fide absque illa (n. 1258, 1394, 2364, 4802).

Quod duodecim discipuli Domini repraesentaverint ecclesiam quoad omnia fidei et charitatis in uno complexu, similiter ac duodecim tribus Israelis (n. 2129, 3354, 3488, 3858, 6397).

Quod Petrus, Jacobus, et Johannes repraesentaverint fidem, charitatem, et bona charitatis, in suo ordine (n. 3750).

Quod Petrus fidem (n. 4738, 6000, 6073, 6344, 10087, 10580).

Et quod Johannes bona charitatis (praefatio ad cap. xviii. et xxii. *Geneseos*).

Quod ultimis temporibus nulla esset fides in Dominum quia non charitas, repraesentatum est per quod Petrus ter abnegaverit Dominum antequam gallus [1]secundo cecinit; Petrus enim in sensu repraesentativo ibi est fides (n. 6000, 6073).

Quod "[2]gallinaceum" aeque ac "diluculum" in Verbo significet ultimum tempus ecclesiae (n. 10134).

Et quod "tria" vel "ter" significent completum ad finem (n. 2788, 4495, 5159, 5198[? 9198], 10127).

Simile significatur per quod Dominus dixit ad Petrum, cum videret Johannem sequi Dominum, "Quid ad te," Petre? "Tu sequere Me," Johannes; Petrus enim dixit de Johanne, "Hic quid?" (*Joh.* xxi. 21, 22) (n. 10087.)

Quia Johannes repraesentavit bona charitatis, quod accubuerit ad pectus Domini (n. 3934, 10081).

Quod omnia nomina personarum et locorum in Verbo significent res abstracte ab illis (n. 768, 1888, 4310, 4442, 10329).

De Charitate.

Quod caelum sit distinctum in duo regna, quorum unum vocatur regnum caeleste, alterum regnum spirituale; amor in regno caelesti est amor in Dominum, et vocatur amor caelestis; et amor in regno spirituali est charitas erga proximum, et vocatur amor spiritualis (n. 3325, 3653, 7257, 9002, 9833[? 9835], 9961).

(Quod caelum distinctum sit in duo illa regna, videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 20–28. Et quod Divinum Domini in caelis sit amor in Ipsum, et charitas erga proximum, n. 13–19 ibi.)

Quod non sciatur quid bonum et quid verum, nisi sciatur quid amor in Dominum et charitas erga proximum, quoniam omne bonum est amoris et charitatis, et omne verum est boni (n. 7255, 7366).

Quod scire vera, velle vera, et affici veris propter vera, hoc est, quia vera sunt, sit charitas (n. 3876, 3877).

Quod charitas consistat in affectione interna faciendi verum, et non in externa absque illa (n. 2430[? 2429], 2442, 3776, 4899, 4956, 8033).

Ita quod charitas consistat in usibus praestandis propter usus, et quod quale ejus sit secundum usus (n. 7038, 8253).

Quod charitas sit vita spiritualis hominis (n. 7081).

Quod totum Verbum sit doctrina amoris et charitatis (n. 6632, 7262).

Quod nesciatur hodie quid charitas (n. 2417, 3398, 4776, 6632).

Quod usque homo ex lumine rationis suae scire possit quod amor et charitas faciant hominem (n. 3957, 6273).

Tum quod bonum et verum concordent, ac unum sit alterius, ita charitas et fides (n. 7627).

Quod Dominus in supremo sensu sit Proximus, quia Ille super omnia amandus est; inde quod omne id proximus sit, quod ab Ipso est, in quo Ipse, ita bonum et verum (n. 2425, 3419, 6706, 6819, 6823, 8124).

Quod discrimen proximi sit secundum quale boni, ita secundum praesentiam Domini (n. 6707–6710).

Quod omnis homo, et omnis societas, tum patria et ecclesia, ac in universali sensu regnum Domini, sint proximus, et quod illis benefacere ex amore boni secundum quale status illorum, sit amare proximum; ita proximus est bonum illorum, cui consulendum est (n. 6818–6824, 8123).

Quod etiam bonum civile quod est justum, et bonum morale quod est bonum vitae in societate, sit proximus (n. 2915, 4730, 8120–8122).

Quod amare proximum non sit amare personam, sed id quod est apud illum ex quo ille, ita bonum et verum (n. 5025[? 5028], 10336).

Qui amant personam, et non quod est apud illum ex quo ille, quod ament aeque malum ac bonum (n. 3820).

Et quod benefaciant aeque malis ac bonis, cum tamen benefacere malis est malefacere bonis, quod non est amare proximum (n. 3820, 6703, 8120).

Judex qui punit malos ut emendentur, et ne contaminentur ab illis boni, is proximum amat (n. 3820, 8120, 8121).

Quod amare proximum sit facere bonum, justum et rectum in omni opere et in omni functione (n. 8120–8122).

Inde quod charitas erga proximum se extendat ad omnia et singula quae homo cogitat, vult et facit (n. 8124).

Quod facere bonum et verum propter bonum et verum, sit amare proximum (n. 10310, 10336)

Quod illi qui hoc faciunt, ament Dominum, qui in supremo sensu est Proximus (n. 9212[? 9210]).

Quod vita charitatis sit vita secundum praecepta Domini, ita quod vivere secundum Divina vera, sit amare Dominum (n. 10143, 10153, 10310, 10578, 10648[? 10645]).

Quod genuina charitas non sit meritoria (n. 2340[? 2027], 2373[? 2343], 2400, 3887, 6388–6393): quia est ex affectione interna, ita ex jucundo faciendi bonum (n. 2373, 2400, 3887, 6388 [ad] 6393).

Qui fidem separant a charitate, quod in altera vita faciant fidem, et bona opera quae in externa forma fecerunt, meritoria (n. 2373).

Quod doctrina Antiquae Ecclesiae fuerit doctrina vitae, quae est doctrina charitatis (n. 2385, 2487[? 2417], 3419, 3420, 4844, 6628).

Quod antiqui, qui ab ecclesia, redegerint bona charitatis in ordinem, et distinxerint in classes, et singulis imposuerint nomina, et quod illis inde sapientia (n. 2417, 6629, 7259–7262).

Quod sapientia et intelligentia crescant in immensum in altera vita apud illos qui vitam charitatis in mundo vixerunt (n. 1941, 5859).

Quod Dominus cum Divino vero influat in charitatem, quia in ipsam vitam hominis (n. 2363).

Quod homo sit sicut hortus, cum apud illum charitas et fides conjunctae sunt, sed sicut desertum cum non conjunctae (n. 7626).

Quod homo tantum recedat a sapientia, quantum a charitate (n. 6630).

Quod in ignorantia de veris Divinis sint, qui non in charitate sunt, utcunque se credunt sapere (n. 2416[? 2417], 2435).

Quod vita angelica consistat in bonis charitatis, quae sunt usus, praestandis (n. 454).

Quod angeli spirituales sint formae charitatis (n. 553, 3804, 4735).

De Voluntate et Intellectu.

Quod binae facultates homini sint, una quae vocatur intellectus, altera quae voluntas (n. 35, 641, 3939[? 3539, 5969], 10122).

Quod binae illae facultates faciant ipsum hominem (n. 10076, 10109, 10110, 10264, 10284).

Quod homo talis sit, quales illae facultates apud illum sunt (n. 7342, 8885, 9282, 10264, 10184[? 10284]).

Quod per illas homo etiam distinguatur a bestiis, ex causa quia intellectus hominis elevari potest a Domino, et videre vera Divina, pariter voluntas, et percipere bona Divina, et sic homo conjungi Domino per binas suas facultates, quae faciunt illum; secus autem bestiae (n. 4525, 5114, 5302, 6323, 9231).

Et quia homo in facultate illa est prae bestiis, quod non mori possit quoad interiora sua quae ejus spiritus sunt, sed quod vivat in aeternum (n. 5302).

Quod [sicut] omnia in universo se referant ad bonum et verum, ita apud hominem ad voluntatem et intellectum (n. 803, 10122).

Quia intellectus est recipiens veri ac voluntas boni (n. 3332, 3623, 5332[? 5835], 6065, 6125, 7503, 9300, 9930).

Eodem recidit, sive dicas verum sive dicas fidem, nam fides est veri ac verum est fidei; et eodem recidit, sive dicas bonum sive dicas amorem, nam amor est boni et bonum est amoris; quod enim homo credit hoc verum dicit, et quod homo amat hoc bonum dicit (n. 4353, 4997, 7178, 10122, 10367).

Inde sequitur quod intellectus sit recipiens fidei, et quod voluntas sit recipiens amoris (n. 7178[? 7179], 10122, 10367).

Et quia intellectus hominis recipere potest fidem in Deum, ac voluntas amorem in Deum, quod possit fide et amore conjungi Deo, et qui conjungi potest Deo amore et fide, non potest mori in aeternum (n. 4525, 6323, 9231).

Quod voluntas hominis sit ipsum esse vitae illius, quia est receptaculum amoris seu boni; et quod intellectus sit existere vitae inde, quia est receptaculum fidei seu veri (n. 3619, 5002, 9282).

Ita quod vita voluntatis sit vita principalis hominis, et quod vita intellectus procedat inde (n. 585, 590, 3619, 7342, 8885, 9282, 10076, 10109, 10119): similiter ut lux ex igne seu flamma (n. 6032, 6314).

Quod quae in intellectum veniunt et simul in voluntatem, approprientur homini, non autem quae solum in intellectum (n. 9009, 9069, 9071, 9129[? 9133], 9182, 9386, 9393, 10076, 10109, 10110).

Quod illa fiant vitae hominis quae recipiuntur voluntate (n. 3161, 9386, 9393).

Inde sequitur quod homo sit homo ex voluntate, et inde intellectu (n. 8911, 9069, 9071, 10076, 10109, 10110).

Unusquisque etiam homo ab aliis amatur et aestimatur secundum bonum suae voluntatis et inde intellectus, amatur enim et aestimatur qui vult bene et intelligit bene, ac rejicitur et vilipenditur qui intelligit bene et non vult bene (n. 8911, 10076).

Quod homo post mortem etiam maneat, sicut ejus voluntas et inde intellectus est (n. 9069, 9071, 9386, 10153).

Et quod quae intellectus sunt, et non simul voluntatis, tunc evanescant, quia non sunt in homine (n. 9282).

Seu quod eodem recidit, quod homo post mortem maneat sicut ejus amor est et inde fides, aut sicut ejus bonum et inde verum; et quod quae fidei sunt et non simul amoris, seu quae veri sunt et non simul boni, tunc evanescant, quia non sunt in homine, ita non hominis (n. 553, 2364[? 2363], 10153).

Quod homo possit intellectu capere quod non ex voluntate facit, seu quod possit intelligere quod non potest velle, quia contra amorem ejus (n. 3539).

Quod homo aegre sciat distinguere inter cogitare et velle, causa (n. 9991[? 9995]).

Quam perversus status est apud quos intellectus et voluntas non unum agunt (n. 9075).

Quod talis status sit apud hypocritas, dolosos, assentatores et simulatores (n. 4326[? 2426], 3573, 4799, 8250).

Quod omnis voluntas boni et inde intellectus veri, sit a Domino, non ita intellectus veri separatus a voluntate boni (n. 1831, 3514, 5483[? 5482], 5649, 6027, 8685, 8701, 10153).

Quod intellectus sit qui illustratur a Domino (n. 6222, 6608, 10659).

Quod intellectus illustretur, quantum homo recipit verum voluntate, hoc est, quantum vult facere secundum id (n. 3619).

Quod intellectui sit lux e caelo, sicut visui lux e mundo (n. 1524, 5114, 6608, 9128).

Quod intellectus talis sit, qualia sunt vera ex bono, ex quibus formatus est (n. 10064).

Quod intellectus sit qui est ex veris quae ex bono, non autem qui est ex falsis quae a malo (n. 10675).

Quod intellectus sit videre ex illis quae experientiae et scientiae sunt, vera, causas rerum, nexus et consequentia in serie (n. 6125).

Quod intellectus sit videre et percipere num verum sit antequam confirmatur, non autem posse confirmare quodcunque (n. 4741, 7012, 7680, 7950, 8521, 8780).

Quod videre et percipere num verum sit antequam confirmatur, solum detur apud illos qui afficiuntur vero propter verum, ita qui in luce spirituali sunt (n. 8521).

Quod lux confirmationis sit lux naturalis, dabilis etiam apud malos (n. 8780).

Quod omnia dogmata etiam falsa confirmari possint, usque ut appareant sicut vera (n. 2482[? 2243, 4647], 2490[? 2385, 4741], 5033, 6865, 7950).

[VII.]

Quod omnia, quae in *Apocalypsi* praedicta sunt, hodie impleta sint.

40. Nemo scire potest quid significant et involvunt omnia illa quae in *Apocalypsi* continentur, nisi sciat sen-

sum internum seu spiritualem Verbi; nam quicquid ibi est, simili stilo conscriptum est quo sunt prophetica Veteris Testamenti, in quibus unaquaevis vox significat spirituale, quod non apparet in sensu litterae: praeterea illa, quae in *Apocalypsi* sunt, nec possunt explicari quoad sensum spiritualem nisi ab illo qui scit quomodo cum ecclesia transactum est usque ad finem ejus, et hoc sciri non potest quam in caelo, et id est quod in *Apocalypsi* continetur: agitur enim in sensu spirituali Verbi ubivis de spirituali mundo, hoc est, de statu ecclesiae tam in caelis quam in terris; inde est Verbum spirituale et Divinum: ille status est qui in suo ordine ibi exponitur. Inde constare potest quod illa, quae in *Apocalypsi* continentur, nusquam ab aliquo explicari queant, nisi cui revelatum est de successivis statibus ecclesiae in caelis: est enim ecclesia in caelis aeque ac in terris, de qua in sequentibus aliqua dicentur.

41. Qualis ecclesia Domini in terris est, non videri potest ab aliquo homine, quamdiu is in mundo vivit, minus quomodo deflexit a bono ad malum progressu temporis: causa est, quia homo, dum in mundo vivit, in externis est, et non videt nisi quae patent coram naturali ejus homine; qualis autem ecclesia est quoad spiritualia, quae sunt ejus interna, non in mundo apparet; verum apparet in caelo ut in clara die, quoniam angeli in spirituali cogitatione et quoque in spirituali visu sunt, et inde non nisi quam spiritualia vident; et praeterea omnes homines ibi simul sunt qui in mundo nati a principio creationis, ut supra ostensum est, et quoque omnes ibi distincti in societates secundum bona amoris et fidei (videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 41–50); inde est, quod status ecclesiae, et quoque progressiones ejus in caelo coram angelis pateant. Nunc quia ecclesiae status quoad amorem et fidem in *Apocalypsi* in sensu ejus spirituali describitur, ideo non potest aliquis scire quid omnia ibi in serie involvunt, nisi cui revelatum est e caelo, et simul cui datum est scire internum seu spiritualem sensum Verbi. Hoc asseverare possum, quod singula ibi, usque ad unumquamvis vocem, contineant in se sensum spiritualem, et quod in illo sensu omnia ecclesiae quoad spiritualem ejus statum a principio ad finem plene descripta sint: et quia unaquaevis vox ibi spirituale significat, ideo

nulla vox potest deesse, quin series rerum in sensu interno inde mutationem patiatur; idcirco in fine illius Libri dicitur,

> "Si quis abstulerit ex verbis Libri prophetiae hujus, auferat Deus partem ejus e libro vitae, et ex civitate illa sancta, et ex iis quae scripta sunt in Libro illo" (cap. xxii. 19).

Simile est cum Libris Verbi Veteris Testamenti. In illis etiam unaquaevis res, et unaquaevis vox, continet sensum internum seu spiritualem; quapropter nec ibi aliqua vox auferri potest. Inde est, quod ex Divina providentia Domini illi Libri integri conservati sint usque ad iotam a tempore quo conscripti, per curam plurium qui singularissima ibi numeraverunt; hoc provisum est a Domino ob sanctitatem, quae cuivis iotae, litterae, voci, et rei ibi inest.

42. Quia sensus internus seu spiritualis similiter inest omni voci in *Apocalypsi*, et quia sensus ille continet arcana status ecclesiae in caelis et in terris, et quia illa non alicui revelari possunt nisi qui illum sensum novit, et simul nisi cui datum est consortium habere cum angelis, et spiritualiter cum illis loqui, ideo, ne illa quae ibi scripta sunt, lateant coram hominibus, et in posterum deserantur ob non intellecta, mihi detecta sunt quae inibi continentur; quae quia sunt multa, non possunt in hoc opusculo describi; quare velim totum illum librum a principio ad finem explicare, ac retegere arcana, quae intus inibi sunt: quae explicatio publico sistetur intra biennium; et simul ibi aliqua quae in *Daniele*, quae ob non cognitum sensum spiritualem, huc usque recondita latuerunt.

43. Qui non sensum internum seu spiritualem novit, nusquam divinare potest quid in *Apocalypsi* intelligitur per "draconem," et per Michaelis et angelorum ejus "pugnam" cum illo; quid per "caudam" qua draco detraxit e caelo tertiam partem stellarum; quid per "mulierem" quae peperit filium masculum, qui raptus est ad Deum, et quam persecutus est draco; quid per "bestiam ascendentem a mari," et per "bestiam ascendentem a terra," quibus tot cornua; quid per "meretricem" cum qua scortati sunt reges terrae; quid per "resurrectionem" primam et secundam, perque "mille annos;" quid per "stagnum sulphuris et ignis," in quod draco, bestia, et pseudopropheta conjecti

sunt ; quid per "equum album ;" tum quid per "prius caelum et priorem terram," quae transiverunt : et quid per "novum caelum et novam terram," quae loco priorum ; perque "mare" quod non amplius ; tum quid per "civitatem Hierosolymam novam descendentem e caelo," perque ejus "mensuras," "murum," "portas," et "fundamentum ex lapidibus pretiosis ;" quid per varios "numeros ;" praeter reliqua, quae arcanissima sunt illis qui nihil de spirituali sensu Verbi norunt. Sed singula detecta videbuntur in promissa Explicatione super illum Librum.

44. In antecessum memorandum est, quod omnia quae inibi in caelesti sensu continentur, nunc impleta sint. Communia aliqua velim in hoc opusculo tradere, de Ultimo Judicio ; de Babylonia destructa ; de primo Caelo et prima Terra quae transiverunt ; de novo Caelo, deque nova Terra, et de nova Hierosolyma ; ob causam ut sciatur quod omnia nunc peracta sint : sed specifica non tradi queunt, nisi ubi explicantur singula secundum descriptiones in *Libro Revelationis* de illis.

[VIII.]

Quod Ultimum Judicium peractum sit.

45. Supra in suo articulo ostensum est quod ultimum judicium non existat in terris, sed in mundo spirituali, ubi omnes a principio creationis simul sunt ; et quia ita est, non potest ad cognitionem ullius hominis venire, quum ultimum judicium peractum est, quisque enim exspectat id in terris, et simul tunc omnium mutationem in caelo quod coram oculis, et in terris, cumque humano genere ibi. Ne itaque homo ecclesiae in tali fide, ex ignorantia vivat, et illi, qui de ultimo judicio cogitant, praestolentur illud in perpetuum, unde tandem peritura sit fides de illis quae in sensu litterae Verbi de illo dicta sunt, et ne forte ideo plures recessuri sint a fide de Verbo, datum est mihi oculis meis videre quod ultimum judicium nunc peractum sit, et quod mali conjecti sint in inferna, ac boni elevati in

caelum, et sic quod omnia in ordinem redacta sint, et inde restitutum aequilibrium spirituale, quod est inter bonum et malum, seu inter caelum et infernum. Quomodo ultimum judicium peractum est, datum est mihi videre a principio ad finem; tum quoque quomodo Babylonia destructa est, ut et quomodo illi, qui intelliguntur per "draconem," conjecti sunt in abyssum; tum etiam quomodo formatum est novum caelum, et instaurata est nova ecclesia in caelis, quae intelligitur per "Novam Hierosolymam." Haec omnia data mihi sunt oculis meis videre, ob finem ut possim testari. Ultimum hoc judicium inchoatum est in principio anni praecedentis 1757, et in fine illius anni plene peractum est.

46. Sed sciendum est, quod ultimum judicium factum sit super illos qui vixerunt a tempore Domini ad hunc diem, non autem super illos qui antea vixerunt. In hac tellure enim ultimum judicium prius bis exstiterat; unum quod in Verbo describitur per "diluvium;" alterum ab Ipso Domino cum fuit in mundo, quod etiam intelligitur per Domini verba,

> "Nunc judicium est mundi hujus, nunc princeps mundi hujus ejicitur foras" (*Joh.* xii. [1]31);

et alibi,

> "Haec locutus sum vobis, ut in Me pacem habeatis;....confidite, Ego vici mundum" (*Joh.* xvi. 33):

et quoque per haec apud *Esaiam*,

> "Quis hic qui venit ex Edom,....incedens in multitudine roboris sui?....magnus ad salvandum; torcular calcavi solus,....propterea calcavi eos in ira mea,....unde sparsa est victoria eorum super vestes meas; nam dies vindictae in corde meo, et annus redemptorum meorum venit; ideo factus est in Salvatorem" (lxiii. 1–8):

et alibi pluries. Quod bis in hac tellure prius exstiterit ultimum judicium est causa, quia omne judicium existit in fine ecclesiae (ut supra in suo articulo ostensum est); et in hac tellure fuerunt binae ecclesiae, prima ante diluvium, et altera post diluvium. Ecclesia ante diluvium describitur in primis capitibus *Geneseos* per novam creationem caeli et terrae, et per paradisum; et ejus finis per esum ex arbore scientiae, ac postea in specie; et ejus ultimum judicium describitur per diluvium, et omnia illa secundum

stilum Verbi per meras correspondentias: in cujus sensu interno seu spirituali per "creationem caeli et terrae" intelligitur instauratio novae ecclesiae (videatur supra in primo articulo); per "paradisum in Edene" caelestis illius ecclesiae sapientia; per "arborem scientiae" scientificum quod illam ecclesiam destruxit, simile per "serpentem" ibi; et per "diluvium" intelligitur ultimum judicium super illos qui fuerunt ab illa ecclesia. Altera autem ecclesia, quae fuit post diluvium, describitur etiam aliquibus in locis in Verbo (ut *Deut.* xxxii. 7–14, et alibi): haec per multum orbis Asiatici extensa fuit, et continuata apud posteros ex Jacobo; finis ejus fuit cum Dominus in mundum venit; ab Ipso tunc ultimum judicium factum est super omnes a prima illius ecclesiae instauratione, et simul tunc super residuos a prima ecclesia. Dominus ob illum finem in mundum venit, ut omnia in ordinem redigeret in caelis, et per caelos in terris, et simul ut Humanum suum Divinum faceret; quod nisi factum fuisset, nemo potuisset salvari. Quod binae ecclesiae ante Domini adventum in hac tellure fuerint, ostensum est variis in locis in *Arcanis Caelestibus*, ex quibus Collecta videantur ad finem hujus articuli:[(l)]* et quod Dominus in mundum venerit, ut redi-

---

* [Nota Editoris.—Haec Collecta, hic et alibi, in editione nostra, ad inferiorem partem paginae translatae sunt.]

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*l*) Quod Prima et Antiquissima Ecclesia in hac Tellure fuerit, quae describitur in primis capitibus *Geneseos*, et quod illa fuerit ecclesia caelestis, omnium praecipua (n. 607, 895, 920, 1121–1124, 2896, 4493, 8891, 9942, 10545).

Quales illi, qui ab illa ecclesia fuerunt, in caelo sunt (n. 1114–1125).

Quod ibi in summa luce sint (n. 1117).

Quod variae ecclesiae fuerint post diluvium, quae una voce Ecclesia Antiqua vocantur (n. 1125–1127, 1327, 10355).

Ipsa Antiqua Ecclesia per quot regna Asiae fuit extensa (n. 1238, 2385).

Quales fuerunt homines Antiquae Ecclesiae (n. 609, 895).

Quod Ecclesia Antiqua fuerit ecclesia repraesentativa (n. 519, 521, 2896).

Qualis Antiqua Ecclesia fuit, cum coepit declinare (n. 1128).

Discrimen inter Ecclesiam Antiquissimam et Antiquam (n. 597, 607, 640, 641, 765, 784, 895, 4493).

De ecclesia inchoata ab Ebero, quae Ecclesia Hebraea dicta fuit (n. 1238, 1241, 1343, 4516, 4517).

Discrimen inter Ecclesiam Antiquam et Hebraeam (n. 1343, 4874).

De ecclesia instituta apud posteros Jacobi seu filios Israelis (n.

geret omnia in ordinem in caelis et per illos in terris, utque Humanum suum Divinum faceret.[m] Tertia ecclesia in hac tellure est Christiana; super hanc, et simul super omnes qui a tempore Domini in primo caelo fuerunt, factum est ultimum judicium de quo nunc agitur.

47. Quomodo hoc ultimum judicium factum est, non potest in hoc opusculo in specie describi, quia plura sunt;

4281, 4288, 4310, 4500, 4899, 4912, 6304, 7048, 9320, 10396, 10526, 10531[? 10535], 10698).

Quod statuta, judicia, leges, quae mandata sunt apud filios Israelis, fuerint quoad partem similia illis quae in Ecclesia Antiqua (n. 4449).

Ritus repraesentativi Ecclesiae apud filios Israelis institutae qualiter differebant a ritibus repraesentativis Antiquae Ecclesiae (n. 4288, 10149).

Quod in Antiquissima Ecclesia fuerit revelatio immediata e caelo; in Antiqua Ecclesia per correspondentias; in Ecclesia apud filios Israelis viva voce, et in Ecclesia Christiana per Verbum (n. 10355).

Quod Dominus fuerit Deus Antiquissimae Ecclesiae, et quoque Antiquae, et vocatus Jehovah (n. 1343, 6848[? 6846]).

(*m*) Quod Dominus redegerit omnia in caelis et in infernis in ordinem, cum fuit in mundo (n. 4075, 4286[? 4287], 9937).

Quod Dominus tunc liberaverit mundum spiritualem ab antediluvianis (n. 1266).

Quales illi fuerunt (n. 310, 311, 560, 562, 563, 570, 581, 586, 607, 660, 805, 808, 1034, 1120, 1265–1272).

Quod Dominus per tentationes et victorias subjugaverit inferna, ac redegerit omnia in ordinem, et simul glorificaverit Humanum suum (n. 4287, 9397[? 9937]).

Quod Dominus ex Se seu ex propria potentia id fecerit (n. 1692, 9937).

Quod Dominus solus pugnaverit (n. 8273).

Quod Dominus inde Justitia et Meritum factus sit solus (n. 1813, 2025–2027, 9715, 9809, 10019).

Quod Dominus sic univerit Humanum suum Divino (n. 1725, 1729, 1733, 1737, 3318, 3381, 3382, 4286).

Quod Passio crucis fuerit ultima tentatio, et plenaria victoria, per quam Se glorificavit, hoc est, Humanum suum Divinum fecit, ac subjugavit inferna (n. 2776, 10655, 10659, 10829[? 10828]).

Quod Dominus non potuerit quoad ipsum Divinum tentari (n. 2795, 2803, 2813, 2814).

Quod ideo assumpserit humanum a matre, in quod admisit tentationes (n. 1414, 1444, 1573, 5041, 5157, 7193, 9315).

Quod expulerit omne hereditarium ex matre, et exuerit humanum ex illa, usque tandem ut non filius ejus esset, et quod induerit Humanum Divinum (n. 2159, 2574, 2649, 3036, 10829[? 10830]).

Quod Dominus per subjugationem infernorum, et per glorificationem Humani Sui, salvaverit homines (n. 4180, 10019, 10152, 10655, 10659, 10828).

sed describentur in *Explicatione super Apocalypsin.* Judicium enim non solum peractum est super omnes qui ab Ecclesia Christiana fuerunt, sed etiam super omnes qui vocantur Mahumedani, et quoque super omnes gentes in hoc terrarum orbe: et factum est hoc ordine; primum super illos qui a Pontificia religione fuerunt; dein super Mahumedanos, postea super Gentes, et ultimo super Reformatos. De judicio super illos qui a Pontificia religione fuerunt, videbitur in sequente articulo de Babylonia destructa; de judicio super Reformatos in articulo de priori caelo quod transivit; de judicio autem super Mahumedanos et super Gentes aliqua in hoc articulo dicentur.

48. Ordinationes omnium gentium et populorum, super quos judicium, in mundo spirituali, visae sunt ut sequitur. In medio collecti apparuerunt illi qui Reformati vocantur, et ibi quoque distincti secundum patrias eorum; Germani ibi versus septentrionem; Sueci ibi versus occidentem; Dani in occidente; Hollandi versus orientem et meridiem; Angli in medio. Circum totum hoc medium, ubi omnes Reformati erant, collecti apparuerunt illi qui a Pontificia religione erant, maxima pars in plaga occidentali, aliqua in meridionali. Ultra illos erant Mahumedani, etiam distincti secundum patrias eorum; omnes tunc apparuerunt in occidente juxta meridiem. Ultra illos congregatae erant Gentes ingenti numero, quae sic constituebant ipsum ambitum. Extra has apparuit sicut mare, quod terminus. Quod nationes ita ordinatae secundum plagas fuerint, erat secundum cujusvis communem facultatem recipiendi Divina vera; quapropter in mundo spirituali quisque cognoscitur a plaga et loco ibi ubi habitat, et quoque in societate cum pluribus ex commoratione respective ad plagas, de qua re videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 148, 149). Similiter fit cum vadunt a loco ad locum; tunc omnis progressio fit ad plagas secundum status successivos cogitationum ex affectionibus quae sunt vitae propriae illorum: secundum illas deducti sunt ad loca sua illi, de quibus sequitur. Verbo, in mundo spirituali viae, quas quisque ambulat, sunt determinationes actuales cogitationum mentis; inde est, quod "viae," "ambulationes," et similia, in sensu spirituali in Verbo significent determinationes et progressiones vitae spiritualis.

49. Quatuor plagae in Verbo vocantur "quatuor venti," et congregatio eorum "congregatio a quatuor ventis;" ut apud *Matthaeum*, ubi agitur de ultimo judicio,

> "Mittet angelos suos,...et congregabunt electos,..a quatuor ventis, a caelorum extremo ad eorum extremum" (xxiv. 31);

et alibi,

> "Congregabuntur" ante Filium hominis "omnes gentes, et separabit illos unum ab altero, sicut separat pastor oves ab hircis; et statuet oves ad dextrum, et hircos ad sinistrum" (xxv. [1]32, 33),

significat quod Dominus separaturus sit illos qui in veris sunt et simul in bono, ab illis qui in veris sunt et non in bono, nam in Verbi sensu spirituali per "dextrum" significatur bonum, et per "sinistrum" verum; similiter per "oves" et per "hircos:" super alios nec factum est judicium; nam mali qui in nullis veris, jam pridem in infernis erant, illuc enim conjiciuntur omnes mali post mortem, ita ante judicium, qui corde negant Divinum et a fide rejiciunt ecclesiae vera. Ex illis qui in veris et non in bono fuerunt, exstitit "prius caelum" quod transivit; et ab illis qui in veris sunt et simul in bono formatum est "novum caelum."

50. Quod judicium super Mahumedanos et Gentes, de quo in hoc articulo, attinet, factum est sicut sequitur. Mahumedani a suis locis, ubi congregati sunt, quae erant juxta meridiem in occidente, deducti sunt per viam circum Christianos, ab occidente, per septentrionem ad orientem usque ad confinium ubi meridies; ac in via separati sunt mali a bonis. Mali conjecti sunt in paludes et stagna; multi etiam dispersi in quoddam desertum quod ultra erat: boni autem ducebantur per orientem ad terram magni spatii prope meridiem, ac ibi datae illis habitationes. Illi, qui huc perducti fuerunt, erant qui in mundo agnoverunt Dominum pro Maximo Propheta, et pro Filio Dei, et crediderunt Ipsum missum a Patre ut informaret genus humanum, et simul vixerunt vitam moralem spiritualem secundum religiosum suum. Plerique ex illis, cum informati, recipiunt fidem in Dominum, et agnoscunt Ipsum esse unum cum Patre: datur etiam illis communicatio cum caelo Christiano per influxum a Domino, sed non commiscentur, quia religio separat. Omnes ex illa religi-

one, ut primum inter suos in alteram vitam veniunt, quaerunt primo Mahumedem, sed ille non apparet, verum loco ejus bini alii, qui se vocant Mahumedes: hi sedem nacti sunt in medio sub Christiano caelo, ad sinistrum ibi. Causa, quod illi bini loco Mahumedis sint, est quia omnes, ex quacunque religione sunt, post mortem primum perducuntur ad illos quos coluerunt in mundo, religio enim sua adhaeret unicuique; sed cum percipiunt quod nihil opis ferre possint, recedunt ab illis; nullus enim aliter abduci a suo religioso potest, quam ut primum in illud immittatur. Ubinam ipse Mahumedes, et qualis ille, tum undenam sunt bini illi, qui loco Mahumedis, in libro, ubi explicabitur *Apocalypsis*, dicetur.

51. Judicium super Gentes simili paene modo, quo super Mahumedanos, factum est; sed non perductae sunt simili modo per circuitum, solum per aliquantum viae in occidente, ubi mali separati sunt a bonis; mali conjecti sunt ibi in binos hiatus magnos, qui oblique tendebant in profundum, boni autem deducti sunt supra medium ubi Christiani, versus terram in plaga orientali ubi erant Mahumedani, et habitationes sortiti sunt post illos, ac ulterius ad multam extensionem in plaga meridionali. Illi autem ex Gentilibus, qui in mundo coluerunt Deum sub Humana forma, et charitatis vitam secundum religiosum suum egerunt, conjunguntur Christianis in caelo, nam Dominum prae reliquis agnoscunt et adorant: illorum intelligentissimi sunt ex Africa. Tanta multitudo Gentium et Mahumedanorum visa est, ut non nisi quam per myriades numerari posset. Judicium super tantam multitudinem per aliquot dies factum est; nam unusquisque cum mittitur in suum amorem et in suam fidem, illico designatus est, et ad similes fertur.

52. Ex his constat veritas praedictionis Domini de Ultimo Judicio, quod

> "Tunc venient ab oriente et occidente, et a septentrione et meridie, et discumbent in Regno Dei" (*Luc.* xiii. 29).

[IX.]

De Babylonia, et ejus Destructione.

53. Quod omnia, quae in *Apocalypsi* praedicta sunt, hodie impleta sint, videatur supra (n. 40–44); tum quod ultimum judicium jamdum peractum sit, in articulo praecedente, ubi etiam ostensum est, quomodo judicium factum est super Mahumedanos et Gentiles: hic nunc sequitur, quomodo factum est super Pontificios, qui sunt qui intelliguntur per "Babyloniam," de qua in *Apocalypsi* multis agitur, et de ejus destructione in specie in capite xviii., quae ita describitur:

> Angelus "exclamavit vehementer voce magna,..Cecidit, cecidit Babylon..., et facta est domicilium daemoniorum, et custodia omnis spiritus impuri, et custodia omnis avis immundae [et] exosae" (vers. 2).

Sed antequam narratur, quomodo illa destructio facta est, praemittentur,

(i.) *Quid intelligitur per "Babyloniam," et qualis illa.*

(ii.) *Quales sunt in altera vita illi qui ex Babylonia sunt.*

(iii.) *Ubinam habitationes eorum hactenus fuerunt.*

(iv.) *Cur usque ad diem ultimi judicii ibi tolerati sunt.*

(v.) *Quomodo destructi, et habitationes eorum desertum factae sunt.*

(vi.) *Quod conservati sint, qui ex illis in affectione veri ex bono fuerunt.*

(vii.) *De statu eorum posthac, qui inde e terris veniunt.*

54. [(i.)] *Quid intelligitur per "Babyloniam," et qualis illa.*—Per "Babyloniam" intelliguntur omnes, qui per religiosum dominari volunt; per religiosum dominari, est super animas hominum, ita super ipsam vitam spiritualem illorum, ac pro mediis uti Divinis quae in religioso: omnes illi, qui pro fine habent dominium, et pro mediis religionem, in genere sunt "Babylonia." Quod "Babylonia" dicantur, est quia antiquis temporibus tale dominium inchoatum est, sed in principio ejus destructum; inchoatio ejus describitur per "urbem" et per "turrim," cujus caput esset in caelo; et ejus destructio per confusionem labiorum; unde

nomen ejus *Babel* (*Genes*. xi. 1–9). Quid per singula illa intelligitur in sensu interno seu spirituali Verbi, videatur explicatum in *Arcanis Caelestibus* (n. 1283–1328). Quod etiam tale dominium coeptum et institutum sit in Babele, constat apud *Danielem*, ubi dicitur de Nebuchadnezare,

> Quod erexerit imaginem, quam omnes adorarent (cap. iii. 1 ad fin.):

et quoque intelligitur per

> Quod Belschazar cum proceribus biberit ex vasis aureis et argenteis, quae Nebuchadnezar exportaverat ex templo Hierosolymae, et simul tunc coluerit deos auri, argenti, cupri, ferri; quare scriptum est in pariete, Numeravit, appendit, divisit; et ipse rex eadem nocte interfectus est (cap. v. 1 ad fin.):

per "vasa auri et argenti templi Hierosolymae" significantur ecclesiae bona et vera; per "bibere ex illis, et simul colere deos auri, argenti, cupri, ferri," significatur profanatio; ac per "scripturam super pariete," et per "mortem regis," significatur visitatio et destructio, denuntiatae illis qui usi sunt Divinis bonis et veris pro mediis. Quales illi sunt, qui "Babylonia" dicuntur, describitur etiam passim apud *Prophetas:* ut apud *Esaiam*,

> "Proferas parabolam hanc de rege Babyloniae;....Fregit Jehovah baculum impiorum, sceptrum dominantium:....decidisti de caelo, Lucifer...; succisus es usque in terram:....tu dixisti animo tuo, In caelos ascendam, super stellas Dei exaltabo thronum meum, et sedebo in monte conventus, in lateribus septentrionis,....similis fiam Altissimo. Verumtamen in infernum dejicieris, ad latera foveae;....exscindam Babyloniae nomen et residuum,....et disponam eam ut sit hereditaria possessio anatariae" (xiv. 4, [5,] 12–15, 22[, 23]):

et alibi apud eundem,

> Dixit leo, "Cecidit, cecidit Babylon, et omnes sculptiles dei ejus dejecti sunt" ([1]xxi. 9):

et praeterea apud eundem

> (cap. xlvii. 1 ad fin.; cap. xlviii. 14–20; et apud *Jeremiam* cap. l. 1–3).

Ex his nunc patet quid "Babylonia." Sciendum est, quod ecclesia fiat Babylonia, cum cessat charitas et fides, et loco earum regnare incipit amor sui; hic enim amor in tantum ruit in quantum ei laxatur frenum, ita non solum ad dominandum super omnes, quotcunque sibi subjicere potest, in tellure, sed etiam super caelum: nec tunc quiescit; scandit usque ad thronum Dei, ac Divinam Ip-

sius potestatem in se transfert. Quod hoc factum sit etiam ante adventum Domini, constat ex locis e Verbo supra allatis. Sed illa Babylonia destructa est a Domino, cum fuit in mundo, tam per id quod prorsus idololatrae facti sint, quam per ultimum judicium tunc super illos in mundo spirituali; id intelligitur per prophetica illa, quod Lucifer, qui ibi est Babylonia, ad infernum dejectus sit, et quod Babylon ceciderit; et quoque per scripturam super pariete, et per mortem Belschazaris; tum etiam per Lapidem e Petra excisum, qui destruxit statuam, de qua somniavit Nebuchadnezar.

55. Sed Babylonia, de qua agitur in *Apocalypsi*, est hodierna Babylonia, quae coepta est post adventum Domini; quae quod sit apud Pontificios, notum est. Haec prae illa, quae fuit ante adventum Domini, magis perniciosa et nefanda est, quia profanat ecclesiae bona et vera interiora, quae Dominus, cum Semet Ipsum, revelavit mundo. Quam perniciosa ac interius nefaria est, constare potest in summa ex his sequentibus. Dominum agnoscunt et adorant absque ulla potestate salvandi; separant Divinum Ipsius prorsus ab Humano Ipsius, ac Divinam Ipsius potestatem, quae fuit Humano Ipsius, in se transferunt;(n) remittunt enim peccata, immittunt in caelum, conjiciunt in infernum, salvant quemcunque volunt, vendunt salutem, ita arrogant sibi talia quae sunt solius Divinae potestatis: et quia illam exercent, sequitur quod se faciant deos, quisque in suo loco per translationem a Supremo eorum, quem vocant Vicarium Christi, ad postremos; ita se spectant Dominum, ac Ipsum adorant non Ipsius sed sui causa. Verbum non modo adulterant et falsificant, sed etiam auferunt populo, ne in aliquam lucem veri intret; nec hoc satis, etiam illud annihilant, Divinum agnoscentes in statutis e Roma supra Divinum in Verbo; ita precludunt omnibus viam ad caelum, via enim ad caelum est agnitio Domini, ac fides et amor in Ipsum, ac

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*n*) Quod ecclesia Domino binas naturas attribuat, et sic Divinum Ipsius separet ab Humano Ipsius, factum sit in Concilio propter Papam, ut pro Vicario Ipsius agnosceretur, detectum e caelo, in *Arcanis Caelestibus* (n. 3035[? 4738]).

Verbum est quod docet viam; unde absque Domino, medio Verbo, nulla salus. Omni studio connituntur, ut lux caeli, quae est ex Divino Vero, exstinguatur, ac ut loco ejus sit ignorantia, quae quo densior eo illis acceptius: lucem caeli exstinguunt per inhibitionem lectionis Verbi, et lectionis librorum in quibus doctrinae ex Verbo; cultum instituentes per missas in idiomate a simplicibus non intellecto, et in quibus non verum Divinum; et praeterea implent orbem suum falsis, quae sunt ipsae tenebrae, quae removent et dissipant lucem; persuadent etiam ut vulgus in illorum fide vitam habeat, ita in aliena et non in sua. Insuper omnem cultum ponunt in sancto externo absque interno, internum faciunt ut vacuum sit, quia absque cognitionibus boni et veri; et tamen cultus Divinus tantum externus est quantum est internus, ex hoc enim ille procedit. Praeter illa inducunt quoque idololatrias plurium generum; sanctos faciunt et multiplicant, quorum adorationes vident et tolerant, et quoque preces ad illos paene sicut ad deos; idola eorum exponunt undequaque, miracula ab illis multa copia venditant, praeficiunt illos civitatibus, templis et monasteriis, ossa eorum sepulcris exempta sancta faciunt, quae tam abjectissima sunt; avertentes sic omnium animos a cultu Dei ad cultum hominum. Praeterea ne aliquis ex caligine illa in lucem veniat, et ne a cultu idololatrico ad cultum Divinum, multa arte praecavent; multiplicant enim monasteria, ex quibus exploratores ubivis et custodes ponunt; confessiones cordis, quae etiam sunt cogitationum et intentionum, extorquent, et si non faciant, territant animos igne infernali, et cruciatibus in purgatorio; et illos, qui contra Papale solium, et contra dominium eorum, audent loqui, horrendo carceri, qui Inquisitionis vocatur, includunt. Haec omnia ob solum finem, ut possideant mundum, et ejus thesauros, ac vivant genio, et illi maximi sint, ac reliqui servi. Sed talis dominatus non est caeli super infernum, sed est inferni super caelum; nam quantum amor dominandi apud hominem, imprimis apud hominem ecclesiae, invalescit, tantum regnat infernum; quod ille amor regnet in inferno ac faciat infernum, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 551–565). Ex his constare potest, quod ibi non sit ecclesia sed Babylonia;

nam ibi ecclesia est, ubi Ipse Dominus colitur, et Verbum legitur.

56. [(ii.)] *Quales sunt in altera vita illi qui ex Babylonia sunt*, non constare alicui potest, quam cui datum est a Domino una esse cum illis qui in mundo spirituali sunt. Hoc quia mihi concessum est, possum ab experientia loqui, nam vidi illos, audivi illos, et locutus sum cum illis. Unusquisque homo post mortem in simili vita est in qua fuit in mundo ; haec non mutari potest, solum quoad jucunda quae sunt amoris, quae vertuntur in correspondentia ; ut constare potest ex binis articulis in opere *De Caelo et Inferno* (n. 470–484, et n. 485–490) : vita horum, de quibus nunc agitur, similiter, quae prorsus talis est qualis in mundo, cum differentia, quod tunc retegantur abscondita cordis eorum ; sunt enim in spiritu, in quo interiora, quae sunt cogitationum et intentionum, resident, quae in mundo celaverunt, et sancto externo obtexerunt ; haec quia tunc patuerunt, apperceptum est quod ultra dimidiam partem ex illis, qui usurpaverunt potestatem aperiendi et claudendi caelum, prorsus athei sint : sed quia animo insidet dominatus qualis in mundo, et ille fundatur super eo principio, quod Domino fuerit omnis potestas Ipsi data a Patre, ac illa translata in Petrum, et per successionis ordinem in primores ecclesiae, ideo adjuncta atheismo eorum permanet confessio oralis de Domino ; sed hoc usque non diutius, quam dum per id in aliquo dominio sunt. Reliqui autem, qui non athei sunt, tam vacui sunt, ut prorsus nihil sciant de vita spirituali hominis, de mediis salvationis, de Divinis veris quae ducunt ad caelum, nec aliquid de caelesti fide et amore ; credentes caelum cuivis, qualiscunque est, donari posse ex gratia Pontificis. Quoniam unusquisque in simili vita est in mundo spirituali, in quali fuit in mundo naturali, cum nulla differentia quamdiu non sunt vel in caelo vel in inferno, ut ostensum videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 453–480), et quia mundus spiritualis quoad externam apparentiam prorsus similis est mundo naturali (n. 170–176), ideo illis similis est vita moralis et vita civilis, imprimis similis cultus, quia ille irradicatur et inhaeret homini in ejus intimis, nec ab illo aliquis post mortem abduci potest, si non in bono ex veris est et in veris ex bono. Haec autem gens, de qua nunc

agitur, aegrius quam reliquae gentes a suo cultu abduci potest, quia non in bono ex veris sunt, minus in veris ex bono; sunt enim vera illorum non ex Verbo, modo pauca, quae falsificaverunt per applicationem ad dominatum; inde nec illis bonum, nisi quam spurium; nam qualia sunt vera tale fit bonum. Haec dicta sunt, ut sciatur quod cultus hujus gentis prorsus similis sit in mundo spirituali, qualis fuit in mundo naturali. His praemissis, nunc aliquid de eorum cultu ibi, deque eorum vita, memorare velim. Synedrium quoddam habent, loco Synedrii seu Consistorii in Roma, ubi illorum primores conveniunt, et consultant de variis quae religionis eorum sunt, imprimis quomodo vulgus tenendum est in caeca obedientia, et quomodo dominatus eorum ampliandus. Locus hujus Synedrii est in plaga meridionali juxta orientalem: sed non audet aliquis, qui in mundo fuerat Pontifex, intrare, nec aliquis qui fuerat cardinalis, ob causam quia insidet animis eorum instar auctoritatis Divinae, ex eo quod arrogaverint sibi potestatem Domini in mundo; quapropter utprimum se sistunt ibi praesentes, auferuntur et ejiciuntur ad similes in deserto: qui autem ex illis animo probo fuerunt, et non usurpaverunt ex fide confirmata talem potestatem, illi post id Synedrium in camera quadam obscura sunt. Alius conventus est in plaga occidentali prope septentrionem: negotium ibi est credulum vulgus intromittere in caelum; disponunt ibi circum se plures societates, quae in variis jucundis externis sunt; in quibusdam ludunt, in quibusdam saltant, in quibusdam componunt faciem in varii generis hilaritates et laetitias, in quibusdam loquuntur amice, alicubi de rebus civilibus, alicubi de religiosis, alicubi de lasciviis, et sic porro; in aliquam ex his societatibus, secundum cujusvis desiderium, immittunt clientes, vocantes id caelum; sed omnes post paucas horas, cum ibi fuerunt, taedio afficiuntur et abscedunt, quia jucunda illa sunt externa, et non interna: ita quoque plures abducuntur a fide doctrinalis illorum de intromissione in caelum. Quod cultum eorum in specie attinet, ille est paene similis cultui eorum in mundo. Consistit ille in missis ut in mundo, quae fiunt in lingua non communi spirituum, sed conflata ex vocibus alte sonantibus, quae sanctum externum et tremorem incutiunt, quae prorsus non intelli-

guntur. Similiter adorant sanctos, ac idola exponunt: sed illorum sancti nullibi apparent; nam omnes ex illis qui ambiverunt coli ut numina, in inferno sunt; reliqui qui non ambiverunt coli, inter vulgares spiritus sunt. Antistites eorum id sciunt, nam inquirunt illos et inveniuntur; quare vilipendunt eos; sed hoc occultant populo, ut usque colantur sicut dii tutelares, at ipsi primates, qui populo praefecti sunt, ut domini caeli. Similiter quoque sicut in mundo multiplicant templa et monasteria: similiter corradunt opes, et cumulunt pretiosa, ac in cellariis abscondunt; nam in mundo spirituali, aeque ut in mundo naturali, sunt pretiosa, ac in illo multo plura. Similiter ibi emittunt monachos ad pelliciendum gentes ad suum religiosum, et sic ad subjiciendum illos suo imperio. Commune est, quod turres speculatorias in medio congregationis exstructas habeant, ex quibus visum in omnes vicinias possunt extendere; communicationes etiam sibi faciunt variis modis et artibus cum propinquis et remotis, ac foedera cum illis ligant, et in suas partes trahunt. Talis est status eorum in genere: in specie autem plerique praesules illius religionis derogant omnem potestatem Domino, et sibi illam vindicant; et quia hoc faciunt, nec agnoscunt aliquod Divinum; mentiuntur usque in externis sanctum, quod sanctum tamen in se est profanum, quia in internis eorum non est aliqua agnitio Divini: inde est quod cum aliquibus societatibus caeli ultimi communicent per sanctum externum, et cum infernis per profanum internum, sic ut sint utrobivis: quapropter etiam allectant spiritus simplices bonos, et illis dant habitationes juxta se, et congregant malitiosos, quos disponunt circumcirca congregationem; sic etiam per simplices bonos se conjungunt caelo, et per malitiosos inferno; inde est quod moliri possint nefanda, quae patrant ab inferno; simplices enim boni, qui in ultimis caeli sunt non ultra spectant quam ad sanctum externum, et ad sanctissimam eorum adorationem Domini in externis, et non vident eorum flagitia, quapropter favent illis; inde est illorum maximum tutamen; sed usque omnes illi successu temporis recedunt a sancto externo, et tunc separati a caelo conjiciuntur in infernum. Ex his aliquantum sciri potest, quales in altera vita sunt illi qui ex Babylonia. Sed scio, quod miraturi sint, quod talia

ibi existant, qui in mundo sunt, et non aliquam ideam de statu hominis post mortem, deque caelo et inferno, quam inanem et vacuam habent ; sed quod homo aeque homo sit post mortem, vivat in consortiis ut in mundo, habitet in domibus, audiat praedicationes in templis, functiones obeat, ac similia videat in eo mundo quae in priori quem reliquerat, constare potest ex illis quae ex visis et auditis in opere *De Caelo et Inferno* dicta et ostensa sunt.

57. Locutus sum cum quibusdam ex illa gente de clavibus Petro datis, num credant in illum potestatem Domini super caelum et infernum translatam esse ; quod quia erat fundamentale religionis eorum, vehementer instabant, dicentes quod de eo nihil dubii sit, quia manifeste dicitur. Sed ad interrogationem, num sciant quod singulis Verbi insit sensus spiritualis, qui est sensus Verbi in caelo, dicebant primum quod non sciant, sed postea dicebant quod inquisituri sint, et cum inquirebant instructi sunt quod sensus spiritualis sit in singulis Verbi, qui a sensu litterae differt sicut spirituale a naturali ; et insuper instructi sunt quod non aliqua persona nominata in Verbo nominetur in caelo, sed quod loco ejus aliquid spirituale ibi intelligatur : informati denique sunt, quod pro "Petro" in Verbo intelligatur ecclesiae verum fidei quod ex bono charitatis, similiter per "petram," quae tunc nominatur cum Petro, nam dicitur,

> "Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam" (*Matth.* xvi. 18, seq.) :

per quae non intelligitur quod Petro data sit aliqua potestas, sed quod sit vero quod ex bono, nam omnis potestas in caelis est vero ex bono, seu bono per verum ; et quia omne bonum et verum sunt a Domino, et nihil ex homine, quod omnis potestas sit Domino. His auditis indignati dixerunt, quod velint scire num is sensus spiritualis sit in illis verbis ; quapropter datum est illis Verbum quod in caelo, in quo Verbo non est sensus naturalis sed spiritualis, quia pro angelis qui spirituales ; quod tale Verbum in caelo sit, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 259, 261) ; et cum id legebant, manifeste videbant non ibi Petrum nominari, sed loco ejus verum ex bono quod a

Domino :[o] hoc viso ex ira rejecerunt illud ; paene dilaniassent dentibus, nisi eo momento ablatum fuisset : inde convicti sunt, tametsi non voluerunt convinci, quod soli Domino illa potestas sit, et eo minus alicui homini, quia est potestas Divina.

58. [(iii.)] *Ubinam habitationes eorum hactenus fuerunt in mundo spirituali.*—Dictum est supra (n. 48), quod ordinationes omnium gentium et populorum in mundo spirituali ita visae sint, ut sequitur : in medio collecti apparuerunt qui Reformati vocantur ; circum hoc medium illi qui a Pontificia religione ; ultra illos Mahumedani, ultimo variae Gentes. Inde constare potest, quod Pontificii peripheriam proximam circum Reformatos, qui in medio, fecerint : quod illi proximam, est causa, quod in medio sint qui in luce veri ex Verbo sunt ; et qui in luce veri ex Verbo sunt, illi etiam in caeli luce sunt, nam lux caeli est ex Divino vero, ac Verbum est in quo illud ; quod Lux Caeli sit ex Divino Vero, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 126–140) ; et quod Verbum sit Divinum Verum (n. 303–310) ; a medio etiam procedit lux versus peripherias, ac illuminat. Inde est, quod proxime circum medium sint qui e Pontificia religione, nam Verbum habent, et

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*o*) Quod duodecim discipuli Domini repraesentaverint ecclesiam quoad omnia veri et boni, seu fidei et amoris, similiter ac duodecim tribus Israelis (n. 2179[? 2129], 3354, 3488, 3858, 6397).

Quod Petrus, Jacobus et Johannes repraesentaverint fidem, charitatem, et bona charitatis (n. 3750).

Quod Petrus fidem (n. 4738, 6000, 6073, 6344, 10087, 10580).

Quod Petro dati sint claves regni caelorum, significet quod omnis potentia sit vero ex bono, seu fidei ex charitate quae ex Domino, ita quod omnis potestas sit Domino (n. 6344).

Quod "clavis" sit potestas aperiendi et claudendi (n. 9410).

Quod omnis potentia sit bono per vera, seu veris ex bono, quae a Domino (n. 3091, 3563, 6344, 6413[? 6423], 6948, 8200, 8304, 9327, 9410, 9639, 9643, 10019, 10182).

Quod "petra" in Verbo significet Dominum quoad Divinum Verum (n. 8581, 10580).

Quod omnia nomina personarum et locorum in Verbo significent res et status (n. 768, 1888, 4310, 4442, 10329).

Quod nomina illorum non intrent caelum, sed vertantur in res quas significant, et quod nomina illorum nec enuntiari possint in caelo (n. 1878[? 1876], 5225, 6516, 10216, 10282).

Quam elegans sensus internus Verbi ubi mera nomina, illustratum ab exemplis (n. 1224, 1264, 1888).

quoque legitur ab illis qui e regimine ecclesiastico sunt, tametsi non a populo: haec causa est, quod Pontificia gens in spirituali mundo circum illos qui in luce veri ex Verbo sunt, habitationes suas nacta sit. Nunc dicetur, quomodo habitaverunt antequam habitationes eorum prorsus destructae sunt, ac desertum factae. Maxima pars habitavit in meridie et occidente, aliqua modo in septentrione et oriente. In *meridie* habitaverunt, qui prae ceteris in mundo polluerunt ingenio, et se confirmaverunt in suo religioso; et simul ibi habitaverunt nobiles et divites multo numero; habitaverunt non supra terram ibi, sed sub terra ob timorem pro latronibus, custodias ponentes ad introitus. In illa plaga etiam erat magna urbs, cujus extensio erat paene ab oriente ibi ad occidentem, et quoque paulo in occidentem, sita proxime ad medium ubi Reformati. In illa urbe myriades hominum seu spirituum commorabantur; plena erat templis et monasteriis; ecclesiastici etiam omnia pretiosa, quae per varias artes potuerunt corradere, in illam urbem contulerunt, et in cellis suis et cryptis subterraneis recondiderunt; quae cryptae ita elaboratae erant, ut nemo praeter illos intrare posset; erant in labyrinthi formas circumductae. In thesauris ibi congestis cor eorum erat, ac fiducia ne usquam in aeternum destruerentur: visae mihi sunt, et miratus artem condendi illas, et ampliandi absque fine. Plerique ex illis qui se vocant e societate Jesu ibi erant, et cum divitibus, qui circum circa erant, amica consortia fovebant. Versus orientem in illa plaga erat Synedrium, ubi consultabant de amplificatione dominii sui, ac de modis continendi populum in caeca obedientia (de quo supra, n. 56): haec de habitationibus illorum in plaga meridionali. In *septentrione* habitabant illi qui minus polluerunt ingenio, et minus se confirmaverunt in suo religioso, ex eo quod in obscura facultate perspiciendi fuerint, et inde in caeca fide. Ibi non tanta erat multitudo ut in meridie: plerique ex illis erant in magna urbe, in longum extensa ab angulo orientis ad occidentem, et quoque paulum in occidentem. Illa etiam plena erat templis et monasteriis. In extremo ejus latere, quod prope orientem, erant plures ex varia religione, et quoque aliqui ex Reformatis: pauca etiam loca a Papali gente occupata erant in illa plaga ultra urbem.

In *oriente* habitaverunt, qui in maximo jucundo imperandi in mundo ex illa gente fuerunt, et quoque in aliquo naturali lumine; apparuerunt ibi in montibus, sed modo in plaga illa quae spectat ad septentrionem ; non autem aliqui in altera parte quae spectat ad meridiem. In angulo ad septentrionem erat mons, in cujus capite quendam mentis non compotem posuerunt, quem ad jubendum quodcunque vellent, per communicationes cogitationum, in mundo spirituali notas sed in mundo naturali ignotas, inspirare potuerunt, vulgantes quod ille esset ipse Deus caeli apparens sub forma humana, et sic illi Divinum cultum addixerunt; et hoc ex causa, quia populus recedere volebat a cultu eorum idololatrico, quare excogitabant id medium ut contineretur in obedientia: ille mons est qui intelligitur apud *Esaiam* (cap. xiv. vers. 13) per "montem conventus in lateribus septentrionis;" et illi qui in montibus ibi per "Luciferum" (vers. 12); nam qui ex Babylonica turba in oriente fuerunt, in lumine fuerunt prae reliquis, quod lumen etiam sibi arte pararunt. Visi etiam sunt qui turrim aedificabant, quae pertingeret usque in caelum, ubi angeli; sed hoc modo repraesentativum eorum machinationum erat ; machinationes enim sistuntur in mundo spirituali per plura coram oculis eorum qui e longinquo stant, quae tamen non actualiter existunt apud illos qui in machinationibus sunt; hoc commune est ibi: per illam apparentiam usque datum mihi est scire quid significatur per

> Turrim cujus caput esset in caelo, unde locus Babel dictus est (*Gen.* xi. 1–10):

haec de habitationibus eorum in oriente. In *occidente* habitaverunt anterius illi qui ex ea religione in saeculis obscuris vixerunt, plerique sub terris ibi, una propago sub altera. Totus tractus anterior, qua spectat septentrionem, erat quasi excavatus, et impletus monasteriis; introitus ad illos patebant per antra supra operta tegmine ; per illa exibant et intrabant, sed raro locuti sunt cum illis qui in sequentibus saeculis vixerunt, alio enim genio erant, et non tam malitiosi, quia illis temporibus nulla contentio fuit cum Reformatis, inde nec tanta astutia et malitia ex odio et vindicta. In occidentali plaga ultra illum tractum

erant plures montes, super quibus erant malitiosissimi ex illa gente, qui corde negabant Divinum, et tamen id ore sanctius reliquis profitebantur et gestu adorabant. Illi, qui ibi erant, nefandas artes excogitaverunt, ut sub jugo imperii sui tenerent vulgus, et quoque alios cogerent ad se submittendum illi jugo : artes illas describere non licet, quia nefandae sunt ; erant quales in genere memorantur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 580). Montes super quibus erant, sunt qui in *Apocalypsi* intelliguntur per "septem montes," et illi qui ibi describuntur per "mulierem insidentem bestiae coccineae," his verbis:

> "Vidi mulierem insidentem bestiae coccineae, plenae nominibus blasphemiae, habenti capita septem, et cornua decem ;....habebat in fronte nomen scriptum, Mysterium, Babylon magna, mater scortationum et abominationum terrae :....septem capita sunt septem montes, super quibus mulier sedet" (cap. xvii. 3, 5, 9) :

per "mulierem" in sensu interno intelligitur ecclesia ; ibi in opposito sensu religiosum profanum ; per "bestiam coccineam" profanatio amoris caelestis ; et per "septem montes" profanus amor imperandi : haec de habitationibus eorum in occidente. Causa, quod secundum plagas distincti habitent, est quia omnes in mundo spirituali feruntur in plagam et in locum plagae, qui correspondet eorum affectionibus et amoribus, et nullus alio, de quibus videatur in opere *De Caelo et Inferno*, ubi actum est de quatuor plagis caeli (n. 141–153). In genere, omnes consultationes Babylonicae hujus gentis eo tendunt, ut dominentur non modo super caelum, sed etiam super omnem terram, sic ut possideant et caelum et terram, per illud hanc, et per hanc illud ; ut id obtineant, continue nova statuta et nova doctrinalia excogitant et excludunt. Simile quod in mundo etiam moliuntur in altera vita, nam unusquisque post mortem talis est qualis fuit in mundo, imprimis quoad religiosum. Datum est mihi audire quosdam ex primoribus consultantes de doctrina, quae populis esset pro norma. Articuli plures erant, sed omnes tendebant eo, ut imperium super caelos et super terras aucuparent ; et quod illis omnis potestas esset, et nulla Domino. Illa doctrinalia postea legebantur coram adstantibus, et cum lecta sunt audiverunt vocem e caelo, quod illa dictata fuerint ex profundissimo inferno, tametsi id nesciebant ; quod etiam

confirmabatur per id, quod turba diabolica ex illo inferno, quae aspectu nigerrima et dirissima erat, ascenderet, ac doctrinalia illa non manibus sed dentibus ab illis evelleret, ac deferret in suum infernum : populus, qui videbat, obstupescebat.

59. [(iv.)] *Cur usque ad diem Ultimi Judicii ibi tolerati sunt*, causa erat, quia ex ordine Divino est quod omnes, quotcunque conservari possunt, conserventur, et hoc usque dum non amplius inter bonos esse possunt ; quapropter omnes illi conservantur qui aemulari possunt vitam spiritualem in externis, ac illam sistere in vita morali sicut inibi foret, qualescunque sint quoad fidem et amorem in internis ; tam quoque conservantur illi qui in sancto externo sunt, tametsi in nullo interno. Tales multi ex illa gente fuerunt, potuerunt enim pie cum vulgo loqui, sancte adorare Dominum, religiosum animis implantare, ac ducere ad cogitandum de caelo et inferno, ac tenere in bonis faciendis per praedicationem operum ; inde potuerunt plures ducere ad vitam boni, ita in viam ad caelum ; quapropter etiam multi ex illa religione salvati sunt, tametsi pauci ex ductoribus. Sunt enim hi, quales a Domino, intelliguntur per

> Pseudoprophetas, "qui veniunt..in indumentis ovium, ac intus sunt lupi rapaces" (*Matth.* vii. 15) ;

per "prophetas" in sensu Verbi interno intelliguntur qui docent verum, et per id ducunt ad bonum ; ac per "pseudoprophetas," qui docent falsum, et per id seducunt. Sunt etiam sicut Scribae et Pharisaei, qui a Domino describuntur his verbis :

> "In cathedra Mosis sedent... ; omnia quae dicunt vobis ut servetis, servate et facite, sed secundum opera eorum ne facite ; dicunt enim et non faciunt :....omnia opera sua faciunt ut ab hominibus spectentur ;"....praecludunt regnum caelorum hominibus, illi autem non introeunt :....exedunt domos viduarum, in speciem fundentes longas preces. "Vae vobis...hypocritae ;..mundatis exteriorem partem poculi et patinae, intus autem sunt plena rapina et iniquitate ;....mundate primum interius poculi et patinae, ut sit etiam exterius mundum :....similes estis sepulcris dealbatis, quae foris apparent speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum.... sic..vos extra apparetis hominibus justi, intus vero pleni estis hypocrisi et iniquitate" (*Matth.* xxiii. 1–34).

Quod tolerati sint, etiam est causa, quia unusquisque post mortem retinet suum religiosum, quod in mundo imbuit ;

quapropter etiam immittitur in illud utprimum in alteram vitam venit; et religiosum apud hanc gentem implantatum est a talibus, qui praetulerunt ore et finxerunt gestu sanctum, et quoque impresserunt fidem, quod salvari possint per eos: inde quoque erat, quod tales non illis ablati sint, sed quod inter suos conservati. Primaria causa est, quod ab uno judicio ad alterum conserventur omnes, qui vitam similem spirituali in externis agunt, ac pium et sanctum sicut internum aemulantur, a quibus simplices possunt erudiri et duci; non enim ulterius spectant simplices fide et corde, quam ad externum et coram oculis apparens: inde est, quod tolerati sint omnes qui tales fuerunt a tempore inchoatae Ecclesiae Christianae usque ad diem judicii; quod ultimum judicium bis prius exstiterit, et nunc tertio, ostensum est supra; illi omnes sunt qui "prius caelum" constituerunt, et qui in *Apocalypsi* (cap. xx. 5, 6) intelliguntur per illos "qui non ex prima resurrectione;" sed quia illi tales fuerunt, ut supra descriptum est, ideo id caelum destructum est, et illi qui a secunda resurrectione ejecti. At sciendum est, quod solum illi conservati fuerint, qui se in vinculis teneri passi sunt per leges tam civiles quam spirituales, quoniam hi in societate simul esse potuerunt; verumtamen non conservati sunt illi, qui non per illas leges in vinculis teneri potuerunt; hi in infernum conjecti sunt longe ante diem ultimi judicii, nam societates continue purificatae et repurgatae sunt a talibus. Inde est, quod illi qui scelestam vitam egerunt, et ad mala facienda pellexerunt vulgus, et intraverunt in nefandas artes, quales sunt apud illos qui in infernis (de quibus in opere *De Caelo et Inferno*, n. 580,) ejecti sint e societatibus, et hoc per vices. Pariter etiam auferuntur e societatibus illi qui interius boni sunt, ne contaminentur ab illis qui interius mali; nam illi qui boni sunt, percipiunt interiora, et ideo non spectant ad exteriora, nisi quantum cum interioribus concordant: hi per vices ante judicium mittuntur ad loca instructionis (de quibus videatur in opere *De Caelo et Inferno*, n. 512–520), et inde auferuntur in caelum; hi enim sunt ex quibus "novum caelum," et qui intelliguntur per illos qui "a prima resurrectione" sunt. Haec dicta sunt, ut sciatur cur tot ab illis, qui ex Pontificia religione fuerunt, usque ad diem ultimi judicii tolerati

et conservati sunt: sed plura de eadem re dicentur in sequente articulo, ubi de "priori caelo," quod transivit, agendum est.

60. [(v.)] *Quomodo destructi, et habitationes eorum desertum factae sunt*, velim hic paucis describere; pluribus in *Explicatione super Apocalypsin*. Quod Babylonia, de qua ibi agitur, destructa sit, nemo alius potest scire, quam qui vidit; et mihi datum est videre quomodo ultimum judicium super omnes, et in specie super illos qui e Babylonia fuerunt, factum et peractum est, quare descriptionem faciam; hoc mihi concessum est, imprimis ob causam, ut reveletur mundo, quod omnia, quae in *Apocalypsi* praedicta sunt, Divinitus inspirata sint, et quod sit Liber propheticus Verbi; nam nisi id revelaretur mundo, et simul sensus internus, qui est in singulis ibi, sicut in singulis Prophetarum Veteris Testamenti, potuisset ille Liber ob non intellectum rejici; quod secum id incredulum ferret, quod illa, quae ibi dicuntur, non mereantur fidem, immo quod non ultimum aliquod judicium venturum sit, in qua fide se confirmarent illi qui e Babylonia, prae aliis: hoc ne fiat, placuit Domino, me facere testem ocularem. Sed omnia, quae visa sunt de ultimo judicio super illos qui e Babylonia, seu de destructione Babyloniae, non possunt hic afferri, quia tam multa sunt, ut librum facerent; quapropter hic solum aliquot communia tradam, reservando particularia ad *Explicationem super Apocalypsin*. Quoniam Babylonica gens consedit et extensa fuit super plures tractus in orbe spirituali, et societates sibi formavit in omni plaga ibi (ut ostensum est supra, n. 58), velim singillatim describere quomodo destructi sunt in qualibet plaga.

61. Post visitationem facta est destructio; nam visitatio semper praecedit. Visitatio est exploratio quales sunt, et quoque separatio bonorum a malis; ac boni inde auferuntur et mali relinquuntur. Illa peracta facti sunt ingentes motus terrae; ex quibus animadverterunt, quod ultimum judicium instaret; tremor etiam tunc occupavit omnes. Visi tunc illi qui in *meridionali plaga* habitabant, imprimis qui in magna urbe ibi (de qua supra, n. 58), quod discurrerent huc illuc, quidam ut proriperent se in fugam, quidam ut absconderent se in cryptis, quidam in cellis et

foveis ubi thesauri eorum, quidam inde exportabant quicquid manibus obvenit: sed post terrae motus erupit ebullitio ab inferiori, quae evertit omnia quae in urbe et in circumjacente tractu: post ebullitionem venit vehemens ventus ab oriente, qui denudavit, concussit et evertit funditus omnia; et tunc omnes qui ibi erant ex omni loco et ex omni latebra educti sunt, et conjecti in mare, cujus aqua erat nigra; illi qui in id conjecti sunt erant ad plures myriades. Postea ex toto illo tractu abscendebat fumus, qualis post incendium, ac ultimo densus pulvis, qui per ventum orientalem delatus est ad mare, et superinstratus; in pulverem enim versa sunt thesauraria eorum, et omnia quae quia possidebant dixerunt sancta: quod pulvis ille superinstratus esset mari, erat quia talis pulvis significat damnatum. Ultimo visum est sicut nigrum volans super totum tractum illum, quod inspectum apparebat sicut draco; signum quod ex tota illa urbe magna et ex toto illo tractu, desertum factum sit: quod id visum sit, erat quia per "dracones" significantur falsa talis religionis, et per "domicilium eorum" significatur desertum post eversionem

(Ut *Jerem.* ix. 11 [*B.A.* 12]; cap. x. 22; cap. xlix. 33: *Malach.* i. 3).

Visum etiam est, quod quidam haberent sicut lapidem molarem circum brachium sinistrum, quod erat repraesentativum quod e Verbo confirmaverint nefanda sua dogmata; "lapis molaris" significat talia: inde patuit quid in *Apocalypsi* per haec significatur:

> "Angelus sustulit lapidem instar molae magnae, et projecit in mare, dicens, Ita cum impetu projicietur Babylon, urbs illa magna, nec amplius invenietur" (xviii. 21).

Illi autem, qui in synedrio erant, etiam in eadem plaga sed propius ad orientem, in quo consultabatur de modis amplificandi dominium, et de modis continendi populum in ignorantia et inde in caeca obedientia (de quo synedrio videatur supra, n. 58), illi non conjecti sunt in mare nigrum, sed in voraginem quae se aperuit in longum et profundum sub illis et circum illos. Ita ultimum judicium peractum est super Babylonicos in plaga meridionali. Ultimum judicium autem super illos qui *anterius in plaga occidentali*, et super illos qui in *plaga septentrionali*, ubi

etiam magna urbs, ita factum est. Post ingentes terrae motus, qui convulserunt omnia usque ad fundum (hi terrae motus sunt qui intelliguntur in Verbo, *Matth.* xxiv. 7; *Luc.* xxi. 11; ac similes *Apoc.* vi. 12; cap. viii. 5; cap. xi. 13; cap. xvi. 18; et in propheticis Veteris Testamenti; et non terrae motus in hac terra,) quae ibi erant, pergebat ventus orientalis a meridie per occidentem in septentrionem, ac denudabat omnem illam regionem; primum illam quae anterius in plaga occidentali erat, ubi sub terris habitabant qui in saeculis obscuris vixerunt, postea urbem magnam, quae extensa fuit ab illa plaga usque per septentrionem ad orientem, ex quibus denudatis apparuerunt omnia; sed quia ibi non tantae gazae erant, non visa est aliqua ebullitio et igneum sulphureum consumens thesauros, sed modo eversio et destructio, et dein exhalatio omnium in fumum; ventus enim orientalis pergebat eundo et redeundo, ac evertit et destruxit, et quoque abstulit. Monachi cum plebe educebantur ad plures myriades, et partim conjecti sunt in mare nigrum a latere ejus quod spectat occidentem, partim in hiatum magnum meridionalem (de quo supra), partim in voraginem occidentalem, et partim in inferna gentilium; nam qui e saeculis obscuris erant, quoad partem erant idololatrae similes gentilibus. Fumus etiam inde visus est ascendens, et pergens usque ad mare, et super id volans, et crustam inducens nigram; nam illa pars maris, quo conjecti sunt, incrustabatur pulvere et fumo, in quos fatiscebant habitationes et divitiae eorum; quare mare illud non amplius ad visum existit, sed loco ejus sicut solum nigrum, sub quo infernum eorum. Ultimum judicium super illos qui in *plaga orientali* super montibus habitabant (de quibus etiam videatur supra, n. 58), ita peractum est. Montes illi visi sunt subsidere in profundum, et omnes, qui super illis, deglutiti: ac visus est ille, quem super uno monte ibi posuerunt, quem proclamarunt pro deo, quod niger factus sit, et dein ignitus, et cum illis in infernum praeceps dejectus: monachi enim ex vario ordine, qui super illis montibus erant, illum dixerunt esse Deum, et se Christum; et ubicunque iverunt, secum tulerunt nefandam persuasionem quod Christus essent. Ultimo factum est judicium super illos qui remotius in *plaga occidentali* habitabant, et ibi super

montibus, qui intellecti sunt per "mulierem insidentem bestiae coccineae, cui septem capita quae septem montes" (de qua etiam supra, n. 58, relatum est). Illorum montes etiam visi sunt; quidam aperti in medio, ubi ingens hiatus factus circumductus in spiram, et ii, qui super illis, in illum conjecti: quidam montes evulsi sunt funditus, et prorsus inversi, ut quod supremum ibi erat, imum factum sit; illi qui inde in planitiebus erant, inundati sunt sicut diluvio et obtecti; at qui apud eos ex aliis plagis erant, illi conjecti sunt in voragines. Sed haec quae nunc dicta sunt, pauca sunt ex omnibus quae vidi; plura dabuntur in *Explicatione super Apocalypsin.* Haec facta et peracta sunt in principio anni 1757. Quod *voragines* attinet, in quas conjecti sunt omnes praeter illos qui in mare nigrum, sunt plures: quatuor mihi detectae sunt; una magna in plaga meridionali ad orientem ibi; altera in plaga occidentali ad meridiem; tertia in plaga occidentali ad septentrionem ibi; quarta ulterius in angulo inter occidentem et septentrionem: voragines et mare sunt inferna eorum. Haec visa sunt, at praeter illa sunt plura alia, quae non visa; gentis enim Babylonicae inferna sunt distincta secundum varias profanationes spiritualium, quae sunt boni et veri ecclesiae.

62. Ita nunc mundus spiritualis a talibus liberatus est; et ob liberationem ab illis gavisi sunt angeli, quoniam illi, qui ex Babylonia erant, omnes quotcunque potuerunt, infestabant ac seducebant, et ibi plus quam in mundo; nam astutiae illorum ibi maligniores sunt, quia tunc spiritus sunt, et in spiritu cujusvis se recondit omnis malitia; nam spiritus hominis est qui cogitat, vult, intendit et machinatur. Multi ex illis explorati sunt, ac inventi quod prorsus nihil crediderint, quodque insiderit animis eorum nefanda cupiditas seducendi, divites propter divitias, et pauperes propter dominium; et quod ob illum finem tenuerint omnes in densissima ignorantia, et sic praestruxerint viam ad lucem, ita ad caelum; nam via ad lucem et ad caelum praestruitur, cum cognitiones spiritualium obfunduntur per idololatrica, et cum Verbum adulteratur, infirmatur, et aufertur.

63. [(vi.)] *Quod conservati sint qui ex illis* [1]*in affectione veri ex bono fuerunt.*—Illi ex Pontificia gente qui pie

vixerunt, et fuerunt in bono, tametsi non in veris, et usque ex affectione desideraverunt scire vera, exempti sunt, et delati sunt in tractum quendam anterius in plaga occidentali juxta septentrionalem, et ibi datae illis sunt habitationes, ac institutae societates; et dein ad illos missi sunt sacerdotes ex Reformatis, qui instruerent illos ex Verbo, et sicut instruuntur acceptantur in caelum.

64. [(vii.)] *De statu illorum posthac qui inde ex terris veniunt.*—Quoniam nunc ultimum judicium peractum est, et per id a Domino omnia in ordinem redacta sunt, ac omnes qui interius boni fuerunt in caelum sublati sunt, et qui interius mali in infernum dejecti, non sinitur posthac sicut hactenus, ut consocientur infra caelum et supra infernum, nec ut commune habeant cum aliis; sed ut primum illuc veniunt, quod fit post cujusvis obitum, prorsus separentur, et post transactum tempus in mundo spirituum, in loca sua ferantur; quare illi qui sancta profanant, qui sunt qui vindicant sibi potestatem aperiendi et claudendi caelum, ac remittendi peccata, quae tamen solius Domini sunt, et qui bullas papales Verbo pares faciunt, et pro fine habent dominium, posthac feruntur illico in mare nigrum, vel in voragines ubi inferna profanatorum sunt. Sed dictum mihi est e caelo, quod illi qui tales sunt ex illo religioso, nihil spectent ad vitam post mortem, quia eam corde negant, sed solum ad vitam in mundo, et quod inde talem eorum sortem post obitum, quae tamen in aeternum mansura est, floccipendant, et ad illam, sicut ad rem nihili, rideant.

[X.]

De priore Caelo, et ejus Abolitione.

65. Dicitur in *Apocalypsi*,

> "Vidi thronum..magnum, et Quendam insidentem, a Cujus aspectu fugit terra et caelum, quorum locus non inventus est" (xx. [1]11).

Et dein,

> "Vidi caelum novum et terram novam; primum caelum et prima terra transiverant" (xxi. 1).

Quod per "novum caelum et novam terram," et per transitionem "prioris caeli et prioris terrae," non intellectum sit caelum aspectabile ac terra nostra habitata, sed caelum angelicum et ecclesia, ostensum est in articulo Primo supra, et quoque in sequentibus. Verbum enim in se est spirituale, et ideo de spiritualibus agit, ac spiritualia sunt quae sunt caeli et ecclesiae; haec in sensu litterae exponuntur per naturalia, quia naturalia inserviunt spiritualibus pro basi, ac Verbum absque tali basi non foret Divinum opus, quia non completum; naturale, quod est ultimum in ordine Divino, complet, et facit, interiora, quae sunt spiritualia et caelestia, ut super illo subsistant, sicut domus super suo fundamento. Nunc quia homo ex naturali et non ex spirituali cogitavit de illis quae sunt in Verbo, ideo per "caelum et terram" in illis locis, et quoque in aliis, non aliud intellexit quam caelum quod existit in mundo naturae, nec aliam terram: inde est, quod unusquisque exspectet transitionem et destructionem eorum, et tunc quoque creationem novorum: sed ne illa exspectentur in perpetuum, et quovis saeculo frustra, apertus est sensus spiritualis Verbi, ut sciatur quid intelligitur per plura in Verbo, quae ad intellectum non veniunt dummodo naturaliter de illis cogitatur, et simul quid per "caelum et terram" quae transibunt.

66. Sed antequam manifestatur, quid per "primum caelum et primam terram" intelligitur, sciendum est, quod per "primum caelum" non intelligatur caelum quod fuit ex illis qui facti sunt angeli a prima creatione hujus mundi ad hoc usque tempus, nam id caelum constans est et permanet in aeternum; omnes enim qui in caelum veniunt, sub tutela Domini sunt, et a Domino, qui semel receptus est, nullus evelli potest; sed per "primum caelum" intelligitur id quod conflatum ex aliis quam qui angeli facti sunt, et quoad plurimam partem ex illis qui non angeli fieri potuerunt; quinam illi fuerunt, et quales, in sequentibus dicetur: id caelum est de quo dicitur quod transierat. Id vocatur caelum, quia illi qui in eo fuerunt, in alto super petris et montibus consociati degerunt, et in jucundis naturalium similibus, sed usque in nullis spiritualibus; nam plerique, qui ex terris in mundum spiritualem veniunt, credunt in caelo esse cum in alto, et in caelesti

gaudio cum in jucundis in qualibus fuerunt in mundo: inde est, quod id vocatum sit caelum, sed caelum primum quod transiret.

67. Porro sciendum est, quod hoc caelum, quod vocatur "primum," non fuerit ab aliquibus, qui ante adventum Domini in mundum vixerunt, sed omnes ab illis qui post adventum Ipsius; nam (ut supra n. 33–39 ostensum est,) in fine cujusvis ecclesiae fit ultimum judicium, et tunc abolitur prius caelum, et creatur seu formatur novum; a principio enim ad finem ecclesiae tolerati sunt omnes qui in morali vita externa, et qui in pio et sancto externo vixerunt, tametsi in nullo interno, modo interna quae sunt cogitationum et intentionum in vinculis teneri potuerint per leges societatis civiles et morales; sed in fine ecclesiae reteguntur interna, et tunc super illos fit judicium. Inde est quod ultimum judicium super habitatoribus hujus telluris bis prius factum sit, et nunc tertio (videatur supra, n. 46); ita quoque bis prius caelum cum terra transiverat, ac novum caelum cum nova terra creatum est; caelum enim et terra sunt ecclesia utrobivis (ut supra, n. 1–5 ostensum est). Inde patet, quod "novum caelum" et "nova terra," quae memorantur apud prophetas Veteris Testamenti, non sint id "novum caelum" et "nova terra" quae memorantur in *Apocalypsi*, sed quod illa exstiterint a Domino cum fuit in mundo, et quod hoc nunc ab Ipso. De illis apud Prophetas Veteris Testamenti ita legitur,

> "Ecce Ego creaturus sum caelum novum et terram novam, nec commemorabuntur priora" (*Esai.* lxv. 17);

et alibi,

> Caelum novum et terram novam facturus sum (*Esai.* lxvi. 22);

praeter apud *Danielem*.

68. Quia hic nunc agitur de primo caelo quod transivit, et nemo aliquid de eo scit, velim ordine describere,

(i.) *Primum caelum a quibus exstiterat;*
(ii.) *Quale id fuit;*
(iii.) *Quomodo transivit.*

69. [(i.)] *Primum caelum a quibus exstiterat.*—Primum caelum ab omnibus illis conflatum est, super quos ulti-

mum judicium est factum; non enim factum est super illos qui in inferno, nec super illos qui in caelo, nec super illos qui in mundo spirituum, de quo mundo videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 421–520); et non super aliquo homine adhuc vivente: sed solum super illos, qui sibi instar caeli fecerunt, quorum plurima pars erat super montibus et petris: hi etiam sunt qui a Domino intellecti sunt per "hircos," quos statuit a sinistro (*Matt.* xxv. 32, 33, seq.). Inde constare potest, quod primum caelum exstiterit non modo a Christianis, sed etiam a Mahumedanis et Gentibus, quorum omnes formaverant sibi tales caelos in suis locis. Quales illi fuerunt, paucis dicetur. Fuerunt qui in sancto externo vixerunt in mundo, et usque in nullo sancto interno; et qui propter leges civiles et morales justi et sinceri fuerunt, et non propter leges Divinas, ita qui externi seu naturales homines fuerunt, ac non interni seu spirituales; et quoque qui in doctrinalibus ecclesiae, et docere potuerunt, tametsi non in vita secundum illa; tum qui in variis functionibus fuerunt, et usus fecerunt, sed non propter usus. Hi et horum similes ex omnibus in universo terrarum orbe, qui post adventum Domini vixerunt, "primum caelum" constituerunt. Hoc caelum ideo tale erat, qualis est mundus et ecclesia in terris ex illis qui non bonum agunt quia est bonum, sed quia timent leges ac jacturam famae, honoris et lucri: qui non ex alia origine agunt bonum, illi non timent Deum sed homines, nec conscientiam habent. In primo caelo, quod a Reformatis, multa pars erat, qui crediderunt salvari hominem per solam fidem, et non vitam fidei, quae est charitas, vixerunt; et qui amaverunt multum ab hominibus videri. Omnibus illis, dum consociati erant, interiora clausa fuerunt ut non patuerint, sed aperiebantur cum instaret ultimum judicium; et tunc compertum est, quod intus obsiderentur ab omnis generis malis et falsis, et quod contra Divinum essent, et quod actualiter in inferno: nam unusquisque post mortem statim alligatur similibus, boni similibus in caelo, mali autem similibus in inferno, sed non veniunt ad illos priusquam interiora reteguntur; interea consociari possunt illis qui eis similes sunt in externis. Sed sciendum est quod omnes qui interius boni fuerunt, ita qui spirituales, ab illis separati sint, et elevati in caelum; et quod omnes qui non

modo interius sed etiam exterius mali fuerunt, etiam ab illis separati sint, et conjecti in infernum; et hoc a primo tempore post adventum Domini usque ad ultimum, quando judicium; ac relicti solum, ut societates inter se formarent, ex quibus primum caelum, qui tales fuerunt quales supra descripti sunt.

70. Quod tales societates toleratae sint, seu tales caeli, sunt plures causae. Primaria est, quod per externum sanctum, et per externum sincerum et justum, conjuncti fuerint cum simplicibus bonis qui in ultimo caelo, et qui adhuc in mundo spirituum et nondum introducti in caelum fuerunt; nam in mundo spirituali communicatio omnium est et inde conjunctio cum similibus; ac simplices boni qui in ultimo caeli sunt, et qui in mundo spirituum, spectant imprimis ad externa, sed usque non interius mali sunt; quare si ab illis divellerentur ante tempus praestitutum, pateretur caelum in suis ultimis, et tamen ultimum est super quo superius caelum sicut super sua basi subsistit. Quod illa causa fuerit quod tolerati sint usque ad ultimum tempus, docet Dominus his verbis:

> "Accedentes servi Patrisfamilias dixerunt ei,..Nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo sunt zizania?....Et dixerunt, Vis ergo abeamus et colligamus ea? At ille dixit, Non, ne colligendo zizania eradicetis simul cum eis triticum; sinite itaque utraque simul crescere usque ad messem, et tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, et ligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum vero colligite in horrea.... Qui seminavit bonum semen est Filius hominis; ager..est mundus; semen..bonum sunt filii regni, zizania..filii mali;.... messis est consummatio saeculi:....sicut ergo colliguntur zizania, et comburuntur igne, sic erit in consummatione saeculi hujus" (*Matth.* xiii. 27–30, 37–42);

"consummatio saeculi hujus" est ultimum tempus ecclesiae; "zizania" sunt qui interius mali sunt; "triticum" qui interius boni; "collectio illorum et ligatio in fasciculos ad comburendum" est ultimum judicium.(o) Simile

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*o*) Quod "manipuli" in Verbo significent dispositiones verorum et falsorum apud hominem in series, ita quoque hominum in quibus vera et falsa (n. 4686, 4687, 5339, 5530, 7408, 10303).

Quod "Filius hominis" sit Dominus quoad Divinum Verum (n. 1729, 1733, 2159, 2628, 2803, 2813, 3255[? 3373], 3704, 7499, 8897, 9087[? 9807]).

Quod "filii" sint affectiones veri ex bono (n. 489, 491, 533, 2623,

intelligitur in eodem capite per parabolam Domini de Piscibus ex omni genere congregatis, ac bonis injectis in vasa, malis autem ejectis foras, de quibus etiam dicitur,

> "Sic erit in consummatione saeculi; exibunt angeli, et separabunt malos e medio justorum" (vers. 47–49):

comparantur piscibus, quia per "pisces" in Verbi sensu spirituali, significantur naturales et externi, tam boni quam mali; quid per "justos" videatur infra lineam.[p]

71. [(ii.)] *Quale Primum Caelum fuit*, ex illis quae supra nunc dicta sunt concludi potest; tum ex eo quod illi, qui non spirituales sunt per agnitionem Divini, vitam boni, et affectionem veri, et usque ut spirituales apparent per sanctum externum, per sermocinationes de Divinis, et per sinceritates propter se et mundum, dum relicti internis suis, ruant in nefaria secundum libidines suas; nihil enim detinet, non timor Dei, non fides, non conscientia; inde erat, quod utprimum illi, qui in primo caelo erant, immissi sunt in interiora sua, apparuerint conjuncti infernis.

72. [(iii.)] *Quomodo Primum Caelum transivit*, descriptum est prius, ubi de ultimo judicio super Mahumedanos et super Gentes (n. 50, 51), et super Pontificios (n. 61–63), actum est; quoniam illi etiam in suis locis

---

3373, 4257, 8649, 9807): ita "filii regni" sunt qui in affectionibus veri ex bono, et "filii mali" qui in affectionibus falsi ex malo; unde hi dicuntur "zizania," et illi "semen bonum," nam per "zizania" significatur falsum ex malo, et per "semen bonum" verum ex bono; quod "semen agri" sit verum ex bono apud hominem a Domino (n. 1940, 3038, 3310, 3373, 10248, 10249).

Quod "semen" in opposito sensu sit falsum ex malo (n. 10248[? 10249]).

Quod etiam "semen agri" sit nutritio mentis per Divinum Verum ex Verbo, et quod "seminare" sit instruere (n. 6158, 9272).

Quod "consummatio saeculi" sit ultimum tempus ecclesiae (n. 4535, 10622).

(*p*) Quod per "pisces" in Verbi sensu spirituali significentur scientifica quae naturalis seu externi hominis, et inde quoque naturales seu externi, tam mali quam boni (n. 40, 991).

Quod animalia omnis generis correspondeant talibus quae apud hominem (n. 45, 46, 246, 714, 716, 719, 2179, 2180, 3519, 9280, 10609).

Quod "justi" in Verbo dicantur, quibus addicatur justitia et meritum Domini, "injusti" autem quibus justitia propria et meritum sui (n. 3648[? 9486], 5069, 9263).

primum caelum constituerunt: superest ut aliquid dicatur de ultimo judicio super Reformatos, qui etiam Protestantes et Evangelici vocantur, seu quomodo primum caelum ex illis compositum transivit; nam, ut supra dictum est, non super alios factum est judicium, quam super illos ex quibus erat primum caelum. Hi postquam visitati sunt, ac immissi in interiora sua, partiti sunt et divisi in classes secundum mala et inde falsa et secundum falsa et inde mala, et conjecti in inferna amoribus eorum correspondentia. Inferna eorum erant ab omni latere circum medium; nam in medio fuerunt Reformati, circum illos Pontificii, et circum hos Mahumedani, et in ultimo ambitu Gentes (videatur supra n. 48). Illi qui non in inferna, ejecti sunt in deserta: quidam autem demissi erant in planities in plaga meridionali et septentrionali, ut societates formarent, ac instruerentur et praepararentur ad caelum: hi sunt qui conservati. Sed quomodo omnia haec peracta sunt, hic in specie describi non potest, judicium enim super illos diutius perstitit, et factum est successive per vices; et quia tunc multa memoratu digna visa et audita sunt, velim illa in suo ordine sistere in *Explicatione super Apocalypsin.*

[XI.]

De statu Mundi et Ecclesiae posthac.

73. Status mundi posthac prorsus similis erit qualis fuerat hactenus; nam magna illa mutatio, quae facta est in mundo spirituali, non inducit aliquam mutationem mundo naturali quoad externam formam; quare aeque posthac erunt civilia ut prius, erunt paces, foedera, et bella, ut prius, et cetera quae sunt societatum in genere et in specie. Quod Dominus dixerit quod ultimis temporibus,

> Erunt bella, ac tunc insurget gens contra gentem, et regnum contra regnum, et erunt fames, pestes, et terrae motus singulis locis (*Matth.* xxiv. 6, 7),

non significat talia in naturali mundo, sed correspondentia in spirituali; Verbum enim in propheticis non agit de regnis in terra, nec de gentibus ibi, ita nec de bellis eorum, et quoque non de fame, peste, et terrae motibus ibi, sed de talibus quae eis correspondent in spirituali mundo, quae qualia sunt, explicatum est in *Arcanis Caelestibus*, ex quibus Collecta videantur sub linea.[q] Quod autem statum ecclesiae attinet, ille est qui non erit similis posthac; similis quidem quoad externam apparentiam, sed dissimilis quoad internam: quoad externam apparentiam erunt ecclesiae divisae ut prius, doctrinae earum docebuntur ut prius, similiter religiosa apud Gentes; sed homo ecclesiae erit posthac in liberiori statu cogitandi de rebus fidei, ita de spiritualibus quae sunt caeli, quia liberum spirituale restitutum est; omnia enim nunc in ordinem redacta sunt in caelis et in infernis, et inde influit omnis cogitatio de Divinis et contra Divina; cum Divinis e caelis, et contra Divina ex infernis; sed hanc status mutationem homo nec in se animadvertet, quoniam non reflectit super id, nec scit aliquid de libero spirituali, nec de influxu; verumtamen in caelo id percipitur, et quoque ab ipso homine post mortem ejus. Quia homini liberum spirituale restitutum est, ideo sensus spiritualis Verbi nunc detectus est, ac per id Divina vera interiora revelata sunt; illa enim homo in priori statu non intellecturus esset, et qui intellecturus, is profanaturus. Quod homini liberum sit per

---

(EX ARCANIS CAELESTIBUS.)

(*q*) Quod "bella" in Verbo significent pugnas spirituales (n. 1659, 1664, 8295, 10455).

Quod inde omnia "arma belli" aliquid pugnae spiritualis significent, sicut "arcus," "gladius," "clipeus" (n. 1788, 2686).

Quod "regna" significent ecclesias quoad vera et quoad falsa (n. 1672, 2547).

Quod "gentes" significent illos ibi qui in bonis et qui in malis (n. 1059, 1159, 1205, 1258, 1260, 1416, 1849, 4574, 6005, 6306, 7830[? 6858], 8054, 8317, 9320, 9327).

Quod "fames" significet defectum cognitionum boni et veri (n. 1460, 3364, 5277, 5279, 5281, 5300, 5360, 5376, 5893): quod etiam desolationem ecclesiae (n. 5279, 5415, 5576, 6110, 6144, 7102).

Quod "pestis" significet vastationem et consummationem boni et veri (n. 7102, 7505, 7507, 7511).

Quod "terrae motus" significent mutationes status ecclesiae (n. 3355).

aequilibrium inter caelum et infernum, et quod homo non nisi quam in libero reformari possit, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 597 ad finem).

74. Locutus sum cum angelis varia de statu ecclesiae posthac; qui dixerunt quod ventura non sciant, quia ventura scire est solius Domini; sed quod sciant, quod id servum et captivum, in quo fuit homo ecclesiae antehac, sublatum sit, et quod nunc ex libero restituto melius percipere possit vera interiora, si vult percipere, et sic interior fieri, si vult fieri; sed quod usque exilem spem habeant de hominibus Ecclesiae Christianae, ast multam de aliqua Gente ab orbe Christiano dissita et ab infestatoribus inde remota, quae talis est ut lucem spiritualem possit recipere, ac caelestis spiritualis homo fieri; et dixerunt, quod hodie revelentur apud illam Gentem Divina vera interiora, et quoque recipiantur spirituali fide, hoc est, vita et corde, et quod Dominum adorent.

Index Locorum Scripturae Sacrae.

Praefatiuncula Editoris.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi,....... **1, 3**, *designant* versus ad verbum productos.

Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—

Puncta signum antecedentia, **..1**, partem primam non datam indicant;
Puncta supra signum posita, **1**, partem mediam non datam indicant;
Puncta signum sequentia,... **1..**, partem ultimam non datam indicant.

Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus ;* duorum vel trium verborum, *punctis duobus ;* plurium, *tribus.*

Notae hujusmodi,............... *1, 3*, *designant* versus ad verbum non productos.

Interclusae hoc modo,............ (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Genesis.

i. **.26..., 27, 28...,** 20
xi. *1–9*, ...54
1–10, ...58

Deuteronomium.

xxxii. (7–14,) 46

Psalmi.

xviii. (7,) **8..** [*B.A.*, (6,) 7..], ...3
cii. **...19** [*B.A.*, ...18], ...4
civ. **30**, ...4

Esaias.

xiii. **12..., 13.**, ...3
xiv. **4..., 5, .12..., .13, ...14, 15, ...22..., 23...,** 54
12, **...13**, ...58
xxi. **...9**, ...54
xxiv. **...18, 19, 20...**, ...3
xliii. **..1, 7**, ...4
xlvii. (1 *ad fin.*,) 54
xlviii. (14–20,) 54
li. **6...**, ...2
lxiii. 1–8 = **1, ..3.., 4, ...8**, ...46
lxv. **.17...**, ...2, 67
lxvi. **..2...**, ...2
...22..., ...67

Jeremias.

ix. *11* [*B.A. 12*], ...61
x. *22*, ...61
xlix. *33*, ...61
l. (1–3,) 54

Daniel.

iii. (1 *ad fin.*,) 54
v. (1 *ad fin.*,) 54

Joel.

ii. **10**, ...3

Malachi.

i. **3**, ...61

Matthaeus.

vii. **...15**, ...59
xiii. 27–30, 37–42 = **.27, ...28, 29, 30., ...37, 38, ...39..., 40,** 70
47–49 = *49*, ...70
xvi. 18, *seq.* = **...18...**, ...57
xxii. **...32**, ...19
xxiii. 1–34 = **.2, .3, .5..., ...13..., ...14..., ..25, ..26, ...27.., .28,** 59
xxiv. **7**, ...61
..12, 14, ...35
31, ...49
xxv. **32, 33**, ...49
32, 33, *seq.*, ...69

Lucas.

xiii. **29**, ... 52
xvi. *19–31*, ... 19
29, **30**, **31**, ... 17
xvii. **21**, ... 9
xviii. **8**, ... 35
xxi. *11*, ... 61
xxiii. *43*, ... 19
xxiv. 36–39=(36–38,) **39**, ... 21

Johannes.

xii. **31**, ... 46
40, ... 17
xiv. **17**, ... 9
23, ... 9
33, ... 46

Apocalypsis.

vi. *12*, ... 61
13, **14**, ... 2
viii. **5**, ... 61
xi. *13*, ... 61
xvi. *18*, ... 61
xvii. **3**, **5**, **9**, ... 58
xviii. **2**, ... 53
21, ... 61
xx. *5*, *6*, ... 59
11, ... 2, 65
xxi. **1**, ... 65
1, ... 2
xxii. **19**, ... 41

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	*Sig.*	
6	1	quia *pro* "qui"
8	1	meo *pro* "Tuo" (*vide Arcana Caelestia*, n. 10373, *et alibi*).
9	1	102 *pro* "112"
11	1	faciant *pro* "faciunt"
12	1	dicta sunt *pro* "dicta sunt est"
22	1	36–39 *pro* "36, 37, 38"
38	1	secundo *pro* "tertio"
	2	"gallinaceum":—*sic, nisi praetuleris* gallicinium
45	1	31 *pro* "3"
49	1	32, 33 *pro* "31, 32"
52	1	xxi. *pro* "xxii."
68	1	in affectione *pro* "qui in affectione"
69	1	11 *pro* "10"

Continuatio de Ultimo Judicio et de Mundo Spirituali

OPUSCULUM

EMANUELIS SWEDENBORG

CUJUS EDITIO PRINCEPS EXIIT AMSTELODAMI MDCCLXIII

NEW YORK

AMERICAN SWEDENBORG PRINTING AND PUBLISHING SOCIETY

20 COOPER UNION

MDCCCLXXXIX

CONTENTA.*

I. Quod Ultimum Judicium peractum sit (n. 1–7).
II. De statu Mundi et Ecclesiae ante Ultimum Judicium, et post illud (n. 8–13).
III. De Ultimo Judicio super Reformatos (n. 14–31).
IV. De Mundo Spirituali (n. 32–38).
V. De Anglis in Mundo spirituali (n. 39–47).
VI. De Hollandis in Mundo spirituali (n. 48–55).
VII. De Pontificiis in Mundo spirituali (n. 56–60).
VIII. De Sanctis Pontificiorum in Mundo spirituali (n. 61–67).
IX. De Mahumedanis in Mundo spirituali; et de Mahumede (n. 68–72).
X. De Africanis et de Gentilibus in Mundo spirituali (n. 73–78).
XI. De Judaeis in Mundo spirituali (n. 79–82).
XII. De Quaqueris in Mundo spirituali (n. 83–85).
XIII. De Moravianis in Mundo spirituali (n. 86–90).

---

* Ab editore collecta.

CONTINUATIO DE ULTIMO JUDICIO.

[I.]

Quod Ultimum Judicium peractum sit.

1. In priori opusculo *De Ultimo Judicio* actum est de his: Quod Interitus Mundi non intellectus sit per diem Ultimi Judicii (n. 1–5): Quod Procreationes Generis Humani non cessaturae sint (n. 6–13): Quod Caelum et Infernum sint ex Humano Genere (n. 14–22): Quod omnes, quotcunque nati sunt homines a principio creationis, et defuncti, sint in Caelo vel in Inferno (n. 23–27): Quod Ultimum Judicium futurum sit ubi omnes simul sunt, ita in Mundo spirituali et non in Terris (n. 28–32): Quod Ultimum Judicium existat, quando Finis Ecclesiae est; et quod Finis Ecclesiae sit, quando non Fides quia non Charitas (n. 33–39): Quod omnia, quae in *Apocalypsi* praedicta sunt, hodie impleta sint (n. 40–44): Quod Ultimum Judicium peractum sit (n. 45–52): De Babylonia et ejus destructione (n. 53–64): De priori Caelo et ejus abolitione (n. 65–72): De statu Mundi et Ecclesiae posthac (n. 73, 74).

2. Quod de Ultimo Judicio continuetur, est imprimis ut sciatur qualis status mundi et ecclesiae fuit ante ultimum judicium, et qualis status mundi et ecclesiae factus est post illud; tum, quomodo ultimum judicium peractum est super Reformatos.

3. Communis opinio in Christiano orbe est, quod universum caelum quod oculis spectatur, et quod universa terra quae ab hominibus habitatur, die ultimi judicii peritura sint, et quod novum caelum et nova terra loco illorum exstitura; et quod tunc animae hominum recepturae sint sua corpora, et sic homo futurus homo sicut prius. Haec opinio fidei facta est ex eo, quod Verbum non aliter

intellectum sit quam secundum sensum litterae ejus; nec aliter potuit intelligi, antequam sensus ejus spiritualis detectus est: tum ex eo, quod a multis inducta sit fides, quod anima sit modo halitus exspiratus ab homine; quodque spiritus sint substantiae venti, similiter angeli. Quamdiu non plus in intellectu de animabus, deque spiritibus et de angelis fuit, non potuit aliter cogitari de ultimo judicio. Sed quando in intellectum venit, quod homo sit homo post mortem, quemadmodum fuit homo in mundo, cum sola differentia quod tunc indutus sit corpore spirituali, et non naturali sicut prius, et quod corpus spirituale coram illis qui spirituales sunt, simile appareat, quemadmodum corpus naturale apparet coram illis qui naturales sunt, tunc etiam in intellectum venire potest, quod ultimum judicium non futurum sit in mundo naturali, sed in mundo spirituali; in hoc mundo enim omnes homines usquam nati et defuncti simul sunt.

4. Quando hoc in intellectum venit, tunc dissipari possunt paradoxa, quae homo alioqui cogitaturus esset de statu animarum post mortem, de reunitione illarum cum corporibus putrefactis, et de destructione universi creati, ita de ultimo judicio. De statu animarum post mortem cogitaturus esset haec paradoxa: quod homo tunc esset sicut halitus, aut sicut ventus, aut sicut aether, vel volitans in aere, vel non manens in loco, sed in Ubi, quod vocant Pu, ac nihil videret quia non ei oculi, nihil audiret quia non ei aures, nihil loqueretur quia non ei os, ita foret caecus, surdus et mutus, et jugiter in exspectatione, quae non potest non tristis esse, de receptione functionum istarum animae, ex quibus omne jucundum vitae ejus est, die ultimi judicii: et quod in simili statu misero essent animae omnium hominum a prima creatione, et quod illi qui ante quinquaginta ac sexaginta saecula vixerunt, adhuc in aere similiter volitarent, aut in Pu manerent et exspectarent judicium: praeter lamentabilia alia.

5. Ut praeteream paradoxa, quae homo, qui non scit quod post mortem sit homo sicut prius, cogitaturus esset de destructione universi; quae similia sunt, et aeque multa. Verum cum novit quod homo post mortem non sit halitus aut ventus, sed quod sit spiritus, ac si bene vixit, angelus in caelo, et quod spiritus et angeli sint in perfecta forma

homines, tunc potest de statu hominum post mortem, et de ultimo judicio, ex intellectu cogitare, et non ex fide separata ab intellectu, ex qua merae traditiones exeunt: et quoque potest ex intellectu pro certo concludere, quod ultimum judicium, de quo praedicitur in Verbo, non exstiturum sit in mundo naturali, sed in mundo spirituali, ubi omnes simul sunt; tum etiam, quod ultimum judicium, quando fit, propter fidem Verbi, revelandum sit.

6. Separa te ab idea de anima quod sit sicut halitus, et cogita tunc de statu tuo, aut de statu amicorum, aut de statu infantum tuorum post mortem, annon cogitabis quod victurus sis homo, et de illis similiter? Et quia sine sensibus non datur vita quae vita, non potes aliter cogitare, quem quod etiam videant, audiant et loquantur: ita quoque scribunt parentatores super defunctis; ponunt illos in caelo inter angelos, in vestibus albis, et in paradisis. At posthac relabere in ideam, quod anima sit halitus, et quod non prius vivat cum sensu quam post ultimum judicium, annon poteris insanire, cogitando, "Qualis ero? ubinam interea? num volabo in aere, vel manebo in Pu? Docuit tamen praedicator, quod post mortem inter beatos venturus sim si bene credidero et bene vixero." Credas itaque, sicut veritas est, quod sis homo post mortem sicut ante illam, cum sola differentia quae est inter naturale et spirituale: ita quoque cogitant omnes, qui credunt vitam aeternam, et nihil sciunt de traditione hypothetica de anima.

7. Ex his quae hactenus dicta sunt, constare potest, quod ultimum judicium non in mundo naturali, sed in mundo spirituali existere possit. Quod etiam in illo mundo exstiterit, videri potest ex illis quae in priori opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 45–72), ex visis memorata sunt; ac ulterius ex sequentibus, quae de judicio super Reformatos ex visis memoranda sunt. Ille qui attendit, id quoque videre potest ex novis, quae de caelo, de Verbo, et de ecclesia nunc revelantur. Quis homo potest talia sumere a se?

[II.]

De statu Mundi et Ecclesiae ante Ultimum Judicium, et post illud.

8. Quod ultimum judicium in mundo spirituali peractum sit, constare potest ex illis quae nunc supra dicta sunt: at vero ut aliquid sciatur de statu mundi et ecclesiae ante illud et post illud, omnino scienda sunt haec:—

(i.) *Quid intelligitur per "prius caelum" et per "priorem terram" quae transiverunt* (*Apoc.* xxi. 1).
(ii). *Quinam et quales fuerunt qui in priore caelo et in priore terra.*
(iii.) *Quod, antequam ultimum judicium super illos factum est, multa communicatio inter caelum et mundum, ita quoque inter Dominum et Ecclesiam, intercepta fuerit.*
(iv.) *Quod post ultimum judicium communicatio restituta sit.*
(v.) *Quod inde sit, quod post ultimum judicium, et non prius, revelationes pro Nova Ecclesia factae sint.*
(vi.) *Quod status mundi et ecclesiae ante ultimum judicium fuerit sicut vespera et nox; post illud autem sicut mane et dies.*

9. (i.) *Quid intelligitur per "prius caelum" et per "priorem terram" quae transiverunt, de quibus in Apocalypsi* (cap. xxi. 1).—Per "prius caelum" et per "priorem terram" ibi, non intelligitur caelum quod coram oculis hominum in mundo apparet, nec terra quae ab hominibus incolitur; nec intelligitur caelum prius in quo sunt omnes a prima creatione qui bene vixerunt: sed intelliguntur congregationes spirituum, qui inter caelum et infernum sibi tanquam caelos fecerunt: et quia omnes spiritus et angeli habitant super terris, aeque ac homines, inde per "prius caelum" et "priorem terram" illa intelliguntur. Quod illud caelum et illa terra transiverint, visum est, et ex visis descriptum in opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 45-72).

10. (ii.) *Quinam et quales fuerunt illi qui in priori caelo et in priore terra*, descriptum est in opusculo *De Ultimo Judicio;* sed quia ex cognitione, quinam et quales fuerunt, pendet intellectus sequentium, de illis etiam hic dicetur. Omnes illi, qui se congregaverunt sub caelo, et

in variis locis sibi tanquam caelos formaverunt, quos etiam caelos vocaverunt, fuerunt conjuncti cum angelis ultimi caeli, sed solum quoad externa, non autem quoad interna: plerique fuerunt hirci et ex eorum familia, de quibus apud *Matthaeum* (cap. xxv. 41–46); qui quidem in mundo non fecerunt mala, moraliter enim bene vixerunt, sed non fecerunt bona ex origine boni, separaverunt enim fidem a charitate, et inde mala non ut peccata aspexerunt. Hi quia in externis ut Christiani vixerunt, conjuncti fuerunt angelis ultimi caeli, qui similes illis in externis sunt, sed non similes in internis, sunt enim "oves," et in fide, sed in fide charitatis. Propter illam conjunctionem non potuerunt non tolerari; nam separare illos ante ultimum judicium, fuisset damnum inferre illis qui in ultimo caelo erant, traherentur enim hi cum illis in perniciem. Hoc est quod Dominus praedixit apud *Matthaeum:*

> Jesus dixit parabolam: "Simile est regnum caelorum homini seminanti bonum semen in agro suo: sed dum dormiverunt homines, venit ejus inimicus, et seminavit zizania et abivit: cum..germinavit herba, et fructum fecit, tunc apparuerunt etiam zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias, et dixerunt illi, Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo?....Visne ergo abeuntes colligamus illa? Ipse vero dixit, Non, ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum illis triticum; sinite una crescere utraque usque ad messem; et tempore messis dicam messoribus, Colligite prius zizania, et colligate ea in fasciculos ad comburendum ea; triticum vero congregate in horreum. ....Qui seminavit bonum semen est Filius hominis; ager..est mundus;...semen sunt filii regni; zizania..sunt filii mali;...messis est consummatio saeculi:....quemadmodum ergo colliguntur zizania, et..comburuntur, sic erit in consummatione saeculi" (xiii. 24–30, 37–40):

"consummatio saeculi" est ultimum tempus ecclesiae; "zizania" sunt qui interius mali sunt; "triticum" sunt qui interius boni sunt; "collectio illorum in fasciculos ad comburendum," est ultimum judicium super illos; ne per separationem ante ultimum judicium damnum inferatur bonis, intelligitur per "ne colligendo zizania eradicetis simul cum illis triticum, sinite utraque crescere usque ad messem."

11. (iii.) *Quod antequam ultimum judicium super illos factum est, multa communicatio inter caelum et mundum, ita inter Dominum et ecclesiam, intercepta fuerit.*—Omnis illustratio homini est a Domino per caelum, ac intrat per viam internam; quamdiu inter caelum et mundum, seu in-

ter Dominum et ecclesiam, talium congregationes fuerunt, non potuit homo illustrari; fuit sicut cum jubar solis per atram interpositam nubem disparatur; aut sicut sol per interjectam lunam eclipsin patitur, ac lux ejus intercipitur: quare si tunc aliquid a Domino revelatum fuisset, hoc vel non intellectum, vel si intellectum usque non receptum, vel si receptum usque postea suffocatum fuisset. Nunc quia omnes illae congregationes interpositae per ultimum judicium dissipatae sunt, patet, (iv.) *Quod communicatio inter caelum et mundum, seu inter Dominum et ecclesiam, restituta sit.*

12. (v.) *Quod inde sit quod post ultimum judicium peractum, et non prius, revelationes pro Nova Ecclesia factae sint;* nam postquam per ultimum judicium communicatio restituta est, potest homo illustrari et reformari, hoc est Divinum verum Verbi intelligere, illud intellectum recipere, ac receptum retinere, obstacula enim interjecta remota sunt: quare Johannes, postquam prius caelum et prior terra transivit, dicit se

> Vidisse novum caelum et novam terram; et tunc urbem sanctam Hierosolymam descendentem a Deo e caelo, paratam sicut sponsam coram marito suo: et audivit Sedentem super throno dicentem, "Ecce nova omnia facio" (*Apoc.* xxi. 1, 2, 5);

quod per "Hierosolymam" intelligatur ecclesia, videatur in *Doctrina de Domino* (n. 62–64); ac de novis ejus (n. 65 ibi).

13. (vi.) *Quod status mundi et ecclesiae ante ultimum judicium fuerit sicut vespera et nox, post illud autem sicut mane et dies.*—Quando lux veri non apparet, et verum non recipitur, est status ecclesiae in mundo sicut vespera et nox; quod talis status ante ultimum judicium fuerit, constare potest a supradictis (n. 11); quando autem lux veri apparet, et verum recipitur, est status ecclesiae in mundo sicut mane et dies. Inde est, quod bini illi status ecclesiae in Verbo dicantur "vespera et mane," tum "nox et dies;" ut in his:

> "Dixit ad me" Sanctus, "Usque ad vesperam mane bis mille trecenta; tunc justificabitur sanctum" (*Dan.* viii. 14).
>
> "Visio vesperae et mane veritas est" (*Dan.* viii. 26).
>
> "Erit dies unus, qui notus est Jehovae, non dies nec nox, quia circa tempus vesperae erit lux" (*Sachar.* xiv. 7).
>
> "Ad me clamans e Seir, Custos,..quid de nocte?...Dixit custos, Venit mane, etiamque nox" (*Esai.* xxi. [11,] 12).

Jesus de ultimo tempore ecclesiae,

"Vigilate,..non enim scitis, quando Dominus domus venturus sit, vesperi, media nocte, in [1]gallinaceo, an mane" (*Marc.* xiii. 35).
Jesus dixit, "Me oportet operari...quando dies est; venit nox quando nemo potest operari" (*Joh.* ix. 4):

et alibi

(Ut *Esai.* xvii. 14; *Jer.* vi. 4, 5; *Psalm.* xxx. 6; *Psalm.* lxv. 9; *Psalm.* xc. 6).

Quia per "vesperam" et "noctem" talia intelliguntur, ideo Dominus, ut impleret Verbum, etiam in vespera sepultus est, et postea mane resurrexit.

[III.]

De Ultimo Judicio super Reformatos.

14. In priori opusculo *De Ultimo Judicio* actum est de judicio super illos, qui per "Babylonem" intelliguntur; tum aliquid de judicio super Mahumedanos, et super Gentes; sed non de judicio super Reformatos. Solum dictum est quod Reformati sint in medio, ordinati secundum patrias ibi, et quod circum illos Pontificii, circum hos Mahumedani, et circum hos gentes et populi ex varia religione. Quod Reformati medium seu meditullium constituerint, erat causa, quia ab illis legitur Verbum, et colitur Dominus, et inde apud illos maxima lux est; et lux spiritualis, quae a Domino ut Sole, qui in sua essentia est Divinus Amor, procedit, se quaquaversum extendit, ac illustrat etiam illos qui in peripheriis circumcirca sunt, et aperit facultatem intelligendi vera, quantum ex religione recipere possunt. Lux enim spiritualis in sua essentia est Divina Sapientia, ac intrat apud hominem in intellectum ejus, quantum is ex cognitionibus receptis in facultate percipiendi est; nec per spatia vadit sicut lux mundi, sed per affectiones et perceptiones veri; ita in instanti ad ultimos fines caelorum. Ex his sunt apparentiae spatiorum in illo mundo. De his videantur plura in *Doctrina de Scriptura Sacra* (n. 104–113).

15. Sed de Ultimo Judicio super Reformatos in hoc ordine dicetur:—

(i.) *Super quos ex Reformatis ultimum judicium factum est.*
(ii.) *De Signis et Visitationibus ante ultimum judicium.*
(iii.) *Universale judicium quomodo factum est.*
(iv.) *De salvatione Ovium.*

16. (i.) *Super quos ex Reformatis ultimum judicium factum est.*—Ultimum judicium non super alios ex Reformatis factum est, quam super illos, qui in mundo professi sunt Deum, legerunt Verbum, audiverunt praedicationes, obiverunt sacramentum Cenae, ac solennia cultus ecclesiae non neglexerunt; et tamen ut licita reputaverunt adulteria, varii generis furta, mendacia, vindictas, odia, et similia: hi tametsi Deum professi sunt, usque nihili fecerunt peccata contra Ipsum; Verbum legerunt, et usque nihili fecerunt praecepta vitae ibi; audiverunt praedicationes, et usque nihil attenderunt; sacramentum Cenae obiverunt, et usque non a prioris vitae malis destiterunt; ac solennia cultus non neglexerunt, et usque nihil emendarunt vitam; ita vixerunt in externis sicut ex religione, et tamen in internis nulla illis religio fuit. Hi sunt qui per "draconem" in *Apocalypsi* (cap. xii.) intelliguntur; nam de dracone ibi dicitur, quod visus sit in caelo, quod cum Michaele in caelo pugnaverit, et quod e caelo detraxerit tertiam partem stellarum; quae dicta sunt, quia tales per professionem Dei, lectionem Verbi, et per cultum externum, communicaverunt cum caelo. Iidem etiam intelliguntur per "hircos" apud *Matthaeum* (cap. [1]xxv.); ad quos non dicitur quod mala fecerint, sed quod omiserint bona facere; et illi omnes omittunt bona, quae bona sunt, facere, quia mala ut peccata non fugiunt; et tametsi illa non faciunt, usque licita reputant, et sic spiritu faciunt illa, et quoque corpore dum licet.

17. Super omnes illos ex Reformatis ultimum judicium factum est, non autem super illos qui non crediderunt Deum, contempserunt Verbum, et sancta ecclesiae corde rejecerunt; nam hi omnes, dum e mundo naturali in mundum spiritualem venerunt, conjecti sunt in infernum.

18. Omnes qui in externis vixerunt sicut Christiani, et nihili fecerunt Christianam vitam, exterius unum fece-

runt cum caelis, sed interius cum infernis; et quia a conjunctione illorum cum caelo non potuerunt momento evelli, detenti sunt in mundo spirituum, qui medius est inter caelum et infernum; et permissum est illis societates formare, et una vivere sicut in mundo; et ibi per artes in mundo ignotas sistere splendida, et per id persuadere sibi et aliis, quod in caelo essent: quare ex apparentia illa externa societates suas vocaverunt caelos. Illi caeli et illae terrae super quibus habitabant, sunt quae intelliguntur per "caelum prius et terram priorem," quae transiverunt (*Apoc.* cap. xxi. 1).

19. Interea cum ibi permanserunt, occlusa sunt interiora mentis eorum, et aperta exteriora; per quod non apparuerunt illorum mala, per quae unum faciebant cum infernis. At cum instabat ultimum judicium, reclusa sunt interiora, et tunc coram omnibus apparuerunt quales erant: et quia tunc unum agebant cum infernis, non amplius vitam Christianam potuerunt simulare, sed ex jucundo ruebant in omnis generis mala et flagitia, ac versi sunt in diabolos, et quoque sicut illi visi sunt, quidam nigri, quidam ignei, et quidam lividi sicut cadavera: qui in fastu propriae intelligentiae fuerant, visi sunt nigri; qui in vesano amore imperandi super omnes visi sunt ignei; et qui in neglectu et contemptu veri, visi sunt lividi sicut cadavera. Ita scenae theatrorum istorum mutatae sunt.

20. Reformati in mundo spirituum, qui est medius inter caelum et infernum, constituunt intimum ejus, seu faciunt meditullium, et ibi ordinati sunt secundum patrias. In illo meditullio sunt Angli in medio; Hollandi ad meridiem et orientem; Germani ad septentrionem; Sueci ad occidentem et septentrionem; et Dani ad occidentem: sed in meditullio illo non sunt alii quam qui vitam charitatis ac ejus fidei vixerunt. Societates illorum ibi plures sunt. Circum illos sunt Reformati, qui non vitam fidei et charitatis degerunt: hi sunt qui sibi sicut caelos fecerunt. Sed alia omnium ordinatio est in caelo, et quoque in inferno. Quod Reformati meditullium ibi faciant, est quia apud illos Verbum legitur, et Dominus etiam colitur, ex quo ibi maxima lux est, quae lux inde ut a centro propagatur in omnes peripherias, ac illustrat. Lux enim in qua sunt spiritus et angeli, procedit a Domino ut Sole, qui in

sua essentia est Divinus Amor, et inde lux procedens in sua essentia est Divina Sapientia; inde est omne spirituale istius mundi. De Domino ut Sole in Mundo spirituali, et de Luce et Calore ex eo, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 116–140).

21. Omnis ordinatio societatum in illo mundo est ordinatio secundum differentias amoris; causa est, quia amor est vita hominis, et Dominus, qui est ipse Divinus Amor, ordinat illas secundum receptiones ejus; ac differentiae amorum sunt innumerabiles, quas nemo scit nisi solus Dominus. Conjungit societates ita, ut omnes quasi unam vitam hominis agant; societates caelorum ut unam vitam amoris caelestis et spiritualis; societates infernorum ut unam vitam amoris diabolici et infernalis; conjungit caelos et inferna per oppositiones. Quia talis ordinatio est, ideo unusquisque homo post mortem abit in societatem amoris sui, nec potest alio abire, amor enim ejus contranititur. Inde est, quod in caelo sint qui in amore spirituali sunt, in inferno autem qui in solo amore naturali. Amor spiritualis unice per vitam charitatis inditur, et amor naturalis manet naturalis, si vita charitatis omittitur; et amor naturalis, si non subjectus est amori spirituali, est ei oppositus.

22. Ex his constare potest, quinam ex Reformatis sunt, super quos judicium factum est; quod non super illos qui in meditullio sunt, sed super illos qui circum illud; qui, ut dictum est, exterius sicut Christiani ex moralitate externa apparuerunt, sed interius non Christiani ex nulla spirituali vita fuerunt.

23. (ii.) *De Signis et Visitationibus ante ultimum judicium.*—Visum est super illos, qui sibi sicut caelos fecerunt, sicut nimbosum, quod apparuit ex praesentia Domini in caelis angelicis, qui supra illos, imprimis ex praesentia Ipsius in caelo ultimo, ne aliqui ex illis propter conjunctionem auferrentur et simul perirent. Caeli superiores etiam propius ad illos delati sunt, per quod interiora eorum, super quos judicium venturum erat, recludebantur: quibus reclusis non amplius apparuerunt sicut Christiani morales, ut prius, sed sicut daemones; tumultuabantur et rixabantur inter se de Deo, de Domino, de Verbo, de Fide, et de Ecclesia: et quia concupiscentiae ad mala

tunc etiam in liberum emissae sunt, rejecerunt omnia illa cum contemptu et subsannatione, et in flagitia omnis generis ruebant. Ita status caelicolarum istorum mutatus est. Tunc simul omnia splendida illorum, quae per artes in mundo ignotas sibi fecerant, evanuerunt, palatia eorum versa sunt in viles casas, horti in stagna, templa in rudera, ac ipsi colles, super quibus habitabant, in scrupeta, et in similia alia, quae flagitiosis illorum animis et cupiditatibus correspondebant. Nam omnia visibilia mundi spiritualis sunt correspondentiae affectionum, quae sunt apud spiritus et angelos. Haec erant signa venturi judicii.

24. Sicut reclusio interiorum increvit, ita ordo inter habitantes mutatus et inversus est; illi qui maxime invaluerunt ratiociniis contra sancta ecclesiae, irruperunt in medium, et dominium ceperunt; ac reliqui, qui minus valuerunt ratiociniis, ad latera circumcirca secesserunt, et illos qui in medio erant, pro suis angelis tutoribus agnoverunt: ita colligaverunt se in facies inferni.

25. Circa has mutationes status illorum, factae sunt variae concussiones habitationum et terrarum apud illos, quas secuti sunt terrae motus, ingentes secundum aversiones: et quoque hic et ibi facti sunt hiatus versus inferna, quae sub illis erant, et sic aperta est communicatio cum illis; visi tunc sunt halitus ascendentes sicut fumi commixti scintillis ignis. Haec quoque fuerunt signa, quae praecesserunt: quae etiam per Domini verba de consummatione saeculi et tunc de ultimo judicio apud Evangelistas, intelliguntur:

> "Suscitabitur gens contra gentem;....terrae motus magni diversis locis:....terribilia quoque signa de caelo magna erunt. ....Et erit angustia gentium..., resonante mari et salo" [(*Luc.* xxi. 10, 11, 25; *Matth.* xxiv. 7; *Marc.* xiii. 8)].

26. Visitationes etiam factae sunt per angelos; nam antequam aliqua societas male sarta perit, visitatio semper praecedit. Angeli exhortabantur illos ut desisterent; et si non, denuntiabant illis exitium. Tunc etiam explorabant, num aliqui boni illis intermixti essent, quos separabant. Sed turba excitata ab antesignanis suis, contumeliis illos afficiebant, irruentes, ut in forum illos traherent, ac nefandis modis affligerent: factum est ibi sicut in Sodoma. Plerique ex illis fuerunt ex fide sepa-

rata a charitate; et quoque aliqui, qui charitatem professi sunt, et usque flagitiose vixerunt.

27. (iii.) *Universale Judicium quomodo factum est.*—Postquam visitationes et signa praenuntia futuri judicii animos illorum ab actibus facinorosis, et quoque a machinationibus seditiosis contra illos qui agnoscebant Dominum pro Deo caeli et terrae, sanctum habebant Verbum, et vitam charitatis agebant, deflectere non potuerunt, supervenit ultimum judicium. Hoc ita factum est.

28. Visus est Dominus in candida nube cum angelis, et auditus est sonus inde sicut tubarum; quod signum repraesentativum tutationis angelorum caeli a Domino erat, et collectionis bonorum ab undiquaque; Dominus enim non infert alicui exitium, sed modo tutatur suos, et abstrahit a communicatione cum malis; quibus abstractis mali in suas concupiscentias veniunt, et ex illis ruunt in nefaria omnis generis. Tunc visi sunt omnes qui perituri simul sicut magnus draco cum cauda in curvum extensa, et versus caelum elevata, et in alto diversimode se inflectente, sicut vellet destruere caelum, ac detrahere illud; sed irrito conatu, nam dejecta est cauda, et draco, qui etiam tunc elevatus apparuit, subsidit. Hanc repraesentationem mihi datum est videre, ut scirem et notum facerem quinam per "draconem" in *Apocalypsi* intelliguntur; quod nempe per "draconem" intelligantur omnes qui Verbum legunt, praedicationes audiunt, et sancta ecclesiae obeunt, ac nihili faciunt concupiscentias mali, quibus inescati sunt, ac intus cogitant furta et fraudes, adulteria et obscena, odia et vindictas, mendacia et blasphemias, ac ita spiritu vivunt sicut diaboli, et corpore sicut angeli; hi erant qui ipsum draconem constituebant; qui autem caudam, erant qui in fide separata a charitate in mundo fuerunt, ac prioribus similes quoad cogitationes et intentiones.

29. Vidi tunc petras, super quibus erant, quasdam subsidentes usque ad ima; quasdam translatas in longinqua; quasdam apertas in medio; et per antrum dejectos qui supra erant; quasdam inundatas sicut diluvio; ac multos secundum genera et species mali collectos in coetus, sicut in fasciculos, et conjectos huc illuc in voragines, paludes, stagna et deserta, totidem inferna: reliqui,

qui non super petris erant, hinc illinc dispersi, et tamen in similibus malis, attoniti aufugerunt ad Pontificios, Mahumedanos et Gentes, ac religionem illorum fassi sunt; hoc potuerunt absque motione animi facere, quia illis nulla religio fuerat; sed usque ne quoque illos seducerent, abacti sunt, et ad socios suos in infernis detrusi. Hoc fuit exitium illorum universaliter descriptum; particularia, quae vidi, sunt plura quam ut hic describi possint.

30. [(iv.)] *De salvatione Ovium.*—Postquam ultimum judicium peractum est, tunc factum est gaudium in caelo, et quoque facta lux in mundo spirituum, qualis non prius fuerat: gaudium in caelo, quale, postquam draco dejectus est, describitur in *Apocalypsi* (cap. xii. 10–12); et lux in mundo spirituum, quia societates illae infernales interpositae fuerunt sicut nubes, quae obtenebrant terram: similis lux etiam tunc exorta est hominibus in mundo, ex qua illis nova illustratio.

31. Vidi tunc angelicos spiritus ex inferis assurgentes in multa copia, et elevatos in caelum, qui fuerunt oves, ibi reservati et custoditi a Domino a saeculis retro, ne venirent in malignam sphaeram a draconicis effluentem, et charitas eorum suffocaretur. Hi sunt qui intelliguntur in Verbo per "exeuntes e sepulcris;" tum per "animas occisorum propter testimonium Jesu," qui evigilarunt; et per illos "qui e resurrectione prima sunt."

CONTINUATIO DE MUNDO SPIRITUALI.

[IV.]

De Mundo Spirituali.

32. De Mundo Spirituali actum est in singulari opere *De Caelo et Inferno*, in quo descripta sunt plura istius mundi; et quia omnis homo post mortem in illum mundum venit, descriptus etiam ibi est status ejus tunc. Quis non novit, quod homo post mortem victurus sit, quia natus est homo, et creatus ad imaginem Dei, et quia Dominus in Verbo suo id docet? Sed qualis vita ei futura est, hactenus ignotum fuit. Creditum est, quod tunc esset anima, de qua non aliam ideam ceperunt quam sicut de aere aut aethere, in quo cogitativum quid resideret, absque visu qualis est oculi, absque auditu qualis est auris, et absque loquela qualis est oris: cum tamen homo est homo aeque post mortem, et talis homo ut non sciat aliter quam quod adhuc sit in priori mundo; videt, audit, loquitur sicut in priori mundo; ambulat, currit, sedet sicut in priori mundo; edit et bibit sicut in priori mundo; dormit et evigilat sicut in priori mundo; delicio conjugiali fruitur sicut in priori mundo; verbo est homo quoad omnia et singula. Ex quo patet, quod mors sit modo continuatio vitae, et quod sit modo transitus.

33. Quod homo hunc suum statum post mortem non sciverit, sunt plures causae; inter illas etiam est, quod non potuerit illustrari, tam parum fidei apud illum fuit de immortalitate animae; ut constare potest ex multis, etiam eruditis, qui se credunt bestiis similes, et modo perfectiores illis quod possint loqui; et ideo corde suo negant vitam post mortem, tametsi illam ore fatentur: ex qua illorum cogitatione ita sensuales facti sunt, ut non potu-

erint credere quod homo sit homo post mortem, quia illum oculis suis non vident; dicunt enim, Quomodo potest anima talis esse? Aliter qui se victuros post mortem credunt; illi interius in se cogitant, quod in caelum venturi sint, deliciis fruituri cum angelis, paradisos caelestes visuri, et in vestibus albis staturi coram Domino, et plura. Haec interior est illorum cogitatio; exterior potest divagari ab illa, quando cogitant de anima ex hypothesi eruditorum.

34. Quod homo sit aeque homo post mortem, tametsi non coram oculis apparet, constare potest ex angelis visis Abrahamo, Guideoni, Danieli, et aliis prophetis; ex angelis visis in sepulcro Domini, ac postea multoties Johanni in *Apocalypsi;* cumprimis ex Ipso Domino, qui quod esset Homo ostendit discipulis per tactum et per esum, et tamen coram oculis illorum inconspicuus factus est. Quod viderint, erat, quia tunc aperti sunt oculi spiritus illorum; et cum hi aperiuntur, apparent illa quae in mundo spirituali sunt, aeque clare sicut illa quae in mundo naturali.

35. Quia Domino placuit aperire mihi oculos spiritus mei, ac apertos tenere nunc per novendecim annos, datum est videre illa quae in mundo spirituali sunt, et quoque illa describere. Asseverare possum quod illa non sint visiones, sed quod sint *Visa* in omni vigilia.

36. Differentia inter hominem in mundo naturali, et hominem in mundo spirituali, est quod hic homo corpore spirituali indutus sit, ille autem corpore naturali, et homo spiritualis videt hominem spiritualem aeque clare ac homo naturalis videt hominem naturalem; sed non potest homo naturalis videre hominem spiritualem, nec homo spiritualis videre hominem naturalem, propter differentiam inter naturale et spirituale; quae qualis est, describi potest, sed non paucis.

37. Ex visis per tot annos, possum sequentia referre: quod in mundo spirituali sint aeque terrae sicut in mundo naturali, quodque sint colles et montes, tum planities et valles; et quoque fontes et fluvii, tum lacus et maria; quod sint paradisi et horti, tum luci et silvae; quod sint palatia et domus; tum quod sint scripturae et libri: quodque sint functiones et negotiationes; et quod sint lapides pretiosi, aurum et argentum: verbo, quod sint

omnia et singula quaecunque in mundo naturali, et illa in caelis infinite perfectiora.

38. Sed differentia in genere haec est; quod omnia quae in mundo spirituali sunt, ex origine spirituali sint, et inde quoad essentiam spiritualia, sunt ex sole ibi qui est purus amor; et quod omnia quae in mundo naturali sunt, ex origine naturali sint, et inde quoad essentiam naturalia, sunt enim ex sole ibi qui est purus ignis. Ex eo est, quod homo spiritualis nutriendus sit cibo ex origine spirituali, sicut homo naturalis cibo ex origine naturali. Plura videantur in opere *De Caelo et Inferno.*

[V.]

De Anglis in Mundo spirituali.

39. Sunt duo status cogitationis apud hominem, externus et internus; homo in externo est in mundo naturali, in interno est in mundo spirituali: hi status unum faciunt apud bonos, sed non unum apud malos. Qualis homo quoad internum suum est, raro patet in mundo naturali, quoniam ab infantia voluit moralis esse, et didicit videri; sed in mundo spirituali clare apparet qualis est: lux spiritualis hoc detegit; est quoque homo tunc spiritus, et spiritus est internus homo. Nunc quia mihi datum est in illa luce esse, et ex illa videre quales interni homines sunt ab uno regno et ab altero, hoc per commercium plurium annorum cum angelis et spiritibus, me oportet, quia interest, id manifestare: hic modo aliquid de nobili gente Anglica.

40. Meliores ex gente Anglica in centro omnium Christianorum sunt (videatur supra, n. 20); quod in centro sint, est ex causa, quia illis lux intellectualis interior est: haec non apparet alicui in mundo naturali, sed apparet conspicue in mundo spirituali; trahunt hanc lucem a libertate cogitandi, et inde loquendi et scribendi, in qua sunt: apud alios, qui in tali libertate non sunt, lux intellectualis, quia non habet exitum, offunditur. Verum

lux illa non est activa ex se, sed fit activa ex aliis, imprimus a viris famae et auctoritatis apud illos; ut primum ab his aliquid dicitur, aut ab illis approbatum legitur, lux illa exsplendescit, et raro prius. Propter hanc causam illis in mundo spirituali praeficiuntur moderatores, et dantur sacerdotes incluti fama ex eruditione ac praepollente ingenio, quorum mandatis et monitis ex illa sua indole benevole obediunt.

41. Raro exeunt e societate sua, quia illam amant sicut in mundo patriam. Est quoque similitudo animorum inter illos, ex qua cum amicis qui ex patria eorum sunt, ligant familiaritatem, et raro cum aliis: mutuam opem etiam invicem ferunt; ac sinceritatem amant.

42. Sunt binae urbes magnae similes Londino, in quas plerique Angli post mortem veniunt; has datum est videre, et quoque perambulare. Medium istius urbis est ubi in Londino Angliae conventus mercatorum, qui vocatur *Exchange;* ibi habitant moderatores. Supra illud medium est oriens; infra illud est occidens; a latere dextro est meridies; a latere sinistro est septentrio. In plaga orientali habitant qui vitam charitatis prae reliquis egerunt; ibi sunt palatia magnifica: in plaga meridionali habitant sapientes, apud quos plura splendida sunt: in plaga septentrionali habitant qui prae ceteris amant libertatem loquendi et scribendi: in plaga occidentali habitant qui fidem profitentur; ad dextrum ibi in hac plaga est introitus in hanc urbem, et est exitus ab illa; illi qui male vivunt, emittuntur ibi. Presbyteri, qui in occidente sunt, qui, ut dictum est, fidem profitentur, non audent per plateas magnas, sed per vicos angustiores, intrare urbem, quoniam non alii habitatores in ipsa urbe tolerantur, quam qui in fide charitatis sunt. Audivi conquestos de praedicatoribus in occidente, quod sermones suos tali arte et simul eloquio concinnent, ac ignotam illis justificationem per fidem, involvant, ut nesciant num bonum faciendum sit vel non; praedicant bonum intrinsecum, et id separant a bono extrinseco, quod quandoque vocant meritorium, et sic non acceptum Deo; sed usque vocant bonum, quia utile: sed cum illi, qui in plaga urbis orientali et meridionali habitant, tales sermones mysticos audiunt, exeunt templis; et praedicatores postea deprivantur sacerdotio.

43. Altera magna urbs Londino similis, non in meditullio Christiano (de quo n. 20), sed extra illud in septentrione, jacet: in illam post mortem veniunt illi, qui interius mali sunt. In medio ejus est aperta communicatio cum inferno, a quo etiam per vices absorbentur.

44. Quondam audivi presbyteros ex Anglia de sola fide inter se loquentes; et vidi quoddam simulacrum ab illis factum, quod solam fidem repraesentaret. Hoc apparuit in obscuro lumine sicut magnus gigas, et coram oculis illorum sicut homo pulcher; sed cum immissa est lux e caelo, apparuit illud superius sicut monstrum, et inferius sicut serpens, non absimile secundum descriptionem idolo Philisthaeorum Dagoni: quo viso recesserunt, et ab adstantibus conjectum est in stagnum.

45. Ex illis qui ex Anglia in mundo spirituali sunt, perceptum est quod illis sit sicut duplex theologia, una ex doctrina fidei, et altera ex doctrina vitae; ex doctrina fidei illis qui initiantur in sacerdotium, ex doctrina vitae illis qui non sacerdotio initiati sunt, et vulgo vocantur laici. Haec doctrina exstat in oratione quovis die Sabbathi praelecta in templis coram illis qui Sacramentum Cenae obeunt; in qua aperte dicitur, quod si mala ut peccata non fugiunt, se in damnationem aeternam conjiciant, et quod alioqui, si ad sanctam Communionem accederent, diabolus in illos intraturus sit sicut in Judam. De hac doctrina vitae non concordante cum doctrina fidei eorum, quandoque locutus sum cum sacerdotibus, qui nihil respondebant, sed cogitabant quae non eloqui ausi sunt. Orationem illam videas in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma* (n. 5–7).

46. Saepius vidi aliquem Anglum, qui celebris factus est per librum quem ante annos ediderat, in quo conjunctionem fidei et charitatis per influxum et operationem interiorem Spiritus Sancti constabilire sategerat; tradens quod ille influxus inexpressibili modo et non conscio homine afficeret, sed non tangeret minus manifeste moveret voluntatem, aut excitaret cogitationem hominis ad faciendum aliquid sicut a se, nisi permissive, propter causam ne aliquid hominis in Divinam Providentiam una intraret; tum quod sic mala coram Deo non apparerent; ita excludens exercitia charitatis externa propter aliquid salutis,

sed favens illis propter bonum publicum. Quia argumentationes ejus erant ingeniosae, et non visus est anguis in herba, liber ille sicut orthodoxissimus receptus est. Idem auctor post excessum e mundo simile dogma retinuit, nec ab illo potuit recedere quia apud se confirmatum. Cum illo locuti sunt angeli, et dixerunt quod illud non veritas esset, sed modo ingeniositas cum facundia; et quod veritas sit, quod homo malum fugere et homum facere debeat sicut a se, cum agnitione tamen quod sit a Domino; et quod fides antea non sit, minus adhuc illa cogitatio, quam vocat fidem: et quia hoc ejus dogmati repugnabat, permissum est ei ex sua sagacitate adhuc inquirere, num talis influxus incognitus et operatio interna absque operatione externa hominis detur. Visus est tunc intendere mentem, et in cogitatione pervagari vias, semper in persuasione quod homo non aliter redintegretur et salvetur; sed quoties ad finem viae pervenit, aperti sunt ei oculi, et vidit se errantem, quod etiam coram praesentibus fassus est. Vidi illum per biennium ita vagantem, et in fine viarum fatentem quod non detur talis influxus, nisi remotum sit malum in externo homine, quod fit per fugere mala ut peccata sicut a se ipso; et audivi illum tandem dicentem, quod ex fastu propriae intelligentiae insanirent omnes, qui in haeresi illa se confirmant.

47. Locutus sum cum Melanchthone, et tunc quaesivi [1]ex illo in quo statu esset; ad quod respondere noluit. Quare informatus sum ab aliis de sorte ejus, quae est quod per vices in camera saxea lacunata sit, et per vices in inferno; et quod in camera propter frigus pelle ursina appareat indutus, et quod advenas e mundo, qui illum propter nominis ejus famam adire volunt, in lacunar suum non admittat propter immunditiem ibi. Loquitur adhuc de sola fide, quam prae aliis in mundo stabilivit.

[VI.]

De Hollandis in Mundo spirituali.

48. Supra (n. 20) dictum est, quod Christiani, apud quos Verbum legitur et Dominus colitur, in medio gentium et populorum totius orbis spiritualis sint, ex causa quia maxima lux spiritualis apud illos est, et lux inde sicut a centro propagatur in omnes peripherias usque ad ultimas, ac illustrat, secundum illa quae in *Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra* (n. 104–113) dicta sunt. In hoc medio Christiani Reformati sortiti sunt loca secundum receptionem lucis spiritualis a Domino; et quia Angli lucem illam in intellectuali parte apud se reconditam habent, ideo in intimo istius medii sunt; et quia Hollandi lucem illam lumini naturali propius conjunctam tenent, et inde non apparet apud illos tale niveum lucis, sed loco ejus aliquod non transparens, receptivum rationalitatis ex spirituali luce et simul ex spirituali calore, in meditullio illo Christiano habitationes nacti sunt in oriente et meridie; in oriente ex facultate recipiendi calorem spiritualem, qui illis est charitas, et in meridie ex facultate recipiendi lucem spiritualem, quae illis est fides. Quod plagae in mundo spirituali non sint sicut plagae in mundo naturali, et quod habitationes secundum plagas sint habitationes secundum receptionem fidei et amoris, et quod in oriente sint qui praestant amore et charitate, et in meridie qui praestant intelligentia et fide, videatur in opere *De Caelo et Inferno* (n. 141–153). Causa quod in illis meditullii Christiani plagis sint, est quoque quia negotiatio est amor finalis eorum, et pecunia amor medius inserviens, et ille amor est spiritualis; at ubi pecunia est amor finalis, et negotiatio amor medius inserviens, est amor naturalis, et trahit ex avaritia. In supradicto amore spirituali, qui in se spectatus est bonum commune, in quo et ex quo est bonum patriae, sunt Hollandi prae aliis.

49. Hollandi principiis suae religionis firmius inhaerent quam alii, nec dimoventur ab illis; et si convincuntur quod hoc aut illud non concors sit, usque non affirmant, sed vertunt se retro, et permanent immoti; ita quoque

amovent se ab intuitione veri interiore; rationale enim suum de spiritualibus concludunt sub obedientia. Quia tales sunt, ideo illi post mortem, dum in mundum spiritualem veniunt, prorsus aliter praeparantur ad recipiendum spirituale caeli, quod est Divinum Verum, quam reliqui: non docentur, quia non recipiunt; sed describitur illis caelum, quale est, et dein datur illis ascendere illuc, ac videre illud, et tunc quicquid concordat cum genio illorum infunditur; sic demissi redeunt ad suos cum pleno desiderio caeli. Si tunc non recipiunt hoc verum, quod Deus unus sit persona et essentia, et quod ille Deus sit Dominus, et quod in Ipso sit Trinitas, tum hoc verum, quod fides et charitas cognitione et sermone non faciant quicquam absque vita illarum, et quod illae dentur a Domino dum fugiunt mala ut peccata,—si ad illa, cum docentur, se avertunt, et usque cogitant de Deo, quod sint tres quoad personas, et de religione solum quod sit,—rediguntur in miserias, et aufertur illis negotiatio, usque dum vident se ad incitas redactos; et tunc perducuntur ad illos qui abundant omnibus, et apud quos negotiatio floret, ac ibi insinuatur illis e caelo cogitatio, unde est quod tales sint, et simul reflexio super fidem eorum de Domino, et super vitam eorum, quod aversentur mala ut peccata. Parum etiam inquirunt, et percipiunt concordantiam cum propria cogitatione et reflexione; hoc fit per vices. Tandem ex semet cogitant, quod, ut exeant a miseriis, similiter credendum sit et similiter faciendum. Tunc sicut recipiunt illam fidem et vivunt illam charitatis vitam, datur illis opulentia et jucunditas vitae. Hoc modo illi, qui in mundo aliquam vitam charitatis egerunt, emendantur a se, et non ab aliis, ac praeparantur ad caelum. Hi postea constantiores fiunt aliis, adeo ut dici queant Constantiae, nec se ex aliqua ratiocinatione, fallacia, obscuritate inducta per sophistica, et ex visione praepostera a solis confirmationibus, abduci patiuntur.

50. Hollandi dignoscuntur probe ab aliis in mundo spirituali, quia in similibus vestibus apparent sicut in mundo naturali, cum differentia quod in nitidioribus illi qui receperunt fidem et vitam illam spiritualem. Quod in similibus vestibus appareant, est causa quia in principiis religionis suae constanter manent; et in mundo spirituali

omnes vestiuntur secundum illa; quare vestimenta alba et ex bysso sunt illis qui in Divinis veris sunt.

51. Urbes in quibus Hollandi habitant, sunt singulari modo custoditae; omnes plateae in illis sunt tectae, et in plateis sunt portae, propter causam ne spectentur e petris et collibus circum; hoc fit illis propter insitam illis prudentiam occultandi sua consilia, et non divulgandi suas intentiones; nam talia in mundo spirituali per inspectiones protrahuntur. Cum aliquis animo explorandi statum illorum in urbem venit, ille dum exiturus est, ducitur ad portas platearum clausas, et sic reducitur et ducitur ad plures, et hoc usque ad summam molestiam, et tunc emittitur; hoc ob finem ne redeat. Uxores, quae imperium super maritos affectant, habitant ad unum latus urbis, nec saepius conveniunt, quam cum invitantur, quod fit civili modo; et tunc illas etiam deducunt ad domos, ubi conjuges absque imperio unius super alterum vivunt, et ostendunt quam ornatae et mundae illorum domus sunt, et quam jucundum vitae illis est, et quod haec sint ex mutuo et conjugiali amore. Illae, quae ad haec attendunt et afficiuntur, desistunt a dominio, et una vivunt, et tunc nanciscuntur habitationem propius ad medium, et vocantur angeli. Causa est, quia amor conjugialis est amor caelestis, qui est absque imperio.

53. Diebus ultimi judicii vidi ex urbibus ibi, et ex villis et terris circum, ex illa natione ejectos ad plura millia, qui in mundo nihil boni fecerunt ex aliqua religione seu conscientia, sed solum propter famam ut sinceri apparerent lucri causa; tales enim, cum intuitio famae et lucri aufertur, quod fit in mundo spirituali, tunc ruunt in omne nefas, spoliando obvios quoscunque offendunt, dum in campis et extra urbes sunt. Illos conjectos vidi in voraginem igneam tendentem sub tractum orientalem, et in cavernam tenebrosam tendentem sub tractum meridionalem. Haec ejectio visa est anno 1757, die 9 Jan. Remanentibus illis apud quos erat religio, et ex religione conscientia.

54. Locutus sum, sed modo semel, cum Calvino. Erat in societate caeli quae spectatur antrorsum supra caput; et dixit quod non consenserit cum Luthero et Melanchthone de sola fide, quoniam in Verbo toties nominantur opera, et mandatur facere, et quod ideo fides et opera conjun-

genda sint. Quod Calvinus in sua societate acceptus sit, quia probus et non turbas facit, audivi ex uno moderatore istius societatis.

55. Qualis sors Luthero est, alibi dicetur, quia multoties illum audivi et vidi: solum hoc, quod saepius voluerit recedere a sua sola fide, sed incassum; et quod ideo adhuc sit in mundo spirituum, qui est medius inter caelum et infernum; et quod quandoque ibi dura patiatur.

[VII.]

De Pontificiis in Mundo spirituali.

56. Actum est de Pontificiis, et de ultimo judicio super illos, in opusculo *De Ultimo Judicio* (n. 53–64). Pontificii in mundo spirituali apparent circum Reformatos, ac per intervallum distincti sunt, quod non permittitur transire: sed usque illi, qui ex Jesuitico ordine sunt, per clandestinas artes parant sibi communicationes, et quoque per semitas ignotas ablegant emissarios, ut seducant; sed indagantur, et postquam puniti sunt, vel remittuntur ad socios, vel conjiciuntur in infernum.

57. Post ultimum judicium status illorum ita mutatus est, quod non liceat congregare se in coetus, sicut prius; sed cuivis amori tam bono quam malo ordinatae sunt viae, quas illi, qui e mundo alluunt, illico intrant, ac vadunt ad societatem amori illorum correspondentem: sic feruntur mali ad societatem quae in conjunctione est cum infernis, ac boni in societatem quae in conjunctione est cum caelis; sic cautum est, ne sicut prius artificiales caelos sibi forment. Tales societates in mundo spirituum, qui est medius inter caelum et infernum, sunt innumerae; sunt enim totidem, quot sunt genera et species affectionum bonarum et malarum: ac interea, antequam vel in caelum elevantur, vel in infernum dejiciuntur, sunt in conjunctione spirituali cum hominibus mundi, ex causa, quia hi etiam in medio sunt inter caelum et infernum.

58. Omnes illi ex Pontificiis, qui non prorsus idololatrae fuerunt, et ex religioso suo ex corde sincero praestiterunt bona, et ad Dominum etiam spectaverunt, perducuntur ad societates in confiniis ad Reformatos institutas, et ibi instruuntur, ac coram illis legitur Verbum, et praedicatur Dominus; et illi qui veritates recipiunt et applicant vitae, elevantur in caelum, et fiunt angeli. Tales societates ex illis sunt plures in unaquavis plaga, et undiquaque custoditae a dolosis et astutis machinationibus monachorum, aque fermento Babylonico. Praeterea omnes infantes illorum in caelo sunt, qui, quia educati per angelos sub auspicio Domini, ignorant falsa religionis parentum.

59. Omnes qui in mundum spiritualem e terris veniunt, in confessione fidei et in religione patriae suae in principio tenentur; ita quoque Pontificii: quare semper aliquem repraesentativum Pontificem sibi praepositum habent, quem etiam simili ritu adorant, quo in mundo: raro aliquis Papa in mundo agit ibi Pontificem; sed usque ille qui ante viginti annos Romae Papa fuit, illis praefuit, ex causa quia ille corde suo fovit quod Verbum sanctius esset quam creditur, et quod Dominus colendus esset: sed ille, postquam per aliquot annos functus est Pontificali munere, abdicavit se illo, et contulit se ad Reformatos Christianos, inter quos adhuc est, et vita beata fruitur. Datum est loqui cum illo, et dixit, quod Dominum solum adoret, quia Ipse est Deus, Cui potestas est super caelum et terram, et quod invocationes sanctorum essent nugae, tum etiam missae eorum; et quod in mundo intenderit restaurare illam ecclesiam, sed quod non potuerit propter causas, quas etiam dixit. Vidi illum, quando urbs magna septentrionalis, in qua fuerunt Pontificii, die ultimi judicii destruebatur, in lectica exportatum, et in locum securum delatum. Aliud prorsus evenit successori ejus.

60. His adjicere licet aliquod memorabile. Datum est loqui cum Ludovico XIV., avo Regis Galliarum hodie regnantis, qui, dum in mundo fuit, coluit Dominum, legit Verbum, et Pontificem modo pro supremo ecclesiae agnovit; quare in mundo spirituali in multa dignitate est, ac optimam societatem gentis Gallicae regit. Quondam illum vidi sicut descendentem per scalas; et postquam descendit, audivi illum dicentem, quod videretur sibi sicut

Versaliis esset, et tunc factum est silentium per bihorium circiter; quo peracto dixit se locutum esse cum Rege Galliae, nepote suo, de Bulla Unigenitus, quod desisteret a priori suo consilio, et illam non acceptaret, quia detrimentosa genti Gallicae; dixit quod hoc insinuaverit cogitationi ejus profunde. Hoc factum est anno 1759, die 13 Decemb., vesperi circa horam octavam.

[VIII.]

De Sanctis Pontificiorum in Mundo spirituali.

61. Notum est, quod homini a parentibus sit malum insitum seu hereditarium, sed paucis notum est, in quo consistit. Consistit in amore imperandi, qui talis est, ut quantum ei laxantur frena, tantum erumpat, usque ut flagret cupidine imperandi super omnes, et tandem ut velit invocari et coli sicut Deus. Hic amor est Serpens, qui decepit Evam et Adamum; dixit enim ad mulierem,

> "Novit Deus quo die comederitis de fructu arboris, aperientur oculi vestri, et tunc eritis sicut Deus" (*Genes.* iii. 4, 5):

quantum itaque homo relaxatis frenis in hunc amorem ruit, tantum se avertit a Deo, et convertit ad semet, et fit atheus: et tunc possunt Divina vera, quae sunt Verbi, inservire pro mediis; sed quia finis est dominium, media non plus cordi sunt, quam prout inserviunt. Haec causa est, quod qui in medio et qui in ultimo gradu amoris imperandi sunt, omnes in inferno sint, est enim ibi ille amor diabolus, ubi aliqui tales sunt, ut ne quidem sustineant aliquem loquentem de Deo.

62. Hic amor est illis ex gente Pontificia qui ex oestro jucundi amoris ejus dominati sunt, et Verbum contempserunt, ac illi praetulerunt dictamina Papae: hi devastantur prorsus quoad externa, usque ut nihil ecclesiae amplius sciant; et tunc dejiciuntur in infernum, et fiunt diaboli. Est quoddam infernum separatum pro illis qui invocari volunt ut dii, ubi in tali phantasia sunt, ut non

videant quod est, sed quod non est; est delirium illis quale est quibusdam in febri maligna, qui vident floccos in aere, et in camera ac super integumento lecti sui, quae non sunt. Hoc malum pessimum intelligitur per

> Caput serpentis, quod conculcatur a Semine mulieris, et quod laedit calcaneum ejus (*Genes.* iii. 15);

"calcaneus" Domini, qui est "Semen mulieris," est Divinum procedens in ultimis, quod est Verbum in sensu litterae.

63. Quoniam homo ex hereditario talis est, ut velit imperare, et successive sicut relaxantur lora, super plures, et tandem super omnes, ac intimum ejus amoris est ut velit invocari et coli ut Deus; ideo omnes qui per bullas papales sanctificati sunt, removentur ab oculis aliorum et reconduntur, et aufertur illis omne commercium cum cultoribus illorum: causa est, ne radix illa malorum pessima apud illos excitetur, et in deliria phantastica, qualia sunt supradicti inferni, inferantur. In talibus deliriis sunt illi, qui, dum in mundo vixerunt, [1]sancti fieri post mortem ut invocentur, studio affectarunt.

64. Multi ex Pontificia gente, imprimis monachi, cum in mundum spiritualem veniunt, quaerunt sanctos, quisque sanctum sui ordinis; sed non inveniunt, quare mirantur: sed post instruuntur ab aliis, quod sint intermixti vel illis qui in caelis sunt vel illis qui in infernis, quisque secundum suam vitam in mundo, et quod utrobivis nihil sciant de cultu et invocatione sui; et quod qui sciunt et volunt invocari, sint in inferno illo separato et deliro. Cultus sanctorum est talis abominatio in caelo, ut dummodo audiunt illum horrescant, quoniam quantum alicui homini addicatur cultus, tantum cultus derogatur Domino; sic enim non solus potest coli; et si Dominus non solus colitur, fit discriminatio, quae tollit communionem, et fluentem ex illa felicitatem vitae.

65. Ut scirem quales sancti Pontificiorum sunt, propter causam ut notum facerem, educti sunt ex inferiore terra usque ad centum, qui noverunt de sanctificatione sua. Ascenderunt a tergo, modo aliqui ante faciem, et cum uno ex his locutus sum, quem dixerunt fuisse Xaverium: hic dum mecum loquebatur, erat prorsus fatuus;

narrare tamen potuit, quod in loco suo, ubi inclusus manet, non fatuus sit, sed quod fatuus fiat quoties cogitat quod sanctus sit. Simile murmur audivi ab illis qui a tergo erant.

66. Aliter est sanctis ita dictis in caelo; hi prorsus nihil sciunt de eo quod in terris fit; nec cum illis locutus sum, ne aliqua idea de ea re apud illos intraret. Solum quondam praeteriit Mater Domini Maria, et visa super caput in vestitu albo; et tunc paulum morata dixit, quod Mater Domini fuerit, et quidem ab illa natus; sed factus Deus exuerit omne humanum ex illa, et quod ideo nunc adoret Ipsum ut suum Deum, et quod nolit ut quisquam Ipsum pro Filio suo agnoscat, quia in Ipso omne Divinum est.

67. His adjiciam hoc memorabile. Apparet quandoque Parisiensibus qui in mundo spirituali in societate sunt, quaedam mulier in media altitudine, in vestitu splendido, et in facie tanquam sancta, et dicit se esse Genovevam: sed cum quidam incipiunt adorare illam, tunc illico mutatur ejus facies, et quoque vestis, et fit similis feminae vulgari, et reprehendit illos quod velint adorare feminam, quae apud socias suas non plus in aestimatione est quam sicut ancilla, mirans quod homines mundi talibus nugis captentur. Dicebant angeli quod illa appareat propter separationem cultorum hominis et cultorum Domini ibi.

[IX.]

De Mahumedanis in Mundo Spirituali; et de Mahumede.

68. Mahumedani in Mundo spirituali apparent post Pontificios in occidente, et faciunt quasi ambitum: quod ibi appareant, est praecipue quia Dominum agnoscunt pro Maximo Propheta, Filio Deo, Sapientissimo omnium, qui missus in mundum ut doceret homines. Quisque in illo mundo habitat ad distantiam a meditullio Christiano, ubi

sunt Reformati, secundum confessionem Domini ac unius Dei; nam illa conjungit animos caelo, et facit distantiam ab oriente, super quo est Dominus; illi qui non in illa confessione sunt corde ex vita mala, sub illis in infernis sunt.

69. Quoniam religio facit intimum hominis, et ex intimo sunt reliqua ejus, et quoniam Mahumedes versatur in animis illorum una cum religione, ideo semper aliquis Mahumedes in conspectu illorum ponitur; ac ut vertant facies suas ad orientem, super quo est Dominus, ponitur ille in meditullio Christiano infra. Non est ipse Mahumedes qui Alcoranum scripsit, sed alius qui munere illo fungitur; nec est idem semper, sed mutatur. Quondam fuit unus ex Saxonia, qui captus ab Algiriensibus factus est Mahumedanus: is quia Christianus etiam fuerat, actus est ad loquendum coram illis de Domino, quod non fuerit filius Josephi, ut crediderunt in mundo, sed Filius Ipsius Dei, per quod insinuavit eis ideam de unitate Personae et Essentiae Domini cum Patre. Isti Mahumedi successerunt postea alii, qui acti sunt ad similia loquendum. Inde multi ex illis ad vere Christianam fidem de Domino accedunt; et qui accedunt, feruntur ad societatem propiorem orienti, ubi datur communicatio cum caelo, in quod etiam postea elevantur. In loco ubi Mahumedes ille sedem habet, apparet ignis sicut faculae, ut noscatur; sed ille ignis non conspicuus est nisi quam Mahumedanis.

70. Ipse Mahumedes, qui scripsit Alcoranum, non in conspectum hodie venit. Dictum mihi est quod primis temporibus praefuerit illis, sed quia voluit dominari super omnia religionis illorum ut Deus, quod e sede sua, quam sub Pontificiis habuit, ejectus sit, et ad latus dextrum juxta meridiem demissus. Quondam aliquae societates ex Mahumedanis excitatae sunt ex malitiosis ad agnoscendum Mahumedem pro Deo: ut seditio sedaretur, sublatus est Mahumedes ab inferis, ac ostensus, et tunc quoque mihi visus est; apparuit similis spiritibus corporeis, quibus nulla perceptio interior est, facie ad nigrum vergente; et audivi illum loquentem haec verba solum, "Ego sum Mahumedes vester:" et mox quasi subsidens in locum suum rediit.

71. Quod religionem illorum attinet; haec talis permissa est quia conveniens genio orientalium, quare etiam in tot regnis recepta est; et quia in [1]illa praecepta deca-

logi simul religionis facta sunt; et aliquid ex Verbo etiam in [1]illa erat: et imprimis quia Dominus pro Filio Dei, et Sapientissimo omnium agnitus est. Per illam quoque idololatrica multarum gentium dissipata sunt. Quod non interior religio illis per Mahumedem aperta sit, fuit propter polygamiam, quae immundum versus caelum exhalat; conjugium enim mariti cum una uxore correspondet conjugio Domini et Ecclesiae.

72. Sunt multi ex illis receptibiles veri, et vident in rationibus justitiam, quod ex colloquiis cum illis in mundo spirituali animadvertere potui. Locutus sum cum illis de Deo uno, de Resurrectione, et de Conjugio. De *Deo uno* dixerunt, quod non comprehendant Christianos loquentes de Trinitate, et dicentes quod tres Personae sint, et unaquaevis Deus, et quod usque dicant quod Deus unus sit: sed respondi illis, quod angeli in caelo, quod ex illis est, non loquantur ita; sed quod Deus unus sit Persona et Essentia in quo Trinum, et quod homines in terris hoc Trinum appellent tres Personas; et quod illud Trinum sit in Domino: ut confirmarentur, perlegi coram illis ex *Matthaeo* et *Luca*, quae ibi de conceptione Domini ex Deo Patre dicuntur, tum ubi Ipse docet quod Pater et Ipse unum sint; his auditis perceperunt rem, dicentes quod sic Divina Essentia Ipsi sit. De *Resurrectione* dicebant, quod non comprehendant Christianos loquentes de statu hominis post mortem, quod faciant animam similem vento aut aeri, et inde in nullo delicio ante reunitionem cum corpore die ultimi judicii: sed respondi, quod modo aliqui ita loquantur; sed quod qui ex illa secta non sunt, credant se post mortem in caelum venturos, cum angelis locuturos, et gaudio caelesti fruituros, quod non abstrahunt a simili gaudio quod illis est in mundo, tametsi non describunt illud; et quod hodie revelentur illis plura de statu post mortem, quae antea non sciverunt. De *Conjugio* plura cum illis locutus sum, et inter illa, quod amor conjugialis sit amor caelestis, non dabilis quam inter duos, et quod conjunctio cum pluribus uxoribus caeleste illius amoris non admittat: audiverunt rationes, et justitiam in illis perceperunt; tum etiam hoc, quod permissa sit illis polygamia, quia orientales sunt, qui absque illa permissione prae Europaeis flagravissent in spurca adulteria, et periissent.

[X.]

De Africanis et de Gentibus in Mundo Spirituali.

73. Gentes, quae non aliquid norunt de Domino, circum illos qui norunt, apparent; usque ita, ut ultimas peripherias faciant non alii quam qui prorsus idololatrae sunt, ac solem et lunam adoraverunt. Illi autem, qui unum Deum agnoscunt, ac praecepta, qualia sunt in Decalogo, religionis et vitae faciunt, conspiciuntur in regione superiore, et sic immediatius communicant cum Christianis in meditullio; nam communicatio sic non intercipitur a Mahumedanis et Pontificiis. Gentes etiam distinctae sunt secundum genios et facultates recipiendi lucem per caelos a Domino; sunt enim ex illis interiores et exteriores, quod non trahunt ex solo natali, sed ex religione: Africani sunt reliquis interiores.

74. Omnes qui unum Deum Creatorem universi agnoscunt et colunt, ideam Hominis de Deo habent; dicunt quod nemo aliam de Deo possit habere. Cum audiunt quod plures de Deo foveant ideam sicut nubeculae, quaerunt ubinam illi sunt, et cum dicitur quod sint inter Christianos, negant quod dabile sit; sed respondetur, quod sit illis talis idea ex eo, quod Deus in Verbo dicatur Spiritus, et de spiritu non aliter cogitant quam sicut de particula nubis, non scientes quod omnis spiritus et omnis angelus sit homo: at usque exploratum est, num spiritualis illorum idea sit similis ideae illorum naturali, et compertum est quod non similis sit apud illos qui Dominum pro Deo caeli et terrae interius agnoscunt. Audivi quendam presbyterum ex Christianis dicentem, quod nemo possit habere ideam Divini Humani; et vidi illum translatum ad varias Gentes successive ad interiores et interiores, et ab illis ad caelos eorum, et tandem ad caelum Christianum, et ubivis data est communicatio perceptionis interioris eorum de Deo; et animadvertit quod non alia illis idea Dei esset quam idea Hominis, quae eadem est cum idea Divini Humani.

75. Plures societates Gentium sunt, imprimis ex Africanis, qui dum instructi sunt per angelos de Domino,

dicunt quod non aliter possit esse, quam quod Deus Creator universi apparuerit in mundo, quia creavit illos, et amat illos; et quod apparitio non potuerit fieri quam usque ad visum ocularem in Humana forma. Cum illis dicitur, quod non apparuerit sicut solent angeli, sed quod natus sit Homo, et sic visus, haesitant aliquantum, et inquirunt num natus sit a patre homine; et cum audiunt quod conceptus sit a Deo universi et natus a virgine, dicunt quod sic Ipsi Divina Essentia sit, quae quia infinita et ipsa Vita est, non talis homo fuerit sicut alii. Informantur postea ab angelis, quod homo fuerit in conspectu sicut alius; sed quod cum in mundo fuit, Essentia Ipsius Divina, quae in se infinita et ipsa Vita est, rejecerit naturam finitam et hujus vitam a matre, et sic Humanum suum in mundo conceptum et natum, Divinum fecerit. Haec Africani, quia interius spiritualiter prae reliquis cogitant, comprehenderunt et receperunt.

76. Quoniam Africani tales sunt etiam in mundo, ideo apud illos hodie revelatio sit, quae incepta vadit a medio circum, sed non usque ad maria. Agnoscunt illi Dominum nostrum pro Domino caeli et terrae; et rident monachos, ubi adeuntur, et Christianos loquentes de triplicata Divinitate, et de salvatione per solum cogitare; dicentes quod nullus homo sit, cui aliquis cultus, qui non vivit secundum religionem suam; et si non, quod non possit aliter quam fieri stupidus et malus, quia tunc non recipit aliquid e caelo: malitiam ingeniosam vocant etiam stupiditatem, quia non vita sed mors est in illa. Audivi angelorum gaudium super illa revelatione, quod per eam aperiatur illis communicatio cum Humano rationali hactenus per caecum rebus fidei inductum occluso. Dictum mihi e caelo est, quod incolis telluris istius per spiritus angelicos oretenus dictentur illa quae in *Doctrina Novae Hierosolymae de Domino*, *de Verbo*, et in *Doctrina Vitae pro Nova Hierosolyma*, nunc edita sunt.

77. Cum locutus sum cum Africanis in mundo spirituali, apparuerunt in vestibus striatis ex lino: dicebant quod tales vestes illis correspondeant, et quod mulieribus illorum vestes striatae ex serico. Narrabant de infantibus illorum, quod frequenter ab educatricibus quaerant cibum, dicentes se esurire, et cum apponuntur cibi, inspectant et

gustant num concordent, et parum edunt; ex quibus patet, quod esuritio spiritualis, quae est desiderium sciendi genuina vera, hoc operetur; est enim correspondentia. Cum volunt scire in quo statu quoad affectionem et perceptionem veri sunt, extrahunt enses, qui si nitent, sciunt quod in genuinis veris sint, et hoc secundum nitorem ejus; est quoque hoc ex correspondentia. De conjugio dixerunt, quod illis quidem liceat ex lege sua plures uxores ducere, sed quod usque ducant unam, quia amor vere conjugialis non est dividuus; si dividitur, perit essentia ejus, quae est caelestis; et fit externus et inde lascivus, qui brevi secundum diminutionem potentiae vilescit, et demum cum jactura ejus fastiditur; amor autem vere conjugialis, qui est internus, et nihil trahit ex lascivia, manet in aeternum, ac crescit potentia, et in simili gradu delicio.

78. De advenis ex Europa dixerunt, quod non admittantur; et cum aliqui, imprimis monachi, penetrant, inquirunt quid sciunt, et cum narrant aliqua de religioso, vocant illa nugas quae laedunt ipsas aures, et tunc ablegant illos ad operas ut aliquid utile faciant; et si renuunt facere, vendunt illos in servos, quos ex lege illorum licet castigare ad libitum, et si ad nihil utile adigi possunt, venduntur demum pro pauco ad viles.

[XI.]

De Judaeis in Mundo Spirituali.

79. Judaei ante ultimum judicium ad latus sinistrum meditullii Christiani in valle ibi apparuerunt; post illud autem translati sunt in septentrionem, et interdictum est commercium cum Christianis, nisi cum vagis extra urbes. Sunt in illa plaga binae magnae urbes, in quas Judaei post mortem deducuntur, quas ante judicium vocaverunt Hierosolymas, sed post illud alio nomine; quia post judicium per "Hierosolymam" intellecta est ecclesia in qua Dominus solus adoratur. Praeficiuntur illis in suis urbibus

Judaei conversi, qui monent illos ne contumeliose loquantur de Christo; et puniunt qui usque id faciunt. Plateae urbium illarum sunt oppletae caeno usque ad talos, et domus immundis, a quibus etiam olent; propter quae non adiri possunt.

80. Apparet illis aliquoties angelus supra, in media altitudine, cum baculo in manu; et dat credere quod sit Moses, ac hortatur ut desistant a vesania de exspectatione Messiae etiam ibi, quia Messias est Christus, qui illos et omnes regit; et quod ipse id sciat, et quoque aliquid de Ipso sciverit cum in mundo fuit: quibus auditis recedunt; et maxima pars obliviscuntur, et pauci retinent; et qui retinent, mittuntur ad synagogas, quae sunt ex conversis, ac instruuntur; et illis qui instructi recipiunt, dantur novae vestes pro laceris, in quibus prius fuerunt, et datur Verbum nitide scriptum, tum habitatio in urbe non indecora. Illi autem qui non recipiunt, dejiciuntur in inferna sub magno illorum tractu, et multi in silvas et in deserta, ubi agunt inter se latrocinia.

81. Negotiantur in illo mundo sicut in priori cum variis, imprimis cum lapidibus pretiosis, quos sibi per vias incognitas comparant e caelo, ubi lapides pretiosi in copia sunt. Quod negotiatio illis cum lapidibus pretiosis sit est quia Verbum in sua originali lingua legunt, et sensum litterae ejus sanctum habent, ac lapides pretiosi sensui litterae Verbi correspondent; de qua correspondentia videatur in *Doctrina Novae Hierosolymae de Scriptura Sacra* (n. 42–45). Vendunt illos gentilibus, qui circum illos in plaga septentrionali sunt. Possunt etiam arte parare similes, ac phantasiam inducere quod genuini sint; sed hi a suis praefectis severe mulctantur.

82. Judaei prae aliis non sciunt quod in mundo spirituali sint, sed credunt quod adhuc in mundo naturali; causa est, quia prorsus externi homines sunt, et non aliquid de religione sua cogitant ex interiori; quare etiam loquuntur similiter de Messia sicut prius, ut quod venturus sit cum Davide, et fulgens diadematibus praeiturus illis, ac introducturus illos in terram Canaanem, et in via, elevatione baculi, exsiccaturus fluvios quos transibunt; et quod Christiani, quos inter se Gentes vocant, tunc alas vestium illorum arrepturi, suppliciter orantes ut liceat

comitari, et quod recepturi divites secundum copias, et quod etiam hi illis servituri sint : non volentes scire, quod in Verbo per "Terram Canaanem" intelligatur ecclesia, per "Hierosolymam" illa quoad doctrinam, et inde per "Judaeos" omnes illi qui ab ecclesia Domini erunt : quod hi per "Judaeos" in Verbo intelligantur, videatur in *Doctrina de Scriptura Sacra* (n. 51). Cum interrogantur num credant se etiam in Terram Canaanem venturos esse, dicunt quod tunc descensuri. Cum dicitur, quod terra illa non possit capax esse omnium, respondent quod tunc ampliabitur. Cum dicitur, quod non sciant ubi Bethlechem, et quisnam ex stirpe Davidis, respondent quod venturus Messias id sciat. Cum dicitur, quomodo Messias Filius Jehovae potest habitare cum tam malis, respondent quod non mali sint : cum dicitur quod usque Moses in Cantico suo (*Deutr.* xxxii.) describat illos, et dicat quod pessimi sint, respondet quod Moses tunc iratus fuerit quod discederet : at cum dicitur quod Moses id scripserit ex mandato Jehovae, tunc tacent, et abeunt consultaturi. Cum dicitur, quod ortus illorum sit ex Canaanitide, et ex scortatione Judae cum nuru sua (*Genes.* xxxviii.), irascuntur, dicentes, quod satis sit quod ex Abrahamo sint. Cum dicitur illis, quod interius in Verbo sensus spiritualis sit, qui agit de solo Christo, respondent quod non ita sit, sed quod interius in Verbo non sit nisi quam aurum : praeter similia plura.

[XII.]

De Quaqueris in Mundo spirituali.

83. Sunt enthusiastici spiritus, separati ab omnibus aliis, tam obesae naris, ut credant se Spiritum Sanctum esse. Hi, cum Quaquerianismus incepit, sicut extracti sunt e silvis circumcirca ubi errarunt, ac [1]obsederunt plures, et infuderunt persuasionem quod a Spiritu Sancto agerentur ; et quia sensu perceperunt influxum, religiosum istud ita occupavit illos totos, ut crederent se prae reliquis ilius-

tratos et sanctos; quare etiam a religioso suo non abduci potuerunt. Illi qui se confirmaverunt in illo, in similem enthusiasmum veniunt post mortem, ac separantur a reliquis, et ablegantur in silvas ad similes, ubi e longinquo apparent sicut sues silvestres. Illi autem qui se non confirmaverunt, separati ab aliis amandantur in locum similem deserto, qui est in ultimis plagae meridionalis, ubi speluncae sunt templa eorum.

84. Postquam priores spiritus enthusiastici ab illis remoti sunt, tremor qui ab illis invasit corpus illorum, cessavit, et nunc motionem ad sinistrum sentiunt. Ostensum est, quod a primo tempore successive abiverint in pejora, et tandem in nefaria ex mandato spiritus sancti illorum, quae nulli propalant. Locutus sum cum Instauratore religiosi illorum, et cum Penn, qui dixerunt quod in talibus nullam partem habeant. Sed illi qui talia patrarunt, post mortem demittuntur in locum tenebricosum, et sedent in angulis, apparentes sicut amurcae.

85. Quoniam rejecerunt bina sacramenta, Baptismum et Sacram Cenam, et usque legunt Verbum, et praedicant Dominum, et obsessi a spiritibus enthusiasticis loquuntur, et sic commiscent sancta Verbi profanatis veris, ideo nulla societas formatur ex illis in mundo spirituali; sed postquam dissociati errarunt huc illuc, disparantur, et in supradicto deserto colliguntur.

[XIII.]

De Moravianis in Mundo spirituali.

86. Cum Moravianis, qui etiam Herrenhuteri vocantur, multa locutus sum. Apparuerunt primum in valle non procul a Judaeis; et postquam explorati et detecti sunt, in loca inhabitata delati sunt. Dum explorabantur, sciverunt callide captare animos, dicentes quod reliquiae Apostolicae Ecclesiae essent, et quod ideo salutent se fratres, ac matres illas quae interiora illorum arcana recipiunt;

tum quod prae ceteris doceant fidem, et quod ament Dominum quia passus est crucem, vocando illum Agnum, et Solium gratiae; praeter similia alia, per quae inducunt fidem quod ipsa Ecclesia Christiana apud illos sit. Illi qui a blandiloquiis illorum captati accedunt, explorantur ab illis num tales sint ut illis arcana sua detegere ausint; si non, celant illa, et si possint, revelant; et tunc monent, et quoque minantur illis, qui arcanum illorum de Domino evulgant.

87. Quoniam similiter fecerunt in mundo spirituali, et tamen perceptum est quod interius non ita cogitarent, ut hoc detegeretur, intromissi sunt in caelum ultimum; sed non sustinuerunt sphaeram charitatis et inde fidei angelorum ibi, et aufugerunt. Postea quia crediderunt in mundo, quod illi soli vivi essent, et in caelum tertium venturi, etiam in illud caelum sublati sunt; sed cum perceperunt sphaeram amoris in Dominum ibi, correpti sunt angore cordis, ac inceperunt interius cruciari, et convulsivos motus agere sicut qui in [1]angore mortis sunt, quare se inde praecipites dejecerunt. Per haec primum manifestatum est, quod nihil charitatis erga proximum, et nihil amoris in Dominum intus foverent. Deinde missi sunt ad illos, quibus munus explorandi interiora cogitationum injunctum est; et ab illis dictum est, quod Dominum vilipendant, charitatis vitam ita rejiciant ut [2]illam abhorreant, et quod Verbum Veteris Testamenti inutile faciant, ac Verbum Evangelistarum contemnant; solum ex beneplacito ex Paulo desumant ubi aliquid de sola fide dicitur; et quod haec sint arcana illorum quae pro mundo celant.

88. Postquam manifestatum est, quod Dominum sicut Ariani agnoscant, quod Verbum *Prophetarum* et *Evangelistarum* contemnant, et quod charitatis vitam odio habeant, cum tamen super tribus illis ut columnis universum caelum pendet, tunc illi qui in cognitione et simul in fide illorum arcanorum fuerunt, judicati sunt ut Anti-Christi, qui rejiciunt tria essentialia Ecclesiae Christianae, nempe Divinum Domini, Verbum, et charitatem, et conjecti extra Christianum orbem in desertum, quod in fine plagae meridionalis prope Quaqueros est.

89. Audivi Zinzendorfium, cum in mundum spiritualem recens post mortem venit, et admissus est loqui sicut

prius in mundo, contestantem quod ille sciat arcana caeli, et quod nemo in caelum veniat nisi qui ex doctrina ejus sit ; tum quod prorsus damnati sint qui bona faciunt salutis causa, et quod potius admittat atheos in suam congregationem quam illos : quod Dominus sit adoptatus a Deo Patre pro Filio Ejus, quoniam passus est crucem, et quod usque homo simplex fuerit. Cum ei dictum est quod conceptus sit a Deo Patre, respondit quod de eo cogitet sicut vult ; non ausus est dicere sicut Judaei. Praeterea ab asseclis ejus percepi plura scandala cum legi *Evangelistas.*

90. Dicunt se habuisse sensationem, et inde interiorem confirmationem suorum dogmatum : sed ostensum est illis, quod sensatio illorum fuerit ex spiritibus visionariis, qui apud hominem confirmant omnia ejus religiosi, et quod propius intrent apud illos, qui ut illi religiosum suum amant, et multum de eo cogitant. Illi spiritus etiam cum illis locuti sunt, et se mutuo agnoverunt.

Index Locorum Scripturae Sacrae.

Praefatiuncula Editoris.—*In hoc Indice, non aliter quam in ceteris nostris,*

Notae numeri hujusmodi,....... **1, 3**, *designant* versus ad verbum productos.

Notae generis ejusdem, cum punctis, designant versuum partes :—

Puncta signum antecedentia, **..1**, partem primam non datam indicant;
Puncta supra signum posita, **1̇**, partem mediam non datam indicant;
Puncta signum sequentia,... **1..**, partem ultimam non datam indicant.

Omissionem verbi unius *puncto uno monstravimus ;* duorum vel trium verborum, *punctis duobus ;* plurium, *tribus.*

Notae hujusmodi, ... *1, 3,* *designant* versus ad verbum non productos.

Interclusae hoc modo,............ (1, 3,) *designant* versus memoratos, sed non allatos.

Genesis.

iii. *4*, **.5...**, ...61
15, ...62
xxxviii. *Cap. cit.*, ...82

Deuteronomium.

xxxii. *Cap. cit.*, ...82

Psalmi.

xxx. (6,) 13
lxv. *9*, ...13
xc. (6,) 13

Esaias.

xvii. (14,) 13
xxi. **...1̈1, 12...**, ...13

Jeremias.

vi. (4, 5,) 13

Daniel.

viii. **.1̇4, .26...**, ...13

Sacharias.

xiv. **.7**, ...13

Matthaeus.

xiii. **..24, 25, .26, 27..., ..2̈8, 29, 30, ..37, 3̈8, ...39..., 4̇0.**, ...10
xxiv. *7*, ...25
xxv. *41–46*, ...10

Marcus.

xiii. *8*, ...25
.35, ...13

Lucas.

xxi. **...10..., 1̈1, ...25**, ...25

Johannes.

ix. **4̈**, ...13

Apocalypsis.

xii. *10–12*, ...30
xxi. *1*, ...8, 9
1, 2, **...5...**, ...12

NOTAE CRITICAE EDITORIS.

Pag.	*Sig.*	
11	1	"gallinaceo":—*Sic, nisi legeres* gallicinio.
12	1	xxv. *pro* "xxiv."
23	1	ex illo *pro* "illum"
30	1	sancti *pro* "sanctos"
38	1	obsederunt *pro* "obsiderunt"
40	1	angore *pro* "angone," *nisi praetuleris* agone.
	2	illam *pro* "illum"

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 27 25 12 021 3